DONNA WOOLFOLK CROSS

PAPESA

IOANA

biblioteca de buzunar biblioteca de buzunar

Biblioteca de buzunar este o **marcă**.
Mai bine zis dorim să devină o marcă,
a excelenței, pe care o vrem „înregistrată",
mai ales în conștiința cititorilor noștri.
Biblioteca de buzunar va cuprinde cărți cu teme diverse
– ca-n orice bibliotecă, fie ea și „de buzunar" –
legătura dintre ele rezidând în valoarea cărții respective,
noutatea subiectului, reputația autorului, și,
de ce nu, moda și succesul unor noutăți editoriale străine
pe care le vom traduce, în dorința de a fi actuali.
În acest sens, veți găsi, pentru început,
în **Biblioteca de buzunar**,
cărți din colecțiile noastre tradiționale:
Literatură română contemporană – aduce în prim-plan
atât romancieri consacrați, cât și scriitori din noul val.
Literatură universală contemporană – prezintă cititorilor
noștri unele dintre cele mai interesante și de succes creații
din peisajul literar contemporan universal.
Roman istoric – reconstituie personaje celebre și
evenimente care au marcat istoria omenirii.

Biblioteca de buzunar, ca marcă a editurii ALLFA,
vă urează să descoperiți
NOUL FARMEC AL LECTURII

POPE JOAN
A Novel
Copyright © 1996 by Donna Woolfolk Cross

PAPESA IOANA
Donna Woolfolk Cross
Copyright © 2007 Editura ALLFA

Toate drepturile rezervate Editurii ALLFA.
Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată
fără permisiunea scrisă a Editurii ALLFA.
Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

The distribution of this book outside Romania, without the written permission of ALLFA, is strictly prohibited.
Copyright © 2006 by ALLFA

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
CROSS, DONNA WOOLFOLK
Papesa Ioana / Donna Woolfolk Cross ; trad.: Veronica Șerbănoiu. – București : ALLFA, 2007
ISBN 978-973-724-093-4
I. Șerbănoiu, Veronica (trad.)

282 Papesa Ioana
929 Papesa Ioana

Editura ALLFA — Bd. Constructorilor nr. 20A, et. 3, sector 6, cod 060512 – București
Tel.: 402.26.00
Fax: 402.26.10

Departamentul difuzare: Tel.: 402.26.75, 402.26.38

Comenzi la: comenzi@all.ro
URL: http://www.all.ro

Redactor: Simona Rosetti
Copertă: Andra Penescu

Pentru tatăl meu, William Woolfolk,
fără a mai fi ceva de adăugat

Mulțumiri

Pentru că m-au asistat în cercetări sunt îndatorată față de Lucy Burges de la Cornell, Caroline Suma de la Institutul Pontifical de Studii Medievale din Toronto, Eileen DeRycke de la Universitatea Syracuse, Elizabeth Lukacs de la Colegiul Lemoyne, Dr. Paul J. Dine, Dr. Arthur Hoffman și Dl. John Lawrence, ca și personalului bibliotecii Colegiilor Vassar și Hamilton, Universității Pennssylvania și Universității California din Los Angeles. Mulțumirile mele speciale merg către Linda McNamara, Gail Rizzo și Gretchen Roberts de la Colegiul Onondaga Community, care au lucrat cu o energie și resurse neobosite ca să obțină pentru mine numeroase cărți rare de la diferite biblioteci, din țară și de peste hotare. Le mulțumesc de asemeni lui Lil Kinney, Liz Liddy și Susan Brown, cercetătoare pricepute care au reușit să dezgroape o cantitate apreciabilă de informații mai puțin cunoscute despre secolul al nouălea.

Multe persoane au citit manuscrisul în etape diferite și și-au adus aportul lor special. Sunt recunoscătoare lui Dr. Joseph Roesch, Roger Salzmann, Sharon Danley, Thomas McKague, David Ripper, Ellen Coin, Maureen McCarthy, Virginia Ruggiero, John Starkweather și mamei mele,

Dorothy Woolfolk. Sugestiile lor au făcut cartea incomensurabil mai bună.

Aș dori, de asemenea, să mulțumesc agentului meu, Jean Naggar, care a fost dispusă să-și încerce norocul cu un manuscris parțial; lui Irene Prokop, primul meu editor de la Crown, a cărui căldură și entuziasm față de carte au fost atât de încurajatoare; și lui Betty A. Prashker, care a preluat rolul de editor după ce Irene a plecat.

Datorez recunoștință din adâncul inimii celor care m-au sprijinit și încurajat de-a lungul celor șapte ani de cercetări și redactări: fiicei mele, Emily, și soțului meu, Richard, luptători în primele rânduri; cumnatei mele, Donna Willis Cross, care a crezut în mine și în această carte chiar și atunci când propria mea încredere se clătina; lui Mary Putman, care a purtat pe umeri o povară în plus ca eu să fiu liberă să scriu; lui Patricia Waelder și lui Norma Chini, aliați de nădejde care se asigurau că nu voi fi întreruptă atâta timp cât aveam nevoie; lui Susan Francesconi, a cărei companie pe durata plimbărilor noastre lungi împreună a însemnat mult ca să-mi păstrez mințile; lui Joanna Woolfolk, Lisa Strick, James MacKillop și Kathleen Eisele. Așa cum William Shakespeare a spus: „Sunt bogată în prieteni."

Mai presus de toți, aș vrea să-i mulțumesc tatălui meu, William Woolfolk, căruia această carte îi este dedicată pe bună dreptate; fără călăuzirea și încurajările lui neîntrerupte nu ar fi fost scrisă niciodată.

Prolog

Era în cea de-a douăzeci și noua zi din Wintarmanoth[1], în anul Domnului, 814, cea mai neîndurătoare iarnă din câte fuseseră vreodată.

Hrotrud, moașa satului Ingelheim, se lupta prin nămeți, croindu-și calea spre *grubenhaus*[2], locuința preotului. O rafală de vânt șuiera printre crengile copacilor apucând trupul femeii cu degete de ghiață, cotrobăindu-i printre găurile și peticele hainelor sale subțiri din lână. Cărarea din pădure era acoperită cu nămeți de zăpadă; cu fiecare pas aproape că se afunda până la genunchi. O pojghiță de zăpadă i se așezase pe gene și pe sprâncene; își tot ștergea chipul cu mâna ca să zărească. Mâinile și picioarele o dureau de frig, în ciuda fâșiilor zdrențăroase din pânză pe care și le înfășurase în jurul lor.

În fața ei, pe cărare, și-a făcut apariția o pată închisă la culoare. Era o cioară moartă. Chiar și aceste scârnăvii

---

[1] Wintarmanoth (luna rece) denumire dată lunii ianuarie de regele Carol cel Mare al Sfântului Imperiu Roman de neam German. *(nota trad.)*

[2] grubenhaus – tip de casă cu podeaua îngropată în pământ, erau întâlnite în nordul Europei, în secolele al V-VII-lea. (nota trad.)

robuste mureau de foame în această iarnă, căci ciocurile lor nu puteau să sfâșie carnea hoiturilor înghețate. Hrotrud s-a înfiorat și a iuțit pasul.

Pe Gudrun, soția preotului, o apucaseră chinurile facerii cu o lună mai devreme decât se așteptau. *O vreme grozavă ca să aduci pe lume un copil,* și-a zis Hrotrud cu amărăciune. *Numai în ultima lună s-au născut cinci copii și niciunul din ei nu a trăit mai mult de o săptămână.*

O rafală de vânt a ridicat zăpada orbind-o pe Hrotrud, iar pentru o clipă a pierdut din vedere cărăruia cu greu perceptibilă. Panica începuse să pună stăpânire pe ea. Mai mulți săteni muriseră în acest fel, învârtindu-se dezorientați în cercuri, la o distanță scurtă de locuințele lor. Și-a impus să nu se dea bătută, iar zăpada se răsucea în vârtejuri în jurul ei, înconjurând-o într-un peisaj de un alb inexpresiv. Când vântul s-a mai domolit, a reușit să dibuiască conturul potecuței. S-a pus din nou în mișcare. Nu mai simțea niciun fel de durere nici în mâini, nici în picioare; înțepeniseră complet. Știa ce ar fi putut să se întâmple, însă nu-și permitea să se gândească prea mult la asta; important era să își păstreze calmul.

Trebuie să mă mai gândesc și la altceva în afară de ger.

Și-a închipuit locuința în care fusese crescută, o *casa* cu un conac prosper înconjurat de vreo șase hectare de pământ. Era primitoare și elegantă, cu pereți din bârne solide, de departe cu mult mai drăguță decât locuințele vecinilor, construite din bârne strunjite și tencuite cu pământ. Un foc uriaș scânteia în căminul din mijlocul casei, iar fumul se ridica în spirale spre deschizătura din acoperiș. Tatăl lui Hrotrud se îmbrăca cu o vestă scumpă din piei de focă, peste *bliaud*[1] din pânză fină, iar mama ei își prindea părul

[1] biliaud – tunică lungă purtată atât de bărbați cât și de femei, în Evul Mediu.

lung și negru cu panglici din mătase. Însăși Hrotrud avea două tunici cu mâneci lungi și evazate, ca și o manta călduroasă țesută din cea mai fină lână. Își amintește cât de moale și de neted simțea luxosul material pe pielea ei.

Totul s-a sfârșit atât de repede. Două veri secetoase și un îngheț ucigător au distrus recoltele. Pretutindeni oamenii mureau de foame: se zvonea că în Thuringia avuseseră loc acte de canibalism. Cât timp s-au vândut cu chibzuință averile familiei, tatăl lui Hrotrud i-a ținut pentru o vreme departe de foame. Hrotrud a plâns când i-au înstrăinat mantaua din lână. Atunci i s-a părut că nu era posibil să i se întâmple ceva mai rău decât aceasta. Avea opt ani; nu își dăduse încă seama de oroarea și cruzimea omenirii.

Își croia drumul printre alți nămeți uriași de zăpadă, luptându-se cu o ușoară amețeală crescândă. Trecuseră câteva zile de când nu mai pusese nimic de mâncare în gură. *Ah, ei bine, dacă totul decurge bine, în seara asta mă voi ospăta. Poate că, dacă preotul va fi mulțumit, o să-mi dea niște șuncă să o duc acasă.* Gândul îi revitaliză forțele.

Hrotrud a ajuns într-o poiență. Chiar în fața ei întrezărea silueta estompată a *grubenhausului.* Aici zăpada era și mai groasă, dincolo de paravanul copacilor, însă ea se deplasa înainte, măturând zăpada cu coapsele și brațele ei puternice, fiind încrezătoare acum că se afla aproape de adăpost.

Ajungând la ușă, a ciocănit odată, și imediat a intrat; era mult prea frig ca să mai țină cont de bunele maniere. Unica fereastră a *grubenhausului* fusese astupată pe perioada iernii; singura lumina provenea de la focul din cămin și de la cele câteva bucăți de seu fumegânde împrăștiate prin încăpere. În scurt timp ochii i s-au acomodat cu întunericul și a zărit doi băieței așezați strâns unul lângă altul lângă focul din cămin.

„S-a născut copilul?" a întrebat Hrotrud.

„Încă nu", i-a răspuns băiatul cel mare.

Hrotrud a murmurat o rugăciune scurtă de mulțumire față de sfântul Cosmas, sfântul patron al moașelor. Fusese înșelată la plată de mai multe ori și dată afară pe ușă fără niciun *denar* pentru că-și dăduse osteneala să vină.

Și-a decojit lângă cămin zdrențele înghețate de pe mâini și de pe picioare, țipând alarmată când le-a văzut culoarea bolnăvicioasă alb-albăstruie. *Sfântă Fecioară, nu lăsa înghețul să mi le ia.* Satului nu o să-i facă trebuință o moașă schiloadă. Elias, negustorul, și-a pierdut mijloacele de trai în acest fel. După ce a fost prins într-o furtună în drum spre casă din Mainz, buricele degetelor i s-au înnegrit și i-au picat într-o săptămână. Acum, sfrijit și zdrențăros, se aciuase pe la ușile bisericii cerșind ca să trăiască din mila altora.

Scuturându-și capul cu îndârjire, Hrotrud a început să-și ciupească și să își frece degetele amorțite de la mâini și de la picioare, timp în care cei doi băieței o priveau în tăcere. Vederea acestora a potolit-o. *Va fi o naștere ușoară,* și-a zis în sinea ei, încercând să-și ia gândul de la bietul Elias. *La urma urmei, i-am adus lui Gudrun pe lume acești doi băieți destul de ușor.* Băiatul cel mare trebuie să aibă acum aproape șase primăveri, un copil voinic cu o privire de o inteligență vie. Fratele lui mai mic, cu obraji rotunzi, se balansa pe scăunel sugându-și degetul mare îmbufnat. Amândoi erau bruneți, ca și tatăl lor, niciunul dintre ei nu moștenise extraordinarul păr alb-auriu al mamei lor, de origine saxonă.

Hrotrud și-a amintit cum bărbații din sat se holbau la părul lui Gudrun, când preotul a adus-o dintr-una din călătoriile sale misionare din Saxonia. La început evenimentul a produs oarece tulburare, preotul își luase o femeie. Unii au spus că e împotriva legii, căci împăratul emisese un edict prin care interzicea bărbaților Bisericii să se căsătorească. Însă alții au spus că altfel nu se poate, căci fără o soție, un bărbat era subiectul tuturor felurilor de tentații și

slăbiciuni umane. Priviți la călugării din Stablo, au argumentat sătenii, care au făcut de rușine Biserica prin păcatele lor trupești și orgiile cu băutură. Și cu siguranță era adevărat că preotul era un bărbat sobru și muncitor.

Încăperea era călduță. Căminul mare, era îndesat până sus cu o stivă de bușteni groși din mesteacăn și stejar; fumul se ridica în valuri groase către gaura din acoperișul de stuf. Era o locuință elegantă. Bârnele din lemn care formau pereții erau groase și grele, iar spațiile dintre ele erau umplute până la refuz cu paie și lut ca să țină frigul departe. Singura fereastră fusese acoperită cu scânduri zdravene de stejar, o măsură suplimentară de protecție împotriva lui *nordstroni*, vânturile glaciale ale iernii din nord-est. Casa era suficient de spațioasă ca să fie împărțită în trei compartimente separate, unul conținând paturile pătrățoase ale preotului și soției acestuia, unul pentru animalele pe care le găzduiau aici pe vreme aspră – Hrotrud a auzit în stânga ei încăierarea jucăușă și zgomotul copitelor acestora – iar aceasta, încăperea centrală, era cea unde familia muncea și mânca, iar copiii dormeau. În afară de episcop a cărui locuință era făcută din piatră, nimeni din Ingelheim nu avea o casă mai frumoasă.

Pe Hrotrud începură s-o furnice picioarele și brațele, să pulseze cu o senzație de revenire la viață. Și-a examinat degetele de la mâini; erau aspre și uscate, însă nunața albăstruie dispăruse, luându-i locul o nuanță sănătoasă și sclipitoare de roz roșietic. A suspinat ușurată, hotărându-se să-i aducă o jertfă sfântului Cosmas de ziua recunoștinței. Timp de alte cinci minute, Hrotrud a întârziat lângă foc, bucurându-se de căldura acestuia; apoi dând din cap aprobator și încurajând băieții cu o bătaie pe umăr, s-a grăbit spre paravanul despărțitor unde aștepta femeia în chinurile nașterii.

Gudrun stătea întinsă pe un pat din turbă acoperit cu paie proaspete. Preotul, un bărbat cu părul negru, cu sprâncene stufoase și groase care-i dădeau un aer veșnic de severitate, se așezase de o parte. A dat din cap spre Hrotrud, apoi și-a concentrat atenția asupra cărții uriașe, legată în lemn, din poala sa. Hrotrud mai văzuse cartea și la vizitele anterioare pe care le făcuse la locuință, însă de fiecare dată se umplea de un sentiment de veneratie și teamă. Era o copie a Sfântei Biblii și era singura carte pe care o văzuse în viața ei. Ca și ceilalți săteni, Hrotrud nu știa nici să scrie, nici să citească. Cu toate acestea, știa că era o comoară și cartea valora *solidi*[1] de aur mai mult decât ar fi câștigat întregul sat într-un an. Preotul o adusese cu el din Anglia lui natală, unde cărțile nu erau atât de rare ca pe teritoriile francilor.

Hrotrud a observat imediat că Gudrun era într-o situație critică. Abia mai respira, pulsul era periculos de accelerat, întregul trup umflat și năduşit. Moașa a recunoscut semnele. Nu avea timp de pierdut. A băgat mâna în sacul ei și a scos o cantitate de găinat de porumbel pe care o strânsese cu grijă în toamnă. S-a reîntors la cămin și a aruncat găinatul în foc, privind cu satisfacție pe măsură ce fumul închis la culoare începuse să se ridice, curățind aerul de spiritele rele.

Va trebui să-i ușureze durerea așa încât Gudrun să se relaxeze și să împingă copilul înainte. Pentru asta, va folosi măselariță. A luat o legătură din florile mici, galbene și purpurii, le-a așezat într-un mojar din argilă, transformându-le cu îndemânare în praf, încrețindu-și nasul la mirosul înțepător pe care planta îl emana. Apoi a vărsat praful într-o cană cu vin roșu tare și i-a adus-o lui Gudrun să o bea.

„Ce vrei să-i dai?" a întrebat preotul tăios.

---

[1] solidi – monedă din aur emisă de romani. Împăratul Constantin I o reintroduce, fiind folosită până în secolul al X-lea. (nota trad.)

Hrotrud a tresărit; aproape uitase de el. „E slăbită din cauza durerilor. Băutura îi va potoli durerile și va ajuta copilul să iasă."

Preotul s-a încruntat. A luat măselarița din mâinile lui Hrotrud, a traversat cu pași mari încăperea și a aruncat-o în foc unde a sfârâit scurt, iar apoi a dispărut. „Femeie, blasfemiezi."

Hrotrud era agasată. Îi trebuise săptămâni de zile de căutări minuțioase ca să adune cantitatea aceea mică din leacul prețios. S-a întors spre preot, pregătită să-și verse furia pe el, însă s-a oprit când i-a văzut privirea de neclintit din ochii lui.

„E scris" – și bătea cu palma în carte ca să accentueze ideea – „'În durere îți vei aduce pe lume copiii.' Un asemenea medicament nu este sfânt!"

Hrotrud era indignată. Nu era nimic necreștinesc în medicamentul *ei.* Nu recitase ea de nouă ori *paternostres* de fiecare dată când smulgea câte o plantă din pământ? Cu siguranță preotul nu s-a plâns niciodată când i-a dat măselariță ca să-i calmeze durerile *lui* de dinți frecvente. Însă nu l-a contrazis. Era un om influent. Un cuvânt din partea lui cum că practicile ei ar fi fost „păcătoase" și Hrotrud ar fi fost ruinată.

Gudrun a gemut sub un nou val de durere. *Foarte bine,* și-a spus Hrotrud. Dacă preotul nu-i dădea voie să folosească măselarița, va trebui să încerce o altă variantă. S-a îndreptat spre sacul ei și a extras o bucată lungă de pânză, de mărimea adevăratei lungimi a lui Hristos. Mișcându-se cu vioiciune și eficiență, a legat-o strâns în jurul abdomenului lui Gudrun. Gudrun s-a văitat când Hrotrud a întors-o. Mișcările îi provocau suferință, însă nu avea ce face. Hrotrud a scos din sacul ei un pachețel micuț, înfășurat cu mare grijă într-o pânză din material mătăsos pentru a fi protejat. Înăuntru se afla una din comorile ei – osul de la glezna unui iepure ucis în ziua de Crăciun. L-a sustras de la una dintre petrecerile de vânătoare ale împăratului din iarna

trecută. Cu o grijă ieșită din comun, Hrotrud a răzuit de pe el trei așchiuțe subțiri și le-a așezat în gura lui Gudrun.

„Mestecă-le încetișor", a instruit-o pe Gudrun care a aprobat din cap slăbită. Hrotrud s-a dat un pas înapoi și a așteptat. Îl studia pe preot cu coada ochiului – acesta se încruntase concentrat deasupra cărții lui, până când sprâncenele aproape că i se uniseră deasupra punții nasului.

Gudrun s-a văicărit din nou și s-a răsucit de durere, însă preotul nu și-a ridicat privirea. *E rece,* reflecta Hrotrud. *Cu toate astea, trebuie să aibă ceva foc în șale, altfel nu ar fi luat-o de nevastă.*

Cât timp trecuse de când preotul o adusese pe saxonă acasă, zece – sau erau unsprezece? – ierni în urmă. Gudrun nu fusese tânără, conform standardelor satului, probabil că avea douăzeci și șase ori douăzeci și șapte de ani, însă era foarte frumoasă, cu părul lung și auriu și ochii albaștri ai *aliengenae*[1]. Își pierduse întreaga familie în masacrul de la Venden. Mii de saxoni muriseră în acea zi, mai degrabă decât să accepte cuvântul Domnului Nostru, Isus Hristos. *Barbari nebuni,* se gândea Hrotrud. *Mie nu mi s-ar fi întâmplat.* Ar fi jurat în numele a orice i s-ar fi cerut, iar acum ar face-o la fel dacă ar fi vorba de aceiași chestiune, în caz că barbarii ar năvăli din nou în Imperiul Franc, s-ar închina în fața oricărui zeu bizar și groaznic, dacă aceștia doresc. Nu ar fi fost nicio diferență. Cine va ști cine sălășluiește în inima unei persoane? O femeie înțeleaptă și-ar fi tăinuit gândurile.

Focul scânteia și pâlpâia; ardea domolit. Hrotrud a traversat spre stiva de lemne orânduite în colț, a ales doi bușteni de mesteacăn de mărime potrivită și i-a așezat în cămin. Îi privea cum se culcușeau sfârâind în foc, flăcările lingușindu-se în jurul lor. Apoi s-a întors să o controleze pe Gudrun.

---

[1] aliengenae – femeie străină (nota trad.)

Trecuse o jumătate de oră plină, de când Gudrun luase aşchiile din osul de iepure, însă situaţia ei nu se schimbase niciun pic. Chiar şi acel leac puternic nu avusese niciun efect. Durerile neregulate rămăseseră fără rezultat, iar Gudrun era lipsită de vlagă.

Hrotrud a suspinat obosită. În mod clar va trebui să apeleze la măsuri mai puternice.

Preotul s-a dovedit a fi o problemă când Hrotrud i-a spus că are nevoie să o ajute la naştere.

„Trimite după femeile din sat", i-ar răspuns el categoric.

„Ah, domnule, e imposibil. Pe cine să trimitem?" şi-a ridicat Hrotrud palmele expresiv. „Eu nu pot să plec, căci soţia dumneavoastră are nevoie de mine aici. Fiul dumneavoastră cel mare nu poate merge, căci e mai degrabă un băieţandru şi s-ar putea rătăci pe o vreme ca asta. Şi eu aproape că m-am pierdut."

Preotul i-a aruncat o privire aspră pe sub sprâncenele lui întunecate. „Foarte bine", i-a răspuns, „mă voi duce eu." Ridicându-se de pe scaun, Hrotrud a clătinant din cap enervată.

„Nu ne-ar ajuta cu nimic. Până când vă veţi întoarce, va fi prea târziu. Am nevoie de ajutorul *dumneavoastră,* şi repede, dacă doriţi ca soţia şi copilul să vă trăiască."

„Ajutorul *meu*? Eşti smintită, moaşo? Asta" – a arătat în silă spre pat – „este treaba femeilor şi e necurată. Eu nu voi avea de a face cu aşa ceva."

„Atunci soţia dumneavoastră va muri."

„Asta e dorinţa lui Dumnezeu, nu a mea."

Hrotrud a ridicat din umeri. „Pentru mine este acelaşi lucru. Însă dumneavoastră nu vă va fi uşor să creşteţi doi copii fără mamă."

Preotul o privea fix pe Hrotrud. „De ce te-aș crede? A mai născut și până acum fără nicio problemă. Am întărit-o cu rugăciunile mele. Nu poți să știi că va muri."

Era prea mult. Preot ori ba, Hrotrud nu va tolera să-i pună la îndoială priceperea ei ca moașă. „*Dumneavoastră* sunteți cel care nu știți nimic", i-a replicat tăios. „Nici măcar nu ați privit-o. Mergeți și vedeți-o acum, apoi spuneți-mi că nu o să moară."

Preotul s-a îndreptat spre pat și a privit în jos la soția lui. Părul ei jilav era lipit de pielea care se colorase într-un alb gălbui, ochii ei migdalați erau rătăciți și duși în cap, însă după respirațiile lungi și neregulate ar fi putut să fie deja moartă.

„Ei bine?" l-a îmbunș Hrotrud.

Preotul și-a rotit privirea spre chipul ei. „Sângele lui Dumnezeu, femeie! De ce nu ai adus cu tine femeile?"

„Așa cum ați spus și dumneavoastră, soția a dat naștere și până acum fără nici cea mai mică urmă de probleme. Nu aveam niciun motiv să mă aștept la asta acum. În plus, cine vă așteptați să vină pe o vreme ca asta?"

Preotul s-a îndreptat furios spre cămin și a început să se plimbe prin fața lui într-un dute-vino agitat. În cele din urmă s-a oprit. „Ce vrei să fac?"

Hrotrud a zâmbit larg. „Oh, nu mare lucru, domnule, e o bagatelă." L-a condus în spatele patului. „Pentru început, ajutați-o să se ridice."

Așezându-se de o parte și alta a lui Gudrun, au înșfăcat-o de sub brațe și au tras-o în sus. Trupul ei era greu, însă împreună au reușit să o pună pe picioare, femeia balansându-se către soțul ei. Preotul era mai puternic decât ar fi crezut Hrotrud. Ăsta era un lucru bun, căci va avea nevoie de toate resursele sale pentru ceea ce va urma.

„Trebuie să forțăm bebelușul să coboare la locul lui. Când vă dau comanda, ridicați-o cât de sus puteți. Și scuturați-o cu forță."

Preotul a dat din cap aprobator, cu gura strânsă îndârjit. Gudrun atârna ca o povară moartă între cei doi, capul căzându-i înainte pe piept.

„Ridicați!" a strigat Hrotrud. Au înălțat-o pe Gudrun de brațe și au început să o zguduie în sus și în jos. Gudrun țipa și se lupta să scape din strânsoare. Durerea și frica îi dădeau o putere surprinzătoare; cei doi erau încercați aspru ca să-i facă față. *Dacă m-ar fi lăsat să-i dau măselariță,* s-a gândit Hrotrud. *Până acum ar fi fost pe jumătate inconștientă.*

Rapid au lăsat-o în jos, însă femeia continua să se zbată și să țipe. Hrotrud a lansat și cel de-al doilea îndemn și din nou au apucat-o, au zgâlțâit-o, apoi au lăsat-o pe Gudrun pe pat, unde s-a întins pe jumătate leșinată, murmurând în barbara ei limbă maternă. *Bun,* și-a zis Hrotrud. *Dacă mă mișc rapid, totul se va sfârși înainte de a-și reveni în simțiri.*

Hrotrud și-a băgat mâna prin colul uterin, verificând deschiderea către uter. Acesta era rigid și umflat după atâtea ore lungi de travaliu fără de rezultat. Folosindu-și unghia degetului arătător, pe care o păstra lungă tocmai în acest scop, Hrotrud a sfâșiat țesutul rezistent. Gudrun a gemut, apoi și-a pierdut complet cunoștința. Peste mâna lui Hrotrud a început să picure sânge călduț, în jos pe braț și pe pat. În cele din urmă a simțit că deschiderea cedase. Cu un strigăt exultant, Hrotrud a introdus brațul și a apucat capul bebelușului, exercitând o presiune descendentă delicată.

„Ia-o de umeri și trage-o", îl instruia pe preot a cărui față era aproape lividă. Cu toate acestea el s-a supus; Hrotrud a simțit presiunea crescând pe măsură ce preotul își adăuga puterea la a ei. După câteva minute, copilul a început să coboare în col. Hrotrud trăgea în continuare ferm, atentă să

nu distrugă oasele moi ale capului și gâtului bebelușului. În cele din urmă calota căpșorului nou-născutului a apărut, acoperită cu o claie de păr fin și ud. Moașa a dat ușurel drumul capului, apoi a răsucit trupul ca să permită umărului drept, apoi celui stâng, să iasă. O ultimă smucitură fermă și trupșorul a alunecat în brațele în expectativă ale lui Hrotrud.

„E fetiță", a anunțat Hrotrud. „Și după cum arată este și puternică", a adăugat, remarcând țipătul viguros al bebelușului și culoarea sa rozalie sănătoasă.

S-a răsucit ca să întâlnească privirea fixă și dezaprobatoare a preotului.

„O fată", a rostit acesta. „Deci totul a fost în zadar."

„Nu spuneți asta, domnule." Lui Hrotrud i s-a făcut dintr-o dată teamă că dezamăgirea preotului ar putea să însemne mai puțină hrană pentru ea. „Copilul este sănătos și puternic. Dumnezeu va îngădui să trăiască ca să aducă cinste numelui dumneavoastră."

Preotul și-a scuturat capul. „E o pedeapsă de la Dumnezeu. O pedeapsă pentru păcatele mele și ale ei." A arătat spre Gudrun care zăcea fără simțire. „Va trăi?"

„Da." Hrotrud a sperat că vocea ei a sunat convingătoare. Nu-și putea permite să-l lase pe preot să creadă că ar putea să fie de două ori dezamăgit. Încă spera că va gusta carne în acea noapte. Și exista, până la urmă, o șansă rezonabilă ca Gudrun să supraviețuiască. E drept, nașterea fusese violentă. După un asemenea chin, multe femei erau doborâte de febră și de scurgerile de sânge. Însă Gudrun era puternică; Hrotrud îi va trata rana cu o alifie din plante amestecată cu untură de vulpe. „Da, dorința lui Dumnezeu e să trăiască", a repetat ea cu fermitate. Nu a simțit că era nevoie să mai adauge că probabil nu va mai putea să mai rămână însărcinată niciodată.

„Atunci asta e ceva", a spus preotul. S-a îndreptat spre pat și stătea în picioare privind în jos la Gudrun. Tandru, i-

a atins părul alb-auriu, închis la culoare acum din cauza transpirației. Pentru un moment, Hrotrud a crezut că o să o sărute pe Gudrun. Apoi expresia feței sale s-a schimbat, arăta neînduplecat, chiar furios.

„*Per mulierem culpa successit*", a spus. „Păcatul vine prin femeie." A lăsat să cadă șuvița de păr și a pășit înapoi.

Hrotrud a dat din cap. *Fără îndoială e din Cartea Sfântă.* Preotul era o persoană ciudată, foarte bine, dar asta nu era nicidecum treaba ei, Dumnezeu fie slăvit. S-a grăbit să isprăvească de curățat de pe Gudrun sângele și apa de la naștere ca să poată să se întoarcă înapoi acasă cât încă mai era lumină.

Gudrun a deschis ochii și l-a văzut pe preot aplecat deasupra ei. Începutul unui zâmbet i-a înghețat pe buze zărindu-i expresia din ochi.

„Bărbate?", a întrebat șovăind.

„O fetiță", i-a răspuns glacial preotul, fără să se obosească să-și ascundă nemulțumirea.

Gudrun a dat din cap aprobator, înțelegând, apoi și-a întors fața spre perete. Preotul s-a răsucit să plece, oprindu-se scurt ca să arunce o privire pruncului deja așezat confortabil pe salteaua din paie.

„Joan. O vom numi Ioana", a anunțat el, și a părăsit încăperea pe neașteptate.

Capitolul 1

Tunetul a bubuit foarte aproape, trezind copilul. S-a mișcat în pat, căutând căldura și mângâierea trupurilor adormite ale fraților ei mai mari. Apoi și-a adus aminte. Frații ei plecaseră.

Ploua, un potop de primăvară care umpluse aerul nopții cu mirosul dulce-acrișor al pământului proaspăt arat. Ploaia răpăia pe acoperișul uscat, exceptând unul sau vreo două locșoare de pe la colțuri, unde, apa se adunase mai întâi în băltoace, iar apoi se scurgea cu stropi lenți și grași pe podeaua bătătorită cu pământ.

Vântul se înălțase și un stejar din apropiere începuse să bată ușurel, într-un ritm haotic, în pereții casei. Umbrele ramurilor sale se împrăștiaseră prin încăpere. Copilul privea, încremenit, cum monstruoasele ghiare întunecate se încolăceau pe marginile patului. Căutau să ajungă la ea, făcându-i semn din ochi, iar fetița s-a retras chircindu-se.

Mama, și-a zis în gând. A deschis gura să strige, apoi s-a oprit. Dacă scotea vreun sunet, mâna amenințătoare o să o apuce cu ghiarele. Înghețase, incapabilă să-și ordone să se miște. Dar și-a ridicat bărbia cu hotărâre. Trebuia să se miște, așa că o va face. Mișcându-se cu o încetineală extrem

de fină, fără să-şi ia vreo clipă ochii de la inamic, s-a strecurat jos din pat. Picioruşele au simţit suprafaţa rece a podelei din pământ; senzaţia familiară i-a dat forţe noi. Abia îndrăznind să respire, a mers cu spatele spre paravanul în spatele căruia mama ei dormea. Fulgerul a strălucit; ghiarele s-au mişcat alungindu-se, ţinându-se după ea. Şi-a înghiţit ţipătul, gâtlejul sugrumând-o din cauza efortului. Îşi impunea să se deplaseze încetişor, ca să nu o ia la fugă.

Aproape că ajunsese. Brusc, o salvă de tunete s-au spart deasupra creştetului său. Chiar în aceiaşi clipă ceva a atins-o de la spate. A scâncit, apoi s-a răsucit pe călcâie şi a zbughit-o după paravan, împiedicându-se de scaunul de care se lovise cu spatele.

Această parte a casei era întunecoasă şi liniştită, cu excepţia respiraţiei ritmice a mamei. După sunet, copila putea spune că mama ei dormea un somn profund; zgomotul nu o trezise. S-a îndreptat rapid spre pat, ridicând pătura din lână şi strecurându-se sub ea. Mama dormea pe o parte, cu buzele uşor întredeschise; respiraţia ei calduţă mângâia obrăjorul copilului. Fetiţa s-a cuibărit mai aproape, simţind moliciunea trupului mamei sale prin cămaşa subţire din pânză.

Gudrun a căscat şi s-a răsucit în pat, trezită de mişcarea copilului. A deschis ochii privindu-şi somnoroasă fetiţa. Apoi, trezindu-se de-a binelea, s-a întins şi şi-a încolăcit braţele în jurul fiicei sale.

„Joan", a dojenit-o blând, cu buzele lipite de părul moale al copilei. „Micuţo, ar trebui să dormi."

Vorbind repede, cu vocea ridicată şi sugrumată de teamă, Ioana i-a povestit mamei despre mâna monstrului.

Gudrun o asculta, mângâind-o şi bătând-o uşurel pe spate, şoptindu-i vorbe liniştitoare. Şi-a trecut degetele sale cu blândeţe peste faţa copilei, pe jumătate vizibilă în noapte. Nu

era frumoasă, reflecta Gudrun cu mâhnire. Semăna prea mult cu *el,* cu gâtul lui gros, tipic englezesc, și maxilarul lat. Trupul ei micuț era aproape scund și greoi, nu longilin și grațios ca ai conaționalilor lui Gudrun. Însă ochii copilei erau buni, mari și expresivi și bogat colorați, verzi cu inele de culoare fumuriu, închis în centru. Gudrun a ridicat o șuviță din părul de copil al Ioanei și a mângâiat-o, bucurându-se de felul cum strălucea, alb-auriu, chiar și în beznă. *Părul meu.* Nu părul negru și aspru al soțului ei or al nației sale crude și negricioase. *Copilul meu.* Și-a înfășurat șuvița în jurul degetului arătător și a zâmbit. *Acesta, cel puțin, este al meu.*

Alinată de mângâierile mamei sale, Ioana s-a destins. Imitând-o în joacă, a început să tragă de cosița lungă a lui Gudrun, slăbind-o până când părul femeii s-a despletit jur împrejurul capului ei. Ioana se minuna, risipindu-l peste cuvertura din lână neagră precum o frișcă din abundență. Nu văzuse niciodată părul mamei sale nelegat. La insistența preotului, Gudrun îl purta întotdeauna strâns lipit de cap, ascuns sub o bonetă din pânză aspră. Părul femeii, a afirmat soțul ei, este plasa în care Satana prinde sufletul unui bărbat. Iar părul lui Gudrun era nemaipomenit de frumos, lung și moale, de un alb-auriu imaculat, fără nicio urmă de cenușiu, deși acum era și ea o femeie în vârstă, numărând treizeci și șase de primăveri.

„De ce au plecat Matthew și John?" a întrebat deodată Ioana. Maică-sa îi mai explicase de câteva ori, însă Ioana voia să audă din nou.

„Știi de ce. Tatăl tău i-a luat cu el în călătoria lui misionară."

„De ce nu pot să merg și eu?"

Gudrun a suspinat răbdătoare. Copila era în permanență plină de întrebări. „Matthew și John sunt băieți; într-o bună zi vor fi preoți ca și tatăl tău. Tu ești fată și prin

urmare asemenea chestiuni nu te privesc." Văzând că Ioana nu era mulțumită cu această explicație, a adăugat, „În afară de asta, ești mult prea mică."

Ioana era indignată. „Am împlinit patru ani în Wintarmanoth!"

Ochii lui Gudrun au lucit amuzați privind chipul durduliu al copilei. „Ah, da, uitasem, ești fetiță mare acum, nu-i așa? Ai patru ani! Într-adevăr ești un om în toată firea."

Ioana nu scotea niciun cuvânt în timp ce mama îi mângâia părul. După care a întrebat: „Ce sunt păgânii?" Tatăl și frații ei au avut o discuție serioasă despre păgâni înainte de a pleca la drum. Ioana nu înțelesese exact ce sunt acești păgâni, deși îi asociase cu ceva foarte rău.

Gudrun a strâmbat din nas. Cuvântul avea forțe magice. Se aflase pe buzele luptătorilor invadatori cât timp i-au jefuit casa și i-au ucis familia și prietenii. Luptătorii cruzi și întunecoși ai împăratului francilor, Karolus. „Magnus" îl numeau oamenii după moartea acestuia. „Karolus Magnus." L-ar mai fi botezat așa, se întreba Gudrun, dacă i-ar fi văzut oștirile smulgând pruncii saxoni din brațele mamelor lor, învârtindu-i în aer înainte de a-i izbi cu capetele de lespedele înroșite? Gudrun și-a retras mâna din părul Ioanei și s-a întins pe spate.

„Asta e o întrebare pe care trebuie să i-o adresezi tatălui tău", i-a răspuns ea.

Ioana nu a înțeles cu ce greșise, însă a auzit duritatea stranie din vocea mamei sale și știa că va fi trimisă înapoi în pătuțul ei dacă nu va găsi o cale să repare stricăciunea provocată. A rostit cu repeziciune: „Povestește-mi iarăși despre Cei Bătrâni."

„Nu pot. Tatăl tău nu e de acord să-ți istorisesc asemenea povești." Cuvintele erau pe jumătate afirmative, pe jumătate puse sub semnul întrebării.

Ioana știa cum să procedeze. Așezându-și solemn ambele mâini deasupra inimii, a recitat Jurământul exact așa cum o învățase mama ei, promițând să păstreze etern secretul în numele sacrului Thor, zeu al Tunetului.

Gudrun a râs și a tras-o încă odată pe Ioana mai aproape. „Foarte bine, puișorule. Am să-ți spun povestea, din moment ce știi atât de bine cum să ceri."

Vocea mamei era din nou caldă, visătoare și melodică, căci începuse să istorisească despre Woden și Thor și Freya și alți zei care îi populaseră copilăria ei saxonă, înainte ca armatele lui Karolus să fi adus Cuvântul lui Hristos cu foc și sânge. Nara în ritm vioi despre Asgard, casa radioasă a zeilor, un palat cu încăperi din aur și argint, la care se putea ajunge doar traversând Bifrost, podul misterios al curcubeului. Heimdall Paznicul stătea de pază la pod și nu dormea niciodată, iar auzul lui era atât de ascuțit încât auzea și iarba cum crește. În Valhalla, cel mai frumos loc dintre toate, trăia Woden, zeul-tată, pe ai cărui umeri stăteau cei doi corbi: Hugin – Cugetul și Munin – Amintirea. În tronul său, în timp ce ceilalți zei se ospătau, Woden contempla la ceea ce Cugetul și Amintirea îi spuneau.

Ioana dădea din cap fericită. Aceasta era bucata ei preferată din poveste. „Spune-mi despre Izvorul Înțelepciunii", a implorat ea.

„Deși era aproape înțelept", îi explica mama ei, „Woden căuta în permanență înțelepciunea desăvârșită. Într-o zi s-a dus la Izvorul Înțelepciunii, păzită de Mimir cel Înțelept și i-a cerut o poliță. 'Ce preț o să plătești?' a întrebat Mimir. Woden i-a răspuns că Mimir poate să ceară ceea ce își dorește. 'Înțelepciunea trebuie pururea să fie însoțită de durere', i-a răspuns Mimir. 'Dacă dorești să bei din această apă, trebuie să plătești pentru asta cu unul din ochii tăi.'"

Cu ochii strălucind de entuziasm, Ioana a exclamat: „Și Woden a făcut-o, Mama, nu-i așa? A făcut-o!"

Mama ei a aprobat-o din cap. „Deși era o alegere grea, Woden a consimțit să-și piardă ochiul. A băut apa. După aceea, a transmis mai departe umanității înțelepciunea pe care el o dobândise."

Ioana a privit în sus spre mama ei cu ochii larg deschiși și serioși. „*Tu* ai fi făcut asta, Mama – ca să fii înțeleaptă, să știi despre toate lucrurile?"

„Numai zeii fac asemenea alegeri", i-a replicat femeia. Apoi, văzând privirea insistentă și întrebătoare a copilei, Gudrun a mărturisit: „Nu, mi-ar fi fost mult prea frică."

„Și mie la fel", a spus Ioana gânditoare. „Dar aș *vrea* să fac asta. Aș dori să știu ce ar putea să îmi spună sursa."

Gudrun i-a zâmbit chipșorului concentrat. „Poate că nu o să-ți placă ce vei afla acolo. Există o zicală printre oamenii mei. 'Inima unui om înțelept este rareori voioasă.'"

Ioana a dat din cap, deși, în fapt, nu înțelesese. „Acum povestește-mi despre Copac", a spus fetița, ghemuindu-se încă odată aproape de mama ei.

Gudrun a început să i-l descrie pe Irminsul, minunatul copac universal. Se înălța în cea mai sfântă dumbravă a saxonilor la originea fluviului Lippe. Poporul ei i se închina până în momentul când fusese doborât la pământ de armatele lui Karolus.

„Era foarte frumos", îi istorisea mama sa, „și atât de înalt încât nimeni nu putea să-i zărească vârful. El – „

S-a oprit. Fiind brusc conștientă de prezența altcuiva, Ioana a ridicat privirea. Tatăl ei stătea în pragul ușii.

Mama ei s-a ridicat în capul oaselor. „Bărbate", a rostit femeia. „Nu mă așteptam să vă întoarceți decât peste alte două săptămâni."

Preotul nu i-a răspuns. A luat o lumânărică din ceară de pe masa de lângă ușă și a traversat încăperea până la focul din cămin unde a scufundat-o în tăciunii strălucitori până când s-a aprins.

Gudrun a rostit agitată: „Copilul era înfricoșat de tunet. M-am gândit să o mângâi cu o poveste inofensivă."

„Inofensivă!" Vocea preotului tremura din cauza efortului de a-și controla furia. „Numești asemenea blasfemie inofensivă?" Din doi pași a fost lângă pat, a pus jos lumânărica și a tras pătura deoparte, dezvelindu-le. Ioana era întinsă cu brațele în jurul mamei sale, pe jumătate pitită sub o perdea de păr alb-auriu.

Pentru o clipă preotul încremenise nevenindu-i să creadă, privind la părul despletit al lui Gudrun. Furia a pus stăpânire pe el. „Cum îndrăznești! Când ți-am interzis-o în mod expres!" Apucând-o de o aripă pe Gudrun, a început să o târască jos din pat. „Vrăjitoare necredincioasă!"

Ioana se agățase de mama ei. Fața preotului se înnegrise. „Copilă, dispari!" a zbierat el. Ioana a ezitat, sfâșiată între teama și dorința de a-și proteja cumva mama.

Gudrun a împins-o insistent. „Da, pleacă. *Pleacă imediat.*"

Slăbind-o din strânsoare, Ioana a căzut pe podea și a fugit. La ușă, s-a întors și și-a văzut tatăl înșfăcând-o brutal pe mama ei de păr, trăgându-i capul pe spate cu putere, forțând-o să îngenunchieze. Ioana s-a întors în cameră. Teroarea a țintuit-o pe loc când și-a văzut tatăl scoțându-și pumnalul lung de vânătoare, cu mâner din os, de la cingătoarea din funie.

„Forsachistu diabolae?" a întrebat-o pe Gudrun în saxonă, cu vocea un piculeț mai puternică decât o șoaptă. Când femeia nu i-a răspuns, i-a lipit vârful pumnalului de gât. „Rostește cuvintele", a mârâit el amenințător. *„Spune-le!"*

„Ec forsacho allum diaboles", i-a răspuns Gudrun plângător, ochii ei tremurând sfidători, *„wuercum and wuordum, thunaer ende woden ende saxnotes ende allum..."*

Țintuită de teamă, Ioana își privea tatăl trăgând de o meșă groasă din părul mamei și trecându-și pumnalul de-a lungul ei. S-a auzit un sunet zăpăcitor când șuvițele mătăsoase au fost tăiate; o bandă lungă de aur alb plutea spre podea.

Acoperindu-și gura cu palma ca să-și înăbușească un suspin, Ioana s-a răsucit și a luat-o la fugă.

În întuneric s-a izbit într-o siluetă care se îndrepta spre ea. A urlat de spaimă când aceasta a înșfăcat-o. Mâna monstrului! Uitase de ea! S-a zbătut, cărându-i la pumni cu pumnii ei mititei, rezistându-i cu toată forța, însă era uriașă și a apucat-o rapid.

„Ioana! Ioana, nu-i nimic. Sunt eu!"

Vorbele au străpuns dincolo de frică. Era fratele ei de zece ani, Matthew, care se întorsese cu tatăl ei.

„Ne-am întors, Ioana, încetează și nu te mai zbate! Nu-i nimic. Sunt *eu*." Ioana s-a ridicat simțind suprafața fină a crucii de pe piept pe care Matthew o purta întotdeauna, apoi s-a prăbușit peste el destinzându-se.

S-au așezat amândoi în beznă, ascultând zgomotele fine, despicătoare ale pumnalului care sfârteca părul mamei lor. O dată și-au auzit mama plângând de durere. Matthew a blestemat cu voce tare. Drept răspuns, un suspin s-a auzit din patul în care fratele de șapte ani al Ioanei, John, se ascundea sub așternuturi.

În cele din urmă sunetele sfâșietoare au încetat. După o pauză scurtă, vocea preotului a început să bubuie rugăciuni. Ioana l-a simțit pe Matthew relaxându-se; se sfârșise. Și-a aruncat brațele în jurul gâtului lui și a plâns. Acesta o susținea și o legăna cu blândețe.

După o vreme, fetița s-a uitat în sus la el. „Tata a făcut-o pe Mama necredincioasă."

„Da."

„Nu este", a rostit Ioana ezitând, „nu-i așa?"

„*A fost.*" Văzându-i privirea neîncrezătoare și terifiată, a adăugat: „Cu mult timp în urmă. Acum nu mai e. Însă ceea ce-ți istorisea erau povești păgâne."

Ioana nu mai plângea; asta era o informație interesantă.

„Știi prima dintre Porunci, nu-i așa?"

Ioana a dat din cap și a recitat cu supunere: „Să nu ai alți dumnezei în afară de mine."

„Da. Asta înseamnă că zeii despre care îți povestea Mama sunt falși; este un păcat să vorbești despre ei."

„De asta Tata –"

„Da", a întrerupt-o Matthew. „Mama a trebuit să fie pedepsită pentru binele sufletului ei. Nu s-a supus soțului ei și asta, de asemenea, este împotriva legii lui Dumnezeu."

„De ce?"

„Pentru că așa se spune în Sfânta Biblie." A început să-i recite: „'Căci bărbatul este capul femeii, prin urmare, fie ca soțiile să se supună întru totul bărbaților acestora.'"

„De ce?"

„De ce?" Matthew fusese luat prin surprindere. Nimeni nu-l mai întrebase așa ceva până atunci. „Păi, bănuiesc că... pe motiv că femeile sunt prin natură inferioare bărbaților. Bărbații sunt mai mari, mai puternici și mai isteți."

„Dar –" începuse să răspundă Ioana, însă Matthew i-a închis gura.

„Gata cu întrebările, surioară. Ar trebui să fii în pat. Vino." A dus-o în brațe la pat și a așezat-o lângă John pe care deja îl luase somnul.

Matthew fusese bun cu ea; ca să-i întoarcă favoarea, Ioana a închis ochii și s-a culcușit sub așternuturi ca și cum ar fi fost adormită.

Însă era mult prea preocupată ca să se culce. Stătea întinsă în noapte, examinându-l încordată pe John în timp ce acesta dormea cu gura vlăguită deschisă.

El nu știe să recite din Psaltire și are șapte ani. Ioana avea numai patru anișori, însă deja știa pe de rost primii zece psalmi.

John nu era isteț. Însă era băiat. Cu toate acestea cum se poate ca Matthew să se înșele? El știe totul; o să fie preot, ca și tatăl lor.

Stătea trează în întuneric, răsucind problema pe toate fețele, în mintea ei.

Spre zori a luat-o somnul, agitată, tulburată de vise cu războaie atotputernice între zeii geloși și furioși. Însuși îngerul Gabriel a coborât din Cer cu o sabie în flăcări, ca să se lupte cu Thor și Freya. Bătălia a fost crâncenă și îndârjită, însă în cele din urmă zeii falși au fost alungați, iar Gabriel stătea triumfător în fața porților paradisului. Sabia îi dispăruse; în mână îi lucea un pumnal scurt, cu mâner din os.

Capitolul 2

Condeiul din lemn se mișca grabnic, dând viață literelor și cuvintelor în ceara galbenă și moale a tăbliței. Ioana stătea atentă în picioare lângă umărul lui Matthew, căci acesta își transcria lecțiile din acea zi. Din când în când se oprea ca să fluture flacăra unei lumânări pe deasupra tăbliței să împiedice ceara să se întărească prea repede.

Adora să-l privească pe Matthew la lucru. Condeiul său, cu vârf din os, împungea ceara intactă în linii care pentru ea ascundeau o frumusețe misterioasă. Își dorea cu ardoare să înțeleagă ce însemna fiecare semn și urma fiecare mișcare a condeiului concentrată, ca și cum ar fi descoperit cheia sensului acestora în forma liniilor.

Matthew a lăsat condeiul jos și s-a lăsat pe spate în scaun, frecându-și ochii. Simțind că este o ocazie potrivită, Ioana s-a aplecat deasupra tăbliței și a arătat cu degetul spre un cuvânt.

„Ce înseamnă acesta?"

„Jerome. Acesta este numele unuia dintre cei mai mari Părinți ai Bisericii."

„Jerome", a repetat ea lent. „Sună ca numele meu."

„Unele dintre litere sunt identice", a consimțit Matthew zâmbind.

„Arată-mi."

„Mai bine nu. Tatei nu o să-i placă, dacă o să afle."

„Nu o să afle", a stăruit Ioana. „Te rog, Matthew. Vreau să știu. Te rog, arată-mi."

Matthew a șovăit. „Presupun că nu e niciun rău să te învăț să-ți scrii propriul tău nume. Poate că îți va fi de folos într-o zi când vei fi căsătorită și vei avea o locuință a ta de care să ai grijă."

Așezându-și mâna peste mânuța ei, a ajutat-o să traseze literele numelui ei: J-O-H-A-N-N-A, cu un *a* lung și înflorit la sfârșit.

„Bun. Acum încearcă și tu singură."

Ioana a strâns cu putere condeiul, forțându-și degetele într-o poziție incomodă, punându-le la treabă ca să formeze literele pe care și le reprezentase în minte. O singură dată a strigat frustrată când nu a reușit să oblige condeiul să se deplaseze unde își dorea.

Matthew o mângâia. „Ușurel, surioară, ușurel. Ai numai șase ani. Scrisul nu îl dobândești așa ușor ca și anii. Tot la aceiași vârstă am început și eu să scriu și îmi amintesc. Nu te grăbi; până la urmă o să-ți fie ușor."

A doua zi, s-a trezit devreme și a ieșit afară. În pământul afânat care înconjura șeptelul, a trasat de nenumărate ori literele învățate până când a fost sigură că le-a scris corect. L-a strigat apoi mândră pe Matthew ca să fie martorul creației sale.

„Vai, dar e foarte bine, surioară. Cu adevărat foarte bine." A tresărit și a murmurat cu vinovăție: „Însă nu ar trebui ca Tata să afle despre asta." A râcâit pământul cu picioarele, ștergând semnele pe care fetița le făcuse.

„Nu, Matthew, nu!" Ioana încerca să-l tragă deoparte. Deranjați din cauza gălăgiei, porcii au început să grohăie în cor.

Matthew s-a aplecat ca să o îmbrățișeze. „Lasă, Ioana. Nu fi tristă."

„D-dar ai spus că literele erau bune!"

„*Sunt* bune." Matthew era surprins cât de bine le executase; mai bine decât ar fi putut să le scrie John și el era cu trei ani mai mare. E drept, dacă Ioana nu ar fi fost fată, Matthew ar fi spus că într-o zi ar fi ajuns un fin cărturar. Însă era mai bine să nu-i insufle idei nebunești copilului. „Nu am putut să las literele să le vadă și Tata; de asta le-am șters."

„Mă vei învăța și alte litere, Matthew? Da?"

„Deja ți-am arătat mai multe decât ar fi trebuit."

I-a răspuns cu o seriozitate gravă: „Tata nu va afla. Nu o să-i mărturisesc niciodată, îți promit. Și voi șterge literele cu mare grijă când le voi scrie." Ochii ei adânci, verzi-cenușii îl fixau cu intensitate, implorându-l să accepte.

Matthew a dat din cap, amuzându-se cu amărăciune. Categoric, era stăruitoare surioara asta a lui. A prins-o de bărbie cu afecțiune. „Foarte bine", a consimțit el. „Dar, aduți aminte, trebuie să rămână secretul nostru."

După aceea, pentru ei devenise un fel de joc. Ori de câte ori se ivea ocazia, însă nu atât de des cât i-ar fi plăcut lui Ioana, Matthew îi arăta cum să traseze literele în pământ. Era o elevă pasionată; deși precaut din pricina consecințelor, lui Matthew îi era imposibil să-i reziste entuziasmului fetiței. Și lui îi plăcea să învețe; înflăcărarea ei îi mergea direct la inimă.

Cu toate acestea, chiar și el era șocat când surioara lui a venit la el într-o zi cărând Biblia imensă, legată în lemn, care aparținea tatălui lor.

„Ce faci?" a țipat el. „Pune-o la loc; nu ar fi trebuit să o atingi niciodată!"

„Învață-mă să citesc."

„Poftim?" Îndrăzneala ei era uimitoare. „Acum, sincer, surioară, îmi ceri prea mult."

„De ce?"

„Păi... dintr-un singur motiv, cititul este cu mult mai dificil decât doar să înveți abecedarul. Mă îndoiesc că ai putea vreodată să înveți să citești."

„De ce nu? Tu ai învățat."

I-a zâmbit indulgent. „Da. Însă eu sunt bărbat." Asta nu prea era un adevăr, încă nu împlinise treisprezece primăveri. În mai puțin de un an, când va face paisprezece, va fi cu adevărat bărbat. Însă îi făcea plăcere să își revendice acest privilegiu încă de pe-acum și, în plus, surioara lui nu își dădea seama de diferență.

„*Pot* să o fac. Știu că pot."

Matthew a oftat. Nu va fi ușor. „Nu e numai asta, Ioana. Este periculos și nefiresc ca o fată să citească și să scrie."

„Sfânta Caterina scria și citea. Episcopul a spus asta în predica lui, îți amintești? A spus că era iubită pentru înțelepciunea și învățăturile ei."

„E altceva. Ea era o sfântă. Tu ești doar o... fată."

Atunci a tăcut. Matthew era mulțumit că a ieșit câștigător din dezbatere atât de ușor; știa cât de hotărâtă putea fi surioara lui. A întins mâna după Biblie.

Ea începuse să i-o dea, apoi s-a retras. „De ce Caterina este o sfântă?" a întrebat ea.

Matthew a făcut o pauză, cu mâna în continuare întinsă. „A fost o sfântă martiră care a murit pentru Credință. Episcopul a explicat asta la slujbă, îți aduci aminte?" Nu se putea abține să nu o imite papagalicește.

„De ce a fost martirizată?"

Matthew a suspinat. „L-a sfidat pe împăratul Maxențiu și pe cincizeci dintre cei mai înțelepți oameni ai lui

demonstrându-le, într-un discurs logic, falsitatea păgânismului. Pentru asta a fost pedepsită. Acum hai, surioară, dă-mi cartea."

„Câți ani avea când a făcut asta?"

Ce întrebare stupidă rostise copila! „Nu vreau să mai vorbesc despre asta", i-a răspuns Matthew, exasperat. „Dă-mi cartea și gata!"

S-a dat un pas înapoi, ținând-o strâns în brațe. „Era bătrână când s-a dus la Alexandria ca să polemizeze cu înțelepții împăratului, nu-i așa?"

Matthew se întreba dacă îi va smulge cu forța cartea. Nu, mai bine nu. Legăturile fragile s-ar putea rupe. Și după aceea amândoi ar fi avut necazuri mai mari decât îndrăzneau să se gândească. Mai bine să stea de vorbă cu ea, răspunzându-i la întrebări, așa prostești și copilărești cum sunt, până când va fi obosită de acest joc.

„Treizeci și trei, episcopul a spus că avea aceiași vârstă ca și Isus Hristos când a fost crucificat."

„Și când Sfânta Caterina l-a provocat pe împărat, era deja admirată pentru învățăturile ei, cum a spus episcopul?"

„Firește." Matthew era condescendent. „Altfel cum ar fi putut să-i întrecă pe cei mai înțelepți bărbați de pe pământ într-o asemenea dezbatere?"

„Atunci" – chipul micuț al Ioanei se luminase triumfător – „probabil că învățase să citească *înainte* să ajungă o sfântă. Când era doar o fetiță. Ca și mine!"

Pentru o clipă Matthew rămăsese fără grai, împărțit între iritare și surpriză. După care a râs zgomotos. „Drăcușor împielițat! Deci aici voiai să ajungi! Ei bine, ai un dar pentru dispute, asta e sigur!"

Atunci ea i-a înmânat cartea, zâmbind expectativ.

Matthew a luat-o, dând din cap. Ce creatură ciudată era, atât de iscoditoare, atât de hotărâtă, atât de sigură pe ea. Nu

semăna deloc nici cu John și nici cu alți copii pe care îi mai întâlnise în existența lui. Pe fața ei de fetiță luceau ochii unei femei mature și înțelepte. Nu e de mirare că celelalte fetițe din sat nu aveau de-a face cu ea.

„Foarte bine, surioară", a spus în cele din urmă. „Astăzi începi să înveți să citești." I-a zărit anticiparea zglobie din ochii ei și s-a grăbit să o avertizeze. „Nu trebuie să te aștepți la mare lucru. Este mult mai dificil decât crezi."

Ioana și-a aruncat brațele după gâtul fratelui ei. „Te iubesc, Matthew."

Matthew s-a desprins din strânsoare, a deschis cartea și a spus cu glas aspru: „Vom începe aici."

Ioana s-a aplecat deasupra cărții, inspirând mirosul înțepător de pergament și de lemn când Matthew i-a arătat cu degetul pasajul: „Evanghelia lui Ioan, capitolul unu, versetul unul. *In principio erat verbum et verbum erat apud Deum et verbum erat Deus*": „La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Cuvântul era Dumnezeu."

* * *

Vara și toamna care au urmat au fost blânde și roditoare; recolta a fost cea mai bună pe care satul a avut-o de ani de zile. Dar în Heilagmanoth, ninsese, iar vântul sufla dinspre nord, în rafale de gheață. Fereastra *grubenhausului* fusese baricadată împotriva frigului și a zăpezii, strânsă în noiane pe pereți, iar familia stătea înăuntru aproape tot timpul zilei. Era mult mai dificil pentru Ioana și Matthew să găsească timp pentru lecții. În zilele bune preotul își desfășura activitatea de misionar, luându-l pe John cu el, căci pe Matthew îl lăsa să-și termine importantele studii. Când Gudrun s-a dus la pădure ca să adune lemne, Ioana o lua la fugă spre pupitrul unde Matthew stătea aplecat peste

lucrările lui și deschidea Biblia în locul în care rămăseseră la lecția anterioară. În acest fel Ioana continua să facă progrese rapide, așa că înainte de postul Paștelui stăpânea aproape toată Evanghelia lui Ioan.

Într-o zi, Matthew a extras ceva din pungulița lui strângându-l cu un zâmbet pe buze. „Pentru tine, surioară." Era un medalion din lemn, agățat de un șnur din sfoară. Matthew a înnodat șnurul în jurul gâtului Ioanei; medalionul îi atârna pe piept.

„Ce e asta?" a întrebat Ioana curioasă.

„Ceva pentru tine ca să-l porți."

„Oh", a spus ea și apoi, dându-și seama că mai era nevoie să adauge ceva: „Mulțumesc."

Matthew a râs sesizându-i zăpăceala. „Privește fața medalionului."

Ioana a făcut cum i s-a spus. Sculptat, într-o suprafață de lemn, se afla chipul unei femei. Era gravat grosolan, căci Matthew nu era tâmplar, însă ochii femeii erau bine executați, chiar remarcabili, privind drept înainte cu o expresie inteligentă.

„Acum", Matthew îi arătă, privește pe spate."

Ioana a întors-o pe dos. Cu litere îngroșate încercuind marginea medalionului, se citeau cuvintele: „Sfânta Caterina din Alexandria."

Cu un țipăt, Ioana și-a lipit medalionul de inimă. Știa ce semnifica acest dar. Era modalitatea lui Matthew de a-i recunoaște abilitățile ei și credința pe care o avea în ea. Lacrimile îi jucau în ochi. „Mulțumesc", i-a spus din nou, iar de data asta el a știut că vine din suflet.

I-a zâmbit. Ea a remarcat cearcănele din jurul ochilor lui; arăta obosit și tras la față.

„Te simți bine?" l-a întrebat îngrijorată.

„Bineînțeles!" i-a răspuns el, cu o urmă de entuziasm. „Hai să începem lecția, vrei?"

Însă era agitat și distras. Fără să-i stea în caracter, nu a reușit să o corecteze când a făcut o greșeală din neatenție.

„S-a întâmplat ceva?" l-a întrebat Ioana.

„Nu, nu. Sunt un pic obosit, doar atât."

„Atunci să ne oprim? Nu mă deranjează. Putem continua mâine."

„Nu, îmi pare rău. Îmi umblă mintea razna, asta-i tot. Ia să vedem, unde rămăsesem? Ah, da. Citește din nou ultimul pasaj și de data asta fii atentă la verb: *videat,* nu *videt.*"

În ziua următoare, Matthew se trezi plângându-se de dureri de cap și usturime în gât. Gudrun i-a adus o băutură fierbinte din limba mielului și miere.

„Trebuie să stai în pat până diseară", i-a spus mama. „Băiatul bătrânei matroane Wigbod suferă din pricina asteniei de primăvară; poate că și tu suferi de același lucru acum."

Matthew a râs și i-a răspuns că nu e nicidecum vorba de așa ceva. A lucrat câteva ore la studiile sale, apoi a insistat să iasă afară și să-l ajute pe John să copilească via.

În dimineața ce a urmat avea febră și înghițea greu. Chiar și preotul și-a dat seama că era într-adevăr bolnav.

„Astăzi ești scutit de studiu", i-a spus lui Matthew. Era o dispensă ne mai auzită până atunci.

Au trimis după ajutor la mânăstirea din Lorsch și în două zile infirmierul a sosit și l-a examinat pe Matthew, dând din cap cu gravitate și murmurând pe sub bărbie. Pentru prima oară Ioana a fost conștientă că situația fratelui său ar putea fi una serioasă. Ideea o îngrozea. Călugărul i-a luat sânge din abundență lui Matthew și și-a epuizat întregul său repertoriu de rugăciuni și de talismane sfinte, însă până la sărbătoarea Sfântului Severinus, starea lui Matthew era critică. Matthew zăcea febril și apatic, scuturat de accese de tuse atât de violente încât Ioana își astupa urechile încercând să nu le audă.

Pe parcursul zilei și pe timpul nopții familia a vegheat. Ioana a îngenunchiat alături de mama ei pe podeaua bătătorită cu pământ. Era înspăimântată de alterarea înfățișării lui Matthew. Pielea feței sale era foarte întinsă, distorsionându-i trăsăturile familiare într-o mască oribilă. Sub îmbujorarea cauzată de febră se instalase o nuanță subtilă de cenușiu de rău augur.

Deasupra lor, în întuneric, vocea preotului zumzăia în noapte, recitând rugăciuni pentru mântuirea fiului său. *„Domine Sancte, Pater omnipotens, aeterne Deus, qui fragilitatem conditionis nostrae infusa virtutis tuae dignatione confirmas..."* Ioana dădea din cap moleșită.

„Nu!"

Ioana s-a trezit brusc la țipătul tânguitor al mamei sale.

„S-a dus! Matthew, fiul meu!"

Ioana a privit spre pat. Părea că nimic nu se schimbase. Matthew zăcea imobil ca și până atunci. Apoi fata a observat că pielea își pierduse îmbujorarea febrilă; era complet cenușie, de culoarea pietrei.

I-a luat mâna. Era moale, grea, deși nu atât de fierbinte ca înainte. A ținut-o strâns, apăsând-o de obraz. *Te rog, nu fii mort, Matthew.* Mort ar fi însemnat să nu mai doarmă niciodată lângă ea și John în patul cel mare; nu l-ar mai fi văzut niciodată cocoșat deasupra mesei din lemn de pin, cu fruntea încruntată de concentrare în timp ce studia; nu ar mai fi stat niciodată lângă el în timp ce degetul i se mișca de-a lungul filelor Bibliei, indicându-i cu degetul cuvinte pe care ea să le citească. *Te rog, nu muri.*

După o vreme, au îndepărtat-o din casă, ca mama ei și femeile din sat să-l poată spăla pe Matthew și să-l pregătească pentru înmormântare. Când au fost gata, lui Ioana i s-a permis să se apropie să-și aducă un ultim

omagiu. Dacă nu ar fi fost nefireasca culoare cenușie a pielii, fratele ei arăta ca și cum doar ar fi dormit. Și-a imaginat că dacă l-ar fi atins, acesta se va trezi, ochii i se vor deschide și se vor uita lung la ea cu o afecțiune ce o tachina. I-a sărutat obrazul, așa cum o instruise mama ei. Era rece și straniu de moale, ca pielea iepurelui mort pe care Ioana îl adusese din magazia răcoroasă nu mai demult de săptămâna trecută. S-a retras rapid.

Matthew se dusese.

Acum nu va mai exista nicio lecție.

Stătea în picioare lângă țarcul cu animale, privind fix la petecul de pământ negru care începuse să se ivească de sub zăpada topită, pământul în care trasase primele ei litere.

„Matthew", a șoptit fetița. S-a lăsat în genunchi. Zăpada topită i-a pătruns prin pelerina din lână, udând-o până la piele. Îi era foarte frig, însă nu putea să se întoarcă în casă. Avea ceva de făcut. Cu degetul arătător a trasat literele familiare din Evanghelia lui Ioan în zăpada topită.

Ubi sum ego vos non potestis venire. „Unde sunt eu, tu nu poți veni."

* * *

„Vom trece cu toții printr-o perioadă de penitență", a anunțat preotul după înmormântare, „ca să ne căim pentru păcatele care au abătut mânia lui Dumnezeu asupra familiei noastre." I-a pus pe Ioana și pe John să îngenuncheze rugându-se în tăcere pe placa din lemn dur care servea drept altar al familiei. Au stat acolo toată ziua fără să mănânce nimic ori să bea, până când, în cele din urmă, la sosirea nopții, au fost lăsați liberi și li s-a permis să doarmă în patul mare și gol, acum fără Matthew. John scâncea de foame. La

miezul nopții, Gudrun i-a trezit, ducând degetul la buze, în semn de avertizare. Preotul dormea. Le-a înmânat la repezeală câteva bucăți de pâine și o cană din lemn plină cu lapte călduț de capră – toată hrana pe care îndrăznise să o fure din cămară fără să-i dea de bănuit soțului ei. John și-a înfulecat pâinea și tot îi era foame; Ioana și-a împărțit porția ei cu el. Imediat ce au terminat de mâncat, Gudrun a luat cana de lemn și a plecat, trăgându-le cuverturile din lână până sub bărbie. Copiii s-au cuibărit unul în altul căutând mângâiere și au adormit imediat.

La prima rază de lumină, preotul i-a trezit și fără să întrerupă postul, i-a trimis la altar ca să-și reia penitența. Dimineața a venit și a trecut, ca și ora cinei, iar copiii au rămas în continuare în genunchi.

Razele soarelui, în acea după amiază târzie, se înclinau pe altar, răspândindu-se prin deschizătura ferestrei. Ioana a suspinat și și-a schimbat poziția pe altarul provizoriu. Își simțea genunchii ușori, iar stomacul îi ghiorăia de foame. Se chinuia să se concentreze asupra cuvintelor rugăciunii: *„Pater Noster quie es in caelis, sanctificetur nomen tuum, adveniat regnum tuum..."*

Nu era de niciun folos. Privațiunile situației actuale o tot deranjau inoportunând-o. Era obosită și îi era foame și îi era dor de Matthew. Se întreba de ce nu plângea. Avea o senzație de apăsare în gâtlej și în piept, însă lacrimile nu-i veneau.

Se uita fix la micul crucifix din lemn care atârna pe zidul din fața altarului. Preotul îl adusese cu el din Anglia lui natală, când sosise să-și desfășoare activitatea lui de misionar printre saxonii necredincioși. Executat de un artist din Northumbria, figura lui Hristos avea mai multă putere și precizie decât majoritatea lucrărilor francilor. Trupul său întins pe cruce, toate membrele alungite și coastele emaciate, ca și jumătatea inferioară răsucită, toate îi scoteau

în evidență agonia morții. Capul îi căzuse pe spate, așa încât mărul lui Adam i se bombase în exterior – o amintire stranie și tulburătoare a masculinității Sale umane. Lemnul era adânc gravat ca să dezvăluie urmele de sânge din numeroasele Lui răni.

Figura, cu toată puterea ei, era grotească. Ioana știa că ar trebui să fie plină de dragoste și respect față de sacrificiul lui Hristos, dar în schimb simțea opusul. Prin comparație cu zeii frumoși și puternici ai mamei sale, această figură părea urâtă, frântă și învinsă.

Alături de ea, John începuse să scâncească. Ioana s-a întins și l-a apucat de mână. Ioana îndura pedeapsa cu tărie. Era mai puternică decât el și știa asta. Deși fratele ei avea zece ani, iar ea doar șapte, i se părea absolut firesc ca ea să-l hrănească și să-l protejeze, și nu invers.

În ochii băiatului începuseră să se adune lacrimi. „Nu e drept", a rostit el.

„Nu plânge." Ioana era îngrijorată că zgomotul ar putea să o aducă pe Mama – sau și mai rău, pe Tata. „În curând penitența va lua sfârșit."

„Nu e vorba de asta!" i-a răspuns el, demnitatea fiindu-i rănită.

„Atunci care-i necazul?"

„Nu ai înțelege."

„Spune-mi."

„Tata va dori ca eu să preiau studiile lui Matthew. Știu că asta va dori. Iar eu nu pot să o fac; nu pot."

„Poate că poți", i-a răspuns Ioana, deși înțelesese de ce fratele ei era îngrijorat. Tata îl acuzase că e leneș și îl bătuse când nu progresase la lecții, însă nu era vina lui John. El își dăduse silința, însă era greoi, așa fusese dintotdeauna.

„Nu", a insistat John. „Eu nu sunt precum Matthew. Știi că Tata plănuise să-l ducă la Aachen ca să facă cerere să fie acceptat la Schola Palatina?"

„Adevărat?" Ioana era șocată. Școala Palatului! Nu avea habar că ambițiile tatălui ei legate de Matthew ajunseseră atât de sus.

„Iar eu nici măcar nu pot să citesc Donatus până acum. Tata spune că Matthew stăpânea Donatus când avea doar nouă ani, iar eu am aproape zece. Ce o să fac, Ioana? Ce o să fac?"

„Păi..." Ioana încerca să se gândească la ceva ca să-l liniștească și să-l facă să tacă, însă tensiunea din ultimele două zile îl adusese pe John într-o stare care depășea orice consolare.

„O să mă bată. Știu că o să mă bată." Acum John începuse să se jelească în bună regulă. *„Nu vreau să fiu bătut!"*

Gudrun apăruse în cadrul ușii. A aruncat agitată o privire în camera din spatele ei și s-a îndreptat în grabă către John. „Încetează. Vrei să te audă tatăl tău? Încetează, dacă îți spun!"

John se legăna gălăgios pe altar, și-a dat capul pe spate și zbiera. Fără a lua în seamă vorbele mamei sale, a continuat să se lamenteze, lacrimile curgându-i șiroaie pe obrajii cu pete roșii.

Gudrun l-a apucat de umeri pe John și l-a zgâlțâit. Capul i se bâțâia frenetic înainte și înapoi; ținea ochii închiși, iar gura îi atârna deschisă. Ioana a auzit zgomotul ascuțit al dinților clănțănindu-i în gură. Luat prin surprindere, John a deschis ochii și și-a văzut mama.

Gudrun l-a strâns în brațe. „Nu vei mai plânge de acum înainte. Pentru binele tău, și al meu, nu trebuie să plângi. Totul va fi bine, John. Însă acum o să încetezi." Îl legăna în brațe, alintându-l și protestând în același timp.

Ioana îi privea gânditoare. Recunoscuse adevărul în ceea ce fratele ei spusese. John nu era inteligent. Nu putea să-i calce pe urme lui Matthew. Dar – Fața i s-a îmbujorat de emoție când un gând a izbit-o cu forța unei revelații.

„Ce este, Ioana?" Gudrun văzuse expresia stranie de pe chipul fiicei sale. „Nu te simți bine?" Era îngrijorată, căci demonii care aduceau fluxul erau cunoscuți că se aciuau într-o casă.

„Nu, Mama. Însă mi-a venit o idee, o idee minunată!"

Gudrun a gemut în sinea ei. Copila deborda de idei care o băgau numai în bucluc.

„Da?"

„Tata voia ca Matthew să meargă la Schola Palatina."

„Știu."

„Și acum va dori ca John să meargă în locul lui Matthew. De asta plânge John, Mama. Știe că nu e în stare și îi e frică că Tata va fi furios."

„Ei bine?" Gudrun era nedumerită.

„*Eu* pot să o fac, Mama. Pot să duc mai departe studiile lui Matthew."

Pentru o clipită Gudrun a fost prea șocată ca să răspundă. Fiica *ei,* bebelușul ei, copilul pe care îl iubea cel mai mult – singurul cu care împărtise limba și secretele poporului ei – *ea* să studieze cărțile sacre ale cuceritorilor creștini? Faptul că Ioana doar se gândea la un asemenea lucru o rănea profund.

„Ce tâmpenie!" a spus Gudrun.

„Pot să muncesc din greu", a insistat Ioana. „Îmi place să studiez și să învăț despre orice. Pot să o fac și apoi John nu va mai fi nevoit să studieze. Nu e bun la asta." John a suspinat înăbușit, iar capul său era în continuare îngropat în pieptul mamei sale.

„Tu ești fată; asemenea lucruri nu sunt pentru tine", a adăugat Gudrun indiferentă. „În plus, tatăl tău nu o să fie niciodată de acord."

„Dar, Mama, asta a fost înainte. Lucrurile s-au schimbat. Nu vezi? Acum e posibil ca Tata să gândească diferit."

„Îți interzic să vorbești despre asta în fața tatălui tău. Probabil că aiurezi din cauza lipsei de hrană și de odihnă, ca și fratele tău. Altfel nu ai vorbi nicicând atât de nebunește."

„Dar, Mama, dacă doar aș putea să-i arăt – "

„Gata, am spus!" tonul lui Gudrun nu lăsa loc de nicio discuție suplimentară.

Ioana s-a cufundat în tăcere. Strecurându-și mâna în tunică, a apucat strâns medalionul Sfintei Caterina pe care Matthew îl sculptase pentru ea. *Știu să citesc în latină, iar John nu știe,* și-a zis cu încăpățânare. *De ce trebuie să aibă vreo importanță că sunt fată?*

S-a îndreptat către Biblia de pe micuțul pupitru din lemn. A ridicat-o, simțindu-i greutatea și șanțurile familiare ale desenelor cu margini aurii de pe copertă. Mirosul de lemn și pergament, atât de puternic asociat cu Matthew, a făcut-o să se gândească la munca pe care au depus-o împreună, la tot ceea ce o învățase el, la tot ceea ce încă mai dorea să învețe. *Poate că dacă îi arăt Tatei ceea ce am învățat... poate atunci o să vadă că pot să merg la școală.* Încă o dată, a simțit un val de emoție. *Însă s-ar putea să am necazuri. Tata ar putea să fie foarte furios.* Furia tatălui ei o înspăimânta; fusese plesnită adesea de el suficient ca să-i cunoască și să se teamă de forța mâniei sale.

Stătea în picioare nehotărâtă, mângâind cu degetele suprafața netedă a legăturilor din lemn ale Bibliei. Din impuls, a deschis-o; paginile s-au deschis la Evanghelia lui Ioan, textul de care Matthew se folosise când a învățat-o prima oară să citească. *Este un semn,* s-a gândit.

Mama stătea jos cu spatele la Ioana, legănându-l pe John ale cărui suspine se potoliseră și se transformaseră într-un sughiț nenorocit. *Acum e șansa mea.* Ioana ținea cartea deschisă și a dus-o în camera cealaltă.

Tatăl ei era cocoșat într-un scaun, cu capul plecat, acoperindu-și fața. Nici nu s-a clintit când Ioana s-a apropiat. Fata s-a oprit, brusc fiindu-i teamă. Ideea era de neconceput, ridicolă; Tata nu o să fie niciodată de acord. Era pe punctul de a se retrage când și-a ridicat mâinile de pe față și a privit în sus. Ea stătea în picioare în fața lui cu cartea deschisă pe brațe.

Cu vocea agitată și șovăitoare a început să citească: *„In principio erat verbum et verbum erat apud Deum et verbum erat Deus..."*

Nu a tradus nimic; a citit mai departe, căpătând încredere pe măsură ce lectura. „Toate lucrurile erau făcute de El; și fără El nu exista nimic din câte făcuse. În El era viața; iar viața era lumina oamenilor; și lumina strălucea în beznă, iar întunericul nu a putut să o includă." Frumusețea și puterea cuvintelor treceau prin ea, conducând-o înainte, dându-i putere.

A ajuns la final cu succes, știind că a citit bine. A ridicat privirea și și-a văzut tatăl holbându-se la ea.

„Știu să citesc. Matthew m-a învățat. Am păstrat secretul ca să nu afle nimeni." Cuvintele i-au țâșnit halandala fără să mai respire. „Te pot face să fii mândru, Tată. Știu că pot. Lasă-mă să continuui studiile lui Matthew și eu – "

„Tu!" Vocea tatălui ei clocotea de furie. „Tu erai!" Îndreptase degetul sprea ea acuzator. „Tu ești aceea! Tu ai adus mânia lui Dumnezeu asupra noastră. Copil anormal! Copil schimbat de zâne! *Tu ți-ai ucis fratele!*"

Ioana a icnit. Preotul s-a îndreptat spre ea cu brațele ridicate. Ioana a scăpat cartea și a încercat să fugă, însă a

prins-o și a răsucit-o, izbindu-și pumnul în obrăjorul ei cu o forță care a învârtit-o pe loc. A aterizat în peretele opus, lovindu-se cu capul de el.

Tatăl ei stătea în picioare deasupra ei. Ioana și-a încordat forțele pentru o altă izbitură. Nu a mai venit. Au trecut clipe, după care tatăl a început să scoată sunete guturale, răgușite.

„Joan!" Gudrun a năvălit în încăpere. „Ce ai făcut, copilă!" A îngenunchiat lângă Ioana, luând la cunoștință umflătura învinețită de sub ochiul drept. Așezându-și trupul ca un paravan între soțul ei și Ioana, a murmurat: „Ce ți-am spus? Fetiță nesăbuită, uite ce ai făcut!" Pe un ton mai puternic, a spus: „Du-te la fratele tău. Are nevoie de tine." A ajutat-o pe Ioana și a împins-o înainte către cealaltă cameră.

Preotul o privea întunecat pe Ioana care se îndrepta spre ușă.

„Uită de fată, bărbate", i-a spus Gudrun ca să-i distragă atenția. „Nu are nicio importanță. Nu dispera; amintește-ți că mai ai încă un fiu."

Capitolul 3

Era Aranmanoth, luna secerișului, în toamna celui de-al nouălea an al vieții sale, când Ioana l-a întâlnit pentru prima oară pe Esculap. Se oprise la *grubenhausul* preotului, în drumul său spre Mainz, unde urma să predea religia la *schola* catedralei.

„Fii binevenit, domnule, fii binevenit!" Tatăl Ioanei l-a salutat călduros pe Esculap. „Ne bucurăm că ați sosit teafăr. Sper că voiajul nu a fost prea solicitant." Și-a poftit oaspetele să intre în casă cu solicitudine. „Veniți să vă împrospătați. Gudrun! Adu vin! Îi faceți locuinței mele umile o mare onoare, domnule, cu prezența dumneavoastră." Din comportamentul tatălui ei, Ioana a înțeles că Esculap era un cărturar cu o anumită poziție și importanță.

Era grec, îmbrăcat după moda bizantină. Toga lui din pânză fină albă era prinsă cu o singură broșă din metal simplu și acoperită cu o mantie lungă și albastră, brodată cu fir argintiu. Își purta părul scurt, ca un țăran, și îl pieptăna spre spate netezindu-l cu ulei. Spre deosebire de tatăl ei, care se rădea după obiceiul clericilor franci, Esculap avea o barbă lungă și bogată, albă ca și părul său.

Când tatăl a chemat-o pentru a o prezenta, a suferit un atac de timiditate și a rămas stângace în picioare în fața străinului, cu ochii fixați pe modelul cu împletituri complexe ale sandalelor lui. Până la urmă preotul a intervenit și a trimis-o să-și ajute mama să prepare bucatele pentru cină.

Când s-au așezat la masă, preotul a spus: „Obișnuim să citim din Cartea Sfântă înainte de a împărți mâncarea. Ne faceți onoarea de a ne citi în această seară?"

„Foarte bine", a răspuns Esculap, zâmbind. A deschis cu atenție legătura din lemn și a întors filele fragile din pergament. „Textul este din Ecleziaști. *Omnia tempus habent, et momentum suum cuique negotio sub caelo...*"

Ioana nu mai auzise până atunci o latină rostită atât de frumos. Pronunția lui era nefirească; cuvintele nu erau citite toate odată, după stilul galic; fiecare cuvânt era rotund și distinct, ca stropii de ploaie curată. „Există un anotimp pentru toate și un timp pentru orice scop al Cerului. O vreme ca să te naști și alta ca să mori; o vreme ca să sădești și alta ca să culegi ceea ce a fost sădit..." Ioana își auzise tatăl citind acest pasaj de multe ori, însă în lectura lui Esculap ea auzea o frumusețe pe care până atunci nu și-o imaginase.

Când a terminat, Esculap a închis cartea. „Un volum excelent", a rostit el în semn de apreciere către preot. „Scris fără cusur. Probabil că ați adus-o cu dumneavoastră din Anglia; am auzit că arta încă mai înflorește acolo. Rar mai găsești în aceste zile un manuscris atât de neprihănit de barbarismul gramatical."

Preotul se îmbujorase de plăcere. „Existau multe asemenea exemplare în biblioteca din Lindisfarne. Acesta mi-a fost încredințat de către episcop când m-a sorocit pentru misiunea din Saxonia."

Mâncarea era splendidă, cea mai generoasă pe care familia o pregătise vreodată pentru un oaspete. Pe masă

trona o halcă de porc sărat și copt până când șoriciul crăpase pe ea, porumb și sfeclă fiartă, brânză iute și felii de pâine cu coajă, proaspăt coaptă pe vatră. Preotul a scos un tip de bere francă, condimentată, neagră și groasă, ca supa de țară. După aceea, au mâncat migdale prăjite și mere dulci coapte.

„Delicios", s-a pronunțat Esculap la sfârșitul cinei. „A trecut o vreme lungă de când nu am mai cinat atât de bine. De când am părăsit Bizanțul nu am mai gustat un porc atât de dulce."

Gudrun era mulțumită. „Asta pentru că noi ne creștem porcii și îi îngrășăm înainte de a-i tăia. Carnea porcilor negri din pădure este aspră și neapetisantă."

„Povestiți-ne despre Constantinopol!" a spus John cu înfocare. „E adevărat că străzile sunt pavate cu pietre prețioase, iar fântânile scuipă aur lichid?"

Esculap a râs. „Nu. Dar este un loc minunat de privit." Ioana și John ascultau cu gura căscată în timp ce Esculap le descria Constantinopolul, cocoțat pe un promontoriu impozant, cu clădiri din marmură și cupole aurite și argintate ce se înălțau cu câteva nivele mai sus, privind spre portul Cornului de Aur, în care ancorau corăbii din toată lumea. Era orașul nașterii și tinereții lui Esculap. Fusese obligat să se refugieze când familia lui se amestecase într-o dispută religioasă cu bazilicile, o chestiune ce avusese de-a face cu spargerea icoanelor. Ioana nu a priceput acest lucru, cu toate că tatăl ei înțelesese, dezaprobând din cap cu gravitate pe măsură ce Esculap le descria persecuțiile prin care trecuse familia lui.

Aici discuția s-a îndreptat spre chestiuni teologice, iar Ioana și fratele ei au fost împinși către ungherul din casă unde dormeau părinții lor; în calitate de oaspete de onoare, Esculap urmând să doarmă de unul singur în patul cel mare de lângă cămin.

„Te rog, nu pot să rămân și să ascult?" a implorat-o Ioana pe mama ei.

„Nu. A trecut de mult vremea când trebuia deja să dormi. Și apoi oaspetele nostru a terminat cu poveștile. Discuția aceasta cărturească nu te interesează."

„Dar – "

„Gata, copilă. La culcare cu tine. Dimineață voi avea nevoie de ajutorul tău; tatăl tău dorește să pregătim și mâine un alt festin pentru acest vizitator. Încă câțiva musafiri ca acesta", bombănea Gudrun, „și vom fi ruinați." Și-a învelit bine copiii, în așternutul de paie, i-a sărutat și a plecat.

Pe John l-a luat somnul imediat, însă Ioana era trează, încercând să tragă cu urechea la ceea ce spuneau vocile de cealaltă parte a paravanului gros din lemn. Până la urmă, biruită de curiozitate, s-a dat jos din pat și s-a târât până lângă paravan, a îngenunchiat și a privit încordată prin întuneric spre locul unde tatăl ei și Esculap discutau așezați lângă focul din cămin. Era răcoare; căldura focului nu ajungea atât de departe, iar Ioana era îmbrăcată doar cu o cămașă de noapte din pânză albă. Tremura însă nu se gândea să se întoarcă în pat; *trebuia* să audă ce spunea Esculap.

Discuția se îndreptase către schola catedralei. Esculap l-a întrebat pe preot: „Știi ceva despre bibiloteca de acolo?"

„Oh, da", i-a răspuns preotul, evident mulțumit că fusese întrebat. „Am petrecut multe ore în ea. Găzduiește o colecție excelentă, peste șaptezeci și cinci de manuscrise." Esculap a dat din cap politicos, deși nu părea impresionat. Ioana nu-și putea imagina atâtea cărți adunate într-o singură încăpere.

Preotul a spus: „Există copii ale *De scriptoribus ecclesisasticus* de Isidore și *De gubernatione Dei* de Salvianus. De asemenea, și *Comentarii* de Jerome, cu ilustrații nemaipomenit realizate. Și mai există un

manuscrius anume al *Hexaëmeron* al cărui autor este compatriotul domniei voastre, Sfântul Basil."

„Se găsesc și manuscrise ale lui Platon?"

„Platon?" Preotul era șocat. „Cu siguranță nu; scrierile sale nu sunt un studiu potrivit pentru un creștin."

„Ah? Atunci să înțeleg că nu aprobați studiul logicii?"

„Are locul ei în trivium[1]", a explicat preotul stingherit, „folosindu-se texte potrivite cum ar fi cele ale lui Augustin și Boethius. Însă credința se întemeiază pe autoritatea Scripturii, nu pe evidența logicii; din curiozitatea prostească, uneori oamenii își zdruncină credința."

„Vă înțeleg punctul de vedere." Cuvintele lui Esculap au fost rostite mai degrabă din curtoazie și nu pentru că ar fi fost de acord cu ele. „Cu toate acestea, poate îmi puteți răspunde la această întrebare: Cum se întâmplă că omul poate să raționeze?"

„Rațiunea este scânteia esenței divine în om. 'Așa Dumnezeu a creat omul după propria Lui înfățișare; după această imagine a lui Dumnezeu L-a creat pe om.'"

„Stăpâniți bine Scriptura. Prin urmare sunteți de acord că rațiunea este dată de Dumnezeu?"

„Mai mult ca sigur."

Ioana s-a târât și mai aproape, ieșind din umbra paravanului; nu voia să piardă ceea ce va spune Esculap în continuare.

„Atunci de ce ne temem să etalăm rațiunea față de credință? Dacă Dumnezeu ne-a dat-o, atunci cum ar trebui ca ea să ne conducă către El?"

Preotul s-a foit pe scaun. Ioana nu-l văzuse niciodată arătând atât de incomod. Era un misionar, pregătit să

[1] Curs de gramatică, retorică și logică la universitățile medievale *(nota trad.)*

lectureze și să predice, neobișnuit cu dezbaterile logice. A deschis gura ca să răspundă, apoi a închis-o.

„Într-adevăr", a continuat Esculap, „nu *lipsa* credinței conduce oamenii să se teamă de cercetarea atentă a rațiunii? Dacă destinația este îndoielnică, atunci, calea va trebui să fie presărată cu frică. O credință solidă nu e nevoie să se teamă, căci dacă Dumnezeu există, atunci rațiunea nu poate decât să ne ajute conducându-ne spre El. *'Cogito, ergo Deus est'*, spune Sfântul Augustin. *'Gândesc, prin urmare Dumnezeu există.'* "

Ioana urmărea argumentația atât de concentrată încât nu și-a mai dat seama și a exclamat cu voce tare în semn de înțelegere apreciativă. Tatăl ei a aruncat o privire ascuțită către paravan. Fata s-a retras înapoi în umbră și a așteptat, abia mai respirând. Apoi a auzit din nou zumzăitul vocilor. *Benedicite,* și-a zis, *nu m-au văzut.* S-a târât în tăcere în culcușul din paie, unde John sforăia.

La mult timp după ce vocile au încetat, Ioana stătea trează în întuneric. Se simțea incredibil de voioasă și liberă, ca și cum i se ridicase o greutate apăsătoare de pe inimă. *Nu* era vina ei că Matthew murise. Nu dorința ei de a învăța îl ucisese, în ciuda a ceea ce-i spusese tatăl ei. În noaptea aceasta, ascultându-l pe Esculap, a descoperit că dragostea ei pentru cunoaștere nu era anormală ori păcătoasă, ci doar o consecință directă a capacității de a raționa, primită de la Dumnezeu. *Gândesc, prin urmare Dumnezeu există.* În inima ei, simțea adevărul acesta.

Cuvintele lui Esculap aprinseseră o lumină în sufletul ei. *Poate că mâine voi putea să vorbesc cu el,* se gândea. *Poate că voi avea ocazia să-i arăt că pot să citesc.*

Perspectiva era atât de încântătoare încât nu putea să o rateze. Nu a pus geană pe geană până în zori.

A doua zi, dis de dimineață, mama a trimis-o pe Ioana la pădure să adune jir și ghindă ca să dea de mâncare la porci. Nerăbdătoare să se întoarcă acasă și la Esculap, Ioana s-a grăbit să își termine treburile casnice. Însă solul de toamnă al pădurii era acoperit cu frunze moarte, iar fructele erau greu de găsit; nu putea să se întoarcă acasă până când coșul nu era plin.

Când se întoarse acasă, Esculap se pregătea să plece.

„Ah, dar am sperat că ne veți face onoarea să cinați din nou cu noi", a spus preotul. „Sunt interesat de ideile dumneavoastră despre misterul Trinității și mi-ar plăcea să discutăm mai profund despre acest subiect."

„Sunteți amabil, însă trebuie să ajung în Mainz în această seară. Episcopul mă așteaptă, iar eu sunt nerăbdător să-mi iau în primire noile mele îndatoriri."

„Bineînțeles, desigur." După o pauză, preotul a adăugat: „Însă vă amintiți conversația noastră despre băiat. Veți rămâne să-i observați lecțiile?"

„Măcar atâta lucru pot să fac pentru o gazdă atât de generoasă", a răspuns Esculap cu o politețe studiată.

Ioana și-a luat lucrul și s-a oprit într-un scaun, la o aruncătură de băț, încercând să treacă pe cât se poate neobservată, așa încât tatăl ei să nu o gonească.

Nu era cazul să-și facă griji. Atenția preotului era concentrată în totalitate asupra lui John. Sperând să-l impresioneze pe Esculap cu vastitatea cunoștințelor fiului său, și-a început lecția chestionându-l pe John despre regulile gramaticii de după Donatius. A fost o greșeală, căci gramatica era subiectul cel mai slab al lui John. După cum se bănuia, și-a dus sarcina la capăt mohorât, confundând cazul ablativ cu dativul, cârpăcind verbele, iar la final demonstrându-se a fi complet incapabil să analizeze

sintactic și morfologic o propoziție. Esculap a ascultat solemn, linia unui rid cutându-i fruntea.

Roșu la față de jenă, preotul s-a retras pe un teritoriu mai sigur. A început cu catehismul, cu ghicitori ale marelui Alcuin, în care John fusese bine antrenat. John a reușit să treacă de prima parte a catehismului destul de bine:

„Ce este un an?"

„O căruță cu patru roți."

„Ce cai trag căruța?"

„Soarele și luna."

„Câte locuri are?"

„Doisprezece."

Mulțumit de acest mic succes, preotul s-a mutat către părțile mai dificile ale catehismului. Ioana se temea de ceea ce va urma, căci văzuse că John se afla acum într-o stare vecină cu panica.

„Ce este viața?"

„Bucuria celui binecuvântat, necazul celui trist și... și..." John s-a întrerupt.

Esculap s-a foit în scaun. Ioana a închis ochii, concentrându-se asupra cuvintelor, ordonându-i în gând lui John să le rostească.

„Da?" l-a îndemnat preotul. „Și mai ce?"

Fața lui John s-a luminat inspirată. „Și căutarea morții!"

Preotul a dat din cap tăios. „Și ce este moartea?"

Îndurerată, Ioana privea fix la tatăl ei, ca la un cerb prins în laț, ce-l zărea pe vânător apropiindu-se până la urmă.

„Ce este moartea?" a repetat preotul.

Tot degeaba. Bâlbâiala ultimului răspuns și nemulțumirea crescândă a tatălui său au distrus ultima urmă de calm sufletesc al lui John. Nu-și mai putea aminti nimic. Fața i se schimonosise; Ioana și-a dat seama că o să plângă.

Tatăl i-a aruncat o privire feroce. Esculap privea compătimitor.

Ioana nu mai putea îndura. Epuizarea fratelui ei, furia tatălui său, intolerabila umilință sub privirile lui Esculap au copleșit-o. Înainte de a-și da seama ce face, s-a dezlănțuit: „Un eveniment inevitabil, un pelerinaj incert, lacrimile celor vii, hoțul umanității."

Cuvintele ei i-au izbit pe ceilalați ca un trăsnet. Toți trei și-au ridicat privirile dintr-o dată, fețele lor înregistrând o gamă de emoții. Pe a lui John se citea amărăciune, pe a tatălui jignire, iar pe a lui Esculap uimire. Preotului i-a revenit vocea întâi.

„Ce impertinență mai e și asta?" a întrebat el. Apoi, amintindu-și de Esculap, a spus: „Dacă nu ar fi fost oaspetele nostru, ai fi primit chiar acum o ciomăgeală cum se cuvine. Însă așa, pedeapsa ta va mai avea de așteptat. Dispari din fața ochilor mei."

Ioana s-a ridicat din scaun, luptându-se să-și țină firea până când a ajuns la ușa casei parohiale și a tras-o după ea trântind-o. Apoi a luat-o la fugă, cât de repede și de tare a putut, tot drumul până la ferigile de la marginea pădurii, unde s-a aruncat la pământ.

Credea că o să explodeze de durere. Pentru că fusese dizgrațiată în fața uneia dintre persoanele pe care dorise să o impresioneze cel mai mult! *Nu este corect. John nu a știut răspunsul, iar eu am știut. De ce să nu fi răspuns eu?*

A stat jos o vreme privind cum umbrele copacilor se alungesc. Un prihor a fâlfâit spre pământul din apropiere și a început să ciugule în ferigi, vânând viermi. A găsit unul și, umflându-și pieptul, a pășit țanțoș într-un cerc micuț, etalându-și premiul. *Ca și mine,* s-a gândit confuză. *M-am umflat în pene mândră de ceea ce am făcut.* Știa că mândria era un păcat – fusese pedepsită aspru pentru asta adesea –

cu toate acestea nu se putuse abține să simtă așa cum simțise. *Sunt mai isteață decât John. De ce el să poată să învețe și să studieze și eu nu?*

Prihorul și-a luat zborul. Ioana l-a privit transformându-se într-un fâlfâit de culoare îndepărtându-se printre copaci. A pipăit cu degetele medalia Sfintei Caterina care-i atârna în jurul gâtului și s-a gândit la Matthew. El ar fi stat cu ea, ar fi discutat cu ea, i-ar fi explicat lucrurile în așa fel încât să le înțeleagă. Îi era atât de dor de el.

Tu ți-ai ucis fratele, i-a spus Tata. Amintindu-și, indispoziția i s-a ridicat în gâtlej. Și totuși spiritul ei se revolta. *Era* mândră, vrând mai mult decât ceea ce Dumnezeu plănuise pentru o femeie. Dar de ce să-l pedepsească Dumnezeu pe Matthew pentru păcatul ei? Nu avea sens.

Ce exista în ea și nu o lăsa să renunțe la visele ei imposibile? Toată lumea îi spusese că dorința ei de a învăța era nefirească. Cu toate astea, era însetată după cunoaștere, dornică să exploreze lumea largă a ideilor și oportunitățile care li se ofereau oamenilor pentru a învăța. Alte fete din sat nu manifestau un asemenea interes. Erau satisfăcute să asiste la slujbă fără să înțeleagă un singur cuvânt. Luau de bun tot ceea ce li se spunea și nu cercetau mai departe. Visau la un soț bun, ceea ce însemna un bărbat care le va trata cu blândețe și nu le va bate și să aibă o bucată de pământ arabil; nu se gândeau vreodată să treacă dincolo de lumea lipsită de pericol și familiară a satului. Ioanei i se păreau de neînțeles, la fel cum și ea li se părea lor.

De ce sunt eu diferită? se întreba. *Ce e în neregulă cu mine?*

În spatele ei se auzeau urme de pași și o mână a atins-o pe umăr. Era John.

I s-a adresat îmbufnat: „Tata m-a trimis. Vrea să te vadă."

Ioana l-a apucat de mână. „Îmi pare rău."

„Nu ar fi trebuit să faci asta. Ești fată."

Îi venea greu, însă îi datora o scuză pentru că l-a făcut de râs în fața oaspetelui lor.

„Am greșit. Iartă-mă."

El încerca să își păstreze mina de virtute rănită, însă nu a reușit. „Bine, te iert", s-a înmuiat băiatul. „Cel puțin Tata nu mai este furios pe *mine*. Acum – ei bine, vino și vezi singură."

A tras-o de pe pământul umed și ajutat-o să se șteargă de frunzele de ferigă care se agățaseră de ea. Ținându-se de mână, s-au îndreptat înapoi spre casă.

La ușă, John a poftit-o pe Ioana să intre înaintea lui. „Haide, pe tine vor să te vadă."

Vor? Ioana se întreba ce a vrut să spună, însă nu putea să întrebe, căci deja se afla în fața tatălui ei și al lui Esculap, care aștepta în fața focului din cămin.

S-a apropiat și stătea docilă în fața lor. Tatăl ei avea o privire specială pe chip, ca și cum ar fi înghițit ceva acru. A mormăit și a dat din cap către Esculap, care i-a făcut semn cu mâna. Luându-i mânuța în mâinile lui, Esculap a fixat-o cu o privire pătrunzătoare. „Știi latină?"

„Da, domnule."

„Cum ai ajuns să-ți însușești aceste cunoștințe?"

„Am ascultat, domnule, ori de câte ori fratele meu își făcea lecțiile." Își putea imagina reacția tatălui ei auzind această informație. A plecat privirea în pământ. „Știu că nu ar fi trebuit să fac asta."

Esculap a întrebat-o: „Ce alte cunoștințe ai mai dobândit?"

„Știu să citesc, domnule, și să scriu puțin. Fratele meu, Matthew, m-a învățat când eram mică." Cu coada ochiului Ioana și-a văzut tatăl începând să fiarbă de furie.

„Arată-mi." Esculap a deschis Biblia, a căutat un pasaj, apoi i-a întins cartea, marcând locul cu degetul. Era parabola bobului de muștar din Evanghelia Sfântului Luca. A început să citească, încurcându-se la început asupra unor cuvinte în latină – trecuse ceva vreme de când nu mai citise din Biblie: *„Quomodo assimilabimus regnum Dei aut in qua parabola ponemus illud?"* – „Ce este împărăția lui Dumnezeu? Și cu ce se aseamănă ea?" A continuat fără ezitare până la sfârșit: „Apoi el i-a spus: Este ca un bob de muștar pe care omul l-a luat și l-a sădit în grădina lui și a crescut și a devenit un copac uriaș, iar păsările cerului și-au găsit adăpost printre crengile lui."

A încetat să mai citească. În tăcerea care a urmat putea auzi fâșâitul delicat al brizei tomnatice trecând printre paiele de pe acoperiș.

Esculap a spus calm: „Și înțelegi sensul a ceea ce ai citit?"

„Cred că da."

„Explică-mi acest text."

„Ne arată credința precum un bob de muștar. O sădești în inimă, așa cum o sămânță este sădită în grădină. Dacă vei cultiva sămânța, aceasta va crește într-un copac frumos. Dacă îți sporești credința, vei câștiga Împărăția Cerurilor."

Esculap se trăgea de barbă. Nu dădea niciun semn că ar fi aprobat sau nu ceea ce fata spusese. Interpretase textul greșit?

„Sau –" Fata avea o altă idee.

Sprâncenele lui Esculap s-au ridicat. „Da."

„Ar putea să însemne că *Biserica* este ca o sămânță. Biserica a fost la început mică, a crescut în întuneric, îngrijită doar de Hristos și de cei doisprezece Apostoli, însă s-a transformat într-un copac uriaș, un copac care umbrește întreaga omenire."

„Și păsările care se cuibăresc printre crengile lui?" a întrebat Esculap.

S-a gândit grabnic. „Sunt credincioșii care-și găsesc salvarea în Biserică așa cum păsările își află protecția în crengile copacului."

Expresia lui Esculap era indescifrabilă. Din nou se trăgea solemn de barbă. Ioana s-a hotărât să mai facă o încercare.

„De asemenea..." Raționa lent pe măsură ce vorbea. „Sămânța de muștar *L-ar putea* reprezenta pe Hristos. Hristos a fost ca o sămânță când a fost îngropat în pământ și ca un arbore când a înviat și s-a ridicat la Ceruri."

Esculap s-a întors către preot. „Ați auzit?"

Fața preotului se schimonosise. „E doar o fetiță. Sunt sigur că nu e în stare să presupună..."

„Sămânța ca credință, ca Biserică, ca Hristos", a spus Esculap. *„Allegoria, moralis, anagoge.* O triplă exegeză biblică clasică. Desigur, inocent exprimată, dar totuși la fel de completă ca interpretare ca cea a însuși marelui Grigorie. Și asta fără nicio educație oficială! Uimitor! Copila demonstrează o inteligență fantastică. Îi voi fi dascăl."

Ioana era uluită. Visa? Îi era teamă să își permită să creadă că acest fapt chiar se întâmpla de-adevăratelea.

„Bineînțeles, nu la schola", a continuat Esculap, „căci acest lucru nu este permis. Voi aranja lucrurile în așa fel încât să vin aici odată pe săptămână. Și îi voi pune la dispoziție cărți pe care să le studieze între timp."

Preotul era nemulțumit. Nu acesta era rezultatul pe care și-l închipuise el. „Toate sunt foarte bune", a spus țâfnos. „Și cu băiatul cum rămâne?"

„Ah, băiatul? Mă tem că nu promite să ajungă un cărturar. Cu o pregătire suplimentară, s-ar putea să fie apt pentru un post de preot la țară. Legea cere ca aceștia să știe doar să scrie și să citească și să cunoască forma corectă a jurământului solemn. Însă nu cred că va ajunge mai departe de atât. Schola nu este pentru el."

„Abia îmi vine să-mi cred urechilor! O vei lua sub oblăduirea ta pe fată să o dăscălești, dar nu și pe băiat?"

Esculap a ridicat din umeri. „Unul are talent; celălalt nu. Nu există alt considerent."

„O femeie cărturar!" Preotul era indignat. „Ea să studieze textele sacre în timp ce fratele ei este ignorat? Nu voi permite așa ceva. Ori îi înveți pe amândoi, ori pe niciunul."

Ioana și-a ținut respirația. Bineînțeles că nu ajunsese atât de aproape doar ca să piardă această ocazie. A început să recite o rugăciune în gând, apoi s-a oprit. Poate că Dumnezeu nu va fi de acord. Și-a băgat mâna pe sub tunică și a apucat strâns medalionul Sfintei Caterina. *Ea* va înțelege. *Te rog,* se ruga în tăcere. *Ajută-mă să am parte de învățătură. Îți voi aduce o ofrandă delicată. Numai, te rog, ajută-mă.*

Esculap părea agasat. „V-am spus că băiatul nu are nicio aptitudine pentru studiu. Ar fi o pierdere de timp să-l consiliez."

„Atunci ne-am înțeles", a răspuns preotul furios. Ioana privea, nevenindu-i să creadă, în timp ce acesta se ridicase din scaun.

„Un moment", a spus Esculap. „Văd că sunteți hotărât în intenția dumneavoastră."

„Sunt."

„Foarte bine. Fata manifestă toate semnele unui intelect prodigios. Ar putea să realizeze multe cu o educație adecvată. Nu pot rata o asemenea ocazie. Din moment ce insistați, o să-i prepar pe amândoi."

Ioana a dat precipitat drumul respirației. „Vă mulțumesc", a spus ea, în egală măsură, și Sfintei Caterina și lui Esculap. Era singurul lucru pe care îl putea rosti ca să-și mențină vocea regulată: „Voi munci merituos."

Esculap a privit-o cu niște ochi plini de o inteligență penetrantă. *Ca un foc interior,* și-a zis Ioana. Un foc care îi va lumina săptămânile și lunile ce vor urma.

„E drept, așa vei face", i-a răspuns. Sub barba groasă și albă prindea viață urma unui surâs. „Oh, da, cu adevărat o vei face."

Capitolul 4

Roma

Interiorul arcuit din marmură al Palatului Lateran era delicios de răcoros după arşiţa usturătoare a străzilor romane. După ce uşile uriaşe din lemn ale reşedinţei papale se închideau în urma lui, Anastasius a rămas în picioare clipind, orbit momentan de bezna din Patriarchium. Instinctiv, şi-a apucat tatăl de mână, apoi i-a dat drumul, amintindu-şi.

„Să stai drept şi să nu te agăţi de tatăl tău", i-a spus mama lui în acea dimineaţă în timp ce se agita în jurul veşmintelor sale. „Acum ai doisprezece ani; eşti destul de mare ca să înveţi să te comporţi ca un bărbat." A tras cu fermitate de cingătoarea cu pietre preţioase, împingând-o la locul ei. „Şi să-i priveşti cu interes pe cei care ţi se adresează. Numele de familie vine pe primul plan; nu trebuie să pari indiferent."

Acum, amintindu-şi poveţele ei, Anastasius şi-a tras umerii spre spate şi şi-a ridicat fruntea sus. Era micuţ pentru vârsta lui, un permanent motiv de necaz pentru el, însă

încerca totdeauna să se comporte așa încât să pară pe cât de înalt putea. Ochii începuseră să i se adapteze cu lumina obscură și privea curios în jur. Era prima lui vizită la Lateran, rezidența maiestuoasă a Papei, și locul întregii puteri din Roma, iar Anastasius era impresionat. Interiorul era enorm, o structură vastă ce conținea arhivele Bisericii și Camera Comorilor, ca și o puzderie de oratorii, triclinium[1]-uri și capele, printrele ele numărându-se și slăvita capelă privată a Papilor, Sanctum Sanctorum. În fața lui Anastasius, pe zidul Marelui Hol, atârna o *tabula mundi* uriașă, o hartă de perete adnotată, ce descria lumea ca un disc plat înconjurat de oceane. Cele trei continente – Asia, Africa și Europa – erau separate de trei ape uriașe: Tanaisul[2] și Nilul ca și Mediterana. Chiar în centrul lumii se afla sfântul oraș al Ierusalimului, mărginit la est de paradisul terestru. Anastasius studia harta, atenția lui fiind captată de spațiile largi deschise, misterioase și înspăimântătoare, de la extreme, unde lumea se prăbușea în întuneric.

Un bărbat s-a apropiat, îmbrăcat în dalmatica albă din mătase a membrilor administrației papale. „Îți aduc salutările și binecuvântările Sfântului Nostru Părinte, Papa Pascal", a spus el.

„Fie să trăiască o viață lungă, ca noi să prosperăm din călăuzirea sa binevoitoare", a răspuns tatăl lui Anastasius.

După ce formalitățile cerute s-au încheiat, cei doi bărbați s-au relaxat.

„Ei bine, Arsenius, ce e cu tine aici?" a întrebat bărbatul. „Presupun că ai venit să-l vezi pe Teodorus?"

---

[1] Încăpere în care romanii luau cina și în care se afla un triclinium – colțar așezat în jurul a trei laturi ale mesei și folosit de romani pentru a se sprijinii în timpul meselor *(nota trad.)*

[2] Tanais – denumirea străveche a fluviului Don din Rusia. Istoricul Strabo îl considera granița dintre Europa și Asia *(nota trad.)*

Tatăl lui Anastasius a dat din cap. „Da. Ca să aranjez numirea nepotului meu Cosmas în calitate de *archarius*[1]." Coborându-şi vocea, a adăugat: „Plata a fost făcută cu săptămâni în urmă. Nu îmi dau seama din ce motiv anunţul a fost amânat atât de mult timp."

„Teodorus a fost destul de ocupat în ultima vreme. Ştii că a avut loc disputa aceea neplăcută, privind posesiunea mânăstirii de la Farfa. Sfântul Părinte a fost foarte nemulţumit de decizia curţii imperiale." Apropiindu-se şi înclinându-se, a dăugat şoptind conspirativ: „Şi chiar şi mai nemulţumit pentru că Teo a susţinut cauza împăratului. Fii pregătit: chiar în acest moment Teo poate face prea puţine pentru tine."

„M-am gândit la aşa ceva." Tatăl lui Anastasius a ridicat din umeri. „Totuşi, Teo este în continuare *primicerius,* iar plata a fost făcută."

„Vom vedea."

Conversaţia s-a întrerupt abrupt, căci un al doilea bărbat, şi el învesmântat în dalmatica albă, s-a apropiat de ei. Anastasius, stând aproape de tatăl său, a simţit cum acestuia îi înţepeneşte uşor spatele. „Fie ca binecuvântările Sfintelui Părinte să pogoare asupra ta, Sarpatus", a rostit tatăl lui.

„Şi asupra ta, dragul meu Arsenius, şi asupra voastră", i-a răspuns bărbatul. Gura lui era ciudat deformată. „Ah, Lucian", a spus el, întorcându-se spre primul bărbat. „Erai atât de cufundat în conversaţia ta cu Arsenius în momentul de faţă. Ai vreo veste interesantă? Mi-ar face mare plăcere să o aud." A căscat plictisit şi teatral. „Viaţa este atât de anostă aici de când a plecat împăratul."

„Nu, Sarpatus, bineînţeles că nu. Dacă aş avea vreo noutate, ţi-aş spune-o", i-a replicat Lucian agitat. Apoi i s-a adresat tatălui lui Anastasius: „Ei bine, Arsenius, acum trebuie să plec. Am îndatoriri pe care trebuie să le duc la

---

[1] archarius – consilier imperial, responsabil cu recensământul din imperiu. (nota trad.)

capăt." A făcut o plecăciune, s-a întors pe călcâie și iute și-a luat tălpășița.

Sarpatus a dat din cap. „Lucian e țâfnos în ultimul timp. Mă întreb de ce." Îl privea critic pe tatăl lui Anastasius. „Bine, bine, nu are nicio importanță. Văd că astăzi ești însoțit."

„Da. Îmi dai voie să ți-l prezint pe fiul meu Anastasius? A venit aici ca să dea examenul în urma căruia în curând va deveni *lector*." Tatăl lui Anastasius a adăugat emfatic: „În special unchiul său, Teo, este mort după el; de aceea l-am adus cu mine la întâlnirea noastră."

Anastasius s-a înclinat. „Fie să prosperați în Numele Lui", a spus el formal, așa cum fusese învățat.

Bărbatul a zâmbit, amuzamentul contorsionându-i chiar și mai mult colțurile buzelor.

„Măi, să fie! Latina vorbită de băiat este excelentă; te felicit, Arsenius. Se va dovedi a fi o valoare pentru tine – numai dacă, desigur, nu moștenește de la unchiul său lipsa deplorabilă de judecată a acestuia." A continuat, preîntâmpind orice replică: „Da, da, e un băiat grațios. Câți ani are?" Întrebarea fusese adresată tatălui lui Anastasius.

Anastasius a răspuns: „Am împlinit doisprezece imediat după postul Crăciunului."

„Serios? Arăți mai tânăr." A mângâiat creștetului lui Anastasius.

În sinea lui, Anastasius nu-l putea suferi pe străin. Umflându-se în pene ca să pară cât mai înalt posibil, a spus: „Și cred că judecata unchiului meu nu poate fi atât de rea, altfel cum ar fi reușit să ajungă primicerius?"

Tatăl lui l-a strâns de braț pe Anastasius avertizându-l, însă privirea i se înmuiase, iar pe buze i se insinuase un zâmbet. Străinul l-a privit fix pe Anastasius, în ochii lui înregistrându-se ceva – surpriză? furie? Anastasius i-a susținut privirea. După o clipă îndelungată, bărbatul și-a reorientat atenția spre tatăl lui Anastasius.

„Câtă loialitate față de familie! Ce înduioșător! Măi, măi, măi, să sperăm că raționamentul băiatului se va dovedi la fel de corect ca și latina."

Un zgomot puternic le-a atras atenția către latura cea mai îndepărtată a holului când ușile grele erau deschise.

„Ah! Iată că vine și primicerius acum. Nu vă voi mai deranja." Sarpatus s-a înclinat teatral și s-a retras.

Peste adunare s-a așternut liniștea în momentul în care Teodorus și-a făcut apariția însoțit de ginerele său, Leon, recent avansat în poziția de nomenclator. S-a oprit exact în cadrul ușilor, ca să stea pe scurt de vorbă cu câțiva dintre clericii și patricienii care se opriseră în picioare în apropiere. În dalmatica sa din mătase rubinie și cu cingulum[1] auriu, Teodorus era de departe cel mai elegant îmbrăcat din grup; iubea materialele fine și dăduse dovadă de o oarece ostentație în veșmântul său, o trăsătură pe care Anastasius o iubea.

Isprăvind saluturile formale, Teodorus a aruncat o privire superficială prin hol. Dând cu ochii de Anastasius și de tatăl lui, a zâmbit și a traversat pardoseala către ei. Când a ajuns mai aproape, i-a făcut cu ochiul lui Anastasius, iar mâna dreaptă i s-a mișcat către faldurile dalmaticei. Anastasius a rânjit, căci știa ce înseamnă asta. Teodorus, care iubea copiii, avea întotdeauna cu el daruri speciale pe care le împărțea. *Astăzi ce voi primi?* se întreba Anastasius, lăsându-i gura apă, în așteptare. *O curmală durdulie, o prună dulce purpurie, chiar și o bucățică de marțipan, umplut cu migdale zaharate de pământ și nuci?*

Atenția lui Anastasius era atât de intens concentrată asupra pliului dalmaticei lui Teodorus încât la început nu i-a observat și pe ceilalți bărbați. Aceștia au sosit rapid – trei –

[1] cingulum – încingătoare decorată cu ornamente metalice, aparținând inițial militarilor romani. (nota trad.)

din urmă; unul și-a așezat strâns mâna pe gura lui Teodorus, trăgându-l spre spate. Anastasius a crezut că era un fel de glumă. Zâmbind, s-a uitat la tatăl lui ca să primească o explicație; inima i-a sărit din piept când a văzut teama din ochii acestuia. S-a întors și l-a zărit pe Teodorus care se lupta să scape. Teodorus era un bărbat solid, însă confruntarea era din nefericire inegală. Bărbații l-au înconjurat, țintuindu-i brațele și trăgându-l jos. Fața dalmaticei rubinii a lui Teodorus fusese distrusă, mătasea fină atârnând în panglici sfâșiate, expunându-i petice din pielea-i albă. Unul dintre atacatori și-a înfipt degetele în părul gros și negru al lui Teodorus și i-a tras cu forța capul spre spate. Anastasius a zărit o licărire de oțel. Un țipăt și apoi fața lui Teodorus părea să fi explodat într-o fântână de sânge. Anastasius s-a înfiorat când un jet delicat i-a lovit fața. S-a șters, apoi se holba amorțit la mână. Era sânge. În partea opusă a încăperii cineva a țipat; Anastasius l-a văzut pe Leon, ginerele lui Teodorus, dispărând după un furnicar de atacatori.

Bărbații i-au dat drumul lui Teodorus, iar acesta s-a prăbușit înainte, căzând în genunchi. Apoi și-a ridicat capul, iar Anastasius urla îngrozit. Fața era înfiorătoare. Sângele picura din găurile negre și goale unde cândva fuseseră ochii lui Teodorus, scurgându-i-se de pe bărbie pe umeri și pe piept.

Anastasius și-a îngropat fața în toga tatălui său. Simțea mâinile mari ale părintelui său pe umeri și i-a auzit vocea, puternică și fermă: „Nu, fiule, nu te poți ascunde." Mâinile l-au împins înainte, îndepărtându-l, întorcându-l cu fața spre scena sinistră din fața lui.

„Privește", îi comanda vocea, „și ia aminte. Acesta este prețul pretins pentru lipsa de subtilitate și prefăcătorie. Teodorus plătește acum pentru că și-a manifestat atât de deschis loialitatea față de împărat."

Anastasius stătea în picioare precum o gardă în timp ce atacatorii îi duceau pe Teodorus și pe Leon în mijlocului holului. De câteva ori s-au împiedicat și aproape că s-au prăbușit pe pardoseala alunecoasă din cauza sângelui. Teodorus striga ceva, însă cuvintele sale erau ininteligibile. Cu gura deschisă și fremătândă chipul îi era chiar și mai înspăimântător.

Bărbații i-au forțat pe Teodorus și pe Leon să îngenuncheze și le-au împins capetele înainte. Un bărbat a ridicat o sabie lungă deasupra gâtului lui Leon și cu o lovitură rapidă, l-a decapitat. Însă gâtul lui Teodorus era vânjos, iar el continua să se lupte; le-au trebuit trei sau patru lovituri de sabie ca să-i desprindă capul de trup.

Anastasius a observat, pentru prima oară, că atacatorii purtau crucile stacojii ale miliției papale. „Tată!" s-a scăpat copilul. „Sunt gărzile! Gărzile miliției!"

„Da." L-a tras pe Anastasius mai aproape.

Anastasius se lupta cu isteria ce punea stăpânire pe el. „Dar de ce? De ce, Tată? De ce să facă asta?"

„Li s-a ordonat."

„Li s-a ordonat?" a întrebat Anastasius. Încerca să digere această informație. „Cine le-ar da un asemenea ordin?"

„Cine? Ah, fiule, *gândește-te.*" Fața tatălui său era cadaverică, însă vocea îi era puternică când i-a răspuns: „Trebuie să înveți să reflectezi, astfel nu vei ajunge niciodată să împarți o asemenea soartă. Gândește-te acum: cine deține puterea? Cine e capabil să dea un asemenea ordin?"

Anastasius stătea mut în picioare, copleșit de enormitatea ideei care începuse să i se înfiripeze în minte.

„Da." Acum mâinile tatălui său apăsau cu blândețe pe umerii lui Anastasius. „Cine altcineva decât Papa?"

Capitolul 5

„Nu, nu, *nu*." Vocea lui Esculap se afla la limita răbdării. „Trebuie să scrii literele mai mici. Vezi cum își scrie sora ta lecțiile?" A bătut cu degetul în caietul Ioanei. „Trebuie să înveți să acorzi un respect mai mare pergamentului, băiatule – se distruge o oaie întreagă ca să obții doar o singură foaie. Dacă monahii din Andernach și-ar fi împrăștiat cuvintele de-a lungul paginii în această manieră, turmele din Austrasia ar fi fost nimicite într-o lună de zile!"

John i-a aruncat o privire plină de resentimente Ioanei. „E prea greu, nu reușesc."

Esculap a oftat. „Foarte bine, apucă-te să exersezi pe tăbliță. Când vei dobândi un control mai bun, vei încerca din nou pe pergament." Pe Ioana a întrebat-o: „A terminat *De inventione?*"

„Da, domnule", i-a răspuns Ioana.

„Numește cele cinci întrebări evidente folosite pentru a determina circumstanțele actelor umane."

Ioana era pregătită. *„Quis, quid, quomodo, ubi, quando, cur?"* – „Cine, ce, cum, unde, când, de ce?"

„Bine. Acum identifică-mi *constitutiones* retorice."

„Cicero specifică patru *constitutiones* distincte: disputa pentru un fapt, disputa pentru definiție, disputa despre natura actului și –"

S-a auzit un zgomot înăbușit, căci Gudrun a împins ușa și a intrat, înconvoindu-se sub greutatea găleților grele din lemn, pline cu apă, pe care le căra, câte una în fiecare mână. Ioana s-a ridicat să o ajute, însă Esculap i-a pus o mână pe umăr, făcând-o să se așeze din nou pe locul ei.

„Și?"

Ioana a ezitat, cu ochii țintă la mama ei.

„Copilă, continuă." Tonul lui Esculap indica faptul că nu tolera niciun fel de nesupunere.

Ioana s-a grăbit să răspundă. „Disputa asupra jurisdicției sau procedurii."

Esculap a dat din cap satisfăcut. „Oferă-mi o ilustrare a celui de-al treilea *status*. Scrie-l pe pergament și asigură-te că se va merita să-l păstrăm."

Gudrun trebăluia de colo până colo, aprinzând focul, punând oala la fiert, așezând masa și pregătindu-se pentru prânz. Odată sau de două ori a privit înapoi peste umăr nemulțumită.

Ioana simțea cum vina o înjunghie, însă și-a concentrat atenția asupra lecțiilor sale. Timpul era prețios – Esculap venea doar o dată pe săptămână – iar studiile ei contau mai mult decât orice altceva pe lumea asta.

Însă îi venea greu să lucreze sub greutatea supărării mamei sale. În mod evident și Esculap remarcase acest lucru, deși el dădea vina pe faptul că lecțiile o țineau departe pe Ioana de îndatoririle gospodărești. Ioana cunoștea adevăratul motiv. Studiile ei erau o trădare, o violare a lumii intime pe care ea o împărțise cu mama ei, o lume a zeilor saxoni și a secretelor saxone. Învățând latină și studiind textele creștine, Ioana se alinia și ea cu lucrurile pe care

mama ei le detesta cel mai mult – cu Dumnezeul creştin care-i distrusese locuinţa lui Gudrun şi, mai mult, cu preotul, soţul ei.

Adevărul era că Ioana lucra mai mult cu textele precreştine, clasice. Esculap venera textele „păgâne" ale lui Cicero, Seneca, Lucan şi Ovidiu, privite ca anateme de către mulţi cărturari ai acelor zile. O învăţa pe Ioana să citească în greceşte folosind textele antice ale lui Menander şi Homer, a căror poezie preotul o vedea nu mai puţin decât blasfemie păgână. Învăţată de Esculap să aprecieze claritatea şi stilul, Ioana nu s-a gândit niciodată să pună sub semnul întrebării dacă poezia lui Homer era acceptabilă sau nu din punctul de vedere al doctrinei creştine; Dumnezeu se afla în ea, pentru că era frumoasă.

I-ar fi plăcut să-i explice asta mamei sale, însă ştia că nu ar fi schimbat nimic. Homer sau Bede, Cicero sau Sfântul Augustin – pentru Gudrun erau toţi o apă şi un pământ: nu erau saxoni; altceva nu mai conta.

Concentrarea Ioanei se risipise; a greşit şi a făcut o pată urâtă de cerneală pe pergament. A ridicat privirea ca să-l vadă pe Esculap cercetând-o cu ochi negri sfredelitori.

„Lasă, copilă." Vocea lui era neaşteptat de blândă; de obicei era aspru cu greşelile din neatenţie. „Nu contează. Începi din nou de aici."

Sătenii din Ingelheim se adunaseră în jurul iazului din sat, sporovăind animaţi. O vrăjitoare va fi pusă la încercare astăzi, un eveniment care sigur va inspira groază, milă şi încântare – o întrerupere binevenită de la corvoada existenţei lor zilnice.

„Benedictus." Preotul a început să binecuvânteze apa.

Hrotrud a încercat să fugă, însă doi bărbaţi au pus mâna pe ea şi au târât-o înapoi, acolo unde preotul stătea în

picioare, sprâncenele sale negre încruntându-se dezaprobator. Hrotrud blestema și se lupta cu cei care o țineau captivă, smulgându-i mâinile și legându-i-le împreună la spate cu fâșii din pânză, făcând-o să urle de durere.

„Maleficia", a murmurat cineva, aproape de locul unde Ioana și Esculap se pierdeau în mulțimea de martori. „Sfinte Barnabas, ferește-ne de forțele malefice."

Esculap nu scotea un cuvânt, însă dădea din cap cu tristețe.

Sosise la Ingelheim în acea dimineață pentru lecția săptămânală, însă preotul a refuzat să-i lase pe copii să-și primească învățătura, insistând ca aceștia să asiste mai întâi la procesul lui Hrotrud, fosta moașă a satului.

„Căci veți învăța mai multe despre căile lui Dumnezeu observând acest sfânt proces decât din scrierile păgâne", le-a spus preotul, privind sugestiv la Esculap.

Ioanei nu-i plăcea să-și amâne lecțiile, însă era curioasă să vadă procesul. Se întreba cum va fi; nu văzuse niciodată pe nimeni pus la încercare să-și dovedească calitățile de vrăjitor. Totuși îi părea rău că era Hrotrud. Femeia îi vorbise întotdeauna fără ascunzișuri, tratându-o cu blândețe și fără să o ridiculizeze așa cum făceau mulți dintre săteni. Gudrun i-a povestit Ioanei cum Hrotrud o asistase la nașterea ei – un chin de neimaginat, după spusele mamei ei, care-i adusese un renume moașei pentru că în acea zi i-a salvat și viața ei și pe a Ioanei. În timp ce Ioana privea fix la gloata de săteni, i-a trecut prin cap că fără îndoială Hrotrud ajutase la nașterea aproape la toți cei strânși acolo – cel puțin a celor care aveau șase primăveri sau mai mult. După felul cum se uitau ca proștii la ea nu aveai cum să-ți dai seama de asta. Devenise un om plictisitor pentru ei, un imbold al caritații lor creștine, din clipa în care durerile atroce i-au încârligat mâinile, distrugându-i posibilitatea de a mai fi utilă ca

moașă, trăise din pomana vecinilor ei, dar și din puținul pe care îl putea câștiga din vânzarea plantelor medicinale și poțiunilor pe care le născocea singură.

Calitățile ei se dovediseră a fi distrugătoare, căci abilitatea ei de a prepara leacuri pentru insomnie și durerile de dinți, de stomac și de cap li s-a părut sătenilor a fi nimic altceva decât pur și simplu vrăjitorie.

Terminând de binecuvântat apa, preotul s-a întors către Hrotrud. „Femeie! Cunoști nelegiuirea pentru care ești acuzată. Îți vei mărturisi acum, de bună voie, păcatele ca să te asiguri de salvarea sufletului tău nemuritor?"

Hrotrud l-a privit gânditoare cu colțul ochilor. „Dacă mărturisesc, îmi dați drumul?"

Preotul a scuturat din cap. „În Sfânta Scriptură se interzice limpede: 'Nu se va permite unei vrăjitori să trăiască.'" Și a adăugat, cu autoritate: „Exodul, capitolul douăzeci și doi, versetul optsprezece. Dar vei muri de moarte sfântă și grabnică și prin ea vei câștiga incomensurabila recunoștință a Paradisului."

„Nu!" a ripostat Hrotrud sfidătoare. „Sunt creștină și nu vrăjitoare, iar oricine altcineva afirmă diferit este un mincinos nebun!"

„Vrăjitoare! Vei îndura focurile Iadului pentru eternitate! Poți să negi dovezile care ți se înfățișează în fața ochilor?" Din spatele ei preotul a tras o cingătoare din pânză roasă, schilodită de o serie de noduri grosolane. A vârât-o acuzator sub ochii lui Hrotrud, care a tresărit și a făcut un pas înapoi.

„Vedeți cum tremură?" cineva a murmurat aproape de Ioana. „Cu siguranță este vinovată și trebuie să fie arsă!"

Oricine ar fi luat prin surprindere de o mișcare atât de bruscă, s-a gândit Ioana. *Cu siguranța asta nu-i va proba vinovăția.*

Preotul a ridicat cingătoarea deasupra capului ca mulțimea să o poată observa. „Aceasta aparține lui Arno, morarul. I-a dispărut acum două săptămâni. La foarte scurt timp după asta a căzut la pat, chinuit de o durere crâncenă de intestine."

Chipurile celor din gloată arătau solemne. Nu îl simpatizau în mod special pe Arno, căci îl suspectau în masă că îi înșela la cântar. „Care este cel mai cutezător lucru din lume?" începea o ghicitoare pe care adorau să o tot repete. „Cămașa lui Arno, căci înșfacă de gât câte un hoț pe zi!" Cu toate acestea, suferința morarului lor era de o îngrijorare serioasă pentru întreaga comunitate. Fără el, niciun bob din grăunțele lor nu va putea fi transformat în făină, căci legea le interzicea sătenilor să-și macine propria recoltă.

„Acum două zile" – vocea preotului era neagră de învinuiri – „această cingătoare a fost descoperită în pădurea de lângă coliba lui Hrotrud."

Din mulțime s-a ridicat un murmur copleșitor, întrerupt din când în când de strigăte răzlețe: „Vrăjitoare!" „Vrăjitorie!" „Ardeți-o!"

Preotul i s-a adresat lui Hrotrud: „Tu ai furat cingătoarea și ai înnodat-o ca să te ajute la incantațiile tale diavolești ce l-au adus pe Arno în pragul morții."

„Niciodată!" a strigat Hrotrud indignată, luptându-se cu legăturile care o imobilizau. „Nu am făcut un asemenea lucru! Nu am mai văzut cingătoarea până acum! Niciodată –"

Nerăbdător, preotul le-a făcut semn bărbaților care o ridicară pe Hrotrud ca pe un sac de ovăz, balansând-o înainte și înapoi de câteva ori, apoi dându-i drumul de la înălțimea ultimului dute-vino. Hroturd a țipat de frică și furie în timp ce înota prin aer și a căzut cu o bufnitură direct în mijlocul iazului.

Ioana și Esculap erau înghiontiți de mulțimea care se forța să înainteze, încercând să vadă. Dacă Hrotrud se ridica

la suprafața iazului și plutea, însemna că apele binecuvântate ale preotului o respingeau; va fi demascată ca vrăjitoare și va fi arsă pe rug. Dacă se scufunda, se va dovedi a fi inocentă și va fi salvată.

Într-o tăcere tensionată, toate privirile rămaseseră ațintite pe suprafața heleșteului. Valuri mici se învârteau în cerc spre exteriorul punctului în care Hrotrud aterizase în apă; în rest luciul apei era nemișcat.

Preotul a mormăit și le-a făcut semn bărbaților care au sărit imediat în apă și s-au scufundat căutând-o pe Hrotrud.

„Este nevinovată de acuzațiile care i s-au adus", s-a pronunțat preotul. „Domnul fie lăudat."

Era doar închipuirea Ioanei, sau părea cu adevărat dezamăgit?

Bărbații s-au tot scufundat și au căutat fără niciun rezultat. În cele din urmă unul dintre ei a țâșnit la suprafață ținând-o pe Hrotrud. Aceasta zăcea inconștientă în brațele lui, cu fața umflată și decolorată. A cărat-o până la malul iazului și a lăsat-o jos. Nu s-a clintit. S-a aplecat asupra ei, ascultându-i inima.

După o clipă s-a ridicat. „E moartă", a anunțat bărbatul.

Din mulțime s-a ridicat un murmur.

„Nefericit eveniment", a spus preotul. „Însă a murit nevinovată de acuzația de vrăjitorie. Dumnezeu Își cunoaște căile; Îi va recompensa sufletul și Îi va da odihnă."

Sătenii s-au împrăștiat, unii croindu-și drum spre locul unde zăcea trupul lui Hrotrud, examinându-l curioși, alții desprinzându-se în grupuri mici murmurând și sporovăind cu voci joase.

Ioana și Esculap s-au îndreptat în tăcere spre locuința parohială. Ioana fusese profund răvășită de moartea lui Hrotrud. Îi era rușine de emoția pe care o simțise anticipativ fiind martoră la judecată. Însă nu se așteptase ca Hrotrud să

moară. Cu siguranță Hrotrud nu fusese vrăjitoare; prin urmare, Ioana a crezut că Dumnezeu Îi va dovedi inocența.

Iar El a făcut-o.

Dar apoi de ce a lăsat-o să moară?

Nu a vorbit despre asta decât mai târziu, după ce și-a recapitulat lecțiile la casa parohială. A lăsat tocul jos în toiul scrisului și a întrebat brusc: „De ce ar face Dumnezeu asta?"

„Poate că nu a făcut-o", i-a răspuns Esculap, luându-i spusele ca atare.

Ioana îl privea fix. „Vreți să spuneți că un asemenea lucru s-ar fi putut întâmpla și împotriva voinței Lui?"

„Poate că nu. Însă greșeala zace în natura procesului mai degrabă decât în natura voinței lui Dumnezeu."

Ioana se gândea la asta. „Tata ar spune că acesta este felul în care vrăjitoarele au fost probate de sute de ani."

„Absolut corect."

„Însă asta nu înseamnă că este și just." Ioana s-a uitat la Esculap. „Care ar fi calea mai bună?"

„Asta tu să mi-o spui."

Ioana a oftat. Esculap era atât de diferit de tatăl ei, chiar și de Matthew. Refuza să-i dezvăluie adevăruri, insistând în schimb ca ea să mediteze asupra propriului ei răspuns. Ioana se trăgea ușurel de vârful nasului, cum o făcea adesea când se gândea la o problemă.

Desigur. A fost oarbă dacă nu și-a dat seama din prima. Cicero și *De inventione* – până acum fuseseră o simplă noțiune abstractă, un ornament retoric, un exercițiu pentru minte.

„Întrebările evidente", a spus Ioana. „De ce nu s-au folosit de ele pentru a le aplica în acest caz?"

„Explică", i-a răspuns Esculap.

„*Quid:* există dovada cingătorii care este indisputabilă. Însă cu siguranță există un argument despre ceea ce înseamnă. *Quis:* Cine a făcut nodurile la cingătoare și a așezat-o în pădure? *Quomodo:* Cum a fost luată de la Arno? *Quando, Ubi:* Când și de unde a fost luată? De fapt, a văzut-o cineva pe Hrotrud cu ea? *Cur:* De ce ar vrea Hroturd să-i facă rău lui Arno?" Ioana vorbea rapid entuziasmată de posibilitățile ideii. „Martorii ar fi putut fi scoși în față și chestionați. Și chiar și Hrotrud și Arno ar fi putut fi luați la întrebări. Răspunsurile lor ar fi putut să-i dovedească lui Hrotrud inocența. Și" – Ioana a concluzionat tristă – „nu ar fi trebuit să moară ca să și-o dovedească."

Se aflau pe un teren minat și o știau. Stăteau fără să scoată un cuvânt. Ioana era copleșită de enormitatea conceptului care țâșnise asupra ei: aplicarea logicii ca revelație divină, posibilitatea unei justiții pământene în care ipotezele credinței erau guvernate de investigațiile raționale, iar convingerea era susținută de forța rațiunii.

Esculap a spus: „Probabil că ar fi înțelept din partea ta să nu amintești tatălui tău despre această conversație."

Sărbătoarea Sfântului Bertin tocmai trecuse, zilele deveneau mai scurte și la fel, de nevoie, și lecțiile copiilor. Soarele coborâse de pe cer când în cele din urmă Esculap s-a ridicat în picioare.

„Ajunge pentru astăzi, copii."

„Pot să plec acum?" a întrebat John. Esculap i-a făcut semn cu mâna că e liber, iar acesta s-a desprins de pe scaun și a zbughit-o pe ușă.

Ioana i-a zâmbit, mâhnită, lui Esculap. Aversiunea evidentă a lui John față de studiile lor o stânjenea. Esculap își pierdea adesea răbdarea, iar uneori era chiar dur cu John. Însă fratele ei era un student mocăit și ostil. „Nu pot să fac!"

se jelea în momentul în care întâlnea vreo nouă dificultate. Erau momente când Ioanei îi venea să-l scuture și să țipe: „Încearcă! Încearcă! Cum știi că nu poți până când nu încerci?"

Ulterior Ioana își reproșa asemenea gânduri. John nu avea ce să facă dacă era ticăit. Fără John în acești ultimi doi ani nu ar mai fi existat nicio lecție, iar viața fără știință ar fi devenit de neconceput.

Imediat ce John a dispărut, Esculap i-a spus serios: „Vreau să-ți spun ceva. Am fost informat că schola nu mai are nevoie de serviciile mele. Un alt cărturar, un franc, a cerut să fie angajat în postul de maestru, iar episcopul îl consideră mai potrivit pentru această poziție decât pe mine."

Ioanei nu-i venea să creadă. „Cum se poate? Cine este acest bărbat? Este imposibil ca el să știe atât de multe ca tine!"

Esculap a zâmbit. „Această declarație îmi arată loialitatea ta, dacă nu cumva înțelepciunea. L-am întâlnit pe acel bărbat; este un cărturar excelent ale cărui interese sunt mai potrivite decât ale mele pentru a preda la schola." Văzând că Ioana nu-l crede, a adăugat: „Există un loc pentru genul de cunoștințe pe care tu și cu mine le-am urmat împreună, Ioana, și acesta nu se află între zidurile unei catedrale. Adu-ți aminte ceea ce-ți spun și fii prudentă: unele idei sunt periculoase."

„Înțeleg", i-a răspuns Ioana, cu toate că nu pricepea în totalitate. „Dar – ce veți face acum? Cum veți trăi?"

„Am un prieten la Atena, un compatriot care are succes ca negustor. Vrea să le fiu preceptor copiilor lui."

„Plecați?" Ioanei nu-i venea să creadă ce-i spunea.

„O duce înfloritor; oferta lui este generoasă. Nu am altă soluție decât să o accept."

„Vreți să spuneți să plecați la Atena?"Era atât de departe. „Când veți pleca?"

„Peste o lună de zile. Aș fi plecat până acum de nu ar fi fost plăcerea pe care am avut-o de a lucra împreună cu tine."

„Dar –" mintea Ioanei gonea, încercând să se gândească la ceva, orice, ca să prevină ca acest fapt groaznic să se întâmple. „Ați putea locui aici, cu noi. Ați putea fi preceptorul nostru, al lui John și al meu, și am putea să facem lecții în fiecare zi!"

„Este imposibil, draga mea. Tatăl tău abia dispune de mijloace ca să-și întrețină familia pentru o iarnă ca asta. Nu există loc în casa ta ori la masa ta pentru un străin. În plus, trebuie să plec acolo unde pot să-mi continui propriile-mi lucrări. Biblioteca catedralei nu mi-o va mai permite."

„Nu plecați." Supărarea se ridica din ea ca o substanță palpabilă, formându-i un nod dur la baza gâtlejului. „Vă rog, nu plecați."

„Draga mea copilă, trebuie să plec. Deși, sincer, mi-aș fi dorit să rămân." Mângâia cu dragoste părul alb-auriu al Ioanei. „Am învățat multe predându-ți; nu mă aștept să am încă odată un elev atât de capabil ca tine. Ai o inteligență rară; e dată de Dumnezeu, iar tu nu trebuie să o negi" – a clipit cu subînțeles la ea – „orice te-ar costa."

Ioana se temea să vorbească, căci vocea i-ar fi trădat emoțiile.

Esculap i-a luat mâna într-a lui. „Nu trebuie să-ți faci griji. Vei putea să-ți continui studiile. Voi aranja acest lucru. Nu știu exact unde, cum nu știu încă nici cum, însă o voi face. Intelectul tău este mult prea promițător ca să-l lăsăm necultivat. Vei găsi semințele cu care să-l plantezi, îți promit." I-a strâns mâna cu putere. „Ai încredere în mine."

După ce bărbatul a plecat, Ioana nu s-a mișcat de la micuțul ei pupitru. A stat singură în întunericul care se lăsa, până când mama ei s-a întors cărând butuci pentru foc.

„Ah, deci ai terminat?" a spus Gudrun. „Bun! Acum vino și ajută-mă să aprind focul."

* * *

Esculap a venit să o vadă în ziua în care a plecat, îmbrăcat în mantia lui de călătorie lungă și albastră. În mâini ducea un pachețel înfășurat în cârpă.

„Pentru tine." I-a așezat pachețelul în palme.

Ioana a desfăcut fâșiile de pânză, apoi i s-a tăiat respirația văzând ce ascundeau. Era o carte, legată după obiceiul european cu coperțile din lemn îmbrăcate în piele.

„Este a mea", i-a spus Esculap. „Eu am făcut-o acum câțiva ani. Este o ediție din Homer – în prima parte a cărții e textul original în greacă, iar la spate o traducere în latină. Te va ajuta să-ți păstrezi proaspete cunoștințele despre limbă până în momentul când vei putea să-ți reiei studiile."

Ioana era mută. O carte a ei! De un asemenea privilegiu se bucurau doar călugării și cărturarii de cel mai înalt rang. A deschis-o, privind fiecare rând cu scrisul îngrijit cu litere unciale al lui Esculap, umplând paginile cu vorbe de o frumusețe inexprimabilă. Esculap o privea cu ochii plini de o tristețe tandră.

„Să nu uiți, Ioana. Să nu uiți vreodată."

Și-a deschis brațele către ea. Fata s-a apropiat de el și s-au îmbrățișat pentru prima oară. Vreme îndelungată s-au agățat unul de altul, silueta înaltă și cuprinzătoare a lui Esculap legănând-o pe cea micuță a Ioanei. Când în cele din urmă s-au despărțit, mantia lui albastră era udă de lacrimile Ioanei.

Nu l-a privit îndepărtându-se. A rămas înăuntru unde o lăsase, agățându-se de carte, apucând-o atât de strâns încât mâinile o dureau.

Ioana știa că tatăl ei nu îi va permite să păstreze cartea. Nu a fost niciodată de acord cu studiile ei, iar acum, că

Esculap plecase, nu mai exista nimeni care să-l oprească să-și impună voința. Așa că a ascuns cartea, reîmpachetând-o cu grijă în pânza ei și îngropând-o sub stratul gros de paie de pe partea ei de pat.

Ardea de nerăbdare să o citească, să vadă cuvintele, să audă încă odată în mintea ei frumusețea voioasă a poeziei. Însă era prea periculos; de obicei cineva se afla ori în, ori pe lângă casă și se temea să nu fie descoperită. Singurul ei prilej era noaptea. După ce toată lumea adormea, ar putea să citească fără să riște ca va fi subit întreruptă. Însă avea nevoie de o luminiță – o lumânare, sau cel puțin niște ulei. Familia consuma doar două duzini de lumânări pe an – preotul se împotrivea să le ia din sanctuar – și erau conservate cu mare grijă; nu putea să sustragă una fără să fie depistată. Însă magazia bisericii depozita un stoc uriaș de ceară – coloniei din Ingelheim i se cerea să aprovizioneze sanctuarul cu 45 de kilograme pe an. Dacă ar putea să facă rost de niște ceară, și-ar confecționa singură o lumânare.

Nu i-a fost ușor, însă până la urmă a reușit să șterpelască suficientă ceară cât să-și facă o lumânărică, folosindu-se de o bucățică de sfoară din pânză pentru fitil. Fiind o improvizație, flacăra abia dacă pâlpâia, însă era suficientă cât să lumineze pentru studiu.

În prima noapte a fost precaută. A așteptat mult timp după ce părinții ei s-au retras în pat ori dincolo de paravan și a auzit sforăitul preotului înainte de a îndrăzni să se miște. Până la urmă s-a strecurat jos din pat, tăcută și vigilentă ca un cerb, atentă să nu-l deranjeze pe John care dormea lângă ea. Acesta dormea buștean, cu capul îngropat sub așternuturi. Ușurel Ioana a tras cartea din ascunzătoarea făcută în paie și a dus-o până la pupitrul micuț din lemn de pin din colțul îndepărtat al încăperii. S-a dus cu lumânarea la cămin și a aprins-o de la tăciunii lucitori.

Întorcându-se la pupitru, a apropiat lumânarea de carte. Lumina era slabă și instabilă, însă cu eforturi a reușit să distingă rândurile de cerneală de culoare albastru închis. Literele îngrijite dansau în lumina pâlpâitoare, făcându-i cu ochiul, invitând-o. Ioana a făcut o pauză scurtă, savurând momentul. Apoi a întors pagina și a început să citească.

Zilele călduțe și nopțile lungi de Windumemanoth, luna recoltei de struguri, au trecut grabnic. Sălbaticele vânturi nordstroni sosiseră mai devreme decât normal, suflând din nord-est în rafale puternice, de-ți înghețau oasele. Încă odată fereastra *grubenhausului* fusese astupată, însă vântul glacial pătrundea prin orice crăpătură; ca să păstreze locuința caldă, trebuia să lase focul din cămin să ardă toată ziua, umplând încăperea cu fum și funingine.

În fiecare noapte, după ce familia ei adormea, Ioana se ridica din pat și studia ore întregi în întuneric. Lumânarea se epuizase și era forțată să aștepte nerăbdătoare până când a mai șterpelit niște ceară din magazia bisericii. Când în cele din urmă a putut să se apuce de treabă, și-a dat drumul fără să-și precupețească forțele. A terminat cartea, apoi a luat-o de la capăt, de data asta studiind formele verbale complicate și copiindu-le sârguincioasă pe tăbliță până când le știa pe de rost. Ochii i se înroșiseră, iar capul o durea, căci se încordase să lucreze în lumina slabă, însă nu i-a trecut nicicând prin gând să se oprească. Era fericită.

Sărbătoarea Sfântului Columban a sosit și a trecut și tot nu s-a auzit nimic, niciun cuvânt, nicio veste, despre aranjamentele unui preceptor oficial. Totuși Ioana avea încredere în promisiunea lui Esculap. Atâta timp cât avea cartea lui, nu avea niciun motiv de disperare. Continua să învețe și să facă progrese. Sigur, mai mult ca sigur, se va întâmpla ceva cât de curând. Un preceptor va sosi în sat,

întrebând de numele ei, ori va fi convocată de episcop și i se va spune că a fost acceptată într-o schola.

În fiecare noapte Ioana își începea studiul un piculeț mai devreme. Uneori nici măcar nu mai aștepta să audă sforăitul tatălui ei. Când a vărsat câțiva stropi de ceară fierbinte pe pupitru, nici măcar nu a băgat de seamă.

Într-o noapte lucra la o problemă interesantă și deosebit de dificilă de sintaxă. Nerăbdătoare să înceapă, s-a așezat în fața pupitrului, la scurt timp după ce părinții ei s-au retras. Lucra doar de câteva minute când a auzit un zgomot înăbușit venind din spatele paravanului.

A suflat în flacăra lumânării și a împietrit în întuneric, ascultând, simțind bușiturile pulsului în gâtlej.

Au trecut câteva momente. Nu s-a mai auzit niciun alt zgomot. Probabil că a fost doar imaginația ei. Ușurarea a inundat-o ca un curent călduț. Cu toate acestea, după ce a trecut o perioadă lungă de timp, s-a ridicat de la pupitru, s-a îndreptat spre cămin ca să reaprindă fitilul și s-a întors din nou la pupitru cu luminița scânteietoare. Flăcăruia pâlpâia strălucitor, creând un cerc mic de lumină în jurul mesei de lucru. La marginea cercului, unde lumina se întâlnea cu umbra, stăteau o pereche de picioare.

Picioarele tatălui ei.

Preotul a pășit ieșind din întuneric. Instinctiv, Ioana s-a mișcat ca să ascundă cartea de el, însă era prea târziu.

Fața lui, luminată de jos în sus de flacăra nesigură, era înfiorătoare, terifiantă.

„Ce ticăloșie mai e și asta?"

Vocea Ioanei era o șoaptă. „O carte."

„O carte!" Privea fix ca și cum abia i-ar fi venit să-și creadă ochilor mărturia ce stătea în fața lui. „Cum ai ajuns în posesia ei? Ce faci cu ea?"

„O citesc. Este – este a mea, mi-a fost dăruită de către Esculap. Este a mea."

Forța cu care tatăl ei a izbit-o a luat-o prin surprindere, trântind-o de pe scăunel. Zăcea întinsă pe jos ca o movilița, suprafața de pământ lipindu-i-se rece de piept.

„A ta! Copil obraznic! *Eu* sunt stăpânul în casa asta!"

Ioana s-a ridicat într-un cot și privea neajutorată cum tatăl ei s-a aplecat asupra cărții, privind pe furiș să priceapă cuvintele în lumina capricioasă. După câteva clipe a sărit în sus, făcând semnul crucii în aer, deasupra pupitrului. „Isuse Hristoase, apără-ne." Fără să-și ia ochii de pe carte, i-a făcut semn Ioanei. „Vino aici."

Ioana s-a ridicat de pe podea. Era ametită, iar într-o ureche îi răsuna un bâzâit dureros. S-a apropiat încetișor de tatăl ei.

„Aceasta nu este limba Sfintei Biserici Mame." A arătat cu degetul spre pagina deschisă în fața lui. „Care este sensul acestor semne? Răspunde-mi sincer, copilă, dacă ții la sufletul tău nemuritor!"

„Este poezie, Tată." În ciuda fricii ei, Ioana a simțit un val de mândrie față de cunoașterea ei. Nu a îndrăznit să adauge că autorul era Homer, pe care tatăl ei îl privea ca pe un necredincios ateu. Preotul nu știa nici pic de greacă. Dacă nu s-ar fi uitat la traducerea latină de la spate, poate că nu și-ar fi dat seama ce făcuse fiica lui.

Preotul și-a așezat ambele mâini pe capul Ioanei, degetele lui late de țăran cuprinzându-i capul chiar până deasupra sprâncenelor. *„Exorcizo te, immundissime spiritus, omnis incursio adversarii, omne phantasma..."* Mâinile lui strângeau cu atâta forță încât Ioana țipa de durere și teamă.

Gudrun a apărut în cadrul ușii. „Pe tot ce e sfânt, Bărbate, ce s-a întâmplat? Ai grijă la copilă!"

„Taci!" a zbierat preotul. „Copilul este posedat! Demonul ei trebuie exorcizat." Presiunea mâinilor sale a crescut până când Ioana a crezut că ochii or să-i sară din cap.

Gudrun l-a apucat de braț. „Oprește-te! E doar un copil! Bărbate, oprește-te! În nebunia ta o vei omorî!"

Presiunea chinuitoare a cedat abrupt când preotul a slăbit-o din strânsoare. S-a răsucit pe loc și dintr-o singură lovitură a azvârlit-o pe Gudrun în cealaltă parte a încăperii. „Dispari!" a mugit el. „Nu e vreme pentru slăbiciuni de femeie! Am găsit-o pe fată practicând magia în noapte! Cu cartea unei vrăjitoare! Este posedată!"

„Nu, Tată, nu!" țipa strident Ioana. „Nu este vrăjitorie! Este poezie! Poezie scrisă în limba greacă, asta-i tot! Îți jur!" A pus mâna pe ea, însă fetița i s-a strecurat printre degete și se învârtea în jurul lui. Bărbatul s-a răsucit și a înaintat spre ea, cu ochii negri și amenințători.

Voia să o omoare.

„Tată! Uită-te la spate! La coada cărții! E scrisă în latină! Vei vedea! Este în latină!"

Preotul a ezitat. Gudrun i-a adus cartea. Nu s-a uitat la ea. O privea fix pe Ioana, meditând.

„Te rog, Tată. Numai uită-te la spatele cărții. Poți să citești și singur. Nu e vrăjitorie!"

A luat cartea de la Gudrun. Ea a alergat să-i aducă lumânarea și i-o ținea aproape de pagină ca să poată vedea. S-a înclinat să examineze cartea, cu sprâncenele negre și groase încruntate de concentrare.

Ioana nu se putea abține să nu vorbească: „Studiam. Citesc noaptea ca să nu afle nimeni. Știam că tu nu vei fi de acord." Ar fi spus orice, ar fi mărturisit orice ca să-l facă să o creadă. „Este Homer. Cartea *Iliadei*. Poemul lui Homer. Nu e vrăjitorie, Tată." Începuse să plângă cu sughițuri. „Nu e vrăjitorie."

Preotul nu-i dădea nicio atenție. Citea concentrat, apropiindu-și ochii de carte, gura-i rostind în tăcere cuvintele. După o vreme a ridicat privirea.

„Domnul fie lăudat. Nu e vrăjitorie. Însă este opera unui necredincios nelegiuit și prin urmare o ofensă împotriva lui Dumnezeu." S-a întors către Gudrun. „Ațâță focul. Această mârșăvie trebuie distrusă."

Ioana a icnit. Să-i ardă cartea! Frumoasa carte a lui Esculap pe care acesta i-o dăduse în grijă!

„Tată, cartea este valoroasă! Valorează bani; am putea scoate bani buni pe ea sau" – mintea îi alerga alert – „ai putea să i-o prezinți episcopului ca un dar pentru biblioteca catedralei."

„Copil mârșav, ești atât de cufundat în păcat încât este de mirare că nu te-ai înecat în el. Nu este potrivită ca dar nici pentru episcop, nici pentru un alt suflet cu frică de Dumnezeu."

Gudrun s-a dus în colțul în care lemnele de foc erau așezate grămadă și a ales câțiva bușteni mici. Ioana privea înmărmurită. Trebuia să găsească o cale să preîntâmpine acest eveniment. Dacă nu ar mai durea-o capul, ar putea să gândească.

Gudrun a zgândărit tăciunii, preparând căminul pentru lemnul proaspăt.

„Așteaptă un moment." Pe neașteptate, preotul i s-a adresat lui Gudrun. „Lasă focul." A răsfoit apreciativ paginile cărții. „E drept că pergamentul este valoros și s-ar putea să fie folosit cum se cuvine." A așezat cartea pe pupitru și s-a făcut nevăzut în încăperea alăturată.

Ce voia să spună? Ioana își privea mama care a ridicat din umeri uluită. Exact în stânga ei, John se ridicase în șezut în pat. Trezit de zgomot, o privea fix pe Ioana cu ochii mari și rotunzi.

Preotul s-a întors, ducând cu el ceva lung și strălucitor. Era pumnalul lui de vânătoare cu mânerul din os. Ca întotdeauna, la vederea acestuia Ioana era copleșită de un sentiment puternic și tulburător de groază. Scenariul estompat al amintirii uitate îi hărțuia limitele sensibilității sale. Apoi, însă, amintirea a dispărut înainte de a-și fi dat seama ce înseamna.

Tatăl ei se așezase la pupitru. Înclinând pumnalul într-un unghi oblic, așa încât lama ascuțită să se lipească de pagină, a zgâriat hârtia pergamentului. Una dintre literele de pe pagină a dispărut. A mormăit satisfăcut.

„Merge. Am văzut odată la mânăstirea din Corbie. Lasă paginile curate, așa încât să poată fi folosite din nou. Acum –" a făcut semn poruncitor spre Ioana – „tu vei face asta."

Aceasta va fi pedeapsa ei. Mâna ei va fi cea care va distruge cartea, făcând să dispară cunoașterea interzisă și odată cu ea toate speranțele ei.

Ochii tatălui ei sclipeau într-o așteptare rău voitoare.

Inexpresivă, a apucat pumnalul și s-a așezat la pupitru. O clipă îndelungată s-a holbat la pagină. Apoi, ținând pumnalul așa cum l-a văzut pe tatăl ei, a mișcat lama ușurel peste suprafața paginii.

Nu s-a întâmplat nimic.

„Nu merge." Arăta neajutorată.

„Uite așa." Preotul și-a așezat mâna peste ale ei, apăsând cu o mișcare laterală a lamei. O altă literă dispăruse. „Încearcă încă odată."

S-a gândit la Esculap, la orele lungi de muncă ca să scrie această carte, la credința pe care i-o arătase când i-a încredințat-o. Pagina s-a estompat, căci lacrimile îi jucau în ochi.

„Te rog. Nu mă pune să fac asta. Te rog, Tată."

„Fiică, l-ai ofensat pe Dumnezeu cu nesupunerea ta. Drept pedeapsă, vei munci zi și noapte până când paginile vor fi curățate în totalitate de conținutul lor păgân. Nu vei mânca nimic în afară de pâine goală și nu vei bea decât apă până când sarcina va fi îndeplinită. Mă voi ruga la Dumnezeu să aibă milă de tine pentru amarnicul tău păcat." I-a arătat cu degetul spre carte. „Dă-i drumul."

Ioana a așezat pumnalul pe pagină și a zgâriat așa cum îi arătase tatăl ei. Una dintre litere s-a cojit, a pălit și apoi a dispărut. A mutat pumnalul; o altă literă a fost ștearsă. Apoi încă una. Și încă una. În curând a dispărut un cuvânt întreg, rămânând doar suprafața aspră și răzuită a pergamentului.

A mutat pumnalul ca să înceapă să șteargă alt cuvânt. Aletheia. *Adevăr.* Ioana s-a oprit așezând calmă mâna peste cuvânt.

„Continuă." Vocea tatălui ei era neînduplecată, poruncitoare.

Adevăr. Rândurile rotunjite ale caracterelor unciale ieșeau obraznice în evidență pe pergamentul palid.

Înăuntrul ei s-a ridicat un refuz feroce. Toată frica și nefericirea nopții și-au croit drum în fața unei convingeri zdrobitoare: *Nu trebuie să se întâmple așa ceva!*

A lăsat jos pumnalul. Încetișor a ridicat privirea ca să întâlnească ochii tatălui său. Ceea ce a văzut în ei au făcut-o să-și tragă adânc respirația.

„Pune mâna pe pumnal." Amenințarea din vocea lui era inconfundabilă.

Ioana a încercat să vorbească, însă gâtlejul i s-a contractat, iar cuvintele nu-i veneau. A dat din cap că nu.

„Fiică a Evei, te voi învăța să te temi de torturile Iadului. Adu-mi nuiaua."

Ioana s-a dus la colțul casei și a scos bețigașul lung și negru pe care tatăl ei îl folosea în asemenea ocazii.

„Pregăteşte-te", i-a spus preotul.

A îngenunchiat pe pământ în faţa căminului. Încetişor, căci mâinile îi tremurau, şi-a descheiat mantaua din lână gri şi şi-a scos tunica din pânză, dând la iveală carnea goală a spinării.

„Începi paternoster." Vocea tatălui ei era ca o bubuială liniştită în spatele ei.

„Tatăl nostru care eşti în Ceruri –"

Prima lovitură a izbit-o din plin între umeri, pătrunzându-i în piele şi trimiţându-i o dureroasă împunsătură ascuţită din gât şi până în ţeastă.

„Sfinţească-se numele Tău –"

Cea de-a doua lovitură a fost şi mai dură. Ioana şi-a muşcat braţele ca să nu plângă. Mai fusese bătută şi înainte, însă niciodată aşa, nicicând cu o asemenea forţă neîndurătoare, implacabilă.

„Vie Împărăţia Ta –"

Cea de-a treia lovitură a muşcat adânc în carnea ei sfâşiată, făcând-o să sângereze. Umezeala călduţă i se scurgea de o parte şi alta a spinării.

„Facă-se voia Ta –" Capul Ioanei a zvâcnit în sus de şocul celei de-a patra lovituri. Şi-a văzut fratele privind-o încordat din pat. Pe faţa lui se citea o expresie indescifrabilă. Era frică? Curiozitate? Milă?

„Precum în Cer aşa şi pe pământ –" Nuiaua a căzut din nou. Într-o fracţiune de secundă şi-a închis ochii de durere şi a recunoscut privirea din ochii fratelui ei. Jubila.

„Pâinea noastră cea de toate zilele –" Lovitura nuielii cădea dură. A câta era asta? Simţurile Ioanei o luaseră razna. Niciodată nu îndurase mai mult de cinci lovituri.

Pleosc. Vag, a auzit pe cineva ţipând.

„Dă-ne-o nouă astăzi. Şi ne iartă nouă... iartă –" Gura i se mişca însă nu mai putea să rostească cuvintele.

Pleosc.

Cu ultimele forțe ale rațiunii, Ioana a priceput brusc. De data asta nu se va mai termina. De data asta tatăl ei nu se va mai opri. De data asta va continua până o va omorî.

Pleosc.

Zumzetul din urechile ei se amplifica într-un crescendo asurzitor. Apoi nu a mai fost nimic altceva decât tăcere și beznă binecuvântată.

Capitolul 6

Zile întregi satul vuia despre vestea bătăii Ioanei. Se spunea că preotul își biciuise fiica până la un pas de moarte și chiar ar fi ucis-o, dacă țipetele soției sale nu ar fi atras atenția unor săteni. A trebuit ca trei bărbați puternici să-l târască îndepărtându-l de lângă copilă.

Însă nu sălbăticia cu care fusese bătută fata îi determinase pe oameni să vorbească. Asemenea lucruri erau destul de obișnuite. Oare fierarul nu-și trântise nevasta la pământ și o izbise cu pumnii în față până când i-a rupt oasele, pentru că se săturase de cicălelile ei? Biata creatură a fost desfigurată pe viață, însă nu avea ce să facă. Bărbatul era stăpân în propria lui casă și nimeni nu punea la îndoială asta. Singura lege care îi guverna dreptul absolut de a împărți pedeapsa așa după cum considera era cea care limita mărimea ciomagului pe care îl folosea. În orice caz, preotul nu folosise un ciomag.

Ceea ce era cu adevărat interesant pentru săteni era faptul că preotul nu-și mai pierduse stăpânirea de sine până atunci. Asemenea emoții violente erau inexplicabile, ne mai văzute la un om al lui Dumnezeu, prin urmare, firește toată lumea era încântată să vorbească despre asta. De când își

adusese în pat femeia saxonă nu mai bârfiseră atât de mult. Șușoteau în grupulețe, întrerupându-se brusc când preotul trecea pe lângă ei.

Ioana nu știa nimic despre asta. O zi întreagă, după ce a fost bătută, preotul a interzis tuturor să se apropie de ea. Toată noaptea și în ziua următoare Ioana a zăcut inconștientă pe pardoseala locuinței. Praful de pe pardoseala din pământ lipit i s-a prins în carnea sfâșiată. Când i s-a permis lui Gudrun să o îngrijească, rănile i se agravaseră și o febră periculoasă se instalase.

Gudrun a dădăcit-o cu solicitudine. I-a curățat rănile Ioanei cu apă proaspătă și i le-a scăldat cu vin tare. Apoi, lucrând cu o blândețe supremă ca să evite să-i distrugă și mai mult carnea crudă, i-a aplicat o pastă răcoritoare din frunze de dud.

E numai vina grecului, gândea Gudrun cu amărăciune, în timp ce prepara o băutură fierbinte din lapte și o hrănea pe Ioana, ridicându-i capul și strecurându-i câteva picături de lichid printre buze. *Să-i dea copilului o carte și să-i umple capul cu idei inutile.* Era fată, prin urmare nu avea niciun sens să studieze. Acest copil era sortit să fie cu ea; să împartă secretele tăinuite și limba poporului ei; să fie mângâierea și balsamul bătrâneții ei. *Blestemată să fie ora când grecul a pus piciorul în casa asta. Fie ca mânia tuturor zeilor să cadă asupra lui.*

Cu toate acestea, mândria lui Gudrun fusese stârnită de vitejia copilei. Ioana își sfidase tatăl cu forța feroce și eroică a strămoșilor ei saxoni. Cândva și Gudrun fusese puternică și curajoasă. Însă anii lungi de umilințe și exil într-o țară străină i-au secat treptat voința de a mai lupta. *Cel puțin,* se gândea femeia, *sângele meu îi curge prin vene. Curajul poporului meu aleargă cu tărie prin venele fiicei mele.*

S-a oprit să o mângâie pe Ioana pe gât, ajutând-o să înghită băutura tămăduitoare. *Fă-te bine, puiule; fă-te bine și întoarce-te la mine.*

Dis de dimineață, în cea de-a noua zi, febra îi scăzuse. Ioana s-a trezit și a dat cu ochii de Gudrun aplecată deasupra ei.

„Mama?" Vocea îi răsuna răgușită și necunoscută în urechi.

Mama i-a zâmbit. „În cele din urmă te-ai întors la mine, micuțo. O vreme m-am temut că te-am pierdut."

Ioana a încercat să se ridice singură, însă a căzut grea pe spate pe salteaua de paie. Durerea a săgetat-o, amintindu-și.

„Cartea?"

Fața lui Gudrun s-a înăsprit. „Tatăl tău a răzuit paginile și l-a pus pe fratele tău să copieze în ea niște prostii."

Deci nu mai era.

Ioana se simțea nespus de epuizată. Era bolnavă, voia să doarmă.

Gudrun ținea o strachină din lemn cu un lichid aburind. „Acum trebuie să mănânci ca să-ți recapeți forțele. Vezi, ți-am făcut niște supă."

„Nu", Ioana a dat slăbită din cap. „Nu vreau." Nu voia să-și recapete puterile. Voia să moară. Pentru ce să mai trăiască? Nu o să scape niciodată de limitele înguste ale vieții din Ingelheim. Viața o închisese în sat; nu exista nicio speranță de scăpare.

„Gustă puțin", a îndemnat-o Gudrun, „tu vei mânca, iar eu îți voi cânta unul dintre cântecele vechi."

Ioana și-a întors capul.

„Lasă lucrurile astea în seama prostiei preoților. Noi avem secretele noastre, nu-i așa, puiule? O să le împărțim din nou ca pe vremuri." Gudrun o mângâia cu blândețe pe

Ioana pe frunte. „Dar mai întâi trebuie să te faci bine. Soarbe puțină supă. Am făcut-o după o rețetă saxonă și are proprietăți tămăduitoare puternice."

Ținea lingura de lemn lângă buzele Ioanei. Ioana era prea slăbită ca să opună rezistență; i-a dat voie mamei sale să-i toarne puțină supă în gură. Era bună, călduță, abundentă și mângâietoare. Împotriva voinței sale, începuse să se simtă un piculeț mai bine.

„Puiul meu, dulceața mea, draga mea." Vocea lui Gudrun o dezmierda pe Ioana fermecător, seducător. Cufunda lingura din lemn în supa aburindă și i-o întindea Ioanei care o sorbea cu nesaț.

Vocea mamei sale se înălța și cobora în acordurile dulci, cadențate ale melodiei saxone familiare. Legănată de cântec și de mângâierile mamei sale, Ioana s-a cufundat din nou într-un somn odihnitor.

După ce febra a trecut, trupul tânăr și puternic al Ioanei s-a refăcut cu repeziciune. În două săptămâni era din nou pe picioare. Rănile i se închiseseră curate, deși era clar că va purta cicatricile pentru tot restul vieții ei. Gudrun s-a lamentat de semne, lungi și vinete ca niște fâșii care transformaseră spinarea Ioanei într-o cuvertură urâtă din petice, însă Ioanei nu-i păsa. Nu-i păsa de nimic în mod deosebit. Speranța o părăsise. Trăise, acum se terminase.

Își petrecea ziua cu mama ei, sculându-se când se crăpa de ziuă, ca să o ajute să dea de mâncare la porci și la găini, să strângă ouăle, să adune lemne pentru foc și să târâie găleți pline de apă de la pârâu. Mai târziu roboteau împreună să prepare mâncarea.

Într-o zi frământau împreună aluatul pentru pâine, degetele lor migălind la un loc să modeleze coca densă – căci drojdia ori alți fermenți erau rar folosiți în această parte

a teritoriilor francilor – când Ioana a întrebat-o din senin: „De ce te-ai căsătorit cu el?"

Întrebarea a luat-o pe Gudrun prin surprindere. După un moment i-a răspuns: „Nu poți să-ți imaginezi ce a însemnat viața pentru noi când oștirile lui Karolus au venit."

„Știu ce le-au făcut poporului tău, Mama. Ceea ce nu pot să înțeleg este de ce, după aceea, ai coalizat cu inamicul – cu *el*?"

Gudrun nu i-a răspuns.

Am jignit-o, s-a gândit Ioana. *Acum nu o să-mi mai spună.*

„Până când a sosit iarna", a început Gudrun încet, „eram cu toții morți de foame, căci soldații creștini ne-au ars și grânele împreună cu casele." A privit pe deasupra Ioanei, ca și cum ar fi revăzut un eveniment îndepărtat. „Mâncam orice găseam – iarbă, ciulini, chiar semințele din bălegarul animalelor. Eram aproape moartă când a sosit tatăl tău și alți misionari. Erau diferiți de ceilalți; nu cărau săbii cu ei ori alte arme și ne tratau ca pe niște ființe umane, nu ca pe niște bestii brutale. Ne-au oferit hrană în schimbul promisiunii că îi vom asculta predicându-i cuvântul Dumnezeului creștin."

„Au făcut schimb de mâncare pe credință?" a întrebat Ioana. „O cale jalnică de a câștiga sufletele oamenilor."

„Eram tânără și maleabilă, bolnavă de moarte din cauza inaniției, a sărăciei și a fricii. Dumnezeul lor creștin trebuie să fie mai grozav decât zeii noștri, am crezut, altfel cum ar fi reușit să ne învingă? Tatăl tău mi-a arătat o atenție specială. Avea speranțe mari legate de mine, mi-a spus, deși eram născută păgână, era sigur că aveam capacitatea de a înțelege Adevărata Credință. După felul cum mă privea, știam că mă dorește. Când mi-a cerut să-l însoțesc, am consimțit. Era o șansă de a trăi, când tot ceea ce ne înconjura

era mort." Vocea îi slăbise până la șoaptă. „Nu mi-a trebuit mult timp ca să îmi dau seama ce greșeală uriașă făcusem."

Ochii ei erau înroșiți, tiviți cu lacrimi pe care abia și le mai înăbușea. Ioana a cuprins-o cu brațul după mijloc. „Nu plânge, Mama."

„Tu trebuie să înveți din greșeala mea", i-a spus Gudrun aprig, „ca să nu o repeți și tu. Să te măriți înseamnă să renunți la tot – nu numai la trupul tău, dar și la mândrie, la independență, chiar și la viața ta. Înțelegi? *Pricepi?*" A strâns-o pe Ioana de braț fixând-o cu o privire imperioasă. „Ține seama de vorbele mele, fata mea, dacă vrei să fii vreodată fericită: *Nu te dărui niciodată unui bărbat.*"

Carnea plină de cicatrici de pe spatele Ioanei a vibrat la amintirea durerii nuielii tatălui său. „Nu, Mama", i-a promis solemn, „nu o să mă mărit niciodată."

În Ostarmanoth, când briza călduță de primăvară începuse să mângâie pământul și animalele erau scoase la păscut, monotonia fu întreruptă de apariția unui străin. Era într-o zi de joi – ziua lui Thor, cum o numea Gudrun în continuare, când preotul nu era prin preajmă să audă – iar bubuitul acestui zeu al tunetului răzbătea din depărtare în timp ce Ioana și Gudrun munceau împreună în grădina familiei. Ioana smulgea urzici și distrugea mușuroaiele de cârtiță, în timp ce Gudrun se ținea după ea, trasând brazdele și sfărâmând bulgării de pământ cu o scândură groasă din stejar. În timp ce muncea, Gudrun cânta și istorisea basme despre Cei Bătrâni. Când Ioana îi răspundea în saxonă, Gudrun râdea de plăcere. Ioana tocmai terminase un nou rând când a ridicat privirea și l-a văzut pe John alergând peste țarină înspre ele. A bătut-o pe maică-sa avertizator pe braț: Gudrun și-a văzut fiul, iar cuvintele saxone i-au înghețat pe buze.

„Repede!" John nu mai avea aer de atâta alergat. „Tata vrea să vii acasă acum. Grăbește-te!" A tras-o pe Gudrun de braț.

„Ușurel, John", l-a dojenit Gudrun. „Mă doare. Ce s-a întâmplat? S-a petrecut ceva rău?"

„Nu știu." John continua să-și tragă mama de braț. „A spus ceva de un vizitator. Nu știu cine e. Însă grăbește-te. A spus că mă lovește cu palmele peste urechi dacă nu te aduc imediat acasă."

Preotul îi aștepta la ușa *grubenhausului*. „Ți-a luat ceva timp", a spus el.

Gudrun îl privea fix cu un calm imperturbabil. O scânteie minusculă de furie s-a aprins în ochii preotului; s-a dat un pas înapoi, dându-și importanță. „Vine un emisar. De la Episcopia din Dorstadt." A făcut o pauză pentru ca vorbele lui să-și facă efectul scontat. „Du-te și prepară o masă cum se cuvine. O să mă întâlnesc cu el la catedrală și o să-l conduc până aici." A concediat-o cu o fluturare din mână. „Mișcă-te repede, femeie! Va sosi în curând." A plecat, trântind ușa în urma lui.

Fața lui Gudrun era rigidă și nu lăsa să i se citească nicio emoție. „Începi cu tocana de legume și carne", i-a spus Ioanei. „Eu o să mă duc să adun niște ouă."

Ioana a turnat apă din găleata de stejar în vasul mare din fier pe care familia îl folosea la gătit și a așezat oala lângă focul din cămin. Dintr-un sac de lână, aproape golit acum după iarna lungă, a scos câțiva pumni de orz și i-a aruncat în oală. A remarcat, cu surprindere, că mâinile îi tremurau de nerăbdare. Trecuse atât de mult timp de când nu mai simțise nimic.

Însă un emisar din Dorstadt! Ar putea avea vreo legătură cu ea? După atâta vreme, Esculap reușise până la urmă să găsească o modalitate ca ea să-și reia studiile?

A tăiat o bucată de carne de porc sărată și a așezat-o în oală. Nu, era imposibil. Trecuse aproape un an de când Esculap plecase. Dacă ar fi fost în stare să aranjeze ceva, ar fi auzit cu mult timp în urmă. Era periculos să nădăjduiască. Speranța aproape că o distrusese odată; nu va mai fi atât de nesăbuită din nou.

Totuși, nu putea să-și stăpânească entuziasmul când ușa s-a deschis o oră mai târziu. Tatăl ei a intrat, urmat de un bărbat cu părul negru. Nu era deloc ceea ce-și imaginase. Avea trăsăturile grosolane și lipsite de inteligență ale unui *colonus*[1] și se deplasa mai degrabă ca un soldat decât ca un cărturar. Tunica lui, purtând însemnele episcopului, era mototolită și prăfuită de la călătorie.

„Ne veți face onoarea de a cina cu noi?" Tatăl Ioanei i-a arătat vasul care fierbea pe cămin.

„Vă mulțumesc, dar nu pot." Vorbea în theodisk[2], și nu în latină, ceea ce era o altă surpriză. „Am lăsat restul escortei la o *cella*[3], în afara orașului Mainz – cărarea din pădure este prea lentă și îngustă pentru zece bărbați călări – și am venit până aici singur. La noapte trebuie să mă alătur lor; în zori o vom lua din loc înapoi spre Dorstadt." A extras un sul de pergament din desaga lui și i l-a înmânat-o preotului. „De la Eminența Sa, Episcopul de Dorstadt."

Preotul a rupt sigiliile cu grijă; pergamentul întepenit crăpându-se pe măsură ce era desfășurat. Ioana își supraveghea atentă tatăl ce își mijise ochii ca să zărească scrisul. A citit totul până la capăt, apoi a luat-o din nou de

[1] colonus – țăran care lucra pământ luat în chirie. (nota trad.)

[2] Cuvântul de origine germanică *theodisk* se referă la limba vorbită de cei care se opuneau latinei oficiale. *Theodisk* a devenit *deutsch* în germana modernă. Astăzi *theodisk* supraviețuiește drept *tedesco*, echivalentul italian pentru „german". (nota trad.)

[3] cella – încăpere simplă, rectangulară, fără ferestre, aflată în mijlocul unui templu. (nota trad.)

la început ca și cum ar fi căutat ceva ce îi scăpase. În cele din urmă a ridicat privirea cu buzele strânse de furie.

„Care este semnificația acestei scrisori? Mi s-a spus că mesajul are legătură cu mine!"

„Așa și este." Bărbatul zâmbea. „În măsura în care sunteți tatăl copilului."

„Episcopul nu are nimic de spus în legătură cu lucrarea mea?"

Bărbatul a ridicat din umeri. „Tot ce știu, Părinte, este că trebuie să escortez copilul la școala din Dorstadt, așa cum spune scrisoarea."

Ioana a țipat sub impulsul unei emoții bruște. Gudrun a alergat spre ea și a înconjurat-o protector cu brațul.

Preotul ezita, cercetându-l pe străin. Pe neașteptate, a luat o decizie. „Foarte bine. E drept că e o ocazie grozavă pentru un copil, deși îmi va fi destul de greu fără ajutorul lui." S-a întors către John. „Adună-ți lucrurile și mișcă-te rapid. Mâine vei călători spre Dorstadt ca să-ți începi studiile la catedrală conform ordinului expres al episcopului."

Ioanei i s-a tăiat respirația. *John* era chemat să studieze la schola? Cum e posibil?

Străinul a scuturat din cap. „Cu tot respectul, Sfinte Părinte, copilul pe care cred că trebuie să-l aduc înapoi cu mine este o fată. O fată pe nume Johanna."

Ioana s-a desprins din strânsoarea maternă. „Eu sunt Johanna."

Omul episcopului s-a întors către ea. Preotul a pășit rapid între ei.

„Aiureli. Pe fiul meu Johannes îl vrea episcopul. Johannes, Johanna. *Lapsus calami.* I-a alunecat condeiul. O simplă greșeală din partea *amanuensis* a episcopului, asta-i tot. Se întâmplă destul de des, chiar și printre cei mai buni scribi."

Străinul șovăia. „Știu și eu..."

„Pune-ți mintea la contribuție, omule. Ce ar face episcopul cu o fată?"

„Mi s-a părut și mie că e neobișnuit", a aprobat bărbatul.

Ioana începuse să protesteze, însă Gudrun a tras-o înapoi și i-a așezat un deget avertizator pe buze.

Preotul a continuat. „Fiul meu, pe de altă parte, studiază Scriptura de când era un bebeluș. Recită din Cartea Revelației pentru oaspetele nostru de vază, Johannes."

John a pălit și a început să se bâlbâie. *„Acopa... Apocalypsis Jesus Christi quo... quam dedit illi Deus palam fa... facere servis –"*

Străinul a făcut semn nerăbdător să oprească valul nesigur de cuvinte. „Nu avem timp. Trebuie să plecăm imediat dacă vrem să ajungem la cella înainte de a se lăsa întunericul." Privea îndolienic de la John la Ioana. Apoi s-a întors la Gudrun.

„Cine este această femeie?"

Preotul și-a dres vocea. „O necredincioasă saxonă la al cărui suflet lucrez ca să îl aduc în fața lui Hristos."

Omul episcopului a luat cunoștință de ochii albaștri ai lui Gudrun, de silueta subțirică și părul alb-auriu care-i atârna de sub boneta ei din pânză albă. A zâmbit, cu un rânjet știrb, larg și atotcunoscător, apoi i s-a adresat direct.

„Tu ești mama copiilor?"

Gudrun a dat din cap fără să scoată vreun cuvânt. Preotul a roșit.

„Atunci tu ce spui? Pe băiat îl vrea episcopul, ori pe fată?"

„Câine lipsit de respect!" Preotul se înfuriase. „Îndrăznești să pui la îndoială cuvântul unui servitor jurat lui Dumnezeu?"

„Calmează-te, Sfinția Ta." Bărbatul a subliniat întrucâtva cuvântul *„sfinția"*. „Dă-mi voie să-ți amintesc de obligația pe care o ai față de autoritatea ce o reprezint."

Preotul cu fata purpurie căuta aspru la omul episcopului.

Bărbatul a întrebat-o din nou pe Gudrun: „Băiatul? Sau fata?"

Ioana a simțit brațul lui Gudrun strângându-se în jurul ei, trăgând-o mai aproape. A urmat o pauză lungă. După care a auzit vocea mamei sale în spatele ei, melodioasă și dulce, plină de vocale saxone deschise care încă o trădau, fără niciun dubiu, ca fiind o străină. „Băiatul este cel pe care îl vreți", a spus Gudrun. „Luați-l."

„Mama!" Șocată de această trădare neașteptată, Ioana nu a putut decât să slobozească un singur țipăt uimit.

Mesagerul episcopului a dat din cap aprobând satisfăcut. „Atunci am stabilit." S-a îndreptat spre ușă. „Trebuie să îngrijesc de cal. Pregătește băiatul cât mai repede posibil."

„Nu!" Ioana a încercat să-l oprească, însă Gudrun o ținea strâns, murmurându-i în saxonă: „Ai încredere în mine, puiule. Îți promit că va fi spre binele tău."

„Nu!" se chinuia să se elibereze. Era o minciună. Asta era mâna lui Esculap. Ioana era sigură de asta. Nu o uitase; în cele din urmă găsise o cale ca să-și continuue studiile începute împreună. John nu era cel chemat să studieze la schola. Era o greșeală.

„Nu!" S-a răsucit brusc, scăpând din strânsoare, și a rupt-o la goană direct spre ușă. Preotul a pus mâna pe ea, însă i-a scăpat și s-a trezit afară, alergând grabnic către mesagerul care se îndepărta. În urma ei, în casă, își auzea tatăl țipând, apoi vocea mamei sale, încordată și plângătoare, încercând să-i răspundă.

A ajuns lângă bărbat chiar când acesta se apropiase de cal. L-a prins de tunică, iar el a privit-o. Cu coada ochiului, Ioana și-a văzut tatăl înaintând spre ei.

Nu avea prea mult timp. Mesajul ei trebuia să fie convingător, fără de greșeală.

„Magna est veritas et praevalebit", a rostit ea. Era un pasaj din Esdras[1], suficient de enigmatic ca să fie recunoscut numai de cei bine versați în scrierile Sfinților Părinți. „Adevărul e mare și va triumfa." Era omul episcopului, un om al Bisericii o să înțeleagă. Iar faptul că știa și vorbea latină, va dovedi că *ea* era cărturarul pe care îl căuta episcopul.

„Lapsus calami non est", a continuat în latină. „Nu există nicio greșeală de scriere. Eu sunt Johanna; eu sunt cea pe care o vreți."

Bărbatul o privea cu ochii blânzi. „Deh? Ce e asta, ochi luminoși? Ce torent grandios de vorbe!" A prins-o de sub bărbie. „Îmi pare rău, copilă. Nu vorbesc deloc limba voastră saxonă. Deși văzând-o pe mama ta, am început să-mi doresc să fi știut." A băgat mâna într-o desagă legată de șaua sa și a scos o curmală zaharată. „Poftim, ia ceva dulce."

Ioana se holba la curmală. Bărbatul nu înțelesese nicio vorbă. Un vlăstar al Bisericii, emisarul episcopului, și nu cunoștea o boabă de latină. Cum era posibil?

Pașii tatălui ei se auzeau apropiindu-se în spatele ei. Brațul lui a înșfăcat-o dureros de închietura mâinii; apoi a fost luată pe sus și târâtă înapoi spre casă.

„Nu!" țipa ea. Mâna mare a tatălui ei i-a acoperit nasul și gura, apăsând atât de tare încât nu mai putea să respire. Dădea din picioare și se zbătea. Înăuntrul casei i-a dat drumul și a căzut pe jos, trăgând lacomă aer în piept. Bărbatul și-a ridicat pumnul asupra ei.

„Nu!" Dintr-un pas Gudrun s-a interpus între ei. „Nu o vei atinge." În vocea ei era o intonație pe care Ioana nu o mai auzise până atunci. „Ori voi spune adevărul."

---

[1] Două cărți ale versiunii romano-catolice a Bibliei, echivalente cu cărțile lui Ezra și Nehemiah (nota trad.)

Preotului nu-i venea să creadă. John a apărut în pragul uşii cărând un sac din pânză îndesat cu lucrurile sale.

Gudrun a dat din cap spre el. „Fiul nostru are nevoie de binecuvântările tale pentru călătorie."

Timp îndelungat preotul a privit-o lung în ochi. Apoi, foarte lent, şi-a întors faţa spre fiul său.

„Îngenunchiază, Johannes."

John a îngenunchiat. Preotul şi-a aşezat mâna pe capul lui plecat. „O, Doamne, Care l-ai chemat pe Avraam să-şi părăsească locuinţa şi l-ai protejat în peregrinările sale, Ţie îţi încredinţez acest băiat."

O rază firavă a soarelui după amiezei târzii se strecura prin fereastră, iluminând părul negrul al lui John cu o lumină bogată.

„Veghează asupra lui şi înzestrează-l cu toate lucrurile de care are nevoie pentru sufletul şi trupul său..." Vocea preotului căpătase ritmul unui cântec pe măsură ce se ruga.

Ţinându-şi capul plecat, John a ridicat privirea şi a întâlnit-o pe cea a surorii sale, ochii lui măriţi de groază, grăitori. *Nu vrea să plece,* şi-a dat seama Ioana dintr-o dată. Desigur! De ce nu văzuse asta până atunci? Nici măcar nu i-a trecut prin cap să se gândească la sentimentele lui John. *Se teme. Nu poate să ţină pasul cu cerinţele unei schola şi el ştie asta.*

Dacă aş putea să merg cu el.

În mintea ei începuse să i se închege un plan.

„... iar când pelerinajul vieţii se va sfârşi", a încheiat preotul, „fie să ajungă teafăr în ceruri, prin Isus Hristos, Domnul nostru. Amin."

Binecuvântările terminându-se John s-a ridicat în picioare. Apatic şi docil, ca o oaie înainte de a fi sacrificată, îndura îmbrăţişările mamei sale şi admonestările de ultim moment ale tatălui. Însă când Ioana s-a apropiat şi l-a strâns în braţe, s-a agăţat de ea şi a început să plângă cu sughiţuri.

„Nu-ţi fie teamă", i-a murmurat potolindu-l.

„Destul", a spus preotul. Și-a așezat un braț în jurul umerilor fiului său, conducându-l spre ușă. „Ține fata înăuntru", i-a ordonat lui Gudrun și au dispărut. Ușa s-a trântit bufnind a gol.

Ioana a alergat la fereastră și a privit cu atenție. L-a văzut pe John încălecând în spatele emisarului episcopului, tunica lui din lână gri contrastând cu roșul bogat al robei străinului. Preotul stătea în apropiere, chipul său brunet și turtit conturându-se pe verdele prietenos al peisajului. După un ultim strigăt de rămas bun, au pornit la drum.

Ioana a plecat de la fereastră. Gudrun stătea în mijlocul camerei și o privea.

„Puiule..." a început Gudrun șovăitor.

Ioana a trecut pe lângă ea ca și cum nu ar fi existat. Și-a luat grămada de lucrușoare de cârpit și s-a așezat lângă sobă. Avea nevoie să mediteze, să se pregătească. Nu mai avea vreme și trebuia ca lucrurile să fie puse la punct cu mare atenție.

Va fi dificil, probabil chiar periculos. Gândul a înfricoșat-o, însă nu schimba nimic. Cu certitudinea că va fi în același timp minunat și înspăimântător, Ioana știa ce trebuia să facă.

Nu e drept, se gândea John. Călărea ursuz în spatele omului episcopului, încruntându-se la însemnele de pe tunica roșie. *Nu vreau să merg.* Își ura tatăl pentru că îl obligase. Și-a băgat mâna pe sub tunică, căutând obiectul pe care-l ascunsese acolo înainte de a pleca. Degetele i-au atins mânerul neted al pumnalului – pumnalul cu mâner din os al tatălui său, una dintre comorile sale.

Un zâmbet mic, răzbunător a înflorit pe buzele lui John. Tatăl său va fi furios când îi va descoperi lipsa. Nu contează. Până atunci John va fi la kilometri depărtare de Ingelheim, iar

tatăl lui nu mai avea ce să facă. Era o victorie neînsemnată, însă în mizeria situației sale se agăța de ea.

De ce nu a trimis-o pe Ioana? Se întreba John furios. În sinea lui se amărâse din pricina resentimentelor negre. *E vina ei,* se gândea. Din cauza Ioanei, îndurase deja doi ani de lecții cu Esculap, bătrânul ăla anost și cu un temperament de diavol. Acum el era trimis la schola din Dorstadt în locul *ei.* Oh, pe Ioana o voia episcopul, John era sigur de asta. *Ea* era aia deșteaptă, *ea* știa latină și greacă, *ea* îl citea pe Augustin când el încă nu reușise să stăpânească toți psalmii.

Ar putea să o ierte pentru asta și mai mult decât atât. În fond era sora lui. Însă un lucru nu putea să treacă cu vederea John: Ioana era odorul mamei. Le auzise de atâtea ori râzând și șoptind împreună în saxonă, ca apoi să se oprească subit când el li se alătura. Credeau că nu le auzise. Mama nu vorbea niciodată Graiul Strămoșesc cu el. *De ce?* John se întreba cu amărăciune pentru a mia oară. *Credea că o să-i spun Tatei? Nu i-aș fi spus – pentru nimic în lume, indiferent ce mi-ar fi făcut, chiar dacă m-ar fi bătut.*

Nu e drept, a spus-o din nou. *De ce o preferă pe Ioana în locul meu? Sunt fiul ei și toată lumea știe că e mai bine decât o fiică lipsită de valoare.* Ioana era o scuză jalnică pentru o fată. Nu știa să coasă ori să toarcă sau să împletească nici pe jumătate cât știau fetele de vârsta ei. Apoi mai era și interesul ei față de cărți, iar toți știau că era nefiresc. Chiar și Mama vedea ceva rău în asta. Ceilalți copii din sat își băteau joc tot timpul de Ioana. Era jenant să o aibă drept soră; John ar fi repudiat-o bucuros, dacă ar fi putut.

Imediat după ce a gândit asta, conștiința l-a mustrat. Ioana fusese întotdeauna bună cu el, îi luase apărarea când Tata se înfuriase, chiar îi făcuse temele când el nu fusese în stare să le înțeleagă. Îi era recunoscător pentru ajutor – îl scăpase de multe ori de la bătăi – însă în același timp, nu

putea să sufere asta. Era umilitor. La urma urmei, era fratele ei mai mare. *El* trebuia să aibă grijă de ea și nu invers.

Acum, din pricina ei, călărea în spatele acestui bărbat străin către un loc pe care nu-l cunoștea și o viață pe care nu și-o dorea. Și-a imaginat viața de la schola, captiv în vreo încăpere înfricoșătoare toată ziua, înconjurat de mormane de cărți plictisitoare, îngrozitoare.

De ce Tata nu putea să înțeleagă că nu voia să meargă? *Eu nu sunt Matthew; nu voi fi bun la studiu niciodată.* Și nu voia să ajungă nici cărturar, nici cleric. Știa ce își dorea: să fie luptător, soldat în armata Imperiului, luptându-se să supună hoardele de necredincioși. Preluase ideea de la Ulfert, șelarul, care mersese cu contele Hugo în fosta campanie a împăratului împotriva saxonilor. Ce întâmplări frumoase istorisea bătrânul, stând în atelierul său, lăsând sculele deoparte pentru un timp, iar ochii strălucind de amintirea grozavei victorii! „Precum sturzii care zboară pe deasupra viilor toamna, ciugulind din struguri" – John își amintea cu exactitate fiecare cuvințel pe care Ulfert îl rostise – „ne-am revărsat peste pământ, cu o sfântă cântare bisericească pe buze, spionând necredincioșii ascunși prin păduri și mlaștini și tăinuiți prin șanțuri, bărbați, femei și copii la un loc. În acea zi, niciunul din noi nu a scăpat cu scuturile și săbiile neînroșite de sânge. Până la apus, niciun suflet care nu renunțase la zeii săi păgâni și nu jurase în genunchi supunere oarbă Adevăratei Credințe nu mai rămăsese în viață." După aceea bătrânul Ulfert le adusese sabia pe care o smulsese cu forța, călduță încă, din mâna neînsuflețită a unui necredincios. Mânerul ei sclipea de nestemate lucioase, iar lama era de un galben strălucitor. Spre deosebire de săbiile francilor, care erau confecționate din fier, aceasta era lucrată din aur – un material inferior, le-a explicat Ulfret, lipsindu-i soliditatea și longevitatea

armelor francilor, totuși frumoasă. Inima lui John se umflă în piept văzând-o. Bătrânul Ulfert i-a dat să o țină și el, iar John a înșfăcat-o, simțindu-i echilibrul, greutatea. Și-a învârtit sabia deasupra capului; a tăiat aerul cu un zăngănit care s-a acordat cu cântecul din sângele ce-i curgea prin vene. Atunci a știut că fusese născut să fie un luptător.

Chiar și acum se zvonea că în primăvară va avea loc o nouă campanie. Poate contele Hugo o să răspundă din nou chemării împăratului. Dacă va fi pe așa, John plănuise să meargă cu el, indiferent ce ar fi spus Tata. În curând va împlini paisprezece ani, vârsta unui bărbat – mulți plecaseră la război la acea vârstă, chiar și mai tineri. Dacă va fi nevoie, va fugi pe ascuns, însă va participa la campanie.

Desigur, acum va fi dificil urmând să fie ținut prizonier în schola de la Dorstadt. Se întreba dacă vestea despre încorporare va călători atât de departe? Și dacă da, va putea să plece?

Gândul îl întorcea pe dos și încercă să-l scoată din minte. În schimb, și-a chemat în amintire visul său favorit cu ochii deschiși. Se afla în primele rânduri ale bătăliei, steagurile argintii ale curții contelui lucind în fața lui, mânându-l înainte. Adunau păgânii rătăciți și învinși înaintea lor. Aceștia fugeau din calea lui, disperați și înfricoșați, părul lung, alb-auriu, al femeilor fluturând în vânt. El îi alerga, mânuindu-și sabia lungă cu o îndemânare grozavă, sfârtecând și ucigând, fără pic de milă, până când în cele din urmă i se supuneau, căindu-se că au fost orbi și arătându-se dornici să accepte Lumina.

Colțurile gurii lui John s-au ridicat într-un zâmbet vlăguit în timp ce ritmul regulat al copitelor cailor le indica faptul că avansau prin pădurea întunecoasă.

* * *

S-a auzit un vârtej, urmat de o bubuitură puternică.

„Unnhh." Omul episcopului s-a smucit spre spate. Umărul său s-a sprijinit în John, sculându-l din somn.

„Hei!" a protestat John, însă bărbatul se prăbușea deja, greutatea trupului său în balans trăgându-l pe John din șa fără să se poată opune.

Au căzut la pământ amândoi. John a aterizat pe capul trimisului episcopului, care zăcea nemișcat în locul unde picase. În timp ce John își scotea mâna de sub el să se ridice, degetele i s-au agățat de un obiect lung, rotund și neted.

Era o săgeată, cu pene galbene la capăt. Vârful era îngropat adânc în mijlocul pieptului bărbatului.

John s-a ridicat în picioare, cu toate simțurile în alertă. Dintre copacii groși de pe partea cealaltă a cărării, și-a făcut apariția un bărbat îmbrăcat în haine zdrențuite. În mâini avea un arc, iar în spate o tolbă plină cu săgeți cu pene albastre.

O să mă omoare și pe mine?

Bărbatul venea spre el. John a privit în jur, căutând o potecă de scăpare. Copacii erau deși în această parte a pădurii; dacă ar fi fugit, ar fi putut să se ferească de atacator.

Bărbatul se afla aproape deasupra lui, suficient de aproape ca John să citească amenințarea din ochii lui.

John a încercat să fugă, însă era prea târziu. Bărbatul l-a înșfăcat de braț. John s-a zbătut, însă bărbatul, mai înalt decât el cu un cap și cu o construcție puternică, l-a imobilizat rapid, ridicându-l puțin așa încât vârfurile picioarelor abia atingeau pământul.

John și-a adus aminte de pumnal. Cu mâna slobodă, a cotrobăit în tunică; frenetic, degetele sale căutau mânerul din os, a dat de el, l-a apucat strâns. A scos pumnalul și l-a împlântat printr-o mișcare rapidă. Cu o viteză antrenantă, John l-a simțit afundându-se adânc în carnea omului, lovindu-se de os înainte ca John să-l retragă răsucindu-l cu

răutate. Bărbatul a înjurat și s-a apucat strâns de umărul rănit, dându-i drumul lui John.

John a fugit în pădure. Crengutele subțiri se rupeau în hainele lui și îi zgâriau pielea, însă alerga fără oprire. În ciuda luminii lunii pe sub coroanele copacilor era întuneric. Privind în urma lui ca să vadă dacă este urmărit, John s-a izbit de un fag cu crengile lăsate de pământ. A sărit după creanga cea mai joasă, a prins-o și a început să se cațere pe ea grabnic, trupul său sprinten și tânăr târându-se cu o deosebită pricepere printre crengi, oprindu-se doar când membrele îi deveneau prea slabe și flexibile ca să îi sprijine greutatea. După aceea a așteptat.

Nu se auzea niciun zgomot în afară de fâșâitul fin al frunzelor. De două ori pe noapte bufnița cânta, țipătul ei răsunând sinistru în tăcere. Pe urmă John a auzit urme de pași sparți prin pădure. A apucat strâns pumnalul, ținându-și respirația, recunoscător pentru mantaua lui cafeniu uni care se potrivea atât de bine cu bezna nopții.

Pașii s-au apropiat din ce în ce mai mult. John auzea respirația spartă și neregulată a bărbatului.

Pașii s-au oprit exact sub el.

Ioana a pășit afară din întunericul liniștit al *grubenhausului* în lumina lunii. Formele obiectelor familiare se desluseau misterioase, transformate de umbre. Tremura amintindu-și despre *Waldleuten,* spiritele rele și trolii care bântuiau noaptea. Strângându-și poalele pelerinei sale din lână aspră în jurul ei, se mișca printre umbre, căutând în peisajul schimbător intrarea ce ducea spre cărarea din pădure. Lumina era bună – mai lipseau doar două zile până la lună plină – și într-o fracțiune de secundă a fost în stare să zărească stejarul cel bătrân, despicat de fulger, care reprezenta un reper. A fugit repede peste câmp, spre el.

La marginea pădurii s-a oprit. Era întuneric beznă acolo, luna filtrându-se printre copaci în fire palide de lumină. A privit înapoi spre casa parohială. Scăldată în lumina lunii, înconjurată de câmpurile și țarcurile animalelor, părea solidă, caldă, familiară. S-a gândit la patul ei confortabil, la așternuturile probabil călduțe încă de la dogoarea trupului ei. S-a gândit la Mama, căreia nici măcar nu-i spusese la revedere. A făcut un pas către casă, apoi s-a oprit. Tot ceea ce conta, tot ceea ce-și dorea, se afla în cealaltă direcție.

A intrat în pădure. Copacii s-au închis deasupra creștetului ei. Cărarea era presărată cu bolovani și cătină, însă înainta grăbită. Până la cella erau 24 de kilometri și trebuia să ajungă acolo până în zori.

Se concentra să mențină un ritm constant. Îi era greu să înainteze: în întuneric era ușor să umble pe marginea cărării căci crengile i se agățau de păr și haine. Poteca devenise din ce în ce mai denivelată. De câteva ori a cutreierat printre bolovani ori rădăcini rupte; odată a căzut, julindu-și mâinile și genunchii.

După câteva ore, cerul a început să se lumineze deasupra acoperișului copacilor. Zorii erau aproape. Ioana era epuizată, însă a întețit ritmul, jumătate alergând, jumătate mergând la pas pe potecă. Trebuia să ajungă înainte ca bărbații să plece. Trebuia.

Piciorul ei stâng s-a prins în ceva. A încercat să-și recapete echilibrul, însă se deplasa prea repede și a căzut, încetinindu-și prăbușirea fără grație cu brațele.

Zăcea nemișcată, cu respirația tăiată. Brațul drept o durea acolo unde un bețigaș ascuțit îl zgâriase, însă altfel nu părea să fie rănită. S-a ridicat în șezut.

Pe pământ, lângă ea, un bărbat stătea întins cu spatele la ea. Dormea? Nu. L-ar fi trezit când s-a împiedicat de el. L-a atins pe umăr; acesta a căzut pe spate. Ochii morți ai

emisarului episcopului o priveau fix, cu buzele înghețate într-o grimasă știrbă. Tunica lui somptuoasă era sfâșiată și însângerată. Degetul mijlociu și brațul drept îi lipseau.

Ioana a sărit drept în picioare. „John!" a strigat ea. A cercetat copacii și terenul din apropiere, temându-se de ceea ce ar fi putut să descopere.

„Aici." Un petec de piele palidă s-a ivit cu sfială în întuneric.

„John!" A alergat la el și s-au îmbrățișat strângându-se în brațe cu putere.

„De ce ești aici?" a întrebat-o John. „Tata e cu tine?"

„Nu. Îți voi explica mai târziu. Ești rănit? Ce s-a întâmplat?"

„Am fost atacați. Un tâlhar la drumul mare, cred, căuta inelul de aur al emisarului. Călăream în spatele lui când săgeata l-a culcat la pământ."

Ioana nu a spus nimic, însă l-a îmbrățișat strâns.

El s-a retras din brațele ei. „Însă m-am apărat singur. Sincer!" Ochii i-au sclipit de un freamăt straniu. „Când a venit la mine, l-am lovit cu asta!" Ținea în sus pumnalul de vânătoare cu mâner din os al preotului. „I l-am împlântat în umăr, cred. Oricum, l-am împiedicat să mă urmărească!"

Ioana privea țintă la lama decolorată de sânge. „Pumnalul tatei."

Expresia Ioanei a devenit aspră. „Da. L-am luat. De ce nu? El m-a obligat să plec – eu nu voiam."

„În regulă", i-a răspuns Ioana energică. „Lasă-l încolo. Trebuie să ne grăbim dacă vrem să ajungem la cella înainte de răsăritul soarelui."

„Cella? Dar acum nu mai trebuie să merg la Dorstadt. După tot ce s-a întâmplat" – a făcut semn cu capul în direcția emisarului ucis – „pot să mă duc acasă."

„Nu, John. *Gândește-te.* Acum că Tata cunoaște intențiile episcopului, nu îți va mai permite să stai acasă. Va găsi o cale să te ducă la schola, chiar dacă va trebui să meargă chiar el cu tine. În plus" – Ioana a arătat cu degetul spre pumnal – „până când ne vom întoarce, va fi descoperit că l-ai sustras."

John arăta luat prin surprindere. Evident nu se gândise la asta.

„Va fi bine. Voi merge acolo cu tine, te voi ajuta." L-a apucat de mână. „Vino."

Ținându-se de mână, sub cerul strălucitor, cei doi copii își croiau drum spre cella unde așteptau restul oamenilor episcopului.

Capitolul 7

Au sosit la cella când soarele încă era jos pe cer, însă oamenii episcopului se treziseră deja, așteptând nerăbdători întoarcerea tovarășului lor. Când Ioana și John le-au povestit ce se petrecuse, bărbații au devenit suspicioși. Au luat pumnalul lui John cu mâner din os și l-au examinat cu grijă. Ioana a rostit pe nerăsuflate o rugăciune de mulțumire că se gândise să-l curețe amănunțit în luminișul din pădure, ștergându-i toate urmele de sânge. Bărbații au plecat călări înapoi ca să găsească cadavrul tovarășului lor, luându-i pe Ioana și pe John cu ei; descoperirea săgeții cu pene galbene a confirmat povestea copiilor. Dar ce să facă cu cadavrul? Nici nu se punea problema să-l care cu ei până la Dorstadt, călătoria durând două săptămâni sub soarele primăverii care încălzea mai tare zilele. În cele din urmă și-au îngropat tovarășul în pădure, marcând locul cu o cruce grosolană din lemn. Ioana a rostit o rugăciune deasupra mormântului, impresionându-i pe bărbați, căci, ca și tovarășul lor, nu știau nicio boabă de latină. Întrucât se așteptau să escorteze o fetiță, la început bărbații nu au vrut să-l ia și pe John.

„Nu avem cal pentru el", a spus conducătorul lor, „și nici mâncare."

„Putem să călărim unul în spatele celuilalt", s-a oferit Ioana. „Și să împărțim aceiași porție."

Bărbatul a dat din cap. „Episcopul a trimis după *tine*. Nu are niciun rost să-l luăm și pe fratele tău."

„Tatăl meu a căzut la învoială cu tovarășul vostru", a mințit Ioana. „Mi s-a permis să merg doar cu condiția ca John să mă însoțească. Dacă nu, tata mă va lua din nou acasă – și veți fi supuși deranjului de a mă escorta încă odată înapoi."

Bărbatul s-a încruntat; tocmai îndura lipsurile și dificultățile unei călătorii lungi și nu putea să guste perspectiva alteia.

Ioana și-a forțat norocul. „Dacă se va ajunge la asta, îi voi spune episcopului că mi-am dat toată silința ca să vă explic situația, însă nu m-ați ascultat. Va fi mulțumit să afle că întreaga încurcătură s-a produs numai din vina dumneavoastră?"

Bărbatul împietrise. Niciodată nu mai auzise o fată să-i vorbească cu atâta îndrăzneală. Acum înțelegea de ce episcopul voia să o vadă; era o curiozitate, asta era sigur.

„Foarte bine", a consimțit bărbatul în silă. „Băiatul poate să vină și el."

Călătoria până la Dorstadt a fost epuizantă, căci bărbații din escortă erau nerăbdători să ajungă acasă; călăreau mult timp în fiecare zi. Asprimea călătoriei nu o deranja pe Ioana; era fascinată de peisajul în permanentă schimbare și de lumea cea nouă care i se deschidea în fața ochilor în fiece zi. În sfârșit era liberă, scăpase de Ingelheim și de limitele traiului ei acolo. Călărea prin sate mici și mizere și orășele ce fremătau cu aceiași încântare, plină de curiozitate și

uimire. John, totuși, a devenit rapid nervos din cauza lipsei de mâncare și odihnă. Ioana încerca să-l consoleze, însă umorul lui bolnav era doar întărâtat de solicitudinea bine intenționată a surorii sale.

Au ajuns la palatul episcopului în miezul celei de-a zecea zi. Intendentul palatului a aruncat o privire dezaprobatoare celor doi copii, în veșmintele lor țărănești pătate și șifonate, și a dat ordine să-i îmbăieze și să primească schimburi curate înainte de a le da voie să fie admiși în prezența episcopului.

Pentru Ioana, obișnuită să se spele în grabă în firul de apă care curgea în spatele locuinței parohiale, baia a fost o experiență extraordinară. Palatul episcopului avea săli de baie înăuntrul său, cu apă fiartă, un lux de care nu mai auzise niciodată. A rămas în apa călduță aproape o oră în timp ce servitoarele i-au frecat pielea până când îi lucea rozalie și aproape sângerândă. Cu toate acestea, i-au spălat spatele cu o blândețe excesivă, comentând compătimitor despre cicatricile crestate. I-au spălat părul și i-au împletit cosița lungă și alb-aurie în cozi care-i încadrau chipul. Apoi i-au adus o tunică nouă din pânză verde. Materialul era atât de moale, țesătura atât de fină, încât Ioanei cu greu i-a venit să creadă că era făcută de mâinile omului. După ce au îmbrăcat-o, femeile i-au adus o oglindă cu ramă din aur. Ioana a ridicat-o și a văzut în ea fața unei străine. Niciodată nu-și văzuse trăsăturile feței, doar ocazional, fragmente deformate reflectate de apa mocirloasă a iazului din sat. Ioana era uimită de claritatea imaginii din oglindă. Ținea oglinda și se cerceta critic.

Nu era frumoasă, însă asta o știa. Nu avea fruntea înaltă și palidă, bărbia delicată și silueta fragilă, cu umerii înclinați, atât de cântate de menestreli și îndrăgostiți. Avea o înfățișare roșcovană, sănătoasă și băiețoasă. Avea sprâncenele prea joase, bărbia prea fermă, umerii prea

drepți pentru a fi frumoasă. Însă părul – părul lui Mama – era încântător, iar ochii atât de buni – două sfere verzi garnisite cu cenușiu și tivite cu gene groase. A ridicat din umeri și a pus oglinda jos. Episcopul nu trimisese după ea ca să descopere dacă era frumoasă.

John a fost adus și el, la fel de strălucitor în tunica și mantaua din pânză albastră. Copii au fost conduși la locuințele intendentului.

„Mai bine", a rostit intendentul examinându-i apreciativ. „Mult mai bine. Foarte bine, acum urmați-mă."

Au străbătut un coridor ai cărui pereți erau acoperiți cu tapițerii enorme cu o țesătură complicată din fir de aur și argint. Pulsul Ioanei îi bătea nebunește în gât. Îl va întâlni pe episcop.

Voi fi în stare să-i onorez întrebările? Mă va accepta în schola? Dintr-o dată s-a simțit nepotrivită și nesigură pe ea. A încercat să-și amintească un singur lucru din câte studiase, însă mintea i se golise. Când s-a gândit la Esculap, la încrederea pe care el i-a arătat-o aranjându-i acest interviu, stomacul i s-a strâns.

S-au oprit în fața unei perechi imense de uși duble din stejar. Din interior răsuna zarva unor voci și zornăitul farfuriilor. Intendentul palatului a dat din cap spre valetul așezat la intrare, iar bărbatul a deschis ușile grele prin alunecare.

Ioana și John au pășit înăuntru, apoi s-au oprit, cu gura căscată. Cam două sute de oameni erau adunați în sală, așezați la mese lungi cu mormane de mâncare pe ele. Farfuriile încărcate cu toate varietățile de carne friptă – claponi, gâște, găinușe de baltă și câteva pulpe de cerb – îngrămădite la un loc pe mese la care invitații ajungeau ușor, smulgând cu degetele bucăți de carne și îndesându-le în gură, ștergându-și mâinile pe mânecă. În centrul celei mai

întinse mese, pe jumătate devorat, însă totuși recongnoscibil, se odihnea capul enorm al unui porc mistreț copt, uns cu sos; tocană de legume și pateuri, nuci decojite, curmale, smochine, bomboane albe și purpurii și multe alte feluri pe care Ioana nu a putut să le identifice. În viața ei nu mai văzuse atât de multă mâncare la un loc.

„Un cântec! Un cântec!" Cupele din cositor erau trântite zgomotos de mesele din lemn, ritmic, insistent. „Haide, Widukind, un cântec!" Un tânăr înalt, cu pielea îngrijită, a fost împins în picioare și s-a ridicat râzând.

„Ik gihorta dat seggen dat sih urhettun aenon muo tin, hiltibraht enti hadubrant..."

Ioana era suprinsă. Tânărul cânta în theodisk, dialectul local – preotul ar fi numit-o limbă păgână.

„Așa am auzit povestindu-se, că luptătorii s-au întâlnit cântând, Hildebrand și Hadubrand, între două armate..."

Bărbații s-au ridicat și i s-au alăturat ridicând cupele sus. „... au lăsat în urma lor așchii din lăncile alunecoase, o ploaie de săgeți ascuțite; au păsit împreună și au despicat oastele până când scuturile lor din lemn de tei au fost ciopârțite de armele..."

Un cântec stupid pentru un ospăț al episcopului. Ioana a privit lung la John, însă acesta asculta fascinat, cu ochii luminați de emoție.

Bărbații au încheiat cântecul cu un strigăt exultant. În timp ce se așezau, trăgându-și băncuțele lungi din bârne mai aproape de mese, s-a auzit un trosnet asurzitor de lemn.

Un alt bărbat s-a ridicat cu un zâmbet zeflemitor. „Am auzit despre ceva ridicându-se într-un ungher..." S-a oprit așteptând.

„O ghicitoare!" a strigat cineva, iar mulțimea urla aprobator. „Una din enigmele lui Haido! Da! Da! Să o auzim."

Bărbatul cu numele de Haido a așteptat până când larma s-a domolit. „Am auzit despre ceva ridicându-se într-un ungher", a repetat el, „umflându-se în pene și ridicându-se în picioare, înălțându-și acoperământul. Mireasa trufașă s-a apucat cu mâinile de acea minunăție fără oase..."

Printre oaspeți începuse să se înalțe un râs înfundat plin de subînțeles.

„... fiica prințului a acoperit lucrul acela umflat cu o bucățică de pânză." Ochii ghiduși ai lui Haido s-au plecat către sală provocator. „Ce este?"

„Privește între picioare", a strigat cineva, „și vei găsi răspunsul corect!" Apoi au urmat și mai multe râsete și un val de gesturi obscene. Ioana privea uimită. *Aceasta* era reședința unui episcop?

„Greșit!" Haido a ripostat voios. „Vă înșelați cu toții!"

„Atunci, spune-ne răspunsul! Răspunsul!" Oamenii urlau și își izbeau cupele de mese.

Haido s-a oprit un moment ca să obțină un efect dramatic.

„Aluatul!" a anunțat el triumfător și s-a așezat în timp ce un val de râsete zgomotoase cutremura încăperea.

După ce gălăgia s-a potolit, intendentul a spus: „Veniți cu mine", și i-a condus pe cei doi copii către capătul îndepărtat al sălii unde mesele înalte se odihneau pe podium. Episcopul stătea în centru, râzând și acum pe înfundate, îmbrăcat în magnifica mătase galbenă pătată cu stropi de grăsime și vin. O pernuță moale îi căptușea locul pe bancă. Nu arăta deloc cum și-l imaginase Ioana. Era un bărbat mare, cu gâtul gros, iar musculatura pieptului și a umerilor i se ghicea prin tunica sa subțire din mătase. Abdomenul uriaș și fața roșie erau ale unui om căruia îi plăcea să mănânce și să bea vin. Pe măsură ce se aproiau, episcopul s-a aplecat înainte și a apropiat o bomboană de mentă stacojie de buzele

unei femei durdulii, aşezată lângă el.Ea a muşcat din ea, apoi i-a şoptit ceva la ureche şi au râs amândoi.

Intendentul şi-a dres vocea. „Milord, s-au întors oamenii. de la Ingelheim cu copila."

Episcopul se holba abscons la intendent. „Copilă? Cum? Ce copilă?"

„Cea după care aţi trimis, milord. O candidată pentru schola, cred. V-a fost recomandată de către gr –"

„Da, da." Episcopul a dat din mână nerăbdător. „Acum îmi amintesc." Mâna lui se odihnea graţios în jurul umerilor femeii. Se uita la Ioana şi la John. „Ei bine, Widukind, văd dublu?"

„Nu, domnule. Preotul şi-a trimis şi fiul. Au sosit împreună la cella şi nu pot fi separaţi."

„Foarte bine." Faţa episcopului strălucea de încântare. „Ce zici de asta? Am cerut unul şi am primit doi. Împăratul e generos oferindu-şi favorurile acestui prelat de ţară!"

Masa mugea de râsete. S-au auzit şi câteva strigăte de: „Auziţi, auziţi!" şi „Amin!"

Episcopul s-a întins şi a rupt un picior dintr-o găină friptă. I s-a adresat Ioanei: „Tu eşti cărturarul în devenire?"

Ioana a ezitat, nesigură de ceea ce ar fi trebuit să spună. „Am studiat din greu, Eminenţă."

„Pah! Studiu!" a gâfâit episcopul. A mai luat o muşcătură din pui. „Schola este plină de nerozi care studiază dar nu ştiu nimic. Tu ce *ştii*, copilă?"

„Ştiu să scriu şi să citesc, Eminenţă."

„În theodisk sau în latină?"

„În theodisk, în latină şi în greacă."

„Greacă! Asta chiar e ceva. Nici chiar Odo nu cunoaşte greacă, nu-i aşa, Odo?" A rânjit spre chipul slab al unui bărbat aşezat câteva locuri mai încolo."

Odo și-a deschis gura larg într-un zâmbet fără haz. „E o limbă păgână, Sire, o limbă a idolatrilor și a ereticilor."

„Destul de adevărat, aproape corect." Tonul episcopului era batjocoritor. „Odo are întotdeauna dreptate, nu-i așa, Odo?"

Clericul a strâmbat din nas. „Știți bine, Eminență, că nu aprob acest ultim capriciu al dumneavoastră. Este periculos și nedumnezeiesc să primiți o femeie în schola."

Din fundul sălii o voce a strigat: „Nu e femeie încă după modul cum arată." Un alt torent de râsete a măturat sala, însoțit de remarci obscene.

O arșiță i s-a ridicat Ioanei din gâtlej în obraji. Cum se comportau oamenii ăștia în acest fel în prezența episcopului?

„De asemenea, nu are nicio noimă", a continuat bărbatul pe nume Odo când larma s-a domolit. „Femeile sunt, prin natura lor, aproape incapabile să raționeze." A aruncat o privire concediatoare spre Ioana, apoi s-a reîntors spre episcop. „Umorile lor, reci și jilave, sunt neprielnice pentru activitățile cerebrale. Nu pot să priceapă conceptele morale și spirituale înalte."

Ioana îl privea fix pe bărbat.

„Am mai auzit această opinie", a spus episcopul. Zâmbea către Odo cu privirea unui om care se simțea extrem de bine în pielea sa. „Însă cum explici atunci realizările erudite ale fetei – cunoștințele ei de greacă, de exemplu, pe care chiar nici *tu*, Odo" – zăbovea asupra cuvintelor – „nu ți le-ai însușit?"

„Se fălește cu aptitudinile sale, însă nu avem nicio dovadă a lor." Odo a strâmbat din nas. „Sunteți credul, Sire. S-ar putea ca grecul să nu fi fost chiar atât de onest când v-a adus la cunoștință talentele ei."

Asta era prea mult. În primul rând nesuferitul ăsta a insultat-o, iar acum îndrăznea să-l atace și pe Esculap!

Buzele Ioanei începuseră să formuleze o replică usturătoare când a prins din zbor privirea înțelegătoare a cavalerului roșcat așezat lângă episcop.

Nu. I-a făcut el semn în tăcere. Ea a ezitat, luată prin surprindere de mesajul din fascinanții săi ochi violeți. S-a întors către episcop și i-a șoptit ceva. Episcopul a dat din cap și i s-a adresat clericului cu fața slabă. „Foarte bine, Odo, examineaz-o."

„Milord?"

„Examineaz-o. Vezi dacă e potrivită să studieze la schola."

„Aici, milord? Nu prea e un loc po –"

„Aici, Odo. De ce nu? Vom învăța toți din acest exemplu."

Odo s-a încruntat. S-a întors către Ioana. Fața lui îngustă căuta să lovească în ea precum o secure.

„*Quicunque vult.* Ce înseamnă?"

Ioana se mira. O întrebare atât de simplă? Poate că era o capcană. Poate că încerca să o prindă cu garda lăsată. A răspuns cu precauție: „Reprezintă doctrina care susține că cele trei Persoane ale Trinității sunt cosubstanțiale. Că Hristos era întrutotul divin așa cum era și pe de-a-ntregul uman."

„Autoritatea acestei doctrine?"

„Primul consiliu de la Nicea."

„*Confesio Fidei.* Asta ce este?"

„Este doctrina falsă și dăunătoare" – Ioana știa ce să spună fiind pusă în gardă de Esculap asupra acestui subiect – „care susține că Hristos a fost întâi uman și apoi divin. Iar divinitatea a dobândit-o numai după ce a fost adoptat de către Tatăl." Fata studia chipul lui Odo, însă aceasta era de nedescifrat. *„Filius non proprius, sed adoptivus"*, a adăugat ea cu bun simț.

„Explică falsa natură a acestei erezii."

„Dacă Hristos este Fiul lui Dumnezeu prin har și nu prin natura sa, atunci El trebuie să fie subordonat Tatălui. Aceasta este o erezie falsă și o monstruozitate", recita Ioana cu supunere din memorie, „pentru că Sfântul Duh purcede nu numai de la Tată, ci și de la Fiu; nu există decât un Fiu, iar Acesta nu este adoptat. *'In utraque natura proprium eum et non adoptivum filium dei confitemur.'* "

Mesenii au început să aplaude. *„Litteratissima!"* a striga cineva din capătul celălalt al încăperii.

„Micuța e o ciudățenie amuzantă, nu-i așa?" a murmurat o femeie aproape de spatele Ioanei, pe un ton un pic cam zgomotos.

„Ei bine, Odo", a spus episcopul expansiv. „Ce spui? A avut grecul dreptate în privința Ioanei, ori ba?"

Odo arăta ca și cum ar fi gustat oțet. „Copila părea că are ceva noțiuni de teologie ortodoxă. Totuși, acest fapt în sine nu dovedește nimic." Vorbea condescendent, ca și cum i s-ar fi adresat unui copil capricios. „Unele femei au o abilitate imitativă extrem de dezvoltată ce le permite să memoreze și să repete vorbele bărbaților, astfel dând impresia că gândesc. Însă această capacitate de imitație nu trebuie confundată cu rațiunea veritabilă, care este esențialmente masculină. Pentru că, după cum bine se știe" – vocea lui Odo își asumase un ton autoritar căci acum se afla pe un teritoriu familiar – „femeile sunt prin naștere inferioare bărbaților."

„De ce?" Cuvintele au ieșit din gura Ioanei înainte chiar de a-și fi dat seama că le-a rostit.

Odo a zâmbit, buzele sale subțiri întinzându-i-se dezagreabil. Avea înfățișarea unui vulpoi care știa că prinsese iepurele la înghesuială. „Ignoranța ta, copilă, este dată în vileag de această întrebare. Întrucât însuși Sfântul Pavel a

susținut cu tărie acest adevăr, cum că femeile sunt dedesubtul bărbaților prin zămislire, prin poziție și prin voință."

„Prin zămislire, prin poziție și prin voință?" repetase Ioana.

„Da." Odo vorbea lent și clar, ca și cum s-ar fi adresat unui debil mintal. „Prin zămislire, pentru că Adam a fost creat primul, iar Eva după aceea; prin poziție, pentru că Eva a fost creată ca să-l servească pe Adam ca tovarăș de viață și prieten; prin voință, pentru că Eva nu a putut rezista tentației Diavolului și a mușcat din măr."

Printre mese, capetele oamenilor se mișcau aprobatoare. Expresia episcopului era serioasă. Alături de el, cavalerul cel roșcat nu lăsa să i se ghicească niciunul dintre gânduri.

Odo zâmbea superior. Ioana simțea un dezgust acut față de acest bărbat. O clipă a rămas în picioare tăcută, trăgându-se încetișor de nas.

„De ce", a rostit ea în cele din urmă, „femeia este inferioară prin zămislire? Pentru că a fost creată ulterior, a fost făcută din coasta lui Adam, în timp ce Adam a fost conceput din lut obișnuit."

Din spatele sălii au răzbătut câteva chicoteli apreciative.

„Prin poziție" – vorbele se rostogoleau în afară pe măsură ce gândurile Ioanei alergau înainte, iar ea raționa cu ajutorul lor – „femeii ar trebui să i se dea întâietate, căci Eva a fost creată în interiorul Paradisului, în timp ce Adam a fost conceput în afara lui."

Din partea audienței s-a ridicat un alt murmur. Zâmbetul de pe fața lui Odo oscila.

Ioana continua, prea plină de interes față de direcția argumentului său ca să se mai gândească și la ceea ce făcea. „Cât despre voință, femeia ar trebui considerată *superioară* bărbatului" – asta era o neobrăzare, însă nu mai era cale de întoarcere acum – „căci Eva a mușcat din măr pentru a

obține cunoaștere și învățătură, însă Adam a gustat din el numai pentru că ea i-a cerut-o."

În încăpere se instalase o liniște provocată de șoc. Odo își ținea strâns buzele livide. Episcopul se holba la Ioana ca și cum chiar nu îi venea să creadă ce tocmai auzise.

Mersese prea departe.

Unele idei sunt periculoase.

Esculap o avertizase, însă fusese atât de implicată în dezbatere că uitase de sfatul lui. Bărbatul ăla, Odo ăla, fusese atât de sigur pe el, atât de hotărât să o umilească înaintea episcopului. Își distrusese șansa de a fi admisă la schola și știa asta, însă nu îi va fi dat nesuferitului de preot satisfacția de a fi văzut-o demoralizată. Stătea în picioare în fața mesei înalte cu bărbia ridicată și ochii scânteind.

Tăcerea se prelungea la nesfârșit. Toate privirile erau ațintite asupra episcopului, ai cărui ochi evaluatori rămăseseră fixați asupra Ioanei. Apoi, încetișor, foarte lent, un râs prelung și grav i-a scăpat de pe buze.

Episcopul hohotea.

Lângă el, femeia cea durdulie chicotea agitată. Ulterior sala a erupt în gălăgie. Oamenii strigau și băteau în mese și hohoteau, râdeau atât de tare încât le curgeau lacrimile pe obraji și trebuiau să și le șteargă cu mânecile. Ioana îl privea pe cavalerul cu părul roșcat. Rânjea cu gura până la urechi. I-a prins privirea, iar el i-a făcut cu ochiul.

„Haide, Odo", a spus episcopul după ce a reușit într-un târziu, să-și tragă sufletul, „trebuie să recunoști. Fata a fost mai deșteaptă decât tine!"

Odo i-a aruncat o căutătură veninoasă episcopului. „Ce ziceți de băiat, Eminență? Doriți să-l examinez și pe el?"

„Nu, nu. O să-l acceptăm și pe el din moment ce fata este atât de atașată de el. O să-i primim pe amândoi. Negreșit, educația fetei a fost un pic" – căuta cuvântul

potrivit – „neortodoxă. Însă este pe de-a întregul înviorătoare. Exact de ce are nevoie schola! Odo, ai mai căpătat niște studenți noi. Ai mare grijă de ei!"

Ioana privea țintă la episcop șocată. Ce voia să spună? Se poate ca Odo să fie maestrul de la schola? Cel care îi va preda ei?

Ce făcuse?

Odo își plecă privirea spre nasul îngust și i se adresă episcopului. „Firește, ați făcut aranjamentele pentru cazarea copilei? Nu poate să locuiască în pavilioanele băieților."

„Ah... cazarea." Episcopul șovăia. „Ia, să vedem..."

„Milord." Cavalerul roșcat l-a întrerupt. „Copila ar putea să stea la mine. Eu și soția mea avem două fiice care o vor primi cu brațele deschise. Va fi o parteneră desăvârșită pentru Gisla mea."

Ioana l-a privit. Era un bărbat la prima tinerețe, de vreo douăzeci și cinci de ani, puternic, bine legat, cu pomeții obrajilor ridicați și o barbă stufoasă și fină. Părul gros, de un roșu nemaiîntâlnit, era pieptănat cu cărare pe mijloc și bogat ondulat până pe umeri. Ochii lui de un albastru vioi, erau inteligenți și blânzi.

„Excelent, Gerold." Episcopul l-a bătut călduros pe spate. „S-a aranjat. Fata va locui la tine."

Un servitor a venit cu o tavă îmbelșugată cu bomboane. Ochii lui John s-au mărit la vederea dulciurilor zaharate, tăvălite prin unt.

Episcopul a zâmbit: „Copii, trebuie să fiți înfometați după călătoria voastră. Veniți și stați lângă mine." S-a mutat mai aproape de femeia de lângă el, făcându-le loc între el și cavalerul roșcat.

Ioana și John au dat ocol mesei și și-au ocupat locurile. Chiar episcopul i-a servit cu bomboane. John le-a mâncat

lacom, luând cantități uriașe de dulciuri lipicioase, zahărul pudrat lăsându-i o mustăcioară.

Episcopul și-a reîntors atenția către femeia așezată lângă el. Beau din aceiași cupă, râzând, iar el îi mângâia părul, răvășâindu-i boneta. Ioana își lipise privirea de farfuria cu bomboane. A ciugulit dintr-una însă nu a putut să o termine; dulceața lor excesivă îi făcea rău. Tânjea să fie departe de acest loc, departe de larmă, de chipurile străine și de comportamentul enigmatic al episcopului.

Cavalerul roșcat pe nume Gerold i-a vorbit. „Ai avut o zi lungă. Ai vrea să pleci de aici?"

Ioana a dat din cap aprobator. Văzându-i că se ridică, John și-a mai umplut încă odată gura cu dulciuri și și-a părăsit locul.

„Nu, nu." Gerold și-a așezat o mână pe umărul lui John. „Tu rămâi aici."

John i-a răspuns plângăcios. „Vreau să merg cu ea."

„Locul tău e aici cu ceilalți băieți. După ce se termină masa, intendentul o să te conducă la pavilionul tău."

John a pălit, însă s-a abținut și nu a scos niciun cuvânt.

„Acesta este un obiect interesant." Gerold a arătat cu degetul spre pumnalul cu mâner din os agățat de cingătoarea lui John. „Îmi dai voie să-l văd?"

John l-a scos de la cingătoare și i l-a înmânat lui Gerold. L-a răsucit pe toate părțile admirând lucrătura de pe mâner. Lama a sclipit, reflectând torțele ce pâlpâiau împrejurul încăperii. Ioana și-a amintit cum strălucise în lumina lumânării din *grubenhaus*, înainte de a mușca din pergamentul cărții lui Esculap, răzuind-o, distrugând-o.

„Foarte delicat. Roger are o sabie al cărei mâner are aceiași lucrătură. Roger!" Gerold l-a strigat pe tânărul care ședea la masa din apropiere. „Vino și arată-i acestui tânăr sabia ta."

Roger a scos o sabie lungă din fier al cărui mâner avea un model minuțios executat.

John o privea respectuos. „Îmi dai voie să o ating?"

„Poți să o ții dacă dorești."

„Ți se va da o sabie a ta", i-a spus Gerold. „Și un arc. De asemenea, o lance, dacă ai puterea să o mânuiești. Povestește-i, Roger."

„Da. În fiecare zi avem lecții de spadă și alte arme."

Ochii lui John înregistrau surpriză și încântare.

„Vezi crăpătura asta micuță de pe lamă? Aici am parat o lovitură a sabiei grele a însuși maestrului spadasin!"

„Adevărat?" John era fascinat.

Gerold a întrebat-o pe Ioana: „Mergem? Cred că acum pe fratele tău nu-l mai deranjează dacă plecăm."

Ajungând la ușă, Ioana s-a întors să-l privească pe John. Cu sabia de-a curmezișul pulpanei, discuta animat cu Roger. A simțit o șovăială bizară să se despartă de el. În majoritatea timpului fuseseră mai mult rivali decât prieteni, însă John era legătura ei cu casa părintească, cu o lume familiară și inteligibilă. Fără el, rămăsese singură.

Gerold o luase înainte și se deplasa cu pași mari pe coridor. Era foarte înalt, iar picioarele sale lungi îl transportau rapid; Ioana a trebuit să o ia la fugă ca să se țină după el.

Câteva minute nu au vorbit nimic. Apoi Gerold a rostit pe neașteptate: „Te-ai descurcat bine cu Odo."

„Nu cred că mă place."

„Nu. Nu o să te placă. Odo își apără demnitatea cu grijă, așa cum orice om își apără ultimii bănuți dacă i-au mai rămas câțiva."

Ioana i-a zâmbit lui Gerold, căci îl plăcea.

Impusliv a decis să se încreadă în el.

„Aceea era... soția episcopului?" S-a poticnit la ultimul cuvânt, stânjenită. Toată viața fusese conștientă de

incorectitudinea reprobabilă a căsniciei părinților ei. Era conștientizarea unui copil, niciodată rostită cu voce tare ori chiar pe deplin recunoscută, însă profund simțită. Cândva, simțind sensibilitatea Ioanei față de acest subiect, Esculap i-a spus că asemenea căsnicii nu erau ceva ieșit din comun printre preoții de la nivele inferioare. Însă pentru un episcop...

„Soție? Oh, te referi la Theda." Gerold a râs. „Nu, milord episcopul nu este genul care să se căsătorească. Theda este una dintre concubinele lui."

Concubine! Episcopul avea concubine!

„Ești șocată. Nu ar trebui. Fulgentius – milord episcopul – nu este un bărbat cu înclinații pioase. A moștenit titlul de la unchiul său, care a fost episcop înaintea lui. Nu a parcurs ierarhia bisericească și nu are nicio pretenție că ar fi sfânt, așa cum ai și remarcat deja. Dar vei descoperi că este o persoană destul de bună pentru toate acestea. Admiră cunoștințele, deși nu este un erudit. Însă el a înființat schola aici."

Gerold îi vorbise pe față, nu ca unui copil, ci ca unui om matur de la care se aștepta să înțeleagă. Ioanei i-a plăcut această atitudine. Însă vorbele lui erau supărătoare. Era drept ca un episcop, un prinț al Bisericii, să trăiască așa? Să aibă... concubine? Totul era atât de diferit de ceea ce se așteptase ea.

Ajunseseră la ușile exterioare ale palatului. Pajii, îmbrăcați în mătase roșie, le-au deschis tăbliile uriașe din stejar; strălucirea holului luminat cu torțe s-a risipt în beznă.

„Vino", i-a spus Gerold. „Te vei simți mai bine după o noapte de somn." Se deplasa rapid în direcția grajdurilor.

Ioana l-a urmat șovăind în noaptea rece.

„Aici este!" Gerold i-a arătat cu degetul spre stânga, iar Ioana s-a orientat după direcția brațului său. În depărtare a

deslușit siluetele întunecate ale clădirilor ce se conturau sub lumina lunii. „Acolo este Villaris, casa mea – iar acum și a ta, Ioana."

Chiar și pe întuneric, Villaris era magnific. Având o ținută impunătoare și situat pe panta unui deal, locul îi părea enorm ochilor scrutători ai Ioanei. Complexul consta din patru clădiri înalte, din bârne solide, puse în legătură printr-o serie de curți și porticuri splendide din lemn. Gerold și Ioana a trecut călări printre palisadele din stejar robust ce păzeau intrarea principală și au lăsat în urmă câteva dependințe: o bucătărie, o brutărie, un grajd, un porumbar și două hambare. Au descălecat într-o curticică închisă, iar Gerold și-a condus calul către mâinile în expectativă ale argatului șef. Torțele din rășină, așezate la intervale regulate, le lumina calea de-a lungul unui coridor lung, fără ferestre, pe ai căror pereți groși din stejar erau expuse șiruri de arme strălucitoare: săbii lungi, sulițe, țepuși, arbalete și *scramasaxes* – lamele scurte și groase, cu un singur tăiș, pe care le preferau fiorosii infanteriști franci. Au ieșit la lumină într-o a doua curte vastă, încercuită de porticuri închise și au păsit într-un hol imens prin natura lui, un spațiu răsunător pe care atârnau, decorativ, tapițerii luxoase. În mijlocul încăperii stătea cea mai frumoasă femeie pe care Ioana o văzuse vreodată, cu excepția mamei sale. Însă, în timp ce Gudrun era înaltă și blondă, această femeie era scundă și zveltă, cu păr ca abanosul și ochi mari, negri și trufași. Ochii aceia calmi priveau în jos la Ioana, cercetând-o cu o expresie care în mod cert o găsise nesatisfăcătoare.

„Ce e asta?" a întrebat femeia pe neașteptate în timp ce se apropiau.

Ignorându-i grosolănia, Gerold a făcut prezentările: „Joan, aceasta este soția mea, Richild, stăpâna acestei

reședințe. Richild, dă-mi voie să ți-o prezint pe Ioana din Ingelheim, care a sosit astăzi să-și înceapă studiile la schola."

Ioana a făcut o încercare stângace de plecăciune, pe care Richild a privit-o cu dispreț înainte de a-și concentra atenția asupra lui Gerold. „Schola? E vreo remarcă batjocoritoare?"

„Fulgentius a admis-o și va locui aici, la Villaris, pe durata studiilor sale."

„Aici?"

„Poate să împartă patul cu Gisla, căreia i-ar fi de folos o parteneră inteligentă, ca să facă o schimbare."

Sprâncenele negre și grațioase ale lui Richild s-au arcuit arogante. „Fata seamănă cu o colona."

Ioana a roșit din pricina insultei.

„Richild, controlează-te", a admonestat-o Gerold aspru. „Joan este un oaspete în casa asta."

Richild a strâmbat din nas. „Ei bine" – a pipăit tunica cea nouă a Ioanei din pânză verde – cel puțin pare să fie curată." I-a făcut un semn poruncitor uneia dintre servitoare. „Arată-i *dortoir*[1]." Fără să mai adauge vreun cuvânt a părăsit încăperea.

Mai târziu, întinsă pe salteaua moale din paie din dortoirul de la etaj, alături de Gisla care sforăia (care nu se trezise nici măcar când Ioana se strecurase în patru labe lângă ea în așternut), Ioana se gândea la fratele ei. Lângă cine dormea John acum – dacă, firește, putea să doarmă? Cu siguranță ea nu putea; mintea i se învârtea ca un titirez de atâta gânduri și emoții tulburătoare. Îi era dor de împrejurimile prietenoase ale locuinței sale, îi era dor mai ales de mama ei. Voia să fie ținută în brațe, mângâiată și strigată din nou „puiule". Nu ar fi trebuit să fugă așa cum a făcut-o – tăcută și furioasă, fără

[1] dortoir – dormitor comun. (nota trad.)

un cuvânt de rămas bun. Gudrun o trădase în fața emisarului episcopului, e drept, însă Ioana știa că mama ei procedase așa dintr-un exces de iubire, căci nu suporta să-și vadă fiica plecând. Acum s-ar putea să nu-și mai vada mama niciodată. A profitat de șansa de a fugi, fără să se gândească la consecințe. Căci niciodată nu se mai putea întoarce acasă, asta era sigur. Tatăl ei o va ucide că nu se supusese. Acum locul ei era aici, în acest ținut straniu și neprietenos, și aici, bine sau rău, trebuie să rămână.

Mama, rostea în gând, în timp ce privea fix în întunericul amenințător al camerei necunoscute și o lacrimă răzleață i-a alunecat în tăcere pe obraz.

Capitolul 8

Sala de curs, o cameră micuță, cu pereții din piatră, adiacentă bibliotecii catedralei, rămânea rece și umedă chiar și în această după amiază călduță de toamnă. Ioana adora răcoarea ei și mirosul pregnant de pergament care penetra aerul, ispitind-o să exploreze vasta colecție de cărți care se afla chiar în spatele ușii de alături.

O pictură enormă acoperea peretele din fața clasei. Era imaginea unei femei îmbrăcată în straiul lung și grațios al grecilor. În mâna stângă ținea o pereche de foarfece; în dreapta, un bici. Femeia reprezenta Cunoașterea; foarfecele retezau erorile și dogmele false, iar biciul îi dojenea pe elevii puturoși. Sprâncenele Cunoașterii erau sever împreunate, iar colțurile gurii curbate în jos, dându-i o expresie severă. Ochii negri căutau aspru din pictura de pe perete, părând a se concentra asupra observatorului, privirea lor fiind dură și poruncitoare. Odo își preluase atribuțiile la scurt timp după ce își luase în primire funcția de profesor maestru la schola.

„Bos mugit, equus hinnit, asinus rudit, elephans barrit..."

În partea stângă a încăperii, elevii mai puțin avansați psalmodiau monoton, exersând formele verbale simple.

„Vacile mugesc, caii nechează, măgarii rag, elefanții țipă..."

Odo își mișca ritmat mâna dreaptă, stabilind ritmul scandărilor. Între timp, ochii săi măturau încăperea cu o abilitate exersată, monitorizând activitatea celorlalți elevi ai săi.

Ludovic și Ebbo se înghesuiseră împreună deasupra unui psalm. Trebuia să-l fi memorat, însă după modul cum își înclinaseră capetele unul către celălat sugerau că renunțaseră să se mai concentreze asupra sarcinii pe care o primiseră. Fără să-și lase mâna să piardă vreo bătaie a cadenței psalmodierii, Odo i-a plesnit pe cei doi băieți după ceafă, pe neașteptate, cu o nuia lungă din lemn. Au scâncit și s-au înclinat deasupra tăbliților din nou, model de hărnicie.

Alături, John lucra la un capitol din Donatus. În mod limpede avea mari dificultăți. Citea încet, dându-și silința să rostească fiecare vocală și consoană cu buzele, oprindu-se adesea ca să se scarpine în cap zăpăcit de tiparul unor cuvinte cu care nu era obișnuit.

Așezată separat de ceilalți – ca să nu aibă de-a face cu ea – Ioana fusese însărcinată de către Odo să pregătească o exegeză despre viața Sfântului Anton. Lucra cu repeziciune, condeiul călătorind de-a lungul pergamentului cu încredere și precizie. Nu își ridica privirea, iar atenția nu i-a fost tulburată nici măcar pentru o clipă. Concentrarea ei era absolută.

Odo a spus scurt: „Pentru azi ajunge. Acest grup" – a arătat spre novici – „este liber. Restul veți rămâne pe locurile voastre până când vă verific lucrările."

Novicii s-au ridicat bucuroși de la pupitrele lor, părăsind încăperea cât de grabnic le permitea eticheta. Ceilalți elevi au pus jos condeiul și îl priveau pe Odo nerăbdători, dornici de a fi lăsați liberi la distracțiile după amiezei călduțe.

Ioana a rămas sârguincios înclinată asupra lucrării ei.

Odo s-a încrunat. Zelul fetei, trebuia să o recunoască, îl luase prin surprindere. Îl mânca palma să-și încerce nuielușa pe ea, însă până acum nu-i oferise prilejul. Se pare că dorea cu adevărat să învețe.

Odo s-a îndreptat spre pupitrul ei și stătea lângă ea ostentativ. În acel moment, Ioana s-a oprit din lucru, expresia feței sale trădând surpriză și chiar – era posibil? – dezamăgire.

„M-ați strigat, domnule? Scuzați-mă, eram concentrată asupra activității mele și nu v-am auzit", i-a spus Ioana politicoasă.

Își joacă rolul cu pricepere, se gândea Odo. *Însă nu mă dau bătut.* Oh, se prefăcea respectuoasă și umilă ori de câte ori i se adresa, însă citea adevărul în ochii ei. În sufletul ei, îl sfida și îl provoca. Odo nu o să tolereze așa ceva.

„Dibăcia ta", a răspuns el, „nu este suficient de îngrijită. Vezi, aici – și aici" – și-a înfipt degetul lung și alb în pergament – „nu rotunjești literele atât cât trebuie. Copilă, ce explicație poți să-mi oferi pentru o lucrare atât de murdară?"

Lucrare murdară! Ioana era indignată. Ioana tocmai explicase zece pagini de text – cu mult mai mult decât ar fi reușit alți studenți într-un timp de două ori mai lung. Explicațiile erau precise și complete – nici măcar Odo nu a încercat să nege asta. I-a văzut ochii mijind pe măsură ce parcurgea pasajul cu elegantul ei stil de a mânui subjonctivul.

„Ei bine?" a îmboldit-o el. Voia să-l sfideze, să-i răspundă obraznic. *Creatură arogantă și ieșită din comun.* Știa că fetița căuta să încalce ordinea stabilită de Dumnezeu în univers uzurpându-le autoritatea de drept a bărbaților. *Dă-i drumul,* îi poruncea în gând. *Spune ce ai în minte.* Dacă ar fi procedat așa, Ioana ar fi ajuns acolo unde Odo dorea.

Se lupta să-și țină emoțiile în frâu. Știa ce încerca Odo să facă. Însă indiferent cât de mult o provoca el, nu-l va face să

se simtă obligat. Nu o să-i dea vreun motiv ca să o exmatriculeze din schola. Păstrându-şi vocea monotonă, i-a răspuns sec: „Nu am nicio scuză, domnule."

„Foarte bine", a răspuns Odo. „Drept pedeaspsă pentru indolenţa ta, vei copia pasajul din Prima epistolă către Timotei, capitolul doi, versetele unsprezece şi doisprezece, de douăzeci şi cinci de ori, cu o caligrafie *frumoasă*, înainte de a părăsi sala de curs."

Înăuntrul Ioanei fierbeau resentimentele. Bărbat nesuferit şi îngust la minte! Măcar dacă ar fi putut să-i spună ce credea despre el!

„Da, domnule." Privea în pământ ca să nu-i citească gândurile.

Odo era dezamăgit. Totuşi fata nu o să reziste o veşnicie. Mai devreme ori mai târziu – gândul l-a făcut să surâdă – o să se piardă cu firea. Iar când se va întâmpla asta, el va sta la pândă.

A lăsat-o în pace şi a plecat să-i verifice şi pe ceilalţi elevi.

Ioana a oftat şi a pus mâna pe toc. Prima epistolă către Timotei, capitolul doi, versetele unsprezece şi doisprezece. Le ştia foarte bine; nu era pentru prima oară când Odo îi impusese această pedeapsă. Era vorba despre un citat al Sfântului Pavel: „Nu îngaăduiesc femeii nici să înveţe pe altul, nici să stăpânească pe bărbat, ci să stea liniştită; femeia să se înveţe în linişte, cu toata ascultarea."

Scrisese jumătate din pedeapsă când pentru prima oară a simţit că ceva nu e în regulă. A ridicat privirea. Odo dispăruse. Băieţii se îngrămădiseră la uşă şi pălăvrăgeau. Asta era ciudat. De obicei o luau la goană părăsind încăperea imediat ce lecţiile se terminau. Îi privea prudentă. John stătea în picioare la marginea din exterior a micuţului grup, ascultând. I-a prins privirea, iar el i-a zâmbit şi i-a făcut cu mâna.

I-a zâmbit și ea, apoi s-a întors la scris. Însă o furnicătură ca un semnal de alarmă i-a ridicat părul de pe ceafă. Băieții puneau la cale ceva? De obicei o tachinau și o chinuiau – Odo nu făcea nimic să-i oprească – și, cu toate că se oțelise din pricina abuzurilor acestora, totuși se temea de ei.

În mare grabă a isprăvit ultimele câteva rânduri și s-a ridicat să plece. Băieții stăteau în picioare lângă ușă. Știa că pe ea o așteptau. Și-a ridicat bărbia hotărâtă. Orice i-ar fi pregătit, va trece mai departe fără să se oprească și ar fi isprăvit și cu asta.

Pelerina ei atârna pe un cuier de lemn de lângă ușă. Cu o mișcare artistică de ignorare a băieților, a desprins-o din cui, și-a legat-o cu atenție în jurul gâtului și și-a tras gluga peste cap.

Ceva greu și ud i s-a prelins din creștetul capului. A tras imediat de glugă, însă aceasta nu voia să se miște de la locul ei. Lichidul lipicios s-a scurs în jos. A pus mâna pe el și l-a pipăit; degetele i s-a impregnat de o substanță groasă și slinoasă. *Gumă arabică.* Un material frecvent întâlnit în școli și *scriptoria.* Se folosea cu oțet și cărbune pentru desen la obținerea cernelii. Și-a șters mâna de pelerină, însă guma arabică se lipise strașnic. Înnebunită a tras din nou de glugă și a scâncit de durere, căci părul i se smulsese din rădăcină.

Strigătul ei a provocat un cor zgomotos de râsete din partea băieților. A ieșit grabnic pe ușă. Grupul de băieți s-a împărțit, pe măsură ce ea se apropia, formând o linie de o parte și de alta.

„Lusus naturae!" o tachinau ei. „Monstru al naturii!"

La jumătatea drumului l-a văzut pe John. Râdea și striga în gura mare insulte cot la cot cu ceilalți. I-a întâlnit privirea; a privit rapid în altă direcție.

Ioana înainta fără oprire. A zărit prea târziu sclipirea bucății de material albastru lângă podea. S-a împiedicat și a căzut dizgrațioasă, aterizând greoaie pe o parte.

John, s-a gândit. *El m-a atras în cursă.*

S-a ridicat în picioare, sărind ca arsă căci o durere a sfredelit-o în coaste. Murdăria dezgustătoare i se prelingea de sub pelerină pe față. Și-a șters fața, încercând să-și lase ochii liberi, însă era imposibil. Aluneca cleios peste sprâncene, peste pleoape, lipindu-i genele și fiindu-i imposibil să vadă pe unde pășește.

Râzând, băieții s-au îngrămădit în jurul ei, îmbrâncind-o înainte și înapoi, încercând să o facă să cadă din nou. I-a auzit vocea lui John printre a celorlalți, rostind insulte. Prin pelicula groasă care-i acoperea ochii, camera se învârtea amețitor în tipare alternative de lumină și culoare. Nu mai nimerea ușa.

Brusc a simțit cum o înțeapă lacrimile.

Oh, nu, și-a zis în sinea ei. Băieții asta voiau – să o facă să plângă și să implore milă, să le arate că e slabă, ca să poată să-și bată joc de ea că e o lașă.

Nu or să obțină satisfacție. Nu o să le-o dau.

Se ținea dreaptă pe picioare, impunându-și să nu plângă. Acest auto-control i-a atâțat și mai tare și au început să o lovească și mai rău. Cel mai solid dintre băieți a lovit-o cu putere peste gât. Bufnitura a făcut-o să se clatine și s-a luptat să rămână pe picioare.

În depărtare s-a auzit strigând vocea unui bărbat. Oare până la urmă Odo își făcuse apariția ca să pună capăt chinului?

„Ce se petrece aici?"

De data asta a recunoscut vocea. Gerold. În vocea lui era o tonalitate pe care nu o mai auzise până atunci. Băieții s-au dat înapoi de lângă ea atât de brusc, încât aproape că era să cadă din nou.

Brațul lui Gerold a cuprins-o pe după umeri, sprijinind-o. S-a proptit de el recunoscătoare.

„Ei bine, Bernhar." Gerold s-a adresat celui mai mare băiat din grup, cel care o lovise în gât. „Săptămâna trecută te-am urmărit la antrenamentul armelor, încercând cu atâta disperare să te ferești de sabia lui Eric încât nu ai reușit nici măcar o lovitură. Cu toate astea văd că nu ai nicio problemă să te lupți când oponentul tău este o fată fără apărare."

Bernhar a bâguit o explicație, însă Gerold l-a întrerupt din scurt.

„Poți să-i spui asta și Domniei Sale, episcopul. Va trimite după tine când o să afle de povestea asta. Despre care va fi înștiințat chiar astăzi."

O liniște mormântală îi împresurase. Gerold a luat-o pe Ioana în brațe. A fost luată prin surprindere de forța fremătătoare a brațelor și spatelui său. Era atât de înalt și de sfrijit, încât nu și-a dat seama că poate fi atât de puternic. Și-a înclinat capul spre-o parte ca murdăria dezgustătoare care o acoperise să nu-i deterioreze tunica.

La jumătatea drumului spre calul său, Gerold s-a întors spre ei. „Încă un lucru. Din cele la care am fost martor, ea este mai curajoasă decât oricare dintre voi. Da, și mai isteață, și ați ajuns să-i faceți toate astea doar pentru că este fată."

Ioana simțea că lacrimile i se adunaseră în ochi. Nimeni nu mai vorbise despre ea în acest fel, cu excepția lui Esculap.

Gerold era – diferit.

Un boboc de trandafir crește în întuneric. Nu știe nimic despre soare, cu toate acestea se dezvoltă în bezna care-l ține închis ca într-o temniță până când în cele din urmă zidurile vor ceda, iar trandafirul țâșnește în afară, desfăcându-și petalele în lumină.

Îl iubesc.

Gândul era atât de surpinzător pe cât de neașteptat. Ce putea să însemne asta? Nu se putea să fie îndrăgostită de Gerold. El era nobil, un mare lord, iar ea era fiica unui preot

de țară. El era un bărbat matur de douăzeci și cinci de primăveri, iar Ioana știa că se gândea la ea ca la un copil, deși, în fapt, avea deja treisprezece ani și în curând va deveni femeie.

În plus, el avea o soție.

Mintea Ioanei era un vârtej de emoții confuze.

Gerold a ridicat-o pe calul său și a încălecat în spatele ei. Băieții se înghesuiseră la ușă, neîndrăznind să scoată un cuvânt. Ioana s-a lăsat pe spate, în brațele lui Gerlod, simțindu-i puterea curgând prin ele.

„Acum", i s-a adresat Gerold, mânând calul la galop mic, „te voi duce acasă."

Capitolul 9

Contele Gerold, *grafio vir illuster* al acestui hotar nord-estic îndepărtat al domeniului imperial, a dat pinteni noului său cal roib, când s-a apropiat de dâmbul pe care se întindea reședința sa. Calul i-a răspuns prompt, anticipând grajdul călduț și o grămadă de fân proaspăt. Lângă el, calul care se îl transporta pe Osdag, servitorul ce-l însoțea la vânătoare, a mărit și el pasul, deși povara cerbului ucis legat de-o parte și de alta a spinării îl făcea să rămână în urmă.

Fusese o zi bună pentru vânătoare. Dintr-un capricipu, căci de obicei o ieșire la vânătoare constă din șase sau chiar mai mulți bărbați, Gerold plecase numai cu Qsdag și doi dintre ogarii rasa brachet, drept însoțitori. Norocul îi însoțise; aproape instantaneu au dat de urma cerbului pe care Osdag l-a încolțit cu cornul său de vânătoare și l-a urmărit din priviri cu ochii săi antrenați. „Un căprior", a anunțat el, „și e unul mare." L-au urmărit mai bine de o oră până când l-au zărit într-o poieniță. Gerold și-a dus cornul din fildeș la buze și a început să sufle scoțând o serie de note slabe, aproape lipsite de vlagă, iar ogarii au țâșnit lacomi

spre vânat. Nu a fost ușor să mâne animalul către golf doar cu doi oameni și doi câini, însă în final l-au prins într-un colț, iar Gerold l-a doborât cu o lovitură de lance rapidă. Era, așa cum Osdag prevestise, un exemplar frumos și mare; iarna fiind pe aproape, va constitui un plus pentru proviziile moșiei Villaris.

La o oarece depărtare, Gerold o spiona pe Ioana stând cu picioarele încrucișate pe iarbă. Îl trimisese pe Osdag înainte la grajduri, iar el călărea spre ea. În ultimul an se atașase surprinzător de fată pe măsură ce timpul trecuse. Era ieșită din comun, nu aveai cum să negi așa ceva – mult prea singuratică, prea gravă pentru vârsta ei, însă cu o inimă mare și o inteligență ascuțită pe care Gerold o găsea foarte atrăgătoare.

Trăgând lângă locul unde se așezase Ioana împietrită ca unul dintre basoreliefurile de la ușa catedralei, Gerold a descălecat și și-a condus roibul mai în față. Ioana era atât de profund concentrată încât abia după ce s-a apropiat la câțiva metri de ea, l-a văzut. S-a ridicat în picioare, roșind. Gerold se amuza. Era incapabilă să se prefacă – o trăsătură pe care Gerold o considera destul de fermecătoare, căci era atât de diferită de... ceea ce era el obișnuit. Nu greșea sesizându-i pasiunea-i copilărească față de el.

„Erai cufundată în gânduri", i-a spus el.

„Da." S-a ridicat și s-a apropiat să admire roibul. „Se descurcă bine?"

„Perfect. Este un armăsar gingaș."

„Oh, da." Fata mângâia coama strălucitoare a roibului. Avea un simț de evaluare al cailor extraordinar, probabil pentru că crescuse fără ei. Din ceea ce Gerold reușise să afle de la ea, familia ei trăia într-o sărăcie similară cu cea a oricărui țăran, deși tatăl ei era un slujitor al Bisericii.

Calul și-a frecat nasul de urechea ei, iar ea a râs încântată. O fată atrăgătoare, se gândea Gerold, deși niciodată nu va fi

o frumusețe. Ochii ei mari și inteligenți erau cufundați în orbite, fălcile puternice și late, umerii drepți îi dădeau o înfățișare băiețească, accentuată acum de părul scurt alb-auriu care se încrețea în jurul feței, abia ajungându-i până la vârful urechilor. După acel episod de la schola au fost obligați să i-l taie până la piele; altfel nu aveau cum să-i îndepărteze guma arabică care-i mâzgălise fiecare șuviță.

„La ce te gândeai?"

„Oh. La ceea ce s-a întâmplat astăzi la schola."

„Povestește-mi."

Fata îl privea. „Este adevărat că puii de lup alb se nasc morți?"

„Poftim?" Gerold era obișnuit cu întrebările ei bizare, însă asta era mai stranie decât de obicei.

„John și ceilalți băieți vorbeau. O să aibă loc o vânătoare a lupoaicei albe, cea din pădurea de la Annapes."

Gerold a dat din cap. „Cunosc exemplarul. O lupoaică fioroasă – vânează singură, separat de haite și nu se teme de nimic. Nu mai demult de iarna trecută a atacat o ceată de călători și a înhățat un copil mic înainte ca cineva să pună mâna pe arc s-o oprească. Se spune că acum are pântecul plin de pui – presupun că vor să-i omoare înainte să le dea naștere?"

„Da. John și ceilalți mor de nerăbdare, căci Ebbo a spus că tatăl lui i-a promis că o să-l ia cu el la vânătoare."

„Și?"

„Odo este de neclintit. Vrea să anuleze vânătoarea, căci, a spus el, lupoaica albă este fiară sfântă, o manifestare vie a învierii lui Hristos."

Sprâncenele lui Gerold s-au ridicat sceptice.

Ioana a continuat. „Puii ei se nasc morți", a spus Odo, „și apoi după trei zile strămoșii lor îi ling până îi readuc la

viață. Este un miracol atât de rar și atât de sfânt încât nimeni nu a fost martor la el."

„Și tu ce ai răspuns?" a întrebat Gerold. O cunoștea destul de bine până acum ca să știe că avea ceva de spus.

„Am întrebat cum se poate ști dacă este adevărat, dacă nimeni nu a fost martor."

Gerold râdea în hohote. „Pun pariu că maestrul nostru nu a apreciat această întrebare!"

„Nu. Mi-a răspuns că a fost lipsită de respect. Și de asemenea ilogică, din moment ce nici la Înviere nu a fost martor nimeni și cu toate acestea nimeni nu se îndoiește de adevărul *ei*."

Gerold și-a așezat o mână pe umărul Ioanei. „Nu contează, copilă."

A urmat o pauză, ca și cum ar fi dezbătut dacă să mai adauge ceva sau nu. Pe neașteptate a ridicat privirea spre el, chipul ei tânăr fiind concentrat și serios până în străfunduri. „Cum *putem* fi siguri de veridicitatea Învierii? Dacă nimeni nu a asistat la ea?"

Era atât de uimit încât a tras calul de frâie, iar roibul a luat-o din loc. Gerold și-a așezat o mână pe coasta roșiatică, potolindu-l.

Ca majoritatea nobililor din partea de nord a Imperiului, latifundiari care ajunseseră la vârsta adultă sub domnia împăratului Karolus, ce conducea țara după vechile tradiții, Gerold era un creștin în sensul cel mai larg. Participa la slujbe, dădea de pomană și avea grijă să țină sărbătorile și datinile. Urma învățăturile doctrinei bisericești care nu-i stânjenau îndeplinirea drepturilor și obligațiilor sale senioriale, iar pe restul le ignora.

Însă Gerold a înțeles doctrina societății și recunoștea pericolul când îl vedea.

„Nu l-ai întrebat asta pe Odo!"

„De ce nu?"

„Fir-ar să fie!" Asta ar putea să-i dea de necaz. Lui Gerold nu-i plăcea Odo, un om neînsemnat cu idei înguste și cu un spirit chiar și mai limitat. Însă aceasta era exact genul de armă de care Odo avea nevoie ca să-l facă pe Fulgentius să se simtă jenat și să-l forțeze să o dea afară pe Ioana. Sau – nu suporta să se gândească la asta – chiar mai rău.

„Ce ți-a răspuns?"

„Nu mi-a răspuns. Era foarte furios și... m-a doejnit." Fata s-a îmbujorat.

Gerold a respirat șuierând ușor. „Păi, la ce te-ai fi așteptat? Acum ești suficient de matură ca să știi că exsită unele întrebări pe care nu trebuie să le rostești cu voce tare."

„De ce?" Ochii mari, verzi-cenușii, cu mult mai adânci și mai înțelepți decât ai oricărui alt copil, îl fixau cu atenție. *Ochi păgâni,* și-a zis Gerold, *ochi care niciodată nu se vor pleca în fața lui Dumnezeu ori a altei ființe omenești.* Îl tulbura să se gândească la actul petrecut ca acești ochi să apară pe lume.

„De ce?" a întrebat din nou, insistând.

„Pur și simplu, asta-i tot." Era agasat de imboldul ei. Uneori inteligența fetei, care până acum devansase dezvoltarea ei fizică, era tulburătoare.

Ceva – să fi fost suferință, ori furie? – a pâlpâit scurt în ochii ei, după care și-a reluat masca. „Ar trebui să mă întorc acasă. Tapițeria pentru hol e aproape gata, iar soția dumneavoastră are nevoie de ajutor." Cu bărbia ridicată, s-a întors pe loc să plece.

Gerold era amuzat. Atâta demnitate rănită la o persoană atât de tânără! Gândul că Richild, soția lui, i-ar cere ajutorul Ioanei la tapițerie era absurd. Femeia se plânsese adeseori de stângăcia Ioanei de a mânui acul; însuși Gerold a fost martor la eforturile frustrante ale fetei de a-și impune degetelor neîndemânatice să i se supună și a văzut rezultatele slabe ale muncii ei.

După ce enervarea s-a risipit, i-a spus: „Nu fii ofensată. Dacă vrei să-ți croiești drumul în viață, trebuie să ai mai multă răbdare cu superiorii tăi."

Îl cerceta pieziș, cântărindu-i vorbele, apoi și-a aruncat capul pe spate și a râs. Sunetul era încântător, plin și muzical, pe de-a întregul contagios. Gerold era vrăjit. Fata era încăpățânată și se mânia grabnic, însă avea o inimă caldă și o promptă vioiciune a minții.

A apucat-o de bărbie. „Nu voiam să fiu aspru. Doar că uneori mă iei prin surprindere. Ești atât de înțeleaptă când vine vorba de anumite lucruri și așa de bleagă legat de altele."

Fata începuse să vorbească, însă el i-a apăsat un deget pe buze. „Nu știu răspunsul la întrebarea ta. Dar știu că întrebarea în sine este periculoasă. Destui ar spune că un asemenea gând este o erezie. Înțelegi ce înseamnă asta, Ioana?"

Ea a dat din cap solemnă. „Este o jignire adusă lui Dumnezeu."

„Da, și asta, însă și mai mult decât atât. Ar putea însemna distrugerea speranțelor tale, Ioana, a viitorului tău. A... vieții tale."

Gata. O spusese. Ochii verzi-cenușii îl priveau decișii. Acum nu mai exista cale de întoarcere. Va trebui să-i spună tot.

„Acum patru ierni în urmă un grup de călători au fost loviți cu pietre și uciși, nu departe de aici, pe câmpurile de la marginea catedralei. Doi bărbați, o femeie și un băiat, nu cu mult mai mare decât ești tu acum."

Gerold era un soldat sezonier, un veteran al campaniilor împăratului împotriva barbarilor obotriți[1], cu toate acestea i se

[1] Confederație medievală de triburi slave vestice pe teritorul modernelor Mecklengurg și Holstein, din nordul Germaniei. (nota trad.)

înfiora carnea pe el amintindu-și. Moartea, chiar și cea înfiorătoare, nu îi mai rezervase nicio surpriză. Însă i se făcuse scârbă de această crimă. Bărbații erau neînarmați, iar ceilalți doi... A trecut mult timp până au murit, femeia și băiatul suferind cel mai mult, căci bărbații au încercat să-i protejeze făcând scut din trupurile lor.

„Bătuți cu pietre?" Ochii Ioanei se măriseră. „Dar de ce?"

„Erau armeni, membri ai sectei cunoscută sub numele de paulicieni. Erau în drum spre Aachen și au avut nefericirea să treacă prin zonă imediat după ce o furtună cumplită a distrus viile. În mai puțin de o oră, întreaga recoltă fusese pierdută. În vremurile astea, oamenii caută un motiv pentru necazurile lor. Când au privit în jur, au dat cu ochii de călători – niște străini cu o religie dubioasă. Erau numiți *furtunarii,* cei care foloseau incantații ca să descătușeze furtuna violentă. Fulgentius a încercat să-i apere, însă au fost luați la întrebări și s-a considerat că ideile lor sunt eretice. Idei, Ioana" – a țintuit-o cu privirea direct în ochii ei – „nu foarte diferite de întrebările pe care i le-ai pus lui Odo astăzi."

A rămas tăcută, căutând fix în depărtare. Gerold nu a spus nimic, acordându-i un răgaz.

„Esculap mi-a spus cândva ceva de genul ăsta", a rostit fata în cele din urmă. „Unele idei sunt periculoase."

„Era un om înțelept."

„Da." Ochii i s-au înmuiat aducându-și aminte. „Voi fi mai precaută."

„Bine."

„Acum, spune-mi. De unde știm că povestea despre Înviere este adevărată?"

Gerold a râs neajutorat. „Ești" – ciufulindu-i părul albauriu ca spicul de grâu – „incorigibilă." Văzând că ea

aștepta totuși un răspuns, a adăugat: „Prea bine, am să-ți spun ce cred eu."

Ochii i s-au aprins de o curiozitate înflăcărată. Gerold a râs din nou.

„Dar nu acum. Pistis are nevoie de îngrijire. Vino și caută-mă înainte de vecernie și vom vorbi."

Admirația Ioanei îi strălucea nedeghizată în priviri. Gerold i-a mângâiat obrazul. Abia dacă era mai mare decât un copil, însă nu putea să nege că îl emoționa. Deh, patul lui conjugal era destul de rece, Dumnezeu știa, pentru ca să nu se bucure de căldura unei afecțiuni atât de inocente fără să fie o povară a conștiinței lui.

Roibul și-a frecat botul de Ioana. Ea a întrebat: „Am un măr. Am voie să i-l dau?"

Gerold a dat din cap. „Pistis merită o recompensă. Astăzi s-a descurcat bine; într-o zi va deveni un vânător de mâna-ntâi, sau s-ar putea să mă înșel amarnic."

A băgat mâna în punguța ei, a scos un merișor roșu-verzui și i l-a întins roibului care l-a pipăit delicat cu buzele, după care l-a băgat întreg în gură. Când și-a retras mâna, Gerold a zărit o sclipire roșie. Și-a dat seama că bărbatul a observat și a încercat să-și ascundă mâna, însă el i-a prins-o și a ridicat-o în lumină. Un șanț adânc de carne sfâșiată și sânge uscat îi cresta interiorul fin al palmei, tăiată fără niciun echivoc de-a latul.

„Odo?" a întrebat Gerold calm.

„Da." S-a cutremurat când bărbatul i-a pipăit blând marginile tăieturii. Evident Odo folosise nuiaua nu doar o singură dată și cu o forță considerabilă; rana era adâncă și trebuia curățată imediat ca să nu se infecteze.

„Trebuie să ne îngrijim de rană imediat. Du-te acasă; ne întâlnim acolo." Făcea eforturi ca să-și păstreze vocea cuminte. Era surprins de intensitatea emoției care-l

copleşise. Indiscutabil Odo avusese toate drepturile să o pună la punct. Într-adevăr, poate că a fost cel mai bine că a lovit-o, căci, lăsându-şi furia să izbucnească în acest fel, era prea puţin probabil să discute mai departe despre această chestiune. Totuşi, la vederea rănii, pe Gerold l-a cuprins o furie acerbă, incapabil de a mai raţiona. I-ar fi plăcut să-l sugrume pe Odo.

„Nu e atât de rău pe cât pare." Ioana îl privea de aproape cu ochii ăia înţelepţi şi adânci.

Gerold a inspectat tăietura din nou. Era adâncă şi localizată exact în partea cea mai sensibilă a mâinii. Alt copil ar fi plâns şi urlat de durere. Ea nu rostise o vorbă, chiar şi atunci când a fost chestionată.

Cu toate astea, cu doar câteva săptămâni în urmă, când au fost nevoiţi să-i taie părul ca să scape de guma arabică, a ţipat şi s-a luptat ca un sarazin. Mai târziu, când Gerold a întrebat-o de ce a opus atâta rezistenţă, nu i-a putut oferi nicio explicaţie clară, decât că sunetul foarfecilor care-i tăiau cosiţa a înspăimântat-o.

O fată ciudată, nu era niciun dubiu. Poate că de asta el o considera atât de uimitoare.

„Tată!" Dhuoda, fiica cea mai mică a lui Gerold, şi-a făcut apariţia brusc, coborând în fugă dealul moşiei în direcţia în care Ioana şi bărbatul stăteau printre copaci. Au aşteptat-o până când s-a apropiat, rumenă în obraji şi gâfâind de la alergat. „Tată!" Dhuoda şi-a ridicat mâinile în expectativă, iar Gerold a apucat-o şi o legăna în braţe învârtind-o în timp ce fetiţa chicotea exuberantă. Când a considerat că-i ajunsese, a lăsat-o jos.

Roşie şi emoţionată, Dhoda îl trăgea de braţ. „Oh, Tată, vino să vezi! Lupa a născut cinci căţeluşi. Pot să am şi eu unul al meu, Tată? Pot să dorm cu el în pat?"

Gerold a râs. „Vom vedea. Însă mai întâi" – o ținea strâns, căci fetița deja o luase la goană spre casă înaintea lui – „mai întâi du-o pe Ioana acasă; s-a rănit la mână și are nevoie de îngrijire."

„Mâna ei? Arată-mi", i-a cerut Ioanei, care i-a întins palma cu un zâmbet trist. „Oooooh." Ochii Dhuodei s-au mărit fascinați și înspăimântați în timp ce o examina. „Cum s-a întâmplat?"

„O să-ți povestească pe drum", a întrerupt-o Gerold nerăbdător. Nu-i plăcea să vadă acea rană; cu cât se vindeca mai repede, cu atât mai bine. „Acum grăbiți-vă și faceți ce v-am spus."

„Da, Tată." Dhuoda i-a spus Ioanei compătimind-o: „Te doare *foarte* rău?"

„Nu atât de tare încât să mă împiedice să sosesc prima la poartă!" i-a răspuns Ioana și a rupt-o la fugă.

Dhouda țipa de plăcere și a luat-o la goană după ea. Cele două fete au urcat împreună în fugă dealul moșiei râzând.

Gerold le privea, zâmbind, însă privirea lui era tulburată.

A sosit iarna, marcată nepieritor în memoria Ioanei de trecerea ei către condiția de femeie. Avea treisprezece și ani și trebuia să se fi așteptat la asta, totuși a luat-o prin surprindere – apariția pe neașteptate a unei pete maronii închise pe tunica ei din pânză și durerea intensificată din abdomen. A știut imediat despre ce e vorba – o auzise pe mama ei și pe femeile din locuința lui Gerold vorbind despre asta destul de des și le-a văzut spălându-și cârpele în fiecare lună. Ioana a vorbit cu o fată în casă, care a luat-o de-a fuga să-i aducă un morman de petice curate, făcându-i din ochi complice în timp ce i le înmâna.

Ioana ura situația asta. Nu numai durerea și bătăile de cap, ci ideea în sine referitor la ceea ce se petrecea. Se

simțea trădată de propriul ei trup, care părea că se rearanja singur în fiecare zi după niște tipare noi și necunoscute ei. Când băieții de la schola au început să își bată joc de sânii ei care înnmugureau, i-a legat strâns cu niște fâșii din pânză. O dureau, însă rezultatul merita. Feminitatea ei fusese o sursă de nefericire și frustrare de când își amintea și intenționa să lupte împotriva acestei evidențe cât de mult timp se va putea.

Wintarmanoth a adus un ger oțelit care pusese stăpânire pe pământ ca un pumn opresiv. Era atât de frig încât te dureau dinții în gură. Lupii și alți prădători ai pădurii dădeau târcoale orășelului chiar mai aproape decât înainte; numai câțiva orășeni se aventurau dincolo de periferia orașului dacă nu aveau vreun motiv presant.

Gerold a îndemnat-o pe Ioana să nu meargă la schola, însă nu aveai cum să-i schimbi părerea. În fiecare dimineață, cu excepția sabatului, își punea mantia groasă din lână și o lega strâns în jurul taliei ca să nu pătrundă vântul; apoi, ghemuindu-se să facă față frigului, parcurgea cei trei kilometri până la catedrală. Când vânturile turbate și glaciale din Hornung au sosit, împingând gerul pe străzi în rafale chinuitoare, Gerold înșeua un cal în fiecare zi și o ducea și o aducea personal pe Ioana de la schola.

Deși Ioana își vedea fratele la schola în fiecare zi, John nu-i mai vorbea acum. Rămăsese la fel de deprimat față de studiile sale, însă abilitatea lui de a mânui spada și celelalte arme îi câștigase respectul celorlalți băieți și în mod vizibil se fălea în compania lor. Nu dorea să-și pericliteze sentimentul său nou de a aparține unui grup recunoscând că are o soră care îl stingherea. Ori de câte ori ea se apropia, el se îndepărta.

Și fetele din oraș stăteau departe de ea. O priveau pe Ioana suspicioase, excluzând-o de la jocurile și bârfele lor.

Era o monstruozitate a naturii – masculină ca intelect, feminină la trup, nu-și găsea locul în nicio categorie; ca și cum ar fi aparținut unei a treia categorii, sexul amorf.

Nu avea pe nimeni. Cu excepția, bineînțeles, lui Gerold. Însă Gerold îi ajungea. Ioana era fericită doar să fie în preajma lui, să vorbească, să râdă și să discute despre lucruri pe care nu le putea dezbate cu nimeni altcineva din lumea asta.

Într-o zi geroasă, după ce s-a întors cu Gerold de la schola, i-a făcut semn din cap. „Vino, am să-ți arăt ceva."

A condus-o prin holul întortocheat al conacului către solar și cabinetul micuț în care-și ținea documentele. De aici a extras un obiect lung și pătrățos și i l-a înmânat.

O carte! Oarecum ponosită și roasă pe margini, însă intactă. Pe coperta din lemn era scris cu litere fine aurii: *De rerum natura.*

De rerum natura. Lucrarea grandioasă a lui Lucrețius! Esculap îi pomenise frecvent despre importanța ei. Nu se mai găsea decât o singură copie, se spunea, și aceea era ținută încuiată și atent păstrată în imensa bibliotecă din Lorsch. Și cu toate astea, acum Gerold i-l oferea la fel de firesc ca și cum ar fi fost o bucată de carne selectată.

„Dar cum...?" Și-a ridicat privirea umită spre ochii lui.

„Tot ce e scris poate fi copiat", i-a răspuns cu un zâmbet conspirativ. „Pentru bani. O sumă considerabilă în acest caz. Starețul s-a tocmit ferm, motivând că ducea lipsă de scribi. Și, într-adevăr, a durat mai mult de zece luni până a terminat lucrarea. Însă iat-o aici. Și nu am dat niciun dinar în plus decât a meritat."

Ochii Ioanei sclipeau pe măsură ce pipăia cu degetele coperta cărții. În toate lunile pe care și le petrecuse la schola, nu i s-a permis niciodată să lucreze cu texte ca acesta. Odo îi interzisese categoric să citească lucrările

marilor clasici în biblioteca catedralei, limitând-o de la studiul textelor religioase, care erau, spunea el, singurele potrivite pentru mintea ei slabă și impresionabilă de femeie. Mândră din fire, nu l-a lăsat să vadă cât de adânc o necăjise. *Dă-i drumul, zăvorăște-ți biblioteca,* gândea sfidătoare. *Nu poți să pui zăbrele și minții mele.* Totuși, se înfuriase știind câte comori ale cunoașterii erau ținute sub cheie de ea. Gerold văzuse asta; părea că întotdeauna știa la ce se gândea și ce simțea ea. Cum să nu-l iubească?

„Apucă-te de lucru", i-a spus Gerold. „Și după ce termini, vino la mine și vom discuta despre ceea ce ai citit. O să fii foarte interesată de ceea ce a scris autorul."

Ochii Ioanei erau mari de uimire. „Înseamnă că tu –"

„Da. Am citit-o. Te miră?"

„Da. Vreau să spun nu – dar –" Obrajii Ioanei se făcuseră rozalii poticnindu-se să găsească un răspuns. Nu știa că Gerold citea în latină. Rareori nobilii și proprietarii citeau și scriau. Asta era sarcina intendentului moșiei, un literat, să țină evidențele și să poarte corespondența necesară. Firește, Ioana a presupus...

Gerold a râs savurând din plin stânjeneala fetei. „Nu-ți face griji. Nu aveai cum să știi. Am studiat câțiva ani la Schola Palatina pe vremea când împăratul Karolus era în viață."

„Schola Palatina!" Numele era o legendă. Școala fondată de către împărat dăduse la iveală una dintre mințile cele mai rafinate ale momentului. Însuși renumitul Alcuin fusese profesor maestru.

„Da. Tatăl meu m-a trimis intenționând să ajung un cărturar. Activitățile din școală erau interesante și mi-au plăcut destul de mult, însă eram tânăr și nu aveam temperamentul să îmi alcătuiesc un regim strict de studiu. Când împăratul și-a chemat oamenii ca să-l însoțească în campaniile împotriva obotriților, m-am înrolat, deși nu

aveam decât treisprezece ani. Am fost plecat câțiva ani, poate că și acum aș mai fi fost, însă fratele meu mai mare a murit, iar eu am fost chemat acasă ca să iau în primire succesiunea acestei moșii."

Ioana îl privea cu un aer mirat. Era un cărturar, un literat! Cum se poate să nu fi știut! Ar fi trebuit să-și dea seama după felul cum vorbea cu ea despre studiile ei.

„Afară cu tine." Gerold a gonit-o afabil. „Știu că nu poți aștepta. Mai ai o oră până la cină. Însă ascultă cu atenție clopoțelul."

Ioana a luat-o la fugă pe scări spre dortoir-ul pe care îl împărțea cu Dhuoda și Gisla. S-a așezat pe pat și a deschis cartea. Citea încet, savurând cuvintele, oprindu-se din loc în loc ca să ia notă de câte o anumită frază elegantă ori un argument. Când lumina din cameră se îngâna cu apusul, a aprins o lumânare și și-a continuat studiul.

Citea fără nesaț, uitând complet de timp și ar fi ratat complet cina dacă Gerold nu ar fi trimis în cele din urmă o servitoare să o aducă.

Săptămânile treceau rapid, încărcate de emoția cu care Ioana și Gerold lucrau împreună. Trezindu-se în fiecare dimineață, Ioana se întreba nerăbdătoare cum va rezista până după vecernie, când, cina sfârșindu-se și rugăciunile obligatorii încheiate, ea și Gerold își reluau studiul lucrării lui Lucretius.

De rerum natura era o revelație – o minune de carte, bogată în cunoștințe și înțelepciune. Pentru a descoperi adevărul, Lucretius spunea, omul trebuie să observe lumea naturală. La vremea lui Lucretius era o idee de bun simț, însă era extraordinară, chiar revoluționară, în anno domini 827. Cu toate acestea, era o filozofie care plăcea cu tărie gândirilor practice ale Ioanei și Gerold.

De fapt, se datora în întregime lui Lucretius că Gerold prinsese lupoaica cea albă.

Ioana s-a întors într-o zi de la schola și a găsit Villaris fierbând. Câinii de casă lătrau unii la alții răgușit; caii alergau sălbatic în perimetrul țarcului lor; toată curtea interioară a conacului răsuna de asurzitoare mârâituri înfricoșătoare.

În mijlocul curții de la intrare, Ioana a găsit subiectul acestei agitații. O lupoaică mare și albă se zbătea, se învârtea și se repezea furioasă la pereții unei cuști dreptunghiulare. Zăbrelele cuștii, confecționate din stejar zdravăn de trei țoli grosime, crăpaseră și gemeau ca urmare a asaltului furios al fiarei. Gerold și oamenii săi încercuiseră zona precauți, arcurile și țepușele erau pregătite în cazul în care creatura ar fi reușit să evadeze. Gerold i-a făcut semn Ioanei să se dea înapoi. Privind ochii rozalii ai lupoaicei, strălucind de ură, Ioana s-a trezit dorindu-și ca zăbrelele să o țină captivă cu strășnicie.

După un timp lupoaica a obosit și stătea în picioare gâfâind, cu picioarele înfipte adânc în pământ și capul plecat, căutând fioroasă. Gerold și-a lăsat sulița și s-a apropiat de Ioana.

„Acum vom proba teoria lui Odo!"

Timp de două săptămâni cei doi au rămas vigilenți, determinați, atât pe cât era posibil, ca să observe momentul nașterii. Nu s-a întâmplat nimic. Lupoaica stătea îmbufnată în cușca ei și nu dădea niciun semn că amenința să fete. Aproape că începuseră să se îndoiască că era gestantă, când pe neașteptate a intrat în travaliu.

S-a petrecut în timpul turei de supraveghere a Ioanei. Succesiv lupoaica se plimba și se răsucea încoace și-n colo fără odihnă pe podea, ca și cum nu și-ar fi găsit locul. În cele din urmă a mârâit și a început să fete. Ioana a alergat să-l cheme pe Gerold și l-a găsit în solar cu Richild. Năvălind

peste ei ca o vijelie, Ioana a uitat de bunele maniere regulamentare. „Vino repede! A început!"

Gerold s-a ridicat imediat. Richild s-a încruntat și l-a privit ca și cum ar fi vrut să vorbească, însă nu era timp de pierdut. Ioana s-a învârtit pe călcâie și a luat-o la fugă de-a lungul porticului acoperit care ducea la curtea principală. Gerold, care se oprise să aducă un felinar, o urmărea îndeaproape. Niciunul nu fusese martor la privirea de pe fața lui Richild în timp ce îi urmărea părăsind încăperea.

În momentul în care au ajuns în curte, lupoaica se încorda din răsputeri. Ioana și Gerold priveau în timp ce vârful unei lăbuțe începuse să se ivească, urmat de altul, iar apoi de un cap minuscul și perfect. La urmă, cu o ultimă sforțare din partea bestiei, un trup micuț și umed a alunecat pe paiele care căptușeau fundul cuștii zăcând nemișcat.

Ioana și Gerold se sforțau să vadă prin întuneric în cușcă. Nou-născutul pui de lup stătea inert, complet acoperit de placentă, așa că abia puteau să îi distingă capul de coadă. Lupoiaca a lins placenta și a mâncat-o.

Gerold a ridicat felinarul și l-a lipit de zăbrelele cuștii ca să facă mai multă lumină. Nou-născutul nu părea să respire.

Mama începuse să se încordeze pentru cea de-a doua naștere. Au trecut clipe, iar nou-născutul tot nu se mișca și nici nu dădea vreun semn de viață.

Ioana s-a uitat la Gerold cu disperare. Așa era? Rămânea neînsuflețit, așteptându-și tatăl să-l lingă până îl aducea la viață? Până la urmă Odo avusese dreptate?

Dacă era așa, atunci ei l-au omorât, căci l-au luat de la tatăl lui care i-ar fi dat viață.

Lupoaica a mârâit încă odată; cel de-al doilea trupșor a alunecat afară, aterizând parțial în capul celuilalt. Impactul l-a zdruncinat pe primul născut, care s-a contractat și a slobozit un schelăcăit slab de protest.

„Privește!" Amândoi s-au înghesuit unul în celălalt și arătau cu degetul la unison triumfători. Au râs, foarte mulțumiți de rezultatele experimentului lor.

Cei doi pui de lup se izbeau unul de altul în drumul lor spre abdomenul mamei ca să sugă, chiar înainte ca ea să fi scăpat de chinurile facerii celui de-al treilea pui.

Gerold și Ioana priveau împreună începutul acestei noi familii. Mâinile s-au căutat reciproc în întuneric, întâlnindu-se și strângându-se într-o înțelegere reciprocă.

În viața ei Ioana nu se simțise atât de aproape de nimeni.

„V-am simțit lipsa la vecernie." Richild îi privea dojenitor de sub portic. „Este ajunul Sfântului Norbert, ați uitat? E un exemplu prost când stăpânul moșiei absentează în persoană de la rugăciunile sfinte."

„Am avut alt eveniment la care am participat", i-a răspuns Gerold calm.

Richild începuse să răspundă, însă Ioana a întrerupt-o emoționată.

„Am privit-o pe lupoaica albă dând naștere puilor! Nu se nasc morți, în ciuda a ceea ce spun oamenii", a anunțat ea jubilând. „Lucretius avea dreptate!"

Richild se uita la ea ca și cum ar fi fost nebună.

„Toate lucrurile din natură sunt explicabile", a continuat Ioana. „Nu vezi? Puii de lup au fost născuți vii, fără niciun sprijin din partea supranaturalului, exact așa cum a spus Lucretius!"

„Ce vorbăraie nelegiuită mai e și asta? Copilă, ai febră?"

Gerold a pășit rapid între ele. „Du-te la culcare, Ioana", i-a spus peste umăr. „E târziu." A luat-o pe Richild de braț și a condus-o ferm spre casă.

Ioana a rămas acolo unde se afla, ascultând ecoul vocii lui Richild spărgând pacea aerului de seară.

„Asta provine din educarea unei fete dincolo de capacitatea ei de a învăța. Gerold, trebuie să încetezi să-i mai încurajezi preocupările nefirești!"

Ioana s-a îndreptat lent către camera unde dormea.

Au ucis lupoaica după ce și-a întărcat puii. Era periculoasă, căci deja atacase și dusese cu sine un copil mic, iar un asemenea ucigaș de oameni nu putea fi lăsat în libertate. Ultimul ei născut nu a supraviețuit; era atât de slăbit că a trăit numai câteva zile. Însă ceilalți doi au crescut voinici și energici, iar tumbele lor jucăușe îi încântau pe Ioana și Gerold. Unul avea o blană cafenie împestrițată cu gri, tipică lupilor de pădure din această parte a teritoriilor francilor. Gerold i l-a făcut cadou lui Fulgentius, care dobândise o satisfacție vicioasă arătându-i-l sugestiv lui Odo. Celălat pui de lup, primul născut, avea blana albă ca zăpada a mamei lui și ochi neobișnuiți, opalescenți; pe acesta l-au păstrat. Ioana și Gerold l-au botezat Luke, în onoarea lui Lucretius, iar afecțiunea lor pentru puiul de lup zburdalnic și vioi a întărit legătura ce creștea între ei.

Capitolul 10

Se va ține un iarmaroc în Saint-Denis! Vestea era uimitoare – nu mai fusese niciun iarmaroc sau vreun târg în întregul regat de un număr de ani, pe care majoritatea oamenilor nici nu le mai ținea șirul. Însă cei mai în vârstă – cum era Burchard, morarul – își aduceau aminte de perioada când asistase la vreo două sau trei iarmaroace pe an în ținutul francilor. Cel puțin așa se spunea, cu toate că era greu să dai crezare unor asemenea vorbe. Bineînțeles că târgurile avuseseră loc în timpul domniei împăratului Karolus, fie-i memoria binecuvântată, pe vremea când se afla în floarea vârstei. Drumurile și podurile erau bine întreținute, iar șarlatanii și hoții nu le împânziseră și nici – Dumnezeu să-i ferească! – vikingii, ce se năpusteau asupra țării năprasnic și cu sălbăticie, fără să dea de știre că existau. În prezent era prea primejdios să călătorești, astfel încât un iarmaroc să fie profitabil; negustorii nu îndrăzneau să-și transporte bunurile prețioase pe drumurile periculoase, iar oamenii nu erau dispuși să-și rişte viețile pe durata voiajului.

Cu toate astea, va fi un iarmaroc. Și va fi o minunăție, dacă măcar jumătate din ceea ce spunea crainicul care a adus știrea era adevărat. Vor veni negustori din Bizanț

aducând cu ei condimente exotice, mătăsuri și brocarturi; comercianți venețieni cu pelerine cu pene de păun și piei cu ornamente; vânzători de sclavi din Insulele Frisice, cu cargoul lor încărcat cu slavi și saxoni; lombarzii cu desăgi cu sare stivuite până la cer, în corăbiile ale căror pânze de un portocaliu strălucitor purtau însemnele zodiacale; și toate mijloacele de distracție: acrobați și dansatori pe frânghie, povestitori, jongleuri, câini și urși dresați.

Saint-Denis nu era aproape – de fapt, era situat la vreo 242 de kilometri depărtare de Dorstadt, o călătorie ce dura aproape două săptămâni, pe drumurile făcute praf și peste râurile repezi. Însă nimeni nu era descurajat. Toți puteau face rost de un cal ori un măgar și chiar și un ponei mergea.

Anturajul lui Gerold, așa cum se cădea pentru un conte, era considerabil. Cincisprezece dintre ai lui *fideles*[1], bine înarmați, vor călări cu el, iar câțiva servitori vor escorta familia. Ioana mergea și ea, iar ca o curtoazie specială – Ioana era sigură că fusese idea lui Gerold – fusese invitat și John. Pregătirile lui Richild fuseseră exacte; își dăduse osteneala să se asigure că nimeni nu va duce lipsă de confort și siguranță pe parcursul călătoriei. De zile întregi, căruțele au fost trase în curtea interioară a castelului și încărcate cu bunuri.

În dimineața când au plecat, Villaris fremăta de activități. Rândașii goneau de colo colo, hrănind și înșeund caii; majordomul și bucătarii lui năduseau deasupra plitei uriașe, al cărui șemineu imens zvârlea trâmbe imense de fum; potcovarul lucra furios în fierărie, terminând ultimele provizii de potcoave, cuie și fitingăraie pentru căruțe. Sunetele se amestecau și se înălțau spre cer într-un talmeș-balmeș gălăgios: fetele din casă strigau strident una la alta acoperind sunetele mai puternice și fluierăturile rândașilor; vacile mugeau și loveau din picioare în timp ce erau mulse în pripă; un măgăruș supraîncărcat răgea ascuțit protestând

[1] fideles – adepți (ai unei religii) (nota trad.)

contra poverii sale. Freamătul nebun tulburase stratul de praf estompat de pe pământul aglomerat până la refuz; se ridicase în aer și plutea într-o ceață lucitoare, luminată de soarele strălucitor de primăvară.

Ioana aștepta în curte privind pregătirile de ultim moment, bucurându-se de agitație. Luke țopăia în jurul ei, cu urechile ascuțite și ochii opalescenți lucind, în așteptare. Și el călătorea, căci, așa cum declarase Gerold, puiul de lup acum în vârstă de șase luni devenise atât de atașat de Ioana că era imposibil să-i separi. Ioana râdea și îi mângâia blana atât de catifelată sub atingerea mâinii ei; lupul a lins-o pe obraz și s-a așezat pe picioarele din spate cu gura larg deschisă ca și cum ar fi râs și el.

„Dacă nu ai altceva mai bun de făcut decât să pierzi vremea, dă-i o mână de ajutor majordomului." Richild a împins-o pe Ioana spre bucătărie unde majordomul își agita frenetic mâinile acoperite cu făină. Stătuse treaz toată noaptea, punând la copt pâinici și plăcinte pentru călătorie.

Până la jumătatea dimineții, toți membrii gospodăriei se strânseseră la un loc. Capelanul le-a făcut o rugăciune scurtă pentru ca drumeții să ajungă teferi la destinație, iar procesiunea căruțelor și a cailor s-a mișcat încetișor ieșind în drum. Ioana călătorea în prima căruță, în spatele lui Gerold și a oamenilor săi, împreună cu Richild, Gisla și Dhuoda și trei țărăncuțe care le serveau personal pe doamne. Femeile se hurducăiau pe locurile tari din lemn când roțile căruței săreau pe drumul accidentat, cu gropi. Luke alerga la pas pe lângă căruță fiind cu ochii pe Ioana. Ioana a privit înainte și l-a văzut pe John călărind cu bărbații, așezat confortabil cu picioarele rășchirate pe o iapă dereș.

Mă țin pe cal la fel cum se ține și el, se gândea Ioana. Gerold își petrecuse multe ore învățând-o să călărească, iar acum era o călăreață desăvârșită.

Ca și cum și-ar fi dat seama brusc că este cercetat, John s-a întors și i-a aruncat un zâmbet semnificativ, intim și maliţios. Apoi a dat pinteni calului și a pornit-o la galop călărind alături de Gerold. Bărbaţii discutau; Gerold cu capul dat pe spate, râdea.

Gelozia o rodea. Ce putea să-i povestească John lui Gerold de-l amuza într-atât? Nu aveau nimic în comun. Gerold era un om învăţat, un cărturar. John nu știa nimic despre asemenea chestiuni. Cu toate astea, călărea alături de Gerold, discuta cu el, râdea cu el, în timp ce ea se clătina în spatele acestui docar nenorocit.

Pentru că era fată. Nu era pentru prima oară când blestema soarta că se născuse femeie.

„Joan, nu este politicos să te holbezi." Ochii negri ai lui Richild o priveau dispreţuitor pe Ioana.

Ioana și-a dezlipit privirea de pe Gerold. „Îmi cer scuze, doamnă."

„Ţineţi mâinile împreunate în poală", a protestat Richild, „și ochii plecaţi, așa cum îi stă bine unei femei decente."

Ioana i-a urmat supusă porunca.

„Ţinuta cuvenită", a continuat Richild, „este o virtute superioară la o femeie și nu abilitatea de a citi – lucru pe care l-ai fi știut dacă ai fi fost crescută cu delicateţe." A privit-o rece pe Ioana câteva clipe înainte de a-și întoarce atenţia asupra broderiei.

Ioana se uita la ea pieziș. Indiscutabil era frumoasă, după tiparele frumuseţii din acele zile: palidă, ascetică, cu umerii înclinaţi. Pielea ei catifelată se ridica până pe fruntea înaltă, încoronată de șerpii lucioși de păr negru și des. Ochii, franjuraţi de gene lungi și negre, erau de un căprui atât de închis că păreau aproape negri. Ioana a simţit o împunsătură de invidie. Richild reprezenta tot ceea ce ea nu era.

„Haide, trebuie să ne ajuți să ne hotărâm." Gisla, fiica cea mai mare, a îmbiat-o pe Ioana. „Ce rochie ar trebui să port la banchetul de la nuntă?" A chicotit încântată.

Gisla avea cincisprezece ani, ceva mai puțin de un an mai în vârstă decât Ioana, și deja se logodise cu contele Hugo, un nobil neustrian[1]. Gerold și Richild erau mulțumiți, căci uniunea dintre cei doi era o partidă avantajoasă. Nu mai erau decât șase luni până la nuntă.

„Oh, Gisla, ai atât de multe lucruri minunate." Și era adevărat. Ioana fusese uimită de mărimea garderobei Gislei, atât de bogată încât putea purta în fiecare zi altă tunică, timp de două săptămâni, dacă voia. În Ingelheim, fetele nu aveau decât o tunică, din stofă de lână rezistentă dacă erau norocoase, și aveau grijă de ea ca de ochii din cap, căci trebuiau să o poarte mulți ani. „Sunt sigură că și contele Hugo te va găsi frumoasă în oricare dintre ele."

Gisla a chicotit din nou. O fată cu inima bună, însă într-un fel simplă, izbucnea în hohote de râs isterice ori de câte ori era menționat numele logodnicului ei.

„Nu, nu", a spus fata cu respirația tăiată. „Nu poți să te eschivezi atât de ușor. Ascultă. Mama crede că ar trebui să mă îmbrac în albastru, însă eu zic că în galben. Haide, dă-mi un răspuns cum se cuvine."

Ioana a oftat. O plăcea pe Gisla, cu toate zăpăcela și nebuneala ei. Au împărțit un pat încă din prima noapte când Gerold a adus-o pe Ioana acasă de la palatul episcopului, ostenită și înspăimântată. Gisla i-a urat bun venit, a fost bună cu ea, iar Ioana îi va fi pururea recunoscătoare. Totuși,

[1] Neustrian – Neustrasia, partea vestică a regatului francilor merovingieni, între secolele VI și VIII, în prezent partea de nord-vest a Franței. Era aproape tot timpul angajată în războaie cu Austrasia, porțiunea de est a regatului. (nota trad.)

nu exista niciun dubiu că discuțiile cu Gisla îți puneau răbdarea la încercare, căci preocupările ei se limitau întru totul la haine, mâncare și bărbați. În ultimele săptămâni vorbise fără oprire despre nuntă și începuse să pună la încercare nervii tuturor.

Ioana a zâmbit, făcând un efort să fie îndatoritoare. „Cred că ar trebui să te îmbraci în albastru. Se potrivește cu ochii tăi."

„Albastru? Serios?" Sprâncenele Gislei s-au încruntat. „Însă rochia galbenă e garnisită cu o dantelă superbă pe față."

„Ei bine, atunci îmbracă-te cu cea galbenă."

„Totuși, albastrul mi se asortează cu ochii. Poate că ar fi mai bine. Ce crezi?"

„*Eu* cred că dacă mai aud un cuvințel despre banchetul ăsta stupid, o să urlu", a răspuns Dhuoda. Avea nouă ani și era ofensată de întreaga atenție căreia i se acordase surorii ei mai mari în ultimele săptămâni. „Oricum, cui îi pasă ce culoare o să aibă tunica pe care o vei îmbrăca!"

„Dhuoda, asta e o observație înjositoare pentru o doamnă." Richild a ridicat privirea din broderia ei ca să-și dojenească fiica cea mică.

„Îmi pare rău", a răspuns Dhuoda căită Gislei. Însă imediat ce mama și-a îndreptat privirea în altă parte a scos limba la Gisla, care i-a zâmbit binevoitoare.

Richild le-a spus: „Cât despre tine Ioana, nu ai dreptul să îți expui nicio opinie; Gisla se va îmbrăca cu ceea ce consider *eu* că-i vine mai bine."

Ioana s-a îmbujorat la auzul dojenii, dar nu a scos niciun cuvânt.

„Contele Hugo este un bărbat atât de chipeș." Vorbise Betha, una dintre țărăncuțele servitoare. Era o fată rumenă în obraji, nu mai mare de șaisprezece primăveri, nou venită în rândul personalului administrativ al castelului, fiind adusă cu o lună în urmă, ca să înlocuiască o servitoare

moartă de febră tifoidă. „Arată atât de bine pe calul său de luptă, cu pelerina lui din hermină și cu mănuși."

Gisla a chicotit încântată. Încurajată, Bertha a continuat. „Și, domniță, după modul cum vă privește, nu mai contează ce tunică purtați. Să vină noaptea nunții și o să vi-o scoată mintenaș!"

A râs furtunos, mulțumită de gluma ei. Gisla a râs pe înfundate. Celelalte femei din căruță nu scoteau niciun cuvânt și o priveau pe Richild.

Richild a lăsat jos broderia cu ochii întunecați de furie. „Ce ai spus?" a întrebat pe un ton calm și amenințător.

„Uh – nimic, doamna mea", a răspuns Bertha.

„Oh, Mamă, sunt sigură că nu a vrut să spună –" a încercat Gisla zadarnic să intervină.

„Vulgară și dezmățată! Să nu te mai văd în preajma mea!"

„Îmi cer scuze, doamnă", a răspuns Bertha, spășită. Însă tot mai mijea un pic, ne venindu-i să creadă că Richild se înfuriase cu adevărat.

Richild i-a făcut semn Berthei spre fundul deschis al căruței. „Afară."

„Dar, doamnă!" Bertha se jelea, pricepând în cele din urmă enormitatea greșelii sale. „Nu am vrut să –"

„Afară!" Richild era de neclintit. „Drept pedeapsă pentru indecența ta, vei merge pe jos tot restul drumului."

Era o călătorie de penitență până la Saint-Denis. Bertha își privea tristă picioarele, acoperite cu botine cu talpă din pânză de cânepă aspră. Ioanei îi era milă de ea. Remarca ei fusese nesăbuită și prost intenționată, însă fata era tânără și nouă în casă și în mod cert nu a vrut să ofenseze pe nimeni.

„Vei recita paternoster cu voce tare în timp ce mergi."

„Da, doamna mea", a răspuns Bertha resemnată. S-a dat jos din căruță, și-a ocupat un loc pe lângă ea, iar după un

minut a început să recite lent: *„Pater Noster qui es in caelis..."* Vorbea într-un stil melodios ciudat care-i scotea în evidență toate cuvintele greșite. Ioana era sigură că habar nu avea ce spunea.

Richild s-a întors la broderie. Părul ei negru strălucea în lumina soarelui când și-a aplecat capul deasupra cusăturii. Cu buzele strânse și ochii duri de furie împungea cu acul prin pânza groasă.

E o femeie nefericită, și-a zis Ioana în sinea ei. Era greu de înțeles de ce, că doar nu era căsătorită cu Gerold? Deși căsnicia lor fusese una aranjată și cu toate că multe dintre asemenea aranjamente se dovediseră a fi unele fericite, aceasta, evident, nu era. Dormeau în paturi separate și, dacă bârfele servitoarelor erau adevărate, nu se mai cunoscuseră ca bărbat și femeie de mulți ani.

„Ți-ar plăcea să călărești?" Gerold îi zâmbea din șaua armăsarului său castaniu. În mâna dreaptă ținea hățurile lui Boda, o iapă murgă, pe care știa că Ioana o prefera în mod expres.

Ioana a roșit, jenată de lucrurile la care tocmai medita. Fusese atât de cufundată în gânduri încât nu-l văzuse pe Gerold călărind înapoi ca să o scoată pe Boda din grupul de cai de rezervă și conducând-o către căruță.

„Să călărească la un loc cu bărbații?" Richild s-a încruntat. „Nu permit așa ceva! Nu e cuviincios!"

„Prostii!" a răspuns Gerold. „Nu e nimic rău în asta, iar fata vrea să călărească, nu-i așa, Ioana?"

„Eu... eu..." a răspuns stângace, prinsă la mijloc și neavând chef să o jignească și mai mult pe Richild.

Gerold a ridicat o sprânceană întrebător. „Desigur, mai bine ai rămâne în căruță..."

„Nu!" i-a răspuns Ioana rapid. „Te rog, mi-ar face plăcere să o călăresc pe Boda." Stătea în căruță și a întins

brațele. Gerold a râs și a apucat-o de talie, ridicând-o în șa în fața lui. Apoi, ținând caii aproape, a urcat-o în spinarea Bodei, călărind bărbătește.

S-a așezat în șa. Gisla și Dhuoda asistau surprinse, iar Richild avea o căutătură dezaprobatoare. Gerold se făcea că nu observă. Ioana a îmboldit-o pe Boda și a pornit la galop călărind în grabă spre grupul din față. Mișcările ritmice și fine ale calului erau o bucurie comparativ cu smuciturile țepene ale căruței. Luke alerga pe lângă ea, cu coada în sus, gura lui zâmbitoare sugerând o încântare aproape la fel de imensă ca a Ioanei.

A tras lângă John, care nu-și putea ascunde disperarea. Ioana a râs, plutind de fericire. Până la urmă drumul până la Saint-Denis nu va fi atât de lung.

Au traversat afluentul Rinului fără niciun efort; podul era zdravăn și lat, construit pe vremea împăratului Karolus și fusese în continuare întreținut de stăpânul acelei provincii. Însă Meuse, la al cărui mal au ajuns în cea de-a opta zi, le-a pus probleme, căci podul căzuse în paragină. Bârnele erau putrezite, iar acolo unde câte una sau două căzuseră definitiv se formaseră găuri, făcând traversarea imposibilă. Cineva improvizase un pod obișnuit, simplu legând la un loc cu o sfoară niște bărci din lemn; oamenii puteau să traverseze pășind prin fiecare barcă. Însă podul din bărci nu le putea fi de folos atâtor oameni, cai și căruțe încărcate cu bunuri. Gerold și doi dintre oamenii săi au plecat spre sud să inspecteze de-a lungul țărmului râului, căutând un loc prin care să traverseze pe malul celălat. O oră mai târziu s-au întors ca să le aducă și celorlalți la cunoștință despre un loc convenabil la vreo trei kilometri în vale, unde râul se lățea într-un vad.

Convoiul a pornit din nou la drum, căruțele clătinându-se frenetic peste tufele dese de cătină de pe malul râului.

Femeile se apucaseră de marginea căruței cu amândouă mâinile ca să nu fie azvârlite afară. Bertha se deplasa înainte pe lângă căruță, buzele mișcându-i-se într-o recitare fără sfârșit. Cânepa de pe botine i se rupsese până la piele și începuse să șchiopăteze; degetele de la picioare i se umflaseră, iar călcâiele i se tăiaseră și sângerau. Totuși, Ioana a remarcat că din când în când trăgea pieziș cu ochiul la Richild și la fiicele ei și părea că avea o satisfacție infimă privindu-le legânându-se vârtos în căruță.

În cele din urmă au ajuns la vad. Gerold și câțiva dintre bărbații călări au intrat primii în râu ca să testeze adâncimea și cât de nivelat era fundul. Apa s-a învolburat rapid în jurul lor; în mijlocul curentului a ajuns la poalele jachetelor acestora înainte de a începe să se retragă acolo unde albia se înalța înclinată spre malul opus.

Gerold s-a întors, făcându-le semn și celorlalți să înainteze. Fără să ezite, Ioana s-a îndreptat spre râu, urmată îndeaproape de Luke, care plonjase în apă și înota cu mișcări sigure, încrezător în sine. După un moment de ezitare, John și ceilalți i-au urmat.

Apele reci ale râului Meuse au încercuit-o pe Ioana. Și-a pierdut răsuflarea când răceala i-a pătruns printre haine și i-a ajuns la piele. În urma ei căruțele se hurducau încetișor spre râu, trase de măgari. Bertha se străduia să se mențină pe poziție, croindu-și drum prin apa înghețată, care îi ajungea aproape până la umeri.

Privind înapoi, Ioana a observat că Bertha avea necazuri. S-a îndreptat călări spre ea. Iapa putea să le traverseze pe amândouă fără nicio problemă. Nu mai avea decât vreun un metru și jumătate până la ea când fata a dispărut, alunecând sub apă atât de repede ca și cum ar fi fost trasă de picioare. Ioana a stat pe loc, nefiind sigură ce să facă; apoi și-a îmboldit iapa către vârtejurile care se lărgeau marcând locul unde dispăruse Bertha.

„Nu te apropia!" Mâna lui Gerold a înşfăcat frâiele, oprind iapa. A rupt o creangă lungă care atârna dintr-un mesteacăn, a descălecat şi s-a apropiat încetişor de mal, cercetând albia. La un braţ depărtare de locul unde Bertha se făcuse nevăzută, s-a împiedicat şi aproape căzuse, însă creanga s-a înfipt adânc în apă.

„O bulboană!" Şi-a descheiat mantaua şi s-a aruncat în apă.

Brusc toată lumea era dezorientată. Bărbaţii călăreau înainte şi înapoi prin apă, dând instrucţiuni şi bătând apa cu beţele.

Gerold se dăduse la fund. Puteau să-l zdrobească, să-l rănească, de ce nu vedeau asta?

„Opriţi-vă!" a urlat Ioana, însă nu i-au dat nicio atenţie. S-a îndreptat spre Egbert, şeful servitorilor lui Gerold, şi l-a apucat fioroasă de braţ. „Opreşte-i!" i-a spus.

Năucit, Egbert era cât pe ce să nu o bage în seamă, însă fata îl privea fix. „Spune-le să se oprească; înrăutăţesc situaţia." S-a ridicat în şa şi le-a făcut semn şi celorlalţi. S-au potolit, dând târcoale vârtejului şi aşteptau încordaţi.

A trecut un minut. În spatele lor prima căruţă ajunsese la celălat mal şi a sărit în siguranţă pe uscat. Ioana nu observase. Ochii ei erau fixaţi pe locul în care se scufundase Gerold.

Frica îi umezea palmele, iar mâinile îi alunecau pe hăţuri. Iapa, simţind pericolul, necheza şi bătea apa pe loc. Luke îşi dăduse capul pe spate şi urla.

Deus Miseratur, se ruga ea. *Dragă Dumnezeule, fie-ţi milă. Cere-mi orice sacrificiu doreşti, numai lasă-l să scape din asta.*

Două minute.

Trecuse prea mult timp. Trebuia să iasă la suprafaţă, la aer.

Ioana s-a lăsat ușurel să alunece din șa în apa rece. Nu știa să înoate, însă nu avea timp să se gândească la asta. A început să plescăie frenetic către bulboană. Luke sărea înaintea și înapoia sa, încercând să îi blocheze drumul, însă l-a împins de-o parte și a trecut pe lângă el. Toată mintea îi era stăpânită de un singur gând – să ajungă la Gerold, să-l tragă la suprafață, să-l salveze.

Se afla la mai puțin de jumătate de metru de ochiul de apă când a auzit un plescăit și apoi a văzut o coloană de apă. Gerold a țâșnit dintr-o săritură la suprafață și stătea în picioare răsulfând întretăiat, cu părul roșu lipit de față.

„Gerold!" Țipătul exaltat al Ioanei a răsunat clar peste uralele bărbaților. Gerold s-a întors spre ea și a dat din cap. Apoi a tras adânc aer în piept, pregătit să se scufunde din nou.

„Priviți!" Vizitiul primei căruțe a arătat cu degetul în aval.

Un obiect rotund și albastru se ridicase și se agățase delicat de celălalt mal. Rochia Berthei era albastră.

Au încălecat pe cai și au pornit-o la vale. În apă, prinsă între crengile și grohotișul care se acumulaseră de-a lungul malului, Bertha plutea pe spate, cu membrele desfăcute ca și cum i-ar fi fost desprinse de trup, trăsăturile neînsufletite ale feței îi înțepeniseră într-o expresie îngrozită de neajutorare și frică.

„Scoateți-o din apă." Gerold le vorbea răstit oamenilor. „O vom duce la biserica din Prüm ca să o înmormântăm cum se cuvine."

Ioana a început să tremure violent, incapabilă să-și dezlipească ochii de pe Bertha. Moartă semăna atât de mult cu Matthew – cu pielea palidă și cenușie, ochii pe jumătate închiși, gura destinsă.

Brațele lui Gerold au încercuit-o pe neașteptate, întorcându-i capul într-o parte și apăsându-l de umărul lui. A închis ochii și s-a agățat de el. Bărbații descălecaseră și

plescăiau prin apă; fata a auzit foşnetul fin şi umed al trestiilor de râu când aceştia au scăpat din strânsoarea lor trupul Berthei.

„Veneai după mine, nu-i aşa?" murmura Gerold, cu buzele lipite de urechea ei. Îi vorbea cu un aer surprins, ca şi cum descoperirea l-ar fi izbit în moalele capului.

„Da." A dat din cap, fără să-şi ridice capul de pe umărul lui.

„Ştii să înoţi?"

„Nu", a recunoscut ea şi simţea braţele lui Gerold strângând-o, iar ei stăteau împreună lângă marginea râului.

În spatele lor, bărbaţii cărau încetişor trupul Berthei către căruţe. Capelanul mergea alături, cu capul plecat recitând rugăciunea pentru morţi. Richild nu se ruga cu el. Îşi ţinea capul sus şi îi privea pe Ioana şi Gerold.

Ioana a ieşit din cercul braţelor lui Gerold.

„Ce este?" Privirea lui era caldă de afecţiune şi grijă.

Richild îi privea în continuare.

„N-nimic."

El a urmărit încotro căutau ochii ei. „Ah." I-a ridicat cu delicateţe o şuviţă de păr alb-auriu de pe faţă. „Să ne alăturăm celorlalţi?"

Mergeau unul lângă altul spre căruţe. După aceea Gerold a plecat ca să se sfătuiască cu capelanul unde vor îngropa cadavrul.

Richild i-a spus: „Joan, vei sta în căruţă tot restul călătoriei. Vei fi cu mult mai în siguranţă aici cu noi."

Nu avea niciun rost să protesteze. Ioana s-a cătărat în căruţă.

Bărbaţii au întins-o pe Bertha cu grijă într-una din căruţele din urma convoiului, mutând sacii într-o parte ca să-i facă loc. O servitoare din casă, o femeie în vârstă, plângea şi s-a aruncat peste trupul neînsufleţit al Berthei.

Femeia își începuse tradiționalele bocete stridente pentru morți. Toată lumea aștepta într-o tăcere respectuoasă, stânjenită. După ce a trecut o perioadă de timp considerabilă, capelanul s-a apropiat și i-a vorbit blajin. Ea și-a ridicat capul; privirea înnebunită de mâhnire și durere i s-a fixat asupra lui Richild.

„Tu!" a urlat ea. „Tu ești de vină, doamnă! Tu ai ucis-o! Bertha mea era o fată bună, v-ar fi servit bine! Sunteți răspunzătoare de moartea ei, doamnă! Răspunzătoare!"

Două dintre însoțitoarele lui Richild au înșfăcat-o brutal și au îndepărtat-o, femeia tot blestemând.

Capelanul s-a apropiat de Richild, frângându-și mâinile, cerându-și iertare agitat. „Este mama Berthei. Supărarea aproape că a scos-o din minți pe biata femeie. Bineînțeles că moartea fetei a fost un accident. Un accident tragic."

„Niciun accident, Wala", a răspuns Richild cu asprime. „A fost voia lui Dumnezeu."

Wala s-a albit. „Firește, se înțelege de la sine." Fiind capelanul lui Richild, un „preot de casă" privat, Wala ocupa o poziție un pic mai bună decât cea a unui iobag; dacă o nemulțumea, ar fi putut să-l concedieze – sau chiar mai rău, să-l izgonească ca să piară de foame.

„Du-te și vorbește cu femeia, căci fiind la limita disperării cu siguranță și-a pus sufletul într-un pericol de moarte."

„Ah, doamnă!" Și-a fluturat mâinile lungi și albe spre cer. „Câtă indulgență divină! Câtă *caritas!*"

I-a făcut nerăbdătoare semn să plece, iar acesta s-a îndepărtat grabnic, arătând ca unul care tocmai scăpase de la spânzurătoare, chiar înainte ca trapa de sub picioare să i se deschidă.

Gerold le-a dat comanda să pornească la drum, iar procesiunea s-a urnit din loc, hurducăindu-se de-a lungul țărmului râului înapoi spre drumul către Saint-Denis. În

urma lor, chiar în ultima căruță, țipetele mamei s-au potolit treptat în suspine cuminți, ce-ți sfâșiau inima. Ochii Dhuodei erau umezi de lacrimi; chiar și elanul debordant al Gislei se stinsese. Însă Richild părea complet neafectată. Ioana o cântărea din priviri. E posibil ca o persoană să fie atât de abilă să-și ascundă emoțiile sau era chiar atât de rece precum părea? Moartea fetei nu-i chinuia deloc conștiința?

Richild s-a uitat la Ioana. Fata a privit în altă parte ca să nu-i citească gândurile.

Voia lui Dumnezeu?

Nu, doamna mea.

Ordinul, *tău.*

* * *

Prima zi de iarmaroc era în toi. Oamenii se scurgeau prin poarta imensă din fier care ducea spre câmpul deschis din fața catedralei din Saint-Denis – țărani în *bandelettes* jerpelite și cămăși din pânză grosolană; nobili și *fideles* în tunici din mătase încinse cu centuri aurii, iar soțiile acestora elegant gătite în cape garnisite cu blană și pălării cu giuvaeruri; lombarzii și cei din provincia Aquitania erau îmbrăcați în exoticii lor pantaloni bufanți și cu cizme. Ioana nu mai văzuse niciodată un amalgam atât de bizar și de vast de oameni.

Pe câmp, tarabele negustorilor erau îngrămădite una într-alta, variatele lor mărfuri fiind expuse într-un tărăboi bătător la ochi, neînchegat de culoare și forme. Găseai rochii și mantii din mătase violet, piei de păsări pheonix stacojii, pene de păun, veste lucrate din piele, delicatesuri rare precum migdale și stafide și toate felurile de arome și condimente, perle, nestemate, aur și argint. Și mai multe mărfuri se revărsau printre porți, îngrămădite până la coviltir în căruțe

sau cărate în stive mătăhăloase în spinările bieților vânzători, aproape înconvoiați până la pământ sub greutatea lor. Majoritatea nu va putea să doarmă la noapte din pricina durerilor mușchilor suprasolicitați, însă în acest fel evitau taxele scumpe *rotaticum* și *saumaticum,* aplicate mărfurilor transportate în vehicule cu roți și pe spinările animalelor.

Dincolo de poartă, Gerold le-a spus Ioanei și John: „Țineți-vă de mâini." A așezat câte un dinar din argint în palma întinsă a fiecăruia. „Cheltuiți-l cu înțelepciune."

Ioana făcuse ochii mari la moneda de argint. Mai văzuse dinari numai odată sau de două ori în viața ei, și atunci de la distanță, căci în Ingelheim comerțul se făcea sub formă de troc; chiar și veniturile tatălui ei, *decima,* zeciuala colectată de la țăranii din parohia lui era achitată cu bunuri și produse agricole.

Un dinar întreg! I se părea un noroc dincolo de orice limită.

Au hoinărit prin culoarul îngust și aglomerat dintre tarabe. Toții vânzătorii își etalau marfa, clienții tocmindu-se înflăcărați la preț, iar executanți de toate soiurile – dansatori, jongleri, acrobați, dresori de urși și maimuțe – se îndeletniceau cu profesiile lor. Larma multitudinii tranzacțiilor, glumelor și disputelor îi înconjura din toate părțile, dirijată în sute de dialecte și limbi.

Era ușor să te pierzi în mulțimea care te înghesuia din toate părțile. Ioana l-a apucat pe John de mână – spre mirarea ei, el nu s-a opus – și nu s-a îndepărtat de Gerold. Luke îi urma chiar în spate, nedespărțit ca întotdeauna de Ioana. Micul lor grup s-a îndepărtat curând de Richild și ceilalți care mergeau mai încet. La jumătatea primului rând de tarabe, s-au oprit și i-au așteptat și pe ceilalți să-i prindă din urmă. În stânga lor, o femeie urla la o pereche de negustori trăgând de câte un capăt al unei bucăți de pânză întinsă lângă un metru lung din lemn măsurând exact un cot.

„Opriți-vă!" striga femeia. „Nerozilor! O întindeți!" Și într-adevăr, se părea că bărbații urmau să rupă pânza în două, tot trăgând de ea ca să o alungească la maxim.

Un pas mai încolo, dintr-o mulțime de oameni adunată în jurul unui țarc micuț, s-a ridicat un val de țipete și râsete zgomotoase.

„Haide." John a tras-o pe Ioana de braț. Fata a ezitat, nedorind să-l părăsească pe Gerold, însă a văzut ce voia John și a luat-o la fugă înțelegătoare în direcția aceea.

După ce s-au apropiat, un alt strigăt grozav s-a ridicat din mulțime. Ioana a văzut un bărbat căzut în genunchi în centrul îngrăditurii, apucându-și cu mâna umărul ca și cum ar fi fost rănit. S-a ridicat grabnic în picioare, iar acum Ioana a observat că în cealaltă mână ținea o bâtă groasă, zdravănă. În ring mai stătea încă un bărbat înarmat în același fel. Ce doi își dădeau târcoale, învârtind bâtele groase cu un abandon feroce. Un guițat bizar, din toți rărunchii, s-a ridicat în aer în timp ce un porc stropit cu sânge alerga înnebunit între cei doi bărbați, picioarele lui butucănoase zvâcnind ca și cum ar fi bătut laptele în putinei. Cei doi bărbați se învârteau în jurul porcului, însă obiectivul lor era sălbatic; cel care tocmai căzuse țipa strident căci încasase o lovitură în părțile de jos. Gloata râdea în hohote.

John râdea și el împreună cu ceilalți, însă ochii îi străluceau captivați. L-a tras de mânecă pe un țăran scund, ciupit de vărsat, care stătea lângă ei. „Ce se întâmplă?" a întrebat entuziast.

Bărbatul a rânjit, găurile de pe chipul său lățindu-se când pielea i s-a încrețit. „Păi, aleargă după porc, flăcăule, nu vezi? Ăla care îl omoară, îl ia acasă și-l mănâncă."

Ciudat, și-a zis Ioana, privindu-i pe cei doi bărbați întrecându-se pentru premiu. Își legănau bâtele cu putere, însă loviturile erau date la nimereală, fără țintă, izbind aerul

subțire, sau reciproc, mai degrabă decât nefericitul porc. Era ceva straniu în înfățișarea bărbatului din fața ei. A privit mai atentă și a observat că în locul pupilelor avea o albeață lăptoasă. Și celălat bărbat s-a întors cu fața spre ea; ochii lui arătau suficient de fireşti, însă priveau fix în spațiu, goi și fără țintă.

Bărbații erau orbi.

O altă lovitură și-a croit drumul, iar bărbatul cu ochi lăptoși s-a clătinat pe picioare, apucându-se cu mâinile de cap. John a țâșnit în sus bătând din palme și țipa râzând la un loc cu restul gloatei. Ochii îi luceau de o satisfacție stranie.

Ioana le-a întors spatele.

„Psst! Cuconiță!" a strigat-o un glas. De partea cealaltă a drumului, un vânzător îi făcea semn. L-a lăsat pe John să îmbărbăteze lupta cea bizară și s-a îndreptat spre taraba vânzătorului, în fața căruia se întindea o masă lungă pe care erau etalate o varietate de relicve religioase: cruci din lemn și medalioane de toate formele și dimensiunile, ca și moaștele sacre ale câtorva dintre sfinții din regiune: o șuviță din părul Sfântului Willibrord, un deget cu o unghie a Sfântului Romaric, doi dinți ai Sfântului Waldetrudis și o rămășiță din straiul Sfintei martire fecioare Genovefa.

Bărbatul a scos o sticluță din pungulița lui de piele.

„Știi ce se găsește aici?" Glasul său era o șoaptă atât de stinsă, încât abia abia a putut să-l audă în zarva ce-i înconjura. A scuturat din cap.

„Câteva picături din laptele" – glasul i-a coborât și mai mult – „Sfintei Fecioare."

Ioana era împietrită. Ce comoară grozavă! Aici? Cu siguranță ar trebui păstrată cu sfințenie într-o mânăstire importantă ori într-o catedrală.

„Un dinar", i-a spus bărbatul.

Un dinar! A pipăit între degete moneda de argint din buzunar. Bărbatul i-a întins sticluța, iar Ioana a luat-o, simțind sticla rece în mâna ei. Prin fața ochilor i-a trecut o nălucă fugară a feței lui Odo când se va întoarce la schola cu un asemenea premiu pentru catedrală.

Bărbatul a zâmbit, întinzând mâna, cu degetele tremurânde să înhațe moneda.

Ioana a șovăit. De ce ar vinde omul ăsta o comoară atât de grozavă pentru o asemenea sumă? Pentru o catedrală ori o abație de proporții care avea nevoie de o relicvă sfântă la care pelerinii să se închine valora o avere.

A ridicat căpăcelul sticluței și s-a uitat înăuntru. La jumătatea sticluței, suprafața spălăcită a laptelui licărea netedă și alb-albăstruie în lumina soarelui. Ioana a băgat degetul și a atins lichidul cu vârful degetului ei mic. Apoi a ridicat capul, iar privirea ei ascuțită cerceta atent zona din jurul tarabei. A râs, a dus sticluța la buze și a băut.

Bărbatul și-a ținut respirația. „Ești nebună?" Fața i se contorsionase de furie.

„Delicios", i-a răspuns Ioana, reacoperind sticluța și întinzându-i-o înapoi. „Complimentele mele caprei tale!"

„Fir-ar a... tu...", scuipa bărbatul, incapabil să-și găsească cuvintele ca să-și exprime mânia și frustrarea. Pentru o fracțiune de secundă a crezut că o să dea ocol mesei și o să vină la ea, însă s-a auzit un mârâit înfundat; Luke, care până atunci stătuse liniștit, a venit în fața Ioanei, o cută adâncă brăzdându-i botul, iar pielea de pe nas i se ridicase descoperindu-i un rând de dinți albi amenințători.

„Ce e ăsta?" Vânzătorul se holba la ochii scânteietori ai lupului.

„Ăsta", i-a răspuns o voce din spatele Ioanei, „este un lup."

Era Gerold. Se apropiase în tăcere în timpul schimburilor dintre cei doi. Avea o mină neglijentă, cu brațele atârnându-i pe lângă corpul relaxat, însă ochii îi scânteiau avertizator. Vânzătorul s-a îndepărtat, mormăind ceva în barbă. Gerold și-a așezat brațul în jurul umerilor Ioanei și au plecat, strigându-l pe Luke, care a mai mârâit odată la comerciant, apoi a alergat să-i însoțească.

Gerold tăcea. Mergeau împreună în liniște, Ioana iuțind ritmul ca să țină pasul cu mersul lui rapid.

S-a enervat, se gândea fata, buna ei dispoziție domolindu-i-se la fel de repede ca un foc ce arde înăbușit în sobă.

Ceea ce era și mai grav, era că știa că bărbatul avea dreptate. Se comportase nechibzuit cu neguțătorul. Nu-i promisese că va fi mai atentă? De ce trebuia să pună mereu la îndoială orice lucru și să provoace oamenii? De ce nu pricepea odată: *Unele idei sunt periculoase.*

Poate că sunt *nebună.*

A auzit o bubuială; Gerold râdea.

„Ce față făcuse bărbatul când ai dus sticluța la gură și ai băut! Nu o să o uit niciodată!" A tras-o mai aproape într-o îmbrățișare caldă. „Ah, Ioana, tu ești perla mea! Însă spune-mi, cum ai știut că nu era laptele Fecioarei?"

Ioana a schițat ușurată un zâmbet. „Am fost neîncrezătoare de la început, căci dacă ar fi fost cu adevărat un lucru sfânt, de ce l-ar fi vândut la un preț atât de mic? Și de ce își ținea comerciantul capra priponită în spatele tarabei ca să nu fie văzută? Dacă o primise la schimb, nu avea niciun motiv să o tăinuiască."

„Adevărat. Însă chiar să *bei* chestia aia" – Gerold a izbucnit iarăși în hohote de râs – „cu siguranță că mai știai și altceva."

„Da. Când am dat capacul la o parte, laptele era neînchegat și cât se poate de proaspăt, ca și cum ar fi fost

muls chiar în dimineața asta, deși laptele Fecioarei are peste opt sute de ani vechime."

„Ah" – Gerold a surâs, arcuindu-și sprâncenele, punându-o la încercare – „dar poate că prea înalta lui sfințenie îl menținea pur și nealterat."

„Adevărat", a recunoscut Ioana. „Însă când am atins laptele, era încă călduț! Prin urmare un lucru așa de sfânt poate să se păstreze nealterat, dar de ce să fie și cald?"

„O observație prețioasă", a spus Gerold apreciativ. „Nici chiar Lucrețius nu s-ar fi descurcat mai bine decât tine!"

Ioana s-a luminat. Cât de mult îi plăcea să-l mulțumească!

S-au plimbat aproape până la capătul șirului lung de standuri, unde crucea uriașă din lemn din Saint-Denis marca hotarele iarmaroculuí, protejând pacea sfântă a fraților din mânăstire. Aici își întinseseră negustătorii de pergament tarabele.

„Privește!" Gerold i-a ochit primul și au iuțit pasul spre ei ca să le cerceteze marfa de o foarte bună calitate. În special hârtia din pergament era extraordinară: pielea de pe partea cu carne era perfect netezită, de un alb pe care Ioana nu-l mai văzuse niciodată; partea cealaltă era, ca de obicei, mai gălbuie, însă cavitățile de unde perii de viței fuseseră smulși erau atât de minuscule și de superficiale că erau aproape invizibile.

„Ce plăcere trebuie să fie să scrii pe asemenea foi!" a exclamat Ioana, pipăindu-le tandru.

Gerold a chemat de îndată pe unul dintre negustători. „Patru foi", i-a ordonat, iar Ioanei i s-a tăiat răsuflarea, copleșită de extravaganța lui. Patru foi! Ajungea pentru un manuscris întreg!

Cât timp Gerold a plătit marfa, atenția Ioanei hoinărea spre câteva foi de pergament zdrențuite împrăștiate la

nimereală în fundul tarabei. Marginile foilor erau sfâșiate, iar pe ele scria ceva, estompat și distrus pe alocuri de pete urâte maronii. S-a aplecat mai aproape să distingă înscrierile mai bine, după care s-a îmbujorat de emoție.

Observându-i interesul, negustorul s-a apropiat în grabă.

„Atât de tânără și deja are ochiul format pentru un chilipir", i s-a adresat mieros. „Foile sunt vechi, după cum vedeți, însă tot mai sunt potrivite pentru ce au fost menite. Priviți!"

Înainte să poată scoate un cuvânt, negustorul a luat o unealtă lungă și plată și a trecut-o rapid de-a lungul paginii, răzuind câteva litere.

„Opriți-vă!" Ioana vorbea tăios, amintindu-și de o altă bucată de pergament și de un alt cuțit. „Opriți-vă!"

Negustătorul o privea curios. „Nu trebuie să-ți faci griji, fetițo, sunt doar scrieri păgâne." A arătat mândru cu degetul spre pagină. „Vezi? Plăcut și curat și numai gata să scrii pe el!" A ridicat scula ca să-i demonstreze încă odată trucul, însă Ioana l-a prins de mână.

„Îți dau un dinar pe ele", i-a spus încordată.

Bărbatul s-a prefăcut jignit. „Valorează trei dinari, cel puțin."

Ioana a scos moneda din punguță și i-a întins-o. „Un dinar", a repetat ea. „E tot ce am."

Negustătorul a ezitat, examinându-i fața cu atenție. „Foarte bine", i-a răspuns țâfnos. „Ia-le."

Ioana i-a vârât bănuțul în mână și a înfășurat pergamentul prețios înainte ca vânzătorul să se răzgândească. A alergat la Gerold.

„Uite!" i-a zis entuziasmată.

Gerold privea paginile. „Nu recunosc literele."

„E scris în greacă", i-a explicat Ioana. „Și e foarte vechi. Un text tehnic, cred. Vezi diagramele?" I-a arătat cu degetul spre una dintre pagini, iar Gerold a studiat desenul.

„Un fel de dispozitiv hidraulic." Îi stârnise curiozitatea. „Fascinant. Poți să-mi traduci textul?"

„Pot."

„Atunci înseamnă că eu aș putea să-l montez."

Și-au zâmbit reciproc, doi conspiratori ai unui plan fantastic.

„Tată!" Vocea lui Gisla a răzbătut prin hărmălaia mulțimii. Gerold s-a întors, căutând-o. Era cu un cap mai înalt decât toți cei din jurul său; la soare părul său gros și roșu strălucea ca aurul. Inima Ioanei îi bătea nebunește în piept în timp ce-l privea. *Ești o perlă,* îi spusese el. A apucat hârtiile strâns privindu-l, agățându-se cu toată puterea de această clipă.

„Tată! Ioana!" Gisla și-a făcut până la urmă apariția, croindu-și calea prin mulțime, urmată de una dintre servitoarele din casă, cu brațele încărcate cu țesături. „V-am căutat peste tot!" i-a dojenit ea în glumă. „Ce ai acolo?" Ioana începuse să-i explice, însă Gisla nici nu s-a sinchisit. „Oh, iarăși cărți de-ale tale stupide. Uite ce am găsit *eu*", rostise entuziasmată. A despăturit o pânză multicoloră. „Pentru rochia mea de mireasă! Nu e *perfectă*?"

Pânza licărea pe măsură ce Gisla i-o desfășura. Examinând-o mai îndeaproape, Ioana a observat că fusese țesută cu fire subțiri, impecabile de aur și argint.

„Este uimitoare", i-a răspuns cu toată inima.

Gisla a chicotit. „Știu!" Fără să mai aștepte vreun comentariu, a apucat-o pe Ioana de braț și s-au îndreptat spre o tarabă la o oarece distanță în fața lor. „Oh, privește", i-a zis, „o licitație de sclavi! Hai să mergem să vedem!"

„Nu." Ioana s-a tras înapoi. Văzuse comercianții de sclavi trecând prin Ingelheim, încărcătura lor umană legată cu frânghii groase. Mulți dintre ei erau saxoni, ca și mama ei.

„Nu", a rostit încă odată și nu s-a urnit din loc.

„Nu fii gâscă!" Gisla a împuns-o pe Ioana în joacă. „Nu sunt decât niște necredincioși. Nu au simțăminte, cel puțin nu ca noi."

„Mă întreb ce e aici?" i-a spus Ioana nerebădătoare să-i distragă atenția. A condus-o pe Gisla către o gheretă minusculă de la capătul rândului. Era întunecată și zăvorâtă, toate obloanele fiind închise. Luke îi dădea târcoale, adulmecându-i curios pereții.

„Ce bizar", a spus Gisla.

În soarele strălucitor al după amiezii, cu toți comercianții și neguțătorii care se vânzoleau de colo colo, ghereta întunecoasă și cufundată în tăcere *era* o ciudățenie. Curiozitatea o rodea, Ioana a bătut cu degetul ușurel în oblonul închis.

„Intră", i-a vorbit o voce spartă din interior. Gisla a sărit în sus, însă nu s-a dat înapoi. Cele două fete au dat ocol pe o parte a gheretei și au împins sfioase în ușa din bârne, care a scârțâit și a gemut când s-a deschis spre interior, împroșcând raze de lumină în semiîntuneric.

Au pășit înăuntru. Un miros ciudat se îmbibase în dugheană, grețos și dulceag, ca mierea fermentată. În centrul îngrăditurii, o siluetă îndesată stătea jos cu picioarele încrucișate – o femeie bătrână, îmbrăcată modest, într-o rochie neagră și lălâie. Arăta incredibil de bătrână, probabil de vreo șaptezeci de primăveri ori chiar mai mult; părul îi picase și nu-i mai rămăsese decât câteva șuvițe albe în creștetul capului care-i tremura fără oprire ca și cum ar fi fost chinuită de friguri. Însă ochii îi luceau vioi în beznă, fixându-se asupra Ioanei și a Gislei cercetându-le cu agerime.

„Porumbițe drăgălașe", a croncăit bătrâna. „Atât de tinere și de frumoase. Ce vreți de la Bătrâna Balthild?"

„Noi voiam doar să... să..." Ioana ezita căutând stingherită o explicație. Privirea bătrânei era tulbure.

„Să aflăm ce se vinde aici", a încheiat Gisla îndrăzneață.

„Ce se vinde? Ce să se vândă?" Bătrâna a râs pe înfundate. „Ceva ce vă doriți, însă nu veți avea niciodată."

„Ce?" a întrebat Gisla.

„Ceva ce posedați deja, cu toate că nu îl aveți." Femeia le-a rânjit știrbă. „Ceva ce nu are preț și totuși poate fi cumpărat."

„Ce este?" a întrebat Gisla cu asprime, enervată de ghicitoarea bătrânei.

„Viitorul." Ochii bătrânei au sclipit în lumina estompată. „Viitorul tău, porumbița mea. Tot ce va urma și nu s-a petrecut încă."

„Oh, ești o prezicătoare!" Gisla și-a împreunat mâinile, încântată că a descifrat enigma. „Cât costă?"

„Un *solidus*!"

Un solidus! Prețul unei vaci bune cu lapte sau a unei perechi de pinteni delicați.

„Prea scump." Gisla era în elementul ei acum, sigură pe sine și convinsă, o clientă șireată care căuta să se tocmească.

„Un *obole*[1]", i-a oferit ea.

„Cinci dinari", le-a calculat femeia.

„Doi. Câte unul pentru fiecare." Gisla a scos bănuții din punguță și a întins femeii palma deschisă ca să-i vadă.

Bătrâna a șovăit, apoi a luat monezile, făcându-le semn fetelor să stea pe jos lângă ea. S-au așezat; femeia a strâns mâinile tinere și puternice a Ioanei în palmele ei tremurânde și a fixat o privire neliniștită și stranie asupra ei. Mult timp nu a scos un cuvânt, apoi a început să vorbească.

„Copil schimbat de spiriduși, ești ceea ce nu vei fi; ceea ce vei deveni e altceva decât ceea ce ești."

---

[1] obole – diviziune monetară. (nota trad.)

Vorbele ei nu aveau nicio noimă, numai dacă nu voia să însemne decât că în curând va fi o femeie matură. Însă atunci de ce femeia a numit-o „copil schimbat de spiriduși"?

Balthild a continuat: „Aspiri la ceea ce este interzis." Ioana s-a mișcat surprinsă, însă bătrâna și-a înăsprit strânsoarea. „Da, copil schimbat de spiriduși, îți citesc în inima ta ascunsă. Nu vei fii dezamăgită. Măreția va fi a ta, dincolo de visele tale, iar măhnirea, mai presus decât îți vei fi imaginat."

Balthild a dat drumul mâinilor Ioanei și s-a întors către Gisla, care i-a făcut cu ochiul Ioanei vrând să zică: *Nu-i așa că-i* amuzant?

Bătrâna a cuprins mâinile Gislei, degetele ei încovoiate și cioturoase răsucindu-se în jurul celor netede și rozalii ale Gislei.

„Te vei căsători curând, cu unul bogat."

„Da!" Gisla se hlizea. „Dar, babo, nu te-am plătit să-mi spui ceea ce știu deja. Legătura noastră va fi una fericită?"

„Nu mai mult decât a majorității, dar nici mai puțin", i-a răspuns Balthild. Gisla și-a ridicat ochii în tavan frizând disperarea.

„Soție vei fi, însă mamă niciodată", a fredonat Balthild, legănându-se pe ritmul vorbelor, cu o voce melodioasă, armonioasă.

Gislei îi dispăruse zâmbetul de pe buze. „Atunci sunt stearpă?"

„Viitorul se întinde în fața ta întunecat și gol." Vocea lui Balthild se înălțase într-un vaier ascuțit. „Durerea va fi a ta, și confuzia, și frica."

Gisla încremnise ca o hermelină hipnotizată de privirea șarpelui.

„Destul!" Ioana a smuls mâinile Gislei din strânsoarea bătrânei. „Hai să mergem." Gisla s-a supus, ascultătoare ca un bebeluș.

Afară Gisla a început să plângă.

„Nu fii bleagă", o mângâia Ioana. „Bătrâna e nebună, n-o băga în seamă. Prezicerile astea nici nu sunt adevărate."

Gisla nu și-a găsit alinarea. Plângea și tot plângea; până la urmă Ioana a dus-o până la taraba cu dulciuri și au cumpărat curmale și au înfulecat din ele până când Gisla s-a simțit oarecum mai bine.

În noaptea aceea, când i-au povestit lui Gerold ce se întâmplase, acesta s-a înfuriat.

„Ei acum, vrăjitorie? Mâine mă duceți amândouă la dugheana aia. Am să-i spun câteva vorbe bătrânei ăleia care sperie fetele tinere. Până atunci, Gisla, nu trebuie să dai crezare unor asemenea absurdități. De ce ai căutat sfaturile astea?" Ioanei i-a reproșat: „Mă gândeam că măcar *tu* ai mai multă minte."

Ioana a acceptat mustrarea. Totuși o parte din ea voia să creadă în puterile Balthildei. Nu-i spusese bătrâna că își va îndeplini dorința secretă? Dacă avusese dreptate, aunci Ioana *va* obține măreție, în ciuda faptului că era femeie, în pofida tuturor celor care credeau că e imposibil.

Însă dacă Balthild avusese dreptate în privința viitorului Ioanei, atunci nu se înșelase nici cu privire la Gisla.

A doua zi, când s-au întors la dugheană cu Gerold, aceasta era goală. Nimeni nu a putut să le spună unde dispăruse bătrâna.

În Winnemanoth[1], Gisla urma să se căsătorească cu contele Hugo. Au avut dificultăți să găsească o dată

[1] Winnemanoth – luna mai. (nota trad.)

potrivită pentru consumarea imediată a căsniciei. Biserica interzicea ca nunțile să aibă loc în zilele de duminică, miercuri și vineri, ca și timp de patruzeci de zile înainte de Paște, opt zile după Rusalii și cu cinci zile înainte de primirea împărtășaniei, sau în ajunul oricărei zi de sărbătoare ori de rugăciune. În total, 220 de zile pe an în care întreținerea relațiilor sexuale era interzisă; când alături de acestea mai puneau la socoteală și perioadele lunare de sângerare ale Gislei, nu-i mai rămâneau prea multe zile la dispoziție din care să aleagă. Însă în cele din urmă au stabilit ca evenimentul să aibă loc pe douăzeci și patru ale lunii, o dată care mulțumea pe toată lumea, mai puțin pe Gisla, care era nerăbdătoare ca festivitățile să înceapă.

În cele din urmă ziua cea mare a sosit. Înainte de slujba de dimineață toată casa era în picioare fremătând pe lângă Gisla. Întâi a fost ajutată să-și îmbrace cămașa lungă, cu mâneci lungi, din pânză galbenă. Peste ea i-au pus splendida tunică nouă confecționată din materialul strălucitor cu fir de aur și argint cumpărat de la iarmarocul din Saint-Denis. O împodobea din cap până în picioare, atingând podeaua, în falduri grațioase ce culminau cu mânecile largi evazate de la cot. În jurul coapselor își legase o fustă ornată cu un set de nestemate care să-i poarte noroc – agate, ca să o păzească împotrivă febrei, cretă ca să o apere de deochi, hematit pentru fertilitate, jasp ca să nască fără pericole. Iar la final, un văl delicat din mătase, măiestru lucrat, i-a fost prins pe cap. Se unduia până la pământ, acoperindu-i umerii și ascunzându-i pe de-a întregul părul castaniu-auriu. Stând acolo în rochia ei de mireasă, abia mai putând să se miște sau chiar să se așeze de teamă să nu și-o șifoneze, arăta, considera Ioana, ca o pasăre exotică împănată, umplută și fără măruntaie, gata să fie tăiată bucăți.

Eu nu, a jurat Ioana. Nu voia să se căsătorească, deşi peste şapte luni va împlini cincisprezece ani, o vârstă cum nu se poate mai potrivită pentru măritiş. Peste alţi trei ani o să fie o fată bătrână. I se părea de necrezut că fetele de vârsta ei erau atât de dornice să se căsătorească, căci imediat femeia se arunca singură într-o situaţie asemănătoare cu iobăgia. Soţul deţine controlul absolut al bunurilor şi proprietăţilor soţiei sale, a copiilor acesteia şi chiar a vieţii ei. Îndurând tirania tatălui ei, Ioana nu intenţiona să-i ofere niciodată unui bărbat o asemenea putere asupra ei.

Gisla, creatură modestă ce era, se îndrepta spre măritiş cu un entuziasm înflăcărat, roşind şi chicotind în permanenţă. Contele Hugo, magnific într-o tunică şi o pelerină tivită cu hermină, o aştepta la portalul sacru ce ducea în catedrală. Ea l-a prins de braţul pe care i-l oferise prietenos şi stătea mândră în timp ce Wido, intendentul de la Villaris, pomenea pentru urechile tuturor, toate pământurile, servitorii, animalele şi bunurile pe care Gisla le aducea drept zestre. După aceea alaiul de nuntă a intrat în catedrală, unde Fulgentius aştepta în faţa altarului ca să celebreze slujba solemnă de căsătorie.

„Quod Deus conjunxit homo non separet." Cuvintele în latină ieşeau greoi din gura lui Fulgentius. Fusese soldat înainte de a moşteni episcopia, târziu, în viaţă; se apucase tardiv să studieze, iar formele corecte din latină îl depăşiseră pe vecie.

„In nomine Patria et Filia..." Ioana s-a cutremurat în timp ce Fulgentius schilodea binecuvântările, confundând declinările aşa încât în loc de „În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh" ieşise „În numele Patriei şi al Fiicei".

Isprăvind această bucată a slujbei, Fulgentius a reluat, cu o evidentă uşurare, în theodisk.

„Fie ca această femeie să fie supusă ca Raşela, credincioasă ca Sara, să se înmulţească ca Leah." Şi-a aşezat

blând mâna deasupra mâinii lui Gisla. „Să aducă pe lume mulți fii sănătoși ca să facă cinste casei soțului ei."

Ioana a văzut umerii Gislei tremurând și a știut că se abținuse să nu chicotească.

„Și să urmeze comportamentul unui câine a cărui inimă și ochi sunt mereu la stăpânul său; chiar dacă stăpânul îl bate și aruncă cu pietre în el, câinele îl urmează, dând din coadă." Vorbele astea i se păreau dure Ioanei, însă Fulgentius o privea pe Gisla cu o expresie blajină, chiar drăgăstoasă, și era evident că nu dorise să o jignească. „Pentru care motiv, pentru un temei bine întemeiat și solid", a continuat el, „femeia trebuie să-i poarte soțului o iubire desăvârșită și indestructibilă."

Episcopul s-a întors spre contele Hugo. „Fie ca acest bărbat să fie curajos ca David, înțelept ca Solomon, puternic ca Samson. Fie ca pământurile lui să sporească odată cu norocul său. Să-i fie stăpân acestei doamne, fără să-i administreze vreodată pedepse mai mult decât rezonabile. Fie să trăiască să-și vadă fiii onorându-i numele."

Mirii au început să facă schimb de jurăminte. Contele Hugo și-a rostit promisiunile, apoi i-a așezat Gislei un inel cu un turcoaz bizantin pe degetul inelar prin care trecea vena ce făcea legătura cu inima.

Era rândul Gislei. Ioana a ascultat-o pe Gisla recitându-și jurămintele matrimoniale cu voce tare și voioasă, fără ca mintea să-i fie tulburată de vreo îndoială, viitorul prefigurându-i-se sigur.

Ioana se întreba: *Mie ce-mi rezervă viitorul?*

Nu o să poată să studieze la schola o veșnicie – mai avea la dispoziție cel mult trei ani. S-a cufundat în visare cu ochii deschiși, imaginându-se ca maestră, ce preda la una dintre schola celei mai mari catedrale, poate Rheims, sau chiar la Schola Palatina, petrecându-și zilele explorând înțelepciunea vârstelor cu minți la fel de înfocate și de iscoditoare ca a ei. Visul era, ca de fiecare dată, foarte agreabil.

Însă – gândul a izbit-o cu puterea unei tunet – *asta ar însemna să părăsesc Villaris. Să-l părăsesc pe Gerold.*

Știa că era nevoită să părăsească Villaris într-o zi. Însă în ultimele luni, alungase acest gând din mintea ei, fericită să trăiască în prezent, bucuroasă că era cu Gerold în fiecare zi.

Privirea i se odihnea asupra lui. Profilul bărbatului era puternic și bine cizelat, silueta lui înaltă și dreaptă; părul roșu abundent cârlionțat până pe umeri.

Cel mai chipeș bărbat pe care l-am văzut vreodată, și-a zis în sinea ei, nu pentru prima oară.

Ca și cum i-ar fi citit gândurile, Gerold s-a întors către ea. Privirile li s-au întâlnit. Ceva din mina lui – o mângâiere efemeră, o tandrețe – a înfiorat-o. Expresia a dispărut într-o fracțiune de secundă, chiar înainte de a fi sigură de asta, însă căldura ei persista.

M-am înșelat făcându-mi griji, a conchis fata. *Încă nu s-a decis nimic.*

Trei ani reprezentau un timp îndelungat.

Multe se puteau întâmpla în trei ani de zile.

În săptămâna următoare, întorcându-se de la schola, Ioana l-a găsit pe Gerold așteptând-o sub portic.

„Vino cu mine." Vocea lui îi dădea de înțeles că îi pregătise o surpriză. I-a făcut semn cu capul și au pornit-o spre poarta principală. Traversând prin palisada porții, au ținut drumul drept câțiva kilometri, apoi au cotit-o brusc spre pădure, câteva minute mai târziu ajungând într-o poieniță, în mijlocul căreia se afla o colibă afumată. Ne mai fiind locuită de multă vreme, căzuse în paragină. Însă cândva trebuie să fi fost locuința tihnită a unui om liber, căci pereții îngrădiți din nuiele și lipiți cu pământ amestecat cu paie erau totuși rezistenți, iar ușa era făcută din stejar masiv. Ioanei îi amintea de propria ei căsuță din Ingelheim, deși

grubenhausului era mult mai mică, iar acoperișul din paie era putrezit din loc în loc.

S-au oprit în fața ei. „Așteaptă aici", i-a poruncit Gerold. Ioana îl privi curioasă cum a încercuit construcția odată, apoi s-a întors și s-a așezat înaintea ei, cu fața la ușă.

„Iată", a rostit Gerold cu o solemnitate prefăcută. Ridicându-și mâinile deasupra capului, a bătut tare din palme de trei ori.

Nu s-a petrecut nimic. Ioana o privea întrebătoare pe Gerold care se uita expectativ la colibă. În mod limpede trebuia să se întâmple ceva. Dar ce?

Cu un scârțâit asurzitor, ușa grea din stejar a început să se miște – mai încetișor la început, apoi mai repede, etalând bezna vacantă din-năuntru. Ioana a intrat în colibă. Nu era nimeni. Ușa se mișcase de una singură.

Uluită, Ioana privea spațiul gol. O duzină de întrebări i se îmbulzeau în creier, însă numai una și-a găsit calea spre exterior. „Cum?"

Gerold și-a ridicat pios ochii spre Cer în bătaie de joc. „Un miracol sfânt."

Ioana a pufnit.

El a râs. „Vrăjitorie, atunci." O privea provocator, savurând jocul.

Ioana a acceptat provocarea. A defilat pe lângă ușă examinând-o. „Poți să o închizi?" l-a întrebat.

Gerold și-a ridicat din nou mâinile. A bătut din palme de trei ori. După un timp, ușa a scârțâit și a început să alunece în balamale spre interior. Ioana s-a ținut după ea pe măsură ce se mișca, studiind-o. Bârnele grele din lemn erau netede și etanș îmbinate – niciun semn că ar fi fost ceva neobișnuit aici. Nu era nimic ieșit din comun, nici cu clanța din lemn masiv. A cercetat balamalele. Erau din fier ordinar. Te

scotea din pepeni. Nu găsea nicio explicație legat de ceea ce făcea ușa să se miște.

Ușa fusese rapid închisă. Era un mister.

„Ei bine?" Ochii violeți ai lui Gerold scânteiau amuzați.

Ioana a șovăit, nedorind să piardă jocul.

Tocmai când voia să abandoneze recunoscându-se învinsă, a auzit ceva, sunetul ascuțit al unui fir venind de undeva de deasupra ei. La început nu l-a putut localiza; sunetul îi era familiar și totuși bizar în situația respectivă.

Apoi l-a recunoscut. Apă. Sunetul apei ce se prelinge.

A răspuns agitată: „Dispozitivul hidraulic! Cel din manuscrisul de la bâlciul din Saint-Denis! L-ai construit!"

Gerold a râs. „L-am adaptat, mai degrabă. Căci fusese conceput ca să pompeze apa și nu să deschidă și să închidă uși!"

„Care este principiul de funcționare?"

Gerold i-a arătat mecanismul localizat exact sub acoperișul dărăpănat al colibei, la mai bine de zece picioare deasupra ușii și de aceea nu-l văzuse. I-a făcut o prezentare a sistemului complicat de pârghii, scripeți și contragreutăți conectate la două baghete subțiri din fier prinse de partea interioară a ușii, încât abia le puteai zări. Călcând pe o frânghie atunci când a dat ocol colibei, Gerold a activat dispozitivul.

„Uimitor!" a comentat fata după ce Gerold a isprăvit cu explicațiile. „Fă-o din nou." Acum că înțelesese cum funcționează dispozitivul, voia să-l observe în acțiune.

„Nu pot fără să mai aduc niște apă."

„Atunci hai să-l umplem cu apă. Unde sunt gălețile?"

Gerold râdea. „Ești incorigibilă!" A îmbrățișat-o drăgăstos. Pipetul lui era tare și neclintit, iar brațele o încercuiau cu forță. Ioana simțea că se topește pe interior.

Pe neașteptate el i-a dat drumul. „Atunci, să mergem", i s-a adresat brutal. „Gălețile sunt aici."

S-au deplasat cu gălețile goale la pârâiașul situat la vreo 500 de metri depărtare, le-au umplut, s-au întors la colibă, le-au turnat în vas, apoi s-au întors să mai aducă încă un rând. De trei ori au repetat incursiunea la pârâu, iar la ultimul drum se simțeau oarecum amețiți. Soarele ardea, aerul de primăvară deborda de promisiuni, iar ei erau într-al nouălea cer din pricina tulburării stârnită de proiect și a bucuriei de a se afla în compania celuilalt.

„Gerold, privește!" Ioana l-a chemat îngropată cu genunchii în apa rece a pârâului. Când s-a întors spre ea, fata a aruncat în joacă apa din găleată pe el, udându-i piepții tunicii.

„Diavol împielițat!" a țipat bărbatul.

Și-a umplut găleata și a aruncat apa peste ea. Și au ținut-o așa, stropindu-se reciproc cu jeturi ce scânteiau în soare, până când Ioana a fost lovită în plin de un șuvoi de apă din găleata lui Gerold chiar în momentul în care se aplecase să și-o umple pe a ei. Pierzându-și echilibrul, a alunecat și a căzut grămadă în pârâu. Apa rece i-a acoperit capul și o secundă s-a panicat, neputând să simtă sub picior pietrișul alunecos de pe fundul albiei.

Brațele lui Gerold au cuprins-o imediat, trăgând-o la suprafață și așezând-o în picioare.

„Te-am prins, Ioana. Te-am prins." Vocea lui, șoptindu-i în ureche, era caldă și reconfortantă. Ioana și-a simțit tot corpul bubuind cadențat. S-a agățat de el. Hainele ude li s-au lipit unele de altele, trupurile mulându-li-se într-o intimitate fără echivoc.

„Te iubesc", i-a spus ea răspicat. „Te iubesc."

„Oh, draga mea, fetița mea desăvârșită", murmura Gerold cu vocea îngroșată, apoi gura lui s-a lipit de a ei, iar

ea îi răspundea la sărut, pasiunea lor fiind alimentată de subita eliberare a emoțiilor îndelung ținute în frâu.

I se părea că văzduhul îi murmura un cântec în urechi. *Gerold,* cânta atmosfera. *Gerold.*

Niciunul dintre ei nu bănuia că dincolo de crângulețul de pe creasta dealului îi privea cineva.

* * *

Odo se afla în drum spre Hérístal ca să îi facă o vizită unchiului său, unul dintre sfinții frați ai abației, când deodată catârul a găsit prilejul să se abată de la cărăruia pe care o urma spre un petec de trifoi ce îi captivase atenția. A blestemat catârul, trăgându-l de hățuri și biciuindu-l cu o nuielușă de salcie, însă animalul era încăpățânat și nu putea fi înduplecat. Nu avea ce să facă decât să lase nuiaua din mână și să se ia după dobitocul prost. S-a uitat spre pârâu și a văzut.

O femeie erudită nu e niciodată virtuoasă. Vorbele Sfântului Pavel ori ale Sfântului Jerome? Nu avea importanță. Odo le considerase întotdeauna ca fiind adevărate, iar acum avea dovada sub proprii lui ochi!

Odo a mângâiat coastele catârului. *O să primești o porție în plus de nutreț în seara asta.* Apoi s-a răzgândit. Nutrețul era scump și, în afară de asta, animalul îi servea drept instrument Domnului.

Odo a luat-o la fugă înapoi spre cărare. Misiunea lui mai avea de așteptat. Mai întâi trebuia să ajungă la Villaris.

La scurt timp după aceea, turnurile castelului se desluseau la orizont. În entuziasmul său, mersese mult mai repede decât de obicei. A trecut prin palisada de la poartă și a fost întâmpinat de un străjer.

Odo nu a luat în seamă urările de bun venit. „Du-mă la lady Richild", i-a poruncit. „Trebuie să vorbesc cu ea fără întârziere."

Gerold a desprins brațele Ioanei din jurul gâtului său și a pășit înapoi. „Vino", i-a spus cu vocea încărcată de emoție, „trebuie să ne întoarcem."

Cu mintea răvășită de iubire, Ioana s-a îndreptat spre el să-l îmbrățișeze din nou.

„Nu", i-a spus Gerold ferm. „Trebuie să te duc acum acasă, cât mai am puterea să o fac."

Ioana îl contempla amețită. „Nu... mă dorești?" Și-a plecat capul înainte ca el să apuce să-i răspundă.

Gerold a apucat-o delicat de bărbie, forțând-o să îl privească în ochi. „Te doresc mai mult decât am dorit vreo femeie vreodată."

„Atunci de ce...?"

„Pentru Dumnezeu, Ioana! Sunt și eu bărbat, bărbat căruia îi fierbe sângele în vine. Nu întinde coarda!" Gerold aproape că se înfuriase. Văzând că avea lacrimi în ochi, și-a mai înmuiat tonul. „Ce ai vrea să fac, dragostea mea? Să te fac ibovnica mea? Ah, Ioana, aș profita de tine chiar aici, pe pajiște asta, dacă aș ști că vei fii fericită. Însă asta te-ar duce la pieire, nu vezi?"

Privirea violetă a lui Gerold o domina pe a ei. Era atât de chipeș că îi tăia răsuflarea. Tot ce voia de la el era s-o ia din nou în brațe.

I-a mângâiat cu forță părul alb-auriu. Ea a vrut să spună ceva, însă îi pierise graiul. Respira adânc, încercând să-și domolească emoțiile, bolnavă de rușine și cu înșelările așteptate.

„Vino." Gerold a luat-o pe Ioana de mână, ghemuind-o tandru într-a lui. Ea nu a protestat, în timp ce el o conducea înapoi spre cărare. Muți, mână în mână, străbăteau kilometrii lungi și incomozi până la Villaris.

Capitolul 11

„Lady Richild, contesă de Villaris", a anunțat heraldul în timp ce Richild păşea regeşte în holul de recepții al episcopului.

„Eminență." A făcut o reverență grațioasă.

„Doamnă, fiți bine venită", i-a răspuns Fulgentius. „Ce veşti îmi aduceți de la domnul dumneavoastră? A dat Dumnezeu să nu aibă ghinion în călătoria sa?"

„Da, da." Era încântată să descopere că episcopul era atât de deschis. Firește că probabil s-a întrebat care era scopul vizitei sale! S-o fi gândit că Gerold fiind plecat de cinci zile, trecuse suficient timp să se fi confruntat cu vreo nenorocire pe drumurile astea periculoase.

„Nu am primit nicio veste că ar avea greutăți, Eminență, şi nici nu ne aşteptăm la vreuna. Gerold şi-a luat douăzeci de oameni cu el, căci este plecat în interesul împăratului."

„Şi noi am auzit asta. E plecat în *missus*[1] – la Westfalia, nu-i aşa?"

---

[1] missus – înalți oficiali imperiali (pentru supravegherea provinciilor). (nota trad.)

„Da. Să facă ordine într-o dispută despre *wergeld*[1]. Mai sunt, de asemenea, și alte chestiuni minore legate de proprietate. Va fi plecat două săptămâni sau mai mult." *Suficient*, și-a zis în sinea ei, *îndeajuns*.

Au discutat pe scurt despre problemele locale – criza de grâne de la moară, repararea acoperișului catedralei, urmările dezghețului de primăvară. Richild avea mare grijă să urmărească curtoazia obligatorie, dar nimic mai mult. *Sunt vlăstarul unei tulpini mai bune decât a lui.* Tocmai bine să-i amintească de asta înainte de a ajunge la motivul pentru care îl vizita. Evident, episcopul nu bănuia nimic. Cu atât mai bine; elementul surpriză va fi aliatul ei în această zi de lucru.

În cele din urmă a considerat că sosise momentul potrivit. „Am venit să vă cer ajutorul într-o chestiune domestică."

Episcopului îi făcea plăcere. „Scumpă doamnă, sunt foarte fericit să vă ajut. Care este natura necazului dumneavoastră?"

„Este vorba de fata aceea, Ioana. Nu mai e un copil; ea" – Richild își alegea cuvintele cu delicatețe – „a ajuns acum la maturitate. Nu se mai poate să mai rămână mult timp sub acoperișul nostru."

„Înțeleg", i-a răspuns Fulgentius, deși era clar că nu pricepuse o iotă. „Ei bine, ar trebui să mă gândesc să-i găsesc altă locu –"

„I-am aranjat o partidă avantajoasă", l-a întrerupt Richild. „Cu fiul lui Bodo, potcovarul. E un tânăr drăguț, bine făcut, care va fi și el potcovar după ce tatăl lui va muri – nu mai are alți fii."

„Asta e o surpriză. Fata a manifestat vreo înclinație spre căsnicie?"

„În mod cert nu ea va decide. Este o căsnicie mult mai bună decât s-ar aștepta ea vreodată. Familia ei e la fel de

[1] wergeld – sumă de bani cerută celui care a comis o crimă. (nota trad.)

săracă ca a unui coloni, iar calitățile ei bizare i-au adus un fel de... reputație."

„Posibil", i-a răspuns episcopul afabil. „Însă pare devotată studiului. Și bineînțeles, nu va putea să mai continue schola dacă se va căsători cu băiatul potcovarului."

„De asta am venit. Întrucât domnia voastră v-ați învoit să o aduceți la schola, va trebui să fiți de acord să o puneți în libertate."

„Pricep", a spus din nou, deși, nu prea înțelesese. „Dar contele ce spune despre acest aranjament?"

„El nu știe nimic. Ocazia s-a ivit de la sine."

„Prea bine, atunci." Fulgentius arăta ușurat. „Vom aștepta până când se va întoarce. Neîndoios, nu e nicio grabă."

Richild a stăruit cu îndârjire. „Ocazia s-ar putea să nu fie disponibilă mult timp. Băiatul șovăie – se pare că îndrăgește o fată din oraș – însă firește că această partidă va fi mult mai benefică pentru el. Am căzut de acord cu tatăl lui asupra zestrei. Băiatul spune că-i va îndeplini dorințele tatălui său, însă e tânăr și are o fire schimbătoare. E mai bine dacă nunta va avea loc cât mai repede cu putință."

„Totuși..."

„Vă amintesc, Eminență, că eu sunt stăpâna domeniului Villaris, iar fata mi-a fost dată în grijă. Sunt pe deplin capabilă să iau această decizie în absența soțului meu. Într-adevăr sunt mai potrivită decât el în această privință. Să vorbesc deschis, subiectivitatea lui Gerold față de fată îi întunecă judecata atunci când este și ea implicată."

„Aha", a comentat Fulgentius, iar de data asta pe un ton convingător.

Richild a adăugat rapid: „Preocuparea mea este una strict financiară, înțelegeți. Gerold a cheltuit o mică avere ca să-i facă rost de cărți fetei – o cheltuială fără rost, din moment ce nu are niciun viitor drept cărturar. Cineva

trebuie să se îngrijească de viitorul ei; eu am făcut asta chiar acum. Trebuie să recunoașteți că partida este una bună."

„Da", a recunoscut Fulgentius.

„Bine. Atunci sunteți de acord să-i dați drumul?"

„Îmi cer scuze, scumpă doamnă, însă decizia mea va fi luată după ce contele se întoarce. Vă asigur că voi discuta pe larg chestiunea cu el. Și cu fata. Căci, deși partida este... avantajoasă, așa cum spuneți, nu sunt dispus să o oblig împotriva voinței ei. Dacă aranjamentul se dovedește a fi agreat de toată lumea, ne vom ocupa de încheierea formalităților."

Contesa deschisese gura să vorbească, însă el i-a retezat-o. „Știu, credeți că partida va fi compromisă dacă nu va fi închiată imediat. Însă, iertați-mă, doamnă, nu pot fi de acord. Două săptămâni, sau chiar o lună, nu e o diferență prea mare."

Ea a încercat din nou să obiecteze și încă odată episcopul a redus-o la tăcere. „Sunt perfect hotărât. Nu mai are rost să mai insistați."

Obrajii îi luaseră foc din pricina insultei. *Nebun arogant! Cine se crede să-mi dea ordine? Familia mea trăiește în palate regale, în timp ce a lui ară și acum ogoarele!*

Și-a plecat privirea. „Foarte bine, Eminență, dacă aceasta este hotărârea domniei voastre, trebuie să mă supun." Începuse să-și tragă mănușile de călărie pregătindu-se de plecare.

„Apropos" – își menținuse tonul nepăsător în mod intenționat – „tocmai am primit o scrisoare de la vărul meu, Sigismund, episcop de Troyes."

Chipul episcopului reflecta o atenție încântată. „Un om grozav, foarte important."

„Știți că va prezida sinodul care se întrunește la Aachen în vara aceasta?"

„Așa am auzit și eu."

Acum că renunțase să-l mai preseze, manierele lui erau din nou necontenit de voioase.

„Poate că ați auzit și care va fi subiectul de discuție al adunării?"

„Sunt interesat să aflu", i-a răspuns politicos. În mod limpede nu ghicea deloc unde voia ea să bată.

„Anumite... nereguli" – i-a întins capcana cu grijă – „în conducerea episcopiei."

„Nereguli?"

Nu înțelesese ce a vrut să-i sugereze. Ar fi trebuit să fie mai directă.

„Vărul meu plănuiește să pună în discuție în special chestiunea adeziunii la jurămintele episcopale" – l-a privit direct în ochi – „jurământul castității."

Culoarea îi dispăruse din obraji. „Adevărat?"

„Se pare că vrea să facă vâlvă în privința asta în fața sinodului. A adunat câteva dovezi bune despre eparhiile francilor, pe care le consideră extrem de tulburătoare. Însă nu este atât de familiarizat cu episcopiile din această parte a Imperiului și de aceea trebuie să se bazeze pe rapoartele localnicilor. În scrisoarea lui îmi cere expres să-i dezvălui orice informație pe care o am despre episcopia *dumneavoastră,* Eminență." I-a rostit titlul în zeflemea, fără să o ascundă, și a fost satisfăcută să-l vadă tresărind.

„Am intenționat să-i răspund până acum", a continuat contesa degajată. „Însă am fost mult prea ocupată cu detaliile logodnei fetei. Și e drept, cu planurile pentru banchetul de nuntă o să-mi fie imposibil să-i mai răspund la scrisoare. Dar acum, că nunta va fi amânată..." Nu a mai încheiat ideea, lăsând-o să plutească delicat în aer.

Episcopul împietrise, tăcut, neutru. Contesa era suprinsă într-o oarecare măsură. Reacționase mai bine decât s-ar fi așteptat ea.

Un singur aspect îl trăda. Adânc, în ochii lui cu pleoape grele și apatice, se citea o scânteie minusculă, inconfundabilă, de teamă.

Richild a zâmbit.

Ioana stătea pe o stâncă, abătută și tristă. Luke se întinsese în fața ei și își pusese capul în poala fetei, privind-o atent cu ochii săi opalescenți.

„Și ție ți-e dor de el, nu-i așa, băiete?" i s-a adresat blândă ciufulind blana albă a tânărului lup.

Acum era singură; exceptându-l pe Luke. Gerold plecase de mai bine de o săptămână. Ioana îi simțea lipsa dureros fizicește și asta o surprindea. Putea să-și așeze mâna exact în locul din piept unde durerea era cea mai acută; simțea ca și cum inima i-ar fi fost scoasă din trup, sfârâmată și așezată la loc.

Știa de ce plecase. După ceea ce se petrecuse între ei la râu, *trebuia* să plece. O vreme era imperios să stea separați, că să-și limpezească mințile și să-și domolească pasiunea. Înțelesese și totuși inima i se revolta.

De ce? se întreba a mia oară. *De ce trebuie să fie așa?* Richild nu îl iubea pe Gerold și nici el pe ea.

Își aducea argumente singură, exersând cu motive de genul: de ce trebuie să fie așa, cum ar fi trebuit să fie cel mai bine, dar în final, de fiecare dată, ajungea la același fapt ce nu putea fi schimbat: îl iubea pe Gerold.

Și-a scuturat capul, înfuriată pe sine. Dacă Gerold a fost suficient de puternic ca să facă asta pentru binele ei, era posibil ca ea să fie mai slabă? Ceea ce nu se putea schimba trebuia îndurat sub o formă sau alta. Și-a fixat mintea asupra

unei soluții noi: când Gerold se va întoarce, lucrurile vor fi diferite. Ar fi mulțumită doar să fie lângă el, să discute și să râdă așa cum o făcuseră mereu... până atunci. Se vor comporta ca elev și profesor, preot și călugăriță, frate și soră. Își va șterge din minte amintirea brațelor lui înlănțuind-o, a buzelor lui peste ale ei...

Wido, intendentul, a apărut pe neașteptate lângă ea. „Doamna vrea să vă vorbească."

Ioana l-a urmat prin palisada porții până în curtea principală, cu Luke alergând alături de ea. Când au ajuns în curte, Wido a arătat spre Luke. „Nu și lupul."

Lui Richild nu-i plăceau câinii și le interzisese să intre între zidurile locuinței, așa cum trăiau pe alte moșii.

Ioana i-a spus lui Luke să stea culcat și să aștepte în curte.

Străjerul a condus-o prin porticul acoperit în holul cel mare roind de servitorii care pregăteau masa de prânz. Și-au croit drumul până la solar, unde Richild îi aștepta.

„Ați trimis după mine, doamnă?"

„Stai jos." Ioana a căutat un scaun în apropiere, însă Richild i-a făcut semn din cap indicându-i un taburet din lemn așezat în fața unei măsuțe mici de scris. Ioana s-a așezat.

„Vei scrie o scrisoare."

Ca toate celelalte femei de sânge albastru din această regiune a Imperiului, Richild nu știa nici să scrie, nici să citească. Wala, capelanul de la Villaris, era în mod normal scribul ei. Wido știa și el să scrie un pic și uneori îndeplinea această sarcină pentru Richild.

Atunci, de ce a trimis după mine? se întreba Ioana.

Richild bătea din picior nerăbdătoare. Cu un ochi exersat, Ioana a inspectat penele de pe pupitru și a ales-o pe cea mai ascuțită. A luat o foaie de pergament proaspăt, a

înmuiat pana în călimară și a dat din cap aprobator spre Richild.

„Din partea lui Richild, Contesă, stăpână a moșiei Villaris", îi dicta Richild.

Ioana scria repede. Zgârieturile penei scrâșneau în tăcerea mormântală a încăperii.

„Către preotul satului Ingelheim, complimente."

Ioana a ridicat privirea din foaie. „Tata?"

„Continuă", i-a ordonat Richild pe un ton care denota că nu va tolera nicio întrebare. „Fiicei dumneavoastră, Ioana, ajungând la etatea de aproape cincisprezece ani și, astfel, atingând vârsta căsătoriei, nu i se va mai permite să-și continue studiile la schola."

Ioana se oprise cu desăvârșire din scris.

„În calitate de protector al fetei, întotdeauna vigilentă pentru bunăstarea ei", Richild vorbea înainte prefăcându-se că dictează, „am aranjat o partidă avantajoasă cu Iso, fiul potcovarului acestui oraș, un om avut. Nunta va avea loc peste două zile. Condițiile învoielii sunt după cum urmează –"

Ioana a sărit în sus, împiedicându-se de taburet. „De ce faceți asta?"

„Pentru că așa am ales." Un zâmbet mic, malițios, i-a ridicat colțurile gurii lui Richild. „Și pentru că am puterea de a o face."

Știe, a cugetat Ioana. *Știe despre mine și Gerold.* Sângele i-a năvălit în gât și spre față atât de subit încât simțea că pielea îi luase foc.

„Da. Gerold mi-a povestit absolut tot despre interludiul acela jalnic de la râu." Richild râdea melancolică. Savura momentul. „Chiar ai crezut că sărutările tale stângace o să-i facă pe plac? Am râs amândoi pe seama ta chiar în noaptea aceea."

Ioana era prea șocată ca să răspundă.

„Ești mirată. Nu ar trebui. Credeai că erai singura? Draga mea, tu ești ultima mărgică din șiragul lung de cuceriri ale lui Gerold. Nu ar fi trebuit să-l iei atât de în serios."

Cum de știe ce s-a petrecut între noi? I-a povestit Gerold? Ioana a simțit dintr-o dată că îngheață, ca și cum ar fi fost prinsă de un vânt ușor ce începuse să bată din senin.

„Nu-l cunoști", i-a spus Ioana hotărâtă.

„Eu sunt soția lui, copilă obraznică."

„Nu-l iubești."

„Nu", a recunoscut ea. „Dar nici nu voi tolera să fiu... stingherită de fiica ticăloasă a unui coloni!"

Ioana încerca să-și pună ordine în idei. „Nu puteți face asta fără aprobarea episcopului Fulgentius. El m-a adus la schola; nu mă puteți îndepărta fără permisiunea lui."

Richild i-a întins o foaie de pergament însemnată cu pecetea lui Fulgentius.

Ioana a citit-o cu repeziciune, apoi încă odată lent, ca să fie sigură că nu făcuse vreo greșeală. Nu exista nicio îndoială; Fulgentius pusese capăt studiilor ei la schola. Documentul purta și semnătura lui Odo. Ioana își putea imaginea satisfacția pe care i-o produsese să-și pună condeiul pe ea.

Inima lui Richild jubila pe măsură ce o privea pe Ioana citind. Micuța creatură, un nimeni, tocmai descoperea cât de insignifiantă era. „Nu mai are rost să te mai opui. Stai jos și termină de redactat scrisoarea către tatăl tău."

Ioana i-a replicat sfidătoare: „Gerold nu te va lăsa să faci asta."

„Copilă nesăbuită, a fost ideea lui."

Ioana gândea alert. „Dacă acest mariaj a fost ideea lui Gerold, de ce ați așteptat până când a plecat, ca să-l aranjați?"

„Gerold este slab de înger... din nefericire. Îi lipsește curajul să-ți spună. Am mai asistat la asta și mai înainte, cu

altele. M-a rugat să mă ocup de această problemă în locul lui. Și asta am făcut."

„Nu vă cred." Ioana s-a dat înapoi, luptându-se cu lacrimile din ochi. „Nu vă cred."

Richild a suspinat. „Lucrurile s-au aranjat. Isprăvești de scris epistola sau îl chem pe Wala?"

Ioana s-a învârtit și a zbughit-o la goană din încăpere. Înainte de ajunge în holul cel mare, a auzit dangătul subțirel al clopoțelului lui Richild ce-și chema capelanul.

Luke aștepta în locul în care îl lăsase. Ioana s-a azvârlit în genunchi lângă el. Trupul lui s-a lipit afectuos de al ei, capul lui mare odihnindu-i-se pe umăr. Prezența caldă și reconfortantă a ajutat-o pe Ioana să-și domolească emoțiile clocotitoare.

Nu trebuie să mă panichez. Asta așteaptă de la mine.

Trebuia să se gândească, să pună la cale ce avea de făcut. Însă gândurile i se roteau în cap neproductive, toate ducând în aceiași direcție.

Gerold.

Unde e?

Dacă ar fi fost aici, Richild nu ar fi putut să facă asta. *Numai dacă, firește, grăia adevărul, iar mariajul fusese ideea lui Gerold.*

Ioana a izgonit gândul perfid. Gerold o iubea; nu ar fi lăsat-o să se căsătorească împotriva voinței sale cu un bărbat pe care nici măcar nu-l cunoștea.

Totuși s-ar putea să se întoarcă la timp ca să oprească acest eveniment. S-ar putea –

Nu. Nu putea să-și lase viitorul să-i atârne de un fir de păr. Mintea Ioanei, amorțită din cauza șocului și a fricii, nu îi era încă foarte limpede ca să înțeleagă situația.

Gerold nu se va întoarce decât peste alte două săptămâni. Nunta va avea loc în două zile.

Trebuia să se salveze singură. Nu avea cum să se căsătorească.

Episcopul Fulgentius. Trebuie să mă duc la el, să-i vorbesc, să-l conving că nunta asta nu poate să aibă loc.

Ioana era convinsă că Fulgentius nu semnase documentul cu inima ușoară. Prin intermediul a o duzină de mici atenții, dăduse clar de înțeles că o plăcea pe Ioana și îi aduceau satisfacții reușitele ei de la schola – mai ales că îi stăteau ca un ghimpe în coasta lui Odo.

Probabil că Richild îl are cu ceva la mână dacă a fost de acord cu acest aranjament.

Dacă Ioana ar putea să stea de vorbă cu el, s-ar putea să-l convingă să anuleze nunta – sau cel puțin să o amâne până când se va întoarce Gerold.

Dar e posibil să nu mă primească în audiență. Dacă fusese câștigat și el de partea mariajului, nu va avea nicio tragere de inimă – ba chiar s-ar putea să fie jenat – să se întâlnească acum cu ea. Dacă va cere o audiență, după toate probabilitățile i se va respinge.

Se lupta cu teama, forțându-se să gândească logic. *Fulgentius va oficia slujba de duminică. Se va deplasa călări în fruntea procesiunii până la catedrală. O să-l abordez atunci, o să mă arunc la picioarele lui dacă va fi nevoie. Nu-mi pasă. Se va opri să mă asculte; o să-l oblig.*

Se uita la Luke. „O să țină, Luke? O să fie îndeajuns ca să mă salveze?"

Lupul și-a înclinat capul într-o parte curios ca și cum ar fi încercat să înțeleagă. O postură care întotdeauna îl amuza pe Gerold. Ioana a strâns în brațe lupul cel alb, îngropându-și fața în blana groasă care-i încercuia grumazul.

Și-au făcut mai întâi apariția notarii și alți funcționari ai clerului, mergând pe jos în procesiunea falnică ce se

îndrepta spre catedrală. În urma lor, călări, veneau oficialii Bisericii, diaconii și asistenții acestora, cu toții splendid gătiți. Odo călărea printre ei, îmbrăcat într-o sutană cafenie uni, cu fața lui îngustă trufașă și dezaprobatoare. Când privirea i-a căzut asupra Ioanei care stătea în grupul de cerșetori și petiționari așteptându-l pe episcop, buzele lui subțiri i s-au distanțat într-un surâs răuvoitor.

În cele din urmă a apărut și episcopul, învești mântat în mătase albă, călărind un armăsar magnific împodobit în stacojiu. La câțiva pași în urma lui soseau călări căpeteniile prelaților palatului episcopal: vistiernicul, inspectorul garderobei și almonerul[1]. Procesiunea s-a oprit în momentul în care cerșetorii jerpeliți i-au înconjurat lacomi din toate părțile, cerând în gura mare de pomană în numele Sfântului Ștefan, sfântul patron al sărmanilor. Plictisit almonerul le împărțea bani.

Ioana s-a îndreptat rapid spre locul unde aștepta episcopul, calul frământând pământul nerăbdător.

A căzut în genunchi. „Eminență, ascultați-mi ru –"

„Cunosc situația", a întrerupt-o episcopul fără să o privească. „Mi-am exprimat deja părerea. Nu voi asculta această petiție."

A dat pinteni calului, însă Ioana a țâșnit în sus și a apucat calul de frâie, oprindu-l în loc. „Mariajul acesta va însemna distrugerea mea." Vorbea repede și în șoaptă, ca să nu mai audă și altcineva. „Dacă nu puteți face nimic să-l opriți, îl amânați măcar o lună de zile?"

Episcopul a dat din nou pinteni calului, însă Ioana îl ținea strâns de frâie. Doi străjeri s-au apropiat în fugă și ar

---

[1] almonerul – persoană care împărțea pomeni nevoiașilor, în special din partea bisericii, a mânăstirii sau a unei familii (nota trad.)

fi îndepărtat-o cât colo, însă episcopul i-a oprit cu o fluturare a mâinii.

„Două săptămâni?" insista Ioana. „Vă implor, Eminență, dați-mi două săptămâni!" Începuse să suspine înăbușit, căci își impusese să fie puternică.

Fulgentius era un om slab, avea multe lipsuri, însă nu nesimțitor. Ochii i s-au îmblânzit compătimitor în timp ce mângâia părul alb-auriu al Ioanei.

„Copilă, nu te pot ajuta. Trebuie să te resemnezi în fața sorții tale care, până la urmă, este ceva firesc pentru o femeie." S-a înclinat și i-a murmurat: „M-am interesat de tânărul care îți va fii soț. Este un flăcău drăgălaș; nu o să-ți vină greu să-l suporți."

Le-a făcut semn gărzilor care i-au desfăcut mâinile Ioanei de pe frâie și au împins-o înapoi în mulțime. În fața ei se deschisese o cale. Pe măsură ce înainta, încercând să-și ascundă lacrimile, a auzit râsetele înfundate ale orășenilor.

În spatele mulțimii l-a zărit pe John. S-a îndreptat spre el, însă John s-a dat înapoi.

„Nu te apropia!" Era înfuriat. „Te urăsc!"

„De ce? Ce am făcut?"

„Știi bine ce ai făcut!"

„John, ce este? Ce s-a întâmplat?"

„Trebuie să plec din Dorstadt!" țipa el. „Din cauza ta!"

„Nu înțeleg."

„Odo mi-a spus: 'Tu nu mai ai ce căuta aici.'" John mimase intonația nazală a maestrului de la schola. „'Te-am acceptat aici doar din pricina surorii tale.'"

Ioana era șocată. Fusese atât de implicată în dilema ei încât nu se gândise și la consecințele care îl priveau și pe John. Era un biet elev; pe el îl păstraseră doar pentru că era rudă cu ea.

„Această căsătorie nu e alegerea mea, John."

„Întotdeauna mi-ai stricat socotelile, iar acum o faci din nou!"

„Nu ai auzit ce i-am spus episcopului chiar acum?"

„Nu-mi pasă! E numai vina ta. Dintotdeauna a fost vina ta!"

Ioana rămăsese perplexă. „Urăşti studiul. De ce îţi pasă că te dau afară din schola?"

„Nu înţelegi." Privea în spatele ei. „Nu pricepi niciodată."

Ioana s-a întors şi i-a văzut pe băieţii de la schola strânşi la un loc. Unul dintre ei a arătat cu degetul şi i-a şoptit ceva celorlalţi, după care au urmat râsete înăbuşite.

Prin urmare ei ştiu deja, a conchis Ioana. *Bineînţeles. Odo nu i-ar fi cruţat sentimentele lui John.* Îşi privea fratele cu compasiune. Trebuie să-i fi fost greu, aproape de nesuportat, să se despartă de prietenii lui din cauza ei. Se unise adesea cu ei împotriva sa, însă Ioana înţelesese de ce. John nu-şi dorise niciodată altceva mai mult decât să fie acceptat, să aparţină unui grup.

„O să-ţi fie bine, John", i-a spus mângâietor. „Acum eşti liber să pleci acasă."

„Liber?" John râdea răguşit. „Liber ca un călugăr!"

„Ce vrei să spui?"

„Voi pleca la mânăstirea din Fulda! Tata i-a transmis instrucţiuni episcopului după ce am sosit aici. Dacă nu reuşeam la schola, să fiu trimis să mă alătur tagmei călugărilor de la Fulda!"

Deci asta era sursa furiei lui John. Odată încredinţat ordinului monastic, nu va mai putea să plece. Acum nu va mai putea să fie soldat, nici să călărească în armata împăratului, aşa cum visase.

„S-ar putea să ai o cale de scăpare", i-a răspuns Ioana. „Putem să-i trimitem din nou o petiție episcopului. Poate că dacă insistăm amândoi, el va –"

Fratele său o privea țintă, gura mișcându-i-se pe măsură ce căuta cuvinte suficient de vehemente ca să exprime ceea ce simțea. „Eu... aș vrea să nu te fi născut niciodată!" S-a răsucit pe călcâie și a luat-o la fugă.

Demoralizată, Ioana a privit înapoi spre Villaris.

* * *

Ioana se așezase pe malul pârâiașului unde ea și Gerold se îmbrățișaseră doar cu câteva săptămâni în urmă. De atunci trecuse o eternitate. Se uita la soare; mai lipsea doar o oră sau două până la amiază. Mâine la ora asta, va fi căsătorită cu fiul potcovarului.

Numai dacă...

Cerceta linia copacilor care marcau liziera pădurii. Pădurea ce înconjura Dorstadt-ul era deasă și întinsă; te puteai ascunde în ea zile întregi, poate chiar săptămâni, fără să fii descoperit. Asta ar însemna două săptămâni, sau mai mult, până când Gerold s-ar întoarce acasă. Va putea să supraviețuiască atât de mult timp?

Pădurea era plină de pericole; porci sălbatici și zimbri și... lupi. Și-a adus aminte de furia violentă a mamei lui Luke când se lupta cu zăbrelele cuștii în care era prizonieră, de colții ei scânteind în lumina lunii.

O să-l iau pe Luke cu mine, s-a gândit. *El o să mă protejeze, dar o să mă ajute și să vânez ca să mănânc.* Tânărul lup era deja un vânător experimentat de iepuri și alte animale mici, ce se găseau din belșug în această perioadă a anului.

John, medita fata. *Dar John?* Nu putea să fugă așa fără să-l anunțe unde dispăruse.

Poate să vină și el cu mine! Firește! Era soluția pentru problemele amândurora. Se vor ascunde amândoi în pădure și vor aștepta întoarcerea lui Gerold. Gerold o să pună lucrurile la punct – nu numai în ceea ce-o privește pe ea, dar și pe John.

Trebuie să-i trimită vorbă lui John. Să-i spună să se întâlnească cu ea în pădure la noapte, să-și aducă sulița, arcul și tolba cu săgeți.

Era un plan nebunesc. Însă ea *era* disperată.

A găsit-o pe Dhuoda în dortoir. Deși avea numai zece ani, era o fată mare, bine dezvoltată pentru vârsta ei. Asemănarea cu sora ei, Gisla, era mai presus de orice îndoială. A întâmpinat-o pe Ioana agitată. „Tocmai am auzit! Mâine e ziua nunții tale!"

„Nu și dacă împiedic acest eveniment", i-a răspun Ioana fără menajamente.

Dhuoda era mirată. Gisla fusese atât de dornică să se mărite. „E bătrân, deci?" Fața i s-a iluminat de o oroare copilărească. „E știrb? Are scrofuloză?"

„Nu." Ioana a zâmbit. „Mi s-a spus că e tânăr și atrăgător."

„Atunci de ce –"

„Nu am timp să-ți explic, Dhuoda", i-a replicat Ioana imperios. „Am venit să-ți cer o favoare. Poți să păstrezi un secret?"

„Oh, da!" Dhuoda s-a aplecat înainte arzând de nerăbdare.

Ioana a tras o bucată de pergament răsucit din pungulița ei. „Această scrisoare este pentru fratele meu, John. Du-i-o

la schola. I-aș duce-o chiar eu, însă mă așteaptă în solar ca să probez noua tunică pentru nuntă. Faci asta pentru mine?"

Dhuoda își fixase privirea pe bucata de pergament. Ca și mama și sora ei, nu știa să scrie sau să citească.

„Ce scrie acolo?"

„Nu pot să-ți spun, Dhuoda. Însă este important, foarte important."

„Un mesaj secret!" Fața îi strălucea de încântare.

„Sunt numai trei kilometri până la schola. Dacă te grăbești, poți să ajungi și să te întorci într-o oră."

Dhuoda a înșfăcat pergamentul. „O să mă întorc și mai devreme!"

Dhuoda o luase la fugă prin curtea principală a castelului, dându-se în lături ca să nu dea nas în nas cu servitorii și meșteșugarii care în permanență umpleau locul în această perioadă a zilei. Simțurile îi erau însuflețite de anticiparea unei aventuri. Simțea răceala netezimii pergamentului în mâna ei și își dorea să fi știut ce scria în el. Capacitatea Ioanei de a scrie și a citi o copleșea admirativ.

Această misiune misterioasă era o schimbare binevenită în plictiseala rutinei sale zilnice de la Villaris. În afară de asta, era bucuroasă să o ajute pe Ioana. Ioana fusese întodeauna drăguță cu ea; își făcea timp să-i explice tot felul de lucruri interesante – nu ca Mama, care aproape tot timpul era arțăgoasă și furioasă.

Ajunsese aproape la palisadă când a auzit un strigăt.

„Dhuoda!"

Vocea mamei. Dhuoda înainta ca și cum nu ar fi auzit, însă când a ieșit pe poartă, paznicul intrării a oprit-o și a obligat-o să stea pe loc.

S-a întors ca să dea piept cu mama ei.

„Dhuoda! Unde te duceai?"

„Nicăieri." Dhuoda ascunsese pergamentul la spate. Richild a surprins mișcarea bruscă, iar gura i s-a încrețit suspicioasă.

„Ce ascunzi acolo?"

„N-nimic." Dhuoda se bâlbâia.

„Dă-mi-o." Richild a întins mâna imperioasă.

Dhuoda nu se putea hotărî. Dacă îi dădea mamei pergamentul, ar fi trădat secretul pe care Ioana i-l încredințase. Dacă opunea rezistență...

Mama o privea fix, ochii săi negri reflectând o furie crescândă.

Uitându-se în acești ochi, Dhouda știa că nu avea de ales.

* * *

Și astfel, în această ultimă noapte dinaintea nunții, Richild a insistat ca Ioana să doarmă în cămăruța călduroasă învecinată cu dormitorul ei – un privilegiu care de obicei era rezervat doar copiilor bolnavi or servitoarelor favorizate. Era o onoare specială acordată viitoarei mirese, a afirmat Richild, însă Ioana era sigură că pur și simplu voia să o țină sub observație strictă. Nu mai avea nicio importanță. Odată ce Richild adormea, Ioana putea să o șteargă din odăiță la fel de ușor ca și din dortoir.

Ermentrude, una dintre servitoare, a întrat în odăiță, aducând cu ea o cană din lemn plină cu vin roșu condimentat. „Din partea lui lady Richild", i-a spus firesc. „În semn de curtoazie pentru noaptea asta."

„Nu-l vreau." Ioana a făcut semn cu mâna să plece. Nu o să accepte favoruri din partea dușmanului.

„Însă lady Richild mi-a spus să stau lângă tine cât timp îl bei și apoi să duc cana înapoi." Ermentrude era încordată

dorind să-şi facă treaba corect, căci avea numai doisprezece ani şi era nouă în slujbă la castel.

„Atunci, bea-l tu", i-a răspuns Ioana irascibilă. „Sau aruncă-l pe jos. Richild nu o să afle niciodată."

Eremtrude s-a luminat la faţă. Nu-i trecuse prin cap. „Da, domniţă. Mulţumesc, domniţă." S-a întors să plece.

„O clipă", Ioana a chemat-o înapoi, răzgândindu-se. Cana era plină ochi cu vinul scump şi gros ce tremura în lumina estompată. Dacă voia să supravieţuiască timp de două săptămâni în pădure, va avea nevoie de toate mijloacele de subzistenţă posibile. Nu-şi permitea gesturi prosteşti dictate de mândrie. A luat cana şi a dat lacomă pe gât vinul călduţ. I se formase o mustaţă deasupra buzelor, rămânându-i un gust acrişor ciudat. S-a şters la gură cu mâneca, apoi i-a întins cana lui Ermentrude, care a plecat în fugă.

Ioana a suflat în lumânare şi s-a întins pe pat în întuneric, aşteptând. Salteaua din pene o îmbrăţişa cu o moliciune nepământeană; era obişnuită cu stratul subţire din paie de pe patul ei din dortoir-ul de la etaj. Îşi dorise ca Richild să o fi lăsat să doarmă în patul ei, alături de Dhuoda. Nu o mai văzuse pe fetiţă de când îi înmânase mesajul, căci fusese izolată în dormitoarele lui Richild toată după amiaza în timp ce servitoarele se agitau în jurul rochiei sale de mireasă şi îi alcătuiseră îmbrăcămintea şi obiectele de lenjerie intimă care o vor însoţi drept zestre.

Îi dăduse Dhuoda mesajul lui John? Nu era cale să fie sigură. O să-l aştepte pe John în poienita din pădure; dacă nu va veni, va pleca împreună cu Luke.

Din camera alăturată, auzea respiraţia profundă şi liniştită a lui Richild. Ioana a mai aştepta un alt sfert de oră ca să fie sigură că Richild dormea. Apoi s-a strecurat fără zgomot de sub pături.

A ieșit pe ușă pășind în dormitorul lui Richild. Femeia era întinsă, cufundată în somn, respirând adânc și regulat. Ioana s-a furișat pe lângă perete și a ieșit afară.

De îndată ce s-a strecurat pe ușă, ochii lui Richild s-au deschis.

Ioana s-a deplasat prin coridoare fără să scoată vreun sunet până când într-un final a pășit în aerul proaspăt din curte. A tras adânc aer în pipet, simțindu-se un pic amețită.

Nu se mișca nimic. Un singur străjer stătea cu spatele la zidul de lângă poartă, cu capul în piept, sforăind. Umbra lui alungită se revărsa pe pământul scăldat de razele lunii, grotesc de uriașă. Și-a mișcat mâna, iar o replică gigantică a imitat-o batjocoritor.

Ioana l-a fluierat domol pe Luke. Străjerul s-a clintit și s-a răsucit în somn. Luke nu a apărut. Rămânând în umbră, s-a îndreptat spre colțul în care Luke dormea de obicei; nu va risca să trezească străjerul făcând încă un sunet.

Brusc, i să părea că pământul se învârtea sub ea. A simțit o greață și amețită s-a ținut de un par ca să-și recapete echilibrul. *Benedicite. Nu se poate să mă îmbolnăvesc acum.*

Luptându-se cu starea de beție, a înaintat prin curte. Într-un colț îndepărtat l-a văzut pe Luke. Lupul cel tânăr zăcea pe o parte, ochii săi opalescenți holbându-se goi în noapte, iar limba îi atârna fără vlagă din gură. S-a aplecat să-l atingă și a simțit răceala trupului său sub blana moale și albă. A icnit și s-a tras înapoi. Ochii i-au căzut pe o bucată de carne mâncată pe jumătate de pe pământ. O privea amețită. O muscă s-a așezat pe sângele umed. A rămas pe ea sorbind apoi s-a înălțat în zbor, rotindu-se aiurită înainte de a cădea pe neașteptate pe pământ. Și nu s-a mai mișcat.

În urechile Ioanei se auzea un zumzăit. Aerul părea să se onduleze în jurul ei. S-a dat înapoi, răsucindu-se să o ia la

fugă, însă din nou pământul s-a clătinat și s-a răsucit, apoi s-a ridicat subit ca să o întâlnească.

Nu a simțit brațele care au ridicat-o cu dificultate de unde căzuse și au purtat-o înapoi înăuntru.

Scârțâitul roților susținea melancolic ritmul tropăitului potcoavelor cailor pe măsură ce carul hurducăia pe drumul către catedrală, conducând-o pe Ioana la ceremonia religioasă a nunții ei.

Au tras de ea să o scoale în această dimineață, prea amețită ca să-și dea seama ce se petrecuse. Stătea în picioare amorțită, iar servitoarele se agitau în jurul ei, îmbrăcând-o cu rochia de mireasă și aranjându-i părul.

Însă efectul drogului dispărea, iar Ioana începuse să-și amintească. *Din cauza vinului. Richild a pus ceva în vin.* Ioana s-a gândit la Luke, zăcând inert și singur în noapte. I s-a pus un nod în gât. Murise fără să fie mângâiat ori să-i stea cineva la căpătâi; Ioana spera că nu suferise multă vreme. Lui Richild probabil îi făcuse plăcere să-i otrăvească carnea; îl urâse dintotdeauna, intuind veriga pe care el o reprezenta între Gerold și Ioana.

Richild mergea în carul din fața ei. Era îmbrăcată somptuos cu o tunică din mătase albastră lucioasă, cu părul negru răsucit elegant în jurul capului și prins cu o diademă din argint garnisită cu smaralde. Era frumoasă.

De ce, se întreba Ioana tristă, *nu m-a omorât și pe mine?*

Așezată în carul care o târa și mai aproape de catedrală, bolnavă trupește și tânjind de dor, cu Gerold plecat departe și nicio cale de scăpare, Ioana chiar își dorea să fi murit.

Roțile huruiau asurzitor peste bolovanii din pavajul accidentat al curții din fața catedralei, iar caii au fost apucați de frâu și opriți. Două dintre slugile lui Richild au apărut de

îndată pe margine. Cu un servilism studiat au ajutat-o pe Ioana să coboare din car.

O gloată imensă era adunată în curtea catedralei. Era sărbătoarea Primilor Martiri, o sărbătoare religioasă solemnă, ca și ceremonia nunții Ioanei, și întregul oraș se strânsese cu această ocazie să asiste.

În fața mulțimii Ioana a pus ochii pe un băiat înalt, roșcovan, cu oase mari, ce stătea respectuos lângă părinții lui. Fiul potcovarului. I-a remarcat expresia posacă și trăsăturile descurajate ale chipului. *Nu mă vrea nici el de soție nici un pic mai mult decât mi-l doresc eu ca soț. Și de ce m-ar vrea?*

Tatăl mirelui l-a îmboldit; băiatul a venit spre Ioana și i-a întins mâna. Ea a luat-o și stăteau unul lângă altul în timp ce Wido, intendentul lui Richild, citea lista cu bunurile care compuneau zestrea Ioanei.

Ioana se uita spre pădure. Acum era imposibil să fugă și să se ascundă acolo. Mulțimea îi încercuise, iar oamenii lui Richild stăteau în picioare aproape de ea, supraveghiind-o prudenți.

Ioana l-a zărit pe Odo în mulțime. În jurul lui se strânseseră băieții de la schola, vorbind în șoaptă unul cu altul ca de obicei. John nu se afla printre ei. A cercetat gloata de oameni și l-a găsit stând de-o parte, nefiind băgat în seamă de colegii lui. Acum erau amândoi singuri, numai că nu se mai aflau nici în compania celuilalt. Privirea ei o căuta pe a lui, dorind să găsească și să ofere mângâiere. Surprinzător, el nu a privit în altă parte, ci i-a întors privirea, chipul său exprimând deschis durerea.

Fuseseră doi străini multă vreme, însă în acel moment erau din nou împreună, frate și soră, asociați în compasiune. Ioana a rămas cu ochii ficși asupra lui, nedorind să rupă legătura fragilă.

Intendentul terminase de citit. Mulțimea aștepta curioasă. Fiul veterinarului a condus-o pe Ioana în catedrală. Richild și membrii gospodăriei s-au strecurat și ei înăuntru urmați de orășeni.

Fulgentius aștepta lângă altar. Când Ioana și băiatul s-au apropiat de el, le-a făcut semn din cap să stea pe loc. Întâi se va celebra praznicul sfinților și apoi slujba de cununie.

Omnipotens sempiterne Deus qui me peccatoris. Ca de obicei, Fulgentius schilodea cuvintele în latină, însă Ioana abia dacă își dădea seama. I-a făcut semn unui dascăl să se pregătească pentru obol și a început rugăciunea ce oficia prepararea cuminecăturii. *Suscipe sanctum Trinitas...* Lângă ea, băiatul potcovarului și-a înclinat capul reverențios. Ioana a încercat să se roage și ea, plecându-și capul și articulând din buze cuvintele, însă nu aveau nicio consistență; era goală pe dinăuntru.

Episcopul începuse să amestece apa cu vinul. *Deus qui humanae substantiae...*

Ușile catedralei s-au dat de perete cu un pocnet răsunător. Fulgentius a renunțat la eforturile sale de a mai celebra slujba în latină și privea nevenindu-i să-și creadă ochilor spre intrare. Ioana și-a întins gâtul încercând să deslușească obiectul acestei întreruperi fără precedent. Însă oamenii așezați în spatele ei îi blocau vederea.

Însă ulterior a zărit. O creatură enormă, asemănătoare unei ființe umane, însă mai înaltă cu un cap decât orice om, stătea în picioare în lumina orbitoare din pragul ușii, umbra sa proiectându-se în interiorul slab luminat. Chipul său era neobișnuit de inexpresiv și strălucea din pricina unei luciri metalice, cu ochii atât de adânciți în scobiturile cu cearcăne vineți, încât Ioana nu-i putea distinge. Pe vârful capului îi crescuse coarne aurii.

Undeva în mulțimea strânsă la eveniment o femeie a țipat.

Woden, a conchis Ioana. Renunțase cu mult timp în urmă să mai creadă în zeii mamei sale, însă acesta era Woden, întocmai cum i-l descrisese maică-sa, înaintând cutezător cu pași mari de-a lungul naosului spre ea.

A venit să mă salveze? se întreba frenetic.

Pe măsură ce se apropia, a observat că fața metalică și coarnele erau o mască, parte componentă dintr-un coif de luptă sofisticat. Creatura era om și nicidecum o zeitate. Din spatele capului, unde i se sfârșea coiful, părul lung și auriu îi cădea în bucle până pe umeri.

„Vikingii!" a urlat cineva.

Intrusul continua să înainteze fără să-și întrerupă pașii mari. Ajungând la altar, a ridicat o sabie grea și lată cu două tăișuri și a coborât-o cu o forță sălbatică peste tunsoarea cu creștetul gol a unuia dintre fețele bisericești care asistau la ceremonie. Bărbatul s-a prăbușit la pământ, sângele țâșninduși din despicătura adâncă care cândva fusese capul său.

Totul s-a transformat în haos. Peste tot în jurul Ioanei oamenii țipau și se îmbrânceau să scape. Ioana era târâtă împreună cu mulțimea, înghesuită atât de strâns între trupurile care se zbăteau încât picioarele-i pierduseră contactul cu solul. Valul de orășeni îngroziți se prelingea spre ușile de la ieșire, după care s-a oprit dintr-o dată.

Ieșirea era blocată de un alt oaspete nepoftit, îmbrăcat de luptă ca și celălalt, numai că purta o bardă în loc de sabie.

Mulțimea se mișca încoace și încolo la voia întâmplării. Ioana a auzit țipete venind de afară și apoi și mai mulți vikingi – cel puțin o duzină – au năvălit pe ușă. Au intrat alergând, strigând răgușiți și învârtind deasupra capetelor bardele din fier.

Orășenii se luptau și se urcau unii peste alții ca să se dea din calea ucigașilor sângeroși. Ioana a fost împinsă cu forță din spate și a căzut la pământ. Simțea cum o călcau

picioarele pe spate și pe coaste și și-a aruncat brațele peste cap ca să se apere. Cineva a călcat-o cuu putere pe mâna dreaptă și a urlat de durere. „Mama! Ajută-mă! Mama!"

Sforțându-se să scape din masa de trupuri zdrobite, s-a târât în genunchi în lateral, până când a ajuns într-o zonă mai puțin aglomerată. A ridicat ochii spre altar și l-a văzut pe Fulgentius înconjurat de vikingi. Lovea în ei cu crucea uriașă din lemn care atârna în spatele altarului. Probabil că o smulsese din perete și acum o învârtea în dreapta și în stânga cu o putere aprigă, iar atacatorii lui se zvârleau înainte și se dădeau înapoi, încercând să-l izbească cu săbiile lor, însă nu aveau cum să pătrundă în interiorul cercului său defensiv. Cât timp Ioana a privit, Fulgentius a reușit să-l pocnească pe un viking că l-a trimis zburând până la jumătatea încăperii.

Ioana se târa prin zgomot și fum – dăduse cineva foc? – căutându-l pe John. În jurul ei erau numai țipete, plânsete și urlete de suferință și groază. Pe dușumeaua umezită de sânge împroșcat zăceau împrăștiate de-a valma scaune răsturnate și trupuri sfârtecate.

„John!" Fumul era și mai dens aici; ochii îi ardeau și nu putea să distingă clar. „John!" Abia își auzea vocea în hărmălaie.

Un curent de aer i-a suflat în ceafă avertizând-o și a reacționat instinctiv aruncându-se în lături. Lama sabiei vikingului îi țintuise capul, însă i-a sfâșiat obrazul. Lovitura a zvârlit-o cât colo pe podea, unde se răsucea în agonie, punându-și mâinile pe fața crestată.

Vikingul stătea în picioare deasupra ei, ochii albaștrii însetați de sânge itindu-se prin masca înfricoșătoare. S-a târât înapoi, încercând să fugă, însă nu se putea mișca suficient de rapid.

Vikingul și-a ridicat sabia pentru lovitura fatală. Ioana și-a protejat capul cu brațele, întorcându-și fața într-o parte.

Lovitura nu a venit. A deschis ochii și a văzut sabia căzându-i din mâini atacatorului. Sângele i se prelingea pe la colțurile gurii, iar bărbatul se prăvălea ușurel pe pardoseală. În spatele lui, John stătea drept, ținând strâns lama scăldată în sânge a pumnalului cu mâner de os, a tatălui lor.

Ochii îi luceau de o stranie euforie. „I l-am înfipt exact în inimă! Ai văzut? Te-ar fi omorât!"

Oroarea incidentului a potopit-o. „Or să ne omoare pe toți!" S-a agățat de John. „Trebuie să fugim, trebuie să ne ascundem!"

El a dat-o deoparte. „Am mai doborât unul. Venise la mine cu o bardă, însă i-am împlântat cuțitul în gât."

Ioana se uita de jur împrejur înnebunită să găsească un locșor unde să se ascundă. La câțiva pași înaintea ei se afla catapeteazma. Era sculptată în lemn și ornamentată cu lambriuri ce zugrăveau viața Sfântului Germanus. Semăna cu o ascunzătoare. S-ar putea să fie destul loc...

„Repede", i-a strigat lui John. „Ține-te după mine!" L-a apucat strâns de mâneca tunecii, trâgându-l jos pe podea lângă ea. Făcându-i semn cu capul să o urmeze, a început să se târască în direcția catapetezmei. Da! Avea o fantă suficient de mare cât să se strecoare prin ea.

Înăuntru era întuneric. Numai o rază subțire de lumină se infiltra prin falțul din față unde lambriurile nu fuseseră unite cu precizie.

S-a lipit de pământ în colțul cel mai îndepărtat, îndoindu-și picioarele sub ea ca să-i lase loc și lui John. Acesta nu-și făcuse apariția. S-a târât în patru labe spre ieșire și spiona afară.

La zărit la câțiva pași mai încolo, aplecându-se asupra cadavrului vikingului pe care îl ucisese. Trăgea de hainele lui încercând să-i smulgă un obiect ce-i atârna lejer.

„John!" a strigat fata. „Aici! Grăbește-te!"

Se holba la ea cu niște ochi nebuni, sticloși, mâinile alergându-i neîntrerupt peste cadavrul vikingului. Nu a îndrăznit să-l mai strige încă odată de frică că va da de gol ascunzătoarea prețioasă. După o clipă John a scos un chiot triumfător și s-a ridicat în picioare strângând în mână sabia vikingului. Ea îi făcea semne să i se alăture. El a ridicat sabia dând onorul în bătaie de joc și a luat-o la fugă.

Să mă duc după el? S-a îngrămădit la gura ascunzătorii.

Cineva – un copil? – urla în apropiere, un țipăt hidos care plutea în aer, apoi a încetat brusc. Frica a pus stăpânire pe ea și s-a retras. Tremurând și-a lipit un ochi de fanta dintre lambriuri și privea cu atenție afară, căutându-l pe John.

Chiar în dreptul vizorului se dădeau lupte. Auzea zăngănitul metalului pe metal, prin fața ochilor i-a trecut fugar o bucată de material galben, scânteierea unei săbii ridicate în aer. Un trup s-a prăbușit greoi pe podea. Duelul s-a mutat pe o parte, iar ea privea direct prin naos spre ieșirea din catedrală. Ușile grele erau întredeschise, proptite de un talmeș-balmeș de cadavre grotești.

Vikingii își mânau victimele îndepărtându-le de ieșire spre aripa dreaptă a catedralei.

Culoarul era liber.

Acum, și-a zis. *Aleargă spre ușă.* Însă nu s-a putut mișca; membrele îi paralizaseră.

Un bărbat apăruse la marginea razei sale vizuale înguste. Arăta atât de sălbatic și de zburlit, încât pentru o fracțiune de secundă nu l-a recunoscut ca fiind Odo. Mergea clătindându-se spre ieșire, târându-și piciorul stâng. În brațe ținea strâns Biblia uriașă din marele altar.

Ajunsese aproape la uși când doi vikingi l-au surprins. Și-a înfruntat atacatorii, ridicând Biblia în fața lor ca și cum s-ar fi apărat de spiritele rele. O sabie grea a tăiat cartea în două și i s-a împlântat direct în piept. O clipă a stat în picioare, uimit, strângând cele două jumătăți ale cărții în mâini. Apoi a căzut pe spate și nu s-a mai mișcat.

Ioana s-a înghesuit înapoi în întuneric. Țipetele muribunzilor o împresurau din toate părțile. Cocoșată ca o minge, și-a îngropat capul în mâini. Pulsul accelerat îi răsuna în urechi.

Urletele încetaseră.

Îi auzea pe vikingi strigând unii la alții în graiul lor gutural. Apoi un sunet asurzitor de lemn spintecat. La început nu a înțeles ce se petrecea; apoi și-a dat seama că despuiau catedrala de odoarele ei. Bărbații râdeau și chiuiau. Erau într-al nouălea cer.

Nu le-a trebuit prea mult timp ca să isprăvească jaful. Ioana i-a auzit mormăind sub greutatea prăzii, vocile îndepărtându-se.

Țeapănă ca o santinelă, stătea în întuneric și își ciulea urechile să perceapă sunetele. Totul era cufundat în liniște. S-a mișcat ușurel spre ieșirea catapetezmei până când a ajuns la marginea spărturii înguste prin care pătrundea lumina.

Catedrala era devastată. Băncuțele erau răsturnate cu fundul în sus, draperiile fuseseră smulse de pe pereți, statuile zăceau țăndări pe podea. Nu se mai zărea nici urmă de viking.

Cadavrele erau împrăștiate peste tot îngrămădite în movilițe neglijente. La câțiva pași depărtare, la baza scărilor care duceau către altar, Fulgentius fusese doborât lângă crucea imensă din lemn. Crucea fusese spintecată, iar bucățile poleite cu aur erau sfărâmate și umede de sânge.

Alături de el se întindeau cadavrele a doi vikingi cu craniile sparte căci coifurile acestora fuseseră nimicite.

Precaută, Ioana s-a târât înaintând până când umerii și capul i-au ieșit de sub catapeteazmă.

În colțul îndepărtat al catedralei, s-a mișcat ceva. Ioana s-a strecurat înapoi.

Un morman de haine s-a răsucit, apoi s-a desprins din grămăda de cadavre.

Cineva trăia!

O femeie tânără s-a ridicat cu spatele spre Ioana. Stătea în picioare tremurând, însă apoi a început să se îndrepte clătinându-se spre ușă.

Rochia ei aurie era sfâșiată și mânjită de sânge, iar părul răvășit îi scăpase de sub bonetă, învălmășindu-se peste umeri în spirale castanii.

Gisla!

Ioana a strigat-o, iar fata s-a întors, clătinându-se nesigură pe picioare și pornind spre catapeteazmă.

De afară s-a auzit din senin un hohot de râs.

Gisla a prins de veste și a luat-o la fugă, însă era prea târziu. Un grup de vikingi se îndreptau spre ușă. S-au aruncat asupra Gislei cu un strigăt triumfător, ridicând-o deasupra capetelor lor.

Au cărat-o într-un spațiu gol de lângă altar și i-au desfăcut mâinile și picioarele, țintuind-o la podea de încheieturile mâinilor și de glezne. Se zbătea violent ca să se elibereze. Cel mai înalt dintre bărbați i-a ridicat tunica peste față și s-a lăsat să cadă peste ea cât de lung era. Gisla a țipat. Bărbatul și-a înfipt mâinile în sânii ei. Ceilalți râdeau și urlau îmbărbătându-l în timp ce o viola.

Ioana nu scotea niciun sunet, căci își pusese mâna căluș peste gură.

Vikingul s-a ridicat în picioare și altul i-a luat locul. Gisla era vlăguită și inertă. Unul dintre bărbați a apucat-o de păr și i l-a răsucit ca să o facă să reacționeze.

A fost rândul celui de-al treilea și al patrulea; apoi au părăsit-o și și-au recuperat sacii îngrămădiți lângă ușă. Când i-au ridicat, s-a auzit un sunet metalic; sacii trebuie să fi fost umpluți cu majoritatea odoarelor jefuite din catedrală.

După ele se întorseseră.

Înainte de a pleca, unul dintre bărbați călca cu pași mari spre Gisla, a tras de ea în sus, la fel de moale și fără să opună rezistență și a azâvrlit-o pe umărul lui ca pe un sac cu grâu.

Au ieșit pe ușa din capătul opus.

În străfundurile catapetezmei, Ioana auzea numai tăcerea sinistră și ecourile catedralei.

Lumina ce pătrundea prin falțul din față al catapetezmei forma umbre alungite. De câteva ore nu se mai auzise niciun zgomot. Ioana s-a urnit din loc și s-a târât precaută prin deschizătura îngustă.

Altarul înalt rămăsese în picioare, deși fusese jecmănit de căptușeala lui din aur. Ioana s-a sprijinit de el, holbându-se la scena ce i se înfățișa înaintea ochilor. Tunica ei de mireasă era pătată de sânge – al ei? Nu putea să spună. Obrazul sfâșiat pulsa dureros. Înțepenită, își croia drum printre maldărele de cadavre, căutând.

Într-o movilă de trupuri de lângă ușă, a dat peste potcovar și fiul acestuia, cu brațele larg desfăcute ca și cum ar fi încercat să-l apere pe celălalt. Mort băiatul arăta zbârcit și bătrân. Doar cu câteva ore în urmă stătuse lângă ea în catedrală înalt și roșcovan și plin de forță și vigoare tinerească. *Acum nu va mai avea loc nicio nuntă,* se gândea Ioana. Ieri gândul acesta ar fi umplut-o de o ușurare și o bucurie profundă; acum nu simțea nimic altceva decât vid și

amorțeală. L-a lăsat să se odihnească lângă tatăl său și și-a continuat căutările.

Pe John l-a găsit în colț, ținând în continuare în mână sabia vikingului. Ceafa îi fusese zdrobită cu o lovitură puternică, însă violența morții sale nu-i lăsase nicio urmă pe chip. Ochii săi albaștri erau limpezi și deschiși; colțurile gurii îi erau ușor trase înapoi ca și cum ar fi zâmbit.

Murise ca un soldat.

A alergat, împiedicându-se, spre ușă și a împins în ea să o deschidă. Izbind-o, ușa a sărit din balamale, căci fuseseră sparte de toporiștile vikingilor. S-a năpustit afară și s-a oprit să respire sacadat, sorbind lacomă, aerul proaspăt și dulce, îndepărtându-se de duhoarea morții.

Peisajul era gol. Fumul să răsucea spre cer în spirale leneșe, din grămezile de moloz care nu mai devreme de dimineața aceea, fuseseră o îmbulzeală de căsuțe și clădiri ce înconjurau catedrala.

Dorstadt era în ruine.

Nu se clintea nimic. Nu mai rămăsese nimeni în viață. Toți locuitorii orașului se strânseseră în catedrală la slujbă.

A privit spre est. Deasupra copacilor care-i obstrucționau vederea, un fum negru se ridica ca o ciupercă spre cer, înnegrindu-l.

Villaris.

Arseseră castelul.

S-a așezat pe pământ și și-a pus fața în palme, legănându-și obrazul rănit.

Gerold.

Avea nevoie de el să o strângă în brațe, să o mângâie, să o facă să recunoască din nou lumea. Cercetând orizontul cu ochii mijiți, se aștepta pe jumătate să-l vadă apărând, călărind spre ea pe Pistis, părul roșu fluturându-i în urmă ca o flamură.

Trebuie să-l aştept. Dacă se întoarce şi nu mă găseşte, se va gândi că am fost luată cu forţa de vikingi, ca biata Gisla.

Însă nu pot sta aici. A inspectat temătoare peisajul distrus. Nu se mai vedea nici urmă de vikingi. Plecaseră? Sau se vor mai întoarce căutând şi alte prăzi?

Dacă m-ar fi găsit? A văzut la ce fel de milă se putea aştepta o femeie fără de sprijin din partea lor.

Unde să se ascundă? S-a îndreptat spre copacii care demarcaseră marginea pădurii ce înconjura oraşul, încetişor la început, apoi în fugă. Începuse să hohotească; la fiecare pas se aştepta ca nişte mâini să o înşface de spinare, răsucind-o pe loc şi să dea nas în nas cu măştile metalice, hidoase, ale vikingilor. Ajungând la umbra protectoare a copacilor, s-a aruncat la pământ.

După mult timp, s-a forţat să se ridice. Se făcea noapte. Pădurea era întunecată şi rău prevestitoare. A auzit un fâşâit de frunze şi a tresărit speriată.

Vikingii s-ar putea să fie prin preajmă, stabilindu-şi tabăra în pădure.

Trebuia să fugă din Dorstadt ş să-i trimită în vreun fel vorbă lui Gerold în ce loc se afla.

Mama. Îi era dor de mama ei, însă nu se putea întoarce acasă. Tatăl ei nu ar fi iertat-o. Dacă s-ar fi întors acum, ducându-le vestea morţii singurului fiu ce le mai rămăsese în viaţă, s-ar fi răzbunat pe ea, de asta era sigură.

Dacă nu aş fi fost fată. Dacă...

Tot restul vieţii îşi va aminti de această clipă şi se va întreba ce forţă divină sau diavolească i-a călăuzit gândurile. Însă acum nu avea timp să ţină seamă de asta. Era şansa ei. S-ar putea să nu mai aibă niciodată alta.

Soarele roşu strălucea la orizont. Trebuia să acţioneze rapid.

L-a găsit pe John așa cum îl lăsase, întins în lumina estompată din interiorul catedralei. Trupul său era neputincios și fără vlagă când l-a răsucit pe-o parte. Rigiditatea nu se instalase încă.

„Iartă-mă", a murmurat spre John în timp ce-i descheia mantaua.

Când a terminat, l-a acoperit cu pelerina ei. I-a închis ochii cu blândețe și l-a aranjat cât de decent a putut. Stătea în picioare, cercetându-și brațele, adaptându-se cu greutatea și cu senzația noilor sale haine. Nu erau cu mult diferite de ale ei, cu excepția mânecilor, care-i veneau fix la încheieturi. A pipăit pumnalul cu mâner din os pe care-l desprinsese de la cingătoarea lui John.

Pumnalul tatei. Se învechise, iar mânerul din os alb se înnegrise și se ciobise, însă lama era ascuțită.

A mers la altar. Dându-și boneta jos de pe cap, și-a așezat claia de păr peste altar. Părul se ondulase dens pe suprafața netedă din piatră, aproape alb în lumina obscură.

A ridicat pumnalul.

Încet, cu bună știință, a început să-l taie.

În amurg, silueta unui bărbat tânăr a păsit afară prin ușa catedralei devastate, examinând peisajul cu ochi verzi-cenușii pătrunzători. Luna se ridica pe cer grăbindu-se să întâlnească stelele.

Dincolo de dărâmăturile clădirilor, drumul ce ducea spre est pâlpâia albastru-cenușiu argintie în întunericul învăluitor.

Silueta s-a strecurat pe furiș din umbra catedralei. Nimeni nu mai rămăsese în viață să asiste cum Ioana zorea în jos pe poteca ce ducea spre măreața mânăstire din Fulda.

Capitolul 12

Începerea era aglomerată și zgomotoasă, gemând de oameni care călătoriseră kilometri întregi și se adunaseră din toate părțile micului cătun din Westfalia ca să asiste la acțiunile în justiție al *mallus*-ului[1]. Stăteau în picioare umăr lângă umăr, îmbrâncindu-se și luându-se la bătaie pentru rogojinile curate ce fuseseră împrăștiate peste pământul afânat cu ciomagul, scoțând la iveală depozitele străvechi de bere, grăsime, scuipat și excremente de animale care se aflau sub ele. Duhoarea puturoasă plutea în aerul închis și fierbinte. Însă nimeni nu-i dădea prea multă atenție, astfel de miasme fiind obișnuite în locuințele francilor. În afară de asta, mulțimea își concentrase atenția în altă parte; asupra contelui frisian cu părul roșcat care venise în calitate de emisar al împăratului să judece și să facă dreptate în numele acestuia.

Gerold s-a întors către Frambert, unul dintre cei șapte *scabini*[2] desemnați să-l asiste pe parcursul judecății. „Mai

---

[1] Mallus – În Evul Mediu, tribunal prezidat de conți. Nu judeca decât lucruri de importanță minoră. (nota trad.)

[2] Scabini – juriști experți, în perioada imperiului lui Carol cel Mare. (nota trad.)

avem mulți pe ziua de azi?" Mallus-ul se întrunise cum se crăpase de ziuă; acum era miezul zilei și munceau din greu de mai bine de opt ore. În spatele mesei înalte la care stătea Gerold, oamenii din suita lui își lăsaseră capul în jos și-și priveau săbiile plictisiți. Pentru orice eventualitate își luase cu el douăzeci dintre cei mai buni oameni ai săi. Chiar din momentul morții împăratului Karolus, Imperiul începuse să se înece în dezordine; poziția unui *missi* imperial devenise din ce în ce mai primejdioasă. Uneori se confruntau cu figurile sângeroase și sfidătoare ale nobililor bogați și puternici din părțile locului, bărbați care nu erau obișnuiți să li se pună la îndoială autoritatea. Legea nu avea nicio importanță pentru ei dacă nu era instaurată cu forța; de asta Gerold își luase cu el atât de multe gărzi, deși asta presupunea că-și lăsase Villaris doar cu o mână de străjeri. Însă palisadele din lemn solid ale reședinței constituiau o garanție suficientă contra prădăciunilor pungașilor răzleți și a tâlharilor la drumul mare care reprezentaseră singura amenințare pentru pacea și siguranța împrejurimilor curții principale timp de mulți ani.

Frambert a verificat lista cu plângeri, scrisă pe o fâșie de pergament lată de opt țoli, fiecare segment fiind lipit unul de celălalt și formând un sul lung de de mai bine de patru metri.

„Încă trei pe ziua de azi, milord", i-a răspuns Frambert.

Gerold a oftat plictisit. Era obosit și înfometat; răbdarea lui de a soluționa șirul fără sfârșit de acuzații meschine, acțiuni neconvenționale și plângeri ajunsese la limită. Își dorea să se întoarcă odată la Villaris, să fie cu Ioana.

Ioana. Cât îi era de dor de vocea ei aspră, răsul său bogat și profund, fascinanții ei ochi verzi-cenușii, care-l priveau cu dragoste cunoscându-l foarte bine. Însă nu trebuia să se gândească la ea. La urma urmei de asta acceptase să slujească ca missus – ca să stea deoparte unul de altul, să-i dea timp să-și recapete controlul asupra intensității emoțiilor greu de ținut în frâu, ce se iscaseră treptat în el.

„Cheamă următorul caz, Frambert", a ordonat Gerold, punându-și gândurile hoinare în ordine.

Frambert a ridicat sulul din pergament și a citit cu voce tare, sforțându-se să fie auzit peste zumzăitul mulțimii.

„Abo se vaită că vecinul său Hunald i-a luat cireada de vite ilegal și fără să-i ofere nicio compensație în schimb."

Gerold a dat din cap atotcunoscător. Situația era mult prea obișnuită. În aceste vremuri fără știință de carte, rareori proprietarul putea să țină o socoteală scrisă a posesiunilor sale; absența unor asemenea înregistrări lăsa cale liberă feluritelor soiuri de hoții și false tranzacții comerciale.

Hunald, un bărbat mare, cu o față roșie, îmbrăcat ostentativ în pânză stacojie a făcut un pas înainte ca să nege acuzația adusă.

„Animalele sunt ale mele. Aduceți-mi relicvariul." A arătat cu degetul în direcția cutiei cu moaștele sfinte de pe masa cea înaltă. „Înaintea lui Dumnezeu" – poza dramatic, ridicându-și brațele spre Cer – „jur pe aceste oase sacre că sunt nevinovat."

„Sunt vacile mele, milord, nu ale lui Hunald, cum prea bine știe și el", a răspuns Abo, un bărbat mărunt al cărui comportament liniștit și veșminte modeste contrastau cu cele ale lui Hunald. „Hunald poate să jure cât-o vrea; nu va schimba adevărul."

„Ce, Abo, pui la îndoială judecata lui Dumnezeu?" Hunald protesta. Vocea lui înregistrase nota corectă de indignare pioasă, însă Gerold surprinsese nuanța de triumf. „Luați seamă la asta, milord Conte, asta e blasfemie!"

„Ai vreo dovadă că animalele sunt ale tale?" l-a întrebat Gerold pe Abo.

Chestiunea în cauză era extrem de încâlcită; pe cuprinsul teritoriilor francilor nu exista nicio lege a martorilor oculari ori vreo probă admisă. Hunald s-a uitat urât la Gerold. Ce încerca să facă ciudatul ăsta de conte frisian?

„Dovadă?" Asta era o idee nouă; Abo a trebuit să se gândească preț de o clipă. „Păi, Berta – asta-i soția mea – știe numele tuturor vacilor, la fel și cei patru copii ai mei, căci le cunosc de când erau prunci. Pot să vă spună care vacă are toane când e mulsă și care preferă trifoiul în locul ierbii." Un alt gând i s-a năzărit din senin. „Duceți-mă la ele și lăsați-mă să le strig pe nume; vor veni la mine cu dragă inimă, căci îmi cunosc vocea și atingerea mâinii." O scânteie minusculă de speranță s-a aprins în ochii lui Abo.

„Aiureli!" a explodat Hunald. „Tribunalul ăsta își închipuie că va accepta acțiunile nechibzuite ale animalelor necuvântătoare în fața legilor sacre a Celui de Sus? Cer să se admită ca probe doar jurămintele solemne. Aduceți cutia cu relicve și lăsați-mă să jur!"

Gerold își mângâia barba meditând. Hunald era acuzatul; era dreptul lui să ceară să jure. Dumnezeu nu-i va permite să jure fals cu mâna pe sfintele moaște, sau cel puțin așa spunea legea.

Împăratul pusese mare preț pe asemenea jurăminte, însă Gerold avea dubii. Existau anumiți oameni cărora le păsa mai mult de avantajele concrete ale aceste lumi decât de pedepsele vagi și imateriale ale celei viitoare și care nu ar fi ezitat să mintă. *Dacă aș fi în aceiași situație, și eu aș face la fel,* se gândea Gerold, *mai ales dacă miza e suficient de mare.* Ar fi jurat strâmb pe un car plin cu relicve ca să protejeze siguranța oricărei persoane dragi.

Ioana. Imaginea ei i-a apărut irezistibil încă odată în minte și a îndepărtat-o cu forța. După ce ziua de lucru se va încheia, va avea destul timp pentru asemenea gânduri.

„Milord." Frambert îi vorbea în șoaptă la ureche. „Pun chezășie pentru Hunald. E un om cumsecade, o persoană generoasă, iar această acuzație adusă împotriva lui este falsă."

Sub nivelul mesei, ieșind din raza vizuală a gloatei, Frambert se juca cu un inel magnific, un ametist montat în

argint, gravat cu figura unui vultur. Și-l răsucea pe degetul mijlociu ca Gerold să-l vadă sclipind în lumină.

„Ah, da, un bărbat extrem de *generos*." Frambert a lăsat să-i alunece inelul de pe deget. „Hunald dorește să vă spun că este al domniei voastre. Un gest de apreciere pentru sprijinul acordat." Un zâmbet neînsemnat, nesigur îi juca în colțurile buzelor.

Gerold a luat inelul. Era o bijuterie magnifică, cea mai delicată din câte văzuse vreodată. L-a cântărit în palmă, admirându-i greutatea și lucrătura impecabilă a artizanului. „Mulțumesc, Frambert", i-a răspuns hotărât. „Ăsta mă ajută să dau sentința mai ușor."

Zâmbetul lui Frambert s-a lățit într-un rânjet limpede, conspiratorial.

Gerold s-a întors spre Hunald. „Dorești să te supui singur judecății lui Dumnezeu."

„Da, milord." Hunald se umflase în pene sigur pe sine, asistând la schimbul dintre Gerold și Frambert. Servitorul a pășit în față cu cutia cu moaște, însă Gerold i-a făcut semn din mână să se retragă.

„Vom căuta sentința lui Dumnezeu prin intermediul *judicium aquae ferventis*."

Hunald și Abo priveau nedumeriți; ca și toți ceilalți din încăpere nu știau latină.

„Kesselfang[1]*", le-a tradus Gerold.*

„Kesselfang!" Hunald se albise; nu se gândise la asta. Încercarea cu apă fiartă era o formă de dovadă bine

[1] Cuvânt compus, de origine germană format din kessel (cazan, căldare, fierbător) și fangen (a extrage). Conform legii salice, proba preferată era a apei fierte. În acest test, numit „Kesselfang", acuzatul cufunda mâna într-un cazan conținând apă fiartă și extrăgea ceva. Mâna era apoi bandajată. Dacă după trei zile, mâna era fie nevătămată, fie în mod clar vindecată, acuzatul era declarat nevinovat. (nota trad.)

cunoscută, însă nu mai fusese întrebuințată în această parte a Imperiului de câțiva ani buni.

„Aduceți căldarea", a ordonat Gerold.

A urmat un moment de liniște buimacă. Apoi încăperea s-a topit într-un accces haotic de hărmălaie și freamăt. Câțiva dintre scabini au năvălit pe ușă afară să caute la căsuțele din apropiere un vas cu apă deja pusă pe foc. După ce au trecut minute bune s-au întors cărând o căldare neagră din fier, de adâncimea unui braț de om, plină cu apă fierbinte din care ieșeau aburi. Așezându-o pe vatra din mijlocul încăperii, apa a început imediat să spumege și să clocotească.

Gerold a dat din cap satisfăcut. Dat fiind talentul lui Hunald de a mitui, ar fi putut să fie și un vas mai mic.

Hunald privea mânios. „Milord Conte, protestez!" Frica pusese stăpânire pe el contrar aparențelor. „Dar ce ziceți de inel?"

„La asta mă gândeam și eu, Hunald." Gerold a ridicat inelul să-l poată vedea tot auditoriul, după care l-a aruncat în căldare. „La sugestia acuzatului, acest inel va fi instrumentul judecatei lui Dumnezeu."

Hunald a înghițit în sec. Inelul era micuț și alunecos; va fi infernal de greu să-l scoată. Însă nu putea să refuze această probă fără ca să-și recunoască vina și să dea înapoi vacile lui Abo, iar acestea valorau mai bine de șaptezeci de solidi. L-a blestemat pe contele străin care era atât de inexplicabil de imun la schimburile de favoruri profitabile de ambele părți, aspect care descria afacerile sale cu alți missi. Și apoi a tras adânc aer în piept și și-a cufundat mâna în vas.

Fața i se contorsionase de durere, căci apa fiartă îi ardea pielea. Orbecăia frenetic pe fundul vasului, căutând inelul. Un urlet de durere i-a scăpat de pe buze când i-a scăpat printre degete. Degetele sale torturate goneau după el

căutându-l și – lăudat fie Domnul! – s-au chircit în jurul lui. Și-a scos mâna ținând inelul în sus.

„Aaaaah." Un geamăt fascinat a traversat prin mulțime văzând brațul lui Hunald. Băsicile și arsurile începuseră deja să se formeze pe suprafața de un roșu turbat a pielii.

„Zece zile", a anunțat Gerold, „va dura sentința lui Dumnezeu."

Mulțimea se agita, însă nimeni nu a ridicat vocea să protesteze. Toată lumea înțelesese legea; dacă rănile de pe brațul lui Hunald se vor vindeca în zece zile, își va fi dovedit nevinovăția, iar cireada era a lui. Dacă nu, era vinovat de furt, iar cireada se va întoarce la proprietarul ei de drept, Abo.

Personal Gerold se îndoia că rănile vor trece într-un timp scurt. Și asta și intenționa, căci nu avea nicio îndoială că Hunold se făcea vinovat de acuzația ce i se aducea. Iar dacă rănile lui Hunald se vor vindeca în timpul alocat – ei bine, suferința îl va face să se gândească de două ori înainte de a mai fura încă odată cireada vecinului său. Era o metodă dură de a se face dreptate, însă asta era tot ce le punea legea la dispoziție și era bine și așa decât deloc. *Lex dura, sed lex.* Regulamentele imperiale erau singurii stâlpi pe care se sprijineau regulile de aplicare a legii în aceste vremuri de răstriște; renunțai la ele și cine știe ce timpuri nebune se vor abate asupra țării, lovindu-i și pe cei slabi și pe cei puternici deopotrivă.

„Cheamă următorul caz, Frambert."

„Aelfric îl acuză pe Fulrad că a refuzat să plătească prețul de sânge legiuit."

Cazul părea extrem de simplu. Fiul lui Fulrad, Tenbert, un flăcău de șaisprezece ani, ucisese o tânără, una dintre sclavele lui Aelfric. Nu crima în sine era contestată, ci numai mărimea prețului sângelui. Legile privind compensația pecuniară

pentru omor erau detaliate și specificate după rangul, averea, posesiunile, vârsta și sexul fiecărei persoane din Imperiu.

„A fost numai vina ei", a spus Tenbert, un flăcău înalt, deșirat, cu o piele pistruiată și o expresie ursuză. „Era o sclavă; nu ar fi trebuit să mi se opună cu atâta tărie."

„A violat-o", a explicat Aelfric. „A dat peste ea când îmi culegea strugurii din vie și a îndrăgit-o. Era o biată creatură drăgălașă de numai douăsprezece primăveri – un copil încă, cu adevărat, și nu a priceput. S-a gândit că băiatul voia să-i facă rău. Dacă nu a vrut să i se supună de bună voie, a lovit-o până a lăsat-o fără simțire." Din mulțime s-a auzit un murmur lung. Aelfric s-a oprit, lăsându-l să-și facă efectul. „A murit a doua zi, vânătă și tumefiată, strigându-și mama."

„Nu ai niciun motiv să depui plângere", s-a năspustit înfierbântat Fulrad, tatăl lui Tenbert. Nu ți-am plătit despăgubirea în săptămâna ce a urmat – cincizeci de solidi din aur, o sumă generoasă! Iar fata era o sclavă oarecare!"

„Fata e moartă și nu o să-mi mai îngrijească via. Iar mama ei, una dintre cele mai bune țesătoare ale mele, a înnebunit din pricina durerii și nu îmi mai e de niciun folos. Cer birul stabilit prin lege – o sută de solidi din aur!"

„O nelegiuire!" Fulrad și-a deschis larg brațele invocând sprijin. „Eminența Voastră, cu ceea ce i-am dat Aelfric poate să-și cumpere douăzeci de vaci cu lapte bune și toată lumea știe că valorează cu mult mai mult decât o fată ucisă, mama ei și războiul de țestul la un loc!"

Gerold s-a încruntat. Schimbul în natură pentru prețul de sânge îi provoca dezgust. Fata avusese cam aceiași vârstă ca fiica lui Gerold, Dhuoda. Ideea că acest tânăr nesuferit și posac o siluise era grotească. Asemenea lucruri se întâmplau tot timpul, firește – orice sclavă care atingea vârsta de paisprezece ani cu virtutea nepătată era sau extraordinar de norocoasă, sau urâtă, ori amândouă la un

loc. Gerold nu era naiv, știa cum merg lucrurile pe lumea asta, însă așa ceva nu agrea.

Un codice legat în piele pe care era imprimat cu auriu sigiliul imperial se odihnea pe masa din fața lui. În el erau înscrise legile străvechi ale Imperiului, Lex Salica, ca și Lex Karolina, care conțineau revizuiri și adăugiri la codul de legi publicat de împăratul Karolus. Gerold cunoștea legea și nu avea nevoie de carte. Totuși, a făcut o demonstrație solemnă consultându-l; valoarea ei simbolică nu va fi pierdută pe împricinați, iar sentința pe care o va emite impunea întreaga autoritate a legii.

„Codul salic este foarte clar cu privire la acest punct", a spus contele în cele din urmă. „O sută de solidi din aur este birul legiuit pentru un sclav."

Fulrad blestema cu voce tare. Aesfric a rânjit.

„Fata avea doisprezece ani", a continuat Gerold, „și prin urmare ajunsese la vârsta fertilității. Conform legii, prețul ei de sânge ar trebui triplat la trei sute de solidi din aur."

„Ce? A înnebunit tribunalul?" a urlat Fulrad.

„Suma", a continuat Gerold imperturbabil, „va fi plătită după cum urmează: două sute de solidi lui Aelfric, stăpânul prin lege al fetei, iar o sută familiei sale."

Acum era rândul lui Aelfric să facă pe ultragiatul. „O sută de solidi familiei fetei?" întreba sceptic. „Pentru coloni? Eu sunt stăpânul fermelor; compensația pentru omorul fetei este de drept a mea!"

„Încercați să mă ruinați?" Fulrad a intervenit, prea absorbit de propria sa problemă ca să se mai bucure de nefericirea dușmanului său. „Trei sute de solidi este aproape prețul pentru sângele unui războinic! Al unui preot!" S-a îndreptat energic spre masa la care stătea Gerold. „Poate chiar" – amenințarea din vocea lui era inconfundabilă – „a unui conte?"

Un chiot scurt de alarmă s-a auzit din mulțime în timp ce o duzină dintre însoțitorii lui Fulrad dădeau lumea la o parte înaintând. Erau înarmați cu săbii și arătau ca niște bărbați care știau cum să le mânuiască.

Oamenii lui Gerold s-au mișcat să le opună rezistență, cu mâinile pe săbiile pe jumătate scoase din teacă. La un semn Gerold i-a oprit pe loc.

„În numele împăratului" – vocea lui Gerold răsuna tăioasă ca lama unui pumnal – „sentința în acest caz a fost rostită și primită." Ochii săi reci de culoare violet l-au ținut locului pe Fulrad. „Strigă următorul caz, Frambert."

Frambert nu a răspuns. Se strecurase de pe locul său și se ascunsese sub masă.

Au trecut câteva momente de liniște încordată, vociferările mulțimii îndărătnice fiind complet reduse la tăcere.

Gerold și-a reluat locul în scaun, dând impresia de încredere și calm absolut, însă mâna dreaptă i se bălăbânea involuntar deasupra sabiei, atât de aproape încât buricele degetelor au periat oțelul rece.

Pe neașteptate, bombănind un blestem, Fulrad s-a răsucit pe călcâie. Înșfăcându-l brutal pe Tenbert de braț, l-a târât spre ieșire. Oamenii lui Fulrad s-au ținut după el, gloata dându-se la o parte din calea lor. În timp ce se deplasau spre ușă, Fulrad l-a izbit puternic pe Tenbert în cap. Scheunatul ascuțit de durere al băiatului a răsunat în incintă, iar mulțimea a explodat într-un hohot de râs răgușit, spărgând tensiunea din aer.

Gerold a zâmbit nemilos. Dacă ar știut ceva despre natura umană, Tenbert chiar ar fi meritat o bătaie. Poate i-ar fi fost învățătură de minte, poate că nu. Însă în oricare dintre situații, fetei ucise nu-i mai era de niciun folos. Însă familia ei va primi o parte din compensație. Cu banii aceștia vor

putea să-și răscumpere libertatea și să-și construiască o viață mai bună pentru copiii care le mai rămăseseră și copiii copiilor lor.

Gerold le-a făcut semn oamenilor săi; aceștia și-au băgat săbiile înapoi în teacă și s-au retras la locurile lor în spatele mesei judecătorești.

Frambert s-a târât de sub masă și și-a reocupat poziția cu un aer de demnitate șifonată. Fața își pierduse culoarea, iar vocea îi tremura când a citit ultimul caz. „Ermoin, morarul, și soția acestuia își acuză fiica, căci a fost îndărătnică și împotriva ordinului lor răspicat s-a căsătorit cu un sclav."

Încă odată mulțimea s-a dat la o parte ca să lase să treacă un cuplu în vârstă, grizonați, patricieni, înveșmântați în haine scumpe – mărturie a succesului comerțului lui Ermoin. În urma lor venea un tânăr, îmbrăcat în tunica ponosită și zdrențuită a unui sclav și, în fine, o femeie tânără, care a intrat cu capul umil plecat.

„Milord", Ermoin vorbea fără să mai aștepte să fie interpelat. „O vedeți pe fiica noastră, Hildegarde, bucuria inimilor noastre îmbătrânite, singurul copil care ne-a mai rămas în viață din cei opt aduși pe lume. A fost crescută cu tandrețe, milord – prea delicat chiar, după cum ne-am dat seama la supărare. Căci ne-a răsplătit bunătatea noastră afectuoasă cu o nesupunere deliberată și nerecunoștință."

„Ce reparații așteptați de la acest tribunal?" l-a întrebat Gerold.

„Păi, să aleagă, milord", a răspuns Ermoin surprins. „Fusul sau sabia. Trebuie să aleagă, după cum cere legea."

Gerold îi privea serios. În cariera lui de missus mai prezidase un asemenea caz; nu mai avea niciun chef să mai asiste la încă unul.

„Legea, așa cum spui, ia măsuri într-o asemenea situație. Însă e dură, mai ales pentru cineva care a fost crescut cu atâta – blândețe. Nu există o altă cale?"

Ermoin înțelegea unde voia contele să bată. Prețul bărbatului putea fi plătit, astfel băiatul era eliberat din sclavie și devenea liber.

„Nu, milord." A dat din cap vehement.

„Foarte bine", a răspuns Gerold resemnat. Nu avea cum să evite sentința – părinții fetei cunoșteau legea și insistatu să ducă până la capăt neplăcuta chestiune.

„Aduceți un fus", a ordonat Gerold. „Și Hunric" – i-a făcut semn uneia dintre gărzile lui – „împrumută-mi sabia ta." Nu-și va folosi propria armă ce nu lovise până acum în carne fără de apărare și nici că o va face atâta timp cât Gerold o purta.

Au urmat câteva clipe de forfotă și de zarvă cât timp au făcut rost de un fus de la o casă din zonă.

Fata a ridicat capul în timp ce fusul era adus în încăpere. Tatăl îi vorbea aspru, iar ea și-a coborât ochii grabnic. Însă în acea fracțiune de secundă, Gerold a aruncat o privire chipului fetei. Era splendidă – ochii imenși carnelieni, două insule într-o mare de piele lăptoasă, o frunte fină și delicată, buze încântător arcuite. Gerold înțelegea furia părinților fetei; cu o asemenea înfățișare, fata ar fi putut să pună stăpânire pe inima unui senior important, chiar a unui nobil, îmbunătățind situația financiară a familiei sale.

Gerold și-a așezat o mână pe fus; cu cealaltă a ridicat sabia. „Dacă Hildegarde alege sabia", a rostit Gerold cu voce tare ca să-l poată auzi toată suflarea, „atunci soțul ei, sclavul Romulad, va muri imediat de sabie. Dacă alege fusul, atunci și ea va deveni sclavă."

Era o alegere îngrozitoare. Cândva Gerold fusese martorul unei alte fete, nu atât de încântătoare, dar la fel de tânără, ce a fost pusă în fața acelorași alternative. Aceea alesese sabia și a asistat în timp ce bărbatul pe care-l iubea era ucis sub ochii ei. Totuși ce ar fi putut să facă? Cine ar fi

ales de bună voie degradarea abjectă, nu numai pentru sine ci și pentru copii ei și a tuturor generațiilor viitoare de urmași?

Fata nu scotea o vorbă și nici nu se mișca. Nu făcuse altceva decât să se înfioare când Gerold a explicat în ce constă sentința.

„Înțelegi semnificația alegerii pe care trebuie să o faci?" a întrebat-o Gerold blajin.

„Înțelege, milord", a răspuns Ermoin, strângându-și fiica și mai tare de braț. „Știe exact ce are de făcut."

Gerold își închipuia prea bine. Părinții își asiguraseră, fără niciun dubiu, cooperarea fetei prin intermediul amenințărilor și blestemelor cumplite, poate chiar ale loviturilor.

Gărzile care îl flancau pe tânăr l-au apucat de brațe ca să se asigure că nu se va lupta să scape. Flăcăul îi privea disprețuitor. Avea o față interesantă – o frunte joasă, comună, încununată de o claie de păr aspru, însă o privire inteligentă, maxilarul bine format și un nas puternic și fin; arăta ca și cum în vine i-ar fi curs o picătură din sângele vechilor romani.

O fi fost el sclav, însă era curajos. Gerold le-a făcut semn gărzilor să îl elibereze.

„Haide, copilă", i s-a adresat Gerold fetei. „E timpul."

Tatăl i-a șoptit ceva la ureche. Ea a dat din cap, iar bărbatul a slăbit strânsoarea brațului și a împins-o înainte.

Ea a ridicat capul și l-a privit pe tânărul bărbat. Văzând dragostea sinceră care strălucea în ochii ei Gerold a rămas înmărmurit.

„Nu!" Tatăl fetei a încercat să o oprească, însă era prea târziu. Țintindu-și cu privirea soțul, a apucat fusul fără să ezite, s-a așezat jos și a început să-l răsucească.

* * *

A doua zi, călărind înapoi spre Villaris, Gerold se gândea la cele întâmplate. Fata sacrificase totul – familia, averea, chiar și libertatea. Iubirea ce i-o citise pe chip îi înflăcărase imaginația și îl mișcase într-un mod pe care nu-l pricepuse în întregime. Tot ceea ce știa, cu o convingere care mătura orice altceva din cale, era că își dorea asta – acea puritate și intensitate a emoțiilor care făcuse ca restul să pară șters și fără sens. Nu era prea târziu pentru el; cu siguranță nu era prea târziu. Avea numai douăzeci și nouă de ani – poate că nu mai era tânăr, însă totuși era în floarea vârstei.

Nu-și iubise niciodată soția, pe Richild, și nici ea nu pretinsese niciodată că-l iubește. Știa că nu și-ar fi sacrificat pentru el nici măcar un pieptene din păr. Mariajul lor fusese unul cu atenție negociat, ca și averile, de familiile lor. Așa trebuia să se desfășoare lucrurile și până de curând Gerold nu își dorea mai mult. Când, după nașterea Dhuodei, Richild l-a anunțat că nu-și mai dorește copii, a fost de acord cu dorința ei fără să simtă că pierde ceva. Nu avusese nicio dificultate în a-și găsi partenere dornice cu care să-și împartă plăcerile departe de patul conjugal.

Însă acum, din pricina Ioanei, totul s-a schimbat. Și-a întruchipat-o în mintea lui, părul alb-auriu delicat încercuindu-i chipul, ochii săi inteligenți, verzi-cenușii, dezmințindu-i vârsta. Îi era dor de ea, chiar mai tare decât o dorea, inima zvâcnindu-i în piept. Nu cunoscuse vreodată pe cineva ca ea. Inteligența ei sfredelitoare, dorința ei de a provoca și a pune sub semnul întrebării idei pe care restul oamenilor le acceptau ca adevăruri de necontestat, îl umplea de admirație și respect. Putea să discute cu ea așa cum nu o putea face cu nimeni altcineva. Putea avea încredere absolută în ea, îi putea chiar încredința propria-i viață.

Ar fi suficient de ușor să și-o facă ibovnică – ultima lor întrevedere de la râu nu a lăsat niciun dubiu în această privință. Fără să-i stea în obișnuință, el a dat înapoi, dorindu-și ceva mai mult de atât, deși în acel moment nu știa asta.

Acum își dăduse seama.

Vreau să-mi fie soție.

Va fi dificil și, indiscutabil, costisitor să scape de Richild, însă asta nu avea nicio importanță.

Ioana va fi soția mea, dacă mi-o va cere.

Cu această concluzie s-a instaurat un sentiment de pace. Gerold respira adânc, trezindu-se la viață în miresmele abundente și provocatoare ale pădurii de primăvară, simțindu-se mai fericit și mai plin de energie decât se simțise de ani de zile.

* * *

Se aflau foarte aproape de casă. Un nor lăsat aproape de pământ atârna greoi în aer, ascunzându-i priveliștea moșiei Villaris. Ioana era acolo, așteptându-l. Nerăbdător, i-a dat pinteni lui Pistis să o ia la galop.

Un miros neplăcut saturase atmosfera, invadându-i simțurile.

Fum.

Norul care plutea deasupra lui Villaris era fum.

Iar apoi toți călăreau nebunește prin pădure ca în câmp deschis, fără să le pese de ramurile care li se agățau de păr și de haine. Au intrat în poiență și brusc au tras caii de frâie, privind uluiți.

Villaris dispăruse.

Sub norul de fum care se răsucea lent în spirală, un morman înnegrit de dărâmături și cenușă era tot ce mai rămăsese din locuința pe care o părăsiseră cu doar două săptămâni în urmă.

„Joan!" striga Gerold. „Dhuoda! Richild!" Scăpaseră, ori muriseră îngropate sub movila de moloz care ardea mocnit?

Oamenii lui se aruncaseră în genunchi în mijlocul dărâmăturilor, căutând un obiect ce putea fi recunoscut – o bucățică dintr-o haină, un inel, un coif. Unii dintre ei plângeau fără reținere în timp ce săpau în moloz, temându-se că în orice moment ar fi dat peste ceea ce căutatu.

Departe, într-o parte, sub o grămadă de grinzi afumate, Gerold a zărit ceva care i-a făcut inima să-i înghețe în piept.

Era un picior. Un picior de om.

A alergat spre el și a început să dea deoparte grinzile, apucându-le cu mâinile până când a sângerat, deși nu-și dădea seama de asta. Treptat, cadavrul îngropat a fost scos la lumină. Era cadavrul unui bărbat atât de îngrozitor de ars încât trăsăturile feței abia i se mai puteau distinge, însă după talismanul din jurul gâtului Gerold l-a recunoscut ca fiind Andulf, unul dintre străjeri. În mâna dreaptă ținea o sabie. Gerold s-a aplecat să o ridice, însă mâna mortului s-a desprins și ea, refuzând să cedeze din strânsoare. Arșița incendiului îi topise mânerul, contopind carnea cu metalul.

Andulf murise luptându-se. Dar cu cine? Sau cu ce? Gerold a inspectat peisajul cu ochii exersați ai unui soldat. Nu exista niciun semn al vreunei tabere ridicate, de arme ori de bunuri rămase în urmă care să-i ofere vreun indiciu despre ceea ce se petrecuse. Pădurea înconjurătoare se întindea imobilă în după amiaza strălucitoare de primăvară.

„Milord!" Oamenii lui mai descoperiseră trupurile a încă doi străjeri. Ca și Andulf, muriseră luptând, păstrându-și armele și acum în mâini. Descoperirea i-a îndemnat să își reînnoiască cercetările, însă fără niciun rezultat. Nici urmă de altă ființă umană.

Unde sunt ceilalți? Au lăsat în Villaris mai bine de patruzeci de oameni – nu se poate să fi dispărut cu toții, fără

ca măcar să găsească în urma lor vreo rămășiță de oase sau vreo pată de sânge.

Inima lui Gerold bătea însufletită de o speranță sălbatică. Ioana trăia, trebuie să fie în viață. Poate că se afla prin apropiere, ascunzându-se în pădure cu ceilalți care lipseau – sau poate că au fugit din oraș!

A încălecat pe Pistis dintr-un salt, chemându-și oamenii. Au călărit spre oraș la galop, încetinind numai când ajungeau pe străduțele goale, pustiite.

Fără să facă vreun zgomot, Gerold împreună cu oamenii lui s-au despărțit, împrăștiindu-se în recunoaștere printre șirul lung de căsuțe cufundate în tăcere. Gerold i-a luat pe Worad și Amalwin și s-au îndreptat spre catedrală. Ușile grele din stejar date de perete atârnau strâmbe în balamalele sfărâmate. Au descălecat prudenți și s-au apropiat cu săbiile în mâini. Urcând scările, Gerold s-a împiedicat de un obiect alunecos. O baltă de sânge înnegrit se întindea la baza lemnului ros, alimentată de un șiroi care se scurgea încetișor, dar neîntrerupt, din cealaltă parte a ușii.

Gerold a pășit înăuntru.

Pentru o clipă îndurătoare, bezna din interior i-a întunecat vederea. Apoi vederea i s-a limpezit.

În urma lui, Amalwin începuse să verse. Gerold a simțit că stomacul i se întoarce pe dos, însă a înghițit ferm, controlându-se. Și-a acoperit gura și nasul cu mâneca tunicii și înainta prin naosul bisericii. Era imposibil să nu calce pe cadavrele pretutindeni răspândite. I-a auzit pe Worad și pe Amalwin blestemând, își auzea și propria-i respirație accelerată, întretăiată. Înainta ca-ntru-un vis, sărind din loc în loc printre rămășițele umane oribile, căutând.

Lângă altarul înalt, s-a apropiat de membrii locuinței sale. Era Wala, capelanul, și Wido, intendentul. Irminon, camerista, era întinsă alături, brațele ei neînsufletite

susținându-și bebelușul mort ca și cum încă l-ar fi legănat. Worad, soțul ei, a urlat, când a dat cu ochii de ei. S-a prăbușit în genunchi și i-a strâns la piept presându-și mâinile pe rănile lor și mânjindu-se cu sângele lor.

Gerold s-a îndepărtat. Ochii i-au căzut pe o strălucire familiară de smarald și argint. Diadema lui Richild. Era întinsă pe spate lângă ea, părul său negru fiind răspândit în jurul trupului ca un linţoliu. A ridicat diadema și s-a dus să i-o așeze la locul ei în păr. La atingerea sa, capul lui Richild s-a răsucit grotesc, apoi s-a rostogolit ușurel de lângă trup.

Speriat, Gerold s-a dat înapoi. Piciorul lui a lovit alt cadavru și aproape că era să cadă. S-a uitat în jos. La picioarele lui zăcea Dhuoda, cu trupul răsucit ca și cum ar fi încercat să pareze lovitura atacatorului. Gerold s-a aruncat în genunchi, urlând, lângă cadavrul fiicei sale. A atins-o blând, mângâindu-i părul moale și fin de copil, rearanjându-i membrele ca să se odihnească mai confortabil. A sărutat-o pe obraz și și-a trecut mâna peste ochii goi închizându-i. Totul era pe dos. Ea ar fi trebuit să îndeplinească aceste ultime omagii pentru el.

Cu speranța îngropată, s-a ridicat și și-a reluat căutările sinistre printre cadavrele împrăștiate. Ioana trebuie să fie și ea pe undeva, printre ceilalți; trebuia să o găsească.

A traversat încăperea, privind toate fețele reci și moarte, recunoscând în fiecare dintre ele trăsăturile familiare ale locuitorilor orașului, vecinilor sau prietenilor. Însă nu a dat și de Ioana.

Se poate să fi scăpat printr-un miracol? Era posibil? Gerold nu prea mai îndrăznea să spere. Începuse să cerceteze din nou încăperea.

„Milord! Milord!" Vocile insistente veneau de afară. Gerold a ajuns la ușă când restul suitei sale și-a făcut apariția călări.

„Vikingii, milord! Jos pe fluviu! Își încarcă corăbiile –"
Însă Gerold ieșise deja pe ușă, alergând spre Pistis.

Au mânat nebunește până la fluviu, potcoavele cailor bubuind pe pământul dur al străzii. Nu s-au gândit să-i atace pe vikingi prin surprindere; nesăbuiți din pricina supărării, se concentraseră doar asupra răzbunării.

După ce au luat colțul, au văzut o corabie lungă, cufundată la mică adâncime, cu prova înaltă din lemn sculptată sub forma unui cap de dragon cu o gură căscată și cu dinți lungi și arcuiți. Majoritatea vikingilor deja se îmbarcaseră, însă vreo patruzeci rămăseseră pe uscat să păzească corabia, cât timp se încărca și ultima captură.

Scoțând un sunet impresionant de luptă, Gerold a dat pinteni calului năvălind cu sulița ridicată în vânt. Oamenii săi îl urmau îndeaproape. Vikingii de pe mal, s-au aruncat în apă și se împiedicau unii de alții ca să nu le stea în cale; câțiva s-au prăbușit țipând sub copitele cailor ce i-au zdrobit sub picioare. Gerold a ridicat sulița ascuțită, țintind asupra celui mai apropiat viking, un colos cu un coif din aur și cu o barbă gălbuie. Uriașul s-a întors, și-a ridicat scutul, iar sulița s-a înfipt în el vibrând.

Prin aer cădea pe neașteptate o ploaie de săgeți; vikingii trăgeau în ei. Pistis s-a dat înapoi fornăind, apoi s-a prăbușit la pământ, lovit de o săgeată cu pene în ochi. Gerold a sărit dezinvolt și a aterizat stângaci pe piciorul stâng. Și-a scos sabia și alerga șchiopătând spre uriașul care se chinuia să-și smulgă sulița din scut. Gerold și-a pus talpa piciorului pe capătul gros al suliței ce s-a târât pe pământ, trăgându-i și îndepărtându-i scutul vikingului. Uriașul l-a privit surprins pe Gerold și și-a ridicat barda, însă era prea târziu; dintr-o singură lovitură Gerold l-a străpuns în inimă. Fără să piardă timpul privindu-l prăbușindu-se, Gerold s-a răsucit pe

călcâie și a izbit alt viking, despicându-i țeasta. Bucăți însângerate de țesut i-au împroșcat fața lui Gerold și și-a șters ochii ca să poată vedea. Se afla în miezul luptei acum. Și-a înălțat sabia, lovind tot ce-i ieșea în cale cu o euforie temerară, emoțiile adânc înnăbușite ale ultimei ore țâșniseră la exterior într-un delir binecuvântat de sânge și crimă.

„Se retrag! Se retrag!" Strigătele oamenilor săi îi răsunau lui Gerold în urechi; a privit către țărm și a văzut nava cu cap de dragon îndepărtându-se; vela sa roșie flutura în vânt. Vikingii fugeau.

Un murg cu coama neagră, necălărit, dansa nervos la câțiva pași mai încolo. Gerold i-a sărit în spinare. Calul s-a speriat și s-a cabrat, însă Gerold și-a menținut cu fermitate mâinile pe hățuri. Murgul s-a întors elegant și s-a îndreptat spre țărm. Gerold și-a strigat oamenii să-l urmeze și intrase direct în apă. O lance nefolosită îi atârna din șa. Gerold a scos-o și a azvârlit-o cu o forță care aproape că l-a propulsat peste grumazul murgului. Lancea a sfârtecat aerul, vârful său din fier lucind în soare, și a căzut în apă la scurtă distanță de gura dragonului rânjind.

De pe corabie s-a auzit un hohot de râs batjocoritor. Vikingii îl provocau ironic în limba lor ordinară. Doi dintre ei au înălțat o legătură aurie expunându-o, numai că nu era o legătură, ci o femeie care atârna moale între ei, o femeie cu părul castaniu.

„Gisla!" Gerold a strigat agonizant căci o recunoscuse. Ce făcea aici? Ar trebui să fie la adăpost în casa soțului ei.

Năucită Gisla a ridicat capul. „Tată!" a țipat ea. „Tatăăăă!" Țipătul ei rezona în fibrele ființei lui.

Gerold a dat pinteni murgului, însă acesta a nechezat și s-a tras înapoi, refuzând să înainteze și mai departe în apa adâncă, închisă la culoare. L-a împuns cu sabia în picioarele dinapoi obligându-l să se supună, însă nu a făcut decât să-l

sperie; lovea sălbatic din copite, potcoavele îmblătind. Un călăreț mai puțin priceput ar fi fost aruncat de pe cal, însă Gerold rezista hotărât, luptându-se să supună murgul voinței sale.

„Milord! Milord!" Oamenii lui Gerold îl înconjuraseră, înșfăcând calul de frâie și trăgându-l înapoi.

„Nu are niciun rost, milord." Grifo, locotenentul lui Gerold, îi vorbea clar și răspicat într-o ureche. „Nu mai avem ce să facem."

Pânzele roșii ale corăbiei vikinge nu mai fluturau în vânt; au luat o curbă lină, iar corabia aluneca rapid îndepărtându-se de țărm. Era imposibil să o urmezi, nu exista nicio corabie pe nicăieri, chiar dacă Gerold și oamenii lui ar fi știut cum să o conducă; meșteșugul construirii corăbiilor fusese demult uitat pe teritoriul francilor.

Împietrit, Gerold s-a lăsat în seama lui Grifo să mâie murgul la țărm. Strigătul Gislei încă îi mai răsuna în urechi. *Tatăăăă!* Era pierdută, iremediabil pierdută. Se auzise că fete tinere fuseseră luate în timpul incursiunilor din ce în ce mai frecvente ale vikingilor de-a lungul coastei Imperiului, însă Gerold nu s-a gândit niciodată, nu și-a imaginat nicio clipă...

Ioana! Gândul l-a izbit cu forța unei săgeți, tăindu-i respirația. Au luat-o și pe ea! Gândurile învălmășite ale lui Gerold i se răsuceau în cap, căutând o altă posibilitate, însă nu găsea niciuna. Barbarii le răpiseră pe Ioana și Gisla, supunându-le unor tratamente de neconceput, iar el nu putea să facă nimic, absolut nimic ca să le salveze.

Privirea i-a căzut pe un viking mort. A sărit jos de pe cal, a înșfăcat barda cu mânerul lung din mâna încleștată a mortului și a început să lovească cadavrul. Trupul neputincios ricoșa la fiecare izbitură. Coiful auriu i-a căzut de pe cap, dând la iveală fața fără barbă a unui flăcău, însă Gerold îl pocnea în continuare, ridicând barda iar și iar. Sângele țâșnea din toate părțile, îmbibându-i hainele.

Doi dintre străjeri s-au deplasat să-l oprească, însă Grifo i-a reținut.

„Nu", le-a spus în șoaptă. „Lăsați-l."

Câteva clipe mai târziu, Gerold a dat drumul bardei și a căzut în genunchi acoperindu-și fața cu mâinile. Sângele călduț i se uscase pe degete, lipindu-i-le unele de altele. Suspinele i-au explodat în gâtlej și nu a mai făcut niciun efort să reziste. Plângea distrus și fără sfială.

Capitolul 13

Colmar

24 iunie 833
Câmpul minciunilor

Anastasius a tras deoparte draperiile grele care acopereau intrarea în cortul Papei și s-a strecurat înăuntru.

Grigorie, cel de-al patrulea papă cu acest nume care ocupa tronul Sfântului Petru, încă se mai ruga îngenunchiat pe pernele din mătase așezate în fața figurii din fildeș ales sculptate a lui Hristos ce-și ocupa locul de onoare în cort. Statueta supraviețuise fără nicio zgârietură călătoriei primejdioase pe drumurile și podurile distruse, prin trecătorile înalte și înșelătoare din Alpi. Strălucea vie aici, în cortul grosolan ridicat pe acest pământ străin al francilor, la fel ca și în siguranța și confortul capelei private a lui Grigorie din Palatul Lateran.

„Deus illuminatio mea, Deus optimus et maximus", se ruga Grigorie, cu fața iluminată de consacrare.

Privindu-l de la intrare fără să scoată un sunet, Anastasius se întreba: *Eu am fost vreodată atât de neartificial în credința mea?* Poate, pe vremuri, când era foarte mic. Însă inocența murise în ziua în care unchiul său, Teodorus, fusese ucis în Palatul Lateran chiar în fața ochilor săi. „Privește", i-a spus atunci tatăl său, „și ia aminte."

Anastasius privise și luase aminte – învățase cum să-și ascundă adevăratele trăiri în spatele măștii manierelor alese, învățase cum să manipuleze și să înșele, chiar să și trădeze, dacă era nevoie. Răsplata cunoașterii fusese satisfăcătoare. La nouăsprezece ani, Anastasius era deja *vestiarius*[1] – cel mai tânăr bărbat de până atunci care ocupase o poziție atât de înaltă. Arsenius, tatăl lui, se mândrea nespus cu el. Iar Anastasius era menit să-l facă încă și mai mândru.

„Isuse Hristoase, dă-mi înțelepciunea de care am nevoie în această zi", a continuat Grigorie. „Arată-mi calea prin care să previn acest război păgân și să reconciliez pe acești fii răzvrătiți cu împăratul, tatăl lor."

E posibil să nu știe ce i-a rezervat ziua de azi, ba chiar mai mult, ce o să piardă? Lui Anastasius îi venea greu să creadă. Papa era așa de naiv. Anastasius avea doar nouăsprezece ani, mai puțin de jumătate din anii lui Grigorie și deja înțelesese mult mai multe despre mersul lucrurilor.

Nu e potrivit să fie Papă, gândea Anastasius, nu pentru prima oară. Grigorie era un suflet pios, era imposibil să negi asta, însă pioșenia era o virtute supraestimată. Bărbatul acesta avea o fire mult mai potrivită pentru viața monahală decât pentru curtea papală, ale cărei politici subtile îl depășeau categoric de fiecare dată. La ce s-o fi gândit

[1] vestiarius – vistiernic (nota trad.)

împăratul Ludovic când i-a cerut lui Grigorie să facă lunga călătorie de la Roma până în Imperiul Franc ca să servească ca mediator în această situație de criză?

Anastasius a tușit discret, ca să-i atragă atenția lui Grigorie, însă acesta era cufundat în rugăciune, fixând imaginea lui Hristos cu o privire exaltată.

„E timpul, Sfinția Ta." Anastasius a întrerupt rugăciunile Papei fără șovăire. Grigorie se ruga de mai bine de o oră, iar împăratul îl aștepta.

Luat prin surprindere, Grigorie a privit în jur și zărindu-l pe Anastasius a dat din cap aprobator, și-a făcut semnul crucii și s-a ridicat, netezindu-și *paenula*[1] purpurie sub formă de clopot pe care o purta peste dalamatica papală.

„Văd că v-ați împrospătat forțele cu statuia lui Hristos, Sfinția Ta", i-a spus Anastasius ajutându-l pe Grigorie să-și îmbrace pallium-ul[2]. „Și eu i-am simțit puterea."

„Da. E magnific, nu-i așa?"

„Într-adevăr. Mai ales frumusețea capului, ale cărui proporții sunt mai mari decât ale trupului. Întotdeauna îmi amintește de prima Epistolă către corinteni. 'Iar capul lui Hristos este Dumnezeu.' O expresie glorioasă a ideei că Hristos combină în persoana Lui ambele naturi, divină și umană."

Grigorie se luminase la față apreciativ. „Nu cred că am auzit vreodată această idee atât de bine exprimată. Ești un vestiarius subtil, Anastasius; elocvența credinței tale este însuflețitoare."

Anastasius era mulțumit. O asemenea laudă din partea Papei s-ar putea foarte bine traduce într-o altă avansare –

---

[1] paenula – pelerină purtată de senatori, în viața de zi cu zi (nota trad.)

[2] pallium – omofor, veșmânt liturgic specific arhiepiscopilor din biserica Romano Catolică (nota trad.)

poate în funcția de nomênclator, ori chiar de primicerius[1]? E drept, era tânăr, însă asemenea distincții înalte nu erau străine ambiției sale. Firește, acestea nu erau decât niște stații către destinația finală pe drumul însetat de glorie din viața lui Anastasius: aceea de a fi el însuși Papă într-o bună zi.

„Mă supraapreciați, Sire", a răspuns Anastasius cu ceea ce sperase el a fi modestie corespunzătoare. „Perfecțiunea întruchipată a sculpturii și nu cuvintele mele nepotrivite, merită lăudată."

Grigorie a zâmbit. „Vorbești cu o *humiliatis* veritabilă." Și-a așezat mâna afectuos pe umărul lui Anastasius și i-a spus grav: „Astăzi vom îndeplini lucrarea lui Dumnezeu, Anastasius."

Anastasius studia fața Papei. *Nu bănuiește nimic. Bine.* Evident, Grigorie credea în continuare că putea să medieze pacea între împărat și fiii săi, neștiind până acum nimic despre aranjamentele secrete pe care Anastasius le dusese la bun sfârșit cu mare grijă și în secret, urmând instrucțiile explicite ale tatălui său.

„Mâine în zori vom asista la o nouă pace pe acest pământ năpăstuit", a spus Grigorie.

E adevărat, gândea Anastasius, *deși pacea nu va fi cea pe care o prevezi.*

Dacă totul decurgea conform planului, mâine în zori de zi împăratul se va trezi ca să vadă că trupele i-au dezertat în timpul nopții, lăsându-l fără apărare înainte armatelor fiilor săi. Se căzuse de acord asupra tuturor aspectelor și se plătise pentru ele; nimic din ceea ce a întreprins și spus Grigorie în această zi nu va avea nici cea mai mică legătură.

Însă era important ca rolul de mediator al Papei să survină așa cum se stabilise. Negociind cu Grigorie,

---

[1] primicerius – post înalt în administrația bisericii catolice, în Evul Mediu (nota trad.)

suspiciunile împăratului vor fi adormite și îi va distrage atenția de la această stare de lucruri crucială.

Ar fi chibzuit să-l mai încurajeze un pic pe Grigorie. „Astăzi întreprindeți o misiune grozavă, Sfinția Ta", a spus Anastasius. „Dumnezeu va zâmbi acestei situații și chiar și dumneavoastră."

Grigorie a dat din cap. „Știu asta, Anastasius. Sunt mult mai convins în acest moment decât am fost până acum."

„Grigorie, făcătorul de pace, or să vă numească, Grigorie cel Mare!"

„Nu, Anastasius", l-a dojenit Grigorie. „Dacă izbutesc în misiunea zilei acesteia, va fi lucrarea lui Dumnezeu, nu a mea. Viitorul Imperiului, de care depinde securitatea Romei, atârnă în balanță astăzi. Dacă totuși vom învinge, va fi numai cu ajutorul Lui."

Credința dezinteresată a lui Grigorie îl fascina pe Anastasius care o privea ca pe o monstruozitate a naturii similar cu a avea șase degete la o mână. Grigorie era un om cu adevărat umil, a decis Anastasius – însă, ținând cont de talentele sale, avea toate motivele *să fie* umil.

„Însoțește-mă până la cortul împăratului", i-a cerut Grigorie. „Mi-ar face plăcere să te afli acolo când voi vorbi cu el."

Totul decurge fără piedici, gândea Anastasius. Când se va termina, nu va mai avea decât să se întoarcă la Roma și să aștepte. După ce Lothar va fi încoronat împărat în locul tatălui său, va ști cum să-l recompenseze pe Anastasius pentru munca pe care o depusese aici.

Grigorie s-a îndreptat spre ieșirea din cort. „Vino atunci. Haide să facem ceea ce e de făcut."

Au pășit afară în câmpul deschis năpădit de corturi și stindarde ale armatei împăratului. Era greu de crezut că până a doua zi dimineață această dezordine colorată de activități va dispărea definitiv. Anastasius a încercat să-și

imagineze privirea de pe chipul lui Ludovic când va ieși afară din cort și va găsi câmpurile cufundate în liniște întinzându-se goale în fața ochilor săi.

Lăsând în urmă garda regală au sosit la cortul imperial. Chiar la intrare, Grigorie s-a oprit ca să mai spună o rugăciune. *„Verba mea auribus percipe, Domine..."*

Anastasius îl privea nerăbdător în timp ce buzele cărnoase, aproape feminine, ale lui Grigorie articulau în șoaptă versurile celui de-al cincilea psalm: *„... intende voci clamoris ei, rex meus et Deus meus..."*

Neghiob evlavios. În acel moment disprețul lui Anastasius față de Papă era atât de puternic încât a fost nevoit să facă un efort conștient ca să-și păstreze vocea respectuoasă.

„Intrăm, Sire?"

Grigorie și-a ridicat fruntea. „Da, Anastasius, sunt pregătit."

Capitolul 14

Fulda

În lumina lunii dinainte de revărsatul zorilor, frații din Fulda coboară scările în noapte și se deplasează senini într-un singur șir prin curtea interioară a bisericii, veșmintele lor cenușii contopindu-se dintr-o singură bucată cu întunericul. Lipăitul liniștit al sandalelor din piele simplă era singurul sunet care frângea liniștea profundă; nici măcar ciocârliile nu se trezeau decât peste câteva ore. Frații au intrat în cor și, cu siguranța obișnuinței îndelungate, s-au așezat în pozițiile stabilite pentru a celebra priveghiul (slujba de noapte).

Fratele John Anglicus a îngenunchiat împreună cu ceilalți, pipăind solul cu genunchii cu mișcări exersate, inconștiente, ca să găsească cel mai comod loc de pe podeaua din pământ bătătorit.

Domine labia mea aperies... Au început cu un verset, apoi au trecut la cel de-al treilea psalm, urmând forma întocmită de Sfântul Benedict în norma sa preafericită.

Lui John Anglicus îi plăcea această primă îndatorire a zilei. Tiparul neschimbător al ceremoniei îți lăsa mintea liberă să cutreiere cât timp buzele articulau cuvintele bine cunoscute. Câțiva frați începuseră deja să moțăie, însă John Anglicus se simțea minunat de treaz, cu toate simțurile ațâțate și alertate de această lume micuță, luminată de flăcările pâlpâitoare ale lumânărilor, delimitată de trăinicia tihnită a zidurilor.

Simțământul că își găsise locul, că aparținea unei comunități, era mult mai puternic în această oră a nopții. Muchiile ascuțite ale primilor zori de zi, atât de grăbiți să dezvăluie personalitățile fiecăruia în parte, ce agreau și ce nu puteau suferi, devotamentele și dușmăniile, erau ascunse de umbrele taciturne, iar ecoul vocilor la unison ale fraților răsuna tăcut și melodic în aerul neclintit al nopții.

Te Deum laudamus... John Anglicus psalmodia aliluia cu ceilalți, capetele lor plecate, acoperite cu gluga sutanei, erau la fel de insesizabile ca semințele pe brazdă.

Însă John Anglicus nu era ca ceilalți. John Anglicus nu avea ce căuta aici, printre acești frați celebrii și distinși. Nu din pricina vreunui defect al minții ori al caracterului. Era un accident al sorții, sau al unui Dumnezeu crud, indiferent, care îl diferenția pe John Anglicus de ceilalți fără drept de apel. John Anglicus nu avea ce căuta printre fratii din Fulda pentru că John Anglicus, născut Ioana din Ingelheim, era femeie.

Se scurseseră patru ani de când se prezentase la porțile mânăstirii dându-se drept fratele ei, John. „Anglicus" au botezat-o călugării, din pricina tatălui ei de origine engleză, și chiar și în această frăție selectă de cărturari, poeți și intelectuali, a ieșit în evidență foarte repede.

Aceleași calități ale minții, care ca femeie îi câștigaseră numai batjocuri și dispreț, îi erau aici universal lăudate.

Sclipirile sale, cunoștințele despre Scriptură și agerimea minții în dezbaterile de la cursuri deveniseră chestiuni de mândrie publică. Era liberă – ba nu, *încurajată* – să lucreze până la limita posibilităților sale. Din rândurile novicilor a fost rapid promovată la rangul de *seniorus*; acest fapt i-a dat o libertate și mai mare de acces la faimoasa bibliotecă din Fulda – o colecție enormă de 350 de manuscrise, cuprinzând printre ele și serii veritabile ale autorilor clasici – Suetonius, Tacitus, Virgilius, Plinius, Marcellinus și mulți alții. Lua la rând mormanele de suluri netede transportată pe aripile încântării. Toată cunoașterea lumii se afla aici, așa se părea, iar ea avea totul la dispoziție ca să o cerceteze.

Dând peste ea din întâmplare într-o zi când citea un tratat al Sfântului Crisostom, starețul Joseph a fost surprins să descopere că știa greacă, o abilitate pe care nici un alt frate nu o poseda. I-a povestit abatelui Raban, care imediat a însărcinat-o să lucreze la traducerea minunatei colecții de tratate medicale grecești ale abației; printre ele se numărau cinci din cele șapte cărți de aforisme ale lui Hippocrate, lucrarea completă a lui A.tius, Tetrabiblios, ca și fragmente din operele lui Oribasius și Alexandru din Tralles. Fratele Benjamin, tămăduitorul comunității, a fost atât de impresionat de lucrarea Ioanei că și-a făcut-o ucenica lui. A învățat-o cum să îngrijească și să culeagă plantele medicinale din grădină și cum să se folosească de varietatea de proprietăți vindecătoare ale acestora: chimen dulce pentru constipație, muștar pentru tuse, asmătui pentru hemoragii, pelin și scoarță de răchită pentru febră – în grădina lui Benjamin găseai leacuri pentru orice durere omenească posibilă. Ioana îl ajuta să prepare diferitele cataplasme, laxative, infuzii și ceaiuri care constituiau temeiul medicinei mânăstirii și îl însoțea la infirmerie ca să vegheze bolnavii. Era o muncă fascinantă, întru totul

potrivită minții sale iscoditoare, analitice. Între studiu și îndeletnicirile alături de fratele Benjamin, dar și bătăile de șapte ori pe zi ale clopotelor care chemau frații la rugăciunile canonice, zilele sale erau aglomerate și productive. În existența unui bărbat se afla o libertate și o putere pe care ea nu o mai experimentase până atunci, iar Ioana a descoperit că-i place; îi plăcea foarte mult.

„Poate că nu ar trebui să-ți spun asta, căci ți se va umfla capul până când nu o să-ți mai încapă în gluga sutanei", i-a spus bătrânul guraliv Hatto, portarul, chiar cu o zi înainte, zâmbind cu o gură până la urechi dându-i de înțeles că glumea. „Însă ieri l-am auzit pe Părintele stareț spunându-i priorului Joseph că ai mintea cea mai ageră dintre toți frații și că într-o bună zi vei aduce o mare distincție acestei case."

Cuvintele bătrânei prezicătoare din iarmarocul din Saint-Denis îi răsunau Ioanei în urechi: „Măreția va fi a ta, dincolo de închipuirile tale." La asta se referea? „Copil schimbat de spiriduși", a numit-o femeia spunându-i: „Vei fi ceea ce nu ești; ceea ce vei deveni e altceva decât ceea ce ești."

În mare parte este negreșit adevărat, Ioana cugeta tristă, pipăindu-și locul chel din vârful capului, aproape nedeslușit de inelul gros de păr alb-auriu cârlionțat care-l încercuia. Părul ei – părul mamei sale – fusese singura vanitate a Ioanei. Totuși, salutase raderea lui. Tunsoarea ei de călugăr, împreună cu cicatricea subțire de pe obraz lăsată de sabia vikingului, îi sporeau și mai tare înfățișarea masculină – o deghizare de care viața ei depindea de acum încolo.

Când a sosit prima oară la Fulda, întâmpina fiecare zi plină de temeri, neștiind niciodată dacă nu cumva vreun aspect nou și neanticipat al rutinei monastice îi va demasca pe neașteptate identitatea. Se străduise din greu să mimeze atitudinea și comportamentul unui bărbat, însă era

îngrijorată că se va da de gol prin zeci de căi insignifiabile şi nebănuite, deşi se părea că nimeni nu lua în seamă.

Din fericire, stilul de viaţă al benedictinilor era atent conceput să protejeze simplitatea fiecărui membru al comunităţii, de la stareţ până la cel mai umil frate. Trupul fizic, un receptacul păcătos, trebuia să fie ţinut ascuns în măsura în care era posibil. Veşmintele lungi şi închise ale portului benedictinilor îi camuflau din abundenţă formele sale feminine care înmugureau; oricum, ca o măsură suplimentară de precauţie, îşi lega sânii strâns cu fâşii viguroase din pânză. Normele Sfântului Benedict stipulau explicit că fraţii trebuie să doarmă cu sutanele pe ei şi să nu îşi arate decât mâinile şi labele picioarelor chiar şi pe perioada celor mai caniculare nopţi din Heuvimanoth. Băile erau interzise, mai puţin pentru cei bolnavi. Chiar şi *necessaria,* latrinele comune, păstrau decenţa între fraţi, cu ajutorul pereţilor despărţitori solizi, aşezaţi între toate băncuţele reci din piatră.

De când s-a deghizat prima oară pe drumul de la Dorstadt către Fulda, Ioana învăţase să-şi stăpânească sângerările lunare cu un sul gros din frunze absorbante, pe care ulterior le ardea. În abaţie, chiar şi această precauţie se dovedise inutilă. Pur şi simplu dădea drumul jos frunzelor mânjite în găurile adânci şi negre ale necessaria, unde se amestecau fără să se deslușească cu celelalte excremente.

Toţi cei din Fulda au acceptat-o incontestabil drept băiat. Odată ce sexul unei persoane era stabilit, Ioana şi-a dat seama pe parcurs că nimeni nu se mai gândea la asta. Avusese noroc, căci dacă i-ar fi descoperit adevărata identitate ar fi însemnat moarte sigură.

Această certitudine a oprit-o la început de la orice tentativă de a-l contacta pe Gerold. Nu avea pe nimeni căruia să-i încredinţeze un mesaj şi nici nu avea cum să

părăsească mânăstirea. Fiind novice era supravegheată îndeaproape la toate orele din zi și noapte.

Stătea întinsă în pat trează ore întregi în pătutul îngust din chilia ei, chinuită de îndoieli. Chiar dacă ar fi putut să-i trimită vorbă lui Gerold, ar vrea-o? Când au fost împreună ultima oară la râu, a dorit atât de mult să facă dragoste cu ea – roșea aducându-și aminte – însă el a refuzat. După aceea, în drum spre casă, fusese distant și rezervat, aproape ca și cum ar fi fost furios. Și apoi a profitat de prima ocazie ca să plece.

„Nu ar fi trebuit să-l iei atât de în serios", îi spusese Richild. „Ești ultima mărgică în șiragul lung de cuceriri al lui Gerold." Richild avusese dreptate? La vremea aceea i-a fost imposibil să creadă, însă poate că Richild spusese adevărul.

Ar fi fost absurd să riște totul, chiar propria-i viață, să contacteze un bărbat care nu o dorea, care e posibil să nu o fi dorit niciodată. Și totuși...

Se alfa la Fulda de trei luni când a asistat la un eveniment care a ajutat-o să decidă ce are de făcut. Traversa curtea gospodăriei cu un grup de colegi novici în drum spre mânăstire când o agitație însuflețită de lângă căsuța paznicului de la poartă le-a atras atenția. O escortă de bărbați călări a intrat în curte, urmați de o doamnă, somptuos îmbrăcată în mătase aurie, la fel de dreaptă și elegantă în șa ca o coloană din marmură. Era frumoasă, trăsăturile delicate și rotunde ale feței, ca și pielea palidă încadrată de o cascadă de păr lucios șaten deschis, însă ochii săi închiși la culoare și inteligenți ascundeau o tristețe misterioasă.

„Cine e?" a întrebat Ioana intrigată.

„Judith, soția vicontelui Waifar", a răspuns fratele Rudolph, învățătorul novicilor. „O femeie învățată. Se spune că știe să citească și să scrie în latină ca un bărbat."

„Deo, juva nos." Fratele Gailo și-a făcut semnul crucii temător. „E vrăjitoare?"

„Are o reputație grozavă de evlavioasă. A scris chiar și un comentariu despre viața lui Esther."

„Ticăloșie", a spus fratele Thomas, unul dintre novici. Un tânăr agreabil, cu fața ca un pepene, bărbia despicată și ochi cu pleoape grele, Thomas era convins de propriile lui calități superioare și profita de orice ocazie ca să și le etaleze. „O violare grosolană a naturii. Ce poate să știe o femeie, o creatură cu patimi infame, despre lucruri de genul ăsta? Cu siguranță Dumnezeu o să o pedepsească pentru aroganța ei."

„Deja a pedepsit-o", a comentat fratele Rudolph, „căci, deși vicontele are nevoie de un moștenitor, doamna lui este stearpă. Nu mai demult de luna trecută, a adus pe lume un alt prunc mort."

Splendida procesiune a oprit în fața bisericii abației. Ioana a privit-o pe Judith descălecând și apropiindu-se de ușa bisericii cu o demnitate solemnă, ducând cu ea un singur sfeșnic.

„N-ar trebui să te holbezi, frate John", l-a admonestat Thomas evlavios. Se dădea bine pe lângă fratele Rudolph pe socoteala amicilor săi novicii. „Un bun călugăr ar trebui să-și țină ochii plecați virtuos în fața unei femei", a citat din regulament făcând pe ipocritul.

„Ai dreptate, frate", i-a răspuns Ioana. „Însă nu am văzut niciodată o doamnă ca asta, cu un ochi albastru și cu celălalt căprui."

„Nu combina păcatul cu minciuna, frate John. Ochii doamnei sunt amândoi albaștri."

„Și de unde știi asta, frate", s-a interesat Ioana vicleană, „dacă *tu* nu te-ai uitat la ea?"

Ceilalți novici au izbucnit în hohote de râs. Nici chiar fratele Rudolph nu și-a putut înnăbuși un zâmbet.

Thomas se uita fix la Ioana. Îl făcuse să pară un prostănac și nu era genul care să uite o asemenea împunsătură.

Atenția le-a fost distrasă de fratele Hildwin, paracliserul, care o luase la goană interpunându-se între Judith și biserică.

„Pacea fie cu tine, doamnă", i-a spus folosind dialectul local al francilor.

„Et cum spiritus tuo", i-a răspuns lin într-o latină impecabilă.

Sever, fratele Hildwin i s-a adresat din nou în dialectul local. „Dacă cereți mâncare și adăpost, suntem gata să vă cazăm și pe domnia voastră și anturajul. Veniți, vă voi conduce până la locuința pentru oaspeți de vază și îl voi informa pe stăpânul nostru, abatele, de sosirea dumneavoastră. Fără nicio îndoială va dori să vă salute în persoană."

„Sunteți foarte amabil, părinte, însă nu cer *hospitalitas*", i-a răspuns din nou în latină. „Vreau doar să aprind o lumânare în biserică pentru pruncul meu mort. După aceea îmi voi vedea de drum."

„Ah! Atunci este de datoria mea, în calitate de paracliser al acestei biserici, să vă informez, că nu puteți să treceți pragul acestei încăperi cât timp sunteți încă" – a căutat un cuvânt potrivit – „necurată."

Judith a roșit însă nu și-a pierdut calmul. „Cunosc legea, părinte", a răspuns liniștită. „Am așteptat să treacă cele treizeci și trei de zile necesare de la naștere."

„Pruncul pe care l-ați născut era o fetiță, nu-i așa?" a afirmat fratele Hildwin condescendent.

„Da."

„Atunci perioada de... necurățenie... este mai lungă. Nu puteți intra în spațiul sacru al bisericii timp de șaizeci și șase de zile de la nașterea copilului."

„Unde e scris? Nu am citit această regulă."

„Și nici nu se cade să o citiți, fiind femeie."

Ioana era indignată de impertinența insultei. Cu forța unei experințe de care și-a adus aminte, s-a simțit rușinată de umilirea adusă lui Judith. Toate cunoștințele doamnei, inteligența ei, buna creștere nu făceau nici cât o ceapă degerată. Cel mai abject cerșetor, ignorant și plin de noroi, putea intra în biserică ca să se roage, însă Judith nu putea, căci era „necurată."

„Întoarceți-vă acasă, fiică", a continuat fratele Hildwin, „și rugați-vă în capela locuinței pentru sufletul pruncului nebotezat. Lui Dumnezeu îi repugnă ceea ce este împotriva naturii. Puneți jos condeiul și luați un ac de tricotat; căiți-vă pentru trufie și s-ar putea să vă ridice povara care v-a așezat-o pe umeri."

Roșeața din obrajii lui Judith i se răspândise pe toată fața. „Această insultă nu o să rămână fără replică. Soțul meu va afla despre ea neîntârziat și nu va fi mulțumit." Era un act de fanfaronadă ca să-și salveze onoarea, căci autoritatea temporală a vicontelui de Waifar nu atârna greu aici, iar ea știa asta. Ținându-și capul sus, s-a întors spre calul care o aștepta.

Ioana a înaintat din grupul restrâns de novici.

„Dați-mi lumânarea, doamnă", i s-a adresat întinzându-i mâna. „O voi aprinde în locul dumneavoastră."

În frumoșii ochi întunecați ai lui Judith se citea supriza și neîncrederea. Era încă o încercare de a o umili?

Un timp prelungit cele două femei au stat în picioare privindu-se reciproc, Judith – întruchiparea frumuseții feminine în tunica ei aurie și părul lung încadrându-i fața într-un nour care-i venea bine, iar Ioana – cea mai înaltă dintre cele două, băiețoasă și fără niciun artificiu estetic în veșmintele simple de călugăr.

Ceva din captivanții ochi verzui-cenușii care i-au susținut privirea cu o asemenea intensitate au convins-o pe

Judith. Mută a așezat candela suplă în palma deschisă a Ioanei. După aceea a urcat pe cal și a ieșit pe poartă.

Ioana a aprins lumânarea în fața altarului așa cum promisese. Paracliserul era furios. „Neobrăzare inadmisibilă!" a declarat el. Și în noaptea aceea, spre evidenta încântare a fratelui Thomas, Ioanei i s-a cerut să postească ca penitență pentru nelegiuirea ei.

După acest episod, Ioana a făcut un efort susținut ca să și-l scoată pe Gerold din minte. Nu ar putea să fie niciodată fericită ducând existența limitată a unei femei. În plus, cugeta fata, relația ei cu Gerold nu era ceea ce credea ea să fie. Fusese un copil, nepriceput și naiv; iubirea ei fusese o iluzie romantică născută din singurătate și nenorocire. Cu siguranță Gerold nu o iubea, altfel nu ar fi plecat niciodată.

Aegra amans, și-a zis. Ce-i drept Virgilius avusese dreptate: iubirea *era* o formă de slăbiciune. Transforma oamenii, îi făcea să se comporte de o manieră bizară și irațională. Era bucuroasă că terminase cu dragostea.

Să nu te dăruiești niciodată unui bărbat. Și-a amintit vorbele de avertisment ale mamei sale. Uitase de ele în fervoarea infatuării sale copilărești. Acum își dădea seama cât de norocoasă fusese că scăpase de soarta mamei sale.

Ioana își repeta la nesfârșit aceste lucruri, până când în cele din urmă ajunsese să creadă în ele.

Capitolul 15

Fraţii se adunaseră în sala canonicilor, se aşezaseră în ordine în funcţie de vechime în *gradines*[1], rânduri de băncuţe din piatră aliniate pe lângă pereţi. Întrunirea canonicilor era cel mai important consiliu al zilei în afară de îndatoririle religioase, căci aici se conduceau afacerile temporare ale comunităţii şi se discutau chestiunile legate de administraţie, finanţe, întruniri şi dispute. Tot aici fraţii care încălcaseră regulamentul mânăstirii erau aşteptaţi să-şi mărturisească greşelile şi să li se distribuie pedepsele, ori riscau să fie învinuiţi de ceilalţi.

Ioana participa de fiecare dată la consiliu cu o oarecare îngrijorare. Se dăduse de gol necugetat prin gesturi sau vorbe nechibzuite? Dacă adevărata ei identitate va fi vreodată dezvăluită, aici va afla despre asta.

Întâlnirea începea întotdeauna cu citirea unui capitol din regulamentul Sfântului Benedict, cartea cu regulile monastice care ghida viaţa spirituală şi administrativă de zi cu zi a comunităţii. Regulamentul era citit de la început până la sfârşit, câte un capitol în fiecare zi, aşa încât pe parcursul unui an, fraţii să le audă în întregime.

---

[1] gradines – gradene (nota trad.)

După lectură și binecuvântări, abatele Raban a întrebat: „Fraților, aveți vreo greșeală de mărturisit?"

Înainte să termine de rostit cuvintele, fratele Thedo a sărit în picioare. „Părinte, mărturisesc o greșeală."

„Care este aceea, frate?" a spus abatele Raban cu răbdarea epuizată. Fratele Thedo se acuza în permanență primul că se comportase greșit.

„Am ezitat îndeplinindu-mi *opus manuum*. Am adormit în scriptorium copiind viața Sfântului Amandus."

„Iarăși?" Abatele Raban înălțase o sprânceană.

Thedo și-a plecat capul supus. „Părinte, sunt păcătos și nevrednic. Vă rog cereți cea mai neîndurătoare pedeapsă pentru mine."

Abatele Raban a oftat. „Foarte bine. Timp de două zile vei sta în picioare drept pedeapsă în fața bisericii."

Frații zâmbeau prefăcuți. Pe fratele Thedo îl găseai adesea pocăindu-se în afara bisericii încât îți dădea impresia că făcea parte din decor, un stâlp viu, respirând, al remușcărilor.

Thedo era dezamăgit. „Sunteți prea indulgent, părinte. Pentru un păcat atât de amarnic, cer să mi se dea voie să fac penitență timp de o săptămână."

„Dumnezeu nu privește cu ochi buni trufia, Thedo, nici măcar în suferință. Să-ți amintești asta în timp ce-I ceri iertare pentru alte păcate."

Dojana și-a atins ținta. Thedo a roșit și s-a așezat.

„Mai sunt și alte păcate pe care să le mărturisiți?" a întrebat Raban.

Fratele Hunric s-a ridicat. „Am întârziat de două ori la slujba de noapte."

Abatele Raban a dat din cap; întârzierea lui Hunric fusese comentată, dar întrucât își recunoscuse greșeala de bună voie și nu încercase să o ascundă, pedeapsa va fi ușoară.

„De acum până la Sfântul Denis, vei sta de pază pe timpul nopții."

Fratele Hunric și-a plecat fruntea. Până la sărbătoarea Sfântului Denis mai erau două zile; următoarele două nopți, va trebui să stea treaz și să urmărească evoluția lunii și a stelelor pe bolta cerească așa încât să determine cât mai precis posibil sosirea celei de-a opta ore din noapte, sau ora două ante meridian, după care să-i trezească pe frații adormiți ca să oficieze veghile. Aceste supravegheri erau vitale pentru observarea strictă a slujbei de noapte și bineînțeles nu erau de niciun folos dacă cerul era înnorat.

„Cât timp vei sta de pază", a continuat Raban, „vei sta îngenunchiat rugându-te neîncetat pe o grămadă de urzici ce-ți vor aminti limpede de indolența ta și te vor împiedica să adaugi la greșeala ta păcătoșenia somnului."

„Da, părinte." Fratele Hunric și-a acceptat pedeapsa fără pică. Pentru o ofensă atât de gravă, pedeapsa ar fi putut fi mult mai rea.

Câțiva frați s-au ridicat și ei pe rând și și-au mărturisit niște greșeli minore, precum spargerea farfuriilor în sala de mese, greșeli de scriere, erori la paraclis, primindu-și pedepsele corespunzătoare cu o umilă acceptare. Când au terminat, abatele Raban a făcut o pauză ca să fie sigur că nimeni nu mai dorea să se confeseze. Apoi a rostit: „Au mai fost comise și alte infracțiuni de la regulament? Fie ca cei ce vor vorbi să o facă pentru binele sufletelor fraților."

Acesta era momentul de care Ioanei îi era groază. Cercetând șirurile de călugări privirea i-a căzut pe fratele Thomas. Ochii săi cu pleoape grele o priveau cu o ostilitate de netăgăduit. S-a foit neliniștită în lojă. *Vrea să mă acuze de ceva?*

Însă Thomas nu a dat vreun semn că ar fi vrut să se ridice. De pe rândul cu băncuțe chiar din spatele lui, s-a ridicat fratele Odilo.

„Vineri, când se ține post negru, l-am văzut pe fratele Hugh luând un măr din ogradă ca să-l mănânce."

Fratele Hugh a țâșnit agitat în picioare. „Părinte, e adevărat, am cules mărul, căci îmi era greu să smulg buruienile din livadă și am simțit o slăbiciune cumplită în brațe și în picioare. Însă, sfinte părinte, nu am mâncat mărul; abia dacă am luat o mușcătură insignifiantă, ca să-mi dea forța de a continua cu opus manuum."

„Slăbiciunea cărnii nu e o scuză pentru încălcarea regulamentului", i-a răspuns neînduplecat abatele Raban. „Este un test trimis de Dumnezeu ca să probeze spiritul celor credincioși. Precum Eva, mama păcătoșilor, ai picat testul, frate – o greșeală serioasă, mai ales că nu ai căutat să ți-o mărturisești de unul singur. Drept pedeapsă vei posti timp de o săptămână și te vei abține de la darurile caritabile până la Bobotează."

O săptămână de înfometare și fără daruri caritabile – micile daruri în plus care suplimentau dieta monastică spartană din verdețuri, legume și, ocazional, pește – până hăt, încolo, de sărbătoarea de Crăciun! Această ultimă parte îi va veni greu de îndurat, căci în această perioadă sfântă darurile constând în alimente curgeau în mânăstire din toate părțile țării, căci creștinii se îngrijeau culpabili de bunăstarea sufletelor lor nemuritoare. Prăjituri cu miere, pui copți cu carnea dulce și alte plăceri rare și minunate vor onora pentru o vreme scurtă mesele. Fratele Hugh se uita pieziș la fratele Odilo.

„Mai mult", a continuat abatele Raban, „drept recunoștință față de fratele Odilo pentru atenția sa față de binele tău spiritual, te vei prosterna în fața lui în seara asta și îi vei spăla picioarele cu smerenie drept mulțumire."

Fratele Hugh și-a plecat capul. Vrând nevrând va executa sarcina primită de la abatele Raban, însă Ioana se îndoia că va fi și recunoscător. Actele de penitență erau mai ușor de impus decât penitența inimii.

„Mai sunt şi alte păcate ce trebuie dezvăluite?" a întrebat abatele Raban. Dacă nu a răspuns nimeni, a adăugat solemn: „Mă mâhneşte să vă anunţ că printre noi există cineva care este vinovat de cel mai ticălos dintre păcate, o nelegiuire detestabilă în ochii lui Dumnezeu şi ai Providenţei –"

Inima Ioanei bubuia panicată.

„– încălcarea acestui jurământ sacru făcut lui Dumnezeu."

Fratele Gottschalk a sărit în picioare. „A fost jurământul tatălui meu, nu al meu personal!" a spus înecându-se.

Gottschalk era un tânăr cu vreo trei sau patru ani mai mare decât Ioana, cu părul negru şi creţ şi ochii înfundaţi atât de adânc în orbite că semănau cu două vânătăi întunecate. Ca şi Ioana, fusese dedicat vieţii monahale, oferit mânăstirii de tatăl său, un nobil saxon, de când se născuse. Acum că devenise bărbat, voia să plece.

„Este legal ca un creştin să-şi ofere fiul lui Dumnezeu", i-a răspuns aspru abatele Raban. „O asemenea jertfă nu poate fi revocată fără să fie însoţită de un păcat uriaş."

„Nu este un păcat egal ca omul să fie ţinut cu forţa împotriva voinţei şi a firii sale?"

„Dacă omul nu se pleacă, El va scoate sabia împotriva lui", a adăugat abatele Raban ameninţător. „Şi-a îndoit arcul şi l-a pregătit. Dumnezeu a pregătit pentru om instrumentul morţii."

„Asta e tiranie şi nu adevăr!" a strigat Gottschalk pătimaş.

„Ruşine!" „Păcătosule!" „Să-ţi fie ruşine, frate!" Strigăte răzleţe de indignare punctau corul de sâsâituri dezaprobatoare din partea fraţilor.

„Nesupunerea ta, fiul meu, îţi va pune sufletul nemuritor într-un pericol amarnic", i-a răspuns solemn abatele Raban. „Pentru o asemenea suferinţă nu există decât un singur leac

– urmând cuvintele juste și înspăimântătoare ale Apostolului: *Tradere hujusmodi hominem in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in diem Domini* – un astfel de om trebuie să se predea pentru distrugerea cărnii ca spiritul să-i poată fi salvat în ziua judecății de apoi."

La semnul lui Raban doi dintre *decani juniores,* frații însărcinați cu disciplina monastică, l-au apucat de câte o parte pe Gottschalk și l-a împins spre mijlocul încăperii. Nu a opus nicio rezistență când aceștia l-au trântit în genunchi și i-au smuls cu sălbăticie hainele de pe el, dezgolindu-i posteriorul și spatele. Dintr-un colț al încăperii unde era păstrată tocmai în acest scop, fratele Germar, diaconul senior, a recuperat o nuielușă zdravănă de salcie, la capătul căreia erau atașate fire groase de sfoară sârmoasă și înnodată. Și-a găsit poziția cu grijă și a ridicat biciul în aer coborându-l cu putere pe spinarea lui Gottschalk. Plesnitura a reverberat în toții membrii amuțiți ai adunării.

Pielea cicatrizată de pe spinarea Ioanei s-a înfiorat. Carnea are propria ei memorie, mult mai ascuțită decât a minții.

Fratele Germar a ridicat biciul încă odată și l-a coborât cu și mai multă forță. Întregul trup al lui Gottschalk tremura, însă și-a strâns ferm buzele refuzând să-i ofere abatelui Raban satisfacția de a-l auzi strigând de durere. Din nou biciul s-a înălțat și a căzut, s-a ridicat și a coborât, iar Gottschalk tot nu cedase.

După cele șapte lovituri obișnuite, fratele Germar a lăsat biciul jos. Abatele Raban i-a făcut semn furios să continue. Luat prin surprindere, fratele Germar s-a supus.

Încă trei nuiele, patru, cinci, după care s-a auzit un pârâit groaznic, biciul ajungând la os. Gottschalk și-a aruncat capul pe spate și a urlat – un țipăt grozav, înfiorător, sfâșietor smuls chiar din miezul ființei sale. Sunetul

înfricoșător plutea în aer, apoi s-a domolit într-un suspin lung, cutremurător.

Abatele Raban a dat din cap aprobator, satisfăcut și i-a făcut semn fratelui Germar să se oprească. În timp ce Gottschalk era ridicat și pe jumătate susținut, pe jumătate târât din sală, Ioana a ochit o pată albă în mijlocul spatelui stacojiu. Era una din coastele lui Gottschalk care-i străpunsese complet carnea.

Infirmeria era nefiresc de pustie, căci ziua era călduță și vântul nu sufla, iar bătrânii și bolnavii cronici fuseseră scoși afară la o baie de soare binefăcător.

Fratele Gottschalk zăcea cu fața în jos în patul său din infirmerie, pe jumătate conștient, rănile sale deschise înroșind cearceafurile. Fratele Benjamin, tămăduitorul, se aplecase deasupra lui încercând să oprească sângerarea cu ajutorul unor bandaje din pânză, deja îmbibate până la refuz cu sânge. Când Ioana a intrat a ridicat privirea.

„Bun. Ai venit. Mai dă-mi niște bandaje de pe policioară."

Ioana a dat fuga să-l ajute. Fratele Benjamin i-a jupuit bandajele vechi, le-a aruncat pe jos, și le-a aplicat pe cele curate. În câteva momente au fost și ele ude leoarcă.

„Ajută-mă să-l întorc", i-a cerut Benjamin. „În felul în care stă întins osul ăla îl vătămează în permanență. Trebuie să-i așezăm coasta la loc, altfel nu o să oprim nicicând sângerarea."

Ioana s-a mutat de partea cealaltă a patului, poziționându-și mâinile cu dibăcie ca dintr-o mișcare rapidă să așeze osul la locul lui.

„Acum, ușurel", i-a spus Benjamin. „Deși mai e conștient doar pe jumătate, o să simtă până în măruntaie. La semnul meu, frate. Unu, *doi, trei*!"

Ioana trăgea, iar fratele Benjamin împingea. S-a mai scurs un val proaspăt de sânge, iar apoi osul s-a strecurat sub carnea sfâșiată.

„Deo, juva me!" Gottschalk și-a ridicat capul implorând torturat, apoi a căzut leșinat.

I-au spălat sângele cu un burete și i-au curățat rănile.

„Ei, frate John, ce trebuie să facem acum?" După ce au isprăvit, fratele Benjamin o chestiona pe Ioana.

Ea i-a răspuns rapid. „Aplicăm o alifie... din pelin sălbatic, poate, amestecat cu niște busuiocul cerbilor. Înmuiem câteva bandaje în oțet și le aplicăm ca o compresă vindecătoare."

„Foarte bine." Benjamin era mulțumit. „O să punem și niște leuștean ca să nu se infecteze."

Lucrau cot la cot, preparând soluția, mirosul înțepător de plante proaspăt zdrobite înălțându-se năvalnic în jurul lor. Când bandajele au fost îmbibate și pregătite, Ioana i le-a înmânat fratelui Benjamin.

"Pune-le tu", i-a spus el, apoi s-a dat înapoi și privea aprobator cum tânărul său ucenic presa ferm la un loc bucățile de piele și aplica cu o deosebită pricepere compresiile.

S-a apropiat să inspecteze pacientul. Ioana îl bandajase perfect – de fapt mai bine decât ar fi făcut-o chiar el. Totuși, nu-i plăcea felul cum arăta fratele Gottschalk. Pielea rece și umedă la atingere se albise ca lâna proaspăt tunsă. Respira superficial, iar presiunea arterială, de-abia detectată, era periculos de accelerată.

O să moară, și-a dat seama fratele Benjamin disperat și imediat un alt gând a urmat: *Părintele abate va fi furios.* Raban întrecuse limita în consiliu și o știa; moartea lui Gottschalk va fi un motiv de reproș și încurcătură. Iar dacă veștile despre acest eveniment vor ajunge la urechile regelui Ludwig... ei bine, nici măcar abații nu erau imuni la critică și destituire.

Fratele Benjamin scotocea prin minte ca să mai întreprindă ceva. Farmacia sa cu medicamente era nefolositoare, căci nu-i putea administra nimic pe cale orală, nici măcar apă ca să-i înlocuiască lichidele pierdute, căci pacientul era inconștient.

Vocea lui John Anglicus l-a trezit din reverie: „Să aprind focul în mangal și să pun niște pietre la încălzit?"

Benjamin își privea surprins asistentul. Împachetarea pacientului cu pietre încinse înfășurate în flanelă era o procedură medicală standard folosită pe timpul iernii când înghețul pătrunzător vlăguia energia celui aflat în suferință, însă acum, în aceste ultime zile călduroase de toamnă...?

„Tratatul lui Hippocrate despre răni", i-a amintit Ioana. Ea îi dăduse traducerea strălucitoarei lucrări a medicului grec doar cu o lună în urmă.

Fratele Benjamin s-a încruntat. Îi plăcea să practice medicina și era priceput la așa ceva în condițiile noțiunilor medicale elementare ale acelor timpuri,. Însă nu era deloc inventiv; se simțea mult mai comod cu leacurile familiare și sigure decât cu ideile și teoriile noi.

„Șocul accidentelor violente", a continuat Ioana cu o iritare abia perceptibilă. „Conform celor susținute de Hippocrate, răceala care emană din interior ar putea să ucidă un om."

„E drept că am văzut bărbați murind subit după ce au fost accidentați, deși rănile lor nu păreau a fi mortale", a spus fratele Benjamin lent. „*Deus vult,* m-am gândit, voința lui Dumnezeu..."

Chipul inteligent al lui John Anglicus se luminase în expectativă, așteptând permisiunea de a se apuca de treabă.

„Foarte bine", a cedat fratele Benjamin, „dă-i foc la mangal; este foarte puțin probabil că o să-i facă vreun rău fratelui Gottschalk și s-ar putea să-l ajute, așa cum spune

doctorul păgân." S-a așezat pe o băncuță, recunoscător să-și odihnească picioarele afectate de artrită, timp în care tânărul său asistent plin de energie umbla de colo-colo prin încăpere, aprinzând focul și așezând pietre peste el.

Când pietrele s-au încins, Ioana le-a înfășurat în bucăți groase de flanelă și le-a așezat peste tot în jurul lui Gottschalk. Două dintre cele mai mari pietre i le-a așezat sub tălpi ca să le înalțe puțin, urmând recomandările lui Hippocrate. Și-a încheiat treaba întinzând o pătură ușoară din lână peste el ca să păstreze căldura în interior.

După câtva timp pleoaple lui Gottschalk s-au zbătut; a mormăit și a început să se agite. Fratele Benjamin s-a apropiat de pat. O tentă sănătoasă de roz invadase pielea lui Gottschalk și respira aproape normal. I-a verificat grabnic pulsul dând la iveală bătăile puternice și regulate ale inimii.

„Domnul fie lăudat." Fratele Benjamin a răsuflat ușurat. I-a zâmbit pe deasupra patului lui John Anglicus. *Are harul,* se gândea fratele Benjamin cu o mândrie aproape paternă, cu o ușoară tentă de invidie. Încă de la început băiatul promisese niște perspective splendide – de aceea Benjamin îl ceruse ca asistent – însă nu se așteptase niciodată să ajungă atât de departe într-un timp atât de scurt. În numai câțiva ani, John Anglicus stăpânea aptitudinile pe care fratelui Benjamin îi luaseră o viață întreagă să le dobândească.

„Ai harul vindecării, frate John", i-a spus binevoitor. „Astăzi ți-ai depășit bătrânul maestru; în curând nu o să mai am ce să te învăț."

„Nu spune asta", i-a răspuns Ioana întristată, căci îl plăcea pe Benjamin. „Încă mai am multe de învățat și sunt conștient de asta."

Gottschalk s-a văiat din nou, buzele sale pișcate dezgolindu-i dinții.

„Începe să simtă durerea", a spus fratele Benjamin. Lucrând în mare viteză, i-a preparat o poțiune din vin roșu și salvie în care a turnat câteva picături de suc de mac. Un asemenea amestec cerea cea mai mare atenție, căci, deși era posibil ca în doze mici să aline durerile insuportabile, putea, de asemenea, și să ucidă, diferența depinzând numai de îndemânarea medicului.

Când a terminat, fratele Benjamin i-a înmânat cana plină ochi Ioanei, care a dus-o până la pat și i-a oferit-o lui Gottschalk. Mândru, a refuzat-o, deși mișcarea bruscă l-a făcut să țipe de durere.

„Bea-o, frate", l-a mustrat Ioana blând și ținea cana aproape de buzele lui Gottschalk. „Trebuie să te faci bine dacă vrei să-ți câștigi vreodată libertatea", a adăugat șoptindu-i conspirativ.

Gottschalk i-a aruncat o privire suprinsă. A sorbit de câteva ori, apoi a băut repede, mort de sete, ca unul care vine la o fântână după un marș dintr-o zi toridă.

O voce autoritară a răsunat pe neașteptate în spatele lor. „Nu vă puneți speranțele în ierburi și poțiuni."

Întorcându-se, Ioana l-a văzut pe abatele Raban, urmat de o șleahtă de frați. Ioana a lăsat cana jos și s-a ridicat.

„Dumnezeu le dă viață oamenilor și îi face puternici. Numai rugăciunea îi poate reda sănătatea păcătosului." Abatele Raban le-a făcut semn fraților, care au înconjurați tăcuți patul.

Abatele Raban îi ghida în rugăciunea pentru cei bolnavi. Gottschalk nu li s-a alăturat. Stătea nemișcat, cu ochii închiși ca și cum ar fi dormit, deși Ioana putea spune după respirația lui că era treaz.

Trupul i se va vindeca, cugeta ea, *însă nu și sufletul rănit.* Inima Ioanei solidariza cu a tânărului călugăr. Îi înțelegea refuzul categoric de a se supune tiraniei lui Raban, amintindu-și prea bine propria sa luptă aprigă împotriva tatălui ei.

„Mărire și slavă lui Dumnezeu." Vocea abatelui Raban răsuna clar deasupra celorlalți frați.

Ioana li s-a alăturat lăudându-l pe Dumnezeu, însă în sinea sa și ea îi aducea mulțumiri păgânului Hippocrate, idolatru al zeilor, însă a cărui înțelepciune traversase vremurile ca să vindece pe unul dintre fiii Lui.

„Rănile se vindecă frumos", îl asigura Ioana pe Gottschalk după ce i-a desfăcut bandajele și l-a lăsat cu spinarea goală ca să-l examineze. Trecuseră două zile de când fusese biciuit, iar coasta ruptă se sudase deja, marginile crestate ale tăieturii se pecetluiseră netede împreună – deși, ca și ea, Gottschalk va purta semnele pedepsei pe viață.

„Îți mulțumesc pentru pentru tot ce ai făcut, frate", i-a răspuns Gottschalk, „însă totul va fi în zadar, căci nu e decât o chestiune de timp până când mă va biciui din nou."

„Nu faci altceva decât să-l provoci cu atitudinea ta sfidătoare deschisă. O abordare mai temperată te-ar ajuta mai bine."

„Îl voi sfida până la ultima suflare. Este afurisit", striga pătimaș.

„Te-ai gândit să-i spui că vei renunța la pământul ce ți se cuvine în schimbul libertății?" l-a întrebat Ioana. O persoană dedicată vieții monahale era întotdeauna oferită unei mânăstiri împreună cu o parcelă de pământ substanțială; dacă mai târziu monahul pleca, se presupunea că și pământul i se înapoia.

„Crezi că nu i-am oferit deja pământul?" a răspuns Gottschalk. „Nu pământul îl vrea; pe mine mă vrea, ori mai degrabă supunerea mea, trup și suflet. Și nu o să o aibă niciodată, chiar dacă va trebui să mă omoare pentru asta."

Prin urmare între ei exista o dispută a voințelor – pe care lui Gottschalk îi era imposibil să o câștige. Cel mai bine era să-l scoată din mânăstire înainte să se întâmple ceva groaznic.

„M-am tot gândit la problema ta", i-a spus Ioana. „Luna viitoare va avea loc sinodul de la Mainz. Toți episcopii Bisericii vor participa. Dacă vei înainta o petiție prin care ceri să fii eliberat, vor fi nevoiți să țină seama de ea, iar hotărârea lor o va aboli pe cea a abatelui Raban."

Gottschalk a comentat mohorât: „Sinodul nu va contesta niciodată voința marelui Raban Maur. Puterea lui este prea însemnată."

„Cârmuirea abaților, chiar și a arhiepiscopilor, a mai fost dată peste cap și până acum", a insistat Ioana. „Iar tu ai un argument solid prin faptul că ai fost oferit mânăstirii în pruncie, înainte de a ajunge la vârsta când puteai să judeci. Am căutat în bibilotecă și am găsit niște pasaje din Jerome care sprijină un asemenea argument." A scos un sul de pergament de sub sutană. „Uite aici, convinge-te singur – le-am copiat exact."

Privirea întunecată a lui Gottschalk se lumina pe măsură ce citea. A ridicat ochii emoționat. „E genial! Nicio duzină de Rabani nu va putea să refuze un argument atât de bine susținut!" Dar apoi norii negri au apărut din nou la orizont. „Dar – nu există nicio cale să-l prezint în fața sinodului. *El* nu o să-mi acorde niciodată permisiunea de a pleca, nici măcar pentru o zi, și cu siguranță nu ca să mă duc la Mainz."

„Burchard, negustorul de îmbrăcăminte, poate să o ducă în locul tău. Afacerile sale îl aduc aici în mod regulat. Îl cunosc bine, căci vine la infirmerie să cumpere medicamente pentru soția lui care suferă de migrene. E un om bun și putem avea încredere în el că va duce petiția în siguranță până în Mainz."

Gottschalk a întrebat suspicios: „De ce faci asta?"

Ioana a ridicat din umeri. „Un om ar trebui să fie liber să-și trăiască viața pe care și-o alege." Și a adăugat în sinea

ei: *Și astfel, în această privință, ar trebui să facă și o femeie.*

Totul a decurs după cum au plănuit. Când Burchard a venit la infirmerie să cumpere medicamentul pentru soția lui, Ioana i-a dat petiția, pe care a dus-o la destinație împăturită la loc sigur în desaga sa.

Câteva săptămâni mai târziu, abația a primit o vizită neașteptată din partea lui Otgar, episcop de Trier. După complimentele formale din curtea de la intrare, episcopul a cerut și a fost primit imediat în audiență de abate în chiliile sale.

Vestea pe care o aducea episcopul era surprinzătoare: Gottschalk fusese slobozit de jurăminte. Era liber să părăsească Fulda când dorea.

Acesta a ales să plece imediat, nedorindu-și să mai rămână nicio clipă în plus decât era nevoie sub privirea otrăvitoare a lui Raban. Bagajele nu au fost o problemă; deși trăise toată viața la mânăstire, Gottschalk nu avea nimic de luat cu el, căci un călugăr nu putea să dețină nicio proprietate personală. Fratele Anselm, bucătarul, i-a încropit un săculeț cu mâncare ca să-i ajungă pentru primele zile ale călătoriei și asta a fost tot.

„Unde te vei duce?" l-a întrebat Ioana.

„La Speyer", i-a răspuns. „Am o soră căsătorită acolo; pot să stau cu ea o vreme. Apoi... nu știu."

Luptase pentru libertate atât de mult timp și cu atât de puține speranțe că nu avusese timp să se gândească ce va face dacă până la urmă va reuși. Niciodată nu a cunoscut altceva în afară de viața monastică; ritmurile sale sigure și previzibile făceau parte din el precum respirația. Deși era prea mândru ca să recunoască asta, Ioana citea incertitudinea și teama în ochii lui.

Frații nu s-au strâns ca să-și ia rămas bun de la el, căci Raban le-a interzis-o. Numai Ioana și alți câțiva călugări ale căror opus mannum îi adusese prin curtea principală la acea oră se aflau acolo ca să-l vadă pe Gottschalk ieșind pe poartă, în sfârșit un om liber. Ioana îl urmărea croindu-și drum pe cărare, silueta lui înaltă și uscățivă devenind din ce în ce mai mică până când a dispărut la orizont.

Va fi fericit? Ioana spera că da. Însă într-un fel părea un om care tânjea de fiecare dată după ceea ce nu putea avea, alegându-și cea mai dificilă și spinoasă cale. Se va ruga pentru el, ca și pentru celelalte suflete triste și frământate care trebuie să străbată singure drumurile vieții.

Capitolul 16

În Ziua Morților[1] frații din Fulda se adunaseră în curtea principală pentru *separatio leprosorum*, liturghia solemnă ce segrega leproșii de restul societății. În acel an fuseseră identificați șapte asemenea nefericiți în regiunea din jurul Fuldei, patru bărbați și trei femei. Unul era un flăcău nu mai mare de paisprezece ani, în care semnele bolii fuseseră totuși foarte neclare; la o femeie în vârstă de șaizeci de ani, ori mai mult, ai cărui ochi fără pleoape, lipsa buzelor și a degetelor atesta un grad avansat al bolii. Toți șapte fuseseră înfășurați în giulgiu negru și aduși laolaltă în curte, unde fuseseră înghesuiți alandala într-un pâlc vrednic de plâns.

Frații s-au apropiat în procesiune solemnă. Primul venea abatele Raban, mergând semeț în deplină demnitate egumenică. În dreapta sa pășea starețul Joseph, iar la stânga acestuia, episcopul Otgar. În urma lor mărșăluiau frații care mai rămăseseră, în ordine ierarhică. Doi frați mireni încheiau procesiunea, împingând o roabă încărcată ochi cu pământ luat din cimitir.

---

[1] 2 noiembrie, zi din calendarul bisericii romano-catolice stabilită pentru rugăciuni pentru sufletele celor care au murit și se crede că sunt în purgatoriu. (nota trad.)

„Drept care vă interzic să intrați în orice biserică, moară, brutărie, piață ori alt loc unde se strâng oamenii." Abatele Raban se adresa leproșilor cu o solemnitate ce atârna greu în cumpănă. „Vă interzic să folosiți drumurile și cărările comune. Vă interzic să vă apropiați de orice persoană vie fără să sunați din clopoțel ca să îi avertizați. Vă interzic să vă atingeți copiii ori să le dăruiți ceva."

Una dintre femei începuse să bocească. Două pete întunecate, umede, îi întinau fața tunicii sale ponosite din lână. *O mamă care alăptează,* se gândea Ioana. *Unde-i e bebelușul? Cine va avea grijă de el?*

„Vă interzic să beți ori să mâncați în compania cuiva cu excepția leproșilor asemeni vouă", a continuat abatele Raban. „Vă interzic ca vreodată să vă spălați pe mâini sau pe față, ori alte obiecte pe care le folosți, la râu sau la alte pârâie ori cursuri de apă. Vă interzic cunoașterea carnală a soțului sau soției ori a oricărei alte persoane. Vă interzic să procreați copii ori să le dați să sugă."

Hohotele pline de suferință ale femeii se intensificaseră, lacrimile curgându-i în jos pe fața mâncată de boală.

„Cum te numești?" Cu o iritare greu stăpânită, abatele Raban i s-a adresat femeii în dialectul local. Afișarea rușinoasă a emoțiilor femeii tulbura simetria bine stabilită a ceremoniei cu care Raban spera să-l impresioneze pe episcop. Căci acum era evident că Otgar venise la Fulda nu doar să aducă veștile despre slobozirea lui Gottschalk de jurăminte, dar și să observe și să raporteze despre felul cum Raban administra abația.

„Madalgis", i-a răspuns fonfăit femeia. „Vă rog, stăpâne, trebuie să plec acasă, căci acolo mai așteaptă patru mititei orfani de tată să le pregătesc cina."

„Dumnezeu va avea grijă de cei neprihăniți. Tu ai păcătuit, Madalgis, iar Dumnezeu te năpăstuiește", îi explica

Raban cu o răbdare teatrală, ca unui copil. „Nu trebuie să verși lacrimi, ci să-i mulțumești lui Dumnezeu, căci vei fi supusă la chinuri mai ușoare în viața ce va să vină."

Madalgis înțepenise uluită, ca și cum s-ar fi îndoit că auzise bine. Apoi fața i s-a boțit, iar hohotele au izbucnit din nou, mai puternice decât până atunci, chipul înroșindu-i-se de la baza gâtului până la rădăcina părului.

Ce straniu, se gândea Ioana.

Raban s-a întors cu spatele la femeie. *„De profundis clamavi, ad te, Domine..."* Își începuse rugăciunea pentru morți. Frații i s-au alăturat, vocile contopindu-li-se la unison.

Ioana articula mecanic cuvintele, cu ochii fixați pe Madalgis într-o concentrare intensă.

Încheindu-și rugăciunea, Raban a trecut la partea de final a ceremoniei, în care fiecare lepros va fi separat de lume. Stătea în fața primului bolnav, flăcăul de paisprezece ani ambiguu însemnat de boală. *„Sis mortuus mundo, vivens iterum Deo"*, a spus abatele Raban. „Ești mort în ochii lumii, însă trăiești în ochii lui Dumnezeu." I-a făcut semn fratelui Magenard, care a înfipt o cazma în roabă și a ridicat o grămăjoară de pământ din cimitir aruncându-l pe băiat, împroșcându-i hainele și părul.

Ceremonia s-a repetat de cinci ori, sfârșindu-se de fiecare dată cu pământul azvârlit. Când a venit rândul lui Madalgis, a încercat să fugă, însă cei doi frați mireni i-au blocat calea. Raban s-a încruntat.

„Sis mortuus mundo, vivens iter –"

„Opriți-vă!" a strigat Ioana.

Abatele Raban a amuțit. Toată lumea s-a întors să localizeze sursa acestei întreruperi fără precedent.

Sub privirile tuturor ațintite asupra ei, Ioana a înaintat spre Madalgis și a cercetat-o cu un ochi de expert. Apoi s-a întors spre abatele Raban. „Părinte, această femeie nu este leproasă."

„Cum?" Raban se lupta să-și țină furia în frâu, ca episcopul să nu-și dea seama.

„Aceste leziuni nu sunt de natură leproasă. Vedeți cum i se colorează pielea irigată de sângele de sub ea? Această afecțiune a pielii nu este infecțioasă; poate fi vindecată."

„Dacă nu e leproasă, atunci din ce cauză prezintă aceste ulcerații?" a întrebat Raban.

„Pot exista câteva cauze. E dificil de precizat fără o examinare atentă. Dar oricare ar fi motivul, un lucru e cert: nu e lepră."

„Dumnezeu a însemnat această femeie cu manifestările vizibile ale păcatului. Nu trebuie să-I sfidăm voința!"

„E însemnată, dar nu de lepră", i-a răspuns Ioana cu încăpățânare. „Dumnezeu ne-a înzestrat cu conștiința de a discerne între cei pe care El i-a ales să poarte această povară și cei pe care nu i-a ales. Va fi mulțumit Dumnezeu dacă vom consimți la moartea unei ființe vii pe care El însuși nu a preferat-o?"

Era un argument inteligent. Exasperat, Raban a văzut că ceilalți erau impresionați. „Cum știm dacă ai interpretat sau nu corect semnele voinței lui Dumnezeu?" a contracarat el. „Trufia ți-e atât de mare încât îți vei sacrifica frații în numele ei – căci dacă o ajuți pe femeia asta, ne pui pe toți în pericol."

Afirmația a stârnit un murmur de îngrijorare. Nimic, nu inspira mai multă groază, repulsie și frică decât lepra, poate doar caznele inimaginabile ale iadului.

Urlând Madalgis s-a aruncat la picioarele Ioanei. Urmărise discuția fără să înțeleagă, căci Ioana și Raban vorbiseră în latină, însă reușise să discearnă că Ioana intervenise de partea ei, iar disputa nu evolua bine.

Ioana a bătut-o ușurel pe umăr ca să o facă să tacă și să o mângâie. „Niciunul dintre frați nu e cazul să fie supus riscului, cu excepția mea. Cu permisiunea voastră, părinte, voi merge cu ea acasă, ducându-i medicamentele necesare."

„Singur? Cu o femeie?" Sprâncenele lui Raban s-au arcuit într-o expresie de oroare pioasă. „John Anglicus, poate că intenția ta este inocentă, însă ești totuși un bărbat tânăr, subiect al poftelor josnice ale cărnii și de aceea este datoria mea, în calitate de părinte spiritual, să te protejez."

Ioana a deschis gura să răspundă, apoi a închis-o frustrată. Nimeni nu putea să fie mai în siguranță decât ea când venea vorba de tentația unei femei, însă nu avea cum să-i explice asta lui Raban.

Vocea aspră a fratelui Benjamin a răsunat în spatele ei. „Îl voi însoți pe fratele John. Sunt bătrân, vremea unor asemenea ispite a trecut demult. Părinte, trebuie să aveți încredere în fratele John când spune că femeia nu are lepră, căci atunci când vorbește atât de stăpân pe sine, nu se înșală. Abilitățile lui privind asemenea chestiuni sunt extraordinare."

Ioana i-a aruncat o privire recunoscătoare. Madalgis s-a agățat de ea, hohotele potolindu-i-se în scâncete surde sub atingerea domolitoare a Ioanei.

Abatele Raban ezita. Ceea ce își dorea din tot sufletul era să îi dea o nuia zdravănă lui John Anglicus pentru nesupunerea sa obraznică. Însă episcopul Otgar era de față; Raban nu putea să pară inflexibil ori nemilos. „Foarte bine", a răspuns în silă. „Frate John, după vecerenie, tu și fratele Benjamin puteți pleca cu păcătoasa și faceți ce e de făcut în numele lui Dumnezeu ca să o vindecați de suferințe."

„Mulțumesc, părinte", a spus Ioana.

Raban le-a făcut semnul crucii deasupra. „Fie ca Dumnezeu în bunătatea Lui milostivă să vă apere de rele."

Catârul care căra gențile cu proviziile medicale se târa placid, indiferent la soarele vestului. Bordeiul lui Madalgis se afla la vreo opt kilometri depărtare; în ritmul ăsta apatic vor fi presați imperios să ajungă înainte de lăsarea întunericului.

Ioana a îndemnat catârul nerăbdătoare. Ca să o binedispună, animalul a mai făcut vreo cinci sau șase pași rapizi unul după altul și apoi s-a instalat confortabil la pasul inițial.

Pe măsură ce mergeau, Madalgis sporovăia agitată cu o energie care adesea urmează unei frici grozave. Ioana și Benjamin aflaseră de la ea întreaga-i poveste nefericită. În ciuda înfățișării sale nevoiașe, nu era colona, ci o femeie liberă al cărei soț fusese independent și deținuse o moșie ce se întindea pe douăsprezece hectare. După moartea lui, a încercat să-și întrețină familia lucrând singură pământul, însă acest efort eroic a fost întrerupt brusc de vecinul ei, lordul Rathold, care își dorise cu înfocare moșia cea prosperă. Lordul Rathold i-a adus la cunoștință abatelui Raban strădaniile lui Madalgis, iar acesta i-a interzis, sub amenințarea excomunicării, să mai angajeze vreodată plugari ori săpători. „E un păcat ca o femeie să facă munca bărbaților", i s-a spus.

Nevoită să facă față foametei, Madalgis a fost obligată să-și vândă moșia și casa lordului Rathold pentru o fracțiune din valoarea lor, primind în schimb câțiva solidi și o colibă minusculă într-o așezare din apropiere cu o bucățică de pășune pentru vaci.

Se apucase să facă brânză; în felul acesta reușise să-și încropească un trai la limita subzistenței, schimbând roadele muncii sale cu alte alimente și bunuri.

Cum a dat cu ochii de locuința ei, Madalgis a scos un țipăt de bucurie și a luat-o la fugă înainte, dispărând grabnic înăuntru. Ioana și fratele Benjamin au urmat-o câteva minute mai târziu și au găsit-o îngropată sub o gloată de copii care respirau sacadat, râzând, plângând și vorbind toți în același timp. Văzându-i pe cei doi călugări intrând, copii au țipat alarmați și au înconjurat-o pe Madalgis protector, temându-se că le va fi luată din nou de lângă ei. Madalgis

le-a vorbit, iar zâmbetele au reapărut pe chipurile lor, deși îi cercetau cu interes pe cei doi străini.

O femeie a intrat, ducând câte un bebeluș în fiecare mână. S-a înclinat respectuos în fața celor doi călugări, apoi s-a grăbit să înmâneze unul dintre bebeluși lui Madalgis, care l-a luat în stăpânire bucuroasă și l-a pus la sân unde a început să sugă înfometat. Cealaltă femeie părea o servitoare de cincizeci de ani, sau și mai mult, dar ulterior Ioana a observat că deși fața ei era ridată și zbârcită, nu era cu mult mai în vârstă decât Madalgis – avea poate douăzeci și nouă ori treizeci de ani.

I-a dat să sugă copilului lui Madalgis ca și cum ar fi fost al ei, a realizat Ioana. Privea cu compătimire sânii lăsați ai femeii și abdomenul ofilit, ca și paloarea nesănătoasă a pielii. Ioana mai văzuse aceste simptome: adesea femeile rămâneau însărcinate cu primul lor copil la vârsta de treisprezece ori paisprezece ani, iar după aceea își duceau traiul într-o stare de graviditate realmente perpetuuă, aducând pe lume copil după copil cu o regularitate înfricoșătoare. Nu era ceva neobișnuit ca o femeie să fie gravidă de douăzeci de ori, ba chiar și mai mult, în timpul vieții sale – deși inevitabil unele sarcini erau întrerupte prin avorturi. Când o femeie ajungea la vârsta maturității – dacă trăia până atunci, căci nașterile aduceau cu sine riscuri considerabile – trupul ei era epuizat, iar spiritul distrus de epuizare. Ioana și-a notat în minte să prepare un tonic din pudră de scoarță de stejar și salvie ca să o fortifice pe femeie pentru iarna care se apropia.

Madalgis a vorbit cu cel mai mare copil al ei, un băiețaș stângaci de vreo doisprezece-treisprezece ani. A ieșit pe ușă și s-a întors un minut mai târziu cu o pâine și o bucată de brânză cu striații albastre, pe care le-a oferit Ioanei și fratelui Benjamin. Fratele Benjamin a acceptat pâinea, însă

a refuzat brânza, căci evident mucegăise. Și Ioanei i se părea respingătoare brânza, însă ca să-i facă pe plac băiatului a rupt o bucățică minusculă și a băgat-o în gură. Spre mirarea ei, aceasta avea un gust minunat – înțepător, abundent, uimitor de aromat – de departe superioară oricăror brânzeturi servite la mesele din Fulda.

„Vai, este delicioasă."

Băiatul a rânjit.

„Cum te cheamă?" l-a întrebat Ioana.

„Arn", i-a răspuns el timid.

În timp ce mânca, Ioana trecea în revistă împrejurimile. Locuința lui Madalgis era mică, o colibă fără ferestre construită grosolan din șipci încrucișate tencuite cu nămol și umplute cu paie și frunze. În pereți se zăreau găuri mari, pe unde se strecura aerul rece al nopților, ridicând fumul din sobă într-un nor înnecăcios. Într-un colț era un țarc pentru animale; luna viitoare Madalgis o să-și aducă vacile în colibă pe timpul iernii – un obicei practicat de toți cei săraci. Procedând în acest fel nu numai că-și protejau animalele, însă își procurau o sursă suplimentară de căldură atât de necesară în locuințele lor. Din nefericire, pe lângă căldura trupurilor sale, animalele aduceau și paraziți: tăuni, purici și o armată de alte insecte, care se ascundeau între trestiile de pe podea și saltelele din paie. Majoritatea celor săraci erau plini de înțepături și spuzeli, un fapt ilustrat și în bisericile locale, ai căror pereți conțineau reprezentații grafice ale lui Iov, cu trupul acoperit cu buboaie, ce își cresta inflamațiile cu un cuțit.

Unii oameni – iar Ioana o suspecta pe Madalgis ca fiind una dintre aceștia – manifestau de-a lungul timpului reacții neobișnuit de puternice la înțepăturile insectelor. Pielea era plină de inflamații grozave care fiind iritate de hainele din lână aspră și murdară, erupeau în cele din urmă în leziuni purulente.

Probarea diagnosticului Ioanei mai avea de așteptat, căci acum se întunecase complet. *Mâine,* își zicea Ioana pregătindu-se de culcare, *mâine vom începe.*

A doua zi au curățat coliba de la podele până la tavan. Trestiile vechi care acopereau solul au fost scoase afară, iar podeaua din pământ măturată până când a rămas netedă și nivelată. Saltelele din paie au fost puse pe foc și au făcut altele noi din paie proaspete și de calitate. Chiar și stufui de pe acoperiș, care începuse să se toace și să putrezească, a fost înlocuit.

Partea cea mai dificilă era să o convingă pe Madalgis să facă o baie. Ca toți ceilalți, se spăla pe față, pe mâini și pe picioare în mod regulat, însă ideea de scufundare completă era pentru ea străină și chiar periculoasă.

„O să mă prindă fluxul și o să mor!" se tânguia femeia.

„O să mori dacă nu te speli", i-a răspuns Ioana hotărâtă. „Existența unei leproase este ca a unui mort viu."

Vânturile reci din Herbismanoth înghețaseră apa din micul pârâu care curgea în spatele așezării, prea rece pentru a face baie. Au cărat apa din pârâu și au încălzit-o pe plită, apoi au turnat-o într-o copaie de spălat rufe. Cât timp cei doi călugări au stat cu spatele la ea, Madalgis s-a cufundat în copaie cu o tulburare grozavă, apoi s-a spălat pe corp cu apă și săpun.

După ce s-a îmbăiat, Madalgis și-a pus pe ea o tunică nouă și curată pe care Ioana o obținuse de la fratele Conrad, pivnițarul, anticipând că va avea nevoie de ea. Confecționată din stofă fină, era suficient de călduroasă ca să o scoată pe Madalgis din iarnă, cu toate astea mult mai moale și mai puțin iritantă decât lâna.

Spălată și curată, cu casa deparazitată de insecte și strălucind de la acoperiș până la podea, Madalgis a început

de îndată să-și revină. Leziunile i s-au uscat și au început să dea semne de vindecare.

Fratele Benjamin era extaziat. „Ai avut dreptate!" i-a spus Ioanei. „Nu e lepră! Trebuie să ne întoarcem și să le arătăm și celorlalți!"

„Să mai așteptăm câteva zile", i-a răspuns Ioana precaută. Nu trebuia ca nimeni să se îndoiască de tămăduire când se vor întoarce.

„Mai arată-mi una", se ruga Arn.

Ioana i-a zâmbit. În ultimele câteva zile îl învățase pe băiat metoda clasică de calcul numeric a lui Bede și se dovedise a fi un elev isteț și înfocat.

„Mai întâi trebuie să-mi arăți că ții minte ce te-am învățat deja. Ce reprezintă acestea?" Și-a ridicat ultimele trei degete ale mâinii stângi.

„Unitățile" a răspuns băiatul fără să ezite. „Și acestea" – i-a arătat degetul mare stâng și arătătorul – „sunt zecile".

„Bine. Și la mâna dreaptă?"

„Acestea reprezintă sutele și acestea miile." Băiatul a ridicat degetele corespunzătoare pentru exemplificare.

„Foarte bine, ce numere dorești să folosești?"

„Doisprezece, căci asta e vârsta mea. Și" – s-a gândit un moment – „trei sute șaizeci și cinci, căci acesta este numărul de zile din an!" i-a spus, mândru să-i arate și altceva ce învățase.

„De douăsprezece ori trei sute șaizeci și cinci. Să vedem..." Degetele Ioanei se mișcau grabnic, calculând totalul. „Asta înseamnă patru mii trei sute optzeci."

Arn bătea din palme încântat.

„Încearcă și tu", i-a spus Ioana, repetând exercițiul din nou, mai lent, dându-i timp ca să imite fiecare mișcare.

Apoi l-a pus și pe el să repete. „Excelent!" l-a felicitat după ce a executat calculul.

Arn a zâmbit cu o gură până la urechi, fascinat de joc și de laude. Dar apoi fețișoara lui rotundă a devenit serioasă. „Cât de mult știi să calculezi?" a întrebat. „Poți să faci calcule cu sute și cu mii? Cu... un număr de ordinul miilor și alt număr de același ordin?"

Ioana a dat din cap. „Pur și simplu îți atingi pieptul în felul ăsta... vezi? Așa obții zecile de mii. Iar dacă îți atingi coapsele, așa, sute de mii. Deci" – degetele ei s-au mișcat din nou – „de o mie o sută de ori două mii trei sute face... două milioane cinci sute treizeci de mii!"

Ochii lui Arn s-au mărit cât cepele, minunați. Numerele erau atât de mari încât abia și le putea imagina.

„Mai arată-mi o socoteală!" a implorat-o el. Ioana a râs. Îi plăcea să-l învețe pe băiat, căci sorbea cunoștințele însetat. Îi aducea aminte de ea când era copil. *Ce păcat,* se gândea ea, *că această sclipire inteligentă era destinată să se stingă în bezna ignoranței.*

„Dacă aș putea să aranjez", i-a spus, „ți-ar plăcea să studiezi la școala de la abație? Ai putea să mergi să înveți acolo – nu numai cifrele, dar și să scrii și să citești."

„Să scriu și să citesc?" Arn repeta minunându-se. Aceste deprinderi extraordinare erau rezervate preoților și nobililor foarte însemnați, nu celor ca el. A întrebat îngrijorat: „Trebuie să devin călugăr?"

Ioana se amuza. Arn era la vârsta când băieții începeau să dezvolte un interes puternic față de sexul opus; ideea unei vieți caste era percepută ca fiind dezgustătoare pentru el.

„Nu", i-a răspuns. „O să studiezi la școala externă, aceea în care se pregătesc elevii laici. Dar asta ar însemna să pleci de acasă și să locuiești în abație. Și va trebui să înveți din greu, căci dascălul maestru este foarte sever."

Am nu a ezitat nicio clipă. „Oh, da! Da, te rog!"

„Foarte bine. Ne întoarcem la Fulda mâine. Atunci voi vorbi cu dascălul."

„În sfârșit!" Fratele Benjamin a răsuflat ușurat. Chiar înaintea lor, unde drumul bolovănos se întâlnea cu orizontul, zidurile cenușii ale Fuldei se înălțau țepene, pe fundalul turnurilor gemene ale bisericii abației.

Micul grup de călători îndurară o călătorie obositoare de la bordeiul lui Madalgis, iar vremea rece și umedă îi agravase reumatismul de care suferea Benjamin, făcând ca fiecare pas să fie un chin.

„O să ajungem în curând", i-a spus Ioana. „Într-o oră o să-ți pui picioarele deasupra mangalului din cămăruța ta călduță."

În depărtare, goarnele sunau vestindu-le sosirea, căci nimeni nu se apropia de porțile Fuldei fără să fie anunțat. La auzul sunetului, Madalgis și-a strâns agitată bebelușul în brațe. Ioana și fratele Benjamin își dăduseră toată silința să o convingă să se întoarcă la abație; a fost până la urmă de acord numai cu condiția să fie însoțită de copii.

Frații se strânseseră în curtea principală ca să-i întâmpine, aliniați ceremonios după ordin, cu însuși abatele Raban în frunte, cu părul argintiu și o alură maiestuoasă.

Madalgis s-a făcut mică dându-se înapoi temătoare, ascunzându-se în spatele Ioanei.

„Înaintează", i-a spus Raban.

„Nu te teme, Madalgis", a asigurat-o Ioana. „Fă ce-ți spune părintele abate."

Madalgis a pășit înainte și stătea tremurând în mijlocul grupului străin. Un suspin de uimire a trecut printre frați văzând-o. Bubele răsuflate și leziunile ulceroase dispăruseră complet; cu excepția câtorva semne uscate în curs de vindecare, pielea bronzată de soare a feței și a

brațelor arăta curată și tare, înfloritoare, ca rezultat al sănătății recăpătate. Nu mai exista nicio îndoială: chiar și cel mai nepriceput putea spune că femeia care stătea în fața lor nu era leproasă.

„O, semn minunat al proniei cerești!" a exclamat episcopul Otgar fascinat. „Precum Lazăr, ea a fost înviată din morți!"

Frații s-au îngrămădit în jurul lor, însoțind triumfător micul grup de călători către biserică.

* * *

Vindecarea lui Madaglis de către Ioana nu a fost privită drept altceva decât un miracol. Toată Fulda răsuna de laude pentru John Anglicus. Când venerabilul frate Aldwin, unul dintre cei doi preoți ai comunității, a murit în somn într-o noapte, călugării nu au avut niciun dubiu cu privire la cine îi va succeda.

Totuși, abatele Raban, avea o altă părere. John Anglicus era cu desăvârșire prea cutezător și îngâmfat ca să-i fie pe plac. Raban îl prefera pe fratele Thomas, care, trebuia să recunoască, deși mai puțin inteligent, era mult mai previzibil – o calitate pe care Raban o prețuia.

Însă trebuia să țină cont și de episcopul Otgar. Episcopul știa de bătaia cu nuiaua, soră cu moartea, a lui Gottschalk, era un eveniment care se reflectase neplăcut asupra abației lui Raban. Dacă Raban îl neglija pe John Anglicus în favoarea unui frate mai puțin pregătit, s-ar putea să ridice și alte întrebări privitoare la modul cum administra abația. Iar dacă regele primea un raport nesatisfăcător despre el, s-ar putea să-l destituie din funcție – un rezultat de neconceput. Raban a decis că cel mai bine era să fie prudent în alegerea preotului – cel puțin pentru moment.

În adunarea canonicilor a anunțat: „În calitate de părinte spiritual, dreptul de a numi un preot din rândurile voastre îmi revine mie. După îndelungi rugăciuni și meditații, am decis să aleg un frate foarte potrivit să oficieze, datorită calităților și cunoștințelor sale impresionante: fratele John Anglicus."

Dintre frați s-a ridicat un murmur de aprobare. Ioana s-a îmbujorat la față de emoție. *Eu, preot!* Să i se permită accesul la misterele sacre, să administreze sfânta împărtășanie! Fusese aspirația la care tatăl ei nutrise cel mai mult pentru Matthew, iar după moartea acestuia, pentru John. Ce ironie cruntă ca această ambiție să fie până la urmă realizată prin intermediul fiicei sale!

Așezat în partea cealaltă a încăperii, fratele Thomas căuta urât la Ioana. *Preoția îmi aparține,* gândea cu amărăciune. *Eram alesul lui Raban; nu mi-a spus el asta acum câteva săptămâini?*

Totul s-a schimbat după ce John Anglicus a tămăduit-o pe leproasă. Se înfuriase. Madalgis era un nimeni, o sclavă, sau un pic mai bine decât atât. Care ar fi fost diferența dacă o izola cu leproșii și ar fi supraviețuit ori ar fi murit?

Faptul că laudele îi reveneau lui John Anglicus îi provocau o pizmă amară. De la bun început Thomas îl urâse – îi urâse rapiditatea capacității de a raționa, deseori simțind aluziile înțepătoare, ura ușurința cu care își însușea noțiunile. Asemenea lucruri nu veneau de la sine în cazul lui Thomas. A trebuit să se chinuie ca un sclav să învețe declinațiile în latină și să memoreze capitolele regulamentului abației. Însă Thomas înlocuia sclipirea de inteligență care-i lipsea, prin perseverență și prin însușirea formelor exterioare ale credinței. Ori de câte ori termina de mâncat, Thomas avea grijă să pună cuțitul și furculița jos perpendiculare, ca un tribut adus Sfintei Cruci. Nu-și bea

niciodată vinul dintr-o înghițitură ca ceilalți, ci lua reverențios înghițituri mici, sorbea de trei ori, ca să ilustreze pios miracolul Sfintei Treimi. John Anglicus nu se obosea cu asemenea acte de devoțiune.

Thomas își examina rivalul, arătând atât de angelic cu aura sa fină de păr alb-auriu. *Fie ca iadul să-l mistuie în flăcările sale, și pe el și pântecele blestemat care i-a dat naștere!*

Refectoriul, sala de mese a călugărilor, era o structură cu pereți ziditi, având 15 metri lățime și 30 metri lungime, spațios construită ca să încapă în ea toți cei trei sute cincizeci de frați din Fulda. Pe peretele de la sud avea șapte ferestre înalte și șase la nord, permițând ca lumina soarelui să pătrundă direct pe toată durata anului; era una dintre clădirile cele mai primitoare ale mânăstirii. Grinzile late din lemn și penele care susțineau căpriorii erau pictate în culori vii cu scene din viața lui Bonifaciu, sfântul patron al Fuldei; picturile se adăugau la impresia de lumină și strălucire, așa că încăperea era la fel de primitoare și de plăcută și acum, în zilele reci și scurte din Heilagmanoth, ca și pe timpul verii.

Era ora prânzului, iar frații se adunaseră în refectoriu ca să ia masa, prima dintre cele două ale zilei. Abatele Raban stătea la o masă lungă, în formă de U, centrată lângă peretele din est, flancat de doisprezece frați în stânga și alți doisprezece în dreapta, reprezentându-i pe apostolii lui Hristos. Mesele lungi cu blaturi din lemn sprijineau farfurii modeste cu pâine, legume și brânză. Șoarecii goneau pe pardoseala din pământ, căutând fărâme picate de la masă.

Conform regulamentului Sfântului Benedict, frații serveau întotdeauna masa fără să vorbească. Liniștea mormântală era tulburată doar de clinchetul cuțitelor și al cănilor din metal dar și de vocea cititorului din săptămâna respectivă, care stătea în picioare la amvon citind din Psalmi

ori din Viețile Sfinților. „Odată cu trupul muritor ce se înfruptă din roadele pământului", îi plăcea abatelui Raban să spună, „așa și sufletul să capete susținere spirituală."

Regula taciturnitis, sau regula tăcerii, era un ideal râvnit de toată lumea, însă pus în aplicare doar de câțiva. Frații lucraseră la o schemă sofisticată de semne din mâini și de gesturi faciale cu ajutorul cărora comunicau în timpul meselor. O conversație întreagă putea fi derulată în acest fel, mai ales când, întocmai ca acum, cititorul era de proastă calitate. Fratele Thomas citea cu o voce aspră, cu un accent pronunțat, și îi lipsea complet ritmul săltăreț al poeziei Psalmilor; orb la poticneli, Thomas citea cu voce tare, vocea sa zgâriind urechile fraților. Abatele Raban îi cerea mereu fratelui Thomas să citească, preferându-l în defavoarea fraților mult mai talentați, căci, așa cum o spusese chiar el,: „o voce prea dulce invită demonii să se strecoare în inimă."

„Pssst." Un sâsâit șoptit i-a atras atenția Ioanei. A ridicat ochii din farfurie și l-a văzut pe fratele Adalgar făcându-i semne peste masă.

Ridicase patru degete. Numărul semnifica un capitol din regulamentul Sfântului Benedict, un mijloc uzual pentru acest gen de comunicare între frați, care favoriza referirile și digresiunile enigmatice.

Ioana și-a amintit rândurile cu care se deschidea capitolul patru: *„Omnes supervenientes hospites tamquam Christas suscipiantur"*, se spunea. „Fie ca toți cei care vin să fie primiți precum Hristos."

Ioana a înțeles din prima unde voia să bată fratele Adalgar. La Fulda venise un vizitator – unul de vază, altfel fratele Adalgar nu s-ar fi obosit să-l anunțe. Fulda primea mai bine de o duzină de vizitatori pe zi, bogați și săraci, pelerini cu mantii din blană și cerșetori în zdrențe, călători epuizați care veneau știind că nu vor fi dați afară, că aici vor

găsi câteva zile de odihnă, adăpost și mâncare înainte de a-și continua peregrinările.

Ioanei îi stârnise curiozitatea. „Cine?" i-a răspuns printr-o ușoară ridicare din sprâncene.

În acele moment abatele Raban a făcut semn, iar frații s-au ridicat de la masă la unison, aliniindu-se în ordinea vârstei. Când ieșeau din refectoriu, fratele Adalgar s-a întors către ea.

„Parens", i-a semnalat și a îndreptat degetul insistent spre ea. „Părintele tău."

Cu pasul calm și măsurat și ținuta liniștită care-i șade bine unui călugăr de la Fulda, Ioana și-a urmat frații afară din refectoriu. Nimic din înfățișarea ei exterioară nu-i trăda agitația profundă.

E posibil ca fratele Adalgar să aibă dreptate? Unul din părinții ei venise la Fulda? Mama sau tatăl ei? *Parens*, i-a spus Adalgar, ceea ce putea să însemne oricare dintre ei. Și dacă era tatăl ei? Nu se aștepta să o vadă pe ea, ci pe fratele ei, John. Gândul a alarmat-o pe Ioana. Dacă tatăl ei descoperă că e o impostoare, cu siguranță o va denunța.

Dar poate că venise mama ei. Gudrun nu îi va trăda secretul. Ar înțelege că o asemenea dezvăluire ar costa-o viața pe Ioana.

Mama. Trecuseră zece ani de când Ioana nu o mai văzuse și se despărțiseră neplăcut. Brusc, mai mult decât orice pe lumea asta, Ioana voia să vadă fața familiară și preaiubită a lui Gudrun, voia să o strângă la piept și să o țină în brațe, să o audă vorbind graiul strămoșesc cu ritmurile sale cadențate.

Fratele Samuel, ospitalierul, a acostat-o când părăsea refectoriul.

„Ești scuzat de la îndatoririle tale în această după amiază; a venit să te vadă cineva."

Sfâșiată între speranță și teamă, Ioana nu a scos un cuvânt.

„Nu fii atât de serios, frate; nu a venit diavolul să-ți ia sufletul nemuritor." Fratele Samuel a râs din toată inima. Era un bărbat cumsecade și jovial, amator după vorbele de duh și râs. Patru ani la rând abatele Raban l-a pedepsit aspru pentru aceste înclinații lumești, dar până la urmă a renunțat și l-a numit ospitalier, adică cel însărcinat să primească vizitatorii, activitate foarte lumească, a cărui principală sarcină era de a întâmpina și a avea grijă de musafiri, ceea ce i se potrivea perfect fratelui Samuel.

„Tatăl tău e aici", i-a spus voios Samuel, bucuros să împartă asemenea vești bune, „te așteaptă în grădină să te salute."

Frica i-a făcut țăndări masca de persoană stăpână pe sine a Ioanei. S-a dat înapoi, scuturându-și capul. „Nu mă întâlnesc cu el. Eu... nu pot."

Fratelui Samuel i-a dispărut zâmbetul de pe buze. „Ei, frate, că doar n-oi vorbi serios. Tatăl tău a călătorit ditamai distanța de la Ingelheim ca să vorbească cu tine."

Va trebui să-i dea niște explicații. „Între noi există discordie. Ne-am... certat... când am plecat de acasă."

Fratele Samuel l-a cuprins cu brațul pe după umeri. „Înțeleg", i-a spus compătimitor. „Însă *este* tatăl tău și a bătut cale lungă. Va fi un act de caritate să vorbești cu el, chiar numai și pentru scurt timp."

Incapabil să obiecteze, Ioana a rămas mută.

Fratele Samuel a interpretat-o drept consimțământ. „Vino, am să te conduc la el."

„Nu!" S-a smucit din strânsoarea brațului său.

Fratele Samuel era zăpăcit. Nu așa trebuia să te adresezi ospitalierului, unuia dintre cei șapte funcționari obedienți ai conducerii abației.

„Sufletul ți-e tulburat, frate", i-a spus ascuțit. „Ai nevoie de călăuzire spirituală. Vom discuta acest lucru mâine în consiliu."

Ce să fac? Se gândea Ioana exasperată. Va fi greu, dacă nu chiar imposibil, să-și ascundă adevărata identitate față de tatăl ei. Însă o dezbatere în consiliu ar fi de asemenea dezastruoasă. Nu avea nicio scuză pentru comportamentul ei. Dacă ținea cu tot dinadinsul să nu se supună, precum Gottschalk...

„Iartă-mă, *Nonnus*" – a folosit apelativul respectuos cuvenit unui frate mai în vârstă – „pentru lipsa mea de cumpătare și umilință. M-ați luat prin surprindere, și în zăpăceala mea, mi-am uitat îndatoririle față de dumneavoastră. Vă cer iertare, cu nespusă smerenie."

Era o scuză drăguță. Încruntarea fratelui Samuel s-a dizolvat într-un zâmbet; nu era omul care să-ți poarte pică.

„Ești iertat, frate, din tot sufletul. Vino. Vom merge împreună până în grădină."

Pe măsură ce se îndepărtau de clădirea mânăstrii, lăsând în urmă hambarele animalelor, moara și cuptoarele de prăjit și uscat semințe, Ioana și-a făcut un calcul rapid al șanselor pe care le avea. Ultima oară când tatăl său o văzuse, era o copilă de doisprezece ani. Se schimbase radical în cei zece ani care trecuseră. Poate că nu o va recunoaște. Poate...

Ajunseseră în grădina cu răzoarele netede în care plantele creșteau în parcele – treisprezece în total, numărul selectat cu atenție ca să simbolizeze sfânta parohie a lui Hristos și cei doisprezece apostoli de la Cina cea de taină. Fiecare parcelă avea exact șapte picioare lățime; și acesta avea o semnificație, căci șapte era cifra harurilor Sfântului Duh, semnificând plenitudinea tuturor lucrurilor create.

În fundul grădinii, între parcelele cu creson și asmatui, tatăl ei stătea în picioare cu spatele la ei. I-a recunoscut

imediat trupul scund și îndesat, gâtul gros și atitudinea dârză. Ioana și-a dosit cât mai adânc capul în interiorul glugii sale voluminoase, ca stofa grea ce-i atârna în față să-i acopere părul și chipul.

Auzindu-i că se apropie, preotul s-a întors. Părul său negru și sprâncenele stufoase, care cândva îi inspiraseră teroare Ioanei, deveniseră complet cenușii.

„Deus tecum." Fratele Samuel a bătut-o pe Ioana pe spate încurajator. „Domnul fie cu tine." Apoi i-a părăsit.

Tatăl ei a traversat grădina șchiopătând. Era mai micuț decât și-l amintea; a constatat cu mirare că folosea un baston pentru a se putea deplasa. Pe măsură ce se apropia, Ioana s-a întors și fără să scoată vreun cuvânt i-a făcut semn s-o urmeze. L-a condus departe de lumina orbitoare a soarelui de amiază în capela fără ferestre învecinată cu grădina, unde se putea ascunde mai bine în întuneric. Înăuntru l-a așteptat să ocupe un loc pe una dintre băncuțe. Apoi s-a așezat și ea la capătul îndepărtat, ținându-și capul plecat astfel ca gluga să-i ascundă profilul.

„Pater Noster qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum..." Tatăl ei rostea rugăciunea „Tatăl nostru". Mâinile sale împreunate i se bâțâiau înțepenite; vorbea cu glasul tremurător al unui om bătrân. Ioana și-a unit vocea cu a lui, cuvintele lor amestecate răsunând în încăperea minusculă cu ziduri din piatră.

După ce au terminat rugăciunea, au stat o vreme tăcuți.

„Fiule", a spus preotul în cele din urmă, „te-ai descurcat bine. Fratele amfitrion mi-a spus că vei fi preot. Ai adus onoare familiei noastre, așa cum am sperat cândva că o va face fratele tău."

Matthew. Ioana a pipăit medalionul Sfintei Caterina ce-i atârna la gât, cel pe care Matthew i-l dăruise cu mult timp în urmă.

Tatăl ei a observat gestul. „Vederea nu mă mai ajută. Ăsta e medalionul surorii tale, Ioana?"

Ioana i-a dat drumul, blestemându-şi prostia; nu se gândise să-l ascundă.

„L-am luat ca amintire... după aceea." Nu putea să vorbească despre ororile atacului vikingilor.

„Sora ta a murit fără să fie... dezonorată?"

Ioanei i-a trecut prin faţa ochilor imaginea Gislei, ţipând de durere şi de frică în timp ce vikingii o posedau pe rând.

„A murit fără să fie violată."

„Deo gratias." Preotul şi-a făcut semnul crucii. „Atunci a fost voinţa lui Dumnezeu. Copil încăpăţânat la culme şi anormal, nu şi-a găsit niciodată pacea în lumea asta; e mai bine aşa."

„Ea nu ar fi spus aşa."

Dacă preotul i-a intuit ironia din voce, nu a arătat-o. „Moartea ei a fost o mare mâhnire pentru mama ta."

„Cum o duce mama?"

Un timp îndelungat preotul nu i-a răspuns. Când a deschis gura într-un târziu, vocea îi era mai tremurătoare ca înainte.

„S-a dus."

„Dus?"

„În iad", i-a spus preotul, „să ardă pentru eternitate."

„Nu." Sentimentul conştientizării îi penetra în coştiinţă. „Nu."

Nu Mama cu faţa ei frumoasă, ochii blânzi, mâinile tandre care îţi ofereau bunătate şi mângâiere – Mama, care o iubise.

„A murit acum o lună", a adăugat preotul, „nespovedită şi neîmpăcată cu Hristos, strigându-şi zeii păgâni. Când moaşa mi-a spus că nu o să trăiască, am făcut tot ce am putut, însă nu mi-a acceptat sfânta împărtăşanie. I-am aşezat sfânta anafură în gură şi mi-a scuipat-o în faţă."

„Moașa? Nu vrei să spui..." Mama ei avea peste cincizeci de ani, trecuse demult de vârsta fertilității; nu mai procrease niciun copil după ce s-a născut Ioana.

„Nu m-au lăsat să o îngrop în cimitirul creștin, nu cu pruncul nebotezat din pântec." Începuse să plângă, înecându-se din pricina suspinelor ce-i zgâlțâiau întregul trup.

A iubit-o, atunci? Avea un mod straniu de a o arăta, cu accesele de furie brutale, cruzimea lui și poftele sale, dorințele sale carnale egoiste care până la urmă o omorâseră.

Hohotele preotului s-au domolit treptat și începuse să rostească rugăciunea pentru morți. De data asta Ioana nu i s-a alăturat. În șoaptă, mormâind în barbă, a început să recite Jurământul, invocând numele sacru al lui Thor, zeul tunetului, exact așa cum Mama o învățase cu multă vreme în urmă.

Tatăl și-a dres vocea rușinat. „Mai e ceva, John. Misiunea din Saxonia... crezi... că este... frații ar putea să se folosească de serviciile mele în campania lor de creștinzare a păgânilor?"

Ioana era perplexă. „Dar cu îndatoririle tale din Ingelheim cum rămâne?"

„Adevărul este că situația mea din Ingelheim a devenit dificilă. Ghinionul... recent... cu mama ta..."

Dintr-o dată Ioana a înțeles. Condamnarea fără drept de apel a căsătoriilor clerului, slab pusă în aplicare în timpul domniei împăratului Karolus, se înăsprise sub stăpânirea fiului său, al cărui zel religios îi câștigase titulatura de Ludovic cel Pios. Ultimul sinod de la Paris a consolidat cu tărie și teoria și practica celibatului preoțimii. Sarcina lui Gudrun, o evidență incontestabilă a lipsei de castitate a preotului, nu se putea să fi sosit într-un moment mai nepotrivit.

„Ți-ai pierdut slujba?"

Cu părere de rău, tatăl ei a dat din cap. „Însă *Deo volente,* încă mai am energia și capacitatea de a îndeplini lucrarea lui Dumnezeu. Dacă ai putea să intervii pentru mine la abatele Raban...?"

Ioana nu a răspuns. Era copleșită de mâhnire, furie și durere; în inima ei nu mai rămăsese loc de compasiune pentru tatăl ei.

„Nu-mi răspunzi. Ai devenit mândru, fiul meu." S-a ridicat, vocea lui reluându-și o notă din vechiul său ton poruncitor. „Amintește-ți că eu am fost cel care te-a trimis în acest loc și în poziția actuală din viața ta. *Contritionem praecedit superbia, et ante ruinam exaltatio spiritus",* a dojenit-o aspru. „Mândria precede distrugerea, iar trufia prăbușirea. Proverbe, capitolul șase."

„Bonum est homini mulierem non tangere", a ripostat Ioana. „E bine pentru un bărbat să nu atingă o femeie. Prima Epistolă către corinteni, capitolul șapte."

Tatăl său și-a ridicat cârja să o lovească, dar mișcarea l-a făcut să-și piardă echilibrul și a căzut. Ea a întins mâna să-l ajute, iar el a tras-o peste el înșfăcând-o în grabă.

„Fiule", vocea implora înlăcrimată în urechea fetei, „fiule. Nu mă părăsi. Tu ești tot ce am."

Dezgustată, s-a smucit înapoi atât de violent că gluga i-a alunecat de pe creștet. În pripă și-a tras-o din nou peste ochi, însă fusese prea târziu.

Fața tatălui ei înregistrase o expresie de recunoaștere terifiată. „Nu", a spus înspăimântat. „Nu, nu se poate."

„Tată –"

„Fiică a Evei, ce ai făcut? Unde este fratele tău, John?"

„E mort."

„Mort?"

„Ucis de vikingi în biserica din Dorstadt. Am încercat să-l salvez, dar –"

„Vrăjitoare! Monstru! Demon din iad!" Și-a făcut semnul crucii în aerul dinaintea lui.

„Tată, te rog lasă-mă să-ți explic –" Ioana se ruga disperată. Trebuia să-l calmeze înainte ca vocea lui ridicată să-i atragă și pe ceilalți.

Și-a recuperat cârja și se chinuia neîndemânatic să se ridice în picioare, întregul său trup tremurându-i. Ioana a voit să-l ajute, însă a ținut-o la distanță și i-a spus acuzator: „Ți-ai omorât fratele cel mare. Nu ai putut să-l cruți pe cel mic?"

„L-am iubit pe John, Tată. Nu i-aș fi făcut niciun rău. Vikingii sunt vinovați, au năvălit fără să prindem de știre, înarmați cu săbii și bârzi." Și-a înăbușit hohotele ce-i sufocau gâtlejul; trebuia să vorbească, să-l facă să înțeleagă. „John a încercat să se lupte, însă i-au omorât pe toți, pe toți. Ei –"

S-a îndreptat spre ușă. „Trebuie să opresc asta, pe tine, înainte ca să mai faci vreun rău."

L-a înșfăcat cu putere de braț. „Tată, nu, te rog, mă vor ucide dacă –"

Se repezise la ea fioros. „Copil al diavolului schimbat de spiriduși! Ar fi trebuit să mori în pântecul mamei tale înainte de a te fi născut!" Se zbătea să se elibereze, fața împurpurându-i-se alarmant. *„Lasă-mă să plec!"*

Ea trăgea de el disperată. Dacă trecea pragul ușii, viața ei era pierdută.

„Frate John?" Un glas a răsunat din cadrul ușii. Era fratele Samuel, iar fața lui amabilă se încruntase îngrijorată. „S-a întâmplat ceva?"

Speriată, Ioana a slobozit brațul tatălui său din strânsoare. Acesta s-a smucit și s-a îndreptat spre fratele Samuel.

„Du-mă la abatele Raban. Trebuie... eu tre – " S-a oprit subit privind năucit și surprins.

Arăta bizar. Pielea îi căpătase o nuanță de un purpuriu și mai aprins; fața i s-a răsucit grotesc; ochiul drept i-a căzut mai jos decât stângul, iar gura i s-a strâmbat ciudat într-o parte.

„Tată?" S-a apropiat ezitând, cu mâna întinsă.

El s-a întins după ea, brațul drept bălăbănindu-se aiurea ca și cum nu și l-ar mai fi controlat.

Îngrozită, Ioana s-a dat înapoi.

Bărbatul a strigat ceva indescifrabil, apoi a căzut pe burtă ca un copac tăiat.

Fratele Samuel striga după ajutor. Cinci călugări și-au făcut imediat apariția din senin în ușă.

Ioana a îngenunchiat lângă tatăl ei și l-a luat în brațe. Capul i se odihnea greoi și moale pe umărul ei, părul lui rar și cenușiu îngemănându-se cu degetele fetei. Privindu-l în ochi, Ioana era șocată de ura ostilă pe care a văzut-o în ei.

Buzele lui articulau cu o înverșunare teribilă. „M... m... m...!"

„Nu încerca să vorbești", i-a spus Ioana. „Nu te simți bine."

I-a aruncat o privire de o furie sălbatică. Cu un ultim efort exploziv, a scuipat un singur cuvânt: *„M... m... m... Mulier!"*

Femeie!

Capul i s-a răsucit spasmotic pe o parte și i-a înghețat în această poziție, cu ochii ficși într-o căutătură otrăvitoare.

Ioana s-a aplecat asupra lui, căutând vreo urmă de răsuflare pe buzele lui întinse, ori de puls în pieptul pustiit. După o clipă, i-a închis ochii ce priveau țintă. „E mort."

Frații Samuel și ceilalți și-au făcut semnul crucii.

„Mi s-a părut că l-am auzit vorbind înainte să moară", a rostit fratele Samuel. „Ce a spus?"

„O invoca pe Maria, mama lui Hristos."

Fratele Samuel a dat din cap înțelepțește. „Un sfânt." Li s-a adresat celorlalți: „Duceți-l în biserică. Îi vom pregăti trupul cu toată ceremonia cuvenită."

„Terra es, terram ibis", intona abatele Raban. Împreună cu ceilalți frați, Ioana s-a oprit să ia o mână de pământ, apoi a presărat-o în mormânt, privind bulgării de pământ negri și umezi pătând pe ici, pe colo lemnul neted al coșciugului tatălui ei.

O urâse dintotdeauna. Chiar și când era micuță, înainte ca războiul dintre ei să fie declarat oficial, nu reușise să obțină nimic de la el decât o îngăduință acră, ranchiunoasă. Pentru el fusese mereu doar o fată proastă, bună de nimic. Și totuși era șocată să descopere cât de dornic fusese să o dea în vileag, ar fi trimis-o la o moarte cumplită fără să șovăie nicio clipă.

Cu toate acestea, când ultima lopată de pământ greu a fost aruncată pe mormântul tatălui ei, Ioana se simțea ciudat, neașteptat de melancolică. Nu-și putea aminti niciun moment în care să-și fi agreat tatăl, să nu se teamă de el, chiar să nu-l urască. Totuși avea sentimentul unei pierderi iremediabile. Matthew, John, Mama – toți dispăruseră. Tatăl ei fusese ultima verigă cu casa în care se născuse, cu fetița ce fusese cândva. Nu mai exista nicio Ioana din Ingelheim; acum era doar John Anglicus, preot și călugăr al mânăstirii benedictine din Fulda.

Capitolul 17

Fontenoy, 841

Pajiștea sclipea în lumina obscură, cenușie a primilor zori de zi, țesută prin mijloc de dulcele unduiri ale pârâului argintiu. *O scenă neverosimilă pentru o bătălie,* medita Gerold funest.

Împăratul Ludovic murise de mai puțin de un an, însă rivalitatea mocnită dintre cei trei fii ai lui izbucnise deja într-un război civil în toată regula. Fratele cel mai mare, Lothar, moștenise titlul de împărat, însă teritoriile Imperiului fuseseră divizate între Lothar și cei doi frați mai mici, Charles și Ludwig – un aranjament nesăbuit și periculos care i-a nemulțumit pe toți trei. Chiar și așa, războiul ar fi putut fi evitat dacă Lothar ar fi avut mai mult talent diplomatic. Poruncitor și despotic din fire, Lothar își trata frații mai mici cu o aroganță care i-a îndemnat să se alieze împotriva lui, revoltându-se pe față. Și astfel cei trei frați de neam regesc veniseră în cele din urmă aici, la Fontenoy, hotărâți să pună ordine diferendelor dintre ei pe calea armelor.

După ce și-a cercetat sufletul cu mare grijă, Gerold și-a unit destinul cu Lothar. Cunoștea bine viciile caracterului lui Lothar, dar ca împărat uns, Lothar era singura speranță pentru unificarea francilor. Dezbinarea care nimicise țara în ultimul an impusese plata unui tribut îngrozitor; vikingii, profitând de confuzia pe care răsturnarea politică o prilejuise, și-au intensificat atacurile asupra țărmurilor francilor, provocând dezastre uriașe. Dacă Lothar ar obține o victorie decisivă aici, frații lui nu ar avea altă opțiune decât să-l susțină. Un regat condus de un tiran era mai bun decât dispariția acestuia.

Goarnele începuseră să sune, chemând soldații. Lothar făcuse aranjamentele unei slujbe la prima oră ca să-și îmbărbătеze oștile înainte de bătălie. Gerold a lăsat la o parte meditațiile sale solitare și s-a întors în tabără.

Înveșmântat în straie aurii, episcopul de Auxerre stătea în vârful unui car cu provizii ca toată lumea să-l poată vedea. *„Libera me, Domine, de morte aeterna"*, plasmodia pe un ton baritonal răsunător în timp ce zeci de acoliți treceau printre soldați și le împărțeau sfânta anafură. Mulți dintre ostași erau iobagi și țărani fără pic de experiență în domeniul armelor, bărbați care în mod normal ar fi fost scutiți de *bannum* imperial, serviciul militar solicitat. Însă acum nu trăiau vremuri obișnuite. Mulți fuseseră luați pe sus din locuințele lor având la dispoziție nu mai mult de o oră ca să-și pună în ordine treburile și să-și ia rămas bun de la cei iubiți. Aceștia din urmă au primit anafura confuzi, căci nu erau pregătiți sub nicio formă să moară. Mințile lor erau în continuare fixate cu îndârjire asupra lucrurilor din lumea asta de care fuseseră atât de grosolan despărțiți: câmpurile, mijloacele de trai, datoriile, soțiile și copii cruzi lăsați în urmă. Tulburați și speriați, nu puteau încă înțelege proporțiile situației neplăcute în care se aflau, nu le venea să

creadă că se aștepta de la ei să lupte și să moară pe acest teritoriu străin pentru un împărat al cărui nume care până acum câteva zile nu fusese decât un ecou îndepărtat în viețile lor. *Câți dintre acești nevinovați,* se întreba Gerold, *vor trăi să vadă soarele apunând la sfârșitul acestei zile?*

„O, Stăpâne al oștirilor", se ruga episcopul încheind slujba, „Luptător împotriva dușmanilor, Înfăptuitor al victoriilor, îngăduiește-ne sub scutul Tău protector și sub sabia gloriei Tale întru distrugerea inamicilor noștri. Amin."

„Amin." Aerul reverbera de sunetul miilor de voci. O clipă mai târziu, prima rază de soare, îngustă și argintie, a crestat orizontul, împrăștiindu-și lumina peste câmpie, fixându-se asupra vârfurilor sulițelor și săgeților ce străluceau ca nestematele. Un chiot puternic a țâșnit din piepturile bărbaților.

Episcopul și-a scos pallium-ul și i l-a înmânat unui ajutor în așteptare. Desfăcându-și sfita a lăsat-o să cadă pe pământ dând la iveal chiurasa unui soldat: *brunia,* platoșa din piele groasă îmbibată în ceară încălzită și cusută cu zale din fier și *bauga,* apărătoarele din metal de pe picioare.

Înseamnă că și el o să intre în luptă, se gândea Gerold.

Strict vorbind, funcția sfântă a episcopului îi interzicea să verse sângele seamănului său, însă în practică acest ideal evlavios era deseori ignorat; episcopii și preoții luptau cot la cot cu regii lor ca orice alt vasal regal.

Unul dintre ajutoare i-a înmânat episcopului o sabie pe care era gravat semnul crucii. Episcopul rotea sabia deasupra capului așa încât crucea din aur strălucea în soare. „Preamăriți-L pe Isus Hristos!" a strigat el. „Înainte, buni creștini, la luptă!"

* * *

Gerold se afla la comanda flancului stâng, poziționat pe ridicătura unui deal situat la granița de sud a câmpului de bătălie. Pe dealul opus, nepotul lui Lothar, Pippin, se afla în fruntea flancului drept, un contingent imens și bine înarmat din Aquitania. Avangarda, condusă de însuși Lothar, fusese desfășurată dincolo de copacii ce se aflau în capătul din est din fața câmpului, înfruntându-l direct pe inamic.

Armăsarul murg al lui Gerold scutura din cap și necheza nerăbdător. Plecându-se în față, Gerold și-a trecut mâna peste gâtul lui roșcat, îmblânzindu-l. Cel mai bine să-și păstreze toată energia aceea nestăpânită când va fi timpul pentru atac. „În curând, băiete", i-a murmurat domol, „în curând."

A privit cerul. Se făcea de șase, prima oră a dimineții. Soarele, încă jos la orizont, bătea direct în ochii dușmanului. *Bun,* și-a zis Gerold. *Un avantaj de care ne putem folosi.* Îl urmărea pe Lothar pentru semnalul de înaintare. Trecuse un sfert de oră și nu primise niciun semn. Armatele inamice se desfășurau la capetele opuse ale câmpului, spionându-se reciproc peste întinderea verde. A mai trecut un sfert de oră. Apoi încă unul. Și încă unul.

Gerold a ieșit din front și a coborât dealul călări spre linia din față a avangardei, unde Lothar aștepta pe cal sub stindardele agitându-se în vânt.

„Maiestate, de ce am întârziat? Soldații sunt nerăbdători să atace."

Lothar își privea lungul nasului irascibil. „Eu sunt împăratul; nu se cuvine ca eu să merg la inamici." Nu-l plăcea pe Gerold, care avea cu desăvârșire o minte prea independentă pentru gustul său – fără niciun dubiu rezultatul anilor pe care-i petrecuse printre păgânii și barbarii de la granița de nord a Imperiului.

„Dar, Sire, priviți soarele! Sorții sunt de partea noastră acum, însă într-o oră vor dispărea!"

„Credeți în Dumnezeu, conte Gerold", i-a replicat Lothar trufaș. „Sunt rege uns de Providență; nu va eșua în a ne recunoaște victoria."

După intonația finală a tonului lui Lothar, Gerold a înțeles că nu mai avea niciun rost ca discuția să continue. S-a înclinat țeapăn, a dat pinteni calului și s-a îndreptat spre poziția pe care o ocupa.

Poate că Lothar avea dreptate, iar Dumnezeu îi va răsplăti cu o victorie. Dar El nu s-ar putea aștepta și la un mic ajutor din partea oamenilor?

Se făcuse zece; soarele aproape ajunsese la zenit. *Fir-ar să fie,* înjura Gerold în barbă. *Ce naiba o fi având Lothar în minte?* Trecuseră aproape patru ore de când așteptau. Soarele bătea în chiurasele lor din metal, încingându-le până când oamenii se agitau incomodați. Cei cărora aveau necesități fiziologice li se ceruse să se ușureze în pozițiile pe care le ocupau, căci nu puteau să spargă frontul; mirosul abundent se ridicase în atmosfera neclintită și plutea pe deasupra lor.

În aceste împrejurări dificile, Gerold s-a bucurat văzând un corp redus ca număr de servitori, sosind cu butoiașe de vin. Soldații mureau de cald și erau însetați; o cupă sănătoasă de vin era tocmai ceea ce aveau nevoie ca să le revitalizeze starea de spirit moleșită. Un strigăt pofticios a răsunat în aer când servitorii au început să circule printre ei, turnându-le cu polonicul cupe pline de vin roșu de pe meleagurile francilor. Și Gerold a băut o cupă și se simțea mult mai bine după ea. Cu toate astea nu le-a permis nici oamenilor săi, și nici sieși, să bea mai mult decât o cupă. Dacă un strop de vin atâța curajul unui bărbat, excesul l-ar face nesăbuit și sălbatic, un pericol și pentru propria-i persoană și pentru camarazii lui.

Lothar nu manifesta o astfel de grijă. Binevoitor își încuraja oamenii să bea. Strigând și frecându-și mâinile, fălindu-se cu îndemânarea lor de a mânui armele, soldații avangardei se înșelau unii pe alții pentru poziția ocupată, păcălindu-se reciproc ca să câștige onoarea de a sta în rândul cel mai din față, îmbrâncindu-se și înghiotindu-se ca niște băiețandrii năbădăioși – și așa și erau; cu excepția unei mâini de veterani cu experiență cea mai mare parte a soldaților nu aveau mai mult de optsprezece ani.

„Sosesc! Sosesc!"

Strigătul a răzbătut din front. Oștirea oponentă avansa, încetișor la început, astfel încât infanteria alcătuită din soldați înarmați și arcași să poată să rămână în apropierea cavaleriei care călărea în fața lor. Efectul era unul solemn, maiestuos, mai degrabă semănând cu o procesiune religioasă și nu cu începutul unei bătălii.

În avangarda lui Lothar, oamenii se vânzoleau dezordonați, târându-se în patru labe ca să-și recupereze coifurile, sulițele și scuturile împrăștiate pe jos. Abia reușiseră să încalece pe cai când cavaleria inamică a dat pinteni cailor înainte atacând din plin, aruncându-se asupra lor cu o viteză înfricoșătoare, făcând pământul să trepideze de mugetul asurzitor similar cu o mie de tunete.

Steagurile avangardei imperiale căzdeau și se ridicau, semnalând contraatacul. Cavaleria a țâșnit înainte, copitele cailor sfâșiind gazonul verde și neted pe măsură ce avansau cu gâturile încordate.

Drept răspuns, murgul lui Gerold a ridicat brusc picioarele din față; Gerold l-a ținut în frâu. „Nu încă, băiete." Gerold și oamenii lui trebuiau să stea pe loc; se hotărâse ca flancul din stânga să intre ultimul în luptă, după Lothar și Pippin.

Ca două valuri cutremurătoare, cele două armate rivale duceau cu sine patruzeci de mii de voinici, mândria nobilimii france călărind genunchi lângă genunchi în rânduri compacte de vreo 800 de metri lățime și tot atât de lungi.

Cu un urlet sălbatic, un grup din avangarda imperială a zvâcnit din formație, dând pinteni cailor într-o goană nedisciplinată, galopând nebunește unii spre alții pentru gloria de a fi primii care antrenau și restul oastei sub ochii împăratului lor.

Gerold privea cu mâhnire. Dacă o țineau tot așa, vor ajunge la izvor prea curând și vor fi prinși trudindu-se în apă, în timp ce inamicul va lupta contra lor de pe terenul solid al malului îndepărtat.

Nesăbuiți din pricina vinului și a tinereții, călăreau direct spre pârâu și s-au izbit de inamic cu un pârâit ce-ți spărgea timpanul, precum două oase imense care se rupeau. Luptau cu un curaj feroce într-o inferioritate teribilă, căci erau nevoiți să lovească de jos în dușmanul de pe mal, ținta dispărându-le din fața ochilor când caii se împiedicau călcând pe pietrele alunecoase. Cei doborâți se prăbușeau în apă, unde murdăriți de noroi se zbăteau să se ridice încercând să învingă greutatea propriilor platoșe, fiind călcați în picioare de caii care plonjau panicați.

Soldații din rândurile din spate au văzut ce li se întinde înainte, însă avansau cu o viteză atât de mare, că nu se puteau opri fără a fi loviți violent din spate de către cei care-i urmau. Și ei erau forțați să se arunce pe panta mocirloasă în apă, acum învolburându-se succesiv albul cu roșul sângelui, mânându-i pe supraviețuitorii primului atac vrând-nevrând în sulițele dușmanului.

Numai ultimele rânduri ale cavaleriei, care acum îl includeau și pe Lothar, au putut să oprească la timp; și-au învârtit caii pe loc și călăreau înapoi străbătând câmpul la

galop sălbatic, dezordonat, dând nas în nas direct cu infanteriștii înarmați ce mărșăluiau din urmă. Au fost azvârliți într-o dezordine frenetică căci și-au lăsat armele deoparte și se azvârleau în lături ca să-i evite pe năvălitorii impetuoși.

Pe câmpul de luptă era o debandadă. Singura speranță mai rămăsese în flancurile conduse de Pippin și de Gerold. Așezați acolo unde erau, se puteau arunca pe câmpul de luptă dincolo de izvor și să îl lovească fățiș pe regele Ludwig în centru. Privind pe panta opusă a dealului, Gerold i-a văzut pe Pippin și pe oamenii lui din Aquitania întorși și luptând cu spatele la câmp. Probabil că regele Charles îi încercuise și venise spre ei pe la spate.

Nu se putea aștepta la niciun ajutor din partea lor.

Gerold a privit înapoi spre câmp. Cea mai mare parte a soldaților lui Ludwig traversase pârâul, urmărindu-l pe Lothar ce se retrăgea și astfel, fără să-și dea seama a împuținat rândurile, lăsându-și regele expus pe moment. Era o șansă dintr-o mie, însă o ocazie disperată era mai bună decât niciuna.

Gerold se ridicase în scări cu lancea în aer. „Înainte!" a strigat, „în numele împăratului!"

„Împăratul!" Țipătul a răsunat ca un lătrat grozav de ogari și făcând aerul să se cutremure în urma lor, iar soldații se scurgeau năvalnic pe panta dealului, un uragan înspăimântător ce năzuia direct spre locul unde stindardele lui Ludwig fluturau stacojii și albastre în lumina soarelui de vară.

Mâna de oameni care mai rămăsese cu regele se bătea să strângă rândurile în fața lui. Gerold și oamenii lui s-au năpustit asupra lor, tăindu-și calea printre fronturile lor.

Gerold a tras în țeapă primul om care i-a ieșit în cale, străpungându-l drept în piept, vârful suliței sfărâmându-se din pricina forței loviturii. Bărbatul a sărit peste cap din șa, luând cu el sulița distrusă. Înarmat numai cu sabia, Gerold

a dat pinteni calului cu o hotărâre îndârjită, lovind în dreapta și în stânga cu forță și furie, croindu-și drum cu încăpățânare printre oșteni către steagul care flutura în vânt. Oamenii săi s-au retras lateral sau în urma lui, făcându-i drum să treacă.

Metru cu metru, centimentru cu centimetru, gărzile lui Ludwig se dădeau din fața lui înainte de a fi măcelăriți. Apoi, brusc, calea i se eliberase. Exact în fața lui Gerold se ridica stindardul regal, un grifon roșu înnobilat cu o mare de albastru. Înaintea lui, încălecat pe un cal de luptă alb, se alfa însuși regele Ludwig.

„Predă-te", a strigat Gerold din toți rărunchii ca să se facă auzit în hărmălaie. „Predă-te și vei trăi!"

Drept răspuns, Ludwig și-a izbit sabia zăngănind de a lui Gerold. Se luptau corp la corp încrâncenați, o dispută egală de forță și îndemânare, până când un cal din apropiere s-a prăbușit vlăguit într-o rână, doborât de o săgeată, iar murgul lui Gerold s-a ridicat pe picioarele dinapoi și a tresărit violent ieșind din rând. Ludwig a profitat de acest avantaj momentan aplicând o lovitură la momentul oportun la gâtul lui Gerold. Gerold s-a aplecat și și-a înfipt sabia în măruntaiele regelui, sub brațul ridicat al acestuia, printre coaste.

Ludwig a tușit, o spumă roșiatică ivindu-i-se pe buze; ușurel trupul i s-a răsucit și a alunecat într-o parte de pe șa, izbindu-se surd de pământul bătătorit.

„Regele a murit!" strigau exaltați oamenii lui Gerold. „Ludwig a fost ucis!" Țipătul se propaga înapoi împrăștiindu-se printre soldați.

Cadavrul lui Ludwig atârna în șa, cu un picior captiv în scăriță. Calul se cabra, lovind aerul cu copitele și târând trupul regelui pe pământul făcut praf. Coiful conic cu foaia de metal protectoare pentru nas i se desfăcuse și se mișcase din loc dând la iveală o față turtită, cu un nas plat, complet străină.

Gerold a înjurat. Era un truc laș, nedemn de un rege. Acesta nu era Ludwig, ci o imitație a lui, înveșmântat precum regele ca să-i inducă în eroare.

Nu era vreme pentru lamentări, căci fuseseră imediat înconjurați de oștile lui Ludwig. Apărându-și flancurile reciproc, Gerold și oamenii lui se chinuiau să scape din capcana întinsă de inamic, luptându-se cu o fermitate aprigă spre circumferința periferică a cercului.

O scurtă licărire și o gură de aer proaspăt, cu o aromă dulceagă, i-a ridicat spre culmi inima lui Gerold. Încă câțiva metri și vor fi liberi, cu tot câmpul deschis în fața ochilor să o ia la goană.

Un bărbat s-a avântat în calea lui Gerold, înfigându-se pe loc, la fel de țeapăn ca un copac. Gerold l-a cântărit rapid din priviri – un bărbat uriaș, obez, cu un stomac imens, cu brațe puternice, mânuind o ghioagă, o armă ce-ți cere vigoare, nu abilitate. Gerold a fandat cu sabia sa spre stânga; când bărbatul s-a întors să contracareze, Gerold s-a retras grabnic și i-a aplicat o lovitură ce i-a mușcat din braț. Bărbatul a înjurat și și-a mutat rapid ghioaga în mâna stângă.

Din spate s-a auzit un fâlfâit ca al aripilor unor păsări. Gerold a simțit o durere bruscă, amorțitoare, în spate, căci o săgeată îi străpunsese umărul drept. Privea neajutorat cum sabia îi aluneca printre degetele pe care dintr-o dată nu și le mai simțea.

Uriașul a ridicat buzduganul cel greu și îl învârtea. Chiar dacă Gerold s-a deplasat ca să scape, știa că era prea târziu.

I se părea că îi explodase ceva în cap când lovitura nimicitoare a aterizat, răsucindu-l într-o beznă care-i ștergea totul din memorie.

Stelele străluceau de o frumusețe imperturbabilă deasupra câmpului de bătălie, presărat cu cadavrele celor

căzuți la datorie. Douăzeci de mii de bărbați care se treziseră în acea dimineață zăceau morți ori muribunzi în noaptea aceea întunecată – nobili, vasali, fermieri, meșteșugari, tați, fii, frați – măreția de altădată a unui imperiu și speranța distrusă a viitorului acestuia.

Gerold s-a mișcat și a deschis ochii. O clipă a rămas întins privind stelele, incapabil să-și amintească unde se afla și ce se întâmplase. O miasmă înăbușitoare îi năpădise nările, neplăcută și familiar de dezgustătoare.

Sânge.

Gerold s-a ridicat în șezut. Mișcarea bruscă i-a provocat o explozie de durere în cap, iar suferința l-a făcut să-și amintească. Și-a pipăit umărul drept; săgeata care-l lovise se odihnea în continuare acolo, străbătându-i carnea elegant chiar sub braț, din spate spre față. Trebuia să o scoată, altfel rana se va infecta. Încleștându-și mâna pe trup, a apucat vârful de fier, apoi și-a tras mâna stângă și cu o mișcare iute, a smuls săgeata cu pene.

I s-a tăiat răsuflarea și blestema din pricina durerii arzătoare, luptându-se să nu leșine. După un timp durerea s-a mai potolit și a putut să cerceteze împrejurimile. Peste tot în jurul său pământul era presărat cu săbii azvârlite, scuturi sparte, mădulare sfârtecate, stindarde zdrențuite, cadavre înțepenite – rămășițele oribile ale bătăliei.

De pe dealul unde Ludwig și Charles își așezaseră taberele, sunetele celebrării victoriei se risipeau la vale, glumele bețivanilor și râsetele răgușite pluteau sinistre deasupra liniștii profunde din vale. Lumina torțelor biruitoare strălucea licărind, iluminând câmpul cu o paloare fantomatică. Din tabăra împăratului de pe dealul opus, nu se auzea niciun singur sunet, nici măcar al unui foc arzând; dealul era cufundat în tăcere, negru și calm.

Lothar fusese învins. Oștirile sale, ce mai rămăsese din ele, se răspândiseră în pădurea din împrejurimi, căutând să se ascundă atât cât era posibil de inamicul care-i vâna necruțător.

Gerold s-a ridicat, luptându-se cu un val de greață. Câteva picioare mai încolo și-a găsit armăsarul murg, rănit teribil, picioarele dindărăt zbătându-i-se spasmodic. Fusese străpuns cu sulița pe dedesubt; măruntaiele revărsându-i-se prin rana deschisă din abdomen. Când Gerold s-a apropiat de el, o umbră, mică se deplasa furișându-se defenisv; un câine râios, înfometat, venise să se ospăteze la banchetul luxos al nopții. Gerold a dat din brat amenințându-l, iar câinele a fugit pieziș, resemnat. Gerold a îngenunchiat lângă murg, mângâindu-l pe grumaz, alintându-l; ca răspuns la atingerea cunoscută, convulsiile chinuitoare s-au domolit, însă ochii priveau ficși agonizând de durere. Gerold și-a scos pumnalul de la brâu. Apăsând din răsputeri ca să fie sigur ca i-a spintecat vena, l-a trecut de-a lungul grumazului murgului. Apoi l-a ținut în mâini, șoptindu-i vorbe de alint la ureche, până când într-un sfârșit grozavele picioare au încetat să mai bată și coastele musculoase și netede s-au relaxat sub mângâierile sale.

În spatele lui Gerold se auzeau voci murmurând.

„Uite! Aici e un coif care ar trebui să valoreze cel puțin un solidus!"

„Lasă-l", a spus cealaltă voce, mai joasă și mai autoritară. „Nu face doi bani, e despicat la spate, nu vezi? Pe aici, băiețaș, acolo sunt niște resturi mai bune!"

Pungași. Urmările unui război atrăgeau asemenea nelegiuți de pe drumuri și cărările pe care le frecventau în mod obișnuit, căci morții erau o pradă mai ușoară decât călătorii. Se deplasau pe furiș în întuneric, deposedându-și victimele de haine, armuri, arme și inele – orice lucru ce valora câtuși de puțin.

Foarte aproape a răsunat o voce. „Ăsta trăiește!"

S-a auzit o lovitură și un urlet care a încetat brusc.

„Dacă mai găsești și alții", a spus o altă voce, „procedează în același fel. Nu avem nevoie de martori ca să ne trezim cu șireangul de gât."

Peste o clipă or să dea peste el. Gerold s-a ridicat, clătinându-se. Apoi, rămânând bine ascuns în umbră, s-a strecurat spre bezna copacilor din spate.

Capitolul 18

Frații din Fulda au rămas în mare parte neafectați de dihonia dintre frații casei regale france. Precum o piatră zvârlită într-un iaz, bătălia de la Fontenoy, a făcut valuri însemnate în centrele de putere, dar aici, la granița de est a Imperiului, abia dacă a produs o undă. E drept că unii dintre moșierii mai mari din regiune plecaseră să servească în armata regelui Ludwig; conform legii, orice om liber care avea în posesie mai mult de patru moșii era obligat să răspundă chemării la oaste. Însă victoria rapidă și decisivă a lui Ludwig presupunea că toți localnicii se vor întoarce la casele lor vii și nevătămați.

Zilele se scurgeau ca și până acum, țesându-se împreună insesizabil în stofa neschimbătoare a vieții monastice. Recoltele erau de o bogăție fără precedent. Grânarele abației dădeau pe afară de pline ce erau, chiar și porcii slabi și ațoși se îngrășaseră fiind hrăniți din belșug.

Apoi, din senin, i-a lovit dezastrul. Săptămâni de ploi necruțătoare au distrus semănăturile de primăvară. Pământul era îmbibat de apă ca să se poată săpa brazdele

mici, iar semințele putrezeau în sol. Cel mai dezastruos dintre toate, umezeala persistentă a pătruns în grânare, iar grânele depozitate în ele mucegăiseră.

Foametea din iarna următoare a fost cea mai teribilă din câte își aminteau oamenii. Spre oroarea Bisericii, unii chiar s-au dedat la acte de canibalism. Drumurile deveniseră și mai periculoase, căci călătorii erau uciși nu numai pentru bunurile pe care le transportau cu ei, ci și pentru proviziile pe care le ofereau trupurile lor moarte. După o atârnare publică în streang în Lorsch, mulțimea înfometată s-a îmbulzit pe platformă și au dărâmat spânzurătoarea, luptându-se pentru carnea încă călduță.

Slăbiți de inaniție, oamenii cădeau ușor victime bolilor. Mulți au murit de ciumă. Simptomele erau întotdeauna la fel: dureri de cap, friguri și dezorientați, urmate de febră crâncenă și o tuse violentă. Nimeni nu putea să facă mai nimic decât să-i despoaie pe cei suferinzi și să-i împacheteze în cârpe înmuiate în apă rece ca să le scadă temperatura. Dacă supraviețuiau febrei, mai aveau o șansă să-și revină. Însă prea puțini rămâneau în viață.

Nici sacralitatea zidurilor mânăstirii nu mai oferea vreo protecție contra ciumei. Primul care s-a îmbolnăvit a fost fratele Samuel, ospitalierul, a cărui funcție îl aducea în contact frecvent cu lumea din afară. În două zile, a fost mort. Abatele Raban a pus această nenorocire pe seama cupidității lui Samuel și apetitului său exagerat pentru glume; chinurile cărnii, a afirmat el, erau numai manifestări exterioare ale degradării morale și spirituale. Apoi fratele Aldoradus, cunoscut de toți ca fiind întruparea pietății și virtuții monahale, a fost doborât, urmat foarte repede de fratele Hildwin, paracliserul, și alți câțiva.

Spre surpiza fraților, abatele Raban a anunțat că va face un pelerinaj la moaștele Sfântului Martin ca să se roage ca sfântul martir să intervină contra ciumei.

„Priorul Joseph îmi va ține locul în toate cât timp voi fi plecat", le-a spus Raban. „Supune-ți-vă cum se cuvine, căci cuvântul lui este ca și al meu."

Bruschețea anunțului lui Raban și plecarea sa precipitată, le-a oferit un subiect sănătos de discuție. Unii dintre frați au proslăvit pe abate pentru că și-a asumat o asemenea călătorie dificilă în numele tuturor. Alții bodogăneau în secret că abatele a dat bir cu fugiții pentru a scăpa de pericolul din zonă.

Ioana nu avea timp pentru astfel de dezbateri. Își ocupa ziua din zori și până în amurg ținând slujba, ascultând spovedaniile și administrând ritualurile din ce în ce mai frecvente ale *unctio extrema*[1].

Într-o dimineață a observat că fratele Benjamin lipsea de la locul său din cor la priveghi. Suflet devotat cum era, nu lipsea de la slujbele din timpul zilei. Imediat ce slujba s-a isprăvit, Ioana a alergat la infirmerie. Intrând în camera lungă și pătrățoasă, a respirat aroma înțepătoare de grăsime de gâscă și mușțar, leac cunoscut ca fiind specific pentru bolile de plămâni. Încăperea era aglomerată până la refuz: paturile și saltelele erau așezate unul lângă altul și toate erau ocupate. Între paturi, frații ale căror *opus manuum* se desfășura în infirmerie circulau, aranjând păturile, dându-le câteva înghițituri de apă, rugându-se discret lângă cei mult prea suferinzi ca să mai accepte orice altă alinare.

Fratele Benjamin era rezemat de pat, explicându-i fratelui Deodatus, unul dintre călugării mai tineri, cea mai bună metodă de a aplica o cataplasmă cu mușțar. Ascultându-l, Ioana și-a amintit ziua de demult când învățat același lucru pentru prima oară.

---

[1] unctio extrema – taina Sfântului Maslu; ungere din urmă (nota trad.)

A zâmbit drăgăstoasă rememorând momentul. Cu siguranță, și-a zis, dacă Benjamin era încă în stare să dirijeze lucrurile în infirmerie, nu se poate să fie într-o stare critică.

Un acces de tuse neașteptată a întrerupt debitul verbal rapid al fratelui Benjamin. Ioana s-a îndreptat în fugă spre patul său. Înmuind o cârpă într-un vas cu apă cu miros de trandafiri, i-a aplicat-o delicat pe fruntea lui Benjamin. Pielea lui era incredibil de fierbinte. *Benedicite*[1]*! Cum de a rămas lucid cu o temperatură atât de mare?*

În cele din urmă tusea s-a oprit, iar Benjamin s-a întins cu ochii închiși, respirând gâjâit. Părul său cărunt îi înconjura capul ca o aură veștedă. Mâinile sale, mâinile late și groase ale unui plugar ce posedeau o gingășie și o pricepere atât de neașteptate, zăceau pe așternut deschise și neajutorate ca ale unui prunc. Inima Ioanei a luat-o la goană când le-a văzut.

Fratele Benjamin a deschis ochii, a văzut-o pe Ioana și a zâmbit.

„Ai sosit", i-a spus răgușit. „Bun. După cum vezi, am nevoie de serviciile tale."

„Un pic de coada șoricelului și niște praf din scoarță de răchită te vor ajuta să te pui pe picioare foarte repede", i-a spus Ioana, mai veselă decât se simțea în realitate.

Benjamin a scuturat din cap. „De un preot, nu de un medic, am nevoie acum. Trebuie să mă ajuți să trec în lumea cealaltă, frate, căci cu asta mi-am încheiat socotelile."

Ioana i-a luat mâna. „Nu o să te las să renunți fără să fi încercat tot ce e posibil."

„Ai învățat tot ceea ce trebuia să te învăț. Acum trebuie să înveți și resemnarea."

„Nu o să accept să te pierd", i-a răspuns cu încăpățânare.

---

[1] Benedicite – Binecuvântează (nota trad.)

În următoarele două zile, Ioana s-a zbătut hotărâtă să-i salveze viața lui Benjamin. A folosit toate leacurile pe care o învățase de-a lungul vremii, a încercat toate medicamentele la care se putea gândi. Febra continua să se dezlănțuie. Trupul mare, bine făcut al lui Benjamin se micșora precum coaja goală a unui cocon după ce fluturele își luase zborul. Sub roșeața pricinuită de febră apăruse o nuanță prevestitoare de cenușiu.

„Spovedește-mă", o ruga el. „Vreau să fiu în deplinătatea simțurilor când voi primi împărtășania."

Nu putea să-l mai refuze mult timp.

„Quid me advocati?" începuse cadențele ceremoniale ale liturghiei. „Ce îmi ceri?"

„Ut mihi unctionem trados", i-a răspuns. „Miruiește-mă."

Cufundându-și degetul mare într-un amestec de cenușă și apă, Ioana a făcut semnul crucii pe pieptul lui Benjamin, apoi a așezat o bucățică de pânză de sac, simbol al pocăinței, peste desenul mânjit.

Benjamin era scuturat de un alt acces violent de tuse. Când s-a isprăvit, Ioana a văzut că scuipa sânge. S-a speriat și a s-a apucat să recite în grabă cei șapte psalmi ai penitenței și să execute ritualul ungerii ochilor, urechilor, nasului, gurii, mâinilor și tălpilor. Parcă nu se mai sfârșea. Spre final, Benjamin stătea cu ochii închiși, complet nemișcat. Ioana nu putea să-și dea seama dacă încă mai era conștient.

Și a sosit și clipa să-i administreze cuminecătura. Ioana i-a întins sfânta anafură, însă Benjamin nu a dat niciun semn. *E prea târziu,* s-a gândit Ioana. *L-am pierdut.*

I-a atins buzele cu anafura; Benjamin a deschis ochii și a primit-o în gură. Ioana a făcut semnul binecuvântării deasupra lui. Vocea îi tremura când a început să rostească rugăciunea împărtășaniei: *„Corpus et Sanguis Domini nostri Jesu Christi in vitam aeternam te preducat..."*

yA murit când se crăpa de ziuă, când dulcele cântări bisericești de laudă se infiltrau prin aerul dimineții. Ioana se cufundase într-o mâhnire absolută. Din momentul în care cu doisprezece ani în urmă Benjamin a luat-o sub aripa lui protectoare, fusese prietenul și mentorul ei. Chiar și atunci când îndatoririle sale de preot au îndepărtat-o de infirmerie, el a continuat să o ajute, să o încurajeze, să o sprijine. Fusese un adevărat tată pentru ea.

Incapabilă să-și găsească alinarea în rugăciune, Ioana s-a refugiat în muncă. Slujba din timpul zilei era mai aglomerată ca niciodată, căci spectrul morții adunase în biserică mulțimi de credincioși într-un număr fără precedent.

Într-o zi, când Ioana înclina potirul folosit la comun pentru una dintre persoanele care se cumineca, un bărbat în vârstă, i-a observat ochii scurși și roșeața aprinsă, febrilă a obrajilor. S-a mutat la următorul din rând, o mămică subțirică și tânără purtând în brațe o fetiță mică, cu o față încântătoare. Femeia și-a ridicat copilul ca să ia împărtășania, buzele micuțe și trandafirii s-au deschis ca să bea din același loc unde tocmai bătrânul pusese gura.

Ioana a retras potirul. Luând o bucățică de pâiine, a înmuiat-o în vin și i-a dat-o copilului în schimb. Uimită, fetița și-a privit mama, care a dat din cap încurajator; era o abatere de la obicei, însă preotul abației știa cu siguranță ce face. Ioana a trecut mai departe pe rând, înmuind pâinea în vin, până când toată parohia a primit împărtășania.

Imediat după slujbă, priorul Joseph a convocat-o. Ioana era bucuroasă că trebuia să-i dea socoteală lui Jospeh și nu lui Raban. Joseph nu era un om care se agăța de reguli, dacă nu trebuia să se abată de la tradiție, mai ales dacă existau argumente sănătoase și suficiente pentru schimbarea propusă.

„Astăzi ai făcut o modificare la slujbă", i-a spus Joseph.

„Da, părinte."

„De ce?" Întrebarea nu era provocatoare, ci doar curioasă.

Ioana i-a explicat.

„Bătrânul bolnav și copilul sănătos", a repetat Joseph gânditor. „O incompatibilitate respingătoare, sunt de acord."

„Mai mult decât o incompatibilitate", a răspuns Ioana. „Cred că poate fi una din căile prin care se transmite boala."

Joseph era zăpăcit. „Cum e posibil? Cu siguranță duhurile vătămătoare bântuie peste tot."

„Poate că nu duhurile nocive sunt cauza bolii – oricum, nu de unele singure. Boala se poate transmite prin intermediul contactului fizic cu victimele ori cu obiectele pe care acestea le ating."

Era o idee nouă, însă nu una radicală. Se știa prea bine că unele boli erau contagioase; la urma urmei de aceea leproșii erau strict despărțiți de societate. De asemenea era dincolo de orice discuție că deseori boala trecea pe la toți membrii unei locuințe, luând cu sine membrii unei familii în câteva zile, chiar ore. Însă cauza acestui fenomen era neclară.

„Transmiterea prin contact fizic? În ce manieră?"

„Nu știu", a recunoscut Ioana. „Însă astăzi, când l-am văzut pe bătrânul bolnav și rănile sale deschise din jurul gurii, am simțit –" S-a întrerupt, frustrată. „Nu pot să vă explic, părinte, cel puțin nu acum. Însă până când voi ști mai multe, aș dori să nu mai trec cupa de la enoriaș la enoriaș să bea, ci în schimb să înmoi pâinea în vin."

„Vei iniția această schimbare pe baza unei simple... intuiții?" a întrebat Joseph.

„Dacă mă înșel, greșeala mea nu va pricinui nimănui niciun rău, căci credincioșii vor fi părtași în continuare la Trupul și Sângele lui Hristos", a argumentat Ioana. „Dar dacă... instinctul meu se dovedește a fi funcționat corect, atunci cu toții am salvat vieți omenești."

Joseph s-a gândit un moment. O schimbare în ritualul slujbei nu va fi preluată atât de ușor. Pe de altă parte, John

Anglicus era un frate cu carte, renumit pentru iscusința sa de tămăduitor. Joseph nu uitase cum o vindecase pe femeia leproasă. Atunci, ca și acum, nu se bazase decât pe „intuiția" lui John Anglicus. Asemenea instincte, se gândea Joseph, nu trebuie batjocorite, căci erau date de Dumnezeu.

„De acum încolo poți proceda în acest fel", i-a spus. „Când se întoarce abatele Raban, o să-și exprime și el, bineînțeles, propria sentință asupra acestei chestiuni."

„Vă mulțumesc, părinte." Ioana a făcut o reverență și a plecat în grabă, înainte ca priorul Joseph să se răzgândească.

Intinctio, au numit cufundarea anafurei în vin, și în afară de câțiva frați mai în vârstă, care erau categorici în atitudinea lor, practica s-a bucurat de un sprijin larg răspândit printre călugări, căci era satisfăcătoare pentru estetica slujbei îndeplinind cerințele curățeniei și igienei. Un călugăr din Corbie, oprindu-se la mânăstirea din Fulda în drumul său spre casă, a fost atât de impresionat că a dus ideea în propria sa abație, și aceasta a adoptat-o la rândul ei.

Printre credincioși, incidența noilor cazuri de ciumă a scăzut notabil, deși boala nu a dispărut definitiv. Ioana începuse să țină o evidență strictă a cazurilor noi de boală, studiindu-le ca să detecteze cauza infecției.

Eforturile i-au fost întrerupte de întoarcerea abatelui Raban. La scurt timp după sosirea sa, a convocat-o pe Ioana la reședința lui și a înfruntat-o cu o dezaprobare severă.

„Regula slujbei este sacră. Cum îndrăznești să faci schimbări în ea?"

„Părinte abate, schimbarea s-a produs numai în formă, nu și în conținut. Și cred că salvează viețile oamenilor."

Ioana începuse să-i explice ce observase, însă Raban a întrerupt-o. „Asemenea observații sunt inutile, căci nu vin din credință, ci din simțurile fizice, în care nu trebuie să ne

încredem. Sunt uneltele diavolului, cu care ademenește oamenii și-i îndepărtează de Dumnezeu și le semețește rațiunea."

„Dacă Dumnezeu ar fi dorit să nu observăm lumea materială", a ripostat Ioana, „atunci de ce ne-a dat ochi să vedem, urechi să auzim, nas să mirosim? Cu certitudine nu e niciun păcat să ne folosim de darurile pe care El Însuși ni le-a dat."

„Amintește-ți spusele Sfântului Augustin: 'Credința ne e dată ca să credem ceea ce nu vedem.'"

Ioana i-a răspuns dintr-o răsuflare: „Augustin spune și că nu putem să avem deloc credință dacă nu avem rațiune. Nu ne precizează ce simțuri și ce motive ar trebui disprețuite."

Raban s-a încruntat. Mintea lui avea o structură tradițională rigidă și lipsită de imaginație, așa că-i displăceau argumentările motivate logic, preferând terenul mai sigur al autorității.

„Acceptă sfatul părintelui și supune-i-te", a citat sentențios din regulament. „Întoarce-ți chipul către Dumnezeu pe calea spinoasă a supunerii, căci te-ai lepădat de El urmându-ți propria-ți voință."

„Dar, părinte –"

„Gata, am hotărât!" a explodat Raban furios. Avea fața lividă. „John Anglicus, din acest moment ești eliberat din funcția de preot. Vei medita asupra umilinței reîntorcându-te la infirmerie, unde îl vei asista pe fratele Odilo, servindu-l cu supunerea cuvenită."

Ioana deschisese gura să protesteze, apoi s-a gândit mai bine. Îl scosese din sărite pe Raban; orice discuție ar fi putut să o arunce în groapa cu lei.

Cu un efort de voință și-a plecat capul. „Cum ordonați, părinte abate."

Mai târziu, reflectând asupra a ceea ce s-a întâmplat, Ioana și-a dat seama că Raban avusese dreptate; fusese îngâmfată și nesupusă. Dar la ce folosea ascultarea, dacă alții sufereau de pe urma ei? Această împărtășanie *salvase* vieți umane; era ferm convinsă de asta. Dar cum l-ar putea convinge și pe abate? Nu o să-i mai permită nicio altă discuție. Însă ar putea fi convins de către greutatea competențelor deja demonstrate. Așa că acum, în plus față de Opus Dei și îndatoririle sale din infirmerie, Ioana își mai petrecea și câteva ore de studiu în bibliotecă, căutând printre textele lui Hippocrate, Oribasius și Alexandru din Tralles orice dovadă care i-ar fi putut sprijini teoria. Lucra constant, dormind doar două sau trei ore pe noapte, până la epuizare.

Într-o zi, cercetând cu atenție o secțiune din Oribasius, a găsit ce căuta. În timp ce traducea și copia pasajul crucial, a început să aibă dificultăți de scriere; o durea capul și nu putea să țină tocul ferm în mână. A pus-o pe seama lipsei de odihnă suficientă și a continuat să lucreze. Apoi pana i-a alunecat inexplicabil din strânsoarea mâinii și s-a rostogolit pe pagină, împrăștiind pete de cerneală pe foia curată de pergament, acoperind cuvintele. *Fir-ar să fie,* și-a zis. *Va trebui să o curăț răcâind-o și să o iau de la capăt.* A încercat să apuce pana, dar degetele îi tremurau atât de violent încât nu a putut s-o țină.

S-a ridicat, ținându-se de marginea pupitrului, amețeala punând stăpânire pe ea. Mergea împleticindu-se spre ușă, făcându-și vânt afară și imediat starea de greață a năpădit-o violent, determinând-o să se chircească și să se așeze în patru labe, unde și-a vărsat conținutul stomacului.

A reușit cu greu să se târască până la infirmerie. Fratele Odilo a întins-o pe un pat gol și și-a așezat palma pe fruntea ei. Era rece ca gheața.

Ioana a clipit surprinsă. „Te-ai spălat pe mâini?"

Fratele Odilo a scuturat din cap. „Nu mâinile mele sunt reci, frate John. Arzi din cauza febrei. Mă tem că ciuma a pus gheara pe tine."

Ciuma! Se gândea Ioana ameţită. *Nu, nu se poate. Sunt obosită, asta-i tot. Dacă aş putea să mă odihnesc o vreme...*

Fratele Odilo i-a aşezat pe frunte o fâşie de pânză rece, cufundată în apă de trandafiri. „Acum stai liniştit, cât timp umezesc nişte pânză nouă. Mă întorc într-un minut."

Vocea sa părea să răzbată din depărtări. Ioana a închis ochii. Simţea pânza rece pe fruntea sa. Îi făcea bine să stea nemişcată cu aroma dulce plutind în jurul ei, cufundându-se liniştită într-o beznă binecuvântată.

Brusc şi-a deschis ochii larg. Or să o înfăşoare într-un strat de pânză udă ca să-i scadă temperatura. Şi pentru asta trebuia să o dezbrace până la piele.

Era nevoită să-i împiedice. Apoi şi-a dat seama că oricât de tare ar fi rezistat – şi în situaţia prezentă nu va putea să se lupte prea mult – protestele ei nu vor fi puse decât pe seama aiurelilor provocate de febră.

S-a ridicat în şezut bâţâindu-şi picioarele la marginea patului. Dintr-o dată durerea de cap a revenit, stăruitoare şi pulsatilă. Se îndreptase spre uşă. Camera a început să se învârtească provocându-i greaţă, însă se forţa să înainteze şi să ajungă afară. Apoi s-a îndreptat rapid spre poarta de la intrare. Pe măsură ce se apropia de poartă, a tras adânc aer în piept, pregătită să treacă dreaptă pe lângă portarul Hatto. Acesta s-a uitat la ea curios, însă nu a dat niciun semn că ar vrea să o oprească. Odată ieşită din mânăstire, s-a dus direct la râu.

Benedicite. Bărcuţa abaţiei se afla acolo, legată cu o singură frânghie de o creangă ce atârna deasupra apei. A dezlegat frânghia şi s-a căţărat în barcă, sprijinindu-se de malul ierbos ca să o împingă în larg. Când barca se legăna depărtându-se de mal, s-a prăbuşit.

Mult timp barca a stat nemișcată în apă. Apoi curentul a luat-o, răsucind-o pe loc înainte de a o propulsa la vale pe cursul de apă repede.

* * *

Cerul se rotea încetișor, răsucind norii înalți și albi în modele exotice. Un soare de un roșu închis atingea orizontul, razele sale dogorind mai puternic decât focul, pârjolind fața Ioanei, uscându-i ochii. Privea fascinată cum marginile exterioare ale norilor pâlpâiau și se dizolvau, formând siluete umane.

Chipul tatălui ei plutea înaintea sa, un cap de mort oribil și rânjitor jupuit de carne de sub linia întunecată a sprâncenelor. Gura fără buze s-a deschis. *„Mulier!"* striga, însă nu era vocea tatălui, ci a mamei sale. Gura s-a deschis și mai larg, iar Ioana a văzut că nu era deloc o gură, ci o supapă ce se căsca hidos într-o mare de întuneric. La capătul beznei, focurile ardeau, aruncând în aer stâlpi grozavi din flăcări roșii-albăstrii. În flăcări se aflau oameni, trupurile lor contorsionându-se de durere în pantomime grotești. Unul dintre ele a privit spre Ioana. Șocată, Ioana a recunoscut ochii de un albastru limpede și părul saxon alb-auriu al femeii. Mama ei o striga, cu brațele întinse. Ioana pornise spre ea; brusc pământul de sub ea s-a prăbușit și cădea, cădea spre hidoasa supapă-gură. „Mamaaaa!" a țipat când a picat în flăcări...

Se afla pe un câmp acoperit cu zăpadă. Villaris strălucea în depărtare, căci soarele topea zăpada de pe acoperișuri, picăturile de apă scânteiau ca mii de nestemate minuscule. A auzit boncănitul copitelor și s-a întors să-l vadă pe Gerold călărind spre ea pe Pistis. A alergat spre el peste câmp; el s-a oprit lângă ea, s-a aplecat și a ridicat-o în șa lângă el. Ea

s-a lăsat pe spate, cufundându-se în strânsoarea tandră a brațelor lui care o înconjurau. Se afla în siguranță. Acum nu i se mai putea întâmpla nimic rău, căci Gerold o să aibă grijă de asta. Au călărit împreună către turnurile lucitoare ale castelului Villaris, pasul calului lungindu-se sub ei, legănându-i gingaș, legănându-i, legănându-i...

Mișcarea încetase. Ioana a deschis ochii. Deasupra ramei bărcii, vârfurile copacilor își profilau siluetele negre și înțepenite pe cerul crepuscular. Barca se oprise.

De undeva, de deasupra ei se auzeau voci murmurând, însă Ioana nu distingea cuvintele. Mâinile s-au îndreptat spre ea, au apucat-o, au ridicat-o din barcă. Și-a amintit ca prin ceață: nu trebuie să-i lase să pună mâna pe ea, nu cât era bolnavă, nu trebuie să-i lase să o ducă înapoi la Fulda. Dădea din mâini și din picioare cu ferocitate, tumefiindu-și carnea. Vag auzea blestemând. A simțit o durere ascuțită și scurtă în falcă, apoi nimic altceva.

* * *

Ioana revenea treptat-treptat dintr-o negură mlăștinoasă. Capul îi pulsa, iar gâtul îi era atât de uscat și-l simțea ca și cum îi fusese jupuit de viu. Și-a trecut limba uscată peste buzele pârjolite, culegând stropi micuți de sânge de pe carnea crăpată. În falcă simțea o durere surdă. Și-a tras înapoi degetele explorând o umflătură sensibilă de pe bărbie. *De unde o am?* se întreba.

Apoi, și mai important: *Unde sunt?*

Era întinsă pe o saltea din fulgi într-o încăpere pe care nu o recunoștea. Judecând după numărul și calitatea obiectelor de mobilier, proprietarul locuinței era prosper: în afară de patul enorm în care zăcea existau niște băncuțe tapițate cu o

stofă moale, un jilț acoperit cu pernuțe, o masă lungă cu blatul din lemn, un pupitru de scris și câteva scrinuri și cufere splendid sculptate. În șemineul din apropiere sclipea un foc și două pâini fuseseră de curând așezate pe jar, aroma lor călduță tocmai începuse să se înalțe în aer.

La câțiva centimetri mai încolo, o tânără durdulie stătea cu spatele spre Ioana, frământând un morman de aluat. Când a terminat și-a scuturat făina de pe tunică, iar ochii i-au căzut pe Ioana. S-a deplasat sprintenă spre ușă și a strigat: „Bărbate! Vino repede. Oaspetele nostru s-a trezit!"

Un tânăr cu o față rumenă, înalt și greoi ca un cocor, a venit în grabă. „Ea cum se simte?" a întrebat.

Ea? Ioana a vrut să rostească ceva imediat ce a prins din zbor cuvântul magic. S-a uitat în jos și a văzut că veșmintele sale de călugăr dispăruseră; în locul lor fusese îmbrăcată într-o tunică femeiască din pânză moale albastră.

Știu.

Se chinui să se ridice din pat, însă membrele îi erau grele și lipsite de vlagă.

„Nu trebuie să te obosești." Tânărul i-a atins delicat umărul, liniștind-o și împingând-o ușurel pe spate. Avea o față plăcută, onestă, cu ochii rotunzi și albaștri ca albăstrelele.

Cine o fi? Se întreba Ioana. *Le va povesti abatelui Raban și celorlalți despre mine – sau le-a și spus deja? Sunt cu adevărat „ospetele" lui ori sunt prizonieră?*

„S... sete", a îngăimat ea.

Tânărul a cufundat o cană într-o găleată de lemn de lângă pat și a scos-o plină ochi cu apă. A apropiat-o de buzele Ioanei și a înclinat-o cu grijă, lăsând să curgă un șuvoi lent de stropi în gura ei.

Ioana a pus mâna pe cană, înclinând-o în așa fel încât apa să curgă mai repede. Lichidul rece era mai dulce decât orice gustase până atunci.

Tânărul a avertizat-o: „E mai bine să nu bei prea mult atât de repede. A trecut mai bine de o săptămână de când nu am reușit să-ți dăm altceva în afară de câteva linguri cu apă."

Mai bine de o săptămână! De atâta timp se afla aici? Nu-și mai amintea nimic după ce s-a cățărat în bărcuța de pescuit. „U... unde sunt?" a gângăvit răgușit.

„Te afli pe domeniul lordului Riculf, la peste optzeci de kilometri în aval de Fulda. Ți-am găsit barca într-un cuib de crengi undeva pe marginea râului. Îți pierdusei pe jumătate cunoștința din cauza febrei. Bolnavă cum erai, te-ai luptat strașnic ca să ne împiedici să te luăm din barcă."

Ioana și-a pipăit umflătura plăpândă de pe falcă.

Tânărul a rânjit. „Îmi pare rău. Nu aveam altă cale cum să te convingem în situația în care te-am găsit. Însă fii pe pace, căci ai dat tot ce ai avut mai bun în tine." Și-a suflecat mâneca descoperind o vânătaie mare, urâtă, pe umărul drept.

„Mi-ai salvat viața", i-a spus Ioana. „Mulțumesc."

„Cu plăcere. A fost doar un răspuns cinstit pentru tot ceea ce ai făcut pentru mine și ai mei."

„Te... cunosc?" a întrebat ea surprinsă.

Tânărul a zâmbit. „Bănuiesc că m-*am* schimbat foarte mult de când ne-am văzut ultima oară. Atunci aveam doar doisprezece ani, mergeam pe treisprezece. Să vedem..." A început să socotească pe degete, folosind metoda clasică de numerație a lui Bede. „Asta se întâmpla cam acum șase ani. Șase ani înmulțit cu trei sute șaizeci și cinci de zile... vai, asta face... două mii o sută nouăzeci de zile!"

Ochii Ioanei s-au făcut mari recunoscându-l. „Arn!" a strigat și a dispărut imediat în îmbrățișarea lui entuziastă.

În ziua aceea nu și-au mai vorbit, căci Ioana era încă foarte slăbită, iar Arn nu-i permitea să se epuizeze. După ce a înghițit câteva linguri de supă de pui, a adormit instantaneu.

S-a trezit a doua zi simțindu-se mai întremată și, cel mai încurajant, lihnită de foame. Împărțind rapid cu Arn o farfurie cu pâine și brânză, îl asculta absorbită în timp ce-i povestea tot ceea ce se întâmplase de când se văzuseră ultima oară.

„Așa cum ai prevăzut, părintele abate a fost atât de satisfăcut de brânza noastră încât ne-a acceptat drept *prebendarii,* promițându-ne un trai decent în schimbul a 45 de kilograme de brânză pe an. Însă atâta lucru trebuie să știi și tu."

Ioana a aprobat din cap. Extraordinara brânză cu irizații albastre cu o înfățișare respingătoare și un gust splendid devenise felul principal la masa din refectoriu. Oaspeții abației, și mireni și monahi, erau atât de satisfăcuți de calitatea ei că cererea crescuse constant în toată regiunea.

„Cum o duce mama ta?" a întrebat Ioana.

„Foarte bine. S-a recăsătorit cu un bărbat bun, un fermier, proprietarul unei cirezi de vaci al cărui lapte îl folosesc să prepare și mai multă brânză. Fac negoț zilnic și sunt fericiți și prosperi."

„Nu mai prejos de tine." Cu o mișcare a brațului Ioana a arătat spre casa mare, bine întreținută.

„Ție îți datorez norocul meu", i-a răspuns Arn. „Căci la școala abației am învățat să citesc și să mă descurc cu cifrele – îndeletniciri care au devenit ușor de mânuit pe măsură ce negoțul nostru a luat amploare și era necesar să țin evidențe precise. Aflând despre capacitățile mele, lordul Riculf m-a numit intendent. Îi administrez moșia de aici și i-o păzesc de braconierii vânători și pescari – așa am dat de barca ta."

Ioana își scutura capul uimită, zugrăvindu-i pe Arn și pe mama lui așa cum erau în urmă cu șase ani, trăind în bordeiul lor sordid la fel de mizerabil ca a unor iobagi – condamnați, cel puțin așa părea atunci, la o viață de sărăcie cruntă și de foamete. Și cu toate astea acum Madalgis era

recăsătorită, o negustorească înfloritoare, iar fiul ei intendentul unui lord cu autoritate! *Vitam regit fortuna,* se gândea Ioana. *E drept, norocul guvernează viața omului – iar pe a mea la fel de mult ca pe a oricărui altcuiva.*

„Asta", i s-a adresat Arn mândru, „este soția mea, Bona, și fiica noastră Arnalda." Bona, o tânără drăguță cu ochi râzători și un zâmbet instantaneu, era chiar și mai tânără decât soțul ei – de cel mult șaptesprezece primăveri. Era deja mămică, iar abdomenul său umflat dovedea că era din nou însărcinată. Arnalda era un heruvim, niște ochi albaștri rotunzi și un păr blond și ondulat, cu obrăjori rozalii și adorabili. Zâmbea năucită la Ioana, dând la ivea un set de gropițe atrăgătoare.

„O familie frumoasă", a conchis Ioana.

Arn s-a luminat și s-a adresat femeii și copilului. „Veniți și salutați..." A șovăit. „Cum să îți spun? 'Fratele John' pare bizar cunoscând... ceea ce știm."

„Joan." Cuvântul îi suna și familiar și străin. „Spune-mi Ioana, căci ăsta e numele meu adevărat."

„Joan", a repetat Arn, mulțumit că a avut încredere în el și i-a făcut această confidență. „Spune-ne atunci, dacă se poate, cum se face că ai ajuns să trăiești printre benedictinii din Fulda, căci un asemenea lucru nu prea pare posibil. Cum ai reușit să te descurci? Ce te-a determinat să faci asta? Îți mai cunoaște cineva secretul? Nu a bănuit nimeni?"

Ioana râdea. „Văd că timpul nu ți-a potolit curiozitatea."

Nu avea rost să-l mintă. Ioana i-a istorisit lui Arn totul, de la educația ei neortodoxă de la schola din Dorstadt până la vremurile petrecute la Fulda și accesiunea ei la preoție.

„Prin urmare frații încă nu știu despre identitatea ta", a adăugat Arn gânditor când a ea terminat de povestit. „Noi ne-am gândit că poate ai fost descoperită și forțată să fugi...

Atunci te gândești să te întorci? Știi că poți. Mai degrabă aș muri tras pe roată decât să mărturisesc cuiva secretul tău!"

Ioana a zâmbit. În ciuda înfățișării bărbătești a lui Arn, în el încă sălășluia o rămășiță din băiețelul pe care îl știa.

Ea i-a răspuns: „Din fericire nu e nevoie de un asemenea sacrificiu. Am plecat la timp; frații nu au niciun motiv să mă suspecteze. Dar... nu sunt sigură că mă *voi* întoarce."

„Atunci ce vei face?"

„O întrebare bună", a spus Ioana. „Într-adevăr o întrebare foarte bună. Însă acum încă nu-i cunosc răspunsul."

Arn și Bona se agitau în jurul ei ca o pereche de cloști extrem de îngrijorate, refuzând să o lase să se ridice din pat pentru încă alte câteva zile. „Încă nu te-ai întremat suficient", insistau amândoi. Ioana nu avea altă alternativă decât să se resemneze în fața solicitudinii lor. Și-a petrecut orele interminabile învățând-o pe micuța Arnalda literele și cifrele. Deși era doar un copil, avea aceiași poftă ca și a tatălui ei de a învăța și îi răspundea înfocată, încântată de atenția unei tovarășe atât de amuzante.

La sfârșitul zilei, când Arnalda a fost trimisă la culcare, Ioana se întinsese în pat neliniștită contemplându-și viitorul. Să se întoarcă la Fulda? Stătuse la mânăstire aproape doisprezece ani, se maturizase între zidurile ei; îi era greu să se imagineze în altă parte. Însă realitatea trebuia înfruntată: avea douăzeci și șapte de ani, aproape depășise de floarea vieții. Frații din Fulda, sleiți de clima aspră, dieta spartană și încăperile neîncălzite ale mânăstirii, rareori treceau de patruzeci de ani; fratele Deodatus, cel mai în vârstă din comunitate, avea cincizeci și patru. Cât de mult timp putea rezista împotriva trecerii timpului – cât timp va trece până când va fi doborâtă din nou de boală, forțată iarăși să fugă de riscul de a fi dată în vileag și omorâtă?

Apoi mai era și abatele Raban de care trebuia să țină seamă. Era pornit categoric împotriva ei și nu era un om căruia să-i schimbi concepțiile. Dacă se întorcea, ce alte pedepse și greutăți mai avea de îndurat?

Spiritul său striga după o schimbare. În biblioteca din Fulda nu mai exista nicio carte pe care să nu o fi citit, nicio crăpătură în tavanul dormitorului pe care să nu o știe pe dinafară. Trecuseră ani de zile de când se scula în fiecare dimineață cu așteptarea bucuroasă că ceva nou și interesant s-ar putea întâmpla. Tânjea să exploreze o lume mai vastă.

Unde ar putea să plece? Înapoi în Ingelheim? Acum că Mama era moartă nu-i mai păsa de nimic din locul acela. Dorstadt? Ce spera să găsească acolo – pe Gerold încă așteptând-o, păstrând vie dragostea față de ea după atâția ani? Ce prostie. Era recăsătorit, după toate probabilitățile, și nu s-ar bucura la apariția subită a Ioanei. În plus, cu mult timp în urmă își alesese un alt stil de viață – o viață în care iubirea pentru un bărbat nu juca niciun rol.

Nu, Gerold și Fulda aparțineau trecutului. Trebuia să privească hotărâtă spre viitor – oricare ar fi fost acesta.

„Bona și cu mine am decis", i-a adus la cunoștință Arn. „Trebuie să stai cu noi. E bine să avem o altă femeie prin casă să-i țină companie Bonei și să o ajute la gătit și lucru manual – mai ales acum când va veni și bebelușul."

Amabilitatea lui era oarecum enervantă, însă oferta era bine intenționată, așa că Ioana i-a răspuns prietenos: „Mă tem că ar fi un târg prost. Întotdeauna am fost o cusătoreasă deplorabilă, mi-am înțepat toate degetele și nu sunt de niciun ajutor în bucătărie."

„Bona va fi bucuroasă să te înv –"

„Adevărul e că", l-a întrerupt ea, „am trăit atâta timp ca un bărbat încât nu aș mai putea fi o femeie cum se cuvine –

dacă am fost cumva vreodată! Nu, Arn" – cu o fluturare a mâinii i-a înlăturat protestul – „viața de bărbat mi se potrivește. Îmi plac avantajele ei prea mult ca să fiu mulțumită fără ele."

Arn a cumpănit o vreme. „Atunci rămâi deghizată. Nu contează. Poți să ajuți în grădină... sau să îi predai micuței Arnalda! Deja ai fermecat-o cu lecțiile și jocurile tale, așa cum ai făcut cândva și cu mine."

Era o ofertă generoasă. Nu ar fi putut să găsească o tihnă și o siguranță mai lejeră ca în sânul acestei familii fericite și prospere. Însă lumea lor, agreabilă și protectoare, era prea mică ca să-i satisfacă spiritul său de aventură trezit la viață. Nu va schimba niște pereți pentru alții.

„Fii binecuvântat, Arn, pentru inima ta bună. Însă am alte planuri."

„Și anume?"

„O să apuc pe drumul pelerinului."

„Spre Tours și la mormântul Sfântului Martin?"

„Nu", i-a răspuns Ioana, „spre Roma."

„Roma!" Arn era șocat. „Ai înnebunit?"

„Războiul s-a sfârșit și vor mai face și alții acest pelerinaj."

Arn dădea din cap. „Milord Riculf îmi spune că Lothar nu a renunțat la coroană, în ciuda înfrângerii sale de la Fontenoy. S-a refugiat în palatul imperial de la Aachen și caută alți oameni ca să îngroașe rândurile goale ale armatei sale. Milord zice că au început negocierile cu saxonii, oferindu-se să-i lase să revină la venerarea zeilor păgâni ai acestora dacă vor lupta pentru el!"

Ce ar mai fi râs Mama, se gândea Ioana, *de o asemenea răsturnare de situație neașteptată: un rege creștin oferindu-se să restaureze memoria zeilor străbuni.* Își putea imagina ce-ar fi spus mama ei: blândul Dumnezeu martir al creștinilor servește scopurilor cotidiene, însă ca să câștigi

bătălii, trebuie să-i invoci pe Thor și pe Odin și pe ceilalți zei războinici aprigi ai poporului ei.

„Nu poți să pleci în situația asta tulbure", i-a spus Arn. „E prea primejdios."

Avea și el dreptate. Conflictul dintre frații casei regale avusese ca rezultat un colaps absolut al ordinii civile. Drumurile nepăzite deveniseră ținte ușoare pentru cetele vagaboande de proscriși și tâlhari ucigași.

„O să fiu în siguranță", i-a răspuns Ioana. „Cine și-a dori ceva de la un preot pelerin care nu are nimic de valoare decât hainele de pe el?"

„Unii dintre diavolii ăștia ar ucide și pentru haine indiferent în ce stare s-ar afla! Îți interzic să pleci singură!" I-a vorbit cu o autoritate pe care niciodată nu și-ar fi asumat-o dacă ar fi crezut în continuare că Ioana era bărbat.

Ea i-a răspuns tăios: „Sunt propriul meu stăpân, Arn. Merg unde vreau."

Recunoscându-și greșeala, Arn a bătut imediat în retragere. „Cel puțin mai așteaptă trei luni", i-a sugerat. „Negustorii de mirodenii vor porni la drum atunci, umblând din casă-n casă să-și vândă marfa. Călătoresc bine păziți, căci nu vor să-și asume niciun risc cu bunurile lor prețioase. Îți pot asigura o escortă sigură tot drumul până la Langres."

„Langres! Cu siguranță ăsta nu e traseul cel mai direct?"

„Nu", a consimțit Arn. „Însă e cel mai sigur. În Langres există un han pentru pelerinii care se îndreaptă spre sud; nu o să ai nicio problemă să găsești un grup de pelerini care să-ți țină companie."

Ioana a luat în seamă această variantă. „S-ar putea să ai dreptate."

„Milord Riculf a făcut același pelerinaj acum câțiva ani de zile. A păstrat harta traseului pe care l-a urmat; o am aici." A deschis un cufăr încuiat, a scos o bucată de

pergament și a desfășurat-o cu atenție. Se înnegrise și se uzase de trecerea timpului, însă cerneala nu se estompase, rândurile citețe ieșeau limpede în relief, marcând calea până la Roma.

„Îți mulțumesc, Arn", i-a răspuns Ioana. „O să procedez așa cum îmi sugerezi. O amânare de trei luni nu e mult. Îmi va lăsa la dispoziție mai mult timp pentru Arnalda; e foarte isteață și progresează atât de bine la lecții!"

„Atunci s-a stabilit." Arn începuse se înfășoare pergamentul.

„Mi-ar plăcea să studiez harta mai amănunțit, dacă îmi permiți."

„Ține-o cât vrei. Mă duc la hambare să supraveghez tunsul oilor." Arn a plecat zâmbind, încântat că reușise să o convingă până la urmă.

Ioana a tras adânc aer în pipet, umplându-și plămânii cu aromele dulci ale primăverii timpurii. Spiritul i se avânta spre ceruri ca un șoim eliberat de piedică, trezit din senin în libertatea miraculoasă a vântului și a cerului. La ora aceasta frații din Fulda se adunau în interiorul întunecos al sălii de consiliu, îngrămădiți pe pietrele dure ale *gradines* ascultându-l pe fratele Cellarer expunând monoton dările de seamă ale abației. Însă ea se afla aici, liberă și nestingherită, cu peripețiile unei vieți în față.

Cu o neastâmpărare pripită, Ioana studia harta. Exista un drum bun și larg de aici până la Langres. De acolo, drumul o cotea spre sud prin Besançon și Orbe, coborând de-a lungul lacului Saint-Maurice spre LeValais. La baza Alpilor se afla un han al unei mânăstiri, unde pelerinii puteau să se odihnească și să se aprovizioneze pentru urcușul greu prin munți către Marele Saint-Bernard – unul dintre pasurile cele mai bune și cele mai călătorite din Alpi. Odată ce ai trecut Alpii, drumul lat în linie dreaptă – Via Francigena te

conducea către Aosta, Pavia și Bologna până în Toscana și mai departe până la Roma.

Roma. Cele mai grozave minți ale omenirii adunate la un loc în acel oraș străvechi; bisericile sale adăposteau comori tăinuite, bibliotecile, înțelepciunea acumulată de secole. Cu siguranță acolo, printre mormintele sacre ale apostolilor, Ioana va găsi ceea ce căuta. La Roma își va descoperi destinul.

Își așeza desagii pe catâr – Arn insistase să ia unul pe timpul călătoriei – când micuța Arnalda a ieșit alergând din conac, cu părul blond răvășit în timpul somnului de noapte.

„Unde pleci?" a întrebat îngrijorată fetișoara îngerească.

Ioana a îngenunchiat, iar fața ei se afla la același nivel cu al copilitei. „La Roma", i-a răspuns, „Orașul Minunăților, unde locuiește Papa."

„Îl placi pe Papă mai mult decât pe mine?"

Ioana a râs. „Nu l-am întâlnit niciodată. Și nu există nimeni pe care să-l plac mai mult decât pe tine, puiule." Îi mângâia părul moale al fetiței.

„Atunci nu pleca." Arnalda și-a aruncat brațele în jurul gâtului Ioanei. „Nu vreau să pleci."

Ioana a îmbrățișat-o. Trupșorul crud se cuibărise călduț de al ei, umplându-i brațele și inima. *Aș fi putut să am și eu o fetiță ca ea, dacă aș fi ales o cale diferită. O fetiță pe care să o strâng în brațe și să o alint – și pe care să o învăț.* Și-a amintit pustiirea pe care a simțit-o când plecase Esculap. Îi lăsase o carte, ca să poată să învețe mai departe. Însă ea, care fugise de la mânăstire doar ca hainele pe ea, nu avea ce să-i dea fetiței.

În afară de...

Ioana a băgat mâna în tunică și a scos afară medalionul pe care îl purta din ziua în care Matthew i-l așezase prima oară în jurul gâtului. „Aceasta este Sfânta Caterina. A fost

foarte isteață și foarte puternică, exact ca tine." I-a relatat povestea Sfintei Caterina.

Ochii Arnaldei se bulbucaseră de uimire. „Era o *fată* și a făcut asta?"

„Da. Și așa poți să faci și tu dacă vei continua să lucrezi cu literele." Ioana și-a luat medalionul de la gât și l-a atârnat de cel al Arnaldei. „Acum e al tău. Ai grijă de el în locul meu."

Arnalda a strâns în mână medalionul, fața schimonosindu-se căci se străduia hotărâtă să nu plângă.

Ioana și-a luat rămas bun de la Arn și de la Bona, care ieșiseră afară ca să o vadă plecând. Bona i-a întins un pachețel cu mâncare și o piele de capră plină cu bere. „Acolo ai pâine și brânză și niște carne uscată – suficient cât să-ți ajungă două săptămâni, căci până atunci vei fi ajuns la han."

„Mulțumesc. Nu o să uit niciodată amabilitatea voastră."

Arn i-a spus: „Nu uita, Ioana. Ești binevenită aici oricând. Asta este casa ta."

Ioana l-a îmbrățișat. „Dă fata la școală. E inteligentă și e dornică să învețe, așa cum erai și tu."

A încălecat pe catâr. Micuța familie stătea în jurul ei, privind tristă. Se pare că soarta ei statornică era să-i părăsească pe toți cei pe care-i iubea. Acesta era prețul pe care trebuia să îl plătească pentru viața venetică pe care și-o alesese, însă a intrat în ea cu ochii deschiși și nu obținea niciun câștig dacă regreta.

Ioana a înghiontit catârul să meargă la trap mărunt. A mai privit odată peste umăr și apoi și-a întors fața spre drumul ce ducea către sud și către Roma.

Capitolul 19

Roma, 844

Anastasius a pus jos pana, întinzându-și degetele ca să scape de crampe. Studia mândru pagina pe care tocmai o scrisese – ultima înregistrare din capodopera sa, *Liber pontificalis,* sau Cartea Papilor, o evidență detaliată a apostolatelor din vremea lui.

Drăgăstos, Anastasius și-a trecut mâna peste foaia albă și curată de pergament care se întindea în fața lui. Pe aceste pagini albe vor fi însemnate într-o bună zi realizările, triumfurile și gloria propriului său pontificat.

Cât de mândru va fi tatăl său, Arsenius, atunci! Deși familia lui Anastasius adunase multe titluri și onoruri de-a lungul timpului, premiul final al tronului papal le scăpase. Cândva se prefigurase că Arsenius ar fi putut să-l obțină, însă timpul și circumstanțele au conspirat împotriva lui, iar ocazia trecuse pe lângă el.

Acum depindea de Anastasius. Trebuie, *va* reabilita încrederea tatălui său în el devenind Papă și Episcop al Romei.

Bineînțeles, nu imediat. Ambiția ieșită din comun a lui Anastasius nu l-a orbit în privința faptului că încă nu sosise vremea. Avea doar treizeci și trei de ani, iar funcția sa de *primicerius*, deși una de considerabilă influență, era un post prea laic din care să asceadă la Sfântul Scaun al Sfântului Petru.

Însă situația lui urma să se schimbe în curând. Papa Grigorie zăcea pe patul de moarte. După ce perioada de doliu obligatorie se sfârșea, vor avea loc alegeri pentru un nou Papă – alegeri al căror rezultat Arsenius îl hotărâse dinainte cu un amestec dibaci de diplomație, mită și amenințare. Următorul Papă va fi Sergius, preot cardinal[1] al bisericii din Saint Martin, vlăstar slab și coruptibil al unei familii de nobili romani. Spre deosebire de Grigorie, Sergius era un om care înțelegea mersul lucrurilor în lume; va ști cum să-și exprime recunoștința față de cei care l-au ajutat să ajungă în această funcție. La scurt timp după alegerea lui Sergius, Anastasius va fi numit episcop de Castellum, un post perfect din care să asceadă la tronul papal după ce Sergius va dispărea și el la rândul lui.

Era un scenariu atrăgător, cu excepția unui singur detaliu – Grigorie era încă în viață. Precum o viță de vie îmbătrânită ale cărei rădăcini se afundau adânc în pământ să-și tragă seva hrănitoare din solul arid, bătrânul se agăța cu încăpățânare de ultima suflare de viață. Grigorie acționa cu o încetineală enervantă chiar și în acest act final al morții.

Domnise șaptesprezece ani, mai mult decât orice alt Papă de la Leon al III-lea, fie-i memoria binecuvântată. Un bărbat bun, modest, bine intenționat, pios, Grigorie era foarte iubit de romani. Fusese un protector preocupat de orașul supraaglomerat cu pelerini aduși în sapă de lemn,

[1] Până târziu în Evul Mediu titlul de cardinal era conferit preoților proeminenți ai bisericilor importante (nota trad.)

punându-le la dispoziție numeroase adăposturi și case de refugiu, întrucât pomenile erau împărțite de mâini generoase în toate zilele de sărbătoare și la procesiuni.

Anastasius îl privea pe Grigorie cu un amestec complicat de emoție, cu surprindere și cu dispreț în egală măsură: suprins de autenticitatea cucericiei și credinței bărbatului, disprețuitor față de simplitatea și agerimea lentă a minții, care-l lăsa constant pradă înfrângerii și manipulării. Chiar și Anastasius profitase adesea de naivitatea Papei, niciodată mai rodnic decât pe Câmpul minciunilor, când aranjase ca negocierile de pace ale lui Grigorie cu împăratul francilor, Ludovic, să fie încălcate chiar sub propriu-i nas. Mica stratagemă dăduse rezultate mărinimoase; beneficiarul, fiul lui Ludovic, Lothar, a știut cum să-și transforme gratitudinea în monezi, iar Anastasius era acum un om avut. Chiar mai important, Anastasius reușise să câștige încrederea și sprijinul lui Lothar. O vreme, e adevărat, Anastasius s-a temut că alianța sa cu moștenitorul francilor cultivată cu grijă s-ar putea să devină caducă – căci înfrângerea lui Lothar la Fontenoy fusese recunoscută ca dezastruoasă. Însă Lothar reușise să ajungă la o învoială cu frații săi răzvrătiți semnând Tratatul de la Verdun, o piesă remarcabilă de prestidigitație politică care i-a permis să-și păstreze și coroana și teritoriile. Lothar era încă odată împărat necontestat – un fapt care ar trebui să se dovedească a fi de mare valoare pentru Anastasius în viitor.

Sunetul clopotelor l-a trezit pe Anastasius din reverie. Clopotele au bătut odată, a doua oară și a treia oară. Anastasius s-a pocnit peste coapse jubilând. În sfârșit!

Îmbrăcase deja veșmântul de doliu când s-a auzit ciocănitul mult așteptat. Un notar papal a intrat pășind în liniște. „Cel Apostolic a fost chemat la Dumnezeu", a

anunțat el. „Prezența domniei voastre, Primicerius, este revendicată în dormitorul papal."

Umăr la umăr, fără a scoate o vorbă, își croiau drumul prin labirintul de coridoare al Palatului Lateran, către apartamentele Papei.

„Era un om evlavios." Notarul a spart tăcerea. „Un pacifist, un sfânt."

„Un sfânt, într-adevăr", a răspuns Anastasius. În sinea lui își zicea: *Atunci care loc e mai bun decât Paradisul pentru el?*

„Când o să mai vină altul?" Vocea notarului s-a pierdut.

Anastasius a văzut că bărbatul plângea. Era intrigat de afișarea emoției autentice. El însuși era prea șiret, prea conștient de efectul pe care-l avea asupra celorlalți tot ceea ce spunea și făcea, ca să se angajeze în *lacrimae rerum.* Totuși emoția notarului i-a amintit că trebuie să-și pregătească și el propria-i porție de tristețe. Când s-au apropiat de dormitorul papal, a tras aer în piept și și-a ținut respirația până când a simțit o înțepătură în spatele ochilor. Era un truc la care apela, un mod de a-i face lacrimile să curgă la comandă; îl folosea rareori însă întotdeauna obținea efectul scontat.

Dormitorul era deschis pentru mulțimea îndoliată adunată grămadă. Înăuntru Gregorie zăcea pe patul impunător împodobit, cu ochii închiși, brațele încrucișate după ritual și ținând strâns o cruce din aur. Ceilalți *optimates,* demnitarii curții pontificale, încercuiseră patul funerar: Anastasius l-a văzut pe Arighis, vicedominus-ul; Compulus, nomenclator-ul; și Stephen, vestiarius-ul.

„Primicerius-ul, Anastasius", a anunțat secretarul când Anastasius a intrat. Ceilalți au ridicat privirile și l-au văzut cufundat în tristețe, trăsăturile chipului său gravate de durere și obrajii șiroind de lacrimi.

Ioana şi-a ridicat capul, lăsând razele soarelui călduţ al Romei să i se împrăştie peste faţă. Era încă neobişnuită cu o climă atât de plăcută şi de blândă în Wintarmanoth – sau ianuarie, cum era numită în această parte de sud a Imperiului, unde obiceiurile romane, nu ale francilor, aveau preponderenţă.

Roma nu era aşa cum şi-o imaginase. Îşi închipuise un oraş scăldat de soare, pavat cu aur şi marmură, sutele sale de bazilici înălţându-se către Cer ca o mărturie scânteietoare a existenţei unui adevărat *Civitas Dei,* Oraş al lui Dumnezeu, pe pământ. Realitatea s-a dovedit a fi cu totul alta. Răşchirate, murdare, supraaglomerate, străzile înguste şi distruse ale Romei păreau că duc mai degrabă în iad decât în rai. Monumentele sale străvechi – acelea care nu fuseseră convertite în biserici creştine – dăinuiau în ruină. Templele, amfiteatrele, palatele şi băile fuseseră dezgolite de aurul şi argintul de pe ele şi lăsate pradă stihiilor naturii. Cârceii de viţă de vie şerpuiau în jurul tijelor coloanelor căzute pe care se sprijiniseră cândva; iasomia şi acantul încolţiseră prin crăpăturile zidurilor; porcii, caprele şi boii cu coarne uriaşe păşteau în porticurile lor putrezite. Statuile împăraţilor stăteau culcate împrăştiate pe pământ; sarcofagele goale ale eroilor fuseseră reîntrebuinţate drept căzi de baie, cisterne sau albii de porci.

Era un oraş străvechi, după câte se părea, al contradicţiilor ireconciliabile: minunea lumii şi o vânzoleală murdară, intrată în putrefacţie; un loc de pelerinaj pentru creştini, dar ale cărui lucrări artistice impresionante omagiau zeii păgâni; un centru de cultură şi educaţie, ai cărui oameni se tăvăleau în ignoranţă şi superstiţii.

În ciuda acestor contradicţii, ori poate chiar datorită lor, Ioana iubea Roma. Tumultul clocotitor al străzilor o tulbura. În aceste coridoare înţesate convergeau cele mai îndepărtate

naţiuni ale lumii: romanii, lombarzii, germanii, bizantinii şi musulmanii se înghesuiau unii pe alţii într-un melanj provocator de obiceiuri şi limbi. Trecutul şi prezentul, păgânismul şi creştinismul se împletau într-o tapiţerie somptuoasă şi amuzantă. Tot cei mai bun şi mai rău din toată lumea se strânsese între zidurile străvechii cetăţi. În Roma, Ioana a găsit lumea oportunităţilor şi a aventurii pe care o căutase toată viaţa.

Îşi petrecea cea mai mare parte a timpului în Borgo, unde variatele *scholae,* sau societăţi de străini se adunau. Sosind cu mai bine de un an în urmă, s-a dus cum era şi firesc la Schola Francorum, însă acolo nu a fost admisă, căci locul era înţesat de pelerini franci şi imigranţi. Aşa că a mers la Schola Anglorum, unde obârşia englezească a tatălui ei, ca şi numele ei, Anglicus, i-au câştigat de partea sa o primire călduroasă.

Profunzimea şi vastitatea cunoştinţelor sale i-au câştigat foarte repede reputaţia de cărturar eminent. Teologii soseau de prin toată Roma ca să o angajeze în discursuri învăţate; plecau copleşiţi de vastitatea educaţiei sale şi capacitatea fulgerătoare de discernământ de pe parcursul dezbaterilor. Cât de îngroziţi ar fi fost, se gândea Ioana zâmbind în sinea ei, dacă ar fi ştiut că au fost întrecuţi de o femeie!

Îndatoririle sale de rigoare includeau participarea la o slujbă zilnică oficiată într-o bisericuţă, chiar de lângă schola. După masa de prânz şi un pui de somn (căci în sud exista obiceiul de a dormi pe perioada orelor înăbuşitoare ale amiezii), se ducea la infirmerie, unde-şi petrecea restul zilei îngrijind de bolnavi. Cunoştinţele sale de medicină i-au fost de mare folos, căci practicarea medicinei aici nu era nici pe departe la fel de avansată ca în teritoriile francilor. Romanii ştiau puţin despre proprietăţile curative ale plantelor şi ierburilor şi nimic despre studiul urinei pentru a

diagnostica și trata bolile. Succesele Ioanei ca vindecător îi solicitau serviciile cu insistență.

Avea o viață activă, ocupată, care i se potrivea Ioanei perfect. Îi oferea toate oportunitățile vieții monastice fără însă dezavantajele aferente acesteia. Putea face uz de inteligența ei întrutotul, fără piedică sau să se abțină. Avea acces la biblioteca scholei, mică, însă cu o colecție rară de mai mult de cincizeci de volume și nimeni nu-i stătea în spate să privească peste umăr ca să o chestioneze de ce a ales să citească Cicero sau Suetonius și nu Sfântul Augustin. Era liberă să vină și să plece după bunu-i plac, să gândească așa cum îi plăcea, să dea glas gândurilor sale fără să se teamă, să fie biciuită ori să se demaște. Timpul zbura și-l măsura, mulțumită de sine în realizările fiecărei zi de lucru.

Și astfel lucrurile ar fi putut să continue la nesfârșit dacă noul Papă ales, Sergius, nu s-ar fi îmbolnăvit.

De la duminica Septuagesima[2], Papa fusese asaltat de o varietate de simptome vagi, însă supărătoare: o digestie precară, insomnie, membrele inferioare umflate și amorțite; la scurt timp după Paști, a fost doborât de o durere atât de acută încât devenise aproape de nesuportat. Noapte după noapte, întregul palat era ridicat în picioare de țipetele lui.

Societatea medicilor a trimis vreo duzină dintre cei mai buni specialiști ai săi să-l întâlnească pe suferindul Papă. Au încercat o multitudine de scheme ca să găsească un leac cu efect: au adus un fragment din craniul Sfântului Policarp pe care Sergius să-l atingă; i-au masat picioarele cu ulei luat dintr-o lampă care arsese toată noaptea la mormântul Sfântului Petru, o metodă cunoscută a fi vindecat chiar și

[2] A treia duminică înainte de postul Paștelui în calendarul creștin (nota trad.)

cele mai disperate afecțiuni; i-au luat sânge repetat și i-au dat laxative cu emetic în concentrație atât de puternică încât întregul trup i-a fost chinuit de spasme violente. Când și aceste remedii puternice au dat greș, au încercat să-i înlăture durerea prin metoda contra-stimulării, jupuindu-i fâșii de asbest fierbinți pe lungimea venelor de la picioare.

Nimic nu i-a fost de folos. Întrucât starea de sănătate a Papei s-a înrăutățit, panica a pus stăpânire pe romani: dacă Sergius va muri atât de curând după predecesorul său, lăsând din nou vacant Tronul Sfântului Petru, s-ar putea ca împăratul francilor, Lothar, să profite de această ocazie pentru a descinde în oraș să-și impună autoritatea imperială asupra lor.

Fratele lui Sergius, Benedict, era și el hăituit de griji – nu din vreun sentiment fratern, ci pentru că decesul fratelui său reprezenta o amenințare pentru propriile-i interese. Dacă l-ar fi convins pe Sergius să-l numească missus pontifical, Benedict ar fi profitat cu dibăcie de această poziție ca să-și sporească autoritatea cabinetului pontifical în numele său. Rezultatul ar fi fost că, numai după cinci luni de la pontificat, Sergius ar fi domnit doar cu numele; toată puterea adevărată din Roma era exercitată de către Benedict – spre considerabila lărgire a averii sale personale.

Benedict ar fi preferat să beneficieze și de titlul și de onorurile cabinetului pontifical, însă se știa dintotdeauna că era imposibil să ajungă la o asemenea poziție. Nu avea nici studiile și nici șlefuiala unui asemenea birou atât de însemnat. Era cel de-al doilea născut, iar în Roma nu exista obiceiul de a împărți proprietatea și titlurile între moștenitori ca în ținutul francilor. Fiind primul născut, lui Sergius i s-au oferit cu dărnicie toate privilegiile pe care i le putea pune la dispoziție familia – haine scumpe, pedagogi privați. Era groaznic de nedrept, însă nu avea ce face în

privința asta, iar după o vreme Benedict a plecat îmbufnat și și-a căutat consolarea în plăcerile lumești, descoperind grabnic că Roma nu ducea lipsă. Mama lui a protestat împotriva obiceiurilor sale dezmățate, însă nu a făcut nicio încercare serioasă să i le reteze; atenția și speranțele ei s-au concentrat în permanență asupra lui Sergius.

Acum, în cele din urmă, lungii ani în care fusese privit de sus ajunseseră la final. Nu fusese dificil să-l determine pe Sergius să-l numească missus pontifical; Sergius se simțise întotdeauna vinovat pentru faptul că fusese preferat în defavoarea fratelui său mai mic. Benedict știa că fratele său era slab de caracter, însă s-a dovedit mult mai ușor de a fi corupt decât ar fi anticipat. După toți anii de studiu neîncetat și privațiunile vieții monahale, Sergius era mai mult decât pregătit să se bucure de viață. Benedict nu a încercat să-și ispitească fratele cu femei, căci Sergius se agăța neclintit de idealul castității preoțești. Într-adevăr, sentimentele sale legate de acest subiect se apropiau de obsesie, așa că lui Benedict îi venea greu să țină în secret propriile sale aventuri sexuale.

Însă Sergius avea o altă slăbiciune – un apetit nesățios pentru plăcerile culinare. După ce și-a consolidat propria-i putere, Benedict își distrăgea fratele cu o paradă fără de sfârșit de plăceri gustative. Capacitatea lui Sergius de a îngurgita mâncăruri și vinuri era prodigioasă. Era știut că a consumat la o singură masă cinci păstrăvi, două găini fripte, o duzină de pateuri cu carne și o pulpă întreagă de vânat. După o asemenea orgie, a sosit la slujba de dimineață atât de ghiftuit și afumat încât a vomitat sfânta împărtășanie în altar, spre oroarea enoriașilor.

După acest episod rușinos, Sergius a reușit să se schimbe, rezumându-se la dieta modestă din pâine și vegetale cu care fusese crescut. Acest regim spartan l-a pus

pe picioare; începuse din nou să fie interesat de afacerile statului papal, intersectându-se cu schemele profitabile ale lui Benedict. Însă Benedict se ruga să aibă răgaz. Apoi, când l-a criticat pe Sergius că s-a jertift destul vieții evlavioase, a reînceput să-l ademenească cu daruri extravagante: bomboane scumpe și exotice, pateuri și tocane de legume, porci fripți la proțap, butoaie cu vin gros de Toscana. În curând Sergius a cedat altui chiolhan.

Totuși de data asta ospățul a mers prea departe. Sergius s-a îmbolnăvit periculos de rău. Benedict nu simțea nicio compasiune pentru fratele său mai mare, însă nu voia să moară. Moartea lui Sergius ar fi însemnat sfârșitul influenței lui Benedict.

Trebuia făcut ceva. Medicii care-l vizitau pe Papă erau o gloată incompetentă care puneau boala Papei pe seama demonilor puternici, numai rugăciunea putând avea efect împotriva caracterului vătămător al acestora. L-au înconjurat pe Sergius cu o multitudine de preoți și călugări care plângeau și se rugau lângă patul său zi și noapte, ridicându-și vocile imperios spre Cer, însă în zadar: Sergius se stingea pe picioare.

Benedict nu se mulțumea să-și lase viitorul să atârne de firul slab al rugăciunilor. *Trebuie să fac ceva. Dar ce?*

„Milord."

Benedict a fost trezit din reverie de vocea slabă și ezitantă a lui Celestinus, unul dintre *cubicularii,* sau șambelanii, pontificali. Ca majoritatea semenilor lui, Celestinus era vlăstarul unei familii bogate de aristocrați romani care plătise o sumă generoasă pentru a deține onoarea ca fiul lor cel mic să servească drept șambelanul Papei. Benedict s-a uitat la băiat cu aversiune. Ce știa copilul ăsta privilegiat despre viață, despre improvizațiile grele pentru a ieși la lumină din obscuritate?

„Ce este?"

„Milord Anastasius vă cere o audiență."

„Anastasius?" Benedict nu știa de unde să ia numele.

„Episcopul de Castellum", l-a ajutat Celestinus îndatoritor.

„Îndrăznești să mă informezi?" Furios, Benedict l-a pocnit cu forță pe Celestinus peste obraz. „Asta o să te învețe să-ți respecți mai marii. Acum dispari și adu-mi-l pe episcop aici."

Celestinus a plecat în grabă, mângâindu-și obrazul cu ochii în lacrimi. Pe Benedict îl ustura palma de la lovitura dată băiatului; și-a chircit-o, simțindu-se mai bine decât în ultimele zile.

Câteva momente mai târziu Anastasius a pătruns impozant pe ușă. Înalt și curtenitor, întruchiparea eleganței aristocratice, era perfect conștient de impresia pe care o produsese asupra lui Benedict.

„Pax vobiscus", l-a întâmpinat Benedict într-o latină schilodită.

Anastasius i-a remarcat crasa incultură, însă a avut grijă să nu-și dea la iveală satisfacția. *„Et cum spiritu tuo"*, i-a răspuns lin. „Cum o duce Sfinția Sa, Papa?"

„Prost. Foarte rău."

„Mă întristează să aud asta." Asta era mai mult decât o politețe; Anastasius era cu adevărat îngrijorat. Nu era momentul potrivit ca Sergius să moară. Anastasius nu va avea treizeci și cinci de ani, vârsta minimă cerută pentru un Pontif, decât peste un an și mai bine. Dacă Sergius își dădea duhul acum, un bărbat mai tânăr decât el ar fi putut să fie ales și abia după douăzeci de ani și mai bine Scaunul Sfântului Petru ar fi fost din nou vacant. Anastasius nu intenționa să aștepte atât de mult ca să-și realizeze ambiția vieții sale.

„Se îngrijesc cu pricepere de fratele dumneavoastră, să cred?"

„Este înconjurat zi și noapte de oameni credincioși care-și oferă rugăciunile pentru însănătoșirea lui."

„Ah!" Și apoi tăcere. Amândoi erau sceptici privind eficacitatea unor asemenea măsuri, însă niciunul nu-și putea exprima îndoiala pe față.

„Există cineva la Schola Anglorum", s-a hazardat Anastasius, „un preot cu o reputație grozavă de vindecător."

„Oh?"

„John Anglicus, cred că se numește – un străin. Aparent este un bărbat cu solide cunoștințe. Se spune că poate face adevărate miracole vindecătoare."

„Poate că ar trebui să trimit după el", a spus Benedict.

„Poate", a consimțit Anastasius, apoi a dat uitării chestiunea. Simțise că Benedict nu era o persoană pe care să o presezi. Tacticos, Anastasius a deviat discuția către o altă problemă. Când a considerat că trecuse o bucată de timp considerabilă, s-a ridicat să plece. *„Dominus tecum, Benedictus."*

„Deus vobiscus." Benedict a ciopârțit iarăși expresia.

Nerod ignorant, și-a zis Anastasius. Era o rușine că un asemenea individ putea accede atât de sus pe scara puterii, pătând reputația Bisericii.

Benedict îl privea plecând. *Nu e o specie rea pentru un aristocrat. O să trimit după acest preot-vraci, acest John Anglicus.* Probabil că o să producă vâlvă aducând pe cineva care nu era membru al societății medicilor, însă nu avea importanță. Benedict o să găsească o cale. Întotdeauna exista o variantă când cineva știa ce voia.

* * *

Trei duzini de lumânări ardeau la piciorul patului imens în care Sergius stătea întins. În spatele lor îngenunchiaseră câțiva călugări îmbrăcați în negru, zumzăind litanii la unison cu glasuri profunde.

Ennodius, căpetenia medicilor din Roma, și-a ridicat bisturiul din metal și l-a trecut cu dexteritate de-a curmezișul antebrațului lui Sergius, pătrunzând în vena principală. Sângele a țâșnit din rană și se scurgea într-un vas din argint ținut de ucenicul lui Ennodius. Ennodius dădea din cap în timp ce examina sângele din vas. Era gros și negru; umoarea păcătoasă care-i declanșase boala Papei se strânsese în trup și nu putea fi drenată. Ennodius a lăsat tăietura deschisă, permițând sângelui să se scurgă mai mult ca de obicei; nu o să poată să-l mai facă pe Sergius să sângereze câteva zile, căci luna intra în Gemeni, un semn nefavorabil pentru sângerări.

„Cum arată?" a întrebat Florus, un medic confrate.

„Rău. Foarte rău."

„Vino afară", i-a șoptit Florus. „Trebuie să-ți vorbesc."

Ennodius a oprit hemoragia, lipind bucățile de piele împreună și presându-le cu mâna. Sarcina de a bandaja rana cu frunze de virnanț înmuiate în grăsime și înfășurate în cârpe îi revenea ucenicului său. Ștergându-și sângele de pe mâini, a ieșit după Florus afară pe coridor.

„Au trimis după altcineva", i-a spus Florus în grabă de îndată ce au rămas singuri. „Un tămăduitor de la Schola Anglorum."

„Nu!" Ennodius era supărat. Practicarea medicinei în interiorul orașului presupunea a fi cu strictețe încredințată membrilor societății medicilor – cu toate că în fapt o armată redusă și nerecunoscută oficial de medici diletanți ridicase întrebări în rândul populației privind capacitățile lor. Aceștia erau tolerați atâta timp cât operau anonim printre săraci. Însă

o recunoaștere deschisă a unuia dintre ei, venită însuși de la palatul pontifical, reprezenta o amenințare de netăgăduit.

„Omul se numește John Anglicus", i-a spus Florus. „Se zvonește că posedă puteri extraordinare. Se spune că poate diagnostica o boală doar prin simpla examinare a urinei pacientului."

Ennodius a strâmbat din nas. „Un șarlatan."

„Evident. Însă unii dintre acești așa-ziși medici sunt chiar talentați. Dacă acest John Anglicus dă de bănuit cumva că ar fi priceput, poate fi dezastruos."

Florus avea dreptate. Într-o profesiune ca a lor, unde rezultatele erau adesea dezamăgitoare și întotdeauna imprevizibile, reputația însemna totul. Dacă acest intrus o să aibă succes acolo unde ei eșuaseră...

Ennodius a meditat o clipă. „Spui că studiază urina? Păi bine, atunci o să-i punem la dispoziție o mostră."

„Însă ultimul lucru pe care ar trebui să-l facem e să-l ajutăm pe străin!"

Ennodius a surâs. „Am spus că o să-i ducem o mostră de urină, Florus. Nu am spus și de la cine."

Înconjurată de o escortă a gărzilor pontificale, Ioana se deplasa rapid către Patriarchium, palatul enorm care găzduia reședința pontificală ca și multitudinea de departamente administrative ce constituiau lăcașul ocârmuirii în Roma. Lăsând în urmă bazilica lui Constantin, cu șirul său magnific de ferestre arcuite rotund, au intrat în Patriarchium. În interior au urcat un rând scurt de scări care duceau la *triclinium major,* sau marele hol al palatului, a cărui construcție fusese comandată de Papa Leon, fie-i memoria binecuvântată.

Holul era pavat cu marmură și decorat cu miriade de mozaicuri, executate cu o măiestrie care au copleșit-o pe

Ioana. Niciodată nu mai văzuse culori atât de strălucitoare, nici figuri atât de însufleţite. Nimeni în ţara ei – episcopul, abatele, contele, nici chiar împăratul – nu era în stare să comande o asemenea splendoare.

În centrul triclinium-ului se strânsese un grup de oameni. Unul a venit sprea ea să o salute. Era brunet, cu ochi înguşti şi graşi şi o expresie şireată.

„Tu eşti preotul John Anglicus?" a întrebat.

„Eu sunt."

„Eu sunt Benedict, missus pontifical şi fratele Papei Sergius. Te-am adus aici ca să-l vindeci pe Sfinţia Sa."

„O să fac tot ce pot", a răspuns Ioana.

Benedict şi-a coborât vocea până a devenit o şoaptă conspirativă. „Sunt destui aici care nu doresc să te vadă reuşind."

Ioana înţelegea foarte bine. Mulţi din adunare erau membrii societăţii selecte şi exclusive a medicilor. Nu ar primi cu braţele deschise un intrus.

Un alt bărbat li s-a alăturat – înalt, slab, cu o privire sfredelitoare şi un nas coroiat. Benedict l-a prezentat ca fiind Ennodius, capul medicilor.

Ennodius a întâmpinat-o pe Ioana cu un semn scurt din cap. „Vei descoperi singur, *dacă* ai capacitatea, că Sfinţia Sa este chinuit de demoni, a căror putere vătămătoare nu va fi îndepărtată cu medicamente sau laxative."

Ioana nu a rostit nici un cuvânt. Dădea prea puţină crezare unor asemenea teorii. De ce căutau justificări în supranatural când existau atâtea cauze fizice şi detectabile ale bolii?

Ennodius i-a întins o sticluţă cu lichid gălbui. „Mostra de urină a fost prelevată de la Sfinţia Sa acum mai puţin de o oră. Suntem curioşi să vedem ce vom afla de la tine."

Prin urmare sunt testată, şi-a zis Ioana. *Ei bine, bănuiesc că oricum e un mod bun de a începe.*

A luat sticluța și a ridicat-o în lumină. Grupul s-a adunat în semicerc. Nasul coroiat al lui Ennodius fremăta în timp ce o privea într-o așteptare vicleană.

A răsucit sticluța pe o parte și pe alta până când s-a văzut limpede conținutul. L-a mirosit odată și încă odată. Și-a înmuiat degetul în sticluță, l-a pus pe limbă și a gustat cu grijă. Tensiunea din încăpere era acum aproape palpabilă.

A mirosit și a mai gustat încă odată. Nu era nicio îndoială.

Un șiretlic ingenios să substitui urina unei femei însărcinate cu cea a Papei. O confruntau cu o dilemă adevărată. Ca simplu preot și venetic, nu putea să acuze o prezență atât de augustă de înșelăciune deliberată. Pe de altă parte, dacă nu ar detecta urina substituită, ar fi denunțată ca escroacă.

Capcana îi fusese întinsă cu dibăcie. Cum să scape din ea?

Se tot frământa.

Apoi s-a întors și a anunțat fără niciun ocoliș: „Dumnezeu e pe cale să facă un miracol. În treizeci de zile, Sfinția sa o să nască."

Benedict se zgâlțâia de atâta râs croindu-și calea afară din triclinium. „Ce fețe făcuseră bătrânii ăia! Am făcut tot ce mi-a stat în putință ca să nu mă tăvălesc pe jos de râs!" Era realmente încântat de ceea ce se întâmplase. „Ți-ai dovedit calitățile și le-ai demascat înșelătoria fără să rostești vreun cuvânt acuzator. Genial!"

Când s-au apropiat de dormitorul pontifical, au auzit strigăte răgușite de cealaltă parte a ușii.

„Ticăloșilor! Șacalilor! Nu am murit încă!" S-a auzit o bufnitură puternică, ca și cum ar fi fost aruncat un obiect.

Benedict a deschis ușa. Sergius se ridicase în șezut în pat, cu fața împurpurată de furie. Pe podea, la jumătatea traseului spre ușă, un vas din ceramică spart se balansa

nebunește în fața unui grup de preoți indignați. Sergius înșfăcase un pocal din aur de pe masa de lângă el și era pe punctul să-l azvârle în bieții prelați când Benedict s-a îndreptat spre el în fugă și i l-a smuls din mână.

„Ei, frățioare. Știi ce au spus doctorii. Ești bolnav, trebuie să nu te extenuezi."

Sergius i-a spus acuzator: „M-am trezit și i-am găsit ungându-mă cu ulei. Încercau să-mi administreze unctio extrema."

Prelații și-au netezit veșmintele cu o demnitate fudulă. Păreau a fi bărbați cu importanță; cel care purta pallium-ul unui arhiepiscop a spus: „Ne-am gândit că ar fi cel mai bine, ținând cont că starea Sfinției Sale se înrăutățea –"

„Termină!" l-a întrerupt Benedict.

Ioana era șocată. Benedict trebuie să fi fost cu adevărat influent ca să se adreseze unui arhiepiscop atât de necivilizat.

„Gândește-te, Benedict", l-a avertizat arhiepiscopul. „Vei pune în pericol sufletul nemuritor al fratelui tău?"

„Afară!" Benedict își legăna brațul ca și cum ar fi vrut să înlăture un stol de mierle. „Cu toții!"

Prelații s-au retras pripit, împărtășind indignarea.

Sergius s-a trântit înapoi pe perne slăbit. „Durerea, Benedict", se tânguia. „Nu pot să suport durerea."

Benedict a turnat vin dintr-un ulcior de lângă pat într-un potir din aur și l-a așezat pe buzele lui Sergius. „Bea, o să-ți aline durerea."

Sergius a băut însetat. „Mai vreau", a cerut imediat ce l-a golit. Benedict i-a turnat un al doilea potir și apoi și pe al treilea. Vinul se împrăștia pe la colțurile gurii lui Sergius. Avea oase mici, însă era foarte gras. Chipul său era format dintr-o serie de cercuri legate unele de altele: fața rotunde unită cu bărbia rotundă, ochii rotunzi așezați în mijlocul unor inele gemene de carne.

„Acum", i s-a adresat Benedict, după ce setea lui Sergius a fost potolită, „hai să vezi ce am făcut pentru tine, frate. Ți-am adus pe cineva care poate să te ajute. El este John Anglicus, un tămăduitor cu o reputație uriașă."

„Alt doctor?" a întrebat Sergius neîncrezător.

Însă nu a obiectat când Ioana a tras așternuturile ca să-l examineze. Era șocată de starea în care se afla. Picioarele i se umflaseră enorm, carnea întinsă crăpase și se spintecase din pricina tensiunii. Era chinuit de o inflamație serioasă a încheieturilor; Ioana a ghicit cauza, însă trebuia să fie sigură. I-a controlat urechile. Desigur, iată-le acolo: depozitele de cuarț care-l dădeau de gol, excrescențe micuțe și calcaroase, semănând cu ochii de crab a căror prezență nu însemna decât un singur lucru: Sergius suferea de un atac acut de gută. Cum era posibil ca doctorii să nu-și fi dat seama?

Ioana și-a trecut delicat vârfurile degetelor peste carnea roșie și lucioasă ca să simtă sursa inflamației.

„Cel puțin nu are mâini de plugar", a recunoscut învins Sergius. Era uimitor că încă își păstrase luciditatea, căci ardea din cauza febrei. Ioana îi simțea pulsul, remarcând rănile multiple de pe brațul bărbatului de la sângerările repetate. Inima îi bătea slab, iar culoarea pielii, ca urmare a enervării de acum câteva minute, avea o tentă alb-albăstruie bolnăvicioasă.

Benedicite, și-a zis. *Nu e de mirare că e mort de sete. I-au luat sânge până l-au adus la un pas de moarte.*

S-a întors către un șambelan. „Adu-mi apă. Repede."

Trebuia să-i scadă umflăturile înainte ca acestea să-l ucidă. Slavă domnului că adusese cu ea bulb de tomnețea. Ioana a băgat mâna în desagă și a scos un pătrat micuț de pergament ceruit și l-a desfășurat cu atenție ca să nu împrăștie praful prețios. Șambelanul s-a întors cu un ulcior de apă. Ioana a turnat într-o cupă, apoi a infuzat două grame

din praful de rădăcină, doza recomandată. A adăugat miere decantată ca să mascheze gustul amar și o doză minusculă de măselariță ca Sergius să adoarmă – căci somnul era cel mai bun analgezic contra durerii, iar odihna cea mai puternică speranță pentru vindecare.

I-a înmânat cupa lui Sergius, care a băut-o însetat. „Pah!" A scuipat. „Asta e apă!"

„Bea-o", i-a spus Ioana neclintită.

Spre mirarea ei, Sergius a consimțit. „Și acum?" a întrebat după ce a golit cupa. „O să-mi faci o clismă?"

„Mă gândeam că ați avut parte de suficiente asemenea chinuri."

„Vrei să spui că nu îi mai faci nimic în afară de asta?" a provocat-o Benedict. „O simplă băutură și cu asta-basta?"

Ioana a suspinat. Mai întâlnise asemenea reacții. Bunul simț și cumpătarea nu erau apreciate în arta vindecării. Oamenii cereau măsuri mult mai dramatice. Cu cât era mai serioasă afecțiunea, cu atât se așteptau ca leacul să fie mai violent.

„Sfinția Sa suferă de gută. I-am dat tomnețea, un leac specific bolii. În câteva momente, va adormi și, *Deo volente*, durerea și inflamațiile care l-au chinuit vor dispărea în câteva zile."

Ca o demonstrație a veridicității celor afirmate, respirația zgomotoasă a lui Sergius începuse să se liniștească; s-a relaxat trântit pe perne și a închis ochii tihnit.

Ușa s-a trântit cu zgomot de perete. Înăuntru a pășit țanțoș un bărbat scund și țeapăn cu o față ca a unui cocoș pitic ce era gata de bătaie. A fluturat un sul de pergament sub nasul lui Benedict. „Aici sunt actele. Nu mai e nevoie decât de semnătură." După modul cum era îmbrăcat și după felul cum vorbea părea a fi un negustor.

„Nu acum, Aio", i-a răspuns Benedict.

Aio a dat din cap feroce. „Nu, Benedict, nu o să mă refuzi din nou. Toată Roma știe că Papa este grav bolnav. Dacă moare la noapte?"

Ioana privea neliniștită la Sergius, însă acesta nu auzise. Adormise buștean.

Bărbatul a zornăit o punguță cu monezi sub ochii lui Benedict. „O mie de solidi, așa cum am convenit. Semnează hârtia acum și asta" – a mai ridicat încă o punguță mai mică – „va fi și ea a ta."

Benedict a pus pergamentul pe pat și l-a desfășurat pe cearceafuri. „Sergius?"

„Doarme", a protestat Ioana. „Nu-l treziți."

Benedict a ignorat-o. „Sergius!" Și-a apucat fratele de umăr și l-a zgâlțâit brutal.

Sergius a deschis ochii clipind. Benedict a luat o pană de pe masa de lângă pat, a înmuiat-o în cerneală și a înfășurat mâna lui Sergius în jurul ei. „Semnează asta", i-a ordonat.

Amețit, Sergius a pus tocul pe pergament. Mâna îi tremura, împrăștiind cerneala pe pergament cu un scris neciteț. Benedict a pus mâna sa pe a fratelui și l-a ajutat să traseze semnătura pontificală.

De unde stătea, Ioana a văzut documentul limpede. Era o *formata* care îl numea pe Aio episcop de Alatri. Contractul încheiat chiar sub ochii Ioanei era un act de mituire prin care se cumpăra o episcopie!

„Acum odihnește-te, frate", i-a spus Benedict, satisfăcut că obținuse ceea ce dorise. I s-a adresat Ioanei: „Stai cu el."

Ioana a dat din cap aprobator. Benedict și Aio au părăsit încăperea.

Ioana a tras cuverturile peste Sergius, netezindu-le delicat. Bărbia i se înălțase fermă, după obișnuita-i caracteristică. În mod limpede lucrurile în palatul pontifical se desfășurau greșit. Și după cât se părea nici nu vor fi

îndreptate atâta timp cât Sergius zăcea bolnav, iar venalul său frate domnea în locul său. Sarcina ei era clară: să-l însănătoșească pe Papă și asta cât mai repede posibil.

În următoarele câteva zile, starea de sănătate a lui Sergius s-a menținut incertă. Incantațiile constante ale preoților îl împiedicau să doarmă bușteau, așa că la insistența Ioanei, priveghiul la căpătâiul patului a luat sfârșit. Cu excepția unei scurte incursiuni la Schola Anglorum ca să ia alte medicamente, Ioana nu a plecat de lângă Sergius. Pe timpul zilei îi monitoriza cu atenție starea; pe timpul nopții dormea pe un morman de pernuțe lângă patul lui.

În cea de-a treia zi, umflăturile s-au retras, iar pielea de pe ele începuse să se cojească. Seara, Ioana s-a trezit după un somn agitat și a descoperit că Sergius nu mai transpirase. *Benedicite. I-a trecut febra.*

În dimineața următoare Papa s-a trezit.

„Cum vă simțiți?" l-a întrebat Ioana.

„Eu... nu știu", i-a răspuns ametit. „Mai bine, cred."

„Arătați cu mult mai bine." Aspectul gata să pocnească al pielii sale dispăruse ca și tenta nesănătoasă cenușiu-albăstruie.

„Picioarele mele... umblă ceva pe ele!" A început să le scarpine frenetic.

„Mâncărimea e un semn bun; înseamnă că viața revine în ele", i-a spus Ioana. „Însă nu trebuie să iritați pielea, căci există în continuare pericolul infectării."

Și-a retras mâna. Însă senzația de mâncărime era prea puternică; un moment mai târziu își înfipsese ghearele din nou în picioare. Ioana i-a administrat o doză de măselariță ca să-l calmeze și a adormit din nou.

A doua zi când a deschis ochii avea capul limpede și era pe deplin conștient de realitatea înconjurătoare.

„Durerea – a dispărut!" Își privea picioarele. „Și inflamația!" Observația l-a animat; s-a ridicat în șezut. Zărind un șambelan lângă ușă, i-a spus: „Mi-e foame. Adu-mi o bucată de șuncă și niște vin."

„O farfurie de legume și un ulcior cu apă", a contramandat Ioana. Șambelanul a luat-o la fugă înainte ca Sergius să apuce să protesteze.

Sprâncenele lui Serigus s-au arcuit surprinse. „Tu cine ești?"

„Numele meu este John Anglicus."

„Nu ești roman."

„Am fost născut în ținutul francilor."

„Țara din nord!" Privirea lui Sergius s-a ascuțit. „Este atât de necivilizată pe cât se spune?"

Ioana a surâs. „Există mai puține biserici, dacă la asta vă referiți."

„De ce te numești 'Anglicus'", a întrebat-o Sergius, „dacă te-ai născut pe teritoriile francilor?" Era surprinzător de vigilent ținând cont de situația prin care trecuse.

„Tatăl meu era englez", i-a explicat Ioana. „Venise să propovăduiască credința printre saxoni."

„Saxoni?" Sergius s-a încruntat. „Un trib păgân."

Mama. Ioana a simțit atât de binecunoscuta răbufnire de rușine și dragoste. A răspuns: „Acum mulți sunt creștini – atât cât poate fi numit creștin cineva convertit la credință prin foc și sabie."

Sergius o privea cercetător. „Nu ești de acord cu misiunea Bisericii de a converti necredincioșii?"

„Ce valoare are o promisiune smulsă cu forța? Supusă torturii o persoană poate mărturisi un număr nesfârșit de neadevăruri numai ca să pună capăt durerii."

„Totuși Dumnezeu ne poruncește să-I răspândim cuvântul: 'Așadar mergeți înainte și învățați toate

neamurile, botezați-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.'"

„Adevărat", a conchis Ioana. „Dar –" S-a oprit. Era pe punctul de a repeta greșeala din nou – se lăsa târâtă într-o dezbatere imprudentă și posibil periculoasă – de data asta cu însuși Papa!

„Continuă", a îndemnat-o Serigus.

„Iertați-mă, Sanctitate. Nu vă simțiți bine."

„Încă nu sunt atât de bolnav să nu gândesc", i-a replicat Sergius nerăbdător. „Zii mai departe."

„Ei bine" – își alegea vorbele cu grijă – „să ne gândim la ordinea poruncilor lui Hristos: mai întâi învățați neamurile, apoi botezați-i. Nu ni se poruncește să așezăm taina botezului înainte ca mintea să îmbrățișeze credința cu o înțelegere rațională. Mai întâi să-i instruim, spune Hristos, apoi să-i botezăm."

Sergiu o contempla cu un interes sporit. „Ai o logică bună. Unde ai fost instruit?"

„Un grec pe nume Esculap, un cărturar grandios, mi-a fost pedagog pe vremea când eram copil. Mai târziu, am fost trimis la școala catedralei din Dorstadt, iar după aceea în continuare la Fulda."

„Ah, Fulda! Chiar recent am primit un volum de la Raban Maur, frumos tălmăcit, conținând un poem, compoziția lui proprie despre Sfânta Cruce a lui Hristos. Când îi voi scrie să-i mulțumesc, îi voi spune despre serviciul pe care ni l-ai făcut."

Crezuse că scăpase de abatele Raban pentru totdeauna; ura lui tirană o va urmări chiar și aici, să-i nenorocească viața nouă pe care și-o făcuse de una singură? „Mă tem că nu o să primiți un raport prea bun despre mine din partea domniei sale."

„De ce?"

„Abatele susține că supunerea este cel mai important dintre jurămintele religioase. Totuși, pentru mine, a fost întotdeauna cel mai chinuitor."

„Iar celelalte jurăminte?" a întrebat Sergius sever. „Cu ele cum stai?"

„Am fost născut în sărăcie și sunt obișnuit cu ea. Cât despre castitate" – a încercat ca vocea să nu-i trădeze nicio nuanță ironică – „am rezistat întotdeauna ispitelor femeilor."

Expresia de pe chipul lui Sergius s-a înmuiat. „Sunt bucuros să aud asta. Căci în această privință abatele Raban și cu mine nu suntem de acord; dintre toate jurămintele religioase, castitatea este cu siguranță cel mai important și mai plăcut în ochii lui Dumnezeu."

Ioana era surprinsă că și el gândea așa. Idealul castității preoțești era departe de a fi universal practicat în Roma. Nu era deloc neobișnuit ca un preot roman sa aibă o soție, cum nu exista nicio interdicție ca bărbații căsătoriți să acceadă în rândul preoțimii, cu condiția să fie de acord să abjure toate relațiile conjugale viitoare – un pact care după toate probabilitățile era observat mai mult în teorie decât în practică. O soție rareori se opunea dacă soțul ei dorea să devină preot, căci astfel împărtea prestigiul poziției acestuia. „Preoteasă", era intitulată respectuos soția unui preot, sau „diaconeasă", dacă era soție de diacon. Papa Leon al III-lea era căsătorit când s-a suit pe tronul pontifical și niciun cetățean al Romei nu a gândit ceva rău despre el.

Șambelanul s-a întors cu o tavă din argint cu pâine și legume așezând-o dinaintea lui Sergius care a rupt o bucată de pâine și a mușcat din ea înfometat. „Acum, povestește-mi despre tine și Raban Maur."

Capitolul 20

Ioana descoperea treptat că era ca și cum în Sergius s-ar fi aflat două persoane diferite – una dezmățată, vulgară și rea, cealaltă cultivată, inteligentă și plină de tact. Citise despre asemenea cazuri în Celsus: *animae divisae,* le numea el, spirite divizate.

Așa era și Sergius. Însă în cazul lui, băutura declanșa metamorfozarea. Blând și amabil când era treaz, devenea un tiran sub influența vinului. Servitorii din palat, în permanență pregătiți să bârfească, i-au spus Ioanei că odată Sergius l-a condamnat pe unul dintre ei la moarte doar pentru că nu a reușit să-i servească cina la timp. S-a trezit la vreme ca să oprească execuția, însă nu înainte că bietul om să fie deja biciuit și pus la stâlpul infamiei.

Doctorii lui până la urmă nu se înșelaseră atât de rău, a decis Ioana. Sergius *era* posedat, deși demonii care puseseră stăpânire pe el nu erau de la diavol, ci creați de el.

După ce i-a observat dintr-o ochire cele mai bune calități, misiunea ce-i revenea Ioanei era să i le repună în drepturi. L-a supus unei diete stricte cu legume crude și numai apă. Sergius a bombănit, dar s-a supus, temându-se

ca durerea să nu-i revină. Când a hotărât că era pregătit, Ioana a instituit un regim de plimbări zilnice în grădina palatului. La început, Papa trebuia cărat în scaun până acolo, trei servitori gemând sub greutatea lui. În prima zi abia a reușit să facă doi-trei pași șchiopătând înainte de a se prăbuși în scaun. La încurajările insistente ale Ioanei, în fiecare zi se deplasa un pic mai departe; la sfârșitul lunii a putut să dea ocol întregii grădini. Ultimele urme ale inflamațiilor din jurul încheieturilor dispăruseră, iar pielea își recâștigase culoarea rozalie, sănătoasă. Ochii s-au dezumflat, iar pe măsură ce contururile feței îi ieșeau din nou la iveală mai clar, Ioana constata că era un bărbat mult mai tânăr decât crezuse la început – nu avea mai mult, probabil, de patruzeci și cinci ori cincizeci de ani.

„Mă simt un om nou", i-a spus Sergius Ioanei într-o zi în timpul cutreierărilor zilnice ale acestora. Era primăvară, iar liliacul înflorise deja, parfumul lui năvalnic înmiresmând atmosfera.

„Fără amețeli, fără neputință, nicio durere?" l-a întrebat Ioana.

„Nimic. Cu adevărat Dumnezeu a făcut un miracol."

„Puteți spune și asta, Sanctitate", i-a răspuns Ioana cu un zâmbet în colțul gurii. „Însă gândiți-vă în ce stare erați când numai Dumnezeu era singurul dumneavoastră medic!"

Sergius a pișcat-o pe Ioana de ureche incriminând-o jucăuș. „Dumnezeu te-a trimis la mine ca să-Și realizeze miracolul!"

Au zâmbit amândoi, plăcându-se reciproc.

Acesta este momentul, și-a zis Ioana. „Dacă vă simțiți cu adevărat bine..." A lăsat cuvintele să atârne în aer, stârnindu-i interesul.

„Da?"

„Mă gândeam... curtea pontificală se află în ședință astăzi. Fratele domniei voastre, Benedict, prezidează în locul dumneavoastră ca de obicei. Însă dacă vă simțiți suficient de puternic..."

Sergius i-a spus șovăielnic. „Benedict este obișnuit să prezideze. Cu siguranță nu e nicio nevoie..."

„Oamenii nu l-au ales pe Benedict să le fie stăpân. Au nevoie de domnia voastră, Sanctitate."

Sergius s-a încruntat. A urmat o tăcere lungă.

Ioana se gândea: *Am vorbit prea din vreme și prea îndrăznet.*

Sergius a adăugat: „Ai grăit drept, John Anglicus. Prea mult timp am neglijat asemenea chestiuni." Tristețea de pe chipul lui dădea feței o înfățișare de înțelepciune gravă.

Ioana i-a replicat blând: „Remediul, milord, se află în acțiune."

Sergius a meditat la aceste vorbe. Apoi a mărit brusc pasul, îndreptându-se spre poarta grădinii. „Atunci, haidem!" i-a strigat peste umăr. „Ce mai aștepți?"

Ioana a luat-o la fugă după el.

Două gărzi se rezemaseră de zidul exterior al sălii de consiliu, pălăvrăgind alene. Zărindu-l pe Sergius, au sărit ca arși în sus și i-au deschis ușile. „Sanctitatea Sa, Papa Sergius, Episcop și Mitropolit al Romei!" a anunțat unul dintre ei cu o voce răsunătoare.

Sergius și Ioana s-au năpustit înăuntru. A urmat un moment de liniște și uimire, apoi băncuțele scârțâiau asurzitor căci toată lumea se ridicase respectuos în picioare. Toți, așa este, mai puțin Benedict, care rămăsese așezat în jilțul pontifical cu gura căscată.

„Închide gura, frate, dacă nu vrei să-ți intre muște în ea", i-a zis Sergius.

„Sanctitate? E un lucru înțelept?" a exclamat Benedict. „Neîndoios că nu ar trebui să-ți riști sănătatea asistând la aceste proceduri!"

„Îți mulțumesc, frate, însă mă simt chiar foarte bine", i-a răspuns Sergius. „Și nu am venit să asist, ci să prezidez adunarea."

Benedict s-a ridicat. „Mă bucur să aud asta, așa cum se veselește și Roma întreagă." Numai veselă nu-i era vocea.

Sergius s-a așezat confortabil în jilțul tapițat. „Ce caz se discută pe ordinea de zi?"

Notarul i-a prezentat rapid o schiță a detaliilor. Mamertus, un negustor înstărit, solicita permisiunea să renoveze Orphanotrophium, un adăpost și o școală pentru orfani găzduite într-o clădire dărăpănată din apropierea palatului pontifical. Mamertus propunea să reconstruiască instituția din cap până în picioare și să o transforme într-un han pentru pelerini.

„Orphanotrophium", cugeta Sergius. „Cunosc bine locul; am stat acolo o vreme chiar și eu, după ce mi-a murit mama."

„Sanctitate, clădirea a ajuns o ruină", a spus Mamertus. „E ca un spin în ochi, un stigmat pentru grandiosul nostru oraș. Ceea ce vă propun eu o să transforme construcția într-un palat!"

„Și de orfani ce se va alege?" a întrebat Sergius.

Mamertus a dat din umeri. „Pot să caute milă în altă parte. Există aziluri pentru nevoiași care îi va primi."

Sergius îl privea plin de îndoieli. „Nu e un lucru chiar așa de ușor să fii dat afară din locuința ta."

„Sanctitate, acest han va fi mândria Romei! Ducii nu vor strâmba din nas să doarmă în el, nici măcar regii!"

„În fața lui Dumnezeu orfanii nu sunt cu nimic mai prejos decât regii. Nu a spus Hristos: 'Fericiți sunt cei săraci, că a lor va fi Împărăția Cerurilor'?"

„Sfințenie, vă implor să mai cugetați. Gândiți-vă ce poate face o asemenea așezare pentru Roma!"

Sergius dădea din cap. „Nu voi aproba distrugerea locuinței acestor copii. Petiția este respinsă."

„Protestez!" a răspuns Mamertus înverșunat. „Fratele domniei voastre și cum mine suntem deja înțeleși în privința acestei învoieli; am bătut palma și am pus banii jos."

„Banii?" Sergius și-a arcuit întrebător o sprânceană.

Benedict a dat din cap spre Mamertus făcându-i semn imperios.

„Eu... eu" – Mamertus privea spre tavan căutându-și cuvintele – „am adus o jertfă, o ofertă extrem de generoasă, la altarul Sfântului Servatius ca să-mi grăbească reușita acestui proiect."

„Atunci fii binecuvântat", i-a răspuns Sergius. „Un astfel de act caritabil își are recompensa lui, căci vei suferi mai puțin în viața veșnică."

„Dar –"

„Primește recunoștința noastră, Mamertus, că ne-ai adus în atenție starea precară a Orphanotrophium care are nevoie de reparații. Restaurarea lui va deveni preocuparea noastră imediată."

Gura lui Mamertus s-a deschis și s-a închis de câteva ori ca a unui pește pe uscat. I-a aruncat o ultimă privire lui Benedict și a părăsit furios încăperea.

Sergius i-a făcut cu ochiul Ioanei care i-a zâmbit.

Lui Benedict nu i-a scăpat complicitatea celor doi. *Deci el este capul răutăților,* și-a zis în sinea lui. S-a mustrat singur că nu a observat mai devreme. Fusese un sezon aglomerat pentru curtea pontificală, cea mai profitabilă perioadă a anului pentru Benedict; timpul îi fusese pe deplin acaparat de aceste chestiuni financiare și nu mai avusese răgaz să acorde

suficientă atenție gradului de înrâurire pe care preotul ăsta străin insignifiant îl dobândise asupra fratelui său.

Nu mai contează, și-a zis. *Ce s-a legat poate fi dezlegat. Orice om are slăbiciunea sa.* Îi mai rămânea să descopere care era aceasta.

Ioana pășea grăbită pe coridorul ce o ducea spre triclinium major. În calitate de medic personal al lui Sergius, era așteptată să cineze cu el – privilegiu care-i permitea să supravegheze cu un ochi vigilent tot ceea ce Papa mânca și bea. Starea lui de sănătate era încă departe de a fi robustă; o indulgență exagerată ar fi putut să aducă un alt atac de gută.

„John Anglicus!"

Ioana s-a întors și l-a văzut pe Arighis, vicedominus-ul, sau majordomul palatului, îndreptându-se spre ea.

„O doamnă din Trastevere este grav bolnavă; ești chemat acolo să o consulți."

Ioana a oftat. Fusese chemată de trei ori în săptămâna asta într-o astfel de misiune. Vestea vindecării Papei Sergius se răspândise în tot orașul. Spre grozava disperare a membrilor societății doctorilor, serviciile Ioanei de vindecător erau dintr-o dată solicitate fără încetare.

„De ce nu trimiteți un medic de la schola?" a sugerat Ioana.

Arighis s-a încruntat. Nu era obișnuit să fie provocat: fiind vicedominus era dreptul și datoria sa să-și exercite controlul asupra tuturor problemelor care aveau legătură cu locuința pontificală și personalul acesteia – un aspect pe care acest tânăr străin nerușinat părea să nu-l înțeleagă. „Deja mi-am asumat obligația în numele serviciilor tale."

Ioana s-a zbârlit la această afirmare a autorității; ca medic privat al lui Sergius nu se afla, sctrict vorbind, sub supravegherea lui Arighis. Însă abia dacă merita să se

războiască asupra acestei chestiuni, iar unui strigăt urgent de ajutor trebuie să i se răspundă, oricât de inoportun ar fi fost momentul în care era lansat.

„Foarte bine", a consimțit Ioana. „Merg să-mi iau traista cu leacuri."

Ajungând la adresa indicată, Ioana s-a pomenit în fața unei reședințe spațioase, construită în maniera unui vechi *domus* roman. Un servitor a condus-o printr-o serie de curți care dădeau din una în alta și printr-o grădină către o cameră interioară decorată ridicol cu mozaicuri colorate strălucitor, scoici din stuc și picturi înșelătoare privirii concepute să creeze iluzia perspectivei depărtate și a spațiului. Această încăpere fantastică era inundată de un miros dulce, amintind de mere coapte. În partea cealaltă a camerei trona un pat uriaș, împodobit, luminat de jur împrejur precum un altar, cu lumânări. În mijlocul patului, o femeie stătea întinsă languros.

Era cea mai frumoasă femeie pe care Ioana o văzuse vreodată, mai frumoasă decât Richild, mai frumoasă chiar și decât mama ei, Gudrun, despre care Ioana crezuse până în acel moment că era cea mai încântătoare femeie de pe pământ.

„Eu sunt Marioza." Vocea femeii curgea ca mierea.

„D-doamnă", s-a bâlbâit Ioana, cu limba amorțită dinaintea unei asemenea perfecțiuni. „Eu sunt John Anglicus, la dispoziția dumneavoastră."

Marioza a zâmbit, mulțumită de efectul pe care-l produsese asupra preotului. „Apropie-te, John Anglicus", l-a chemat vocea ca mierea. „Sau vrei să mă examinezi de acolo?"

Mireasma de mere dulci era și mai puternică lângă pat. Ioana gândea: *cunosc acest miros.* Însă în acel moment nu putea să-și amintească de unde.

Marioza i-a întins o cupă cu vin. „Bea în sănătatea mea."

Politicos, Ioana a băut, golind cupa așa cum o cerea obiceiul. De aproape, Marioza era chiar și mai frumoasă, pielea de fildeș fără cusur, ochii uriași, sfere de violet profund tivite cu gene negre, întunecați ca abanosul de pupilele largi și negre la mijloc.

Prea largi, și-a dat brusc seama Ioana. O dilatare atât de mare a pupilelor era categoric anormală. Observația clinică a răspândit vraja frumuseții Mariozei. „Spuneți-mi, doamnă" – Ioana a pus cupa jos – „ce vă doare?"

„Atât de chipeș", a suspinat ea, „și atât de protocolar?"

„Doresc să vă ajut, doamnă. Ce suferință m-a adus atât de urgent lângă dumneavoastră?"

„Din moment ce insiști" – Marioza și-a țuguiat buzele drăgălaș – „inima mă doare."

O plângere neobișnuită pentru o femeie de vârsta ei, și-a zis Ioana; Marioza nu avea mai mult de douăzeci și doi de ani. Ei bine, era știut că surveneau și asemenea cazuri, copii născuți sub o stea norocoasă cu un vierme în inimi, fiecare respirație a scurtei lor existențe era o suferință și o luptă neîncetată. Însă cei care sufereau de asemenea afecțiuni nu arătau ca Marioza, a cărui întreagă ființă, mai puțin pupilele acelea misterios dilatate, radia o sănătate de fier.

Ioana a apucat închietura mâinii Mariozei și i-a căutat pulsul găsindu-l regulat și puternic. I-a examinat mâinile. Avea o culoare sănătoasă, vârfurile degetelor ivindu-se rozalii sub unghii. Pielea își revenea la loc după ce era atinsă fără să rămână vreun semn ori să se decoloreze. I-a cercetat și picioarele și tălpile cu egală atenție, fără să găsească nicio urmă de necroze; circulația Mariozei părea pe deplin sănătoasă și viguroasă.

Marioza s-a întins pe perne, privind cu ochii pe jumătate deschiși. „Îmi cauți inima?" o tachina pe Ioana. „N-o să o

găsești aici, John Anglicus!" Și-a desfăcut halatul de casă din mătase dând la iveală o pereche de sâni ivorii ireproșabili.

Benedicite! Și-a zis Ioana. Aceasta trebuie să fie legendara Marioza, cea mai sărbătorită hetairă, sau curtezană, a Romei! Se spunea că printre clienții ei se numărau unii dintre cei mai importanți bărbați ai orașului. *Încearcă să mă seducă,* și-a dat seama Ioana. Absurditatea ideei a făcut-o să zâmbească.

Răstălmăcindu-i zâmbetul, Marioza s-a simțit încuraată. Acest preot nu va fi așa greu de sedus cum i-a spus Benedict când i-a cumpărat serviciile în acest scop. Preot sau nu, John Anglicus era totuși bărbat și încă nu se născuse cel care să-i poată rezista avansurilor sale.

Cu un dezinteres studiat, Ioana s-a concentrat asupra investigațiilor sale. A cercetat toracele Mariozei căutând vreo coastă vânătă; durerea unei asemenea contuzii era adesea confundată cu o afecțiune a inimii. Marioza nu s-a tras înapoi și nici nu a dat vreun semn că ar jena-o ceva.

„Ce mâini delicate ai", a tors ca o pisică, dichisindu-se în așa fel încât să-și scoată în evidență curbele ademenitoare ale trupului ei. „Ce mâini gingașe și puternice."

Ioana o cerceta și mai sus. „Mărul lui Satan!"

Tipic unui preot, gândea Marioza, *să vorbească răspicat despre păcat într-un asemenea moment.* Ei bine, avea experiență cu preoții; știa cum să se descurce cu aceste procese de conștiință de ultimă clipă.

„Nu-ți înnăbuși sentimentele, John, căci sunt firești și date de Dumnezeu. Nu e scris în Bibilie: 'Doi vor deveni un singur trup'?" De fapt, Marioza nu era sigură că vorbele astea erau menționate în Bibilie, însă s-a gândit că ar fi posibil; i-au fost spuse și ei în circumstanțe foarte similare cu cele din prezent de către un arhiepiscop. „În plus", a adăugat ea, „nimeni nu va ști vreodată ce s-a petrecut aici între noi, cu excepția noastră."

Ioana dădea din cap vehement. „Nu asta am vrut să insinuez. Mirosul din această încăpere – este mătrăgună – care se mai numește și mărul Satanei." Fructul galben era un narcotic; așa se explicau pupilele dilatate ale Mariozei. „Dar de unde vine mireasma?" Ioana a mirosit o lumânare de lângă pat. „Ce ai făcut? Ai amestecat sucul fructului cu ceara de lumânare?"

Marioza a oftat. Mai văzuse asemenea reacții din partea tinerilor prelați virgini. Stânjeniți și nesiguri pe ei, tot încercau să devieze conversația pe un teren mai sigur. „Vino", i-a spus, „să nu mai vorbim de poțiuni. Există căi mai bune să ne petrecem timpul." Și-a plimbat mâna de-a curmezișul pieptului tunicii lui John Anglicus, căutând să-i pipăie părțile intime.

Anticipându-i mișcarea, Ioana a sărit înapoi. A suflat în lumânare și a apucat-o strâns pe Marioza de mână. „Ascultă-mă, Marioza. Mătrăguna – știu că o folosești pentru calitățile ei afrodiziace. Însă trebuie să renunți la ea căci fumul este otrăvitor."

Marioza s-a încruntat. Lucrurile nu decurgeau conform planului. Trebuia să facă cumva să-i îndepărteze mintea tânărului să nu o mai doctoricească.

În holul de sub ei se auzeau urme de pași. Nu mai rămăsese timp ca să-l convingă. Și-a apucat partea de sus a rochiei cu ambele mâini și și-a sfâșiat-o dintr-o singură smucitură puternică. „Oh!", icnea Marioza, „durerea mă sfredelește acum! Ascultă dară!" A înfipt mâinile în capul Ioanei lipindu-și-l ferm de sâni.

Ioana a încercat să se îndepărteze, însă Marioza o ținea strâns. „Oh, John", vocea ei era acum dulceață pură, „nu pot rezista forței pasiunii tale!"

Ușa s-a izbit de perete. O duzină de gărzi pontificale au năvălit ca o furtună în cameră și au pus mâna pe Ioana, luând-o pe sus de pe pat.

„Ei bine, părinte, ăsta e un mod bizar de a cumineca pe cineva!" a spus șeful gărzilor batjocoritor.

Ioana a protestat. „Femeia aceasta este bolnavă; am fost chemat aici ca să o consult."

Bărbatul avea o privire poftîcioasă. „Într-adevăr, mai multe femei au fost vindecate de sterilitate cu un așa remediu."

Și a izbucnit într-un râs răgușit. Ioana i s-a adresat Mariozei: „Spune-le adevărul."

Marioza a ridicat din umeri, capodul sfâșiat alunecându-i de pe umăr. „Ne-au văzut. De ce să încercăm să negăm?"

„Îngroașă rândurile, preotule!" și-a bătut joc una dintre gărzi. „Numărul amanților Mariozei va umple Colosseumul până la refuz!"

Această remarcă a fost întâmpinată de o altă explozie de râsete. Marioza li s-a alăturat.

„Haide, părinte." Conducătorul gărzilor a apucat-o pe Ioana de braț, împingând-o către ușă.

„Unde mă duceți?" a dorit să afle Ioana, deși cunoștea răspunsul.

„La palatul Lateran. Vei răspunde în fața Papei pentru asta."

Ioana s-a smuls din strânsoare. Iar Mariozei i-a spus: „Nu știu de ce ai făcut asta, ori pentru cine, însă te avertizez, Marioza: nu-ți lega norocul de favorurile bărbaților, căci se vor dovedi la fel de trecători ca și frumusețea ta!"

Râsul Mariozei i-a înghețat pe buze. „Barbar!" i-a scuipat disprețuitoare.

Ioana a fost scoasă din încăpere într-un val de râsete.

Flancată de gărzi, Ioana mergea în liniște pe străzile întunecate. Nu putea să o urască pe Marioza. Ioana ar fi putut să sfârșească asemenea uneia a cărei soartă a condus-o pe un drum diferit. Străzile Romei erau ticsite de femei ce

se ofereau pe un preț egal cu al unei porții de mâncare. La început multe dintre ele veniseră în Orașul Sfânt ca pelerine evlavioase, sau chiar călugărițe; trezindu-se fără adăpost sau mijloacele cu care să-și asigure călătoria înapoi spre casă, au ales alternativa care le-a stat la îndemână. Preoțimea tuna contra acestor „slujnice ale diavolului" din amvonurile lor liniștite. Mai bine să mori neprihănit, spuneau aceștia, decât să trăiești în păcat. *Însă ei,* își zicea Ioana, *nu au știut niciodată ce înseamnă să-ți fie foame.*

Nu, Marioza nu era de învinuit; ea era doar o unealtă. *Însă în ale cui mâini? Cine stăruiește să mă discrediteze?* Ennodius și ceilalți membri ai societății medicilor erau cu certitudine capabili de o astfel de șicană. Însă cu siguranță aceștia și-ar fi unit eforturile să-i discrediteze talentele medicale.

Dacă nu sunt ei, atunci cine? Răspunsul i-a venit din senin: *Benedict.* Chiar din momentul cu afacerea Orphanotrophium, avea pică pe ea, gelos pe influența pe care o exercita asupra fratelui său. Conștientizarea acestei situații a îmbărbătat-o; cel puțin știa cine era dușmanul ei. Asta nu însemna că intenționa să-l lase pe Benedict să scape ușor. E drept, era fratele lui Sergius, însă ea era prietena lui; îl va face să vadă adevărul.

Sosind la palatul Lateran, Ioana a intrat în panică când gărzile au mărșăluit cu ea trecând prin triclinium, unde Sergius cina cu cei mai înalți oficiali ai curții pontificale, îndreptându-se prin hol către apartamentele lui Benedict.

„Măi, măi. Ce avem aici?" a întrebat Benedict batjocoritor când Ioana și gărzile au intrat. „John Anglicus înconjurat de gărzi ca un hoț de rând?" I s-a adresat șefului gărzilor: „Vorbește, Tarasius, și spune-mi care-i natura fărădelegii acestui preot."

„Milord, l-am arestat în locuința târfei Marioza."

„Marioza!" Benedict a afișat o privire gravă dezaprobatoare.

„L-am găsit în patul prostituatei, înlănțuit în îmbrățișarea ei", a adăugat Tarasius.

„E o înșelătorie", a spus Ioana. „Am fost chemat acolo sub falsul pretext că Marioza are nevoie de îngrijire medicală. Știa că gărzile vor veni și m-a strâns la pieptul ei chiar înainte ca aceștia să pătrundă înăuntru."

„Te aștepți să te cred că ai fost biruit de o femeie? Să-ți fie rușine, preot prefăcut."

„Rușinea este a ta, Benedict, nu a mea", i-a replicat Ioana cu ardoare. „Tu ai născocit toată afacerea ca să mă discreditezi. Tu ai aranjat ca Marioza să mă cheme sub pretextul că e bolnavă, apoi ai trimis gărzile, știind că ne vor găsi împreună."

„Am pus la cale planul cu dragă inimă!"

Mărturisirea a luat-o pe Ioana prin surprindere. „Îți mărturisești înșelătoria?"

Benedict a apucat un pocal de vin de pe masă și a sorbit din el, savurându-i aroma. „Știind că ești desfrânat și nedorind să văd că abuzezi de încrederea fratelui meu, am căutat să-ți dovedesc perfidia, asta-i tot."

„Nu sunt desfrânat și nici nu ai niciun motiv să gândești așa despre mine."

„Nu ești desfrânat!" a surâs Benedict disprețuitor. „Tarasius, ia mai spune-mi odată cum l-ai găsit."

„Milord, se întinsese impetuos în patul ei, iar ea era goală în brațele lui."

„Țțț. Gândește-te ce tulburat va fi fratele meu să audă o asemenea mărturie blestemată – cu atât mai mult cu cât și-a pus o așa mare încredere în tine!"

Pentru prima oară Ioana și-a dat seama de seriozitatea situației în care se afla. „Nu face asta. Fratele tău are nevoie de mine, căci încă nu e în afara oricărui pericol. Fără o îngrijire medicală corespunzătoare, va suferi un alt atac, iar acesta l-ar putea ucide."

„Ennodius o să aibă grijă de fratele meu de acum încolo", i-a răspuns Benedict tăios. „Mâinile tale păcătoase au făcut destul rău."

„*Eu* îi fac rău?" Jignirea i-a șters și ultima urmă de autocontrol. „Tu îndrăznești să spui asta – tu, care ți-ai sacrificat fratele propriei tale gelozii și lăcomii?"

Băutura a pocnit-o drept în față; Benedict azvârlise conținutul pocalului pe ea. Vinul tare îi ardea ochii, făcând-o să lăcrimeze; i se prelingea în gât făcând-o să se înece și să scuipe.

„Duceți-l în temniță", a ordonat Benedict.

„Nu!" Cu un țipăt ascuțit, Ioana a scăpat din mâinile gărzilor. Trebuia să ajungă la Sergius înainte ca Benedict să-i poată otrăvi mintea împotriva ei. Alerga iute pe hol spre triclinium.

„Opriți-l!" striga Benedict.

Pașii gărzilor răsunau în urma ei. Ioana a dat colțul și alerga disperată spre luminile orbitoare ale triclinium-ului.

Mai avea doar câțiva metri când a fost trântită la pământ cu brațele și picioarele larg desfăcute. S-a luptat să se ridice, însă gărzile îi imobilizaseră membrele. Neajutorată a fost luată pe sus și purtată mai departe.

O duceau prin coridoare necunoscute și scări care coborau atât de abrupt că după un timp Ioana se întreba dacă se vor opri vreodată. Până la urmă gărzile au staționat în fața unei uși grele din bârne de stejar masiv, barată cu metal; au ridicat zăvorul și au deschis ușa scârțâind, apoi au lăsat-o jos pe Ioana și au împins-o brutal înăuntru. S-a împiedicat

în bezna de nepătruns și a aterizat cu picioarele în apă. Cu o tărie înfiorătoare, au trântit ușa în urma ei și s-a făcut un întuneric perfect.

* * *

Pașii gărzilor se pierdeau pe coridor. Ioana mergea pipăind pereții, cu mâinile întinse, ca să se familiarizeze cu întunericul. A dat de trăistuță – nu le trecuseră prin cap să i-o ia și a rostit o binecuvântare scurtă. A băgat mâna în ea, pipăind diferitele pachețele și sticluțe, recunoscându-le pe fiecare după formă și mărime. În cele din urmă a găsit ceea ce căuta – cutițua cu cremene și amnar și mucul de lumânare pe care o folosea ca să încălzească poțiunile. A scos cremenea și a lovit-o scurt și iute de marginea cutiei de metal, împrăștiind scântei peste iasca uscată. Într-o clipă s-a transformat în flacără. A apropiat lumânarea de foculetul minuscul până când fitilul a luat foc și ardea stabil, împrăștiind lumina gălbuie în jurul ei într-un arc gingaș.

Lumina pâlpâia timidă în întuneric, dând în vileag forme și contururi tremurătoare. Temnița era enormă, aproape de un kilometru lungime și de vreo 600 de metri lățime. Pereții erau ziditi din piatră masivă și se murdăriseră și înnegriseră cu trecerea timpului. Ioana a dedus că și podeaua era din piatră, căci aluneca, deși era imposibil să fii sigur, căci era acoperită cu câțiva centrimetri buni de apă mâloasă, stătută.

A ridicat lumânarea și mai sus, împrăștiind peste tot aura ei luminoasă. Într-un colț îndepărtat o formă difuză licărea în raza ei vizuală – o formă umană, lividă și imaterială ca o stafie.

Nu sunt singură. Ușurarea a invadat-o, urmată imediat de îngrijorare. Până la urmă acesta era un loc de pedeapsă. Apariția era un nebun ori un ucigaș – sau poate amândouă?

„Dominus tecum", a rostit ea de probă. Bărbatul nu a răspuns. A repetat urarea în latina vulgară, adăugând: „Sunt John Anglicus, preot și tămăduitor. Pot să te ajut cu ceva, frate?" Bărbatul stătea în șezut, prăbușit lângă perete, cu brațele pe lângă el și cu picioarele larg rășchirate. Ioana s-a apropiat. Lumina lumânării s-a răspândit peste fața bărbatului – însă nu era o față, ci doar un craniu, un cap de mort hidos acoperit cu petice de carne putrezită și păr.

Ioana a țipat, s-a răsucit și a fugit către ușă împroșcând apă în jur. S-a lovit de ușa cu tăblii din stejar masiv. „Dați-mi drumul!" A bătut și a împins în ea până când i s-a jupuit pielea de pe închieturile degetelor.

Nu i-a răspuns nimeni. Nu venea nimeni. Or să o lase să moară singură în întuneric.

Și-a înfășurat brațele în jurul ei și strângea cu puture, încercând să se oprească din dârdâit. Treptat, valurile de groază și disperare începuseră să se domolească. Un alt simțământ germina în interiorul ei – o hotărâre încăpățânată de a supraviețui, de a lupta contra nedreptății care o aruncase aici. Mintea ei, temporar amorțită de frică, începuse încă odată să raționeze. *Nu trebuie să mă dau bătută*, își zicea decisă. *Sergius nu mă va lăsa în această temniță pentru totdeauna. La început va fi furios, când va auzi versiunea lui Benedict despre ceea ce s-a întâmplat cu Marioza, însă după câteva zile, se va calma și va trimite după mine. Tot ce am de făcut e să rezist până atunci.*

A început să dea ocol temniței cu atenție. A dat peste rămășițele altor trei prizonieri, însă de data asta era pregătită, iar aceștia nu erau atât de înfiorători ca primul, căci oasele lor fuseseră de mult timp golite de carne. Explorările sale au dus-o, de asemenea, la o descoperire importantă: o parte a temniței era mai înaltă decât cealaltă; pe partea înălțată apa rău mirositoare și mocirloasă se oprea la câțiva metri de zid,

o fâșie lungă de podea rămânând uscată. Lângă zid, zăcea mototolită o pelerină de lână părăsită, zdrențuită și ciuruită de găuri, însă totuși o apărătoare folositoare contra umezelii penetrante din încăperea subterană. În alt colț al temniței a mai făcut o descoperire: o saltea din paie plutind la suprafața apei. Salteaua era groasă și bine lucrată și atât de des țesută că partea de deasupra nu se udase. Ioana a târât-o din apă spre latura înaltă a încăperii și s-a așezat pe ea așezând lumânarea alături. A deschis trăistuța și a scos niște spânz, împrăștiind praful negru și otrăvitor în jurul ei într-un cerc larg, o măsură de intimidare împotriva șobolanilor sau a altor paraziți. Apoi a extras un pachețel cu praf din scoarță de stejar și altul cu pelin uscat; pe acestea le-a fărâmițat și le-a turnat într-o sticluță cu vin amestecat cu miere. A înclinat cu mare grijă sticluța cu prețiosul lichid și a tras o înghițitură zdravănă ca să se întărească contra umorilor otrăvitoare și rău mirositoare din temniță. Apoi s-a întins pe saltea, a suflat în lumânare și și-a tras pelerina zdrențuită peste ea.

Stătea nemișcată în beznă. Pentru moment făcuse tot ce putuse. Acum trebuia să se odihnească și să-și cruțe puterile până în clipa în care Sergius va trimite după ea.

Capitolul 21

Era sărbătoarea Înălțării Domnului, iar slujba principală a zilei urma să aibă loc la biserica titulară, Sfântul Prassede. Deși soarele abia răsărise, oamenii se adunaseră deja la fața locului, animând strada din fața Patriarchium-ului prin culoare, forfotă și sporovăială.

În curând ușile impresionate din bronz se vor deschide către Patriarchium. Primii care au apărut erau ajutoarele și ceilalți membrii din ordinele inferioare ale clerului, mergând umili pe jos. Aceștia erau urmați de un grup de gărzi călări, privirile lor agere inspectând mulțimea după potențialii scandalagii. În spatele lor călăreau cei șapte diaconi ai orașului și cei șapte notari, fiecare precedat de către un preot ce purta stindardul cu *signa* regiunii unde-și aveau parohia. Apoi sosea arhiepiscopul și primicerius al *defensores*[1], urmat de confrații lor. La urmă, apărea și Papa Sergius, magnific înveșmântat într-o rasă din aur și argint, în șaua unei iepe

[1] defensores, vestiarius, sacellarius, arcarius, nomenclator – ranguri înalte în palatul Lateran; se ocupau cu rezolvarea petițiilor adresate Papei, cu primirea banilor și achitarea de plăți; cu supravegherea trezoreriei și a documentelor papale. (nota trad.)

dereș înalte, drapată în mătase albă. Imediat după el veneau optimates, conducătorii demnitari ai adminstrației pontificale, în ordinea importanței: Arighis, vicedominus-ul, și apoi vestiarius-ul, sacellarius-ul, arcarius-ul și nomenclator-ul.

Procesiunea interminabilă traversa spațiul deschis al curții palatului Lateran și înaintau falnici, trecând pe lângă statuia enormă din bronz a lupoaicei, *mater romanorum,* sau mama romanilor, de la care strămoșii credeau ca Romulus și Remus au supt. Statuia fusese subiectul unei controverse însemnate, căci unii susțineau că era o blasfemie ca o piesă de idolatrie păgână să stea înaintea zidurilor palatului pontifical, însă alții au apărat-o cu o pasiune egală, ridicându-i în slăvi frumusețea și măiestria extraordinară cu care a fost lucrată.

Chiar dincolo de lupoaică, procesiunea se îndrepta spre nord, trecând pe sub arcul imens al apeductului împăratului Claudiu, cu structura sa semeață și splendidă din cărămidă proporționată, spre străvechea Via Sacra, străduța sacră pe care Papii au traversat-o din vremuri imemoriale.

Sergius clipea des din pricina razelor de soare pătrunzătoare. Îl durea capul și legănatul ritmat al calului îl amețea; a apucat frâiele ca să-și păstreze echilibrul. *Acesta,* își zicea spășit, *este prețul pe care îl plătesc pentru voracitate.* Păcătuise din nou, înfulecând mâncăruri copioase și vin. În pofida slăbiciunii sale, Sergius reușise, pentru cea de-a douăzecea oară în acea săptămână, să se îndrepte.

Se gândea la John Anglicus cu mustrări de conștiință. Se simțise cu mult mai bine când preotul străin îl dădăcise. Dar bineînțeles că nu se punea problema să-l mai aducă înapoi, nu și după ceea ce făcuse. John Anglicus era un păcătos scârbos, un preot care încălcase cel mai sfânt dintre jurăminte.

„Dumnezeu să-l binecuvânteze pe suveranul nostru, Papa!" Mulțimea care-l ovaționa i-a adus gândurile lui

Sergius înapoi în prezent. A făcut semnul crucii binecuvântându-i, luptându-se cu greața, pe măsură ce procesiunea se mișca cu o demnitate maiestuoasă în jos, pe traseul strâmt al Via Sacra.

Abia lăsaseră în urmă mânăstirea lui Honorius când gloata s-a risipit brusc dezorientată, căci un bărbat călări se îndrepta la galop spre ei. Și calul și călărețul merseseră nebunește; la gura murgului se făcuse spumă, iar coastele i se umflaseră. Hainele călărețului erau sfâșiate, iar fața i se înegrise ca a unui sarazin de la noroiul de pe traseu. A tras de frâie și a sărit pe pământ în fața procesiunii.

„Cum îndrăznești să întrerupi procesiunea sacră?" a întrebat indignat Eustathius, vicarul. „Gărzi, puneți mâna pe bărbatul ăsta și biciuiți-l. Cincizeci de lovituri o să-i fie învățătură să se comporte mai respectuos!"

„El... vine..." Bărbatul nu mai avea aer să respire, iar vorbele sale abia putea fi deslușite.

„Stați." Sergius a oprit gărzile. „Cine vine?"

„Lothar", a gâgâit bărbatul.

„Împăratul?" a întrebat Sergius uimit.

Călărețul a dat din cap. „În fruntea unei armate uriașe de franci. Sfinția Ta, a jurat să se răzbune pe domnia ta și să treacă prin foc și sabie acest oraș pentru nedreptatea care i s-a făcut."

Un murmur îngrozit s-a auzit din mulțime.

„Nedreptate?" O clipă Sergius nu a fost în stare să se gândească ce voia să însemne asta. Apoi s-a dezmeticit. „Sfințirea!"

După ce Sergius a fost ales, orașul și-a continuat ceremoniile de sfințire a noului Papă în funcție, fără să mai aștepte aprobarea împăratului. Aceasta a constituit o încălcare vădită a cartei din 824, care îi garanta lui Lothar dreptul de *jussio* imperială, sau de ratificare a unui Papă ales

înainte de târnosirea acestuia. Cu toate acestea, mișcarea a fost larg aplaudată, căci oamenii au văzut în ea o reafirmare mândră a independenței Romei față de coroana imperiului îndepărtat. Pentru Lothar era un gest limpede și deliberat, însă întrucât jussio era mai mult simbolic decât fundamentală – căci nu se întâmplase ca vreun împărat să nu confirme un Papă ales – nimeni nu credea că Lothar o să ia vreo măsură contra acestuia.

„Unde este împăratul?" Vocea lui Sergius era o șoaptă uscată.

„În Viterbo, Sanctitate."

Vestea a fost salutată cu țipete de panică. Viterbo făcea parte din campagna Romei, nu mai departe de zece zile de mărșăluit de Roma.

„Milord, el este o năpastă pe fața pământului" – omului i se dezlegase limba acum, căci își trăsese respirația – „soldații lui jefuiesc tot ce le iese în cale, pradă fermele, risipesc cirezile și smulg viile din rădăcini. Iau cu ei ce au nevoie și dă foc la ceea ce nu le este necesar. Îi ucid fără milă pe cei care le stau în cale – femei, bătrâni și bebeluși înfășați – nimeni nu e scutit. Oroarea" – vocea i s-a spart – „nu vă puteți imagina oroarea faptelor acestora."

Îngroziți și nesiguri pe ei oamenii îl priveau pe Papă. Însă nu acolo își vor găsi alinarea. În fața privirilor înspăimântate ale romanilor, fața lui Sergius arăta vlăguită, ochii i s-au dat peste cap și a căzut în nesimțire peste cal.

„O, a murit!" Vaietul tânguitor și-a găsit ecoul într-o duzină de alte graiuri. Gărzile pontificale l-au înconjurat grabnic pe Sergius, trăgându-l de pe cal și ducându-l pe brațe în Patriarchium. Restul procesiunii îi urma îndeaproape.

Mulțimea înfricoșată s-a îmbulzit în curte, amenințând să se transforme într-o panică primejdioasă. Gărzile călăreau printre ei cu cravașele și săbiile scoase din teacă,

împrăștiindu-i de-a lungul străduțelor înguste și întunecate spre izolarea terifiantă a locuințelor acestora.

Panica și agitația creșteau pe măsură ce refugiații năvăleau prin porțile orașului din zonele de campagna învecinate, din Farfa și Narni, Laurentum și Civitavecchia. Soseau cârduri-cârduri, cu cele câteva bunuri pe care le aveau, legate într-o grămăjoară în spinare și cu morții îngrămădiți în care. Toți istoriseau povești similare despre prădăciunile și cruzimea francilor. Aceste mărturii grozave au mobilizat orașul să depună toate eforturile ca să-și întărească apărarea: zi și noapte romanii se speteau fără să-și cruțe forțele să înlăture straturile de dărâmături care se acumulaseră peste zidurile orașului de-a lungul secolelor, făcându-le mai ușor de escaladat pentru inamici.

Preoții orașului erau ocupați de la utrenie până la vecernie, oficiind slujbele religioase și ascultând spovedaniile oamenilor. Bisericile erau înțesate, rândurile credincioșilor fiind îngroșate de o multitudine de fețe nefamiliare – căci frica îi împoldise pe mulți creștini fricoși către o credință nou descoperită. Aprindeau evlavioși lumânări și își înălțau glasurile în rugăciuni pentru siguranța familiilor și locuințelor lor – și pentru însănătoșirea suferindului Sergius, de care depindeau speranțele tuturor. *Fie ca puterea lui Dumnezeu să-l întărească pe stăpânul nostru, Papa,* se rugau oamenii, căci cu siguranță va avea nevoie de o mare tărie de caracter ca să salveze Roma de diavolul Lothar.

Vocea lui Sergius se înălța și cobora odată cu melodiile fluide ale psalmului roman, mai veritabilă și mai dulce decât a oricărui băiat de la *schola cantorum.* Dirijorul corului i-a zâmbit aprobator. Încurajat, Sergius cânta și mai tare, vocea lui tânără de soprano înălțându-se cât mai sus într-un extaz voios, până când a lăsat impresia că o să-l urce tocmai în Rai.

Visul s-a destrămat, iar Sergius s-a trezit. Teama vagă și nedefinită îi încolțea în cele mai ascunse unghere ale minții, făcându-i inima să o ia la goană înainte de a înțelege de ce.

Greața îi dădea târcoale și și-a amintit.

Lothar.

S-a ridicat în șezut. Capul îi bubuia, iar în gură avea un gust respingător. „Celestinus!" Vocea i-a scârțâit ca o balama ruginită.

„Sanctitate!" Celestinus s-a ridicat somnoros de pe podea. Cu obrajii săi catifelați și rozalii, ochii albaștri de copil și părul blond ciufulit semăna cu un heruvim. La cei zece ani ai săi, era cel mai tânăr dintre cubicularii săi: tatăl lui Celestinus era un om cu o mare influență în oraș, așa că băiatul venise la palatul Lateran mult mai timpuriu decât majoritatea. *Nu e mai tânăr decât mine când am fost luat din locuința părinților mei,* medita Sergius.

„Adu-l pe Benedict", i-a ordonat. „Am de vorbit cu el."

Celestinus a aprobat din cap și a luat-o la fugă, înăbușindu-și un căscat.

Unul dintre servitorii de la bucătărie a intrat cu o tavă cu pâine și șuncă. Sergius nu ar fi trebuit să întrerupă postul decât după ce oficia slujba – căci mâinile cu care atingea darurile euharistice se cuvenea să nu se păteze de nicio urmă pământească. Cu toate astea, în particular, aceste subtilități de formă erau adesea desconsiderate – mai ales de către un Papă cu un așa apetit prodigios.

Totuși, în această dimineață, mirosul de șuncă i-a amplificat senzația de greață. A împins tava deoparte. „Luați-o de aici."

Un notar a intrat și a anunțat: „Excelența Sa, vicarul, vă așteaptă în triclinium."

„Lasă-l să aștepte", i-a răspuns Sergius tăios. „Întâi am să vorbesc cu fratele meu."

Bunul simț al lui Benedict s-a dovedit fără nicio valoare în această situație de criză. Fusese idea lui să ia bani din trezoreria pontificală ca să-l mituiască pe Lothar. Cincizeci de mii de solidi din aur ar trebui să fie de ajuns să aline chiar și mândria rănită a unui împărat.

Celestius s-a întors, nu cu Benedict, ci cu Arighis, vicedominus-ul.

„Unde este fratele meu?" a întrebat Sergius.

„A plecat, Sanctitate", i-a răspuns Arighis.

„A plecat?"

„Ivo, străjerul, l-a văzut plecând călări chiar înainte de răsărit cu o duzină de slujitori. Ne-am gândit că știați."

O amăreală i se oprise în gâtlej lui Sergius. „Banii?"

„Benedict i-a ridicat azi noapte. Unsprezece sipete cu totul. Le-a luat cu el când a plecat."

„Nu!" Dar chiar când buzele lui Serigus au articulat negația, știa adevărul. Benedict îl trădase.

Era neajutorat. Lothar va sosi, iar Sergius nu mai avea ce să facă ca să-l oprească.

Un val de greață a pus stăpânire pe el. S-a aplecat peste marginea patului, vărsând conținutul acru al stomacului pe podea. A încercat să se ridice, însă nu a putut; durerea l-a înjunghiat în picioare, imoblizându-l. Celestinus și Arighis au dat fuga să-l ajute, ridicându-l și culcându-l pe perne. Sergius și-a întors capul într-o parte pe pernă plângând nestânjenit, ca un copil.

Arighis s-a îndreptat spre Celestinus. „Stai cu el. Eu mă duc în temniță."

Ioana se holba la castronul cu mâncare din fața ei. În el s-a afla o coajă mică de pâine rîncedă și niște bucăți cenușii, nedeslușite, de carne prin care se răsuceau viermi; duhoarea de putred i-a ajuns la nări. Trecuseră câteva zile de când nu

mai mâncase, căci gărzile, fie din nepăsare ori intenționat, nu-i aduceau mâncare în fiecare zi. Privea fix carnea, foamea luptându-se cu rațiunea. Până la urmă a pus castronul deoparte. A apucat coaja de pâine și a mușcat o bucățică mică, mestecând-o încet, ca senzația să dureze cât mai mult.

De când se afla acolo – de două săptămâni? De trei? Începuse să le piardă șirul. Întunericul perpetuu o dezorienta. Își folosea cumpătat lumânărica, dându-i foc numai ca să mănânce și să-și prepare poțiuni din trăistuță. Și totuși lumânarea se micșorase până ajunsese un ciot de ceară și nu mai era bună decât pentru o oră sau două de lumină prețioasă.

Însă mai groaznic decât bezna era singurătatea. Tăcerea totală și nemiloasă era derutantă. Ca să rămână vigilentă, Ioana își stabilise o serie de sarcini mentale – să recite din amintire tot Regulamentul Sfântului Benedict, toți cei o sută cincizeci de psalmi și Cartea Faptelor. Însă aceste isprăvi ale minții deveniseră curând o rutină ca să-i mai mențină atenția concentrată.

Și-a amintit cum marele teolog Boethius, la fel și el încarcerat, și-a găsit forța și mângâierea în rugăciune. Îngenunchia ore întregi pe piatra rece a pardoselii din temniță încercând să se roage. Însă în adâncul ființei sale, nu simțea nimic altceva decât deșertăciune. Sămânța îndoielii, plantată în copilărie de mama ei, își înfipsese adânc rădăcinile în sufletul său. Încercase să și-o smulgă, să se înalțe în lumina mângâietoare a harului, însă nu a putut. Dumnezeu asculta? Cel puțin exista? Pe măsură ce zilele se scurgeau fără niciun semn de la Sergius, speranța ei a dispărut treptat.

Zăngănitul puternic de metal a făcut-o să se înfioare când zăvorul de la ușă a fost ridicat. O clipă mai târziu ușa s-a dat de perete, lumina obscură picurând în beznă. Ioana

și-a pus mâna la ochi ca să nu orbească și privea furiș spre ușă. Silueta unui bărbat se profila în lumină. „John Anglicus?" a strigat șovăitor spre întuneric.

Dintr-o dată vocea i-a devenit familiară. „Arighis!" Ioana s-a balansat ușoară ca un fulg când s-a ridicat și se deplasa prin apa stătută către vicedominus-ul pontifical. „Ai venit din partea lui Sergius?"

Arighis a dat din cap. „Sfinția Sa nu dorește să te vadă."

„Atunci de ce – ?"

„E grav bolnav. Cândva i-ai dat niște leacuri care l-au ajutat; mai ai ceva la tine și acum?"

„Am." Ioana a scos un pliculeț cu praf de tomnețea din trăistuță. Arighis a întins mâna după el, însă Ioana l-a retras rapid.

„Ce?" a întrebat Arighis. „Îl urăști atât de mult? Fii atent, John Anglicus, căci să-i dorești răul unui vicar ales de Hristos înseamnă să-ți pui sufletul în cel mai mare pericol."

„Nu-l urăsc", a răspuns Ioana și rostea adevărul. Sergius nu era un om rău, știa asta, doar slab și prea încrezător în fratele său corupt. „Însă nu voi încredința acest leac unor mâini străine. Puterile sale sunt foarte mari, iar o doză greșită i-ar putea fi fatală." Nu era întru totul adevărat, căci rădăcina pisată nu era atât de puternică pe cât pretinsese; era nevoie de o doză foarte mare ca să facă cu adevărat rău. Însă asta era șansa ei de a fi eliberată; nu o să lase ușa să se închidă din nou în urma ei. „În plus", a adăugat ea, „de unde să știu că Sergius suferă de aceiași boală ca înainte? Ca să-l vindec, trebuie mai întâi să-l văd."

Arighis șovăia. Dacă-l elibera pe prizonier era un act de nesupunere, o încălcare evidentă a ordinelor Papei. Însă dacă Sergius murea cu împăratul francilor la porțile orașului, papalitatea, și Roma însăși, ar putea să dispară.

„Vino", i-a răspuns, luând o decizie într-o clipă. „Te voi duce la Sanctitatea Sa."

Sergius se sprijinea de pernele moi din mătase ale patului pontifical. Durerea cea mai crâncenă trecuse, însă îl slăbise și îl golise de puteri ca pe un pisoiaș nou născut.

Ușa de la dormitor s-a deschis, iar Arighis a intrat urmat de John Anglicus.

Sergius a izbucnit violent: „Ce caută păcătosul ăsta aici?"

Arighis a spus: „A venit cu un leac miraculos care îți va reda sănătatea."

Sergius a scuturat din cap. „Toate leacurile veritabile vin de la Dumnezeu. Harul Său vindecător nu va fi transmis printr-o creatură atât de spurcată."

„Nu sunt spurcat", a protestat Ioana. „Benedict v-a mințit, Sanctitate."

„Erai în patul târfei", i-a replicat Serigus acuzator. „Gărzile te-au văzut acolo."

„Au văzut ce se așteptau să vadă, ce li s-a spus să observe", a ripostat Ioana. I-a explicat în grabă cum a reușit Benedict să o prindă în cursă. „Nu am vrut să mă duc acolo", i-a spus, „dar Arighis a insistat."

„E drept, Sanctitate", a confirmat Arighis. „John Anglicus m-a întrebat dacă nu pot să trimit un alt medic. Însă Benedict a insistat ca John Anglicus și nimeni altcineva să fie trimis."

Vreme îndelungată Sergius nu a scos un cuvânt. În cele din urmă a spus cu o voce spartă: „Dacă e adevărat, ai fost amarnic neînțeles." Și a izbucnit disperat. „Sosirea lui Lothar este pedeapsa lui Dumnezeu pentru toate păcatele mele!"

„Dacă Dumnezeu ar vrea să vă pedepsească, există căi mai ușoare", a subliniat Ioana. „De ce să sacrifice viețile a mii de nevinovați când ar putea să vă nimicească dintr-o singură lovitură?"

Afirmația l-a luat pe Sergius prin surprindere. Din pricina obișnuitului egocentrism nu i-a trecut prin minte un asemenea gând.

„Venirea lui Lothar nu este o pedeapsă", a insistat Ioana, „e un test – o probă de credință. Trebuie să călăuziți oamenii cu forța exemplului dumneavoastră."

„Sunt bolnav sufletește și trupește. Lasă-mă să mor."

„Dacă veți muri, voința poporului va pieri odată cu domnia voastră. *Trebuie* să fiți puternic pentru binele lor."

„Ce importanță mai are?" a întrebat Sergius deznădăjduit. „Nu putem să ținem piept forțelor lui Lothar; ar fi nevoie de un miracol."

„Atunci", a spus Ioana neclintită, „va trebui să facem unul."

În ziua următoare duminicii de Rusalii, data anticipată a sosirii lui Lothar, piazza din fața bazilicii Sfântul Petru începuse să se umple cu membrii diferitelor scholae din oraș, îmbrăcați în cele mai bune straie ale lor. Lothar nu declarase oficial ostilitățile, așa că planul era să-i facă o primire cuvenită unui personaj de talia sa. Spectacolul neașteptat, de bun venit, s-ar putea să-l ia prin surprindere, rămânând suficient timp ca a doua parte a planului Ioanei să-și facă efectul.

La jumătatea dimineții toată lumea era gata. Sergius a dat semnalul și primul grup, *judices,* a plecat călări, stindardele galbene, purtând stemele lor, fluturând deasupra capetelor. În urma lor călăreau defensores și diaconii; apoi, pe jos, diferitele comunități ale străinilor – frisciană, francă, saxonă, lombardă și greacă. Se îmbărbătau eroic reciproc pe măsură ce mărșăluiau pe Via Triumphalis, lăsând în urmă ruinele decăzute ale templelor păgâne ce se aliniau de-a lungul străzii străvechi.

Dumnezeu să-i aibă în pază să nu mărşăluiască spre moarte, se gândea Ioana. Apoi şi-a îndreptat atenţia spre Sergius. Progresase frumos de-a lungul celor câteva zile însă totuşi era departe de a fi sănătos. Va fi suficient de puternic să îndure chinul acestei zile? Ioana a vorbit cu un şambelan, ce ducea un scaun în care Sergius s-a cufundat recunoscător. Ioana i-a dat nişte apă cu lămâie amestecată cu miere ca să-l fortifice.

Cincizeci din cei mai puternici bărbaţi din Roma se adunaseră acum în portalul lat din faţa uşilor bazilicii: toţi oficialii de seamă ai administraţiei palatului Lateran, un grup select de preoţi, cardinali, duci şi prinţi ai oraşului şi alaiurile acestora. Vicarul Eustachius se afla în fruntea tuturor rostind o rugăciune scurtă, apoi s-au aşezat tăcuţi. Nu mai aveau ce să facă decât să aştepte.

Cu feţele încordate îşi ţineau ochii aţintiţi spre punctul unde drumul se pierdea din vedere, dincolo de gardurile verzi şi păşunile câmpiei Neroniene.

Timpul trecea cu o încetineală de nesuportat. Soarele se mai ridicase un centimentru pe cerul curat ca lacrima. Briza dimineţii slăbise, apoi a murit, lăsând stindardele să atârne fără vlagă de catarge. Roiuri de muşte dădeau roată leneşe pe deasupra, bâzâitul lor enervant amplificându-se în aerul nemişcat, în expectativă.

Trecuseră mai bine de două ore de când procesiunea ieşise din palat. În mod cert ar fi trebuit să sosească până acum!

Din depărtare venea un sunet abia perceptibil. Ascultau cu urechile ciulite. Zgomotul se înălţa din nou, susţinut şi inconfundabil – sunetul vocilor depărtate se înălţa într-un cântec.

„Deo gratias", a răsuflat Eustathius, când stindardele judicies-ilor s-au ivit plutind la orizontul verde, ca nişte corăbii galbene pe mare. Câteva momente mai târziu, primii călăreţi au plecat, urmaţi pe jos de membrii diverselor

scholae. În spatele lor mărșăluia o masă de oameni, închisă la culoare ce se întindea cât vedeai cu ochii – armata lui Lothar. Ioana a tras adânc aer în piept; niciodată nu mai văzuse o oștire așa grozavă.

Sergius s-a ridicat, sprijinindu-se în cârja de episcop ca să se susțină. Avangarda procesiunii s-a retras în bazilică și s-au răspândit în evantai, creând un culoar prin care să poată trece împăratul.

Lothar a străbătut culoarul. Privindu-l, Ioana putea să creadă cu tărie poveștile despre cruzimea sa barbară care i-au precedat sosirea. Avea un trup îndesat, încoronat de un gât gros și un cap masiv; fața sa lată și turtită și ochii săi ușor bulbucați reflectau o privire de o inteligență răuvoitoare.

Cele două grupuri opuse s-au trezit unul în fața celuilalt, un grup întunecat și plin de noroi, de la greutățile traseului, celălalt nepătat și strălucitor în veșmintele sale clericale albe. În spatele lui Sergius, bolta bazilicii Sfântul Petru se înalță incandescent, foile sale de metal lucind de la lumina reflectată a dimineții – inima spirituală a Bisericii, farul călăuzitor al omenirii, cel mai sfânt locaș din toată creștinătatea. Înaintea unei asemenea grandori, chiar și împărații s-au închinat.

Lothar a descălecat, însă nu a îngenunchiat să sărute prima treaptă a bazilicii într-o demonstrație obișnuită de respect. Curajos a urcat treptele, urmat de un grup de bărbați înarmați. Prelații strânși înaintea ușilor deschise ale bazilicii s-au tras înapoi alarmați; gărzile pontificale l-au înconjurat protector pe Sergius, cu mâinile pe mânerele săbiilor.

Pe neașteptate, ușile deschise ale bazilicii s-au zdruncinat și s-au mișcat. Lothar a sărit înapoi. Oamenii lui și-au scos săbiile, apoi au rămas zăpăciți, privind înnebuniți dintr-o parte în alta. Însă nu se mai afla nimeni în preajmă. Ușile au alunecat încetișor în balamale spre interior ca și

cum ar fi fost împinse de o forță supranaturală. Apoi sau închis cu un ultim pocnet decisiv.

Acum. Ioana i-a poruncit lui Sergius să acționeze. Ca și cum i-ar fi auzit comanda nerostită, s-a tras înapoi, întinzându-și brațele teatral. Gata cu bărbatul neputincios și suferind de acum câteva zile; în *camelaucum*-ul său alb și în veșmintele aurii arăta impozant, magistral.

Vorbea în dialectul francilor să fie sigur că soldații lui Lothar îl vor înțelege. „Priviți mâna lui Dumnezeu", intona el solemn, „care a baricadat cel mai sfânt altar al Său împotriva voastră."

Oamenii lui Lothar strigau înspăimântați. Împăratul stătea cu picioarele bine înfipte în pământ, precaut și suspicios.

Acum Sergius li se adresa în latină. *„Si pura mente et pro salute Reipublicae huc advenisti...* Dacă ați venit cu gânduri curate și binevoitoare față de republică, intrați și fiți bineveniți; dacă nu, atunci nicio putere pământeană nu vă va deschide aceste uși."

Lothar a ezitat, încă nevenindu-i să creadă. Sergius invocase un miracol? Se îndoia de asta, însă nu putea fi sigur: căile Domnului erau neînțelese. În plus, poziția în care se afla acum era considerabil slăbită, căci oamenii lui se aruncau în genunghi îngroziți, săbiile alunecându-le din mâini.

Cu un zâmbet forțat, Lothar și-a deschis brațele spre Sergius. Cei doi bărbați s-au îmbrățișat, buzele lor întâlnindu-se într-un sărut formal de pace. *„Benedictus qui venit in nomine Domini"*, intona corul vesel. „Binecuvântat fie cel ce vine în numele Domnului."

Ușile s-au pus din nou în mișcare. Tăbliile placate cu argint au alunecat spre exterior până când s-au deschis larg, iar toată lumea privea copleșită de teamă și uimire. Braț la braț, în sunetele voioase ale Osana ajungându-le la urechi, Sergius și Lothar au pășit în bazilică ca să se roage în fața raclei Sfântului Apostol.

Necazurile cu Lothar nu se sfârșiseră încă – tot mai existau explicații ce trebuiau oferite, scuze prezentate, privilegii negociate, concesiuni făcute. Însă pericolul de moment trecuse.

Ioana s-a gândit la Gerold și la cât de amuzat ar fi fost să vadă ce folosință găsise șmecheriei lui hidraulice cu ușa. Și l-a ilustrat cu ochii săi violeți luminați de umor și capul dat pe spate într-un râs generos pe care și-l amintea atât de bine.

Ciudate erau căile inimii. Puteai să-ți vezi de drum ani de zile, deprins cu pierderile, împăcat cu ele, și apoi, într-un moment lipsit de precauție, durerea iese la suprafață, ascuțită și crudă ca o rană proaspătă.

Capitolul 22

Gerold a respirat ușurat când el și oamenii lui au coborât ultimul versant al muntelui Cenis. Lăsând Alpii în urma lor, cea mai grea parte a călătoriei se sfârșise. Via Francigena se întindea în față, binecuvântat de netedă și bine întreținută, căci încă mai păstra pavajul străvechi din piatră, construit de romani din vremuri imemoriale.

Gerold i-a dat pinteni calului să meargă la galop. Poate că acum or să recupereze timpul pierdut. O zăpadă târzie inoportună făcuse trecătoarea din Alpi extrem de înșelătoare; doi oameni au murit când caii au pus picioarele greșit pe pământul alunecos, azvârlindu-i și pe călăreți și animalele acestora în prăpastia morții. Gerold a fost obligat să facă un popas până când condițiile s-au ameliorat; întârzierea i-a lăsat și mai în urma avangardei armatei imperiale, care acum trebuie să se fi apropiat de Roma.

Nu mai avea nicio importanță; Lothar abia de le va simți lipsa. Această ultimă divizie număra numai două sute de oameni – boiernași și mici proprietari de pământ care ajunseseră târziu la reuniunea de primăvară de la

Marchfeld. Era un post de conducere de batjocură pentru un om de statura lui Gerold.

În cei trei ani de la bătălia de la Fontenoy, relațiile lui Gerold cu împăratul Lothar se schimbaseră de la rele la și mai rele. Lothar devenise din ce în ce mai tiranic, înconjurându-se de adepți lingușitori care-l flatau la orice pas. Nu manifesta absolut niciun pic de toleranță pentru fideli precum Gerold, care continuase să-și exprime opiniile cu voce tare și onest – ca atunci când, de exemplu, l-a sfătuit să nu pornească campania asta împotriva Romei.

„E nevoie de trupele noastre pe coasta frisciană", a susținut Gerold, „ca să ne apărăm împotriva vikingilor. Atacurile lor devin din ce în ce mai frecvente și mai nimicitoare."

Era adevărat. Anul trecut vikingii atacaseră Saint-Wandrille și Utrecht; primăvara trecută au navigat sfidători în jos pe Sena și au pus foc Parisului! Această întâmplare a transmis o undă de șoc în toată țara. Dacă un oraș așa însemnat precum Parisul, așezat chiar în inima imperiului, nu era protejat împotriva barbarilor, atunci niciun alt loc nu era.

Și totuși, atenția lui Lothar era îndreptată către Roma, care îndrăznise să meargă mai departe cu tărnosirea Papei Sergius, fără să-i ceară lui mai întâi aprobarea suverană – omisiune pe care Lothar a interpetat-o ca pe un afront personal.

„Dă-i de veste lui Sergius și fă-ți cunoscută nemulțumirea regească", l-a sfătuit Gerold. „Pedepsește-i pe romani retrăgându-le plata *Roma-feoh.* Și lasă-ne să ne păstrăm soldații aici, unde e nevoie de ei."

Lothar s-a înfuriat la această provocare a autorității sale. Drept pedeapsă l-a însărcinat pe Gerold să comande ultima divizie.

Au avansat considerabil pe drumul pavat, acoperind aproape 70 de kilometri înainte de asfințit, însă nu au trecut prin niciun sat sau orășel. Gerold tocmai se abandonase încă unei nopți de insomnie, cuibărit pe marginea drumului când a zărit o spirală de fum răsucindu-se leneș deasupra vârfurilor copacilor.

Deo gratias! În fața lor se afla un sat, sau cel puțin un fel de așezământ. Acum Gerold și oamenii lui se asiguraseră de o noapte de somn confortabilă. Nu traversaseră încă granița pe teritoriile pontificale; regatul Lombardiei, pe care îl traversau acum, aparținea imperiului, iar ospitalitatea cerea ca drumeții să fie întâmpinați curtenitor – dacă nu să li se dea un pat în casă, măcar culcușuri moi din fân într-un grajd călduț și uscat.

După ce au luat curba au văzut că fumul nu provenea de la un foc de sobă, ci de la rămășițele încă mocnind ale caselor arse până la sol. Probabil că fusese o așezare prosperă; Gerold a perceput cu greutate siluetele înnegrite a vreo cincisprezece clădiri. Incendiul probabil că fusese declanșat de o scânteie răzleață de la o lampă neatent mânuită sau de la focul din sobă; asemenea calamități nu erau un lucru neobișnuit când casele erau construite din lemn și acoperișuri din paie.

Călărind pe lângă grinzile afumate, Gerold și-a amintit de Villaris. Arăta aproape identic în acea zi îndepărtată când s-a întors acasă și l-a găsit incendiat de vikingi. Și-a amintit cum a săpat printre dărâmături căutând-o pe Ioana, însă temându-se să o găsească. Uimitor – trecuseră cincisprezece ani de când o văzuse ultima oară și totuși imaginea ei i se imprimase în minte ca și cum ar fi fost ieri; părul alb-auriu de culoarea spicului care i se ondula ademenitor în jurul frunții, vocea plină și răgușită, ochii verzi-cenușii adânc înfundați în orbite cu mult mai maturi decât vârsta ei.

Și-a smuls cu forța din minte înfățișarea ei. Unele lucruri erau mult prea dureroase că să stăruiești asupra lor.

La vreun kilometru și jumătate de așezarea ruinată, la crucea înaltă care marca punctul unde cele două drumuri se întâlneau, o femeie și cinci copii zdrențăroși cerșeau de pomană. Pe măsură ce Gerold și oamenii lui s-au apropiat, mica familie s-a tras înapoi înspăimântată.

„Fii pe pace, măicuță", a liniștit-o Gerold. „Nu vrem să-ți facem niciun rău."

„Ai ceva de mâncare să împarți cu noi, stăpâne?" a întrebat femeia. „De dragul copiilor?"

Patru dintre copilași au alergat spre Gerold, întinzând mânuțele implorând muți, cu fețele lor micuțe întinse și neliniștite de foame. Cel de-al cincilea, o fetiță drăgălașă cu părul negru, de vreo treisprezece ani, s-a retras și s-a agățat de maică-sa.

Gerold și-a scos din desaga de la șa pielea de oaie tăbăcită pătrățoasă care conținea porția sa de hrană pe următoarele câteva zile. Îi mai rămăsese un știuc zdravăn de pâine, o bucată de brânză și câteva fâșii de vânat uscate și sărate. Începuse să rupă pâinea pe jumătate, dar i-a văzut pe copii privindu-l. *Ah, bine,* și-a zis întinzându-le toată bucata. *Mai sunt doar câteva zile până la Roma, pot să supraviețuiesc și cu biscuții din proviziile din căruță.*

Cu un strigăt bucuros, copii s-au aruncat asupra hranei ca un stol de păsări hămesite.

„Sunteți din sat?" a întrebat-o Gerold pe femeie, arătând cu degetul spre ruinele afumate din spatele lor.

Femeia a dat din cap. „Soțul meu e morar."

Gerold și-a ascuns surpriza. Silueta zdrențăroasă dinaintea lui părea a fi oricine dar nu soția unui morar prosper. „Ce s-a întâmplat?"

„Acum trei zile, după semănăturile de primăvară, au venit soldații. Armata împăratului. Ne-au spus că trebuie să jurăm supunere lui Lothar sau vom muri imediat de săbiile lor. Și bineînțeles că am jurat."

Gerold a aprobat din cap. Îndoielile lui Lothar privind această parte a Lombardiei nu erau în totalitate nejustificate, căci era o zonă nouă anexată imperiului, achiziționată de bunicul lui Lothar, marele împărat Karolus.

„Dacă ați jurat loialitate", a întrebat Gerold, „cum de v-a fost distrus satul?"

„Nu ne-au crezut. Ne-au făcut mincinoși și au aruncat torțe aprinse pe acoperișuri. Când am încercat să stingem focul, ne-au ținut deoparte cu săbiile. Au incendiat și depozitele cu grâne, deși i-am implorat să nu o facă, pentru binele copiilor. Au râs și i-au numit fii de trădători care meritau să moară de foame."

„Ticăloși!" a exclamat Gerold furios. Încercase de multe ori să-l convingă pe Lothar că nu poate să-și câștige loialitatea supușilor uzând de forță, ci numai negociind și aplicând legea. Ca de obicei, vorbele lui s-au lovit de niște urechi surde.

„Ne-au luat toți bărbații", povestea femeia, „cu excepția celor foarte tineri și bătrâni. Împăratul mărșăluia spre Roma, ne-au spus, și avea nevoie de oameni să îngroașe rândurile armatei." Începuse să plângă. „Mi-au luat bărbatul și doi fii – cel mic are numai unsprezece ani!"

Gerold privea încruntat. Lucrurile luaseră o turnură jalnică când Lothar ajunsese să aibă nevoie de copii ca să lupte în bătăliile lui.

„Milord, ce înseamnă asta?" întreba femeia neliniștită. „Împăratul o să se războiască cu Orașul Sfânt?"

„Nu știu." Până în acel moment, Gerold a crezut că Lothar voia să-l intimideze pe Papa Sergius și pe romani cu

o paradă de forță. Însă distrugerea acestui sătuc era un semn rău prevestitor; Lothar era capabil de orice când era într-o dispoziție atât de răzbunătoare.

„Vino, mamă bună", i-a spus Gerold. „Te vom duce cu noi în orășelul următor. Ăsta nu e un loc sigur pentru tine și copii."

A scuturat din cap hotărâtă. „Nu mă mișc din locul ăsta. Cum or să ne găsească soțul și băieții mei când se vor întoarce?"

Dacă se mai întorc, și-a zis Gerold nemilos. I s-a adresat fetei cu părul negru: „Spune-i mamei tale să vină cu noi pentru binele celor mici."

Fata privea mută la Gerold.

„Nu e nepoliticoasă, stăpâne", s-a scuzat mama. „V-ar răspunde dacă ar putea, însă nu vorbește."

„Nu vorbește?" a întrebat Gerold surprins. Fata arăta sănătoasă și nu dădea niciun semn că ar fi mută.

„I-au tăiat limba."

„Dumnezeule mare!" Tăierea limbii era o pedeapsă comună pentru hoți și alți tâlhari care nu fuseseră suficient de rapizi să scape de justiția neîndurătoare a legii. Dar cu siguranță copila asta inocentă era nevinovată de orice ilegalitate. „Cine ți-a făcut asta? Categoric nu –"

Femeia a aprobat din cap cumplit. „Oamenii lui Lothar au profitat de ea cu forța, apoi i-au tăiat limba ca să nu poate să-i acuze de isprava mârșăvească."

Gerold era șocat. Era de așteptat ca asemenea atrocități să vină din partea vikingilor și a sarazinilor păgâni – nu de la soldații împăratului, apărătorii legii și dreptății creștine.

Pe neașteptate Gerold a început să împartă ordine. Oamenii lui s-au dus la căruță și au scos un sac cu biscuiți și un butoiaș de vin pe care le-au așezat pe pământ în fața familiei.

„Dumnezeu să vă binecuvânteze", le-a spus nevasta morarului din tot sufletul.

„Și pe tine, măicuță", i-a răspuns Gerold.

Au pornit-o la drum, trecând pe traseu pe lângă alte așezări prădate și distruse. Lothar lăsase numai ruine în urma lui peste tot pe unde trecuse.

Fidelis adjutor. Întrucât juraseră supunere coroanei imperiale, Gerold era legat prin onoare să-l servească pe împărat cu credință. Însă ce onoare era în a servi o brută precum Lothar? Neglijența cu care împăratul desconsidera legea și toate celelalte criterii ale decenței umane cu siguranță au șters fără urmă orice urmă de conștiință.

Gerold va conduce ariergarda armatei imperiale până la Roma așa cum a promis. Însă după aceea, s-a decis ferm, va pleca din serviciul tiranului Lothar pentru totdeauna.

Dincolo de Nepi drumul se strica. Strada solidă cu o suprafață dură lăsa locul unei poteci înguste și distruse, plină cu crăpături și șanțuri perfide. Pavajul roman dispăruse, pietrele antice fuseseră scoase și cărate cu carele ca să fie folosite la alte construcții – căci asemenea materiale puternice erau greu de găsit în vremurile acestea tulburi. Gerold citea semnele traversării lui Lothar în pământul negru, cu făgașe adânci de la multiplele roți de căruțe și de la potocoavele de cai. Trebuia să aibă o grijă în plus cu caii, cel puțin să nu-i schilodească călcând greșit.

Pe timpul nopții o ploaie deasă transformase drumul într-o mare de mocirlă imposibil de traversat. Ca să nu mai facă încă un popas, Gerold a decis să o taie drept pe câmpii și să dea ocol până la Via Palestrina, care-i va duce în Roma, prin poarta estică a Sfântului Ioan.

Călăreau grabnic peste pajiștile îmbobocite cu parfum dulce de gențiană și prin pădurile ale căror frunze de un verde-auriu primăvăratic înmuguriseră. Ieșind la lumină de pe o cărare cu tufișuri dese au dat pe neașteptate nas în nas

cu un grup de bărbați călări care escortau o căruță încărcată trasă de patru cai de povară puternici.

„Complimente." Gerold s-a adresat bărbatului care părea să fie conducătorul lor, un individ brunet cu ochi înguști și bulbucați. „Ne puteți spune dacă ne îndreptăm spre Via Palestrina?"

„Da", le-a răspuns bărbatul tăios. Și și-a văzut de drum.

„Dacă destinația voastră este Via Flaminia", le-a spus Gerold, „mai bine gândiți-vă încă odată. Strada nu mai există, iar căruța se va înnămoli până la osii înainte de a parcurge zece metri."

Bărbatul i-a răspuns: „Nu ne îndreptăm în acea direcție."

Curios. În afară de stradă, în direcția spre care o lua nu se mai afla nimic decât teren pustiu de țară. „Unde mergeți?" i-a întrebat Gerold.

„Ți-am spus tot ceea ce te interesa", i-a replicat obraznic bărbatul. „Vezi-ți de drum și lasă un negustor onest să-și vadă de treburile lui."

Niciun negustor de rând nu i s-ar fi adresat așa trufaș unui lord. Gerold devenise suspicios.

„Cu ce faci comerț?" Gerold s-a îndreptat spre car. „Poate că ai ceva de care sunt interesat să cumpăr."

„Scutește-mă!" a răcnit bărbatul.

Gerold a tras de prelată, dând la iveală conținutul căruții: o duzină de sipeturi din bronz încuiate cu lacăte grele din metal, fiecare marcat cu inconfundabilele însemne pontificale.

Oamenii Papei, și-a zis Gerold. *Probabil că au fost trimiși din oraș ca să transporte tezaurul pontifical departe de ghiarele lui Lothar.*

Cocheta cu ideea de a rechiziționa comoara și a i-o duce înapoi lui Lothar. Dar apoi s-a gândit: *Nu. Lasă romanii să salveze ce pot.* Fără nicio îndoială Papa Sergius va găsi o utilizare mai bună pentru bani decât Lothar, care-i va folosi doar să-și finanțeze campaniile militare brutale și sângeroase.

Era pe punctul să o ia din loc când unul dintre romani a sărit de pe cal și s-a prosternat la pământ. „Fie-vă milă, stăpâne!" țipa el. „Cruță-ne! Nu trebuie să murim nespovediți cu povara acestei nelegiuiri grozave pe sufletele noastre!"

„Nelegiuire?" a întrebat Gerold.

„Ține-ți gura, nebunule!" Conducătorul lor a dat pinteni calului și l-ar fi călcat în picioare pe cel de pe pământ, însă Gerold l-a oprit interpunându-și sabia între ei. Oamenii lui Gerold și-au scos și ei săbiile imediat și i-au înconjurat pe romani, care observând că sunt într-o inferioritate numerică, și-au păstrat înțelepți propriile arme în teacă.

„Benedict este vinovatul!" vorbea incoerent bărbatul aruncat la pământ într-o izbucnire de furie represivă. „A fost idea lui să furăm banii, nu a noastră!"

Să fure banii?

Bărbatul pe nume Benedict a vorbit pacificator. „Nu am niciun conflict cu tine, nobile, și nici sfada noastră măruntă nu te privește. Lasă-ne să trecem în liniște și ca simbol al gratitudinii noastre vei primi unul dintre aceste sipete." I-a zâmbit conspirativ lui Gerold. „Înăuntru e suficient aur să te facă un om bogat."

Oferta și modul cum și-a exprimat-o i-a împrăștiat toate nedumeririle. „Legați-l", a ordonat Gerold. „Și pe ceilalți. Îi ducem și pe ei și sipetele cu noi la Roma."

Triclinium strălucea de la lumina sutelor de torțe aprinse. Un grup de servitori stătea în picioare în spatele mesei înalte la care se așezase Papa Sergius, flancat de înalții demnitari ai cetății: preoți din cele șapte regiuni ale Romei în stânga sa; copiile lor fidele temporale, cei șapte defensores, în dreapta. Perpendicular pe această masă și la fel de mare, se afla o alta, la care Lothar și alaiul său erau așezați la locurile de onoare. Restul cortegiului, vreo două

sute de oameni la un loc, erau așezați pe niște băncuțe tari din lemn, întinse în fața unor mese lungi în mijlocul încăperii. Farfurii, ulcioare, pocale și tăvi erau îngrămădite la un loc pe mesele ale căror fețe de masă purtau deja semnele nenumăratelor pete și lichide vărsate pe ele.

Întrucât nu era miercuri sau vineri, ori o altă zi de post, mâncărurile nu se limitau la pâine și pește, ci includea carne crudă și vânaturi somptuoase. Chiar și pentru masa unui Papă, era un ospăț extraordinar: tăvi cu claponi înăbușiți în sos alb și ornamentați cu rodii și bomboane stacojii; castroane cu supe, pline cu bucățele delicate de iepure și cocoș sălbatic ce înotau într-o smântână groasă, emanând aburi aromați; piftii din rac împlătoșat și grindel; porci întregi unși cu grăsime; și platouri uriașe cu carne friptă de căprioară, ied, porumbei și gâscă. În centrul mesei lui Lothar o lebădă întreagă gătită era expusă ca și cum ar fi fost vie, ciocul său aurit și trupul argintat odihnindu-se peste o masă de legume artistic aranjate ca să pară asemenea valurilor mării.

Așezată la una dintre mesele din centrul încăperii, Ioana arunca o privire îngrijorată asupra spectacolului extravagant. Asemenea plăceri abundente ar putea foarte bine să-l ispitească pe Sergius într-un desfrâu periculos.

„Un toast!" Contele de Mâcon s-a ridicat de la locul lui de lângă Lothar și a înălțat pocalul. „Pentru pacea și prietenia dintre popoarele noastre creștine!"

„Pace și prietenie!" au rostit toți în cor și au golit pocalele. Servitorii au dat fuga lângă mese, turnându-le și mai mult vin.

A urmat un șir de toasturi. Când în cele din urmă au epuizat toate subiectele pentru tributul de băutură, au început ospățul.

Ioana privea alarmată cum Sergius mânca și bea abandonându-se nepăsător. Ochii începuseră să i se umfle, limba să i se împleticească, pielea să i se învinețească

amenințător. Diseară va trebui să-i administreze o doză puternică de tomnețea ca să preîntâmpine un atac de gută.

Ușile triclinium-ului s-au deschis și rânduri de gărzi au defilat înăuntru. Pășind în spre lateral ca să evite servitorii fără număr care goneau de colo-colo prin încăpere sprinteni ca să schimbe și să curețe vasele, gărzile și-au croit drum energici în fața sălii. S-a instalat o tăcere subită, pe măsură ce oaspeții încetaseră să mai vorbească, întinzându-și gâturile ca să afle care era cauza acestei intruziuni nedorite. Tăcerea a fost urmată de un murmur de surpriză când au dat cu ochii de bărbatul care călca între gărzi cu mâinile legate și ochii plecați: Benedict.

Inelele voioase de pe fața lui Sergius s-au prăbușit ca niște bășici găurite. „Tu!" a țipat.

Tarasius, conducătorul gărzilor, a rostit: „Un escadron de franci l-au găsit în campagna. Avea comoara cu el."

Benedict avusese destul timp la dispoziție în călătoria sa înapoi spre Roma ca să se gândească la situația grea în care se afla. Nu putea să nege că luase tezaurul, căci fusese prins în flagrant. Și nici nu se putea gândi la o scuză plauzibilă pentru ceea ce făcuse, deși își storsese creierii să găsească una. Până la urmă a decis că cel mai bun mod de a acționa să se lase în voia milei fratelui său. Sergius era slab de înger până în măduva oaselor – o slăbiciune pe care Benedict o disprețuia, deși acum spera să o folosească în folosul său.

Și-a dat drumul în genunchi, ridicându-și brațele legate către fratele său. „Iartă-mă, Sergius. Am păcătuit și mă căiesc cu smerenie și sinceritate."

Însă Benedict nu ținuse socoteală de efectele vinului asupra temperamentului fratelui său. Fața lui Sergius s-a colorat într-un roșu intens pe măsură ce se enerva surprinzător. „Trădătorule!" țipa. „Ticălosule! Hoțule!" Își sublinia fiecare invectivă lovind violent de fiecare dată cu pumnul în masă, făcând platourile să se clatine.

Benedict se albise. „Frate, te implor –"

„Luați-l de aici!" a ordonat Sergius.

„Unde să-l ducem, Sanctitate?" a întrebat Tarasius.

Lui Sergius i se învârtea capul; îi era greu să gândească. Tot ce știa era că fusese trădat și voia să lovească și el, să rănească așa cum fusese și el rănit. „E un hoț!" a rostit cu amărăciune. „Să-l pedepsim cum se cuvine unui hoț!"

„Nu!" A urlat Benedict când gărzile l-au apucat de o parte și de alta. „Sergius! *Frate!*" Ultimul cuvânt a răsunat ca un ecou căci era târât afară din sală.

Culoarea i s-a scurs de pe chipul lui Sergius și și-a dat drumul în jilțul său. Capul i-a căzut pe spate, ochii i se răsuceau, mâinile și picioarele începuseră să-i tremure involuntar.

„L-a deochiat!" a strigat cineva. „Benedict i-a făcut fermece!" Oaspeții au țipat consternați, făcându-și semnul crucii ca să se apere de diavol.

Ioana a traversat gloata de la mese spre locul unde se afla Sergius. Fața i se albăstrise. L-a apucat de cap și i-a descleștat fălcile înțepenite. Limba îi scăpase pe gât, blocând aerul să treacă. Înșfăcând un cuțit de pe masă, Ioana a inserat capătul neascuțit în gura lui Sergius, strecurându-l în orificiul format de limba pliată. Apoi a tras. Când limba a fost lovită ușor înainte, s-a auzit un sunet ca și cum ar fi sorbit. Sergius a icnit și a început să respire din nou. Ioana a presat delicat cu cuțitul, menținând orificiul deschis. După o clipă atacul se diminuase ca intensitate. Cu un geamăt mut, Sergius și-a pierdut cunoștința.

„Duceți-l în pat", a ordonat Ioana. Câțiva servitori l-au ridicat pe Sergius din jilț și l-au scos pe sus din încăpere, iar mulțimea se înghesuia în jurul lor curioasă. „Faceți loc! Faceți loc!" striga Ioana purtând trupul inconștient al Papei afară din sală.

Până când au ajuns în dormitor, Sergius și-a revenit în simțiri. Ioana i-a dat mușțar negru amestecat cu gențiană ca să-i provoce vărsături. După aceea situația i s-a îmbunătățit spectaculos. I-a administrat o doză puternică de tomnețea ca să fie sigură de efect, combinând-o cu niște sirop de mac ca să-l ajute să doarmă buștean.

„O să doarmă până dimineață", i-a spus lui Arighis.

Arighis a dat din cap aprobator. „Arăți extenuat."

„Mai degrabă obosit", a recunoscut Ioana. Fusese o zi lungă și încă nu își revenise pe deplin după săptămânile de detenție în temniță.

„Ennodius și ceilalți din societatea medicilor așteaptă afară. Vor să te interogheze despre recăderea Sanctității Sale."

Ioana a oftat. Nu se simțea în stare să țină piept unui val de întrebări ostile, însă se pare că nu avea altă soluție. S-a îndreptat spre ușă, plictisită.

„O clipă." Arighis i-a făcut semn din cap să-l urmeze. La celălalt capăt al încăperii, a dat deoparte una dintre tapițerii și a împins în zidul de sub ea. Zidul a alunecat în părți, formând o deschidere de vreo optezci de centimetri lățime.

„Ce Dumnezeu mai e și asta?" Ioana era uimită.

„Un pasaj secret", i-a explicat Arighis. „Construit pe vremea împăraților păgâni – în cazul în care aveau nevoie să fugă grabnic de inamicii lor. Acum face legătura între dormitorul pontifical și capela privată, așa încât Sfinția Sa să poată să intre și să se roage fără să fie deranjat, la orice moment din zi și noapte. Vino." A luat o lumânare și a intrat în pasaj. „În felul ăsta poți evita șleahta aia de șacali, măcar în noaptea asta."

Ioana era impresionată că Arighis îi destăinuise informațiile despre existența pasajului; era un semn al încrederii crescânde și a respectului dintre ei. Au coborât un

rând de scări abrupte circulare care se oprea la parter în fața unui zid în care era încastrat un mâner din lemn. Arighis a tras de el și zidul s-a mișcat într-o parte, deschizând un alt pasaj. Ioana s-a strecurat prin el, iar vicedominus-ul a tras din nou de mâner. Deschizătura a dispărut, ascunzând orice urmă a existenței sale.

Se afla în spatele uneia dintre coloanele din marmură din fundul capelei private a Papei, Sanctum Sanctorum. De lângă altar se auzeau voci. Un fapt neașteptat; nimeni nu ar trebui să se găsească aici la ora asta din noapte.

„A trecut mult timp, Anastasius", a rostit o voce cu un accent grosolan, greoi pe care l-a recunoscut ca fiind al lui Lothar. Îl numise pe celălalt Anastasius; el trebuie să fie episcopul de Castellum. În mod cert cei doi bărbați se retrăseseră în capelă ca să vorbească nestingheriți. Nu vor privi cu ochi buni un intrus.

Ce să fac? Se întreba Ioana. Dacă încerca să se strecoare în liniște pe ușa capelei, ar fi fost posibil să fie zărită. Și nici nu putea să se retragă din nou spre dormitorul pontifical; mânerul care controla pasajul secret se afla de partea cealaltă a zidului. Va trebui să stea ascunsă până când întâlnirea se încheia și cei doi plecau. Apoi putea să se furișeze din capelă neobservată.

„Extrem de primejdios atacul Sanctității Sale din această seară", a spus Lothar.

Anastasius a replicat: „Sfinția Sa este foarte bolnav. Nu o să supraviețuiască anului acesta."

„O mare tragedie pentru Biserică."

„Foarte mare", a consimțit Anastasius cu ușurință.

„Succesorul lui trebuie să fie un bărbat puternic și vizionar", a spus Lothar, „un bărbat care poate aprecia mai bine istorica... înțelegere dintre națiunile noastre."

„Trebuie să-ți folosești toată influența, suveranul meu, ca să te asiguri că următorul Pontif este un asemenea om."

„Vrei să spui – un bărbat ca tine?"

„Ai vreun motiv să te îndoiești de mine, Sire? Cu siguranță serviciul pe care vi l-am făcut la Colmar mi-a dovedit loialitatea dincolo de orice bănuială."

„Posibil." Lothar nu încuviința. „Însă vremurile se schimbă și la fel și oamenii. Acum, milord episcop, loialitatea îți va fi din nou probată. Vei sprijini sau nu depunerea jurământului solemn?"

„Oamenii vor ezita să-ți jure supunere, suveranul meu, după dezastrul pe care armata l-a provocat asupra țării."

„Familia ta are puterea să schimbe lucrul ăsta", i-a răspuns Lothar. „Dacă tu și tatăl tău, Arsenius, veți depune jurământul, ceilalți vă vor urma."

„Ceea ce îmi ceri este foarte important. Îți voi cere ceva măreț în schimb."

„Știu."

„Un jurământ e doar vorbe. Poporul are nevoie de un Papă care să-i conducă înapoi către zilele de demult – spre Imperiul Francilor și spre tine, domnul meu."

„Nu pot să mă gândesc la cineva mai potrivit să fie în stare să facă asta decât la tine, Anastasius. Voi face tot ce îmi stă în putință să văd că tu ești următorul Papă."

A urmat o pauză. Apoi Anastasius a spus: „Oamenii *vor* depune jurământul, Sire. Mă voi asigura că așa se va întâmpla."

Ioana a simțit un acces de furie. Lothar și Anastasius tocmai făcuseră troc pentru pontificat precum o pereche de negustori la bazar. În schimbul privilegiilor puterii, Anastasius căzuse de acord să dea Roma pe mâna împăratului franc.

S-a auzit o bătaie în ușă și a intrat servitorul lui Lothar.

„Contele a sosit, stăpâne."

„Poftește-l. Episcopul și cu mine am pus punct treburilor noastre."

A intrat un bărbat, îmbrăcat în brunia soldățească. Era înalt și impozant, cu părul lung și roșu și ochii violeți.

Gerold.

Capitolul 23

Un țipăt uimit a țâșnit de pe buzele Ioanei.

„Cine-i acolo?" a întrebat Lothar ascuțit.

Ioana a ieșit încetișor din spatele coloanei. Lothar și Anastasius o priveau șocați.

„Cine ești?" a întrebat Lothar poruncitor.

„John Anglicus, domnul meu. Preot și medicul Sanctității Sale, Papa Sergius."

Lothar a întrebat-o bănuitor: „De când ești aici?"

Ioana judeca iute. „De câteva ore, Sire. Am venit să mă rog pentru însănătoșirea Sfinției Sale. Trebuie să fi fost mult mai obosit decât mi-am închipuit, căci am adormit și abia adineauri m-am trezit."

Lothar își privea nasul dezaprobator. Era mai mult ca posibil ca preoțelul ăsta să fi fost închis în capelă când Anastasius și el au intrat. Nu exista nicio ieșire pe unde să fugi ori să te ascunzi. Însă abia dacă mai conta. Cât de mult ar fi putut să audă și, mai important, cât de mult a înțeles? Prea puțin. Nu reprezenta niciun pericol; în mod limpede era lipsit de importanță. Cel mai bine era să-l ignore.

Anastasius ajunsese la o concluzie diferită. În mod cert John Anglicus trăsese cu urechea, însă de ce? Era o

iscoadă? Nu a lui Sergius, firește, căci Papei îi lipsea ingeniozitatea de a se folosi de iscoade. Dar dacă nu pentru el, atunci pentru cine? Și de ce? De atunci încolo, s-a decis Anastasius, preoțelul străin va fi supravegheat îndeaproape.

Și Gerold o cerceta curios pe Ioana. „Îmi pari cunoscut, părinte", i-a spus. „Ne-am mai întâlnit?" O examina încordat încruntându-se în penumbră. Brusc expresia feței i s-a schimbat; se holba ca și cum tocmai ar fi văzut o nălucă. „Dumnezeule", a articulat înnecându-se. „Nu se poate..."

„Vă cunoașteți?" a întrebat Anastasius.

„Ne-am întâlnit în Dorstadt", a răspuns iute Ioana. „Am studiat câțiva ani la școala catedralei de acolo; *sora* mea" – a accentuat cuvântul abia sesizabil – „stătea cu contele și familia lui în acea perioadă."

Privirea ei a scânteiat prevenitor spre Gerold: *Să nu spui nimic.*

Gerold și-a recăpătat calmul. „Bineînțeles", a spus. „Îmi amintesc de sora ta foarte bine."

Lothar i-a întrerupt nerăbdător. „Terminați cu asta. Ce ai venit să-mi spui, conte?"

„Mesajul meu este numai pentru urechile domniei tale, suveranul meu."

Lothar a dat din cap. „Foarte bine. Ceilalți sunt liberi să plece. Vom vorbi din nou, Anastasius."

Când Ioana s-a răsucit să plece, Gerold a atins-o pe braț. „Așteaptă-mă. Mi-ar face plăcere să aflu mai multe... despre sora ta."

Anastasius și-a văzut de drum după ce a ieșit din capelă. Ioana aștepta agitată sub privirile încruntate ale lacheului lui Lothar. Situația era extrem de periculoasă; un singur cuvânt rostit anapoda și adevărata ei identitate ar putea fi demascată. *Ar trebui să plec acum, înainte ca Gerold să apară,* își zicea. Însă tânjea să-l vadă. Stătea pironită locului de un amestec de teamă și anticipare.

Ușa capelei s-a deschis, iar Gerold și-a făcut apariția. „Deci, tu *ești*?" a întrebat nedumerit. „Dar cum –?"

Servitorul îi privea curios.

„Nu aici", i-a răspuns Ioana. L-a condus spre încăperea micuță în care-și păstra ierburile și prafurile. Înăuntru a aprins lămpile cu ulei de mac; acestea pâlpâiau readuse la viață, împrejmuindu-i pe cei doi într-un cerc intim de lumină.

Se priveau reciproc fascinați că se găsiseră din nou. Gerold se schimbase în cei cincisprezece ani de când Ioana nu-l mai văzuse; părul bogat și roșu era vârstat cu cenușiu, iar în jurul ochilor violeți și a gurii late și senuzale existau riduri noi – însă tot era cel mai chipeș bărbat pe care-l văzuse vreodată. Văzându-l inima îi bubuia nebunește.

Gerold a făcut un pas spre ea. Dintr-o singură mișcare se aflau unul în brațele celuilalt, strângându-se atât de tare că Ioana simțea zalele din metal ale platoșei lui Gerold prin sutana ei groasă de preot.

„Joan", murmura Gerold. „Draga mea, perla mea. Nu am mai crezut că te voi mai vedea vreodată."

„Gerold." Numele lui i-a șters toate gândurile chibzuite.

Degetul lui îi mângâia delicat cicatricea estompată de pe obrazul ei stâng. „Vikingii?"

„Da."

S-a înclinat și a sărutat-o blând, buzele lui se simțeau călduțe pe obrazul ei. „Te-au furat atunci – pe tine și pe Gisla?"

Gisla. Gerold nu trebuie să știe niciodată, nu trebuie să-i spună nicicând, despre nenorocirea ce căzuse pe capul fiicei sale mai mari.

„Au luat-o pe Gisla. Eu – eu am reușit să scap."

Gerold era șocat. „Cum? Și unde? Oamenii mei și cu mine am scotocit tot ținutul căutându-te însă nu am găsit nicio urmă."

I-a povestit pe scurt ce se întâmplase – atât de mult cât putea să-i spună într-o împrejurare atât de pripită și forțată: plecarea ei la Fulda și cum fusese acceptată drept John Anglicus, cât pe ce să fie descoperită și fuga de la abație, pelerinajul la Roma și ascensiunea ulterioară în funcția de doctor al Papei.

„Și în tot acest timp", i-a spus Gerold lent după ce ea a terminat de istorisit, „nu te-ai gândit niciodată să-mi trimiți o vorbă?"

Ioana a simțit durerea și uluirea din vocea lui. „Eu – nu m-am gândit că mă vrei. Richild mi-a spus că ideea de a mă căsători cu fiul potcovarului a fost a ta, că tu ai rugat-o să aranjeze mariajul."

„Și tu ai crezut-o?" I-a dat drumul brusc. „Dumnezeule mare, Ioana, așa de bine ne cunoșteam noi?"

„Eu – eu nu am știut ce să cred. Plecaseși; nu știam sigur din ce motiv. Iar Richild știa – despre noi, despre ceea ce se întâmplase la râu. Cum ar fi putut să știe dacă tu nu i-ai fi spus?"

„Nu știu. Știu doar că te-am iubit cum nu mai iubisem pe nimeni până atunci – și nici de atunci încolo." Vocea i se înăsprise. „L-am mânat pe Pistis aproape până la epuizare pe drumul spre casă, sforțându-mă să zăresc Villaris, căci *tu* erai acolo și eram nebun de nerăbdare să te văd... să te cer de nevastă."

„Soția ta?" Ioana era consternată. „Dar... Richild...?"

„Cât timp am fost plecat s-a întâmplat ceva – ceva care m-a ajutat să realizez cât de aridă era căsnicia mea, cât de vitală erai pentru fericirea mea. Mă întorceam ca să-ți spun că intenționam să divorțez de Richild și să mă căsătoresc cu tine, dacă erai de acord."

Ioana a scuturat din cap. „Câte interpetări greșite", a spus ea tristă. „Atâtea greșeli."

„Atât de multe", a replicat el, „de replicat". A tras-o aproape de el și a sărutat-o. Efectul a fost ca și cum ai fi ținut o lumânare lângă o tăbliță din ceară, ștergând ceea ce anii scriseseră. Erau din nou împreună la râul din spatele castelului Villaris în soarele de primăvară, tineri și buimăciți de nou descoperita iubire.

După mult timp el i-a dat drumul. „Ascultă-mă, inima mea", i-a spus răgușit. „Părăsesc oastea lui Lothar. Și i-am spus asta chiar acum, în capelă."

„Și a consimțit să te lase să pleci?" Lothar nu părea genul de om care să renunțe de bună voie la obligațiile unui persoane față de el.

„La început s-a opus, însă până la urmă am reușit să-l înduplec. A trebuit să plătesc un preț pentru libertate mea; i-am predat Villaris cu toate moșiile acestuia. Nu mai sunt un om bogat, Ioana. Însă dispun de puterea celor două brațe și de prietenii care îmi vor sta alături. Unul dintre ei este Siconulf, prințul de Benevento, cu care m-am împrietenit când am servit împreună în campania împăratului contra obotriților. Acum are nevoie de oameni de nădejde în jurul lui, căci este presat insistent de rivalul lui, Radelchis. Vii cu mine, Ioana? Te căsătorești cu mine?"

Urmele pașilor sprinteni de pe culoar i-au îndepărtat cât colo. O clipă mai târziu ușa s-a deschis și un cap și-a făcut apariția. Era Florintinus, unul dintre notarii palatului.

„Ah!" a rostit el. „Aici erai, John Anglicus! Te-am căutat peste tot." Privea încordat de la Ioana la Gerold și înapoi. „Vă... întrerup cumva?"

„Deloc", i-a răspun Ioana rapid. „Cu ce te pot ajuta, Florintinus?"

„Am o durere de cap cumplită", i-a răspuns. „Mă întrebam dacă poți să-mi prepari și mie unul dintre paleativele tale."

„Cu plăcere", i-a spus Ioana curtenitor.

Florintinus aștepta lângă ușă, schimbând câteva fraze cu Gerold cât timp Ioana i-a preparat iute un amestec de frunze violete și scoarță de răchită, făcând un decoct într-o cană de ceai de rozmarin. I l-a dat lui Florintinus care a și plecat imediat.

„Nu putem vorbi aici", i-a spus lui Gerold de îndată ce notarul plecase. „E prea periculos."

„Când te pot vedea din nou?" a întrebat Gerold nerăbdător.

Ioana s-a gândit. „Pe Via Appia există un templu al Vestei, chiar la ieșirea din oraș. Ne întâlnim acolo mâine după utrenie."

A cuprins-o din nou în brațe și a sărutat-o iarăși, domol la început, apoi cu o intensitate care o umpluse de o dorință dureroasă. „Până mâine", i-a șoptit. Apoi a ieșit pe ușă, emoțiile confuze învârtindu-se în capul Ioanei.

Arighis privea încordat prin lumina dinaintea răsăritului inspectând curtea palatului Lateran. Totul era pregătit. Un altămar fusese așezat de o parte a statuii impresionate din bronz a lupoaicei. O pereche de vătraie zdravene fuseseră puse în mangalul în flăcări, vârfurile lor începuseră să lucească roșii de la căldura flăcărilor. Alături stătea un spadasin cu lama săbiei gata ascuțită.

Primele raze ale soarelui crestau orizontul. Era o oră neobișnuită pentru o execuție publică; asemenea evenimente au loc în mod normal după slujba de dimineață. În ciuda faptului că era foarte devreme, o gloată de spectatori se strânsese deja – cei pasionați soseau întotdeauna cu mult timp înainte ca să-și ocupe cea mai bună poziție pentru privit. Mulți își aduseseră și copiii, care fugeau cât îi țineau picioarele așteptând entuziasmați spectacolul sângeros.

Arighis stabilise deliberat ora pedespirii lui Benedict în zori de ziuă, înainte ca Sergius să se trezească și să se răzgândească. Unii ar fi putut să-l acuze că a trecut la fapte cu o grabă lipsită de cuviință, însă lui Arighis nu-i păsa. Știa exact ce făcea și de ce.

Arighis deținea funcția însemnată de vicedominus de mai bine de douăzeci de ani; întreaga sa viață și-o dedicase slujirii Patriarchium-ului, ca să mențină stupul vast și complicat al cabinetelor pontificale ce compuneau structura guvernării din Roma într-o activitate curgătoare și eficientă. De-a lungul timpului, Arighis ajunsese să se gândească la gospodăria pontificală ca la o entitate vie, o ființă a cărei bunăstare perpetuă era unica lui responsabilitate și preocupare.

Bunăstarea acesteia era acum amenințată. În mai puțin de un an, Benedict transformase Patriarchium-ul într-un centru de putere coruptă, de codoșie și simonie. Acaparator și manipulator până în măduva oaselor, simpla existență a lui Benedict era o plagă malignă pentru pontificat. Singura cale de a salva pacientul era de a-i amputa membrul afectat. Benedict trebuia să piară.

Sergius nu avea tăria de caracter pentru această ispravă vitejească, așa că lui Arighis îi revenea sarcina să poarte pe umeri povara. Și trecuse la fapte fără să clipească din ochi, știind că acționa pentru binele Sfintei Biserici Mame.

Totul era la locul lui. „Aduceți prizonierul", a ordonat Arighis gărzilor.

Benedict a fost adus. Cu hainele boțite, fața trasă și cadaverică după o noapte de nesomn în temniță, privea îngrijorat spre curte. „Unde este Sergius?" a întrebat poruncitor. „Unde este fratele meu?"

„Sanctitatea Sa nu poate fi deranjat", i-a răspuns Arighis.

Benedict s-a rotit în jurul lui. „Ce crezi că faci, Arighis? L-ai văzut pe fratele meu seara trecută. Era beat, nu știa ce

spune. Lasă-mă să vorbesc cu el și ai să vezi: va schimba pedeapsa pe care mi-a dat-o."

„Dați-i drumul", le-a ordonat Arighis gărzilor.

Gărzile l-au târât pe Benedict în mijlocul curții și l-au forțat să îngenunchieze. I-au înșfăcat brațele și i le-au întins peste piedestalul lupoaicei în așa fel încât mâinile i se odihneau chiar în vârful statuii.

Teroarea îi schimonosise fața lui Benedict. „Nu! Opriți-vă!" striga el. Ridicându-și ochii spre ferestrele Patriarchiumului țipa: „Sergius! Sergius! Serg –!"

Sabia a căzut. Benedict a urlat în timp ce mâinile sfârtecate au căzut la pământ, șiroind de sânge.

Mulțimea ovaționa. Spadasinul a țintuit în cuie mâinile tăiate ale lui Benedict pe o parte a statuii lupoaicei. Conform obiceiului străvechi, vor rămâne în acel loc timp de o lună ca un avertisment pentru cei duși în ispită de păcatul hoției.

Ennodius, doctorul, a înaintat. Trăgând vătraiele încinse din mangal, le-a apăsat ferm pe cioturile sângerânde ale lui Benedict. Mirosul de carne arsă se ridica în aer producându-ți greață. Benedict a urlat din nou și s-a rostogolit fără cunoștință. Ennodius s-a aplecat să-l asculte.

Arighis s-a înclinat și el înainte atent. Majoritatea mureau după o asemenea rană – dacă nu imediat din cauza șocului și a durerii, atunci la scurt timp după ce se infectau ori din pricina pierderii de sânge. Însă cei mai puternici reușeau să supraviețuiască. Pe unii îi văzuse pe străzile Romei, mutilarea lor grotească dând la iveală natura nelegiurilor acestora: cei cărora depuneau mărturie strâmbă li se tăia buzele; sclavilor care fugeau de la stăpânii lor li se tăiau labele picioarelor; cei cărora poftiseră la soțiile și fiicele celor mai buni prieteni li se scotea ochii.

Supărătoarea posibilitate a supraviețuirii era motivul pentru care Arighis îi ceruse lui Ennodius, și nu lui John Anglicus, să îl asiste pe condamnat, căci talentele celui de-al doilea ar fi suficient de grozave încât să-l salveze pe Benedict.

Ennodius s-a ridicat în picioare. „S-a făcut dreptate în numele lui Dumnezeu", a anunțat grav. „Benedict este mort."

Hristos fie lăudat, și-a zis Arighis. *Pontificatul e în siguranță.*

Ioana stătea la coadă în *lavatorium,* așteptându-și rândul pentru ritualul spălatului pe mâini înainte ca slujba să înceapă. Avea ochii umflați și grei din pricină că nu dormise; toată noaptea se foise în pat fără să pună geană pe geană, mintea fiindu-i invadată de gândurile despre Gerold. Noaptea trecută, sentimentele pe care le credea de mult îngropate, țâșniseră la suprafață cu o intensitate care o uimiseră și o înspăimântaseră.

Întoarcerea lui Gerold îi deșteptase dorințele răscolitoare ale tinereții. *Cum ar fi să trăiesc din nou ca o femeie?* se întreba în sinea ei. Se obișnuise să fie responsabilă pentru propria-i persoană, să aibă un control complet asupra destinului său. Însă prin lege o femeie își încredințează viața soțului ei. Poate să aibă încredere totală în vreun bărbat – chiar și în Gerold?

Să nu te dăruiești niciodată unui bărbat. Cuvintele mamei sale răsunau ca niște clopote avertizatoare în capul ei.

Avea nevoie de timp să-și pună în ordine harababura emoțiilor din inima sa. Însă timpul era o noțiune de care nu dispunea.

Arighis și-a făcut apariția în spatele ei. „Vino", i-a spus în pripă. A scos-o din rând. „Sfinția Sa are nevoie de tine."

„Îi e rău?" Îngrijorată l-a urmat pe Arighis pe coridor spre dormitorul pontifical. Mâncarea copioasă și vinul din

seara trecută fuseseră eliminate din organismul lui Sergius, iar doza puternică de tomnețea pe care i-o administrase Ioana ar fi prevenit revenirea unui atac de gută.

„O să i se facă rău dacă o duce și mai departe tot ca acum."

„De ce, ce s-a întâmplat?"

„Benedict a murit."

„A murit?"

„Sentința a fost executată în această dimineață. A murit pe loc."

„Benedicite!" Ioana a grăbit pasul. Își imagina ce efect a avut această știre asupra lui Sergius.

Chiar și așa, când l-a văzut, a rămas șocată. Sergius abia mai putea fi recunoscut. Cu părul zburlit, cu ochii roșii și inflamați de plâns, cu obrajii acoperiți de zgârieturi în locurile unde se crestase cu unghiile. Stătea în genunchi lângă pat, legănându-se înainte și înapoi, scâncind ca un copil rătăcit.

„Sanctitate!" Ioana îi vorbea ascuțit în ureche. „Sergius!"

El continua să se legene, surd și orb la limita suferinței. În mod limpede nu exista nicio cale prin care să ajungă la el în situația în care se afla în acel moment. Ioana a scos niște tinctură de măselariță din punguța ei, a măsurat o doză și a apropiat-o de buzele lui. A băut-o confuz.

După câteva minute, legănatul se potolise, apoi s-a oprit de tot. S-a uitat la Ioana ca și cum ar fi văzut-o pentru prima oară.

„Plânge-mă, John. Sufletul meu este damnat pentru eternitate!"

„Prostii", i-a spus Ioana hotărâtă. „Ați acționat în strictă conformitate cu legea."

Sergius a scuturat din cap. „'Să nu fi precum Cain, care provenea din cel rău și și-a ucis fratele'", a citat el din prima epistolă a lui Ioan.

Ioana a parat cu un pasaj de confirmare: „'Și de ce l-a ucis? Pentru că faptele lui erau diavolești, iar ale fratelui său drepte.' Benedict nu era drept, Sanctitate; v-a trădat și pe domnia ta și Roma."

„Și acum este mort, chiar din ordinul meu! Oh, Dumnezeule!" Se bătea cu pumnii în piept și urla de durere.

Trebuia să-i îndepărteze supărarea sau ar fi ajuns din nou să facă o altă criză. L-a apucat strâns de umeri și i-a spus: „Trebuie să vă confesați auricular."

Forma simbolului smereniei, în care cineva se spovedea regulat și personal *ad auriculam,* „la urechea" unui preot, era larg răspândită pe teritoriul francilor. Însă Roma ținea cu dinții de vechea metodă, în care spovedania și penitența erau făcute publice numai o singură dată în viață.

Sergius se agățase de idee. „Da, da, mă voi spovedi."

„Voi trimite după unul dintre preoții cardinali", i-a spus ea. „Preferi pe cineva anume?"

„Mă voi spovedi ție."

„Mie?" Un preot modest și străin, Ioana era un candidat cu puține șanse de reușită să servească drept confesor unui Papă. „Sunteți sigur, Sanctitate?"

„Nu vreau pe altcineva."

„Foarte bine." S-a întors spre Arighis. „Lasă-ne singuri."

Arighis i-a aruncat o privire recunoscătoare când a părăsit încăperea.

„Peccavi, impie egi, iniquitatem feci, miserere mei Domine..." Sergius începuse să rostească cuvintele tipice de pocăință.

Ioana asculta în liniște, compătimându-l pentru lungul șuvoi de mâhnire, regret și remușcare. Cu un suflet atât de împovărat și chinuit, nu era de mirare că Sergius căutase pacea și iertarea în băutură.

Spovedania avusese efectul pe care Ioana îl intenționase; treptat izbucnirea sălbatică de disperare s-a potolit, secându-l pe Sergiu de toate puterile și epuizându-l fără să mai constituie un pericol nici pentru el și nici pentru alții.

Acum venea partea delicată, penitența care trebuia să premeargă iertării păcatelor. Sergius se aștepta ca pedeapsa lui să fie aspră – înjosirea publică, poate, pe treptele bazilicii Sfântul Petru. Însă un asemenea act nu ar servi decât la a atenua și pe Sergius și papalitatea în ochii lui Lothar – iar acest lucru trebuia prevenit cu orice preț. Totuși pedeapsa pe care Ioana i-o va impune nu trebuie să fie prea ușoară, altfel Sergius o va refuza.

Îi venise o idee. „Ca simbol al pocăinței", i-a spus, „te vei abține de la orice fel de vin și de la carnea animalelor cu patru picioare din această zi până în clipa morții tale."

Posturile erau un lucru obișnuit ca penitență, însă de obicei durau numai câteva luni, poate un an. O viață de abstinență era o pedeapsă severă – mai ales pentru Sergius. Iar penitența va avea beneficii suplimentare protejându-l pe Papă de propriile sale instincte cele mai rele.

Sergius și-a plecat fruntea consimțind. „Roagă-te cu mine, John."

A îngenunchiat lângă el. Din multe puncte de vedere, Papa era ca un copil – slab, implusiv, cu pofte, pretențios. Cu toate astea știa că era în stare să facă și bine. Iar în acest moment, el era tot ceea ce se interpunea între Anastasius și tronul Sfântului Petru.

La finalul rugăciunii, ea s-a ridicat. Sergius s-a agățat de ea. „Nu pleca", a rugat-o. „Nu pot să stau singur."

Ioana i-a acoperit mâna cu mâinile ei. „Nu o să vă părăsesc", i-a promis solemn.

Intrând pe sub arcadele dărâmate ale ruinatului Templu al Vestei, Gerold a constatat dezamăgit că Ioana încă nu sosise. *Nu contează,* și-a zis; *e devreme totuși.* S-a așezat ca s-o aștepte cu spatele lipit de una dintre coloanele subțiri din granit.

Ca majoritatea monumentelor păgâne din Roma, templul fusese dezbrăcat de metalele sale prețioase: rozetele aurite care cândva înfrumusețau chesoanele cupolei dispăruseră, ca și barele din aur în relief ce împodobeau frontonul pronaosului. Nișele aliniate pe lângă pereți erau goale, statuile lor din marmură fuseseră transportate cu cărucioarele la cuptoarele de ars var ca să fie transformate în material de construcție pentru zidurile bisericilor creștine. Totuși era remarcabil că figura zeiței supraviețuise, instalată confortabil în altarul ei de sub cupolă. I se spărsese o mână, iar pliurile veșmântului i se înăspriseră, erodate de timp și de intemperiile vremii, însă statuia avea în continuare o forță uluitoare și o grație a formei – mărturie a talentului sculptorului ei păgân.

Vesta, zeița legendară a casei și a căminului, reprezenta tot ceea ce Ioana însemna pentru el: viața, iubirea, simțământul renăscut al speranței. A tras adânc aer în piept, îmbătându-se cu dulceața jilavă a dimineții, simțindu-se mai bine decât se simțise în ultimii ani. Fusese aproape mort, obosit de viața perimată ce se tot repeta. Se resemnase, spunându-și că era rezultatul inevitabil al trecerii timpului, căci se apropia de patruzeci și trei de ani, vârsta unui om bătrân.

Acum știa cât de mult greșise. Departe de a fi sătul de viață, era înfometat de ea. Se simțea tânăr, viu, plin de energie, ca și cum ar fi băut din pocalul lui Hristos. Restul vieții i se întindea în fața ochilor cu promisiuni strălucitoare. Se va căsători cu Ioana și vor pleca la Benevento și vor trăi împreună în pace și iubire. S-ar putea să aibă și copii – nu era prea târziu. După cum se simțea în acel moment, nimic nu era imposibil.

S-a ridicat îndreptându-se spre ea, căci venea în grabă pe sub arcadă, sutana ei de preot unduindu-se în urma ei. Obrajii i se coloraseră în roz de la efort; părul său alb-auriu de culoarea grânelor i se cârlionțase în jurul feței, accentuându-i ochii verzi-cenușii adânciți în orbite, ochi care îl călăuzeau ca niște lacuri de lumină într-un sanctuar cufundat în beznă. Cum reușise să treacă neobservată deghizată în bărbat? se întreba. În ochii săi, arăta foarte feminină și pe de-a-ntregul de dorit.

„Joan." Cuvântul era în parte nume, în parte rugăminte.

Ioana a păstrat prevăzătoare distanța între ei. Din clipa în care se va lăsa în brațele lui Gerold, știa că determinarea ei se va topi.

„Am adus un cal pentru tine", i-a spus Gerold. „Dacă plecăm acum, vom ajunge la Benevento în trei zile."

Ea a respirat profund. „Nu merg cu tine."

„Nu mergi?" a rostit Gerold ca un ecou.

„Nu pot să-l părăsesc pe Sergius."

Pentru o clipă a fost mult prea luat prin surprindere ca să spună ceva. Dar apoi a reușit să întrebe: „De ce nu?"

„Sergius are nevoie de mine. El este... slab."

„Este Papă al Romei, Ioana, nu un copil care trebuie răsfățat."

„Nu-l răsfăț; îl doctoricesc. Medicii de la schola nu cunosc nimic despre boala care îl chinuie."

„A dus-o suficient de bine până să vii tu la Roma."

O ridiculiza blând, însă o rănea. „Dacă plec acum, Sergius o să se înece în băutură, iar în șase luni se va curăța."

„Atunci lasă-l", i-a răspuns Gerold cu cruzime. „Ce legătură are cu tine și cu mine?"

Era șocată. „Cum poți să spui așa ceva?"

„Dumnezeule mare, nu am sacrificat destule? Am lăsat deja în urmă primăvara vieții noastre. Să nu irosim timpul care ne-a mai rămas!"

S-a depărtat de el ca să nu vadă cât de afectată era.

Gerold a apucat-o de încheietura mâinii. „Te iubesc, Ioana. Vino cu mine, acum, cât mai e timp."

Atingerea mâinii lui îi aprindea simțurile, aţâţându-i dorința. Un implus trădător îi dădea ghes să-l îmbrățișeze, să-i simtă buzele lipite de ale ei. Stânjenită de aceste sentimente bicisnice și rușinoase, s-a enervat brusc, fără niciun motiv, pe Gerold că i le-a stârnit. „La ce te aşteptai?" țipa ea. „Că o să fug la primul tău semn?" A lăsat ca valul de furie să i se ridice până în creștetul capului, înnecându-i alte emoții mai periculoase. „Mi-am făcut o viață aici – o viață bună. Am independență și respect și șanse pe care nicio femeie nu le-a avut vreodată. De ce aș renunța la toate? Pentru ce? Să-mi petrec restul zilelor închisă în câteva camere înguste, gătind și brodând?"

Gerold i-a răspuns cu un glas scăzut: „Dacă asta e tot ce-mi doream la o nevastă, mă căsătoream demult."

„Atunci n-ai decât!" a ripostat Ioana cu ardoare. „Eu nu o să te opresc!"

Între sprâncenele lui Gerold apăruse o cută de consternare. A întrebat-o blând: „Joan, ce s-a întâmplat? Ce nu e în regulă?"

„Totul este bine. M-am schimbat, atâta tot. Nu mai sunt fetița naivă și îndrăgostită pe care o știai la Dorstadt. Acum sunt propriu-mi stăpân. Și nu o să renunț la asta – nici pentru tine, nici pentru alt bărbat!"

„Ți-am cerut eu asta?" i-a răspuns Gerold chibzuit.

Însă Ioana nu voia să mai audă niciun argument. Apropierea lui Gerold și atracția ei fizică puternică față de el erau un chin, un șarpe strâns încolăcit în jurul voinței sale, strangulându-i-o. A încercat să se smulgă sălbatic din strânsoarea lui. „Nu poți accepta asta, nu-i așa? Ideea că nu sunt dispusă să renunț la viața mea pentru tine? Că sunt o femeie care este de fapt imună la farmecele tale masculine?"

Căutase să-l rănească și reușise.

Gerold se uita la ea ca și cum ar fi văzut ceva nou întipărit pe chipul ei. „Am crezut că mă iubești", i-a spus înțepenit. „Văd că m-am înșelat. Iartă-mă, altă dată nu o să te mai deranjez." S-a îndreptat spre arcadă, a șovăit și s-a întors. „Asta înseamnă că nu ne vom mai vedea niciodată. Asta vrei cu adevărat?"

Nu! Ioanei îi venea să plângă. *Nu asta vreau! Sub niciun chip nu asta îmi doresc!* Însă o parte din ea a avertizat-o să-și vadă de treabă. „Asta vreau", i-a răspuns. Propria-i voce i-a sunat curios de distantă în urechi.

Un singur cuvânt drăgăstos sau o chemare din partea lui și ar fi cedat alergând în brațele lui. El în schimb a luat-o brusc din loc și a trecut pe sub arcadă. L-a auzit gonind pe treptele templului.

În clipa următoare va dispărea pentru totdeauna.

Inima Ioanei i se umflase în piept ca un pocal plin de dădea pe-afară. Apoi pocalul s-a răsturnat, vărsând toate emoțiile sale înnăbușite.

A alergat spre ușă. „Gerold! Așteaptă!"

Păcănitul zgomotos al potcoavelor pe pietre i-a astupat strigătul. Gerold călărea grabnic în jos pe stradă. O secundă mai târziu a luat colțul și s-a făcut nevăzut.

Capitolul 24

Vara romană sosise ca o răzbunare. Soarele dogorea fără îndurare; până la amiază bolovanii din pavaj erau atât de încinşi că ardeau picioarele oamenilor. Duhoarea gunoaielor intrate în putrefacţie şi a bălegarului, intensificată de căldură, se ridica în aerul neclintit şi plutea deasupra oraşului ca un giulgiu sufocant. Frigurile contagioase băntuiau printre cei săraci care trăiau în bordeiele igrasioase şi intrate în descompunere, aliniate pe malurile joase ale Tibrului.

Temându-se să nu fie contaminaţi, Lothar şi armata sa au părăsit oraşul. Romanii s-au înveselit văzându-i plecând, căci povara de a întreţine un musafir atât de numeros solicitaseră resursele oraşului până la limită.

Sergius era aclamat ca un erou. Adulaţia poporului l-a ajutat să mai uite de mâhnirea provocată de moartea lui Benedict. Înviorat de sănătatea şi energia proaspăt recăpătate – câştigate în cea mai mare măsură prin dieta spartană pe care Ioana i-o impusese drept penitenţă – Sergius era un om metamorfozat. Fidel promisiunii sale, începuse să reconstruiască Orphanotrophium-ul. Zidurile prăbuşite fuseseră întărite şi îi adăugaseră un acoperiş nou.

Plăci de marmură fină de travertin fuseseră scoase din templul păgân al Minervei și folosite pentru a pardosi podeaua marelui hol. Au construit și o capelă nouă pe care i-au dedicat-o Sfântului Ștefan.

Dacă până atunci Sergius fusese în mod frecvent prea obosit sau bolnav ca să rostească predica, acum celebra sfânta slujbă în fiecare dimineață. În afară de asta, era adesea văzut rugându-se în capela lui particulară. Se aruncase asupra credinței cu aceiași fervoare cu care cândva fugise după plăcerile culinare – căci era genul de om care nu făcea lucrurile pe jumătate.

Doi ani cu ierni blânde și recolte abundente avuseseră ca rezultat o perioadă de prosperitate generală. Chiar și legiunile săracilor care se strângeau pe străzile orașului păreau un pic mai puțin obidiți, căci buzunarele fraților lor mai prosperi se desfăceau larg, iar pomenile sporiseră. Romanii oferau urări de mulțumire la altarele bisericilor, foarte mulțumiți de bunăstarea orașului lor și de Suveranul Pontif.

Nici nu bănuiau – cum ar fi putut? – catastrofa care era pe punctul să se abată asupra lor.

Ioana se afla cu Sergius pe durata uneia dintre întâlnirile sale regulate cu prinții orașului când un mesager a năvălit peste ei.

„Ce e asta?" l-a chestionat Sergius aspru.

„Sanctitate." Mesagerul a îngenunchiat cu o plecăciune. „Aduc un mesaj de extremă importanță pentru Siena. O flotă de proporții a corăbiilor sarazinilor navighează dinspre Africa. Se îndreaptă direct spre Roma."

„Spre Roma?" a repetat pierdut unul dintre prinți. „Cu siguranță zvonurile sunt greșite."

„Nu e nicio greșeală", a spus mesagerul. „Sarazinii vor debarca aici cam în două săptămâni."

A urmat un moment de liniște timp în care toți digerau această veste uimitoare.

Un alt prinț a vorbit: „Poate că ar fi înțelept să mutăm sfintele moaște într-un loc mai sigur?" Se referea la moaștele apostolului Petru, cele mai sacre moaște din toată creștinătatea, care erau găzduite în bazilica ce-i purta numele, din afara zidurilor de protecție ale orașului.

Romuald, cel mai important dintre prinții convocați, și-a aruncat capul pe spate și a început a râde. „Doar nu crezi că ghiaurii or să atace Sfântul Petru!"

„Ce-i împiedică?" a întrebat Ioana.

„Or fi ei barbari, însă nu sunt și proști", a replicat Romuald. „Știu că mâna lui Dumnezeu o să-i lovească de o să-i lase lați în momentul în care vor pune piciorul în interiorul mormântului sacru!"

„Și ei au religia lor", a subliniat Ioana. „Nu se tem de mâna Dumnezeului nostru creștin."

Lui Romuald îi pierise zâmbetul de pe față. „Ce blasfemie păgână mai e și asta?"

Ioana își susținea punctul de vedere. „Bazilica este o țintă evidentă pentru jaf, măcar numai pentru comoara care se află în ea. Pentru cea mai mare siguranță ar trebui să ducem aceste obiecte sfinte și sarcofagul sfântului în interiorul zidurilor orașului."

Sergius avea dubii. „Am mai fost amenințați și mai înainte și nu a venit nimic din partea lor."

„Într-adevăr", a spus Romuald răutăcios, „dacă ne-am fi speriat la apariția fiecărei corăbii sarazine, oasele sfinte ar fi fost mutate de colo colo ca o pereche de suveici în războiul de țesut!"

Hohotul de râs apreciativ a fost instantaneu întrerupt de încruntarea dezaprobatoare a Pontifului.

Serigus a spus: „Dumnezeu își va apăra alesul. Binecuvântatul apostol va rămâne acolo unde se află."

„Cel puțin", a insistat Ioana, „lăsați-ne să trimitem veste la coloniile periferice, să cerem bărbaților să ne ajute să apărăm orașul."

„Ar fi o pierdere de timp", a spus Sergius. „Coloniile au nevoie de toți bărbații apți ca să lucreze în vii. Nu văd niciun risc ca să prejudiciem recoltele de care depindem cu toții, când nu există niciun pericol imediat."

„Dar, Sanctitate –"

Sergius a întrerupt-o. „Crede în Dumnezeu, John Anglicus. Nu există nicio armură mai puternică decât cea a credinței și rugăciunii creștine."

Ioana și-a plecat capul supusă. Însă în sinea ei gândea răzvrătită: *Când sarazinii se vor afla la porțile orașului, toate rugăciunile din lume nu vor ajuta nici pe jumătate cât ar face-o o singură divizie de vajnici luptători.*

Gerold și compania lui erau încartiruiți chiar în afara orașului Benevento. Bărbații dormeau duși în corturile lor după o noapte lungă de destrăbălare – un hatâr pe care Gerold li-l făcuse drept recompensă pentru victoria lor răsunătoare din ziua precedentă.

În ultimii doi ani Gerold comandase armatele prințului Siconulf, luptându-se să apere tronul prințului de pretențiile ambițioase ale lui Radelchis. Un comandant priceput care își împinsese cu duritate oamenii de la spate în timp ce învățau disciplina și dexteritatea mânuirii armelor, dându-le ulterior încredere să se compoarte vitejește pe câmpul de luptă, Gerold pricinuise înfrângere după înfrângere forțelor lui Radelchis. Victoria de ieri fusese atât de răsunătoare că probabil vor pune capăt pentru totdeauna pretenției lui Radelchis asupra tronului beneventan.

Deși prin toată tabăra fuseseră postate santinele înarmate, Gerold și oamenii lui dormeau cu săbiile și scuturile lângă ei,

ca să le aibă pregătite la îndemână. Gerold nu voia să-şi asume niciun risc, căci inamicul putea fi periculos chiar şi după ce fusese înfrânt. Febra răzbunării împingea adesea oamenii la acţiuni pripite şi disperate. Gerold cunoştea destule tabere luate prin surprindere, iar soldaţii fiind măcelăriţi chiar înainte să fi avut timp să se trezească.

Însă în acel moment asemenea gânduri erau departe de mintea lui Gerold. Stătea culcat pe spate, cu braţele sub cap şi picioarele răşchirate neglijent. Alături de el o femeie învelită în mantia lui respira duhnind a băutură, un sunet ritmat întrerupt ocazional de reprize de sforăit.

În lumina zorilor Gerold regreta izbucnirea scurtă de pasiune care i-o adusese în patul lui. Au tot existat asemenea întâlniri fugitive de-a lungul anilor, fiecare din ce în ce mai puţin satisfăcătoare şi cât mai imemorabilă decât precedenta. Căci Gerold încă preţuia în inima lui amintirea iubirii ce nu se poate uita niciodată.

A scuturat din cap nerăbdător. Era prea târziu să se mai gândească la trecut. Ioana nu-i împărtăşise sentimentele, altfel nu l-ar fi îndepărtat.

Femeia s-a răsucit pe-o parte. Gerold a atins-o pe umăr şi ea s-a trezit, deschizând ochii căprui drăgălaşi care-l fixau fără profunzime ori semnificaţie.

„S-a făcut dimineaţă", i-a spus Gerold. A scos câţiva bănuţi din punguţa lui şi i-a dat.

Ea i-a cântărit în mână şi a zâmbit fericită. „Să vin şi la noapte, milord?"

„Nu, nu e nevoie."

Era dezamăgită. „Nu v-am satisfăcut?"

„Ba da, bineînţeles. Însă la noapte ridicăm tabăra."

La foarte scurt timp după aceea o privea traversând câmpia, sandalele-i lovind plictisit iarba uscată. Deasupra cerul înnorat se lumina într-un cenuşiu tern şi şters.

În curând se va face din nou ziuă.

Siconulf și ai lui fideles se adunaseră deja în marea sală când Gerold a intrat. Renunțând la curtoazia obișnuită, Siconulf a anunțat pe neașteptate: „Tocmai am primit vești din Corsica. Șaptezeci și trei de corăbii sarazine au pornit în larg de lângă coasta africană. Transportă cu ele cam cinci mii de oameni și două sute de cai."

S-a lăsat o liniște surprinzătoare. Abia de-și puteau imagina o flotă atât de numeroasă.

Eburis, unul dintre apropiații lui Sinconulf a scos un fluierat mic. „Orice intenții au, e vorba de mai mult decât doar un alt atac pirateresc asupra țărmului nostru."

„Se îndreaptă spre Roma", a spus Siconulf.

„Roma! Sigur nu!" a spus un alt apropiat.

„Ridicol!" a lut în derâdere un al treilea. „Nu ar îndrăzni nicicând!"

Gerold abia dacă-i auzea. Gândurile lui o luaseră razna. „Papa Sergius va avea nevoie de ajutorul nostru", a rostit încordat.

Însă nu la Sergius se gândea el. Dintr-o singură mișcare, veștile apropierii flotei sarazine șterseseră toată durerea amară și neînțelegerile din ultimii doi ani. Numai un singur lucru conta – să ajungă la Ioana și să facă tot ce-i stătea în putere să o protejeze.

„Ce vrei să spui, Gerold?" l-a întrebat Siconulf.

„Prințe, dă-mi voie să conduc trupele noastre pentru a apăra Roma."

Siconulf s-a încruntat. „Cu siguranță Orașul Sfânt are apărătorii ei."

„Numai *familia Sancti Petri* – un grup mic și indisciplinat de gărzi pontificale. Vor cădea ca grâul verii sub lamele sarazinilor."

„Dar zidul aurelian? Neîndoios că saracenii nu-l pot sparge."

„Zidul pare suficient de rezistent", a recunoscut Gerold. „Însă doar câteva dintre porțile lui sunt slab apărate. Nu vor rezista unui asalt susținut. Iar mormântul Sfântului Petru este în totalitate neprotejat, căci se află în afara zidului."

Siconulf a ținut cont de asta. Era reticent să-și angreneze trupele într-o altă cauză decât a propriului interes. Însă era un prinț creștin, cu o adorație cuvenită față de Orașul Sfânt și locurile sale sacre. Ideea ghiaurilor barbari care ar fi profanat mormântul Apostolului era înspăimântătoare. În plus, acum și-a dat seama că s-ar putea să obțină niște favoruri personale trimițându-și oamenii în apărarea Romei. După aceea, un Papă Sergius recunoscător ar fi putut să-l răsplătească cu unul dintre posesiunile pontificale ce se învecinau cu teritoriul lui Sinconulf.

Lui Gerold i-a spus: „Poți lua trei divizii. De cât timp ai nevoie să te pregătești să pornești la drum?"

„Trupele sunt călite în luptă și pregătite. Putem pleca chiar acum. Dacă vremea ține cu noi, vom ajunge la Roma în zece zile."

„Să ne rugăm să nu fie prea târziu. Dumnezeu să te însoțească, Gerold."

În Roma domnea o atmosferă ciudată. De la avertismentul inițial din Siena de acum două săptămâni, nu mai primiseră nicio veste despre flota sarazinilor. Romanilor le scăzuseră vigilența, convingându-se singuri că zvonurile despre o flotă a dușmanului fusese până la urmă falseră.

Dimineața zilei de 23 august strălucea promițător. Slujba se ținuse la catedrala Sancta Maria ad Martiris, cunoscută pe vremea zeilor ca Pantheonul, una dintre cele

mai încântătoare biserici ale Romei. Fusese o slujbă de o frumusețe specială, soarele filtrându-se prin deschiderea circulară din bolta acoperișului impresionant al bazilicii, împrăștiind o strălucire aurie asupra întregii congregații. Întorcându-se la Patriarchium, corul intona voios: *„Gloria în excelsis Deo."*

Cântecul le-a murit pe buze când au intrat în piazza orbită de razele soarelui a palatului Lateran și au zărit o gloată de cetățeni învârtindu-se neliniștiți în jurul unui mesager ostenit și înnoroiat.

„Ghiaurii au debarcat", a anunțat mesagerul funest. „Orașul Porto a fost asediat, populația măcelărită și bisericile profanate."

„Să ne-ajute Hristos!" a strigat cineva.

„Ce se va alege de noi?" se văicărea altul.

„Or să ne omoare pe toți!" a țipat un al treilea, isteric.

Mulțimea amenința să se transforme într-o dezordine periculoasă.

„Liniște!" Vocea lui Sergius a răsunat deasupra gălăgiei. „Conteniți cu acest comportament nevrednic!" Vocea sa autoritară a răsunat poruncitor în fața supușilor zgomotoși, impunând ascultare.

„Ce suntem noi să ne înjosim în asemenea măsură? Suntem prunci să ne considerăm fără apărare?!" A făcut o pauză teatrală. „Nu! Suntem romani! Și aceasta este Roma, guvernată de Sfântul Petru, păstrătorul cheilor Împărăției Cerurilor! 'Te vei numi Petru', a spus Hristos, 'și pe această piatră îmi voi construi biserica.' De ce să ne temem? Dumnezeu va îndura ca altarul Lui sacru să-i fie profanat?"

Mulțimea se agita. Voci răzlețe strigau drept răspuns: „Da! Ascultați-l pe Suveran! Sergius are dreptate!"

„Nu avem gărzile și miliția noastră?" Cu o fluturare a brațului, Sergius a arătat spre gărzile pontificale, care s-au

simțit obligate să-și înalțe lăncile și să le agite violent. „Prin vene le curge sângele strămoșilor noștri; sunt înarmați cu puterea Dumnezeului Atotputernic! Cine să-i biruiască?"

Gloata ovaționa spart. Trecutul eroic al Romei era în continuare o sursă de mândrie, triumfurile militare ale lui Cezar, Pompei și Augustus fiind cunoscute de orice cetățean al orașului.

Ioana îl privea pe Sergius uimită. Se putea ca această figură eroică să fie același bătrân suferind, țâfnos, demoralizat pe care-l întâlnise acum doi ani?

„Să vină ghiaurii!" striga Sergius. „Să-și azvârle armele în fortăreața sacră! Își vor sparge inimile de zidurile noastre păzite de Dumnezeu!"

Ioana simțea emoția și elanul pasionant ce se ridica și se spărgea rostogolindu-se asupra mulțimii într-un tumult de emoții. Însă picioarele ei erau prea ancorate în realitate ca să fie atât de ușor dusă de val. *Lumea nu mai este așa cum o vrem noi,* își zicea, *indiferent cât de dibaci am fi să o invocăm.*

Mulțimea stătea în picioare, cu capetele sus și fețele iradiind. De peste tot în jurul Ioanei vocile fremătătoare reverberau la unison: „Sergius! Sergius! Sergius! Sergius!"

La comanda lui Sergius, oamenii și-au petrecut următoarele două zile în post și rugăciune. Altarele tuturor bisericilor străluceau orbitor, luminate de o abundență de lumânări consacrate. Peste tot se înregistrau miracole. Se spunea că statuia din aur a Madonei de la Oratoriul Sfântului Cosmas și-a mișcat ochii și a cântat o litanie. Crucifixul de deasupra altarului Sfântului Adrian vărsase lacrimi de sânge. Aceste miracole erau interpretate ca semne ale binecuvântării și binevoinței divine. Zi și noapte acordurile *Osanei* răzbăteau din biserici și mânăstiri, în

timp ce clerul orașului răspunsese provocării Sfântului Părinte și se pregătea să întâmpine inamicul cu forța invincibilă a credinței lor creștine.

La scurt timp după ivirea zorilor, în ziua de 26 august, dinspre zidurile orașului s-a auzit un strigăt. „Sosesc! Sosesc!"

Chiotele îngrozite ale oamenilor penetrau până și zidurile groase din piatră ale Patriarchium-ului.

„Trebuie să mă duc la parapeturi", a anunțat Sergius. „Când oamenii vor da cu ochii de mine, vor ști că nu au de ce să se teamă."

Arighis și ceilalți optimates au protestat, argumentând că era mult prea riscant, însă Sergius era de neclintit. Până la urmă l-au condus fără nicio tragere de inimă până la zid, atenți să aleagă un loc unde bolovanii structurii erau mai înalți ca să-i protejeze și mai bine.

Când Sergius începuse să urce treptele s-au auzit niște ovații grandioase. Apoi toate privirile s-au întors spre vest. Un nor uriaș de praf se ridica licărind în atmosferă. Sarazinii apăreau galopând de mâncau pământul, veșmintele lor lejere fâlfâind în urma lor ca aripile păsărilor uriașe de pradă. Un strigăt înspăimântător de luptă le-a țâșnit de pe buze, un urlet prelung și înalt care se ridicase, plutea în aerul înfiorat, făcând să înghețe spinările tuturor celor care stăteau ascultând.

„Deo, juva nos", a spus unul dintre preoți dârdâind.

Sergius a ridicat un crucifix micuț, încrustat cu nestemate, și a strigat: „Hristos este Salvatorul și Protectorul nostru."

Porțile orașului s-au deschis, iar gărzile pontificale mărșăluiau curajoase ca să întâlnească inamicul. „Moarte ghiaurilor!" strigau, fluturându-și săbiile și țepușile.

Cele două armate inamice s-au ciocnit cu un sunet asurzitor de zăngănit de oțel, mai zgomotos decât larma

provocată de o mie de potcovari. După câteva minute era evident că bătălia era disperat de inegală; cavaleria sarazinilor se îndrepta fățiș spre liniile din față ale pedestrimii romane, tâind și ciopârțind cu iataganele lor înconvoiate.

Gărzile din spatele frontului nu puteau să vadă măcelul din față. Convinși până la capăt de victorie, s-au îmbulzit înainte, împingând în spinările celor care se aflau în fruntea lor. Șir după șir de soldați erau trecuți necruțător prin iataganele sarazinilor și se prăbușeau, trupurile lor creând o piedică înșelătoare pentru cei care veneau după ei.

Asistau la un masacru. Călcați în picioare și speriați, gărzile se retrăgeau într-o dezordine disperată. „Fugiți!" țipau împrăștiindu-se de-a lungul câmpului ca semințele de cereale luate de vânt. „Fugiți să vă salvați!"

Sarazinii nu se oboseau să-i urmărească, căci victoria le adusese un premiu și mai mare: bazilica Sfântu Petru neapărată. Au înconjurat-o ca un roi întunecat. Nu au descălecat, ci au urcat călări drept pe scări și au intrat pe uși ca un uragan.

Dincolo de zidurile bisercii, romanii așteptau fără să respire. A trecut un minut. Apoi încă unul. Niciun tunet nu a brăzdat bolta cerească, nicio mare de flăcări nu a picat din ceruri. În schimb, zgomotul inconfundabil de lemn crăpat și de metal răzbătea din bazilică. Sarazinii jefuiau altarul sacru.

„Nu e posibil", murmura Sergius. „Bunule Dumnezeu, nu se poate."

O gloată de sarazini ieșiseră din bazilică, fluturând crucea de aur a lui Constantin. Se spunea că oamenii muriseră doar pentru simplul fapt că îndrăzniseră să o atingă. Totuși acum sarazinii o zgâlțâiau în bătaie de joc, râzând în timp ce o împingeau înainte și înapoi printre picioare într-o parodie obscenă și animalică.

Cu un vaier mut, Sergius a dat drumul crucifixului și a căzut în genunchi.

„Sanctitate!" Ioana a alergat spre el.

S-a schimonosit de durere, apăsându-şi o mână pe piept.

O criză de inimă, şi-a zis Ioana alarmată. „Ridicaţi-l", a ordonat. Arighis şi câteva gărzi l-au luat pe sus pe Papă, purtându-l pe braţe şi transportându-l într-o casă din apropiere, unde l-au întins pe o saltea groasă din paie.

Sergius respira gâfâind greoi. Ioana i-a pregătit o infuzie din fructe de păducel şi rădăcină de valeriană şi i-a dat-o. Părea să-l liniştească, căci îşi recăpătase culoarea şi începuse să respire mai uşor.

„Au ajuns la porţi!" Oamenii urlau afară. „Hristoase, ajută-ne! Sunt la porţi!"

Sergius a încercat să se ridice din pat, însă Ioana l-a împins la loc. „Nu trebuie să vă mişcaţi."

Efortul îl costase; şi-a strâns buzele cu putere. „Vorbeşte pentru mine", stăruia el. „Îndreaptă-le minţile spre Dumnezeu... Ajută-i... Pregăteşte-i..." Gura lui articula agitată, însă niciun cuvânt nu-i ieşea de pe buze.

„Da, Sfinţia Ta, da", aproba Ioana. În mod evident nimic altceva nu l-ar fi calmat. „Voi face cum spuneţi. Însă acum trebuie să vă odihniţi."

A dat din cap şi s-a întins pe spate. Pleoapele i s-au zbătut şi le-a închis căci medicamentele începuseră să îşi facă efectul. Nu mai avea ce să facă decât să-l lase să doarmă şi să spere că leacul îşi va face treaba.

Ioana l-a lăsat sub privirea îngrijorată a lui Arighis şi a ieşit în stradă.

Un sunet de sfărâmat asurzitor precum un tunet se auzea prin apropiere. Ioanei începuse să i se facă frică.

„Ce se întâmplă?" a întrebat un grup de gărzi în trecere.

„Porcii idolatri dărâmă poarta!" i-a răspuns o gardă în timp ce mărşăluiau mai departe.

S-a întors în piazza. Teroarea mâna mulțimea cu frenezie. Bărbații își smulseseră cu violență perii din barbă; femeile țipau strident și își sfâșiaseră obrajii cu unghiile până le dăduse sângele. Călugării abației Sfântul Ioan îngenunchiaseră la un loc într-un grup compact, glugile negre alunecându-le de pe cap, iar brațele le întinseseră spre Cer. Câțiva dintre ei își rupseseră sutanele și începuseră să se biciuiască singuri cu nuiele despicate, din lemn într-o încercare turbată de a îmblânzi mânia clară a lui Dumnezeu. Speriați de această manifestare alarmantă, copiii începuseră să bocească, vocile lor subțiri și ascuțite împletindu-se cu corul smintit, distonant.

Ajută-i, insistase Sergius. *Pregătește-i.*

Dar cum?

Ioana s-a cățărat pe scări, până sus pe zid. Ridicând crucifixul pe care Sergius îl scăpase, l-a scos la iveală în așa fel încât toată lumea să-l vadă. Soarele se reflecta în nestematele lui, lumina scânteind ca un curcubeu auriu.

„Hosanna in excelsis", a început ea cu voce tare. Notele înalte și limpezi ale imnului sfânt răsunau pe deasupra mulțimii, puternice, încântătoare și încrezătoare. Cei care se aflau cel mai aproape de zid și-au înălțat chipurile scăldate în lacrimi spre sunetul familiar. Preoții și călugării și-au unit vocile în cântec, îngenunchind pe bolovanii din pavaj lângă zidari și cusătorese. *„Christus qui venit nomine Domini..."*

S-a mai auzit încă un pârâit înspăimântător, urmat de sunetul lemnului crăpat. Porțile s-au tras spre interior. Lumina se filtra prin locul unde făcuseră o crăpătură îngustă.

Dumnezeule mare, se gândea ea. *Și dacă sparg porțile?* Până în acel moment o asemenea posibilitatea părea de neconceput.

Amintirile au invadat-o. I-a văzut pe vikingi năvălind pe ușile catedralei din Dorstadt, învârtindu-și toporiștile.

Auzea țipetele îngrozitoare ai celor pe moarte... l-a văzut pe John întins pe jos cu capul zdrobit... și Gisla... Gisla...

Vocea îi tremura și s-a oprit. Oamenii au privit în sus alarmați. *Continuă,* și-a zis, *continuă,* însă mintea îi înghețase; nu-și mai putea aminti cuvintele.

„Hosanna in excelsis." O voce baritonală gravă a preluat ștafeta. Era Leon, cardinalul bisericii Sancti Quatro Coronati. Se cățărase lângă ea pe zid. Sunetul vocii lui o smulsese din starea de frică și împreună au continuat să intoneze cântarea bisericească.

„Dumnezeule și Sfântule Petru!" Un strigăt strident a răsunat dinspre est.

Gărzile de pe ziduri săreau în sus și în jos, ovaționând, urlând: „Domnul fie lăudat! Suntem salvați!"

Ioana s-a uitat peste zid. O armată impresionantă galopa spre oraș, cu stindardele fluturând în vânt împodobite cu emblema Sfântului Petru și crucea.

Sarazinii au lăsat berbecele cu care spărgeau porțile și au alergat spre cai.

Ioana se uita cu ochii mijiți din pricina soarelui. Când trupele s-au apropiat, a scos un țipăt brusc, ascuțit.

În fruntea avangărzii, cu sulița deja pregătită pentru a fi aruncată, înalt, fioros și eroic ca unul dintre zeii străvechi ai mamei sale, călărea Gerold.

Bătălia care a urmat a fost cruntă și sălbatică. Atacul celor din Benevento i-a surprins pe sarazini cu garda lăsată; au fost împinși dincolo de zidurile orașului și forțați să se retragă prin campagna tot drumul până la mare. Pe coastă, ghiaurii au târât după ei, la bordul corăbiilor comoara furată și au navigat de unde au venit. În graba lor de a pleca, au lăsat în urma lor un număr mare de concetățeni. Săptămâni de zile Gerold și oamnii lui au călărit în susul și în josul coastei, vânând pâlcuri răzlețe de jefuitori.

Roma fusese salvată. Romanii erau sfâșiați între bucurie și disperare – bucurie că fuseseră scăpați, disperați pentru că sacra bazilică Sfântul Petru fusese distrusă și prădată de n-o mai cunoșteai. Crucea străveche din aur de pe mormântul Apostolului dispăruse, ca și masa uriașă din argint în stil bizantin, dăruită de împăratul Karolus. Ghiaurii smulseseră antablamentele din argint de pe uși și plăcile din aur din pardoseală. Furaseră – orbi-i-ar Dumnezeu! – chiar și altarul cel înalt. Neputând să miște din loc sarcofagul din bronz conținând trupul Prințului Apostolilor, l-au spart, împrăștiind și profanând rămășițele pământești sfinte.

Toată creștinătatea se cufundase în mâhnire. Urmele de pași vechi de secole fuseseră păstrate în interiorul acestui templu, cel mai vechi și mai măreț dintre toate templele creștine, ale cărui uși nu mai fuseseră profanate până atunci. Generații neștiute de pelerini, printre care se numărau și cei mai grozavi prinți ai omenirii, se prosternaseră umili pe pardoseala sacră a templului. Zeci de Papi erau adăpostiți între zidurile bazilicii. Apusul nu se închina la un loc mai sacru decât acesta. Și totuși acest sanctuar al Credinței Adevărate, pe care nici goții, nici vandalii, nici grecii și nici lombarzii nu îndrăzniseră vreodată să-l profaneze, capitulase în fața unei hoarde de tâlhari din Africa.

Sergius se învinovățea singur pentru această catastrofă. Se retras în camerele sale, refuzând să primească pe cineva, cu excepția Ioanei și celor mai aproiați sfătuitori ai lui. Și începuse să bea din nou, golind pocal după pocal cu vin de Toscana până când în cele din urmă a alunecat într-o uitare iertătoare.

Băutura a avut un efect previzibil: guta s-a declanșat din nou răzbunătoare; ca să-și aline durerea, bea chiar și mai mult. Dormea prost. Noapte de noapte se trezea țipând, chinuit de coșmaruri în care era vizitat de năluca vindicativă

a lui Benedict. Ioana se temea de această tensiune care-i afecta inima și așa slăbită.

„Amintiți-vă de penitența pe care ați acceptat-o", i-a amintit.

„Acum nu mai contează", i-a replicat Sergius deznădăjduit. „Nu mai am nicio speranță că o să ajung în Rai. Dumnezeu m-a abandonat."

„Nu trebuie să vă învinovățiți pentru ceea ce s-a întâmplat. Unele lucruri se află dincolo de puterile pământene pentru a le remedia ori preveni."

Sergius scutura din cap. „Sufletul fratelui meu ucis urlă împotriva mea! Am păcătuit și aceasta este pedeapsa mea."

„Dacă nu vă gândiți la dumneavoastră", susținea Ioana, „gândiți-vă la popor! Acum mai mult ca niciodată, așteaptă de la domnia voastră consolare și călăuzire."

I-a spus aceste lucruri ca să-l încurajeze, însă adevărul era altul. Oamenii se întorseseră împotriva lui Sergius. Existaseră destule avertismente că sarazinii se apropiau, spuneau aceștia, iar Suveranul Pontif avusese suficient timp ca să transporte coșciugul sfânt în interiorul zidurilor. Credința lui Sergius în salvarea lui Dumnezeu, care în acele momente fusese proslăvită de toată lumea, era acum universal condamnată ca rezultat al unei infatuări păcătoase și dezastruoase.

„Mea culpa", răspundea Sergius plângând. *„Mea maxima culpa."*

Ioana îl convingea și îl bombănea și îl lingușea, însă fără niciun folos. Sănătatea lui Sergius se deteriora rapid. Ioana făcuse pentru el tot ce i-a stat în putință, însă nu a avut niciun rost. Sergius își fixase mintea asupra morții.

Totuși a trecut ceva vreme până a pierit. La mult timp după ce rațiunea îl părăsise și alunecase în inconștiență, Sergius se codea, trupul său neavând poftă să renunțe la

ultimul strop de viață. A murit în cele din urmă într-o dimineață întunecată și mohorâtă, spiritul alunecându-i spre marea trecere atât de liniștit încât la început nimeni nu a observat.

Ioana l-a jelit din tot sufletul. Nu fusese un om sau un Papă atât de bun cât ar fi putut. Dar ea știuse, mai bine decât oricine altcineva, căror demoni a trebuit să le țină piept, știa cât de greu se luptase să se elibereze de ei. Faptul că până la urmă pierduse bătălia nu făcea mai puțin onorabilă zbaterea.

A fost îngropat în bazilica distrusă alături de predecesorii săi, cu un minim de ceremonie la limita rușinii. Zilele de doliu impuse, abia dacă au fost observate, căci romanii își întorseseră deja nerăbdători gândurile spre viitor și spre alegerea unui nou Papă.

Anastasius a grăbit pasul prin vânturile de ianuarie ce mugeau la căldura primitoare a palatului ancestral al familiei. Era reședința cea mai grandioasă din toată Roma, cu excepția Patriarchium-ului, iar Anastasius era pe merit mândru de ea. Tavanul boltit al holului de recepție se înălța pe două etaje și era construit din marmură de Ravenna de un alb imaculat. Pereții erau pictați cu fresce în culori vii cu scene din viețile strămoșilor familiei. Una dintre ele înfățișa un consul ce ținea un discurs în fața Senatului; alta un general așezat pe un cal de luptă negru, conducând oștirile; iar în alta pe un cardinal ce primea potcapul de la Papa Hadrian. Un lambriu al zidului din față fusese lăsat alb anticipând ziua îndelung așteptată când familia va primi în fine cel mai însemnat onor: încoronarea unuia dintre fiii ei drept Papă.

De obicei holul era scena unui freamăt continuu. Astăzi, cu excepția intendentului familiei, era gol. Neputând să sufere salutul plin de efuziune al intendentului – căci

Anastasius nu-şi pierdea niciodată timpul cu lacheii – s-a îndreptat direct spre camera tatălui său. La ora aceea, în mod normal Arsenius s-ar fi aflat în holul cel mare, angajat în discuţii cu notabilităţile oraşului discuţii politice perfide şi satisfăcătoare despre putere. Însă luna trecută fusese doborât de o febră devastatoare care îl sleise de energiile sale formidabile şi îl izolase în dormitorul său.

„Fiule." Arsenius s-a ridicat de pe divan, când fiul lui a intrat. Arăta plăpând şi pământiu la faţă. Anastasius s-a simţit invadat de un val de putere straniu şi antrenant, propria lui tinereţe şi energie cumva amplificate prin contrast cu forţele diminuate ale tatălui său.

„Tată", Anastasius s-a îndreptat spre el cu braţele larg deschise şi s-au îmbrăţişat călduros.

„Ce mai e nou?" a întrebat Arsenius.

„Alegerile au fost stabilite pentru ziua de mâine."

„Domnul fie slăvit!" a exclamat Arsenius. Însă era doar o expresie. Deşi deţinea titlul preamărit de episcop de Orte, Arsenius nu parcursese ierarhia preoţească şi nu era un om religios. Numirea sa la episcopie fusese o recunoaştere politică a puterii enorme pe care o exercita în oraş. „În curând va veni ziua când un fiu de-al meu se va aşeza pe tronul Sfântului Petru."

„Acest rezultat s-ar putea să nu mai fie aşa de sigur cum am crezut cândva, Tată."

„Ce vrei să spui?" a întrebat Arsenius tăios.

„S-ar putea ca sprijinul lui Lothar pentru candidatura mea să nu fie deajuns. Eşecul său de a apăra Roma împotriva sarazinilor i-au întors pe mulţi împotriva lui. Oamenii se întreabă de ce să aducă omagiu unui împărat care nu ne protejează. Sentimentul că Roma ar trebui să-şi afirme independenţa faţă de tronul francilor sporeşte."

Arsenius cugeta cu grijă la aceste vorbe. Apoi a spus: „Trebuie să te dezici de Lothar."

Anastasius era înspăimântat. Mintea tatălui său, întotdeauna atât de pătrunzătoare și ascuțită, îl părăsea în mod evident.

„Dacă aș face asta", i-a răspuns, „aș pierde sprijinul din partea imperiului pe care se bazează speranțele noastre."

„Nu. Vei merge la ei și le vei explica că acționezi strict din necesitate politică. Asigură-i că indiferent ce vei fi silit să afirmi, ești cu adevărat omul împăratului și o vei dovedi după alegeri, răsplătindu-i cu privilegii și promovări valoroase."

„Lothar va fi furios."

„În acel moment nu va mai avea nicio importanță. După alegeri vom trece direct la ceremonia de sfințire, fără să mai așteptăm juisso imperial. În aceste circumstanțe nimeni nu va protesta, căci evident că Roma nu va putea să rămână fără conducător nicio zi în plus decât e nevoie în condițiile amenințărilor constante din partea sarazinilor. Până când Lothar o să primească de știre despre ceea ce s-a petrecut, vei fi Suveran Pontif, episcop al Romei – iar împăratul nu o să mai poată face nimic pentru a schimba situația."

Anastasius dădea din cap admirativ. Tatăl său luase pe loc măsurile necesare situației date. Vulpoiul bătrân o fi încărunțit, însă nu-și pierduse nici pic din agerime.

Arsenius i-a întins o cheie lungă din fier. „Du-te în pivniță și ia cât aur ai nevoie ca să-i câștigi de partea ta. Fir-ar să fie!" a înjurat el. „Cât despre febra asta blestemată, o să-i dau eu de cap."

Cheia zăcea rece și grea în mâna lui Anastasius, împărtășind un iz desfătător de putere. „Odihnește-te, Tată. O să mă ocup eu de asta."

Arsenius l-a prins de mânecă. „Fii atent, fiul meu. Jocul acesta este periculos. Nu ai uitat ce i s-a întâmplat unchiului tău, Teodorus?"

Să uite? Uciderea unchiului său în Palatul Lateran fusese momentul hotărâtor al copilăriei lui Anastasius. Privirea de pe chipul lui Teodorus când gărzile pontificale i-au scos ochii îl va bântui pe Anastasius până în ziua când va muri.

„Voi avea grijă, Tată", i-a răspuns Anastasius. „Lasă totul în seama mea."

„Întocmai", i-a replicat Arsenius, „asta și intenționez."

Ad te, Domine, levavi animam meam... Ioana se ruga îngenunchiată pe piatra rece a capelei Patriarchium-ului. Însă indiferent cât de stăruitor se ruga, nu putea să se înalțe în lumina harului; atracția puternică a naturii sale de muritoare o țintuiau aici, jos.

Îl iubise pe Gerold. Nu mai avea niciun rost să încerce să scape or să nege acest adevăr evident. Când l-a văzut călărind spre oraș în fruntea oștirilor beneventane, întreaga sa ființă năvălea în întâmpinarea lui cu o convingere de netăgăduit.

Avea treizeci și trei de ani. Cu toate astea nu avusese pe nimeni de care să fi fost intim legată. Realitatea concretă a deghizării sale nu-i permisese nimănui să se apropie prea mult. Dusese o viață de minciună, negând adevărul a ceea era.

De asta Dumnezeu îi refuza harul Său divin? Voia ca ea să renunțe la deghizare și să ducă viața unei femei așa cum fusese născută?

Moartea lui Sergius o eliberase de orice obligație de a mai rămâne la Roma. Următorul Papă va fi Anastasius, iar pentru Ioana nu va fi loc în administrația lui.

Luptase contra sentimentelor sale față de Gerold atât de multă vreme. Ce ușurare binecuvântată ar fi să se abandoneze meritat, să urmeze ceea ce-i dicta inima și nu mintea.

Ce se va întâmpla când se va întâlni din nou cu Gerold? A zâmbit în sinea ei, imaginându-și bucuria revederii.

Acum totul era posibil. Se putea întâmpla orice.

Până la amiază, în ziua programată pentru alegeri, o mulțime impresionantă se adunase în spațiul larg deschis din sud-estul palatului Lateran. Conform obiceiului străvechi, inițial statutat în constituția de la 824, toți romanii, mireni și clerul, participau la alegerea noului Papă.

Ioana se ridicase pe vârfuri, încordându-se să zărească pe deasupra mării zbuciumate de capete și brațe. Unde era Gerold? Zvonurile spuneau că se întorsese din campania lungă de o lună de zile contra sarazinilor. Dacă era așa, ar trebui să fi și el aici. Frica a pus brusc stăpânire pe ea – se întorsese la Benevento fără să o vadă?

Mulțimea s-a dat în lături respectuoasă, când Eustathius, vicarul, Desiderius, arhidiaconul și Paschal, primicerius-ul, au apărut în piață; triumviratul demnitarilor, care prin tradiție guvernau orașul, *sede vacante,* adică în răstimpul dintre moartea unui Papă și alegerea altuia nou.

Eustathius a condus oamenii într-o rugăciune scurtă. „Părinte ceresc, călăuzește-ne în ceea ce facem noi azi aici, ca să acționăm cu prudență și onoare, ca ura să nu ne întunece judecățile, iar dragostea să nu se opună adevărului. În numele sfintei și indivizibile Treimi a Tatălui, Fiului și a Sfântului Duh. Amin."

Paschal a urmat. „Suveranul Pontif, Sergius, mergând la Dumnezeu, ne revine nouă misiunea de a-i alege succesorul. Toți romanii strânși aici își pot exprima prin viu grai sentimentele pe care Dumnezeu i le va inspira, ca astfel voința unanimă să fie hotărâtoare."

„Milord, Primicerius." Tassilo, conducătorul facțiunii imperiale și una dintre iscoadele lui Lothar, a vorbit iute. „Un nume se recomandă singur mai presus de celelalte. Mă refer la Anastasius, episcop de Castellum, fiul ilustrului Arsenius. Toate calitățile naturii acestui bărbat îl recomandă elogios pentru tron – sângele nobil, erudiția sa

extraordinară, cucernicia sa incontestabilă. În Anastasius vom avea un apărător nu numai al credinței creștine, dar și ale intereselor noastre particulare."

„Ale intereselor *tale,* vrei să spui!" a strigat din mulțime o voce zeflemesitoare.

„Deloc", a ripostat Tassilo. „Generozitatea lui Anastasius și mărinimia lui îl vor face un adevărat părinte pentru voi toți."

„Este omul împăratului!" a fost interpelat din nou. „Nu vrem ca Sfântul Părinte să fie o unealtă a tronului francilor!"

„Așa e! E just!" Câteva voci s-au ridicat la unison aprobând energice.

Anastasius s-a urcat pe platformă. Și-a ridicat brațele într-un gest teatral, făcând semn mulțimii să tacă. „Semenii mei romani, mă judecați greșit. Mândria strămoșilor mei nobili romani curge la fel de robust prin venele mele ca și prin ale voastre. Nu îmi îndoi genunchii în fața niciunui stăpân franc!"

„Auziți, auziți", ovaționau susținătorii lui entuziasmați.

„Unde se afla Lothar când ghiaurii au ajuns la porțile orașului?" a continuat Anastasius. „Eșuând să răspundă nevoilor noastre și-a pierdut dreptul de a se mai numi 'Protector al teritoriilor Sfântului Petru!' Întrucât rangul lui Lothar este unul măreț, îi datorez onoare; întrucât este un semen creștin, îi datorez curtoazie, însă fidelitatea mea este în primul rând și pentru totdeauna față de Mama Romă!"

Vorbise frumos. Susținătorii lui îl ovaționau din nou, iar de data asta li s-au mai alăturat și alții din mulțime. Balanța se înclina în favoarea lui Anastasius.

„E o minciună!" a strigat Ioana. Toate fețele din jur s-au întors către ea uimite de surpriză.

„Cine vorbește?" Paschal scruta mulțimea. „Acuzatorul să pășească înainte."

Ioana șovăia. Vorbise fără să gândească, furia fiindu-i atâtată de ipocrizia lui Anastasius. Însă acum nu mai era cale să dea înapoi. Curajoasă a urcat pe platformă.

„Vai, e John Anglicus!" a spus cineva. Un murmur de recunoaștere a baleiat prin mulțime; toți îl știau sau auziseră cum John se urcase ca un viteaz pe ziduri în timpul atacului sarazinilor.

Anastasius i-a ținut calea. „Nu ai niciun drept să te adresezi acestei adunări", i-a spus. „Nu ești cetățean al Romei."

„Lasă-l să vorbească!" a strigat o voce. Și alții au cerut același lucru până când în final Anastasius a fost obligat să se dea la o parte.

Paschal a spus: „Rostește-ți deschis acuzația, John Anglicus."

Îndreptându-și umerii, Ioana a rostit: „Episcopul Anastasius a făcut un pact cu împăratul. L-am auzit promițându-i că-i va supune pe romani tronului imperiului francilor."

„Preot fals!" „Mincinosule!" Membrii grupării imperiale începuseră să urle în încercarea de a o intimida.

Ridicându-și glasul ca să-i acopere, a descris cum l-a auzit pe Lothar cerându-i ajutorul lui Anastasius ca să-i determine pe oameni să depună jurământul de loialitate și cum Anastasius fusese de acord în schimbul sprijinului lui Lothar.

„E o acuzație gravă", a spus Paschal. „Ce ai de spus, Anastasius?"

„În fața lui Dumnezeu, preotul minte", a răspuns Anastasius. „Cu siguranță concetățenii mei nu vor crede cuvântul unui străin mai presus decât cel al semenului lor roman!"

„*Tu* ai fost primul care a susținut depunerea jurământului!" a strigat cineva.

„Și ce dacă?" a contracarat altul. „Asta nu dovedește nimic!"

A urmat o sfadă serioasă între participanți. Discuțiile dezbaterii se încinseseră, dispoziția mulțimii oscilând la început într-un sens, apoi în altul, după ce orator după orator s-a ridicat să-l susțină ori să-l condamne pe Anastasius.

„Milord Primicerius!" Arighis, care până atunci nu scosese un cuvânt, a înaintat.

„Vicecominus", l-a recunoscut Paschal pe Arighis respectuos, deși cu oarecare surpriză. Servitor devotat și loial al tronului pontifical ce era, Arighis nu se amestecase niciodată în politică. „Te-ai decis să te alături acestei dezbateri?"

„Da." Arighis s-a întors ca să se adreseze mulțimii. „Cetățeni ai Romei, nu am scăpat de pericole. Când va veni primăvara, sarazinii s-ar putea să încerce să ne atace din nou orașul. Trebuie să fim uniți contra acestei amenințări. Nu e posibil să fim divizați. Pe oricine am alege să ne fie Papă, trebuie să fie o persoană asupra căruia vom cădea cu toții de acord."

Un murmur de aprobare s-a ridicat din mulțime.

„Există un asemenea om?" a întrebat Paschal.

„Da", a replicat Arighis. „Un bărbat cu viziune asupra viitorului și puternic, dar și erudit și evlavios: Leon, cardinal al bisericii Sancti Quattro Coronati!"

Sugestia a fost întâmpinată într-o liniște profundă. Atât de intens dezbătuseră meritele candidaturii lui Anastasius, încât nici măcar nu făcuseră o pauză ca să se gândească și la altcineva.

„Viața lui Leon nu este la fel de nobilă ca cea a lui Anastasius", a continuat Arighis. „Tatăl său este un membru respectat al Senatului. Și-a îndeplinit îndatoririle de cardinal cu distincție." Arighis și-a păstrat argumentul

forte pentru final: „Putem să uităm că s-a urcat ca un erou pe zidurile oraşului în timpul atacului sarazin, mobilizându-ne spiritele? Este un leu al lui Dumnezeu, un alt Sfânt Laurenţiu, un om care poate, care ne *va* apăra de ghiauri!"

Momentul critic îl îmboldise pe Arighis într-o elocvenţă ce nu-i era caracteristică. Ca răspuns al sentimentelor sale profunde, mulţi oameni din mulţime au izbucnit în urale spontane.

Intuind oportunitatea, membrii grupării pontificale au început să strige: „Leon! Leon! Pe Leon ni-l vom alege conducător!"

Susţinătorii lui Anastasius au depus un ultim contraefort de partea candidaturii acestuia. Însă punctul de vedere al mulţimii se schimbase în mod cert. Când a devenit clar pentru faţiunea imperială că nu puteau să reuşească şi-au îndreptat sprijinul către Leon. În unanimitate, Leon a fost proclamat conducător şi Papă.

Purtat triumfător pe umerii concetăţenilor săi, Leon a urcat la tribună. Era un bărbat scund şi bine făcut, încă în floarea vieţii, trăsăturile sale romane contrastând puternic cu claia stufoasă de păr creţ şi castaniu şi o mină care sugera inteligenţă şi umor. Cu o atitudine cuvenită ocaziei solemne, Paschal s-a prosternat înaintea lui şi i-a sărutat picioarele. Eustathius şi Desiderius l-au urmat iute în grup.

Toate privirile s-au întors aşteptând spre Anastasius. O fracţiune de secundă acesta a ezitat. Apoi şi-a obligat genunchii să se îndoaie. Întinzându-se cât era de lung pe pământ, a sărutat picioarele Papei ales.

„Ridică-te, nobile Anastasius", i-a oferit Leon mâna, ajutându-l să se ridice în picioare. „De acum încolo eşti cardinal la Sfântul Marcellus." Era un gest generos; Sfântul Marcellus era printre cele mai însemnate biserici ale Romei. Leon tocmai îl investise pe Anastasius cu una dintre cele mai prestigioase sinecuri din Roma.

Mulțimea ovaționa aprobator.

Anastasius și-a zgârcit buzele să zâmbească, căci simțea gustul amar al înfrângerii ca cenușa uscată în gură.

* * *

„Magnus Dominus et laudibilis nimis." Acordurile rugăciunii ce se rostea la începutul liturghiei se filtrau prin geamul micii încăperi în care Ioana își ținea leacurile. Întrucât bazilica era năruită, ceremonia sfințirii se ținea în bazilica palatului Lateran.

Ioana ar fi trebuit să fie în biserică cu restul clerului, fiind martoră la încoronarea fericită a noului Papă. Însă avea multe de făcut aici, să pună la uscat noile plante culese, să umple din nou sticlele și recipientele cu remediile potrivite, să pună totul în ordine. Când a terminat, a examinat rafturile cu șirurile îngrijit aranjate cu poțiuni, plante și băuturi – mărturie tangibilă a tot ceea ce învățase din arta vindecării. Cu un sentiment de regret și-a dat seama că îi va lipsi această mică farmacie.

„M-am gândit că o să te găsesc aici." Vocea lui Gerold a răsunat în spatele ei. Inima Ioanei i-a zvâncnit de bucurie în piept. S-a întors cu fața la el, iar privirile li s-au întâlnit.

„Tu", i-a soptit blând Gerold.

„Tu."

S-au luminat la față reciproc de căldura intimității regăsite.

„Ciudat", a spus el, „aproape uitasem."

„Să uiți?"

„De fiecare dată când te văd... te descopăr din nou."

S-a îndreptat spre el și s-au îmbrățișat tandru, gingaș.

„Lucrurile pe care le-am afirmat ultima oară când am fost împreună...", murmura ea, „nu am vrut – "

Gerold i-a lipit un deget de buze. „Lasă-mă pe mine să vorbesc întâi. Ceea ce s-a întâmplat a fost din vina mea. Am greșit cerându-ți să pleci; acum îmi dau seama de asta. Nu înțelesesem ce realizări obținusei aici... ce deveniseși. Ai avut dreptate, Ioana – nimic din ceea ce îți voi oferi eu nu suportă termen de comparație."

Cu excepția iubirii, și-a zis Ioana. Însă nu a rostit-o cu voce tare. I-a spus simplu: „Nu vreau să te pierd din nou."

„Nu mă vei pierde", i-a spus Gerold. „Nu mă mai întorc la Benevento. Leon mi-a cerut să rămân la Roma – în calitate de superista."

Superista! Era o onoare extraordinară, cea mai înaltă funcție militară din Roma: comandant șef al gărzilor pontificale.

„Sunt multe lucruri de făcut aici – treburi importante. Comoara pe care au jefuit-o sarazinii din bazilica Sfântul Petru nu va face altceva decât să-i încurajeze să încerce încă odată."

„Crezi că se vor întoarce?"

„Da." Pe o altă femeie Gerold ar fi mințit-o în față ca să o liniștească. Însă Ioana nu era o femeie ca oricare alta. „Leon o să aibă nevoie de ajutorul nostru, Ioana – al tău și al meu."

„Al meu? Nu văd cu ce l-aș putea ajuta."

Gerold a spus încetișor: „Vrei să spui că nimeni nu te-a anunțat?"

„Ce să mă anunțe?"

„Că vei fi nomenclator."

„Poftim?" Credea că nu auzise bine. Nomenclatorul era unul dintre cei șapte optimates, sau cei mai înalți demnitari, ai Romei – ministrul asigurărilor sociale, protectorul spitalelor, văduvelor și orfanilor.

„Dar... sunt de altă naționalitate!"

„Pentru Leon asta nu are nicio importanță. Nu este un om insensibil, adânc înrădăcinat în tradiție."

I se oferise șansa vieții sale. Însă dacă o accepta ar fi însemnat să pună capăt oricărei speranțe că va avea o viață cu Gerold. Sfâșiată de dorințe contradictorii, Ioana nu avea încredere în ea să vorbească.

Interpretând eronat tăcerea ei, Gerold a spus: „Nu-ți face griji, Ioana. Nu te voi deranja din nou cu cereri în căsătorie. Acum știu că nu vom putea fi niciodată împreună în acest fel. Însă va fi o plăcere să lucrăm iarăși împreună, așa cum o făceam pe vremuri. Întotdeauna eram o echipă bună, nu-i așa?"

Ioanei i se învârteau gândurile în cap; totul era atât de diferit de ceea ce își imaginase. Când i-a răspuns, vocea ei era o șoaptă. „Da. Eram."

„Sanctus, Sanctus, Sanctus." Cuvintele imnului sfânt le-au ajuns la urechi prin geamul deschis. Ceremonia de sfințire ajunsese la final; predica de final a slujbei era pe punctul să înceapă.

„Vino." Gerold i-a întins mâna. „Haide să-l salutăm împreună pe noul nostru Suveran Pontif."

Capitolul 25

Noul Pontif şi-a preluat îndatoririle cu o vigoare tinerească care a luat prin surprindere pe toată lumea. Părea că Patriarchium-ul fusese metamorfozat peste noapte dintr-o reşedinţă monastică prăfuită, într-una fremătând de viaţă. Notarii şi secretarii alergau de colo colo pe holuri cu braţele încărcate cu suluri de pergament ce conţineau planuri, legi, documente şi proprietăţi parohiale.

Primul obiectiv pe ordinea de zi era fortificarea apărării oraşului. La porunca lui Leon, Gerold a întreprins un circuit meticulos în jurul zidurilor, luând cu mare grijă notă de fiecare punct slab. Urmându-i sugestiile, s-au întocmit planuri şi au demarat activitatea de reparare a zidurilor şi porţilor oraşului. Trei dintre porţi şi cincisprezece turnuri au fost complet reconstruite. Încă două turnuri noi au fost ridicate pe malurile opuse ale Tibrului, unde fluviul intra în oraş prin poarta lui Portus. Lanţuri de fier armat au fost conectate strategic la fiecare turn opus; când lanţurile erau întinse peste fluviu, formau o barieră de netrecut pentru corăbii. Cel puţin sarazinii nu vor mai putea să îşi asigure intrarea în oraş pe *această* cale.

Totuși rămânea întrebarea dificilă cum să apere bazilica Sfântul Petru. Ca să soluționeze această problemă, Leon a convocat o ședință a celor mai înalți prelați și optimates, printre care se numărau și Gerold și Ioana.

Au fost propuse câteva sugestii: postarea unei garnizoane permanente în jurul bazilicii, să închidă porticul deschis al acesteia, să fortifice ușile și geamurile cu zăbrele din fier.

Leon asculta fără pic de entuziasm. „Asemenea măsuri vor servi doar la o întârziere a pătrunderii forțate și nu l-a prevenirea acesteia."

„Cu tot respectul, Sanctitate", a intervenit Anastasius, „întârzierea *este* cea mai bună apărare a noastră. Dacă putem să-i respingem pe barbari până când sosesc trupele împăratului –"

„*Dacă* sosesc..." l-a întrerupt Gerold sec.

„Trebuie să ai credință în Dumnezeu, Superista", l-a dojenit Anastasius.

„Să cred în Lothar vrei să spui", i-a răspuns Gerold. „Și nu cred."

„Iartă-mă, Superista", a replicat Anastasius cu o politețe exagerată, „că subliniez ceea ce este vădit, însă chiar nu există nimic altceva ce *putem* face în acest moment, din moment ce bazilica se află în afara zidurilor orașului."

Ioana a spus: „O putem aduce înăuntru."

Sprâncenele negre ale lui Anastasius s-au arcuit ironic. „Și ce propui, John – să mutăm întreaga construție piatră cu piatră?"

„Nu", i-a răspun Ioana. „Propun să extindem zidurile orașului în jurul bazilicii."

„Un alt zid!" curiozitatea lui Leon fusese atâțată.

„De-a dreptul ineficace!" a comentat în zeflemea Anastasius. „Un asemenea proiect măreț nu a mai fost executat de pe vremea strămoșilor."

„Atunci a sosit timpul", a spus Leon, „pentru un altul."

„Nu avem fonduri!" a protestat Gratius, arcarius, sau vistiernicul pontifical. „S-ar putea să falimentăm întreaga visterie și să nu isprăvim lucrările nici pe jumătate!"

Leon se gândea la asta. „Vom colecta taxe noi. La urma urmei, o facem doar pentru zidul cel nou, care va servi la protejarea tuturor și prin urmare va trebui dus la bun sfârșit cu ajutorul fiecăruia."

Gândurile lui Gerold goneau deja în perspectivă. „Am putea să începem să-l construim de aici" – a arătat cu degetul pe harta orașului – „de lângă castelul Sant'Angelo. Și îl prelungim pe partea asta urcând colina Vaticanului" – a trasat o linie imaginară cu degetul – „dăm ocol bazilicii și coborâm în linie dreaptă până la Tibru."

Planul în formă de potcoavă pe care Gerold îl trasase nu numai că închidea bazilica Sfântul Petru și mânăstirile și *diaconae* din împrejurimile ei, ci și întregul Borgo, în care erau localizate coloniile întesate de saxoni, friscieni, franci și lombarzi.

„Seamănă cu un oraș de sine stătător!" a exclamat Leon.

„Civitas Leonina", a spus Ioana, „orașul Leonin."

Anastasius și ceilalți priveau cu amărăciune cum Leon, Gerold și Ioana surâdeau luminoși conspirând fericiți.

După săptămâni de consultări cu maestrul arhitect al orașului, planul pentru zid a fost întocmit. Era un proiect ambițios. Construit din straturi de tuf vulcanic și cărămizi, zidul urma să aibă mai bine de doisprezece metri înălțime și peste trei metri și jumătate grosime și urma să fie apărat de nu mai puțin de patruzeci și patru de turnuri – o barieră care ar fi putut să țină piept chiar și celui mai încrâncenat asediu.

Ca răspuns la chemarea lui Leon, lucrătorii se scurgeau spre oraș, din fiecare localitate și colonie a campagna-ei

pontificale. Se îngrămădiseră în locuințele fierbinți și supraaglomerate din Borgo, secătuind resursele orașului până la punctul de colaps. Deși erau loiali și dornici să ajute, se comportau necumpătat și nedisciplinat, dovedindu-se greu de organizat ca lucrători. Apăreau în fiecare zi fără să fie siguri de ceea ce aveau de îndeplinit, căci nu existau destui arhitecți pricepuți care să-i supravegheze. Pe la Idele lui mai, un întreg segment din zid s-a prăbușit pe neașteptate, ucigând câțiva zidari.

Preoțimea, condusă de cardinalii orașului, l-au implorat pe Leon să abandoneze proiectul. Prăbușirea zidului era un semn vădit că Dumnezeu nu-l privea cu ochi buni, susțineau aceștia. Întreaga idee era nebunească; o structură atât de înaltă nu o să stea niciodată în picioare, și chiar dacă ar fi stat, nu ar fi fost vreodată isprăvită la timp ca să-i apere contra sarazinilor. Era mult mai bine să direcționeze energia oamenilor spre rugăciuni solemne și post ca să îndepărteze mânia lui Dumnezeu.

„Ne vom ruga ca și cum totul depinde numai de Dumnezeu și vom munci ca și cum totul depinde numai de noi", le-a replicat Leon îndârjit. În fiecare zi se suia pe cal și pleca să verifice evoluția construcției și să-i impulsioneze pe zidari. Nimic nu putea sta în calea hotărârii sale de a vedea zidul terminat.

Ioana admira încăpățânarea cu care Leon îi sfida pe sceptici. Total diferit de Sergius ca temperament și caracter, Leon era un conducător spiritual veritabil, un om cu mâna strânsă, energic și cu o enormă putere de voință. Însă admirația Ioanei nu era împărtășită de toată lumea. În oraș opiniile erau împărțite între cei care erau de acord cu zidul și cei care i se opuneau. În foarte scurt timp devenise limpede că posibilitatea ca Leon să-și ducă mai departe guvernarea depindea foarte mult de finalizarea cu succes a zidului.

Anastasius era foarte conștient de această situație și de oportunitatea pe care i-o oferea. Obsesia lui Leon față de zid îl făcuse periculos de vulnerabil. Dacă proiectul se dovedea a fi un eșec, dezaprobarea populară ce ar fi urmat ar fi putut să-i ofere lui Anastasius ocazia de care avea nevoie. Susținătorii săi din gruparea imperială ar fi putut să mărșăluiască la palatul Lateran, să-l înlăture pe Papa discreditat din funcție și să-și instaleze candidatul lor în loc.

Odată ajuns Papă, Anastasius ar fi protejat bazilica sacră a Sfântului Petru reînnoind și întărind legăturile Romei cu tronul francilor. Armatele lui Lothar se vor dovedi de departe un apărător mai bun contra ghiaurilor decât zidul ineficace al lui Leon.

Însă, își amintea în sinea sa Anastasius, trebuia să procedeze prudent. Era mai bine să nu adopte o atitudine deschisă contra lui Leon, nu atâta vreme cât poporul își dorea să vadă rezultatul final al întreprinderii îndrăznețe a Pontifului.

Cea mai înțeleaptă cale era să-l sprijine public pe Leon, iar în paralel să facă tot ce era posibil să discrediteze proiectul construcției. Până la acea dată, Anastasius reușise deja să aranjeze ca o secțiune din zid să se prăbușească. Nu fusese dificil; câțiva dintre oamenii lui de cea mai mare încredere s-au strecurat pe timpul nopții și au subminat fundația acestuia săpând puținel pe furiș. Însă prăbușirea s-a dovedit a fi doar o piedică minoră. În mod limpede era nevoie de mai mult – un dezastru de proporții însemnate ca să pună capăt întregului proiect ridicol odată și pentru totdeauna.

Anastasius își răsucea imaginația pe toate părțile, căutând o cale de a lovi. Iar și iar, nu-i venea nicio idee. Trebuia să lupte cu starea de frustrare crescândă. Dacă ar fi putut să ajungă la zid cu o mână gigantică, să ridice întreaga strucutră de pe pământ și să o arunce în flăcările iadului dintr-o singură mișcare măreață, irefutabilă.

Flăcările iadului...

Anastasius a sărit ca pe ace, impulsionat de apariția bruscă a unei idei.

Ioana s-a trezit treptat-treptat în noua zi. Un moment a stat întinsă buimăcită, privind fix la modelul străin ca un mănunchi de raze de lemn din tavan. Apoi și-a amintit: acesta nu era dormitorul, ci apartamentele sale private – unul dintre privilegiile poziției sale preamărite de nomenclator. Gerold fusese și el recompensat cu dependințe particulare în incinta Patriarchium-ului, însă nu mai dormise acolo de câteva săptămâni, alegând în schimb să stea la Schola Francorum din Borgo, ca să fie mai aproape de lucrările zidului în derulare.

Ioana îl văzuse de la distanță, călărind în jurul șantierului de construcții, încurajându-i pe zidari or aplecându-se asupra unei mese să discute planurile cu unul dintre maeștrii arhitecți. Nu au avut ocazia să schimbe decât o privire trecătoare. Cu toate astea inima îi palpita emoționată de câte ori îl zărea. *E adevărat,* își zicea, *trupul ăsta al meu de femeie este un trădător.*

Cu un efort intenționat, își concentra atenția asupra activității zilnice și a îndatoririlor care o așteptau.

Lumina zorilor pătrundea deja prin geam. Într-un început de surpriză și-a dat seama că dormise mai mult. Dacă nu se grăbea, o să întârzie la întâlnirea cu adminstratorul azilului Sfântul Mihail.

Când s-a strecurat jos din pat, și-a dat seama că lumina care pătrundea în dormitorul ei nu era naturală. Nu putea fi răsăritul, căci fereastra ei era orientată spre vest.

A alergat la geam. În spatele siluetei întunecate a colinei Palatine, departe spre oraș, fâșii de lumină roșie și portocalie năvăleau spre cerul pe care luna apusese.

Flăcări. Și veneau din Borgo.

Fără să se mai oprească să se încalțe, Ioana a alergat cu picioarele goale pe coridoare. „Foc!" țipa ea. „Foc! Foc!"

Ușile erau izbite de perete pe măsură ce oamenii se împrăștiau emoționați în hol. Arighis a venit spre ea, frecându-și ochii somnoroși.

„Ce e larma asta?" a întrebat sever.

„Borgo e în flăcări!"

„Deo, juva nos!" Arighis și-a făcut semnul crucii. „Trebuie să-l trezesc pe Sfinția Sa." A luat-o la fugă spre dormitorul pontifical.

Ioana a alergat în jos pe scări și a ieșit pe ușă. De aici era greu să zărești ceva, căci numeroasele praclise, mânăstiri și case ale preoților care înconjurau Patriarchium-ul îi blocau vederea, însă își dădea seama că focul se întinsese, căci întrega boltă noctură era acum iluminată de o strălucire sângerie.

Ceilalți s-au luat după Ioana și au ieșit prin portic. Au căzut în genunchi, plângând și invocându-l pe Dumnezeu și pe Sfântul Petru. Apoi a apărut și Leon, cu capul descoperit și îmbrăcat într-o tunică modestă.

„Aduceți gărzile", a ordonat unui șambelan. „Deșteptați-i pe îngrijitorii de la grajduri. Să pregătească orice cal și căruță disponibilă." Băiatul a rupt-o la fugă ca să-i transmită ordinele.

Caii au fost scoși afară, nărăvași și agitați căci fuseseră târâți din confortul grajdurilor în mijlocul nopții. Leon a încălecat primul, pe un murg.

Arighis era înspăimântat. „Doar nu vreți să spuneți că mergeți și domnia voastră?"

„Ba da", i-a răspuns Leon, apucând hățurile.

„Sfinția Ta, mă opun! E mult prea periculos! Cu siguranță este mult mai potrivit ca să rămâneți aici și să oficiați o slujbă de mântuire!"

„Pot să mă rog la fel de bine și în afara zidurilor unei biserici ca și înăuntru", i-a replicat Leon. „Dă-te la o parte, Arighis."

Fără nicio tragere de inimă, Arighis s-a supus. Leon a dat pinteni murgului și a apucat-o pe stradă în jos. Ioana și încă o duzină de gărzi au încălecat și l-au urmat îndeaproape.

Arighis îi privea încruntat. Nu era un călăreț bun, însă locul lui era alături de Papă. Dacă Leon urma calea asta nesăbuită, atunci era datoria lui Arighis să-l însoțească. A încălecat neîndemânatic și a pornit-o după ei.

Galopau, torțele reflectându-se frenetic pe zidurile caselor, umbrele lor urmărindu-se una pe alta pe străduțele întunecoase ca niște stafii demente. Pe măsură ce se apropiau de Borgo, mirosul înțepător de fum le pătrundea în nări și au auzit un muget grozav ca răgetul a o mie de animale sălbatice. După ce au luat colțul, au zărit focul chiar înaintea lor.

Era o scenă zugrăvită din iad. Întregul bloc era cuprins de flăcări, învelit într-un strat compact de foc. Printr-un abur pâlpâitor roșiatic, clădirile din lemn se zvârcoleau înhățate de flăcările care le consuma. Proiectându-se în relief pe fundalul focului, figurile oamenilor făceau tumbe precum sufletele torturate ale damnaților.

Caii au nechezat și s-au tras înapoi, scuturându-și capetele. Un preot a venit în fugă spre ei prin fumul ce se lăsa spre sol, cu fața mânjită de sudoare și funingine.

„Sanctitate! Domnul fie lăudat că ați venit!" După accent și modul cum era îmbrăcat, Ioana l-a recunoscut a fi franc.

„E atât de dezastruos pe cât arată?" a întrebat Leon răspicat.

„La fel, chiar și mai rău", i-a răspuns preotul. „Hadrianium este distrus, ca și azilul Sfântul Peregrinus. Așezămintele străinilor au ars și ele – Schola Saxonum a ars

până la temelii, împreună cu biserica ei. Clădirile Scholei Francorum sunt în flăcări. Abia am reușit să scap cu viață."

„L-ai văzut pe Gerold?" a întrebat Ioana imperios.

„Superista?" Preotul a dat din cap. „S-a culcat pe una dintre schelele mai înalte împreună cu zidarii. Mă îndoiesc că a scăpat vreunul; focul și fumul s-au răspândit prea repede."

„Dar supraviețuitorii?" a întrebat Leon. „Unde sunt?"

„Majoritatea s-au refugiat în bazilica Sfântul Petru. Însă focul s-a întins peste tot. Dacă nu va fi oprit, chiar și bazilica s-ar putea să fie în primejdie!"

Leon i-a întins mâna. „Vino cu noi; acolo ne îndreptăm acum." Preotul a încălecat pe murg, în spatele lui și s-au îndreptat călări în direcția bazilicii.

Ioana nu s-a ținut după ei. Avea un alt gând în minte: să ajungă la Gerold.

Focul se ridica gros și neîntrerupt în fața ei. Nu era chip să treacă prin el. A dat ocol până când a ajuns la un rând de străzi afumate și distruse peste care focul trecuse deja și o apucase pe cea care ducea în direcția Scholei Francorum.

Limbi răzlețe de foc încă mai ardeau de ambele părți ale străzi, iar fumul devenea și mai dens. Frica îi sugrumase gâtlejul, însă își impunea să meargă mai departe. Dereșul ei sperios ca năluca se zbătea și nu voia să avanseze; îl îndemna și îl lovea, iar el sărea jucăuș înainte. Ioana traversa printr-un peisaj al ororii – cioturi zbârcite de copaci, scheletele găunoase ale caselor, trupurile carbonizate și înnegrite ale celor care fuseseră prinși de flăcări când se pregăteau să fugă. Inima i se răsucea în piept; cu siguranță nicio creatură vie nu ar fi putut să supraviețuiască acestui holocaust.

Brusc, neverosimil, ziudurile unei construcții se înălțau în fața ei. Schola Francorum! Biserica și clădirile din apropierea ei fuseseră transformate în cenușă, însă nemaipomenit, miraculos, reședința principală încă rămăsese în picioare.

Inima îi bătea împrospătată de o speranță renăscută: poate că Gerold *scăpase*! Ori poate că mai era înăuntru, rănit, având nevoie de ajutor.

Dereșul s-a oprit țeapăn, refuzând să mai facă vreun pas. L-a lovit din nou; de data asta s-a cabrat sfidător, azvârlindo pe pământ. Apoi a început să galopeze nebunește.

Stătea întinsă pe jos buimăcită, fără respirație. Lângă ea zăcea un cadavru uman, lucios și negru ca o piatră de obsidian topită, spatele arcuindu-i-se în agonia morții. Înăbușindu-și un țipăt, s-a ridicat și a luat-o la fugă spre schola. Trebuia să-l găsească pe Gerold; nimic altceva nu mai conta.

Peste tot se răspândiseră scântei și scrum, pe pământ, pe hainele ei, în păr, plutind în jurul ei ca un nor greu, înnecăcios. Cenușa fierbinte îi ardea picioarele goale; regreta, însă prea târziu, că nu se încălțase.

A zărit ușa scholei. Doar câțiva metri și va ajunge acolo. „Gerold!" a strigat. „Unde ești?"

Frenetic și neascultător ca vântul care-l biciua, focul și-a schimbat direcția, depozitând un strat de tăciuni mari, ce încă ardeau pe șindrila de pe acoperiș, deja uscată ca iasca de la prima repriză de foc. Tăciunii străluceau întunecoși, stingându-se treptat; câteva momente mai târziu, întreaga clădire a izbucnit în flăcări.

Ioana a simțit cum i se ridică părul în creștetul capului și îi e purtat cu o repeziciune violentă în aerul pârjolitor. Focul ajunsese până la ea cu limbile sale ce frigeau.

„Gerold!" a strigat din nou, forțată să se retragă de flăcările ce înaintau.

Gerold stătuse treaz toată noaptea, cufundat cu atenție asupra planurilor zidului. Când în cele din urmă a suflat în lumânare, era atât de epuizat încât s-a cufundat imediat într-un somn adânc și fără vise.

S-a trezit în mirosul de fum. *Probabil că a curs o lampă,* și-a zis și s-a ridicat ca să o scoată afară. Prima respirație i-a pârjolit plămânii, iar durerea era atât de chinuitoare că l-a făcut să alunece în genunchi pierzându-și răsuflarea. *Foc. Însă de unde vine?* Fumul gros făcea imposibil să zărești la mai mult de câțiva centimetri în toate direcțiile.

Plânsetele îngrozite ale copiilor răsunau aproape. Gerold s-a târât în patru labe în direcția lor. Chipuri speriate roiau către el în întuneric – doi copii, un băiat și o fetiță, nu mai mari de patru sau cinci anișori. Alergau spre el și s-au prins de el hohotind jalnic.

„Liniștiți-vă." Se prefăcea stăpân și sigur pe sine însă nu se simțea așa. „O să scăpăm de aici în curând. Ați jucat vreodată calul și călărețul?"

Copii au dat din cap cu ochii larg deschși.

„Bine." A urcat-o pe fetiță în spinare, apoi pe băiețel. „Acum țineți-vă. O să ieșim afară."

Se mișca stângaci sub greutatea suplimentară a copiilor suiți în spinarea lui. Fumul devenise și mai gros; copiilor li se oprea respirația și se sufocau. Gerold se lupta cu frica ce punea stăpânire pe el. Multe victime ale focului muriseră fără să fie vreun pic arse, sufocate din pricina fumului care le obstrucționa căile respiratorii.

Și-a dat seama brusc că își pierduse încărcătura din spinare. Ochii lui iscodeau întunericul, însă nu putea să zărească ușa prin fumul tot mai dens.

„Gerold!" O voce striga din amurgul înnăbușitor.

Aplecându-se spre pământ ca să tragă o gură de aer mai proaspăt, s-a strecurat orb în direcția sunetului.

În fața zidurilor bazilicii Sfântul Petru se dădea o luptă susținută împotriva focului care înainta. O mulțime de oameni se adunase să apere bazilica amenințată – călugări

în rase negre de la mânăstirea învecinată, Sfântul Ioan, dar și copiile lor cu glugă de la mânăstirea grecească Sfântul Chiril; diaconi, preoți și acoliți; prostituate și cerșetori; bărbați, femei și copii de la toate schole-le străine din Borgo – saxoni, lombarzi, englezi, friscieni și franci. Lipsiți de un cap care să-i coordoneze, eforturile acestor grupuri disparate erau în mare parte ineficiente. Încercau haotic să localizeze vase și recipiente și să le aducă înapoi pline cu apă de la puțurile și cisternele din preajmă. O gloată uriașă de oameni se bulucise la un singur puț, în timp ce celălalt rămăsese în întregime liber. Strigând într-o varietate de limbi amestecate, oamenii se îmbrânceau și se înghionteau ca să-și umple vasele; recipientele se ciocneau unele de altele și se spărgeau, împrăștiind apa prețioasă pe pământ. În toiul luptei, cumpăna unui puț s-a surpat; singura cale ca să scoată apa din el era să cobori în el și să ridici găleata cu apă – un proces care consuma atât de mult timp că a fost imediat abandonat.

„La fluviu! La fluviu!" strigau oamenii, coborând colina spre Tibru. Speriați și zăpăciți, unii au plecat cu mâinile goale, dându-și seama numai când au ajuns pe malul fluviului că nu au în ce să care apa. Alții au adus niște vase enorme care, după ce le umpleau cu apă, se dovedeau a fi prea grele pentru puterile lor; la jumătatea colinei, le scăpau, plângând de ciudă și mâhnire.

În mijlocul haosului, Leon stătea în fața ușilor bazilicii, la fel de solid și neclintit ca și pietrele din care era construită clădirea. Oamenii se îmbărbătau văzându-l. Atâta timp cât Suveranul Pontif se afla acolo, nu era totul pierdut; încă exista o speranță. Așa că se luptau necontenit cu flăcările care înaintau inexorabil ca un val, împingând înapoi neîndurător frontul luptătorilor asudați și încordați.

În dreapta bazilicii, biblioteca mânăstirii Sfântul Martin fusese cuprinsă de flăcări; bucăți de pergament incendiat zburau pe geamurile deschise și aterizau purtate de vânt pe acoperișul Sfântului Petru.

Arighis l-a tras pe Leon de mânecă. „Acum trebuie să plecați, Sfinția Ta, cât încă mai e vreme."

Ignorându-l, Leon a continuat să se roage.

O să chem gărzile, își zicea Arighis disperat. *O să-i pun să-l ia pe sus cu forța.* În calitate de vicedominus avea autoritatea să procedeze în acest fel. Oscila torturat de indecizie. Putea să-l sfideze pe Sanctitatea Sa ca să-l salveze?

A intuit pericolul ce se apropia înaintea oricui altcuiva. O bucată mare din pânză de mătase din altar a zburat printre zidurile arzând ale mânăstirii ca o frânghie răsucită de foc. Vântul a luat-o pe sus, înălțând-o ca pe o vâlvătaie ce se îndrepta direct spre Leon.

Arighis s-a azvârlit asupra lui Leon și l-a împins din calea ei. O clipă mai târziu, mătasea l-a pălmuit pe Arighis din plin în față, arzându-i ochii, înfășurându-i-se în jurul capului și a trupului ca o dezmierdare incandescentă. Hainele și părul i-au luat foc instantaneu.

Orb și surd de la flăcări, alerga țopăind pe scările bazilicii până când picioarele i-au cedat și s-a prăbușit. În ultimele momente înspăimântătoare, în timp ce trupul îi ardea, însă mintea îi rămăsese perfect conștientă, Arighis a înțeles subit: acesta era destinul lui, acest moment de sacrificiu către care se îndreptase întreaga lui viață.

„Isuse Hristoase!" a răcnit când durerea cumplită i-a străpuns inima.

Norul de fum se ridicase puțin, iar Gerold a văzut ușa deschisă înaintea lui. Dincolo de ea, imaginea Ioanei tremura în aerul încins, cu părul ei alb-auriu ca un nimb

strălucitor în lumina focului. Cu un efort final, Gerold s-a tras în sus, cu tot cu copii, și s-a strecurat pe ușă afară.

Ioana l-a văzut apărând din ceața înnegrită de fum și a alergat spre el. I-a ajutat pe copiii care plângeau cu sughițuri să coboare din spatele lui și i-a strâns în brațe, cât timp privirea ei se fixase asupra lui Gerold, ce stătea în picioare legănându-se, incapabil să vorbească or să se miște.

„Mulțumesc lui Dumnezeu", a rostit ea modest.

Însă mesajul din privirea ei spunea mult mai multe.

Au lăsat copiii în grija unui grup de măicuțe și au alergat la bazilică, unde Gerold și-a dat seama că cei care luptau cu focul erau staționați într-o poziție greșită; țineau piept vâlvătăii foarte aproape.

Gerold a preluat comanda. Le-a ordonat bărbaților să păstreze o distanță lipsită de pericol și a creat un teren viran ca să oprească focul, dezrădăcinând tufele, nuielele uscate și orice plantă care ar fi putut să ardă, apoi au săpat iarba cu hârletul și au udat pământul.

Văzând scânteile ce se revărsau ca o aversă de ploaie deasupra bazilicii, Ioana a smuls o găleată cu apă din mâna unui călugăr și s-a cățărat pe acoperiș. S-au ținut după ea și alți oameni: doi, apoi patru și apoi zece. Formaseră un lanț uman, trecându-și de la unul la altul gălețile cu apă de la sol și apoi returnându-le goale ca să le umple din nou. Pasau găleata, o goleau, pasau găleata, o umpleau, pasau găleata, o goleau, pasau găleata, o umpleau – trudeau umăr la umăr, brațele durându-i din cauza efortului, cu hainele și fețele mâzgălite de funingine, iar gurile deschise sorbind lacom aerul sufocant.

La sol, sub ei, focul se strecurase și mai aproape, flăcările alunecând de-a lungul ierbii care se înnegrea instantaneu. Gerold și ceilalți bărbați munceau disperați ca să mărească zona virană.

Pe treptele bazilicii, Leon făcea semnul crucii, cu fața întoarsă cu ochii în lacrimi spre ceruri. „O, Dumenezule Atotputernic", se ruga el. „Auzi-ne acum căci la Tine ne plângem!"

Focul avansase până la terenul viran. Flăcările se intensificaseră, întețindu-se ca să sară peste pământul despuiat. Gerold și oamenii lui l-au atacat cu și mai multe găleți de apă. Flăcările au șovăit, retrăgându-se sfârâind furioase, apoi au început să se stingă singure.

Bazilica era salvată.

Ioana a simțit umezeala binecuvântată a lacrimilor pe chipul său.

Primele câteva zile după incendiu au fost petrecute pentru a îngropa morții – pe cei ale căror cadavre au fost găsite. Căldura puternică a incendiului redusese multe dintre victime la o grămadă de oase carbonizate și scrum.

Arighis, cum se cuvenea funcției înalte pe care o ocupase, a fost dus la odihna veșnică după o ceremonie solemnă. După slujba de înmormântare din Lateran, trupul său a fost înhumat într-o criptă dintr-o capelă micuță de lângă mormintele Papilor Grigorie și Sergius.

Ioana l-a jelit. Ea și Arighis nu s-au împăcat de fiecare dată, mai ales la începuturi, însă ajunseseră să se respecte reciproc. Îi va lipsi stilul tăcut și eficient în care acționa, cunoașterea supraomenească a fiecărui detaliu al activităților interne sofisticate ale Patriarchium-ului, chiar și mândria distantă cu care-și îndeplinea îndatoririle în biroul său. Era potrivit ca acum să se odihnească pentru vecie lângă Pontifii pe care-i servise cu un asemenea devotament.

După ce au trecut zilele de doliu corespunzătoare, au început să evalueze stricăciunile cumplite ale dezastrului produse de incendiu. Zidul Leonin, unde se părea că focul

se declanşase, suferise doar nişte stricăciuni minore, însă cam trei sferturi din Borgo fusese complet distrus. Aşezările străinilor şi bisericile lor fuseseră arse până nu mai rămăsese din ele decât nişte dărâmături afumate.

Că bazilica Sfântul Petru supravieţuise holocaustului nu fusese nici mai mult nici mai puţin decât un miracol – şi aşa a şi fost rapid interpretat. Papa Leon ţinuse piept focului, se spunea, făcând semnul crucii ca să oprească flăcările ce avansau. Această versiune a evenimentelor a fost cu ardoare preluată de romani, care aveau o nevoie acută să se asigure că Dumnezeu nu se întorsese împotriva lor.

Şi-au găsit afirmarea credinţei în miracolul lui Leon, atestat fervent de toţi cei care fuseseră martori. Într-adevăr, numărul martorilor creştea cu fiecare zi ce trecea, până când aveai impresia că întreaga Romă fusese prezentă la bazilică în acea dimineaţă fatidică.

Toate criticile împotriva lui Leon au fost uitate. Era un erou, un profet, un sfânt, întruparea vie a spiritului Sfântului Petru. Oamenii se bucurau de el, căci fără îndoială un Papă care făcuse un asemenea miracol va fi capabil să-i apere de ghiaurii sarazini.

Bucuria nu era, totuşi, universală. Când vestea despre miracolul lui Leon a ajuns la biserica Sfântul Marcellus, uşile au fost imediat închise şi zăvorâte. Toate botezurile au fost amânate, toate întrevederile brusc anulate; celor cărora întrebau li se spunea că nimeni nu putea fi primit în prezenţa cardinalului Anastasius, căci pe neaşteptate suferea de o indispoziţie.

Ioana lucra zi şi noapte, împărţind haine, leacuri şi alte provizii azilurilor şi lăcaşurilor caritabile din oraş. Azilurile erau aglomerate de victimele incendiului şi existau prea puţini medici care să le dirijeze pe toate, aşa că dădea o

mână de ajutor oriunde putea. Unele trupuri arse și înnegrite erau imposibil de vindecat; nu avea ce să facă pentru ei decât să le administreze doze de mac, mătrăgună și măselariță ca să le ușureze sfârșiturile agonizante. Alții aveau arsuri ce-i desfiguraseră și amenințau să se infecteze; pe acestea aplica pomezi cu miere și aloe, binecunoscute remedii pentru arsuri. Iar alții, ale căror trupuri nu fuseseră atinse de foc, suferau din pricină că inhalaseră prea mult fum. Aceștia supraviețuiau în chinuri, luptând pentru viață cu fiecare respirația superficială.

Cu nervii zdruncinați, ca urmare a efectului cumulat de la atâta oroare și moarte, Ioana a fost din nou profund tulburată de o criză de credință. Cum era posibil ca un Dumnezeu bun și milostiv să îngăduie să se întâmple o asemenea tragedie? Cum putea să chinuiască chiar și copiii și bebelușii, care neîndoios nu erau vinovați de niciun păcat?

Inima ei era tulburată, iar umbra îndoielii sale vechi plana din nou asupra ei.

Într-o dimineață avea o întâlnire cu Leon ca să aranjeze ca depozitele pontificale să fie larg deschise victimelor incendiului când Waldipert, noul vicedominus, a intrat fără să fie anunțat. Era un bărbat înalt și osos, a cărui piele palidă și păr blond îi divulgau originile lombarde. Ioanei i se părea straniu să-l vadă pe străin în veșmintele de lucru ale lui Arighis.

„Sfinția Ta", a spus Waldipert supus, „doi cetățeni așteaptă afară să-i primiți imediat în audiență."

„Să aștepte", i-a răspuns Leon. „O să le ascult petiția mai târziu."

„Iertați-mă, Sanctitate", a insistat Waldipert. „Cred că ar trebui să ascultați ce au de spus."

Leon a arcuit o sprânceană. Dacă ar fi fost Arighis, Leon nu i-ar fi contestat vorbele, căci îl cunoștea și avea încredere în judecata lui, însă Waldipert era nou în funcție și nepus la încercare; străin până acum de limitele funcției sale, ar fi putut să și le depășească fără eleganță.

Leon a șovăit, apoi s-a decis să-i dea lui Waldipert votul de încredere. „Foarte bine. Spune-le să intre."

Waldipert s-a înclinat și a ieșit, întorcându-se un moment mai târziu cu un preot și un băiat. Preotul avea tenul smead și o siluetă pătrățoasă. Ioana l-a recunoscut ca fiind un credincios stoic, unul dintre cei mulți care trudeau în obscuritatea venerabilă și pauperizată din bisericile neînsemnate din Roma. Băiatul arăta după sutana lui ca făcând parte din ordinele inferioare – un lector sau poate un acolit. Era un tânăr bine făcut, de cincisprezece ori șaisprezece ani, îndesat și drăgălaș cu ochii larg deschiși care în mod normal ar fi trebuit să iradieze o dispoziție voioasă, deși în acest moment erau umbriți de supărare.

Nou veniții s-au prosternat în fața lui Leon.

„Ridicați-vă", le-a spus Leon. „Povestiți-ne cu ce problemă ați venit."

Preotul a vorbit mai întâi. „Eu sunt Pavel, Sanctitate, prin harul lui Dumnezeu și al domniei voastre preot al lăcașului Sfântul Laurențiu din Damasc. Acest băiat, Dominic, a venit astăzi la capelă cerând să fie spovedit auricular, serviciu pe care am fost bucuros să-l îndeplinesc. Ceea ce mi-a mărturisit a fost atât de șocant încât l-am adus aici să vă spună și dumneavoastră."

Leon s-a încruntat. „Secretul confesiunii nu poate fi încălcat."

„Sfinția Ta, băiatul a venit aici de bunăvoie, căci este profund tulburat la minte și la spirit."

Leon s-a întors către Dominic. „E adevărat? Vorbește sincer, căci nu e nicio rușine să refuzi să repeți secretele din confesional."

„Vreau să mărturisesc, Sfinte Părinte", i-a replicat băiatul tremurător. „*Trebuie* să vă spun, pentru binele sufletului meu."

„Atunci, dă-i drumul, fiule."

Ochii lui Dominic jucau în lacrimi. „Nu am știut, Sfinte Părinte!" a izbucnit el. „Jur pe moaștele tuturor sfinților că nu am știut ce se va întâmpla, altfel nu aș fi făcut nicicând asta!"

„Ce să faci, fiule?" l-a întrebat blând Leon.

„Să dau foc." Băiatul era sfâșiat de un torent de suspinuri și sughițuri violente.

Se așternuse o tăcere mormântală, întreruptă doar de plânsul lui Dominic.

„*Tu* ai dat foc?" l-a întrebat Leon calm.

„Da și să mă ierte Dumnezeu!"

„De ce ai făcut un asemenea gest?"

Băiatul și-a înghițit lacrimile, luptându-se să se stăpânească. „El mi-a spus că ridicarea zidului era un act diavolesc grozav, căci timpul și banii cheltuiți pe el ar putea fi folosiți în scopuri mai bune pentru repararea bisericilor și ușurarea mizeriei celor săraci."

„El?" a spus Leon. „Ți-a ordonat cineva să dai foc?"

Băiatul a dat din cap.

„*Cine?*"

„Milord, cardinal Anastasius. Sfinte Părinte, probabil că a vorbit cu limba diavolului, căci era atât de convingător întrucât ceea ce mi-a spus mi se părea atât de just și bun."

A urmat o tăcere și mai lungă. Apoi Leon a vorbit serios: „Fii atent ce spui, fiule. Ești sigur că Anastasius ți-a ordonat să pui foc?"

„Da, Sfinte Părinte. Trebuia să fie numai o vâlvătaie mică", povestea Dominic cu vocea gâtuită, „suficient cât să ardă schelăria zidului. Dumnezeu mi-e martor că a fost destul de ușor – am îmbibat câteva cârpe în ulei de lampă și le-am strecurat în colțul unei schele, apoi le-am dat foc. La început focul s-a limitat doar la schelărie, așa cum mi-a spus milord cardinalul că se va întâmpla. Apoi vântul a început să sufle din senin și l-a aţâţat – și –" A căzut vlăguit în genunchi. „Oh, Dumnezeule!" striga distrus de disperare. „Sânge nevinovat! Nu o să mai fac asta, nici dacă mi-o ordonă o mie de cardinali!"

Băiatul s-a târât la piciarele lui Leon. „Ajutați-mă, Sfinte Părinte. Ajutați-mă!" Își înălțase chipul sfâșiat. „Nu pot să trăiesc cu conștiința a ceea ce am făcut. Rostiți pedeapsa; voi suporta orice moarte, oricât de îngrozitoare ar fi, ca sufletul să-mi fie curat din nou!"

Ioana stătea în picioare înțepenită din cauza șocului între oroare și milă. La lista nelegiurilor lui Anastasius cu siguranță va trebui adăugată și pervertirea diavolească a naturii acestui băiat. Sufletul lui curat și sincer nu ar fi comis niciodată o asemenea fărădelege și nici nu ar fi purtat pe conștiința sa povara uriașă a greșelii.

Leon și-a așezat mâna pe creștetul băiatului. „Fiul meu, deja au fost atâtea morți. Ce beneficiu ar avea umanitatea dacă am adăuga-o și pe a ta pe război? Nu, Dominic, pedeapsa pe care ți-o impun nu este moartea, ci viața – o viață de căință și penitență. De astăzi înainte, ești exilat din Roma. Vei apuca pe drumul pelerinajului spre Ierusalim, unde te vei puta ruga înaintea Mormântului Sfânt pentru iertarea divină."

Băiatul a ridicat ochii cu uimire. „Asta e tot?"

„Calea spre căință nu e niciodată ușoară, fiul meu. O să descoperi că va fi destul de grea călătoria."

Asta, își zicea Ioana amintindu-și propriul său pelerinaj din teritoriile francilor până la Roma, era mai adevărat decât putea să înțeleagă acum tânărul Dominic. O să fie nevoit să-și trăiască tot restul vieții departe de pământul său natal, despărțit de prieteni și familie, de tot ceea ce îi era cunoscut și familiar. În drumul său spre Ierusalim va trebui să țină piept unei mulțimi de pericole – munți abrupți și defilee perfide, străzi infestate cu hoți și tâlhari, înfometare și sete și o mie de alte primejdii.

„Sacrifică-ți viața în slujba mărinimoasă a semenilor tăi", a continuat Leon. „În toate lucrurile să te surpraveghezi în așa fel încât balanța faptelor bune întreprinse să atârne mai greu decât acest rău imens."

Dominic s-a aruncat la pământ și a sărutat tivul veșmântului lui Leon. Apoi s-a ridicat, palid și dârz, cu chipul metamorfozat ca și cum ar fi fost spălat de o ploaie cerească. „Mă supun ție, Sfinte Părinte. Voi proceda întocmai cum mi-ați poruncit. Jur pe Trupul și Sângele sfânt al lui Hristos Mântuitorul."

Leon a făcut semnul binecuvântării asupra lui. „Mergi în pace, fiule."

Dominic și preotul au părăsit încăperea.

Leon a rostit grav. „Cardinalul Anastasius se trage dintr-o familie influentă; va trebui să procedăm pe deplin în strictă conformitate cu legea. O să redactez o dispoziție prin care voi specifica acuzațiile ce i se aduc. John, vino cu mine; s-ar putea să am nevoie de sprijinul tău. Și, Waldipert – "

„Da, Sanctitate?"

Leon a dat din cap aprobator spre el. „Bine procedat."

„Ai făcut foarte bine să-mi aduci la cunoștință aceste vești, Vicedominus", a spus Arsenius. Se afla într-o încăpere privată din palatul său cu Waldipert care abia

isprăvise de raportat detaliile întâlnirii dintre Papa Leon și băiatul Dominic. „Dă-mi voie să-mi exprim gratitudinea mea pentru ajutorul tău."

Arsenius a descuiat un cufăr micuț din bronz care se afla pe biroul său, a scos douăzeci de solidi din aur și i-a înmânat lui Waldipert, care i-a îndesat rapid în buzunar.

„Mă bucur că v-am putut fi de ajutor, milord episcop." A făcut o plecăciune scurtă, s-a răsucit pe călcâie și a plecat.

Arsenius nu s-a simțit ofensat de plecarea în mare grabă a lui Waldipert; era imperativ ca vicedominus-ul să se întoarcă la Patriarchium înainte ca absența să-i fie remarcată.

Arsenius s-a felicitat singur pentru că anticipase cu mulți ani în urmă că Waldipert era un tânăr de viitor, de pe vremea când era un simplu șambelan al gospodăriei pontificale. Să cumpere loialitatea omului toți anii ăștia îl costase ceva gologani. Însă acum Waldipert era vicedominus, iar investiția îi va fi amortizată mărinimos.

Arsenius a sunat după lacheul său. „Du-te la biserica Sfântul Marcellus și poftește-l pe fiul meu să vină aici fără întârziere."

* * *

Auzind veștile, Anastasius s-a așezat greoi într-un scaun față în față cu al tatălui său. S-a blestemat singur în gând, umilit că tatăl lui aflase câte de jalnic cârpăcise lucrurile.

„Cine s-ar fi gândit că băiatul o să vorbească?" a spus defenisv. „Trădându-mă pe mine și-a semnat singur sentința."

„A fost o greșeală să-l lași în viață", a spus Arsenius lucid. „Ar fi trebuit să-i sucești gâtul din momentul în care își făcuse treaba. Oricum, s-a terminat acum. Trebuie să privim spre viitor."

„Viitor?" a repetat Anastasius sumbru. „Ce viitor?"

„Disperarea e apanajul celor slabi, fiule, nu al celor ca tine și ca mine."

„Și eu ce să mai fac? Bineînțeles că situația nu mai e de mult cum trebuie!"

„Trebuie să părăsești Roma. Acum. La noapte."

„Oh, Doamne!" Anastasius și-a îngropat fața în mâini. Întregul lui univers se năruia în jurul său.

Arsenius i-a spus neînduplecat: „Destul! Aminteșteți cine și ce suntem."

Anastasius s-a ridicat, chinuindu-se să se controleze.

„Vei pleca la Aachen", i-a spus Arsenius, „la curtea împăratului."

Anastasius era șocat. Frica bolnăvicioasă care-i înghețase inima îl împiedica să gândească limpede. „Dar... Lothar știe că l-am învinuit la alegerile pontificale."

„Da, și știe foarte bine și de ce ai procedat de această manieră. Este un om care înțelege nevoile politicii – altfel cum crezi că a reușit să smulgă cu forța tronul de la tatăl și frații lui? De asemnenea are nevoie de bani." Arsenius a scos o traistă din piele din biroul său și i-a înmânat-o lui Anastasius. „Dacă împăratul e încă zburlit, această desagă îl va ajuta să se îmblânzească."

Anastasius se holba trist la punga grea cu monezi. *Chiar trebuie să părăsesc Roma?* Ideea de a trăi câte zile mai avea într-un trib de franci barbari îi tăia tot cheful. *Poate că e mai bine să mor acum și să termin cu toate astea.*

„Consideră-o ca pe o ocazie", îi spunea tatăl său. „O șansă de a-ți câștiga prieteni puternici la curtea imperială. Vei avea nevoie de ei când vei ajunge Papă."

Când voi ajunge Papă. Cuvintele au penetrat ceața greoaie a deznădejdii lui Anastasius. Înseamnă că nu era surghiunit pentru totdeauna.

„Nu te teme, îți voi apăra intersele aici", i-a spus Arsenius. „Valul de opinie nu se poate să se îndrepte la nesfârșit în favoarea lui Leon. În cel mai rău caz o să atingă culmea, apoi va slăbi din amplitudine. Când voi judeca că a venit vremea să acționăm, voi trimite după tine."

Scârba rece care pusese stăpânire pe Anastasius începuse să se îndepărteze. Tatăl lui nu renunțase să spere; prin urmare nici el nu avea voie.

„Ți-am aranjat o escortă", i-a spus Arsenius energic. „Doisprezece dintre cei mai buni oameni ai mei. Vino, te voi însoți până la grajduri."

Cele douăsprezece gărzi încălecaseră și erau pregatite, înarmați cu săbii, sulițe și ghioage. Anastasius nu trebuia să-și facă probleme legate de securitate pe drumurile periculoase. Calul lui stătea alături, zvârlind din cap nerăbdător – un animal puternic și sprinten; Anastasius a recunoscut armăsarul preferat al tatălui său.

„Mai ai încă două sau trei ore de lumină – suficiente cât să-ți asigure un start bun", i-a spus Arsenius. „Nu vor veni după tine astăzi, căci nu au cum să știe că tu bănuiești ceva, iar Leon cu siguranță va fi precaut și va întocmi o dispoziție oficială ca să te aresteze. Se va face dimineață până când vor începe să te caute și vor încerca prima oară la Sfântul Marcellus. Până se vor gândi să vină aici, vei fi demult departe."

Cuprins de o îngrijorare bruscă, Anastasius a întrebat: „Dar tu, Tată?"

„Nu au niciun motiv să mă suspecteze. Dacă vor încerca să-mi pună întrebări despre domiciliul tău, vor descoperi că au apucat lupul de coadă."

Tatăl și fiul s-au îmbrățișat.

Mi se întâmplă asta cu adevărat? se minuna Anastasius. Lucrurile se mișcau atât de repede că îl zăpăciseră.

„Dumnezeu fie cu tine, fiule", i-a spus Arsenius.

„Și cu tine, Tată." Anastasius a încălecat și și-a întors calul rapid ca tatăl său să nu-i vadă ochii jucându-i în lacrimi. Chiar dincolo de poartă, s-a mai întors odată pentru a mai arunca o privire. Soarele apunea, împrăștiind umbre alungite peste pantele dulci ale colinelor romane, pictând cu nunațe roșu-aurii scheletele maiestuoase ale Forumului și Colosseumului.

Roma. Toate lucrurile pentru care muncise, tot ceea ce-i păsa se afla între zidurile sacre ale acesteia.

Ultimul lucru pe care l-a văzut a fost chipul tatălui său – chinuit, însă ferm și statornic, dându-i încredere precum piatra Sfântului Petru.

„Membrum putridum et insanibile, ferro excommunicationis a corpore Ecclesiae abscidamus..."

La umbra răcoroasă și întunecată a Bazilicii Laterane, Ioana îl asculta pe Leon rostind cuvintele solemne și înfiorătoare prin care îl excomunica pe Anastasius din sânul Sfintei Mame a Bisericii pentru vecie. A remarcat că Leon folosise *excommunicatio minor,* forma minoră de excomunicare, prin care celui condamnat i se interzicea să primească ori să administreze împărtășania (cu excepția ultimei ceremonii, de la care niciun suflet viu nu putea fi privat), însă nu și relațiile cu semenii creștini. *E adevărat,* își zicea Ioana, *Leon are un suflet mărinimos.*

Toată preoțimea Romei și supușii acestora fuseseră strânși la un loc ca să fie martori la ceremonia solemnă; chiar și Arsenius era prezent, căci nu și-ar fi periclitat cu mâna lui funcția de episcop de Horta, opunându-se de prisos în mod public. Desigur că Leon îl bănuia că fusese complice la fuga fiului său din fața justiției. Însă nu avea nicio dovadă ca să susțină o asemenea acuzație și nici nu avea vreun alt temei să se plângă de el, din moment ce bineînțeles că nu era nicio crimă doar în a fi tatăl acuzatului.

Când lumânarea ce reprezenta sufletul nemuritor al lui Anastasius a fost aruncată și stinsă în țărână, Ioana a simțit o înțepătură neașteptată de tristețe. *Ce pierdere tragică,* și-a zis. O minte atât de strălucitoare ca a lui Anastasius ar fi putut fi folosită ca să facă atât de mult bine, dacă inima nu i-ar fi fost răvășită de o ambiție obsedantă.

Capitolul 26

Construirea Zidului Leonin, cum era numit acum edificiul de toată lumea, înainta în mare grabă. Incendiul ce avusese ca scop distrugerea acestuia îi vătămase în fapt prea puțin; schelele din lemn folosite de lucrători arseseră până la pământ și unul dintre bastioanele de la apus fusese foarte rău afumat, însă astea erau toate stricăciunile. Problemele care năpăstuiseră proiectul de la început acum, slavă Domnului conteniseră. Oamenii au continuat să lucreze constant și pe timpul iernii și în primăvara următoare, căci vremea fusese blagoslovit de blândă, caracterizându-se prin zile lungi, răcoroase și însorite fără niciun strop de ploaie. De la cariere soseau provizii constante de piatră de bună calitate, iar lucrătorii de pe diferite domenii ale campagna pontificale se simțeau în largul lor la treabă, muncind umăr la umăr într-o armonie productivă.

Până la Rusalii rândul de piatră din vârf atingea înălțimea unui om. Acum nimeni nu mai considera proiectul o nebunie; nimeni nu se mai plângea de banii și de timpul cheltuit. Romanii se umflau în pene de rezultatul grandios care amintea de zilele străvechi ale imperiului, când asemenea minunății arhitectonice erau la ordinea zilei

și nu o raritate. Când vor termina, zidul va fi magnific, monumental, o barieră impozantă pe care nici chiar sarazinii nu vor putea să o escaladeze ori să o spargă.

Însă timpul gonea. La Calendele lui iulie, mesagerii au sosit în oraș cu vești înspăimântătoare: o flotă sarazină se adunase la Totarium, o insulă micuță departe de coasta de est a Sardiniei, și pregătea un alt atac asupra Romei.

Spre deosebire de Sergius, care ar fi ridicat privirile spre cer și ar fi apelat la puterea rugăciunii ca să apere orașul, Leon a ales o cale de acțiune mai agresivă. A trimis vorbă imediat la marele oraș maritim Napoli, cerând o flotă de corăbii înarmate ca să înfunte inamicul pe mare.

Ideea era îndrăzneață și riscantă. Napoli datora oficial supunere față de Constantinopol, deși în realitate era un oraș independent de ani de zile. Ducele de Napoli va ajuta Roma la ceas de nevoie? Sau va profita de ocazie și își va uni forțele cu sarazinii și îi vor ataca pe romani în numele patriarhatului oriental? Planul era plin de pericole. Însă ce alternativă aveau?

Timp de zece zile orașul a vegheat într-o așteptare tensionată. Când în cele din urmă flota napolitană a sosit la Porto, la gura Tibrului, Leon a purces cu precauție să o întâlnească acompaniat de un cortegiu numeros de gărzi pontificale sub comanda lui Gerold înarmate până-n dinți.

Temerile romanilor fuseseră potolite când Cezar, comandantul flotei, s-a prosternat chiar el înaintea lui Leon și i-a sărutat umil picioarele. Ușurat în oarecare măsură, lucru pe care nu l-a lăsat să se vadă, Leon l-a binecuvântat pe Cezar, obligându-se solemn ca trupurile sacre ale apostolilor Petru și Pavel să-l protejeze.

Supraviețuiseră primei mișcări hazardate a sorții; de următoarea depindea viitorul tuturor.

În dimineața următoarea flota sarazină și-a făcut apariția. Velele latine întinse la infinit se răspândeau de-a lungul orizontului ca niște gheare deschise. Ioana le număra sumbră – cincizeci, cincizeci și trei, cincizeci și șapte – și tot mai veneau – optzeci, optzeci și cinci, nouăzeci – existau atâtea corăbii pe lumea asta? – o sută, o sută zece, o sută douăzeci! *Deo, juva nos!* Ambarcațiunile napolitanilor numărau doar șaizeci și una; cu șase galere romane, încă în stare bună de funcționare, însumau în total șaizeci și șapte. Se aflau în inferioritate numerică de aproape doi la unu.

Leon stătea în picioare pe treptele bisericii Sfânta Aurea și îi conducea pe cetățenii speriați din Porto în rugăciune. „Doamne, Tu cel care l-ai salvat pe Petre de la înec când mergea pe valuri, Tu, care l-ai scăpat pe Pavel de adâncimile mării, auzi-ne. Recunoaște puterea armatelor Tale de credincioși supuși, care luptă contra dușmanilor bisericii Tale, ca prin victoria lor numele Tău sfânt să fie proslăvit de toate națiunile."

În aerul liber, vocile oamenilor reverberau într-un „Amin" răsunător.

Cezarul urla ordine în gura mare de pe puntea unui velier din primul rând. Napolitanii se repezeau în vâsle, cu mușchii încordați. Un moment, galerele greoaie au rămas nemișcate în apă. Apoi, cu un vaier monstruos de scârțâit de grindă, corabia s-a urnit din loc. Cele două rânduri de vâsle s-au ridicat și s-au scufundat iar s-au ridicat și s-au scufundat, licărind ca giuvaerele; vântul a umflat pânzele și galerele colosale înaintau, provele lor placate cu fier despicând apa de culoarea turcoazului în două sulițe gemene de spumă.

Corăbiile sarazinilor le veneau în întâmpinare. Însă înainte ca cele două flote opuse să atace, un tunet asurzitor a semnalat ajunul unei furtuni. Cerul se înnegrea pe măsură

ce norii se ridicau rapid dinspre mare. Velierele napolitane cu pânzele umflate până la refuz ar fi reușit să se întoarcă în port la adăpost. Însă ambarcțiunile sarazinilor, meșteșugite cu borduri joase pentru viteză și manevrabilitate în bătălie, erau prea fragile ca să navigheze prin furtună. Se înclinau și se ridicau pe valurile înalte, legănate puternic ca niște bucăți de scoarță, ramele lor din metal lovind în corăbiile surori, sfărâmându-le.

Câteva corăbii s-au îndreptat spre port, însă imediat ce au atins pământul, au fost luate de valuri pe sus și înălțate. Măturați de furia violentă care urmează terorii, romanii le-au măcelărit echipajele fără milă, trăgându-i din corăbiile lor și atârnându-i în știeangurile construite în mare pripă de-a lungul țărmului. Martori la soarta camarazilor săi, celelalte corăbii sarazine s-au retras disperați în largul mării, unde erau zdrobiți de valurile gigantice, rostogolitoare.

În momentul neașteptatei victorii, Ioana îl studia pe Leon. Stătea pe treptele bisericii, cu brațele în sus și ochii ridicați spre cer recunoscător. Arăta ca un sfânt, beatic, ca și cum ar fi fost atins de o prezență divină.

Poate că e capabil să facă miracole, și-a zis ea. Genunchii i s-au îndoit ascultători când s-a înclinat în fața lui.

„Victorie! Victorie la Ostia!" Veștile erau anunțate triumfător în gura mare pe străzi. Romanii năvăliseră pe străzi, magaziile pontificale fuseseră larg deschise, iar vinul curgea liber; timp de trei zile orașul s-a lăsat în voia petrecerilor frenetice și a beției.

Cinci sute de sarazini au mărșăluit spre oraș prin fața mulțimii batjocoritoare, ostile. Mulți fuseseră pietruiți sau hăcuiți mortal pe traseu. Supraviețuitorii, cam vreo trei sute la număr, au fost duși în lanțuri într-o tabără din Câmpia Neroniană, închiși și puși să muncească la Zidul Leonin.

Cu ajutorul acestor brațe suplimentare, zidul se înălța mai rapid. În trei ani de zile a fost complet terminat – o capodoperă de inginerie medievală, cea mai extraordinară construcție pe care orașul o văzuse de mai bine de patru sute de ani. Întregul teritoriu al Vaticanului era încercuit de o structură mai groasă de trei metri și jumătate și înaltă de peste doisprezece metri, apărată de patruzeci și patru de turnuri masive. Zidul era prevăzut cu două galerii separate, una deasupra celeilalte; galeria inferioară era susținută de o serie de arcade grațioase ce se deschideau înăuntru. Se intra prin trei porți: Posterula Sant'Angeli, Posterula Saxonum, botezată astfel căci se deschidea în cartierul saxon, și Posterula San Peregrinus, poarta principală prin care viitoarele generații de regi și prinți vor trece ca să se închine la sfintele moaște ale Sfântului Petru.

Deși zidul era o construcție remarcabilă, nu reprezenta decât începutul planurilor ambițioase ale lui Leon pentru oraș. Dedicându-se „restaurării tuturor locașurilor sfinte", Leon s-a îngajat într-un plan măreț de reconstrucție. Zgomotul nicovalelor răsuna zi și noapte prin tot orașul căci lucrările se derulau în bisericile orașului. Bazilica arsă a saxonilor a fost restaurată, ca și biserica frisciană San Michele și biserica Sancti Quatro Coronati, al cărui cardinal Leon fusese cândva.

Dar cel mai important dintre toate, Leon începuse lucrările de restaurare la bazilica Sfântul Petru. Porticul ars și înnegrit de fum a fost în întregime reconstruit; ușile, jefuite de metalele lor prețioase de către sarazini, au fost acoperite cu foi noi din argint pe care nenumărate istorii sacre au fost gravate cu o măiestrie uimitoare. Comoara imensă furată de sarazini a fost înlocuită: altarul înalt a fost acoperit cu foi noi din argint și aur și decorat cu un crucifix din aur masiv încrustat cu perle, smaralde și diamante;

deasupra lui, bolta din argint, ce cântărea peste patruzeci și cinci de kilograme, era montată pe patru stâlpi impresionanți din cea mai imaculată marmură travertin, împodobiți cu crini auriți. Altarul era luminat cu lămpi agățate de lănțișoare din argint, garnisite cu globuri aurii, flacările lor pâlpâitoare ilumânând o veritabilă comoară de potiruri cu pietre nestemate, strane înflorate din argint, tapițerii somptuoase și draperii din mătase. Bazilica uriașă strălucea grandioasă eclipsându-i măreția de odinioară.

Observând sumele mari de bani care se scurgeau din visteria pontificală, Ioana își făcea griji. Indiscutabil Leon crease un sanctuar de o frumusețe năucitoare. Însă majoritatea celor care trăiau fără să ia cunoștință de această măreție strălucitoare își duceau existența abrutizați, într-o sărăcie degradantă. O singură foaie din argint masiv a bazilicii, topită în monezi, ar fi hrănit și îmbrăcat populația din Campus Martius timp de un an de zile. Venerarea lui Dumnezeu impunea cu adevărat un asemenea sacrificiu?

Cu o singură persoană din lumea asta îndrăznea Ioana să aducă în discuție această chestiune. Când a făcut-o, Gerold a meditat la rece înainte de a răspunde. „Am auzit argumentându-se", a rostit el în cele din urmă, „că frumusețea unui locaș sfânt le pune la dispoziție credincioșilor un altfel de hrană – mâncare pentru suflet, nu pentru trup."

„E greu să auzi vocea lui Dumnezeu când mațele îți ghiorăie de foame."

Gerold a dat din cap drăgăstos. „Nu te-ai schimbat. Îți aduci aminte de vremurile în care l-ai întrebat pe Odo cum poate fi sigur că Învierea a avut loc, din moment ce nu existase niciun martor ocular?"

„Da." Ioana și-a strâns mâna mâhnită. „Și îmi amintesc și cum mi-a răspuns."

„Când am văzut ce rană îți făcuse Odo", i-a spus Gerold, „am vrut să-l lovesc – și aș fi făcut-o, dacă nu aș fi știut că nu ar fi făcut decât să-ți înrăutățească situația."

Ioana a zâmbit. „Întotdeauna ai fost protectorul meu."

„Iar tu", a tachinat-o el, „ai avut întotdeauna sufletul unui eretic."

În permanență fuseseră în stare să vorbească în felul ăsta, fără să fie stânjeniți de restul lumii. Făcea parte din intimitatea specială care îi legase încă de la început.

Acum el o privea cu o căldură familiară. Ioana era conștientă că este îndrăgostită de el nebunește; îi simțea apropierea ca pe o atingere pe pielea goală. Însă își ascundea trăirile cu abilitate.

A arătat cu degetul spre mormanul de petiții de pe masa dintre ei. „Trebuie să merg să-i ascult pe acești petiționari."

„Nu Leon ar trebui să facă asta?" a întrebat-o Gerold.

„M-a rugat să mă ocup eu."

În ultimul timp Leon îi delegase din ce în ce mai multe responsabilități zilnice, așa încât el să se poată dedica trup și suflet planurilor permanente de reconstrucție. Ioana devenise ambasadoarea lui Leon în fața poporului; era o apariție atât de obișnuită privind îndatoririle sale caritabile din diferitele zone ale orașului, că peste tot era aclamată ca fiind „micul Papă" și salutată cu o doză din afecțiunea ce-i era rezervată doar lui Leon.

Când s-a întins după mormanul de hârtii, mâna lui Gerold i-a mângâiat-o pe a ei. Și-a retras mâna violent, ca arsă. „Eu... mai bine aș pleca", i-a spus stângace.

Era nespus de ușurată, și un pic dezamăgită că el nu a ieșit după ea.

Încurajată de succesul Zidului Leonin și de lucrările de renovare ale bazilicii Sfântul Petru, popularitatea lui Leon

se avânta spre culmi. *Restaurator Urbis,* era numit, Restauratorul Orașului. Oamenii spuneau că e un al doilea Hadrian, un alt Aurelius. Oriunde se îndrepta, mulțimile îl ovaționau. Roma răsuna de preamăririle sale.

Așa era, peste tot, numai în palatul de pe colina Palatină nu, unde Arsenius aștepta cu o nerăbdare crescândă ziua în care îl putea chema pe Anastasius acasă.

Lucrurile nu mergeau așa cum se așteptase. Nu era cale să-l detroneze pe Leon, așa cum inițial Arsenius sperase, și nădejdea că tronul o să rămână vacant ca urmare a unui accident mortal fericit era și mai mică: sănătos și viguros, Leon prezenta toate semnele unui om care va trăi veșnic.

Acum soarta familiei suferise o altă lovitură. Cu o săptămână în urmă, cel de-a doilea fiu al lui Arsenius, Eleutheris, murise. Călărea pe Via Rect când un porc s-a aruncat între picioarele calului; animalul s-a împiedicat, iar Eleutheris a căzut, tăindu-se la coapsă. La început nimeni nu și-a făcut griji, căci rana era superficială. Însă necazurile s-au ținut lanț. Rana s-a infectat. Arsenius l-a chemat pe Ennodius, care i-a luat sânge din belșug lui Eleutheris, însă nu a ajutat la nimic. În două zile fiul său s-a prăpădit. Arsenius a ordonat grabnic să fie găsit proprietarul porcului; când l-au descoperit Arsenius i-a tăiat gâtul de la o ureche până la cealaltă. Însă o asemenea răzbunare nu-i ținea de cald prea tare, căci nu avea cum să-l mai aducă pe Eleutheris înapoi.

Nu că s-ar fi pierdut o prea mare dragoste între tată și fiu. Eleutheris era opusul fratelui său – moale, leneș și indisciplinat; chiar de când era copil a luat în zeflemea oferta lui Arsenius de a fi educat într-o biserică selectă în schimbul satisfacțiilor imediate ale unei existențe mirene – femei, vin, jocuri de noroc și alte forme de depravare.

Nu, Arsenius nu-l jelise pe Eleutherius pentru bărbatul care fusese ori care ar fi putut să devină în timp, ci pentru ceea ce reprezentase el: o altă ramură a arborelui familiei, o ramură care ar fi putut totuși să poarte fructe promițătoare.

De secole întregi reprezentau prima familie din Roma. Obârșia lui Arsenius se trăgea în linie directă din Cezar Augustus. Cu toate acestea, ilustra moștenire fusese pătată de eșec, căci niciunul dintre nobilii săi fii nu dobândise trofeul final al Romei: Tronul Sfântului Petru. Câți bărbați neînsemnați se așezaseră pe tronul acela, se gândea Arsenius cu amărăciune, și cu ce rezultate tragice? Roma, cândva minunea lumii, fusese afundată în ruină și decadență rușinoasă. Bizanțul îi sfida deschis, arătând spre splendoarea strălucitoare a Constantinopolului. Cine altcineva, dacă nu un membru al familiei lui Arsenius, descendent al lui Cezar, ar fi putut să aducă orașul înapoi la măreția lui de odinioară?

Acum Eleutherius murise, iar Anastasius era ultimul descendent, singura șansă de a-i reda familiei și Romei onoarea.

Iar Anastasius era exilat pe teritoriile francilor.

Arsenius simțea cum disperarea absolută punea stăpânire pe el. S-a scuturat brusc, ca și cum ar fi vrut să scape de o mantie nedorită. Măreția nu se însoțea cu șansa, ci punea mâna pe ea. Cei care voiau să stăpânească trebuiau să fie dispuși să plătească prețul puterii, oricât de mare ar fi fost acesta.

În timpul slujbei din ziua sărbătorii Sfântului Ioan Botezătorul, Ioana a fost prima care a remarcat că era ceva în neregulă cu Leon. Mâinile îi tremurau când a primit ofranda și s-a bâlbâit fără să-i stea în obicei la *Nobis quoque pecatoribus*.

Când Ioana l-a descusut după aceea, el și-a negat simptomele punându-le pe seama unui val de căldură și a indigestiei.

A doua zi nu s-a simțit mai bine și nici în următoarea și nici după aceea. Îl durea capul în permanență și se plângea că are dureri ca niște arsuri în palme și în tălpi. În fiecare zi își pierdea forțele câte puțin; în fiecare zi depunea mai mult efort ca să se ridice din pat. Ioana era alarmată. A încercat orice remediu pe care-l știa pentru durerile pustiitoare. Nu-l ajuta nimic. Leon continua să se apropie încetișor de moarte.

Vocile corului se înălțau sonore în *Te Deum,* imnul de încheiere al slujbei. Chipul lui Anastasius se păstrase inexpresiv, încercând să nu se strâmbe la auzul acordurilor. Nu se obișnuise nicicum cu incantațiile francilor, ale căror tonuri străine îi zgâriau urechile precum croncănitul ciorilor. Amintindu-și armonia dulce și pură a cântecelor romane, Arsenius a simțit cum îl împunge un dor nebun de casă.

Nu că și-ar fi irosit timpul aici în Aachen. Urmând instrucțiunile tatălui său, Anastasius se preocupase să câștige sprijinul împăratului. Începuse să-i curteze pe prietenii și intimii lui Lothar și să se facă chiar el plăcut de soția lui Lothar, Ermengard. Pe nobilii franci îi fermecase și îi măgulea asiduu, impresionându-i pe toți cu cunoștințele sale din Scriptură și în special cu cele de greacă – o înzestrare rară. Ermengard și prietenii ei făceau demersuri pe lângă împărat, iar Anastasius a fost admis din nou în prezența acestuia. Orice îndoieli sau resentimente ar fi arborat cândva Lothar împotriva lui acum fuseseră uitate; Anastasius se bucura încă odată de încrederea și sprijinul împăratului.

Am făcut tot ce mi-a cerut Tata, chiar mai mult. Însă când îmi voi primi răsplata? Erau momente, ca acesta, când Anastasius se temea că ar fi putut să fie lăsat să se stingă pentru eternitate în acest teritoriu izolat rece, barbar.

Întorcându-se după slujbă la camerele lui, a descoperit că i sosise o scrisoare în absența lui. Recunoscând scrisul tatălui său, a pus mâna pe un cuțit și i-a tăiat sigiliul nerăbdător. A citit primele rânduri și a scos un țipăt triumfător.

A sosit vremea, îi scrisese tatăl său. *Vino și revendică-ți destinul.*

Leon stătea întins pe o parte în patul lui, cu genunchii aduși spre piept, suferind de dureri ascuțite de stomac. Ioana îi preparase o băutură emolientă din albușuri de ou bătute cu lapte dulce la care adugase un pic de chimen dulce drept carminativ. Îl supraveghea în timp ce bea.

„A fost bun", i-a zis Leon.

Aștepta să vadă dacă o să stea tot culcat. Și așa a și rămas și a dormit mai liniștit ca în ultimele săptămâni. Câteva ore mai târziu, când s-a trezit, se simțea mai bine.

Ioana s-a hotărât să-l supună unui regim cu această poțiune, limitându-i restul de mâncăruri și băuturi.

Waldipert a protestat. „E atât de slăbit; fără îndoială are nevoie de ceva mai consistent ca să își păstreze forțele."

Ioana i-a răspuns fermă. „Tratamentul îl ajută. Nu trebuie să mai mănânce altceva în afară de această băutură."

Văzând privirea hotărâtă din ochii ei, Waldipert a bătut în retragere. „Cum spui tu, Nomenclator-ule."

Pe parcursul unei săptămâni starea lui Leon a continuat să se îmbunătățească. Durerile i-au dispărut, i-a revenit culoarea în obraji, părea chiar că își recăpăta o parte din vechea lui energie. Când Ioana i-a adus doza de seară a poțiunii tămăduitoare, Leon se uita cu jale la amestecul cu lapte.

„Ce ai zice de un pateu cu carne în schimb?"

„Vă recăpătați pofta de mâncare – un semn bun. Oricum e mai bine să nu grăbim lucrurile. O să mai trec să vă văd de dimineață; dacă tot vă e foame, o să vă las să gustați niște supă deasă."

„Despotule", i-a răspuns Leon.

Ea a surâs. Era bine că o ironiza din nou.

* * *

Dimineața următoare devreme, a ajuns la Leon ca să descopere că acesta era iarăși suferind. Zăcea în pat gemând, durerea fiind prea acută ca să-i poată răspundă când a vorbit cu el.

Ioana i-a preparat rapid o altă doză din poțiunea emolientă. În timp ce o pregătea, ochii i-au căzut pe o farfurie goală cu frimituri de pe masa de lângă pat.

„Ce e asta?" l-a întrebat pe Renatus, șambelanul personal al lui Leon.

„De ce întrebați, a fost pateul cu carne pe care i l-ați trimis", i-a răspuns băiatul.

„Nu am trimis nimic", a spus Ioana.

Renatus era încurcat. „Dar... milord Vicedominus a spus că l-ați comandat special."

Ioana îl privea pe Leon chircit de durere. O bănuială înfiorătoare a pus stăpânire pe ea.

„Fugi!" i-a spus lui Renatus. „Cheamă gărzile și pe superista. Să nu-l lase pe Waldipert să părăsească palatul."

Băiatul a șovăit doar o clipă, apoi a ieșit în fugă din cameră.

Cu mâini tremurânde, Ioana a preparat un vomitiv puternic din muștar și rădăcină de soc, strecurând amestecul cu linguriță în gura încleștată a lui Leon. După câteva momente, l-a apucat criza, întregul său trup se zbătea în convulsii, însă nu a dat afară decât puțină fiere verzuie.

Prea târziu. Otrava i-a părăsit stomacul. Ioana observa neputincioasă cum își începuse deja lucrarea fatală, încleștând mușchii maxilarului și gâtului lui Leon, strangulându-l.

Disperată a încercat să se gândească la altceva.

Gerold a ordonat ca fiecare încăpere din palat să fie percheziționată. Waldipert nu era nicăieri de găsit. A fost declarat pe loc criminal și fugar, iar pe toată raza orașului și prin împrejurimile rurale s-a instituit o vânătoare intensivă. Însă îl căutau în zadar; Waldipert dispăruse de-a binelea.

Chiar când se aflau pe punctul să renunțe la urmărire, au dat de el. Plutea în Tibru, cu gâtul spintecat de la o ureche până la cealaltă, cu o grimasă de surpriză înțepenită pe chip.

Preoțimea și oficiali superiori ai Romei erau strânși în dormitorul apostolic. Se îngrămădiseră strânși unul într-altul ca și cum apropierea lor i-ar fi alinat.

Lămpile cu ulei din mac ardeau slabe în grăsimea lor argintie. La prima geană de lumină a zorilor, șambelanul senior venise să le stingă. Ioana îl privea pe bătrân cum slăbea cablurile și cobora inelele cu o grijă ieșită din comun ca niciun strop din substanța prețioasă să nu fie risipită. Gesturile domestice modeste păreau atât de ne la locul lor în atmosfera încărcată a încăperii.

Ioana nu se așteptase ca Leon să reziste încă o noapte. Încetase demult să mai răspundă la auzul vocii sau la atingere. Ore întregi respirația lui a urmat același tipar inexorabil, devenind constant mai zgomotoasă și mai greoaie până când a atins un crescendo alarmant, apoi a încetat brusc. A urmat o pauză în timpul căruia niciunul din cei prezenți în cameră nu a răsuflat; apoi ciclul îngrozitor a luat-o de la capăt.

Ioanei i-a atras atenția o bucată de cârpă fluturând. În partea cealaltă a încăperii Eustathius, vicarul, plângea, apăsându-și gura cu poalele mânecii ca să înăbușe sunetul.

Leon a expirat lung și zgomotos, apoi s-a liniștit. Tăcerea se tot prelungea. Ioana a făcut semnul crucii

deasupra patului. Viața dispăruse de pe chipul lui Leon. I-a închis ochii, apoi a căzut în genunchi lângă pat.

Eusthatius plângea de durere. Episcopii și optimates au îngenunchiat să se roage. Paschal, primicerius-ul, s-a închinat, apoi a plecat să ducă veștile celor care așteptau afară.

Leon, *Pontifex Maximus, Servus Servorum Dei,* Întâiul Episcop al Bisericii și Suveran Pontif al Bisericii Apostolice a Romei, era mort.

Dincolo de zidurile Patriarchium-ului, începuseră bocetele.

Leon a fost îngropat în bazilica Sfântul Petru, în fața altarului unui nou paraclis, pe care i-l dedicaseră. Morții se îngropau rapid în această perioadă a anului, căci indiferent cât de sfânt ar fi fost sufletul care-l sălășluise, trupul nu ar fi rezistat prea mult fără să se decompună în arșița lui iulie roman.

La scurt timp după înmormântare, triumviratul aflat la conducere a proclamat că în trei zile vor avea loc alegerile apostolice. Cu Lothar la nord, sarazinii la sud și lombarzii și Bizanțul de o parte și alta, situația Romei era prea precară ca să-și permită ca Tronul Sfântului Petru să mai rămână vacant.

Prea curând, medita Arsenius cu mâhnire de îndată ce a auzit veștile. *Alegerile sunt prea curând. Anastasius nu poate să ajungă înainte de această dată.* Waldipert, cârpaciul ăla nătăfleț, stricase complet lucrurile. I se dăduseră indicații explicite cum să administreze treptat otrava, în doze mici; în felul acesta Leon ar mai fi dus-o o lună sau mai mult – iar moartea lui nu ar fi ridicat nicio bănuială.

Însă Waldipert se panicase și îi administrase o doză prea mare, ucigându-l pe Leon imediat. Apoi avusese obrăznicia să vină la Arsenius ploconindu-se, cerându-i protecție. *Ei*

bine, acum legea nu mai poate ajunge până la el; deși nu în felul cum intenționase, și-a zis Arsenius.

Le ordonase oamenilor săi să-l ucidă; făcea parte din prețul pentru putere și numai cei slabi se împotmoleau să-l plătească. Însă niciodată nu fusese nevoit să lovească în cineva pe care-l cunoștea atât de bine ca pe Waldipert. Chiar dacă fusese un act dezagreabil, era imposibil de evitat. Dacă Waldipert ar fi fost prins, interogat și torturat ar fi mărturisit tot ce știa. Arsenius făcuse doar ceea ce fusese necesar ca să se protejeze pe el și familia lui. Ar fi distrus pe oricine i-ar fi amenințat siguranța sa si a familiei sale, zdrobindu-l așa cum cineva strivește între unghii un purice care l-a pișcat.

Cu toate acestea, moartea lui Waldipert îl deprimase și îl tulburase. Asemenea acte violente, deși necesare, își cer tributul inevitabil.

Cu un efort de voință, Arsenius și-a orientat gândurile spre chestiuni mai presante. Absența fiului său complicau afacerile; alegerea sa ca Papă va fi acum mai dificilă, însă nu imposibilă. Primul lucru întreprins era să îl facă pe Eustathius, vicarul, să schimbe sentința de excomunicare împotriva lui. Pentru asta se impuneau niște manevre politice.

Ridicând de pe birou un clopoțel din argint bătut cu pietre prețioase, Arsenius și-a chemat secretarul. Avea multe de făcut și era prea puțin timp pentru toate.

În farmacia sa din Patriarchium, Ioana stătea la masa de lucru, zdrobind în mojar într-o pudră fină florile uscate de isop. Răsucea și pisa, răsucea și pisa; mișcările familiare ale mâinii și încheieturii erau un balsam alintător pentru mâhnirea care-i sfărâma inima.

Leon era mort. Părea imposibil. Fusese atât de plin de energie, atât de viguros; se arătase încrezător pe sine. Dacă ar fi trăit, ar fi putut să facă atât de multe pentru a scoate

Roma din mocirla de ignoranță și sărăcie în care se bălăcea de secole; avea și dorință dar și voință. Nu a avut însă timp.

Ușa s-a deschis și a intrat Gerold. I-a întâlnit ochii, simțindu-i prezența la fel de pătrunzător ca și cum ar fi atins-o.

„Tocmai am primit de știre", i-a spus răstit. „Anastasius a plecat din Aachen."

„Doar nu crezi că vine aici?"

„Ba da. Altfel de ce ar părăsi curtea împăratului atât de subit? Vine să revendice tronul care i-a fost refuzat acum șase ani."

„Dar fără îndoială că nu poate fi ales; este excomunicat."

„Arsenius încearcă să-l convingă pe vicar să schimbe sentința de excomunicare."

„Benedicite!" Astea erau niște vești foarte proaste. După anii de exil la curtea imperială, Anastasius era cu certitudine, mai mult ca niciodată, omul împăratului. Dacă era ales, puterea lui Lothar se va extinde asupra Romei și a tuturor teritoriilor acesteia.

Gerold i-a spus: „Nu o să uite că ai vorbit împotriva lui la alegerea lui Leon. Pentru tine va fi periculos să rămâi la Roma cu el Papă. Nu e omul care să ierte un afront."

Această constatare ce venea ca o ultimă picătură a emoțiilor sale încă vii după moartea lui Leon era prea mult. Ochii Ioanei îi jucau în lacrimi.

„Nu plânge, sufletul meu." Brațele lui Gerold o încercuiseră, puternice, sigure, mângâietoare. Buzele lui îi conturau tâmplele, obrazul, electrizând-o drept răspuns. „Cu siguranță ai făcut destule, ai sacrificat destule. Vino cu mine și vom trăi așa cum am intenționat întotdeauna – împreună, ca soț și soție."

A văzut o strălucire năucitoare a feței lui aproape de a ei, după care el o sărută.

„Spune da", o îndemna violent. „Spune da."

Se simțea ca și cum ar fi fost trasă sub nivelul rațiunii sale și purtată de un curent puternic de dorință. „Da", a murmurat ea, aproape înainte de a-și fi dat seama ce spunea. „Da."

Vorbise fără putere de voință, răspunzând impulsiv forței pasiunii sale. Însă de îndată ce cuvintele i-au ieșit din gură, o pace sufletească imensă s-a așternut peste ea. Decizia fusese luată și părea și corectă și inevitabilă.

El s-a aplecat să o sărute din nou. Exact atunci clopotul a sunat convocându-i pe toți la masa de prânz. O clipă mai târziu, dincolo de ușă se auzeau voci și pași grăbiți.

S-au despărțit grabnic, cu dezmierdări susurate, promițându-și să se întâlnească din nou după alegerile pontificale.

În ziua alegerilor, Ioana s-a dus să se roage în bisericuța englezească care fusese a ei de când sosise prima oară la Roma.

Arsă până la temelii în timpul grozavului incendiu, biserica fusese reconstruită cu materiale luate din templele și monumentele străvechi ale Romei. Când Ioana a îngenunchiat în fața marelui altar, a văzut că piedestalul de marmură pe care stătea purta semnele inconfundabile ale lui Magna Mater, zeița antică a pământului, venerată de triburile de păgâni din vremuri imemoriale. Sub desenul grosolan era inscripționat în latină: „Pe această marmură tămâie i s-a oferit zeiței." Evident, când dala uriașă de marmură fusese adusă aici, nimeni nu-i înțelesese simbolul ori inscripția. Nu era un fapt tocmai surprinzător, căci mulți preoți romani abia dacă erau culți, incapabili să descifreze inscripțiile străvechi, cu atât mai puțin să le priceapă sensul.

Distonanța dintre altarul sacru și fundamentul său păgân i s-a părut Ioanei un simbol perfect al propriei persoane:

preot creștin ce visase în continuare la zeii păgâni ai mamei sale; bărbat în ochii lumii, era chinuită de sufletul său secret de femeie; căutător al credinței, era sfâșiată între dorința ei de-al cunoaște pe Dumnezeu și spaima că Acesta s-ar putea să nu existe. Minte și suflet, credință și tăgadă, voință și dorință. Se vor reconcilia vreodată contradicțiile dureroase ale naturii sale?

Îl iubea pe Gerold; nu exista nicio îndoială legată de asta. Însă putea să-i fie soție? Netrăind niciodată ca femeie, putea să înceapă acum, atât de târziu în viață?

„Ajută-mă, Doamne", se ruga Ioana, ridicându-și ochii spre crucifixul din argint din vârful altarului. „Arată-mi calea. Dă-mi de știință ce trebuie să fac. Bunule Dumnezeu! Ridică-mă în lumina Ta strălucitoare!"

Cuvintele zburau spre cer, însă spiritul îi rămânea pe pământ, împovărat de incertitudine.

O ușă s-a deschis scârțâind în spatele ei. S-a întors pe loc în fața altarului ca să zărească un cap strecurat prin deschizătură retrăgându-se rapid.

„E aici!" a strigat o voce. „L-am găsit!"

Inima îi bubuia cuprinsă de o teamă subită. Era posibil ca Anastasius să fi acționat împotriva ei așa de repede? S-a ridicat în picioare.

Ușile s-au deschis în lături și cei șapte *proceres* au intrat, după ei veneau acoliții ce purtau stindardele ordinului acestora. Erau urmați de cardinali și apoi de cei șapte optimates ai orașului. Când Ioana l-a zărit pe Gerold printre ei a fost sigură că nu va fi arestată.

Într-o procesiune agale delegația înainta pe culoar și s-a oprit în fața Ioanei.

„John Anglicus." Paschal, primicerius-ul, i s-a adresat pe un ton formal. „Prin voința lui Dumnezeu și a poporului roman, ai fost ales Suveran Pontif al Romei, Episcop al Bisericii Romane."

Apoi s-a prosternat înaintea ei și i-a sărutat picioarele.

Ioana îl privea ne venindu-i să creadă. Era un fel de glumă proastă? Sau o capcană să o momească ca să-și exprime lipsa de loialitate față de noul Papă?

S-a uitat la Gerold. Fața lui era încordată și cumplit de serioasă când a căzut în genunchi în fața ei.

Rezultatul alegerilor luase pe toată lumea prin surprindere. Facțiunea imperială, condusă de Arsenius, îl susținuse îndârjit pe Anastasius. Gruparea apostolică contracarase nominalizându-l pe Hadrian, preot al bisericii Sfântul Marcu. Acesta nu era genul de conducător care să inspire încredere. Rotofei și scund, cu o față desfigurată de vărsat, stătea în fața adunării cu umerii căzuți, ca și cum ar fi fost deja înconvoiați de responsabilitatea care fusese plasată asupra lui. Era un bărbat pios, un preot bun, însă foarte puțini l-ar fi ales să fie liderul spiritual al omenirii.

În mod limpede Hadrian fusese de acord cu opinia generală, căci surprinzător își retrăsese singur numele după lista de nominalizări, informându-i pe cei adunați că după multe rugăciuni și cugetări profunde, s-a decis să refuze distincția măreață pe care i-o vor acorda.

Acest anunț a provocat o rumoare moderată printre membrii grupării pontificale, care nu fuseseră informați din timp de decizia lui Hadrian. Sprijinitorii imperiului întâmpinaseră cu urale mișcarea. Victoria lui Anastasius părea sigură acum.

Apoi s-au înălțat vociferării din ultimul rând al adunării, unde se adunaseră rangurile inferioare ale laicilor. „John Anglicus!" strigau ei. „John Anglicus!" Paschal, primicerius-ul, a trimis gărzile să-i potolească, însă aceștia nu au făcut liniște. Își cunoșteau drepturile; constituția de la 824 dădea tuturor romanilor, mireni și preoți, bogați și săraci, dreptul de a vota în alegerile pontificale.

Arsenius a căutat să preîntâmpine această problemă neașteptată oferindu-se deschis să cumpere susținerea poporului; agenții lui circulaseră grabnic prin mulțime, mituindu-i cu vin, femei și bani. Însă chiar și aceste ademeniri puternice nu i-au convins; oamenii erau porniți împotriva lui Anastasius, pe care prea iubitul lor Papă Leon găsise de cuviință să-l excomunice. Strigau în gura mare după „micuțul Papă", prietenul și camaradul lui Leon, John Anglicus, nelăsându-se influențați.

Chiar și așa s-ar fi putut să nu iasă victorioși, căci aristocrația conducătoare nu ar fi permis ca hotărârea să-i fie dată peste cap de o mână de plebei, fie că era constituțional sau ba. Însă gruparea apostolică, văzând în această insurecție populară o ocazie nesperată de a-l împiedica pe Anastasius să ajungă la tron, și-a unit vocile cu ale poporului. Isprava se înfăptuise, iar Ioana a fost aleasă.

Anastasius și susținătorii lor își stabiliseră tabăra în afara Perugiei, la vreo 145 de kilometri de Roma, când curierul a sosit cu veștile. Anastasius abia isprăvise de citit mesajul înainte să scoată un țipăt de durere. Fără să adreseze vreun cuvânt companionilor lui uimiți, s-a întors și a intrat în cort, legând foile de la intrare că să nu intre nimeni după el.

Oamenii din escorta lui auzeau hohotele de plâns frenetice și nestăpânite venind din cort. După o vreme hohotele au devenit urlete animalice ce au continuat aproape pe toată durata nopții.

Învești mântată în mătase stacojie, țesută cu aur și așezată pe un cal buiestru și el învești mântat și cu frâie din aur, Ioana străbătea călare drumul ceremoniei către încoronarea ei. La fiecare ușă și fereastră cât de lungă era Via Sacra fluturau flamuri și stindarde în culori turbate; pe jos împrăștiaseră

mirt cu miros dulceag. Gloate de oameni care ovaționau se aliniaseră pe stradă, împingându-se înainte ca să arunce o privire noului lor Suveran Pontif.

Pierdută în propria ei reverie, Ioana abia de auzea zgomotul mulțimii. Se gândea la Matthew, la bătrânul ei pedagog Esculap, la fratele Benjamin. Toți crezuseră în ea, o încurajaseră, însă niciunul nu ar fi putut să viseze la o zi ca asta. Și ei îi venea greu să creadă.

Când s-a deghizat pentru prima oară în bărbat, când a fost acceptată printre frații din Fulda, Dumnezeu nu-Și ridicase mâna împotriva ei. Însă îi va permite El cu adevărat unei femei să asceadă la Tronul sacru al Sfântului Petru? Întrebarea i se învârtea ca o rotiță în cap.

Gărzile apostolice, conduse de Gerold, călăreau în jurul ei escortând-o. Grijuliu, Gerold nu-și lua ochii de la gloata aliniată pe stradă. Din când în când câte unul răzbătea printre rândurile de gărzi și de fiecare dată mâna lui Gerold rătăcea pe sabia prinsă la șold, pregătit să o apere pe Ioana împotriva vreunui atac. Nu a avut ocazia să scoată sabia, deși de fiecare dată câte un băgăreț voia numai să sărute tivul veșmântului Ioanei și să primească binecuvântarea ei.

În maniera aceasta, lentă și întreruptă, procesiunea lungă șerpuia printre străzi către Lateran. Soarele se afla la apogeu pe cer când au tras în fața catedralei pontificale. În timp ce Ioana descăleca, cardinalii, episcopii și diaconii și-au ocupat pozițiile în urma ei. A urcat încetișor scările și a intrat în interiorul sclipitor al impresionantei bazilici.

Suprasaturată de ritualuri antice și minuțioase, *ordo coronationis,* sau ceremonia de încoronare, a durat câteva ore. Doi episcopi au condus-o pe Ioana în sacristie unde a fost solemn gătită cu alba, dalmatica și paenula, înainte de a se apropia de marele altar ca să oficieze litania și lungul

ritual al sfințirii, sau al ungerii. În timpul recitării *vere dignum,* arhidiaconul Desiderius și doi dintre diaconii regionali au ținut deasupra capului ei o Evanghelie deschisă. Apoi a urmat slujba propriu-zisă; aceasta a durat ceva mai mult decât de obicei din pricina adăugirii numeroaselor rugăciuni și ritualuri cum ședea bine importanței ocazii.

Pe parcursul tuturor acestor manifestări Ioana stătea gravă și țeapănă, încărcată sub veșmintele liturgice, la fel de rigide din pricina aurului, ca ale unui prinț bizantin. În ciuda măreției gătelilor sale, se simțea foarte mică și nepotrivită pentru responsabilitatea enormă care fusese așezată asupra ei. Își spunea că cei care stătuseră aici înaintea ei, trebuie să fi tremurat și să se fi îndoit și ei. Și într-un fel se descurcaseră.

Însă toți fuseseră bărbați.

Eustathius, vicarul, începuse binecuvântarea finală: „Dumnezeule Atotputernic, întinde-Ți mâna dreaptă și binecuvântează-l pe servitorul Tău, John Anglicus, și toarnă asupra lui darul milosteniei Tale..."

Acum mă va binecuvânta Dumnezeu? se întreba Ioana. *Sau mânia Lui mă va trânti la pământ în momentul în care coroana pontificală îmi va fi așezată pe creștet?*

Episcopul de Ostia a înaintat purtând coroana pe o pernuță de mătase albă. Ioanei i se oprise respirația în gâtlej când a ridicat coroana deasupra ei. Apoi greutatea diademei din aur a fost așezată pe capul ei.

Nu s-a întâmplat nimic.

„Viață lungă ilustrului nostru Suveran, John Anglicus, de Dumnezeu decretat capul episcopilor noștri și Papă Universal!" a strigat Eustathius.

Corul intona *Laudes* când Ioana s-a întors cu fața spre adunare.

Ieșind pe treptele bazilicii, a fost salutată cu un răcnet tunător de bun venit. Mii de oameni stătuseră în soarele arzător ca să-și salute ore întregi proaspătul uns Papă. Prin voința lor ea va purta coroana. Acum își rosteau vrerea printr-un cor uriaș de aclamații voioase: „Papa John! Papa John! Papa John!"

Ioana și-a ridicat brațele spre ei, simțind cum spiritul i se avântă spre culmi. Epifania pe care tocmai ieri se chinuise în zadar să o obțină, acum venise pe neașteptate și nerugată. Dumnezeu a permis să se întâmple așa, ca să nu poată fi contra vrerii Lui. Toate îndoielile și temerile se risipiseră, luându-le locul o certitudine glorioasă, strălucitoare: *Acesta este destinul meu și aceștia sunt supușii mei.*

Era sanctificată de iubirea pe care le-o purta. Îi va servi în numele lui Dumnezeu tot restul zilelor vieții sale.

Și poate că până la urmă Dumnezeu o va ierta.

Stând în preajmă, Gerold privea fix la Ioana, minunându-se. Strălucea, metamorfozată de o bucurie de negrăit, chipul fiindu-i ca un felinar ce sclipea încântător. Numai el, care o cunoștea atât de bine, putea să ghicească sfințirea spiritului tainic, lăuntric, de departe mai importantă decât ceremonia formală care o precedase. Urmărind cum primea aclamațiile mulțimii, inima lui era sfâșiată de un adevăr insuportabil: o pierduse pe vecie pe femeia pe care o iubea și totuși nicicând nu o iubise mai mult.

Capitolul 27

Prima acțiune a Ioanei ca Papă a fost să facă un tur al orașului. Însoțită de un anturaj din optimates și gărzi a vizitat pe rând fiecare dintre cele șapte regiuni ecleziastice, salutând oamenii și ascultându-le plângerile și nevoile.

Apropiindu-se de finalul turneului său, Desideirus, arhidiaconul, a dirijat-o în sus pe Via Lata depărtând-o de fluviu.

„Dar Campus Martius?" a întrebat ea.

Ceilalți membrii ai anturajului apostolic s-au privit consternați. Campus Martius, regiunea mlăștinoasă, unde nu adia nicio boare, situată aproape de fluviu și terminându-se în Tibru, era cea mai săracă zonă a Romei. În vremurile glorioase ale Republicii Romane, fusese dedicată venerării zeului păgân, Marte. Acum, câinii hămesiți, cerșetorii zdrențăroși și hoții cutreierau pe străzile cândva impresionante ale acestuia.

„Nu îndrăznim să ne aventurăm acolo, Sanctitate", a protestat Desiderius. „Locul este plin de tifos și holeră."

Însă Ioana se îndrepta deja cu pași mari către fluviu, flancată de Gerold și gărzi. Desiderius și ceilalți nu au avut de ales decât să o urmeze.

Șiruri de *insulae,* barăcile strâmte ale săracilor, se înghesuiau la un loc de-a lungul străzilor murdare de pe muchia țărmului fluviului, lemnăria putrezită înclinându-se spre interior precum spinările rupte ale cailor de povară din antichitate. Unele dintre insulae se prăbușiseră; grămezile de lemn putrezit zăceau acolo unde căzuseră, blocând străduțele înguste. Deasupra se întindeau bolțile ruinate ale apeductului lui Marte, cândva una dintre minunile inginerești ale lumii. Acum pe zidurile lui dărâmate picura apă murdară care se strângea dedesubt în bălți negre, stătătoare, un teren propice pentru boli.

Grupuri de cerșetori se înghesuiau peste vase cu mâncare urât mirositoare fiartă înnăbușit pe focuri mici făcute din bețigașe și bălegar uscat. Străzile erau acoperite cu un strat de aluviuni depus în urma revărsărilor repetate ale Tibrului. Gunoaiele și excrementele astupaseră rigolele; duhoarea se înălța insuportabilă în arșița verii, atrăgând roiuri de muște, șobolani și alți paraziți.

„Pentru Dumnezeu", a bodogănit Gerold pe ascuns lângă ea. „Locul ăsta e un focar de infecție."

Ioana cunoștea chipul sărăciei, însă nu mai văzuse niciodată nimic care să echivaleze cu această mizerie îngrozitoare, animalică.

Doi copilași se ghemuiseră în fața unui foc pregătit pentru gătit. Tunicile lor erau atât de jerpelite că Ioana le zărea albeața pielii pe sub ele; își înfășuraseră picioarele goale în fâșii de zdrențe jegoase. Unul dintre ei, un băiețel, era limpede bolnav de febră, în ciuda verii caniculare tremura fără să se controleze. Ioana și-a scos paenula ei din pânză și i-a încolăcit-o blând în jurul lui. Băiatul și-a frecat obrazul de pânza fină, mai fină decât orice pipăise în viața lui.

A simțit că cineva o trage de tivul veșmântului. Copilul cel mai mic, un heruvim de fetiță cu ochii rotunzi, se uita în sus la ea întrebător. „Ești un înger?" a ciripit vocea pițigăiată.

Ioana a apucat copila de bărbia murdară. „Tu eşti îngeraşul, micuţo."

În vas o bucăţică de carne aţoasă, neidentificabilă, începuse să se rumenească. O femeie tânără cu părul lins şi blond venea de la râu mişcându-se greoi cu o găleată de apă. Mama copiilor? se întreba Ioana. Abia de era mai mare decât un copil – cu siguranţă nu avea mai mult de şaisprezece ani.

Ochii tinerei femei s-au luminat optimişti când i-a văzut pe Ioana şi pe ceilalţi prelaţi. „Pomeni, buni părinţi?" Le-a întins o mână nespălată. „Un bănuţ pentru binele micuţilor mei?" Ioana a făcut semn din cap spre Victor, sacellarius-ul, care a pus un dinar din argint în palma deschisă a fetei. Cu un rânjet fericit, a lăsat jos găleata cu apă ca să vâre moneda în buzunar.

În apă pluteau mizerii nefiltrate.

Benedicite! şi-a zis Ioana. Murdăria din apă îl îmbolnăvise fără niciun dubiu pe băiat. Însă apeductul fiind năruit, ce soluţie avea mama lui? Trebuia să folosească apa poluată din Tibru ori mureau de sete.

Între timp şi alţii începuseră să o remarce pe Ioana şi anturajul ei. Oamenii se îngrămădiseră în jurul lor, dornici să-şi salute noul Suveran Pontif. Ioana s-a întins spre ei încercând să atingă şi să binecuvânteze cât de mulţi putea. Însă pe măsură ce gloata crescuse, oamenii se îngrămădiseră atât de aproape că abia mai putea să se mişte. Gerold împărţea ordine; gărzile au dat mulţimea la o parte, deschizând o cale, iar convoiul pontifical s-a retras înapoi pe Via Lata în atmosfera însorită şi răcoroasă a colinei Capitoline.

„Trebuie să reconstruim apeductul lui Marte", a spus Ioana în dimineaţa următoare în timpul unei întruniri cu optimates.

Sprâncenele lui Paschal, primicerius-ul, s-au înălţat suprinse. „Restaurarea unui edificiu creştin ar fi un mod mult mai potrivit ca să vă începeţi pontificatul, Sanctitate."

„Ce nevoie au săracii de și mai multe biserici?" a ripostat ea. „Roma e plină de ele. Însă un apeduct în funcțiune ar putea salva un număr incalculabil de vieți."

„Proiectul este riscant", i-a spus Victor, sacellarius-ul. „S-ar putea foarte bine să nu poată fi realizat."

Nu putea să nege acest fapt. Reconstruirea apeductului ar fi o sarcină monumentală, poate imposibilă, dată fiind starea jalnică a tehnicii vremurilor. Cărțile care păstraseră înțelepciunea acumulată de înaintași, privind aceste lucrări complicate de construcție, fuseseră pierdute ori distruse cu secole în urmă. Foile de pergament pe care planurile prețioase au fost înregistrate fuseseră răzuite și rescrise cu predici creștine și povești despre viețile sfinților și ale martirilor.

„Trebuie să încercăm", a spus Ioana hotărâtă. „Nu putem să lăsăm oamenii să trăiască în asemenea condiții groaznice."

Ceilalți au păstrat tăcerea, nu pentru că erau de acord, ci din pricină că ar fi fost lipsit de tact să se opună în continuare, când mintea Pontifului era canalizată în mod limpede în această direcție.

După un moment Paschal a adăugat: „La cine vă gândiți să supravegheze lucrările de construcție?"

„Gerold", a răspuns Ioana.

„Superista?" Paschal era surprins.

„Cine altcineva? El a dirijat construirea Zidului Leonin. Mulți au crezut că nici această lucrare nu poate fi realizată."

În săptămânile de la încoronarea ei, a simțit tristețea crescândă a lui Gerold. Le era dificil la amândoi fiind tot timpul unul lângă altul. Ea, cel puțin, își avea munca ei, un sens clar al misiunii și țelului. Însă Gerold se plictisea și era agitat. Ioana știa lucrurile astea fără ca el să i le spună; niciodată nu avuseseră nevoie de limbaj ca să știe ce simțea celălalt.

Când Gerold a venit la ea, i-a expus ideea ei de reconstruire a apeductului lui Marte.

Fruntea i s-a cutat meditativ. „În apropiere de Tivoli, apeductul merge pe sub pământ, săpând tuneluri printr-o serie de dealuri. Dacă această secțiune s-a depreciat iremediabil, nu va fi ușor de reparat."

Ioana zâmbea văzând cum gândurile deja începuseră să-i fie absorbite de idee, anticipând problemele pe care le implica.

„Dacă cineva poate să o facă, tu ești acela."

„Ești sigură că asta vrei?" Ochii lui Gerold i-au întâlnit pe ai ei privind-o cu un dor mai presus de orice îndoială.

Simțea că reacționează. Însă nu îndrăznea să-și dezvăluie simțămintele. Ar fi fost un dezastru pentru palat să admită intimitatea lor, chiar și aici, în particular. Rațională, i-a răspuns: „Nu pot să mă gândesc la altceva care să fie de un folos mai mare pentru popor."

El a privit în altă direcție. „Foarte bine, atunci. Ține minte ce-ți spun, nu promit nimic. O să-l studiez, să văd ce se poate face. Voi face tot ce pot ca să văd apeductul restaurat în condiții de funcționare."

„Asta e tot ce vreau", a spus ea.

Începea să înțeleagă într-un mod cu desăvârșire nou ce însemna să fii Papă. Deși oficial era o poziție cu o putere imensă, era în fapt și una cu mari obligații. Viața ei era în totalitate ocupată cu ciclul apăsător al îndatoririlor liturgice. În Duminica Floriilor, a împărțit binecuvântări și frunze de palmier în fața bazilicii Sfântul Petru. În Joia Patimilor, a spălat picioarele săracilor și le-a servit mâncare cu propriile ei mâini. De sărbătoarea Sfântului Anton a stat în fața catedralei Sancta Maria Maggiore și a stropit cu aghiazmă boii, caii și catârii aduși de proprietarii acestora ca să fie binecuvântați. În a treia duminică după Crăciun, și-a așezat mâinile asupra fiecăruia dintre candidații înfățișați ca să fie hirotonisiți ca preoți, diaconi sau episcopi.

De asemenea trebuia să oficieze slujba zilnică. În anumite zile, aceasta devenea o slujbă oficiată în biserică, precedată de o procesiune prin oraș până la biserica în care urma să fie oficiat serviciul divin, oprindu-se pe traseu ca să asculte petiționarii; procesiunea și serviciul divin îi ocupau cea mai mare parte din zi. Existau peste nouăzeci de asemenea slujbe oficiate în biserică, incluzând sărbătorile Sfintei Marii, zilele de post, Liturghia, duminicile a doua și a treia din postul Paștelui și majoritatea duminicilor și zilelor obișnuite din Postul Paștelui.

Existau zile de sărbătoare în care erau celebrați sfinții Petru, Pavel, Laurențiu, Agnes, Ioan, Toma, Luca, Andrei și Anton, ca și Nașterea Domnului, Buna Vestire și Adormirea Maicii Domnului. Acestea erau sărbători fixe ori inamovibile, însemnând că picau în fiecare an în aceiași zi, precum Liturghiile și Boboteaza, Sărbătoarea Înscăunării Sfântului Petru, nașterea Sfântului Ioan Botezătorul, Sfinții Mihail și Gavril, ziua tuturor sfinților și Înălțarea Crucii erau și ele sărbători cu dată fixă. Paștele, cea mai sfântă zi din calendarul creștin, era o sărbătoare variabilă; locul său în calendar era stabilit după perioada de lună plină ecleziastică, ca și sărbătorile sale „satelit", Lăsatul Secului, Miercurea Cenușii, Înălțarea și Rusaliile.

Fiecare dintre aceste sărbători creștine erau gospodărite cu cel puțin patru zile înainte de celebrare: priveghiul, sau ajunul sărbătorii; sărbătoarea în sine; a doua zi; și octava, sau cea de-a opta zi. Una peste alta, existau peste o sută șaptezeci și cinci de zile de sărbătoare creștină, lăsate în seama unor ceremonialuri elaborate și cheltuitoare de timp.

Toate acestea îi lăsau prea puțin timp Ioanei ca să guverneze în realitate sau să întreprindă lucrurile de care-i păsa profund: să amelioreze soarta săracilor și să perfecționeze pregătirea clerului.

În august, neobosita rutină liturgică a fost întreruptă de un sinod. Au participat șaizeci și șapte de prelați, inclusiv toți *suburbicarii*, sau episcopii din provincii, ca și patru episcopi franci trimiși de împăratul Lothar.

Două dintre problemele dezbătute la acest sinod au reținut în special interesul Ioanei. Prima a fost *intinction*, adică practica de a conferi împărtășania înmuind pâinea euharistică în vin, mai degrabă decât să le împartă separat. În cei douăzeci de ani de când Ioana inițiase ideea la Fulda ca un mod de a preveni răspândirea bolilor, devenise atât de populară încât în Imperiul Franc era acum un obicei aproape generalizat. Clerul roman, care firește nu avea cunoștință de legătura Ioanei cu *intinction*, a privit practica inedită cu suspiciune.

„Este o încălcare a legii divine", a argumentat episcopul de Castrum indignat. „Căci Cartea Sfântă explică limpede că Hristos le-a oferit *separat* discipolilor Lui trupul și sângele Său."

Din toate părțile prelații aprobau din cap.

„Milord episcopul grăiește adevărul", a spus Pothos, episcop de Trevi. „Practica nu are precedent printre scrierile Părinților și prin urmare trebuie să fie dezaprobată."

„Să dezaprobăm ideea doar pentru că este nouă?" a întrebat Ioana.

„În toate lucrurile ar trebui să fim călăuziți de înțelepciunea strămoșilor", a răspuns Pothos cu gravitate. „Singurele adevăruri de care putem fi siguri sunt acelea ce au fost îngăduite în trecut."

„Tot ce e vechi a fost cândva nou", a accentuat Ioana. „Noul precede întotdeauna vechiul. Nu e necugetat să batjocorim ceea ce precede și să prețuim ceea ce urmează?"

Fruntea lui Pothos s-a încruntat pe măsură ce mintea lui ducea o bătălie cu această dialectică complexă. Ca

majoritatea colegilor lui de breaslă nu avea nicio pregătire legată de argumentarea și polemica clasică; se simțea în largul său numai când cita lucrările acreditate.

A urmat o discuție lungă. Ioana ar fi putut, bineînțeles, să-și impună voința printr-un decret, însă prefera persuasiunea în locul dictaturii. În final episcopii au fost convinși de raționamentul ei. Rânduiala lui *intinction* va continua în Imperiul Franc, cel puțin pentru prezent.

Următoarea chestiune supusă discuției era una de interes strict personal pentru Ioana, pentru că se referea la vechiul său prieten, Gottschalk, călugărul dedicat vieții monahale, la a cărui libertate ajutase și ea cândva a fi câștigată. Ținând seama de raportul episcopilor franci, se afla din nou într-un necaz serios. Pe Ioana au întristat-o veștile, însă nu era tocmai mirată; Gottschalk era un om care curta necazul la fel de pătimaș precum un iubit își curta amanta.

Acum era acuzat de grava ticăloșie de erezie. Raban Maur, fost abate al Fuldei, de când fusese promovat arhiepiscop de Mainz, auzise neoficial despre niște teorii radicale ale lui Gottschalk care propovăduiau predestinarea. Ivindu-se ocazia de a se răzbuna pe vechiul său inamic, arhiepiscopul a ordonat ca Gottschalk să fie închis și bătut cu sălbăticie.

Ioana s-a încruntat. Cruzimea cu care așa-zișii oameni pioși precum Raban își tratează semenii creștini nu înceta niciodată să o șocheze. Vikingii atei strângeau mai puțină furie în ei decât un credincios creștin care se depărta aproape imperceptibil de la doctrinele stricte ale Bisericii. *De ce*, se întreba ea, *întotdeauna păstrăm ceea ce e mai rău pentru semenii noștri?*

„Care este natura specifică a acestei erezii?" l-a întrebat pe Wulfram, conducătorul episcopilor franci.

„În primul rând", a spus Wulfram, „călugărul Gottschalk afirmă că Dumnezeu i-a sortit pe toți oamenii fie la salvare,

fie la pierzanie. În al doilea rând, că Hristos nu a murit pe cruce pentru toți oamenii, ci numai pentru cei aleși. Și în ultimul rând, decăzuții nu pot face vreun bine cu excepția milei, nici nu-și pot exercita liberul arbitru pentru altceva decât pentru a păcătui."

Sună a Gottschalk, se gândea Ioana. Un pesimist convins, va gravita în mod firesc în jurul unei teorii care predestina omul la damnațiune. Însă nu era nimic eretic, și mai ales nimic nou, legat de aceste idei. Însuși Sfântul Augustin a spus exact atât de multe în cele două lucrări ale lui măreț: *De civitate Dei* și *Enchiridion.*

Oricum niciunul din sală nu părea să recunoască acest fapt. Deși toți venerau numele lui Augustin, evident nimeni nu se deranjase să-i citească de fapt lucrările.

Nirgotius, episcop de Anagni, s-a ridicat să vorbească. „Aceasta este apostazie imorală și păcătoasă", a spus el. „Căci este bine știut că voința lui Dumnezeu îi osândește pe cei aleși, nu pe cei găsiți vinovați."

Această judecată era serios răsuflată, căci predestinarea unuia dintre grupuri presupunea inevitabil și predestinarea celuilalt. Însă Ioana nu a subliniat acest fapt, căci și ea era încurcată de predica lui Gottschalk. Era periculos să îi faci pe oameni să creadă că nu-și pot câștiga propria salvare prin evitarea păcatului și încercând să se comporte drept. La urma urmei, de ce s-ar mai deranja cineva să facă fapte bune dacă jocurile au fost deja aranjate în Paradis?

Ioana a spus: „Sunt de aceiași părere cu Nirgotius. Mila lui Dumnezeu nu este o alegere predestinată, ci puterea revărsată a iubirii Lui ce inundă toate lucrurile care există."

Episcopii au primit cu căldură ideea, căci se conforma bine cu propria lor gândire. Au votat în unanimitate să respingă teoriile lui Gottschalk. La provocarea Ioanei, totuși, au inclus și o condamnare a arhiepiscopului Raban

pentru tratamentul său „aspru și necreștinesc" aplicat călugărului ciudat.

Patruzeci și două de canoane au fost adoptate de sinod, având legătură în cea mai mare parte cu reforma disciplinei și învățăturii ecleziastice. La sfârșitul săptămânii, adunarea a fost suspendată. Toți au căzut de acord că a decurs foarte bine și că Papa Ioana a prezidat cu o distincție excepțională. În special romanii erau mândri să fie reprezentați de un lider spiritual cu un asemenea intelect și studii superioare.

Succesul bunelor intenții ale Ioanei din sinod nu a durat totuși foarte mult. În luna următoare, întreaga comunitate ecleziastică era întoarsă pe dos până la temelii când și-a anunțat intenția de a institui o școală pentru femei. Chiar și cei din gruparea papală care sprijiniseră candidatura Ioanei erau șocați: ce fel de Papă aleseseră?

Jordanes, secundicerius-ul, a înfruntat-o pe Ioana public în această privință în timpul întâlnirii săptămânale a optimates.

„Sfinția Ta", i-a spus, „aduceți o jignire gravă căutând să educați femeile."

„Cum așa?" a întrebat ea.

„Cu siguranță știți, Sanctitate, că mărimea creierului unei femei și a uterului ei sunt invers proporționale; prin urmare, cu cât o fată învață mai mult, cu atât e mai puțin probabil să rămână grea."

Mai bine sterp la trup decât la minte, se gândea Ioana sec, deși și-a păstrat gândul doar pentru ea.

„Unde ai citit asta?"

„Este o informație consacrată."

„Atât de consacrată, aparent, că nimeni nu s-a deranjat să o pună pe hârtie ca toată lumea să și-o însușească."

„Nu ai ce să-ți însușești din ceea ce este pentru toți evident. Nimeni nu a scris că lâna provine de la oi și totuși toți știm că așa este."

S-au înregistrat zâmbete în ambele tabere. Jordanes se făcea mulțumit de ingeniozitatea argumentului său.

Ioana a meditat un moment. „Dacă ceea ce spui este adevărat, cum îți explici fertilitatea extraordinară a unor femei erudite precum Laeta, care a corespondat cu sfântul Jerome și care, în conformitate cu spusele acestuia, născuse fără niciun risc cincisprezece copii sănătoși?"

„O aberație! O excepție rară de la regulă."

„Dacă îmi amintesc precis, Jordanes, chiar sora ta Juliana știe să scrie și să citească."

Jordanes fusese luat prin surprindere. „Numai puțin, Sanctitate. Suficient doar cât să-i permită să țină socotelile casei."

„Totuși conform teoriei tale, chiar și puțină știință ar trebui să aibă un efect advers asupra fertilității femeii. Câți copii a născut Juliana?"

Jordanes se îmbujorase. „Doisprezece."

„*Altă* aberație?"

A urmat o tăcere prelungită, stânjenitoare.

„Categoric, Sfinția Ta", a spus Jordanes înțepat, „deja v-ați hotărât în privința acestei chestiuni. Prin urmare, nu voi mai spune nimic."

Și nu a mai spus, cel puțin nu în consiliu.

„Nu a fost înțelept să-l insulți pe Jordanes în fața asistenței", i-a spus Gerold după aceea. „S-ar putea să-l fi împins în brațele lui Arsenius și ale susținătorilor imperiului."

„Dar se înșeală, Gerold", i-a spus Ioana. „Femeile sunt la fel de capabile de a învăța ca și bărbații. Nu sunt eu o dovadă a acestui fapt?"

„Bineînțeles. Însă trebuie să le dai timp oamenilor. Omenirea nu poate fi refăcută într-o zi."

„Omenirea nu va fi niciodată refăcută, dacă nimeni nu încearcă. Schimbarea trebuie să înceapă de undeva."

„Adevărat", a recunoscut Gerold. „Dar nu acum, nu aici – nu cu tine."

„De ce nu?"

Pentru că te iubesc, a vrut el să-i spună, *și mă tem pentru tine.*

I-a răspuns în schimb: „Nu-ți permiți să-ți faci rivali. Ai uitat cine și ce ești? Te pot proteja de multe lucruri, Ioana – dar nu și de tine însăți."

„Oh, haide – sigur că nu e atât de serios cum o spui tu. Se va sfârși lumea dacă niște biete femei vor învăța să scrie și să citească?"

„Vechiul tău profesor – Esculap, nu-i așa? – ce mi-ai povestit că ți-a spus cândva?"

„Unele idei sunt periculoase."

„Exact."

A urmat o tăcere îndelungată.

„Foarte bine", a cedat ea. „Voi vorbi cu Jordanes și voi face ce pot să-i perii orgoliul rănit. Și promit să fiu mai chibzuită în viitor. Însă școala pentru femei este prea importantă; nu voi renunța la ea."

„Nu m-am gândit că o vei face", i-a replicat Gerold zâmbind.

În septembrie școala pentru femei a fost sfințită oficial. Ioana a numit-o Școala Sfânta Caterina, în memoria iubitului ei frate, Matthew, care i-a făcut cunoștință pentru prima oară cu sfânta erudită. De fiecare dată când trecea pe lângă clădirea micuță de pe Via Merulana și auzea sunetul vocilor feminine recitând, credea că inima o să i se rupă în două de bucurie.

Își ținuse cuvântul dat lui Gerold. Era chibzuită și curtenitoare cu Jordanes și ceilalți optimates. A reușit chiar să

facă haz de necaz când l-a auzit pe cardinalul-preot Citronatus predicând că după reînviere „imperfecțiunile" femeilor vor fi remediate, căci toate ființele umane vor renaște ca bărbați! Chemându-l pe Citronatus la ea, i-a sugerat sub pretextul unei sugestii utile că eliminarea acelui paragraf din predica lui l-ar putea ajuta să obțină un efect mai bun printre enoriașe. Formulată în asemenea termeni diplomatici, sugestia a avut un rezultat bun; Citronatus a fost măgulit de atenția apostolică și nu și-a mai predicat iarăși ideea.

Răbdătoare și fără să se plângă, Ioana îndura ciclul zilnic de slujbe, audiențe, botezuri și hirotonisiri. Așa au trecut zilele lungi și reci de toamnă fără niciun incident în plus.

La idele lui noiembrie, cerul se întunecase și începuse să plouă. Timp de zece zile a plouat în reprize substanțiale, ploaia răpăind pe acoperișurile din șiță ale caselor încât locuitorii au fost nevoiți să-și astupe urechile ca să nu mai audă zgomotul înnebunitor. Canalizările străvechi ale orașului au fost curând distruse; apa se strângea pe străzi, în bălți crescânde care se întâlneau și se uneau în șuvoaie ce se mișcau rapid, transformând pietrele din bazalt într-un teren perfid de alunecos.

Și ploaia pica din cer fără oprire. Apele Tibrului se umflaseră amenințător, revărsându-se peste stăvilarele din oraș spre mare, inundând câmpurile campagna-ei, distrugând recoltele, luând cu sine cirezile.

Între zidurile orașului, prima regiune care a fost inundată era Campus Martius situat la nivelul mării, cu furnicarul lui de oameni săraci. Unii s-au refugiat pe terenurile mai înalte de îndată ce apele începuseră să se înalțe, însă mulți au rămas pe loc, inconștienți de consecințele amânării și ezitând să-și părăsească locuințele și bruma de avere.

Apoi a fost prea târziu. Apele s-au ridicat deasupra înălțimii unui om, împiedicând orice încercare de scăpare. Sute de oameni erau captivi în interiorul insulei șubrede; dacă apele continuau să crească, se vor îneca.

În asemenea circumstanțe, Papa se retrăgea în mod obișnuit la catedrala Laterană și ținea o litanie solemnă, prosternându-se în fața altarului și rugându-se ca orașul să fie izbăvit. Spre surpriza și consternarea preoțimii, Ioana nu a făcut așa ceva. În schimb, l-a convocat pe Gerold ca să discute planurile de salvare.

„Ce putem face?" a întrebat ea. „Trebuie să existe o cale să-i salvăm pe oamenii ăștia."

El i-a răspuns: „Străzile care înconjoară Campus Martius sunt complet inundate. Nu ai cum să ajungi acolo decât cu barca."

„Ce zici de bărcile amărâte de la Ripa Grande?"

„Sunt simple luntre ușoare de pescuit – vase fragile pentru o asemenea vâltoare de ape."

„Merită să încercăm", a pledat ea imperios. „Nu putem justifica să stăm cu mâinile în sân în timp ce oamenii se înecă!"

Gerold a simțit un val de tandrețe față de ea. Nici Sergius, nici măcar Leon, nu ar fi arătat o asemenea preocupare pentru populația năpăstuită din Campus Martius. Ioana era diferită; nevăzând nicio distincție între bogați și săraci, nici nu făcea vreuna. În ochii ei, toți oamenii meritau în mod egal grija și atenția ei.

„O să chem miliția imediat", i-a spus el.

Au mărșăluit spre docul de la Ripa Grande, unde Ioana s-a folosit de autoritatea ei de a rechiziționa orice șalupă în bune condiții de navigabilitate. Gerold și oamenii lui s-au urcat în bărci, iar Ioana a rostit rapid asupra lor câteva cuvinte de binecuvântare, ridicându-și glasul ca să se facă

auzită peste răpăiala ploii. După care i-a lăsat pe toți perplecși urcându-se în barcă cu Gerold.

„Ce faci?" a întrebat-o el alarmat.

„A ce seamănă că fac?"

„Doar nu vrei să vii cu noi!"

„De ce nu?"

O privea ca și cum ar fi fost nebună. „E mult prea periculos!"

„Voi merge unde e nevoie de mine", i-a replicat hotărâtă.

Eustathius, vicarul, privea încruntat de pe doc. „Sanctitate, gândiți-vă la demnitatea poziției dumneavoastră! Sunteți Suveranul Pontif, Episcop al Romei. V-ați risca viața pentru o ceată de milogi zdrențăroși?"

„Și ei sunt copiii lui Dumnezeu, Eustathius, la fel ca tine și ca mine."

„Dar cine va oficia litania?" a întrebat el plângător.

„Tu, Eustathius. Fă-o cum trebuie, căci avem nevoie de rugăciunile tale." S-a întors nerăbdătoare spre Gerold. „Acum, Superista, vâslești, sau trebuie să o fac eu?"

Recunoscând privirea de o fermitate încăpățânată în acei ochi verzi-cenușii, Gerold a pus mâna pe vâsle. Nu mai aveau timp pentru discuții, căci apele se ridicau repede. Trăgea de rame, vâslind cu forță, iar barca s-a îndepărtat de doc.

Eustathius a strigat ceva după ei, însă cuvintele i s-au pierdut în vântul și ploaia ce cădea cu putere.

Flotila provizorie se îndrepta spre nord-vest, către Campus Martius. Apele crescuseră în urma potopului. Tibrul curgea prin zona cea mai joasă a orașului ca și cum s-ar fi aflat în propria-i matcă. De la Porta Septimania până la piciorul colinei Capitoline, bisericile și casele erau inundate. Columna lui Marcus Aurelius era jumătate sub apă; valurile clipoceau la pragurile superioare ale Panteon-ului.

Aproape de Campus Martius, au fost martorii dezastrului groaznic pe care inundațiile le provocaseră. Dărâmături din lemn, rămășițe ale insulei prăbușite, purtate iute în derivă, cadavrele pluteau la suprafața apei, răsucindu-se la fiecare schimbare a cursului. Locuitorii îngroziți, ai așezărilor care încă mai dăinuiau, se retrăseseră la caturile superioare. Se aplecau pe fereastră cu brațele întinse, strigând sfâșietor după ajutor.

Bărcile s-au răspândit, câte una sau două la o clădire. Valurile făceau dificilă menținerea lor pe loc. Unii s-au panicat și au sărit prea curând, ratând aterizarea în vasele lustruite ce se roteau. Alții au aterizat prea departe, în fața bărcii sau pe o parte a acesteia, răsturnând-o. În apă era un talmeș-balmeș, căci cei care nu știau să înoate încercau disperați să se agațe de cei care înotau, în timp ce vâslașii blestemau fără menajamente și se străduiau să-și îndrepte ambarcațiunile fragile.

Până la urmă toate ambarcațiunile au fost redresate și au pornit la drum apucând pe o rută spre colina Capitolină, unde și-au debarcat pasagerii. Din acest punct era ușor să te cațeri până la siguranța pământului uscat. Flotila s-a întors ca să salveze și alți oameni.

Au întreprins incursiune după incursiune, uzi până la piele, cu hainele lipite pe trupurile ce-i dureau de efort și extenuare. În cele din urmă se părea că-i strânseseră pe toți. Se îndreptau spre colina Capitolină când Ioana a auzit vocea unui copil strigând după ajutor. Întorcându-se a văzut un băiețel conturându-se la una dintre ferestre. Poate că adormise și tocmai se trezise, ori poate că fusese prea speriat să vină până atunci la fereastră.

Ioana și Gerold s-au uitat unul la altul. Fără un cuvânt, el a întors barca pe loc și a vâslit înapoi, trăgând sub fereastra peste care se aplecase acum băiatul, răspândind vâslele în evantai pentru a menține barca nemișcată.

Ioana s-a ridicat în picioare întinzând brațele. „Sari!" i-a spus. „Sari și eu te voi prinde!"

Băiatul stătea pe loc, ochii rotunzi holbându-i-se îngroziți la barca care sălta la sol.

Ea l-a fixat cu o privire impunătoare, poruncindu-i să se miște. „Sari acum!" i-a ordonat.

Timid, băiatul a dat drumul unui picior peste pervaz.

Ea s-a întins după el.

În acel moment s-a auzit un muget asurzitor. Arhaica Posterula Sfânta Agata, poarta cea mai nordică a Zidului Aurelian, cedase sub presiunea apelor ce se înălțaseră. Tibrul năvălea distrugător în oraș ca o maree de o forță terifiantă.

Ioana a văzut chipul băiatului încadrat în fereastră, gura lui formând un *O* mititel de teroare căci întreaga clădire începuse să se năruiască. În același moment, ea a simțit barca ridicându-se sub ea și cutremurându-se și trimisă învârtindu-se frenetic peste șuvoiul năvălitor.

A țipat, agățându-se disperată de marginile bărcii plăpânde purtată la vale de vârtej, amenințând în orice moment să se dea peste cap. Apa s-a revărsat peste margini; și-a ridicat capul, înghițind aer și a prins o imagine fugară a lui Gerold ghemuit lângă prova.

Au simțit o zdruncinătură ametitoare când barca s-a oprit brusc, sfărâmând-o pe o latură.

O vreme a stat întinsă, năucită și incapabilă să raționeze. Când în cele din urmă s-a uitat în jurul ei a văzut pereți, o masă, scaune.

Se afla într-o încăpere. Forța fantastică a curentului de apă împinsese bărcuța pe fereastra uneia dintre camere aflate la etajul unei case înconjurată de ape.

L-a zărit pe Gerold întins în partea din față a bărcii, cu fața în jos în câțiva centimetri de apă. S-a târât spre el.

Când l-a răsucit, era moale și nu a reacționat în niciun fel, nici nu respira. L-a tras din barcă pe podeaua încăperii. L-a răsucit cu stomacul pe pardoseală și a început să-i apese pe spate ca să forțeze apa să-i iasă din plămâni. Apăsa și slobozea, presa și elibera. *Nu se poate să moară,* se gândea. *Nu trebuie să moară.* Bineînțeles că Gerold nu putea fi atât de nemilos. Apoi și-a amintit de băiețelul condamnat din casă și și-a zis: *Dumnezeu e capabil de orice.*

Apăsa și slobozea. Presa și elibera.

Gâtul lui Gerold a săltat, eliminând o cantitate considerabilă de apă.

Benedicite! Respira din nou. Ioana l-a examinat minuțios. Nu avea oase rupte, nici răni deschise. Chiar sub linia de unde începea părul se ivea o umflătură mare și neagră-albăstruie, unde primise o lovitură vătămătoare. Asta probabil îl lăsase lat, căzut în nesimțire.

Ar trebui să-și revină acum, se gândea. Însă Gerold rămânea cufundat într-un somn nefiresc, cu pielea palidă și umedă, cu respirația superficială, cu pulsul slab și periculos de accelerat. *Ce se întâmplă?* Se întreba îngrijorată. *Ce pot să mai fac?*

„Șocul unui accident brutal poate ucide un om din pricina răcelii ce se răspândește în el." Cuvintele lui Hippocrate, cuvinte care cândva salvaseră viața lui Gottschalk, îi veniseră acum în minte.

Trebuia să-l încălzească pe Gerold, și grabnic.

Rafalele de vânt și ploaie intrau prin gaura bolborositoare lăsată de trecerea bărcii. S-a ridicat și a început să exploreze micuțul adăpost. După camera de la intrare mai era încă una, mai mică, fără geamuri și prin urmare mai calduță și mai uscată. Și – *Deo gratias!* – în mijlocul cămăruței se afla un mangal mic din fier în care erau îngrămădite câteva bucăți de lemn. Pe un raft din

preajmă a găsit cremene și niște surcele. În colțul unui cufăr exista o pătură din lână groasă, zdrențuită, însă din fericire încă uscată.

Întorcându-se în camera din față, l-a înșfăcat pe Gerold de sub braț și pe jumătate l-a cărat, pe jumătate l-a târât în camera din fund, așezându-l pe jos, lângă mangal. Apucând cutia cu surcele, a izbit cremenea de fier. Mâinile îi tremurau atât de tare că a trebuit să încerce de câteva ori până a reușit să obțină o scânteie. Până la urmă a adus grămăjoara de paie ca să o aprindă. A așezat surcelele aprinse în mangal, iar flăcările au răbufnit lingând bușteni de deasupra. Lemnul umed sfârâia și pocnea, ezitând să se aprindă. În final un miez roșu mititel s-a aprins într-unul dintre bușteni. I-a făcut vânt focului șubred, alimentându-l cu un talent exersat. Chiar când începuse să se înfiripeze, o briză a trecut în zbor din cealaltă cameră și l-a stins.

Privea cu disperare butucii reci. Nu mai erau surcele, deci nicio modalitate să mai aprindă focul din nou. Gerold zăcea în continuare inconștient, cu pielea de un alb-albăstrui prevestitor, cu ochii înfundați în orbite.

Acum nu-i mai rămăsese decât un singur lucru de făcut. I-a scos iute hainele ude de pe el, dezgolindu-i trupul musculos, zvelt, marcat pe ici pe colo de cicatricele estompate ale luptei. Apoi l-a acoperit cu pătura.

Stătea în picioare și tremurând în aerul răcoros începuse să-și scoată propriile veșminte ude leoarcă: mai întâi paenula și dalmatica, apoi lenjeria de corp, alba, amictul și cingulum[1]. Când a fost goală până la piele, s-a strecurat sub pătură și s-a întins cât era de lungă lângă Gerold.

L-a strâns în brațe, încălzindu-i trupul de al ei, oferindu-i bucuroasă tăria ei, viața ei.

Luptă, Gerold, dragul meu. Luptă.

---

[1] alba, amictul, cingulum – veșminte sfinte, purtate la oficierea Liturghiei (nota trad.)

Și-a închis ochii concentrându-se să creeze conexiunea dintre ei. Totul era departe. Cămăruța, focul potolit, barca, furtuna de afară – nimic nu era real. Nu mai erau decât ei doi. Vor trăi amândoi sau vor pieri.

Ochii lui Gerold se zbăteau sub pleoape. Și-a zvârlit mâna din reflex ca și cum ar fi vrut să rupă un văl invizibil. Exact în același moment Ioana a zărit în beznă o lumină îmbietoare și s-a grăbit cu el spre ea. Au ieșit împreună la suprafață într-un loc îndepărtat.

El s-a trezit. Ochii săi violeți o priveau fără mirare; știa că ea îl însoțise.

„Perla mea", i-a murmurat.

O vreme îndelungată au stat întinși în tăcere, uniți într-o comunicare fără de cuvinte. Apoi el și-a ridicat brațul ca să o tragă mai aproape, iar degetele lui s-au atins de cicatricile în relief de pe spatele ei.

„Semnele unei nuiele?" a întrebat el calm.

Ea a roșit. „Da."

„Cine ți-a făcut asta?"

Alene, șovăind, i-a povestit de bătaia pe care o primise de la tatăl ei când a refuzat să distrugă cartea lui Esculap.

Gerold nu a spus nimic, însă mușchii maxilarului său i se încordaseră. S-a aplecat peste ea și a început să-i sărute fiecare crestătură.

De-a lungul anilor, Ioana se călise să-și țină în frâu emoțiile, să reziste brav la durere, să nu plângă. Acum lacrimile îi șiroiau nestăvilite în jos pe obraji.

El o cuprinsese tandru, murmurându-i vorbe de alint, până când lacrimile i s-au oprit. Apoi buzele i s-au așezat pe ale ei, mișcându-se delicat cu o pricepere și o tandrețe care au umplut-o de o pasiune aprigă. Și-a strecurat brațele în jurul lui și a închis ochii, lăsând amețeala dulce, întunecată a simțurior sale să năvălească peste tot, voința minții supunându-se după o vreme îndelungată dorinței trupului.

Bunule Dumnezeu! își zicea. *Nu am știut, nu am știut!* De asta a avertizat-o mama ei, de asta fugise ea atâția ani? Asta nu era capitulare; era o expansiune minunată, glorioasă a sinelui – o rugă, nu a vorbelor, ci a ochilor și a mâinilor și a buzelor și a pielii.

„Te iubesc!" a strigat într-un moment de extaz, iar cuvintele nu erau profanare, ci jurământ solemn.

În sala cea mare a Patriarchium-ului, Arsenius aștepta vești împreună cu optimates și membrii preoției de elită din Roma. Când a aflat vestea despre ceea ce făcuse Papa John, lui Arsenius abia i-a venit să creadă. Însă până la urmă la ce altceva se putea aștepta de la un venetic – și de la un plebeu ca el?

Radoin, al doilea în ierarhie la comanda miliției apostolice, a intrat în sală.

„Ce vești ne aduci?" a întrebat Paschal, primicerius-ul, nerăbdător.

„Am reușit să salvăm vreo câțiva locuitori", a raportat Radoin. „Însă mă tem că Sanctitatea Sa s-a pierdut."

„Pierdut?" a repetat Paschal dezlânat. „Ce vrei să spui?"

„Se afla într-o bărcuță cu superista. Am crezut că se țin după noi, însă probabil că s-au întors să salveze un alt supraviețuitor. Asta se întâmpla exact înainte ca poarta Sfânta Agata să cadă și să trimită un zid de apă ce s-a năpustit în zona aceea."

Informațiile au fost urmate de strigăte răzlețe de alarmă și disperare. Câțiva prelați și-au făcut semnul crucii.

„E vreo șansă să fi supraviețuit?" a întrebat Arsenius.

„Niciuna", a replicat Radoin. „Forța puhoiului a măturat totul în calea sa."

„Dumnezeu să aibă milă de ei", a rostit Arsenius grav, stăpânindu-se din răsputeri să-și ascundă entuziasmul.

„Să dau ordin să tragă clopotele de mort?" a întrebat Eustathius, vicarul.

„Nu", a răspuns Paschal. „Nu trebuie să ne grăbim. Papa John este vicarul ales de Dumnezeu; este încă posibil ca Dumnezeu să facă un miracol să-l salveze."

„De ce să nu ne întoarcem și să-i căutăm?" a sugerat Arsenius. Nu avea niciun interes să fie scăpat, însă trebuia să se asigure că Tronul Sfântului Petru era iarăși vacant.

Radoin a replicat: „Prăbușirea porții nordice a lăsat întreaga zonă impracticabilă. Nu putem să mai facem nimic până când apele nu se retrag."

„Atunci să ne rugăm", a spus Paschal. *„Deus miseratur nostri e benedicat nobis..."*

I s-au alăturat și ceilalți, înclinându-și capetele.

Arsenius recita cuvintele din memorie, în timp ce mintea îi zbura la alte chestiuni. Dacă, întrucât acum părea o certitudine, Papa John murise în inundații, atunci Anastasius avea o a doua șansă la tron. *De data asta,* medita Arsenius decis, *nimic nu trebuie să decurgă nefavorabil la alegeri.* De data asta își va folosi toată influența ca să se asigure că fiul său nu rata candidatura.

„... et metuant eum omnes fines terrae. Amen."

„Amin", a repetat Arsenius. Abia aștepta veștile pe care le va aduce ziua următoare.

* * *

Trezindu-se spre dimineață, Ioana a zâmbit văzându-l pe Gerold dormind lângă ea. Și-a lăsat privirile să zăbovească pe fața sa lungă, uscățivă, mândră – la fel de surprinzătoare acum în frumusețea ei virilă ca atunci când dăduse cu ochii, de ea pentru prima oară, de partea cealaltă a unei mese, de la ospățul de acum douăzeci și opt de ani.

Am ştiut chiar şi atunci, se minuna ea, *chiar din primul moment? Ştiam că îl iubeam? Cred că da.*

În cele din urmă acceptase ceea ce încercase de mult timp să tăgăduiască – Gerold era o parte din ea, *era* ea într-un mod de nepătruns pe care nu putea nici să şi-l explice, nici să-l nege. Erau suflete gemene, înlănţuite fără scăpare şi pentru veşnicie, două jumătăţi ale unui întreg perfect care niciodată nu va fi iarăşi desăvârşit fără amândoi.

Nu a insistat asupra implicaţiilor acestei descoperiri nemaipomenite. Era suficient să trăiască momentul prezent, fericirea supremă de a se afla aici, acum, cu el. Viitorul nu exista.

El s-a întors pe o parte, cu capul aproape de al ei, cu buzele uşor întredeschise, părul lung, roşu, răvăşit în jurul feţei. În somn arăta vulnerabil şi tânăr, aproape copilăros. Mişcată de o tandreţe inefabilă, Ioana s-a întins şi i-a înlăturat delicat un cârlionţ ratăcit, de pe obraz.

Gerold a deschis ochii, privind-o fix cu o expresie atât de arzătoare de iubire şi dorinţă de a lăsat-o fără aer. Mut s-a întins după ea, iar ea a venit spre el.

Moţăiau din nou, încolăciţi unul în braţele celuilalt, când Ioana a fost cuprinsă de alertă, conştientă de un sunet ciudat. Stătea întinsă, ascultând cu urechile ciulite. Peste tot era linişte. Apoi şi-a dat seama că nu sunetul o trezise, ci liniştea – absenţa răpăitului zgomotos, regulat de pe acoperişul de deasupra.

Ploaia încetase.

S-a sculat şi s-a dus la fereastră. Cerul era mohorât şi cenuşiu, însă pentru prima oară în mai bine de zece zile petice albastre se înfăţişau la orizont, suliţe de lumină solară risipindu-se printre nori.

Domnul fie lăudat, şi-a zis. *Acum inundaţiile se vor sfârşi.*

Gerold a venit în spatele ei și și-a pus brațele în jurul ei. Ea s-a sprijinit pe el, iubind să-i simtă ființa.

„Vor veni după noi în curând, nu crezi?" a întrebat ea.

„Foarte curând, acum că ploaia s-a oprit."

„Oh, Gerold!" Și-a îngropat capul în umărul lui. „Niciodată nu am fost atât de fericită și nici atât de nenorocită."

„Știu, dragostea mea."

„Niciodată nu mai putem fi împreună, nu în felul ăsta."

El îi mângâia părul strălucitor. „Nu trebuie să ne întoarcem, să știi."

L-a privit surprinsă. „Ce vrei să spui?"

„Nimeni nu știe că suntem aici. Dacă nu semnalizăm bărcilor de salvare când vor veni după noi, ele vor pleca. Într-o zi sau cam așa, când puhoaiele vor da îndărăt, ne vom furișa din oraș noaptea. Nimeni nu va veni după noi, căci vor crede că am murit amândoi la inundații. Vom fi nestingheriți – și vom fi împreună."

Nu i-a răspuns, ci doar s-a întors să privească pe fereastră încă odată.

El aștepta decizia ei, viața lui, fericirea lui atârnând în balanță.

După un timp s-a întors spre el. Cercetând adâncimile acelor ochi verzui-cenușii, zbuciumați de tristețe, Gerold știa că pierduse.

I-a spus încetișor: „Nu mă pot depărta de responsabilitatea imensă care mi-a fost încredințată. Oamenii cred în mine; nu-i pot abandona. Dacă aș face-o, mă voi preface în altcineva, cineva diferit de persoana pe care tu o iubești."

Știa că niciodată nu va avea o putere mai mare asupra ei decât avusese în prezent. Dacă s-ar folosi de puterea asta, dacă ar lua-o în brațe și ar săruta-o, totuși s-ar putea să fie

de acord să plece cu el. Însă nu ar fi cinstit. Chiar dacă ea s-ar fi supus, ar fi fost un abandon care s-ar fi putut să nu dureze. Nu va încerca să o convingă să facă ceva care după aceea ar putea să regrete. Trebuie să vină cu el din propria ei voință, nu altfel.

„Înțeleg", i-a spus. „Și nu te voi mai presa. Însă vreau să știi ceva. Îți voi spune numai odată și nu voi mai repeta. Tu ești soția mea adevărată pe acest pământ, iar eu soțul tău fidel. Indiferent ce se întâmplă, de oricât timp și credință va fi nevoie, nimic nu poate schimba asta vreodată."

S-au îmbrăcat, ca să fie gata când va veni echipajul de salvare. Apoi s-au așezat jos împreună, ținându-se strâns în brațe, capul Ioanei odihnindu-se ușor pe umărul lui Gerold. În felul acesta ședeau, cufundați unul în celălalt, când au sosit bărcile de salvare.

* * *

Pe măsură ce erau duși cu barca spre Patriarchium, Ioana îți ținea capul plecat ca și cum s-ar fi rugat. Conștientă de privirile vigilente ale gărzilor, nu îndrăznea să se uite la Gerold, căci nu-și controla suficient simțămintele.

Ajungând la doc, au fost imediat înconjurați de o mulțime jubilând, ovaționând. Nu a mai fost timp decât pentru o ultimă privire peste umăr înainte de a fi purtați victorioși la apartamentele lor separate.

Capitolul 28

Au numit-o Papa *populi*, Papa poporului. Tot repetau povestea despre cum Suveranul Pontif a plecat din palatul său în ziua inundațiilor, riscându-și viața ca să o salveze pe cea a supușilor săi. Oriunde s-ar fi dus Ioana în oraș, i se făcea o primire tumultoasă. Calea îi era presărată cu petale dulci mirositoare de acant, iar de la fiecare fereastră oamenii îi strigau binecuvântări. Își extrăgea puterea și mângâierea din iubirea lor, dedicându-se oamenilor cu o fervoare renăscută.

Optimates și preoțimea de rang superior, pe de altă parte, erau scandalizați de comportamentul Ioanei din ziua inundațiilor. Un vicar al Sfântului Petru să o ia la goană să sară în ajutor într-o șalupă mică – vai, era absurd, o rușine pentru Biserică și prestigiul cabinetului pontifical! O priveau cu o nemulțumire crescândă, amplificată de diferențele autentice dintre ei și ea: ea era o străină, iar ei erau romani pur-sânge; ea credea în puterea logicii și a observației, iar ei credeau în puterea moaștelor sfinte și a miracolelor; ea privea în viitor și era progresistă, iar ei conservatori, legați de obiceiuri și tradiție.

Majoritatea intraseră în rândurile birocrației preoțești din copilărie. Când au ajuns la vârsta maturității, erau profund scăldați în tradiția Laterană și destul de potrivnici schimbării. În mințile lor era o cale strâmbă și una dreaptă de a face lucrurile – iar calea cea dreaptă era cea care fusese dintotdeauna urmată.

Ușor de înțeles că erau tulburați de stilul Ioanei de a guverna. Ori de câte ori ea vedea o problemă – nevoia unui azil, nedreptatea unui oficial corupt, o criză în proviziile de hrană – căuta să se miște iute ca să o rezolve. În mod frecvent se trezea că birocrația apostolică îi punea bețe în roate, sistemul de guvernare vast și greoi evoluase de-a lungul secolelor într-o complexitate labirintică. Fără exagerare existau sute de departamente, fiecare cu propria lui ierarhie și cu propriile responsabilități păzite cu invidie.

Nerăbdătoare să soluționeze problemele, Ioana a căutat căi de a se sustrage ineficacității greoaie a sistemului. Când Gerold a rămas fără fonduri pentru continuarea lucrărilor la apeduct, ea a scos pur și simplu bani din vistierie, ocolind cursul firesc de depunere al unei cereri la biroul sacellarius-ului, sau al casierului pontifical.

Arsenius, vigilent la oportunități ca întotdeauna, a făcut tot ce a putut ca să exploateze situația. Căutându-l pe Victor, sacellarius-ul, a deschis subiectul cu o măiestrie plină de tact.

„Mă tem că Sfinția Sa duce lipsă de o suficientă apreciere a procedurilor noastre romane."

„S-ar putea, neavându-le în sânge", a răspuns Victor neutru. Un om precaut, nu ar fi dat cărțile pe față până când Arsenius nu și le juca pe ale lui.

„Am fost șocat să aud că a scos fonduri din vistierie fără să treacă pe la biroul tău."

„A fost mai degrabă... nepotrivit", a recunoscut Victor.

„Nepotrivit!" a exclamat Arsenius. „Dragul meu Victor, în locul tău nu aș fi atât de indulgent."

„Nu?"

„Dacă aș fi în locul tău", i-a spus Arsenius, „mi-aș asigura spatele."

Victor a renunțat la aerul său de indiferență studiată. „Ai auzit ceva?" a întrebat îngrijorat. „Sfinția Sa intenționează să mă înlocuiască?"

„Cine poate spune?" i-a replicat Arsenius. „Poate că vrea să se dispenseze de funcția de sacellarius cu totul. Astfel poate să ia oricâte fonduri dorește din vistierie fără să mai dea vreo explicație cuiva."

„Nu ar cuteza!"

„Nu?"

Victor nu a răspuns. Ca un scrimer experimentat, Arsenius și-a calibrat sincronizarea și a aplicat lovitura.

„Încep să mă tem", a spus el, „că alegerea lui John a fost o greșeală. O greșeală gravă."

„Gândul mi-a trecut și mie prin minte", a recunoscut Victor. „Unele dintre ideile Sanctității Sale – școala pentru femei, de exemplu..." Victor a dat din cap. „Căile Domnului sunt negreșit misterioase."

„Dumnezeu nu l-a pus pe John pe tron, Victor; noi l-am așezat. Și putem să-l îndepărtăm."

Asta era prea mult. „John este vicarul lui Hristos", a spus Victor, profund șocat. „Recunosc că e... ciudat. Însă să acționăm cu forța împotriva lui? Nu... nu... cu siguranță nu trebuie să se ajungă la asta."

„Ei, ei, s-ar putea să ai dreptate." Cu șiretenie Arsenius a lăsat chestiunea în aer. Nu mai era nevoie să o urmărească; plantase sămânța și știa că putea să aibă încredere că o să crească.

De la despărțirea lor din ziua potopului, Gerold nu o mai văzuse pe Ioana. Restul lucrărilor la apeduct nu se desfășurau în interiorul orașului, ci la Tivoli, cam la vreo 32 kilometri depărtare. Gerold era îndeaproape implicat în fiecare aspect al construcției, de la supravegherea proiectului de reparare până la supervizarea echipelor de lucru. Frecvent punea și el umărul la treabă, ajutând la ridicarea bolovanilor grei și acoperindu-i cu mortar. Bărbații erau surpinși să-l vadă pe lord superista înjosindu-se la o așa muncă pentru servitori, însă Gerold o saluta, pentru că numai prin munca fizică grea făcea o pauză momentană de la tristețea dureroasă din interior.

Mai bine, medita el, *mult mai bine ar fi fost dacă nu ne-am fi culcat niciodată că bărbat și femeie.* poate că apoi ar fi putut să meargă înainte ca și până atunci. Însă acum...

Era ca și cum ar fi trăit orb toți anii precedenți. Toate drumurile pe care le străbătuse, toate riscurile pe care și le asumase, tot ceea ce făcuse sau existase dintotdeauna au condus la o singură persoană: *Ioana.*

Când vor termina apeductul, ea o să se aștepte ca el să-și reia funcția de conducător al gărzii pontificale. Să fie iarăși lângă ea în fiecare zi, să o vadă și să știe că-i era fără speranță inaccesibilă... va fi insuportabil.

O să plec din Roma, își zicea, *imediat ce lucrările la apeduct vor fi terminate. O să mă întorc la Benevento și o să preiau comanda oștirii lui Siconulf.* Viața de soldat avea o simplitate plină de farmec, cu inamicii săi bine stabiliți și obiective clare.

Își conducea oamenii și pe sine fără răgaz. În trei luni de zile lucrările au fost încheiate.

Apeductul restaurat a fost oficial sfințit de sărbătoarea Bunei Vestiri. Întreaga preoțime, în frunte cu Ioana – acoliți,

uşieri, lectori, exorciști, preoți, diaconi şi episcopi – au încercuit arcadele masive din peperino[1] într-o procesiune solemnă, stropind bolovanii cu aghiazmă în timp ce plasmodiau litanii, psalmi şi imnuri. Procesiunea s-a oprit, iar Ioana a rostit câteva cuvinte solemne de binecuvântare. A privit în sus unde Gerold stătea, aşteptând în vârful celei mai înalte dintre arcade, deşirat, cu picioarele lungi, cu un creştet mai înalt decât cei din jurul lui.

I-a făcut semn din cap şi a tras de o pârghie, deschizând porţile de ecluză. Uralele mulţimii au răsunat când apele reci, curate, sănătoase ale izvorului Subiaco, care se afla la vreo 73 kilometri depărtare de zidurile cetăţii, curgeau prin Campus Martius pentru prima oară în mai bine de trei sute de ani.

Meşteşugit în stilul imperial, tronul papal era o piesă masivă, cu un spătar înalt din stejar bogat încrustat, bătut cu rubine, perle, safire şi alte pietre preţioase, la fel de incomod pe cât era de impresionant. Ioana şedea de mai bine de cinci ore în el, acordând audienţe unui val de petiţionari. Acum se foia agitată, încercând să-şi aşeze spatele care o deranja din ce în ce mai tare.

Juvianus, intendentul şef, l-a anunţat pe următorul petiţionar. „Magister Militum Daniel."

Ioana s-a încruntat. Daniel era un bărbat capricios, spinos şi irascibil – şi era un asociat apropiat al episcopului Arsenius. Prezenţa lui acolo nu putea să însemne decât necazuri.

Daniel a intrat energic, împărţind salutări la câţiva notari şi alţi demnitari pontificali.

„Sanctitate." A salutat-o pe Ioana cu minimum de plecăciuni, apoi a purces cu o bruschete nepoliticoasă. „Este adevărat că la hirotonisirile din martie intenţionaţi să-l înscăunaţi pe Nicephorus episcop de Trevi?"

[1] peperino – tuf vulcanic de culoare maro sau gri. (nota trad.)

„Da."

„Omul e grec!" a protestat Daniel.

„De ce ar trebui să conteze?"

„O funcție atât de importantă ar trebui să-i revină unui roman."

Ioana a oftat în sinea ei. Era adevărat că predecesorii ei au folosit episcopatul ca o unealtă politică, împărțind episcopiile printre familiile nobile romane precum numeroasele sortimente de prune. Ioana nu era de acord cu această practică, căci avusese ca rezultat un număr imens de *episcopi agraphici* – episcopi analfabeți, care depuseseră toate felurile de ignoranță și superstiții. Până la urmă cum putea un episcop să tălmăcească corect turmei sale cuvântul lui Dumnezeu dacă nici măcar nu știa să-l citească?

„O funcție atât de importantă", i-a replicat măsurată, „ar trebui să meargă la persoana cea mai calificată. Nicephorus este un erudit și o persoană cucernică. Va fi un episcop veritabil."

„Gândiți așa pentru că sunteți un barbar." Daniel a folosit deliberat termenul insultător *barbarus* în defavoarea celui mai neutru *peregrinus*.

S-a auzit cum cei prezenți în încăpere au tras aer în piept.

Ioana l-a privit pe Daniel direct în ochi. „Asta nu are nicio legătură cu Nicephorus", i-a spus. „Ești călăuzit de rațiuni egoiste, Daniel, căci vrei ca propriul tău fiu, Petru, să fie episcop."

„Ei bine, de ce nu?" a spus Daniel defensiv. „Petru se potrivește bine funcției datorită virtuții familiei și prin naștere."

„Însă nu datorită capacității", i-a răspuns Ioana fără menajamente.

Gura lui Daniel bolborosea de uimire. „Îndrăznești... îndrăznești... fiul meu –"

„Fiul tău", l-a întrerupt Ioana, „citește la fel de bine evangheliile de la dreapta la stânga ori cu susul în jos pentru că nu cunoaște latină. Rostește din memorie singurele câteva pagini din Scriptură pe care le știe. Oamenii merită ceva mai bun. Iar prin Nicephorus vor obține așa ceva!"

Daniel a țâșnit în picioare, înțepenit de ofensă. „Ținеți seamă de vorbele mele, Sanctitate: lucrurile nu se vor sfârși aici!"

Și cu asta s-a răsucit și a plecat.

Ioana se gândea: *Se va duce direct la Arsenius, care fără nicio îndoială va găsi o modalitate să îmi facă și alte belele.* Daniel nu se înșela cu certitudine de un lucru; lucrurile nu se sfârșiseră aici.

Brusc s-a simțit nespus de obosită. Aerul din încăperea fără geamuri părea să o apese; îi era greață și îi venea să leșine. A tras de pallium-ul ei, scoțându-și-l din jurul gâtului.

„Lord superista", a anunțat Juvianus.

Gerold! Ioana s-a bine dispus. Nu-și mai vorbiseră din ziua când fuseseră salvați. Ea sperase că o să vină astăzi, deși în același timp se temea de întâlnirea lor. Conștientă de privirile scrutătoare ale celorlalți, Ioana și-a păstrat o expresie impasibilă.

Apoi Gerold a intrat, iar inima ei necredincioasă s-a precipitat la vederea lui. Lumina pâlpâitoare a felinarului juca peste trăsăturile lui, luminându-i unghiurile chipeș dăltuite ale frunții și pomeților obrajilor. El i-a întors privirea; ochii lor s-au fixat într-o comunicare tăcută, iar pentru un scurt moment au fost chiar singuri în mijlocul acelei societăți importante.

El a înaintat și a îngenunchiat în fața tronului.

„Ridică-te, Superista", i-a spus ea. Își imaginase, sau vocea ei fusese întrucâtva nesigură? „În aceste zile capul tău este încoronat cu onoare. Toată Roma îți este îndatorată."

„Vă mulțumesc, Sanctitate."

„Astă seară vom sărbători realizarea ta cu un ospăț. Vei sta la masa mea la loc de cinste."

„Vai, regret că nu voi putea să particip. Astăzi părăsesc Roma."

„Părăsești Roma?" Fusese luată prin surprindere. „Ce vrei să spui?"

„Acum că măreața misiune cu care m-ați însărcinat este finalizată, demisionez din funcția de superista. Prințul Siconulf mi-a cerut să mă întorc la Benevento să preiau comanda oștirilor sale – iar eu am acceptat postul."

Ioana își menținuse postura rigidă pe tron, însă mâinile ei îi strângeau brațele cu putere. „Nu poți face asta", i-a răspuns brusc. „Nu voi permite."

Prelații din adunare și-au ridicat sprâncenele. E drept, era neobișnuit să demisionezi dintr-o funcție prestigioasă, însă Gerold era un franc liber, având libertatea de a-și încredința serviciile oricui alegea.

„Ajutându-l pe Siconulf", a răspuns Gerold înțelept, „voi continua să servesc și interesele Romei, căci teritoriile lui Siconulf reprezintă un bastion creștin puternic împotriva longobarzilor și sarazinilor."

Ioana a strâns din gură hotărâtă. Întorcându-se către ceilalți, le-a poruncit: „Lăsați-ne."

Juvianus și ceilalți au schimbat priviri surprinse, apoi au părăsit încăperea cu o rafală de reverențe respectuoase.

„A fost înțelept?" a întrebat-o Gerold după ce au plecat. „Acum or să devină bănuitori."

„Trebuia să-ți vorbesc între patru ochi", i-a replicat imperios. „Să părăsești Roma? Ce o fi în mintea ta? Nu mai contează, nu o să-ți dau voie. Lasă-l pe Siconulf să găsească pe altcineva să-i conducă oștile. Am nevoie de tine aici, cu mine."

„Oh, perla mea." Vocea lui era o mângâiere. „Uită-te la noi – nu putem nici măcar să ne uităm unul la altul fără să dezvăluim ce simțim. O singură privire imprudentă, un cuvânt neatent, și s-ar putea să-ți pierzi viața! *Trebuie* să plec, nu vezi?"

Ioana știa ce spunea, știa chiar că într-un fel el avea dreptate. Dar nu avea importanță. Posibilitatea plecării sale o umplea de groază. Gerold era unica persoană care o cunoștea cu adevărat, singurul pe care se putea baza întru totul.

I-a spus: „Fără tine, aș fi absolut singură. Nu cred că aș suporta asta."

„Ești mai puternică decât crezi."

„Nu", i-a spus. S-a ridicat de pe tron să meargă spre el și se clătina căci o izbise un val puternic de amețeală.

Gerold a venit lângă ea numaidecât. A apucat-o de braț, sprijinind-o. „Ești bolnavă!"

„Nu, nu. Doar... epuizată."

„Ai lucrat prea mult. Ai nevoie de odihnă. Vino, te voi conduce până la apartamentele tale."

L-a apucat strâns cu sălbăticie. „Promite-mi că nu o să pleci până nu vom avea ocazia să vorbim din nou."

„Bineînțeles că nu voi pleca." Ochii lui erau copleșiți de îngrijorare. „Nu până când nu te vei simți iarăși suficient de bine."

Ioana stătea întinsă în pat în tihna încăperii. *Sunt cu adevărat bolnavă?* se mira ea. *Dacă e așa, trebuie să descopăr cauza și să o tratez rapid, înainte ca Ennodius și ceilalți medici de la schola să prindă de veste.*

Își concentrase mintea asupra problemei, punându-și singură întrebări ca și cum ar fi fost propriul ei pacient.

Când au apărut primele simptome?

Acum că se gândea la asta, nu se simțise bine de câteva săptămâni.

Care sunt simptomele?

Oboseala. Lipsa poftei de mâncare. O senzație de balonare. Senzație de vomă, mai ales în prima parte a zilei...

Brusc groaza a izbit-o.

S-a gândit disperată retrospectiv, încercând să-și amintească momentul când a avut ultima sângerare lunară. Acum două luni, poate trei. Fusese atât de ocupată, că nu dăduse nicio atenție.

Toate simptomele corespundeau, însă exista o singură cale să fie sigură. S-a aplecat înainte și a apucat plosca care se odihnea pe podea lângă pat.

La scurt timp după aceea, a așezat-o din nou cu mâini tremurătoare.

Dovada era mai presus de orice îndoială. Era însărcinată.

Anastasius și-a scos botinele din catifea și s-a întins pe spate, tihnit, pe divan. *O zi bună,* medita, mulțumit de sine. *Da, a fost o zi foarte bună.* În această dimineață el strălucise la curtea imperială, impresionându-l pe Lothar și întreagul lui cortegiu cu înțelepciunea și cunoștințele lui.

Împăratul îi ceruse opinia despre *De corpore et sanguine Domini,* tratatul care provoca așa o agitație printre teologii curții. Redactat de Paschasius Radbertus, abatele de Corbie, tratatul avansa teoria îndrăzneață că Euharistia conținea adevăratul Trup și Sânge al lui Hristos Mântuitorul – nu un simbol, ci efectiv carnea Lui: „care s-a născut din Maria, a suferit pe cruce și s-a ridicat din mormânt."

„Ce credeți, cardinale Anastasius?" l-a chestionat Lothar. „Sfânta Anafură este Trupul lui Hristos ca mister sau în adevăr?"

Anastasius avea pregătit un răspuns. „Ca mister, suveranul meu. Căci se poate demonstra că Hristos are două trupuri distincte: primul născut din Maria, cel de-al doilea

reprezentat simbolic prin Euharistie.*'Hoc est corpus meum'*, a spus Iisus despre pâinea și vinul de la Cina cea de taină. 'Acesta este trupul meu.' *Însă el era neîncetat prezent trupește alături de discipolii săi când le-a spus asta.* Așa că e limpede că trebuie să fi rostit cuvintele cu sens figurativ."

Atât de inteligent fusese argumentul încât, după ce a terminat de vorbit, toți l-au aplaudat. Împăratul l-a lăudat ca fiind un „alt Alcuin". Smulgându-și câteva fire de păr din barbă, i le-a înmânat lui Anastasius – un gest de imensă onoare al acestui popor de străini, barbari.

Anastasius a zâmbit, retrăind satisfacția momentului. Și-a turnat vin, din ulciorul de pe masa de lângă el, într-o cupă din argint, apoi a apucat sulul de pergament care conținea ultima scrisoare de la tatăl său. A rupt sigiliul din ceară și a desfășurat pergamentul de un alb imaculat. Ochii săi au scanat sulul, citind cu un interes înfocat. S-a oprit la însemnarea despre furtul cadavrelor sfinților Marcellinus și Petru din cimitirul lor.

Nu că ar fi fost ceva neobișnuit să se scoată trupurile sfinților din cavourile lor; sanctuarele creștine din lumea întreagă cereau constant aceste moaște sfinte ca să atragă hoarde de credincioși cu promisiunea miracolelor. De secole mintea practică a romanilor a obținut venituri din această obsesie a străinilor față de relicve supraveghiind un comerț regulat între ei. Nenumărați pelerini care roiau spre Orașul Sfânt erau dispuși să cheltuie sume substanțiale pentru un deget al sfântului Damian, o claviculă a sfântului Anton sau o geană a sfintei Sabina.

Însă trupurile sfinților Marcellinus și Petru nu fuseseră vândute; fuseseră furate, dezgropate mârșav din mormintele lor noaptea și scoase prin contrabandă din oraș. *Furta sacra* – furtul obiectelor sfinte – așa erau numite asemenea fărădelegi. Trebuiau să fie opriți, căci jefuiseră orașul de comorile lui cele mai de preț.

„După acest furt rușinos", îi scrisese tatăl său, „i-am cerut Papei John să dubleze numărul de gărzi postate în curtea bazilicii și în cimitire. Însă refuză. Spune că oamenii ar fi mai bine puși în slujba celor vii decât a morților."

Anastasius știa că John pusese un număr mare de gărzi pontificale să lucreze la construirea școlilor, azilelor și căminelor pentru cei fără adăpost. Își devotase timpul și atenția – și o parte însemnată a resurselor bănești pontificale – pentru asemenea proiecte lumești, în timp ce bisericile orașului erau lăsate să se ofilească. Biserica tatălui său nu mai primise nici măcar un felinar din aur sau un candelabru din argint de când John preluase tronul. Totuși cu nenumăratele catedrale, oratorii, cristelnițe și capele ale sale Roma își revendica gloria. Dacă nu erau permanent înfrumusețate și îmbunătățite, Roma nu ar fi putut să spere să concureze cu splendoarea rivalului său de la răsărit, Constantinopolul, care acum se numea singur fără nerușinare Noua Romă.

Dacă – nu, Anastasius s-a corectat singur – *când* va fi Papă, lucrurile vor fi diferite. Va călăuzi Roma spre zilele ei de măreție. Sub patronajul lui preocupat, bisericile ei vor străluci iarăși de podoabe fabuloase, mai frumoase chiar și decât cele mai rafinate palate ale Bizanțului. Aceasta era, o știa, lucrarea grandioasă pentru care Dumnezeu îl adusese pe el pe pământ să o îndeplinească.

S-a întors să lectureze scrisoarea tatălui său, însă cu un interes scăzut, căci ultima parte revenea problemelor de importanță minoră: lista numelor celor care vor fi hirotonisiți la ceremoniile de Paști fusese în cele din urmă publicată; vărul lui, Cosmas se căsătorise din nou, de data asta cu văduva unui diacon; un oarecare Daniel, magister militum, era adânc mâhnit căci fiul său fusese nesocotit de la numirea într-o episcopie în favoarea unui grec.

Anastasius s-a ridicat în șezut. Un grec episcop! Se părea că tatăl lui privea mișcarea ca pe un alt exemplu a lipsei regretabile de *romanità* a Papei Ioana. Era posibil să-i fi scăpat complet posibilitățile situației?

Asta, medita Anastasius cu o încântare crescândă, *este șansa pe care o așteptam.* Într-un sfârșit, soarta îi așezase în mâini prilejul favorabil.

S-a ridicat grabnic și s-a dus la birou. A luat o pană și a început să scrie: „Dragă Tată. Nu irosi nicio picătură de timp după ce vei primi această scrisoare și trimite-l pe magister militum Daniel deîndată aici, la mine."

Ioana traversa la pas pardoseala dormitorului apostolic. *Cum,* se întreba, *am putut să fiu așa oarbă?* Pur și simplu nu i-a trecut prin cap că ar putea să fie însărcinată. Și în fond avea peste patruzeci și unu de ani, bine trecută de vârsta normală pentru a mai rămâne gravidă.

Dar totuși Mama era mai în vârstă când a rămas grea cu ultimul copil.

Și a murit la naștere.

Să nu te dăruiești niciodată unui bărbat.

Frica, răceala și nebunia puseseră stăpânire pe inima Ioanei. Se lupta să se calmeze. Până la urmă ce s-a întâmplat cu Mama s-ar putea să nu i se întâmple și ei. Era puternică și sănătoasă; avea o șansă bună să supraviețuiască la naștere. Dar chiar dacă era așa, apoi ce va face? În stupul vigilent care era Patriarchium-ul, nu era cale să țină în secret chinurile facerii și nașterea, nici modalitate să ascundă copilul după sosire. Cu siguranță sarcina îi va fi descoperită.

Ce fel de moarte ar fi considerată o pedeapsă suficientă pentru o asemenea ticăloșie? Cu certitudine una înfiorătoare. S-ar putea să-i scoată ochii cu fierul înroșit în foc și să o jupoaie până la oase. Sau ar putea fi dezmembrată

lent, apoi arsă de vie. Un asemenea sfârșit hidos era inevitabil când se va naște copilul.

Dacă se va naște...

Și-a așezat mâinile pe abdomen; nu era niciun semn că fătul care creștea înăuntru se mișca. Firicelul de viață era totuși foarte subțire înfiripat; nu trebuia prea mult ca să se rupă.

S-a dus la lădița încuiată unde-și ținea leacurile. Le transferase din farmacie la scurt timp după sfințirea ei; era mai ușor să le manevreze de aici și mai protejate de furtișag. Mâinile ei răscoleau printre feluritele fiole și sticluțe până când a găsit ce căuta. Cu o îndemânare promptă, a infuzat o cantitate de corn de secară într-un pocal cu vin puternic. În doze mici era un medicament benefic; în doze mari, putea declanșa avortul – deși nu funcționa întotdeauna și nu fără un pericol serios pentru femeia care îl bea.

Ce altă șansă avea? Dacă nu punea capăt sarcinii, ar fi înfruntat o moarte de departe mai înfiorătoare.

A ridicat pocalul la buze.

Cuvintele lui Hippocrate i-au venit nepoftite în minte: *Meseria de medic este o îndatorire sfântă. Un medic ar trebui să-și folosească priceperea ca să-i ajute pe cei bolnavi în funcție de talentul și judecata sa, dar absolut niciodată ca să facă rău.*

Hotărâtă Ioana a înlăturat gândul. Toată viața ei trupul ăsta și inima de femeie fuseseră o sursă de necazuri și dureri, un impediment pentru orice a dorit să facă și să fie. Acum nu o să permită ca viața să-i fie prădată.

A înclinat pocalul și a băut.

Niciodată ca să facă rău. Niciodată ca să facă rău. Niciodată ca să facă rău.

Cuvintele ardeau înăuntrul ei, pârjolindu-i inima. Cu un hohot, a azvârlit pocalul gol la pământ. Acesta s-a rostogolit, ultimii stropi desenând un model stacojiu dezordonat de-a lungul pardoselii.

Se întinsese în pat și aștepta ca secara să-și facă efectul. Timpul trecea, dar nu simțea nimic. *Nu merge,* se gândea. Era înspăimântată și în același timp extrem de ușurată. Când s-a ridicat în șezut, a fost cuprinsă de o criză grozavă de tremurături. Întregul său trup se scutura de spasme incontrolabile. Inima îi bubuia; când și-a pipăit închietura mâinii, pulsul îi bătea nebunește, neregulat.

Durerea o înhățase. Era șocată de intensitatea ei, precum un cuțit încins înfipt în măruntaiele ei. Își rotea capul dintr-o parte în alta, mușcându-și buzele ca să nu strige. Nu îndrăznea să riște să atragă atenția gospodăriei pontificale.

Următoarele câteva ore au trecut într-un fel de buimăceală căci Ioana își pierduse și recăpătase cunoștința. La un moment dat probabil că avusese halucinații; se făcea că mama ei stătea cu ea, numind-o „puiule" și îi cânta în graiul strămoșesc așa cum obișnuia cândva, așezându-și mâinile reci pe fruntea ei febrilă.

Înainte de a se crăpa de ziuă s-a trezit, slăbită și neputincioasă. Vreme îndelungată a stat întinsă aproape nemișcată. Apoi a început să se examineze ușurel. Pulsul era regulat, bătăile inimii puternice, culoarea pielii bună. Nu pierduse sânge, nu exista niciun semn al vreunei vătămări.

Supraviețuise chinului.

Însă la fel făcuse și fătul din ea.

Numai unei singure persoane îi putea spune. Când i-a povestit lui Gerold despre starea ei, acesta a reacționat la început șocat, ne venindu-i să creadă.

„Dumnezeule mare!... e posibil?"

„Evident", i-a spus Ioana sec.

A stat un moment cu privirea fixă și meditativă. „De asta îți era rău?"

„Da." Nu i-a pomenit de încercarea de a-și provoca un avort; nu se aștepta ca Gerold să înțeleagă asta.

A cuprins-o în brațe și a ținut-o strâns, rezemându-i capul de umărul lui. Un moment îndelungat au rămas nemișcați, împărtind în tăcere ceea ce se afla în sufletele lor.

El i-a spus calm: „Îți amintești ce ți-am spus în ziua potopului?"

„Ne-am spus multe lucruri în ziua aia", i-a replicat ea, însă simțea pulsul accelerându-i-se căci știa ce voia să spună.

„Am spus că tu ești soția mea adevărată pe acest pământ, iar eu soțul tău fidel." A apucat-o de bărbie, ridicându-i ochii spre ai lui. „Te înțeleg mai bine decât crezi, Ioana. Știu în ce fel ți-a fost inima sfâșiată. Însă acum soarta a decis lucrurile pentru noi. Vom pleca departe de aici și vom fi împreună așa cum ne-a fost menit."

Știa că el avea dreptate. Nu mai era nimic altceva de făcut. Toate drumurile care i se deschiseseră până atunci înainte duceau acum către o singură cale. Se simțea tristă și îngrijorată și în același timp straniu de emoționată.

„Putem pleca mâine", i-a spus Gerold. „Dă-le liber șambelanilor tăi la noapte. După ce vor adormi toți, nu ar trebui să-ți fie greu să te furișezi până la ușa de la ieșire. Te voi aștepta acolo cu haine de femeie în care să te schimbi odată ce trecem de zidurile orașului."

„Mâine!" Acceptase ideea de a pleca, însă nu realizase că va fi atât de curând. „Dar... or să vină după noi se ne caute."

„Până când vor porni la drum, vom fi hăt departe. Și vor căuta doi bărbați, nu un simplu soț pelerin și nevasta lui."

Era un plan riscant, însă ar fi putut să funcționeze. Cu toate astea, ea nu ceda. „Nu pot să plec acum. Încă mai sunt atâtea lucruri pe care vreau să le realizez aici, atât de multe de făcut."

„Știu, sufletul meu", i-a spus drăgăstos. „Însă nu există altă variantă; fără îndoială trebuie să vezi asta."

„Așteaptă până după Paști", i-a propus ea. „După aceea voi merge cu tine."

„Paști! Păi, până atunci mai e aproape o lună! Dacă cineva își dă seama de starea ta până atunci?"

„Sunt însărcinată doar în patru luni. Sub veșmintele astea impresionante ale mele, pot să îmi mai ascund graviditatea încă o lună."

Gerold clătina din cap categoric. „Nu te pot lăsa să riști. Trebuie să pleci de aici acum, cât mai este timp."

„Nu", i-a răspuns cu o convingere egală. „Nu o să-mi las supușii fără Papă în cea mai sfântă zi a anului."

E speriată și supărată, medita Gerold, *și în consecință nu gândește limpede.* O să meargă pe mâna ei pentru moment, având o șansă mică, însă pe ascuns va pregăti lucrurile pentru o plecare în grabă. Dacă pericolul o va amenința în orice clipă, o va pune rapid la adăpost – cu forța dacă va fi necesar.

În *nox magna,* noaptea cea mare a sărbătorii de Paști, mii de oameni se adunaseră înăuntrul și în jurul catedralei Laterane ca să se alăture oficierii veghilor și a slujbei pascale. Lunga ceremonie începea sâmbătă seara și continua până la primele ore ale dimineții de Paști.

În afara sfintei catedrale, Ioana a aprins lumânarea pascală, apoi i-a înmânat-o lui Desiderius, arhidiaconul, care a purtat-o ceremonios în biserica cufundată în beznă. Ioana și restul preoțimii l-au urmat, intonând *lumen Christi,* imnul luminii lui Hristos. Procesiunea s-a oprit de trei ori pe culoar cât timp Desiderius a aprins lumânările credincioșilor de la lumânarea pascală. Până când Ioana a ajuns la altar, naosul uriaș sclipea de mii de făclii minuscule, lumina lor pâlpâitoare reflectându-se orbitor în marmura lustruită de pe pereți și de pe coloane ca o reprezentare teatrală a Luminii adusă în lume de către Hristos.

„Exultet jam angelica turba caelorum. Exultent divina mysteira!"

Voios, Desiderius începuse *Exultet.* Psalmul care cinstea momentul prezent, cu o melodie străveche, frumoasă și izbitoare, suna în urechile Ioanei cu o amărăciune aparte.

Nu voi mai sta niciodată în fața acestui altar și nu voi mai auzi iarăși aceste sunete dulci, reflecta ea. Gândul i-a insuflat un sentiment puternic de pierdere. Aici, în mijlocul acestei sărbători înălțătoare a izbăvirii și speranței, ajunsese cel mai aproape de trăirea unei credințe adevărate în Dumnezeu. *„O vere beata nox, quae expoliavit Aegyptios, ditavit Hebraeos! Nox, in qua terrenis caelestia junguntur..."*

Ieșind din catedrală la terminarea slujbei, Ioana a văzut un bărbat cu haine sfâșiate și pline de noroi așteptând pe trepte. Luându-l drept un cerșetor, i-a făcut semn lui Victor, sacellarius-ul, să-i dea de pomană.

Bărbatul a refuzat monezile oferite. „Nu aștept pomeni, Sanctitate, sunt un mesager, aduc vești presante."

„Atunci să le auzim."

„Împăratul Lothar și armata sa mărșăluiesc prin Paterno. În ritmul în care înaintează, vor ajunge la Roma în două zile."

Un murmur de alarmă s-a ridicat dintre prelații care stăteau în apropiere.

„Cardinalul-preot Anastasius călărește cu el", a adăugat mesagerul.

Anastasius! Prezența lui în alaiul imperial era un semn foarte rău.

„De ce îl numești cardinal-preot?" a întrebat Ioana mustrându-l. „Anastasius nu mai poate să revendice acest titlu, fiind excomunicat."

„Îmi cer iertare, Sanctitate, însă așa l-am auzit pe împărat adresându-i-se."

Asta era cea mai proastă știre dintre toate. Nesocotirea sentinței lui Leon de către împărat era o sfidare directă,

indubitabilă a autorității pontificale. Într-o asemenea dispoziție, Lothar era capabil de orice.

În noaptea aceea, discutând turnura pe care o luaseră evenimentele, Gerold a presat-o iarăși să-și țină promisiunea. „Am așteptat până după Paști, așa cum ai dorit. Trebuie să pleci acum; înainte ca Lothar să sosească."

Ioana a dat din cap. „Dacă tronul papal va fi vacant când Lothar sosește, își va folosi puterea ca să-l aleagă pe Anastasius Papă."

Nici lui Gerold nu-i surâdea mai bine ca Ioanei ideea ca Anastasius să fie Papă, însă securitatea ei era prima lui grijă. I-a spus: „În permanență va exista un motiv sau altul ca să ne împiedice să plecăm, Ioana. Nu putem să amânăm o veșnicie."

„Nu voi abuza de încrederea oamenilor lăsându-i în mâinile *lui*", i-a replicat încăpățânată.

Gerold avea un impuls căruia pur și simplu nu putea să-i reziste să o ia și să o ducă pe sus, departe de plasa periculoasă care se strângea în jurul ei. Ca și cum i-ar fi intuit gândurile, Ioana a vorbit iarăși grabnic.

„E numai o chestiune de câteva zile", i-a spus pe un ton împăciuitor. „Oricare are fi scopul venirii lui Lothar, e prea puțin probabil să stea mai mult decât are nevoie ca să și-l ducă la bun sfârșit. De îndată ce se duce, voi pleca cu tine."

A cântărit vorbele ei o clipă. „Fără alte argumente contra plecării?"

„Niciun argument în plus", i-a promis Ioana.

În ziua următoare, Ioana aștepta pe treptele bazilicii Sfântul Petru în timp ce Gerold călărea în întâmpinarea lui Lothar. De-a lungul întregului Zid Leonin au fost postate sentinele ca să stea de gardă.

La scurt timp după aceea, de pe zid s-a auzit strigătul: „Împăratul a sosit!" Ioana a ordonat să fie deschisă poarta San Peregrinus.

Lothar călărea în frunte. Anastasius era lângă el, purtând cu neobrăzare pallium-ul de cardinal. Chipul său patrician cu fruntea înaltă afișa o privire de mândrie semeață.

Ioana se comporta ca și cum nu și-ar fi dat seama de prezența lui. Aștepta pe trepte ca împăratul să descalece și să vină la ea.

„Fiți binevenit, Maiestate, în Orașul Sfânt Roma." Și-a întins mâna dreaptă, cea pe care purta inelul pontifical.

Lothar nu a îngenunchiat, ci s-a plecat țeapăn din talie să sărute simbolul autorității sale spirituale.

Până acum toate bune, se gândea.

Primele rânduri ale oștirii lui Lothar s-au dat în lături și l-a văzut pe Gerold. Fața lui era încordată de furie, iar în jurul încheieturilor mâinilor se afla o bucată de sfoară strânsă.

„Ce intenționați prin asta?" a întrebat Ioana. „De ce e superista legat?"

Lothar i-a răspuns: „A fost arestat sub acuzația de trădare de țară."

„Trădare de țară? Superista este ajutorul meu loial. În nimeni nu am încredere mai mare."

Anastasius a vorbit pentru prima oară. „Trădarea nu e față de tronul tău, Sfinția Ta, ci față de cel imperial. Gerold este acuzat că a conspirat să restituie Roma stăpânirii grecești."

„Prostii! Cine aduce o asemenea acuzație nefondată?"

Daniel și-a făcut apariția din spatele lui Anastasius și a fixat-o pe Ioana cu o privire de triumf perfid. „Eu", a răspuns el.

Mai târziu, în intimitatea camerei sale, Ioana își concentrase mintea asupra problemei, încercând să se gândească la o cale de răspuns. Fusese, și-a dat ea seama, o intrigă diabolic de inteligentă. Ca Pontif, ea nu putea fi

acuzată. Însă Gerold da – și dacă era găsit vinovat, și ea va fi implicată. Planul purta în totalitate amprenta lui Anastasius.

Ei bine, nu o să scape cu asta. Și-a ridicat bărbia sfidătoare. Lasă-l pe Anastasius să arate ce poate. Nu o să triumfe. Ea era în continuare Papă, cu propria ei putere și resurse.

Capitolul 29

Marele Triclinium era o anexă oarecum nouă a Patriarchium-ului, însă era de pe acum bogată în semnificații istorice. Pictura de pe pereți tocmai se uscase când bunicul lui Lothar, Karolus Magnus, și Papa Leon al III-lea s-au întâlnit aici cu adepții lor ca să născocească înțelegerea epopeică care îl înălța pe Karolus de la rangul de rege al Franței la cel de împărat al Sfântului Imperiu Roman și schimba fața omenirii pentru totdeauna.

Cei cincizeci și cinci de ani care trecuseră de atunci nu făcuseră nimic ca să estompeze splendoarea sălii. Cele trei abside ale sale erau placate cu plăci din marmură de un alb ireproșabil și împodobite cu coloane splendid tăiate în porfir, sculptate cu decorațiuni de o complexitate minunată. Deasupra căptușelii din marmură, pereții erau acoperiți cu picturi murale colorate zugrăvind viața apostolului Petru, fiecare conturată cu o măiestrie nemaipomenită. Dar chiar și aceste minunății erau eclipsate de mozaicul impresionat care se întindea peste bolta absidei centrale. În ea era zugrăvit sfântul Petru șezând pe un tron magnific, încercuit de aureola rotundă a unui sfânt. În dreapta lui îngenunchiase Papa Leon,

iar la stânga împăratul Karolus, capul fiecăruia fiind înconjurat de o aureolă pătratică, semnul celor vii – căci se aflau în viață la vremea când triclinium-ul fusese construit.

În fața sălii, Ioana și Lothar erau așezați confortabil în două tronuri de proporții mari, încrustate cu pietre prețioase. Se înfățișaseră în fața privirilor *sedentes pariter,* ceea ce însemna că ocupau locuri de solemnitate egală; cele două tronuri fuseseră așezate cu grijă unul lângă altul la același nivel, ca să nu dea nicio impresie de importanță mai mare a vreunuia dintre ei. Arhiepiscopii, cardinalii-preoți și abații din Roma erau așezați cu fața la ei în scaunele cu spătar înalt după modelul bizantin, tapițate cu pernuțe moi din catifea verde. Ceilalți *sacerdotes,* optimates și restul căpeteniilor francilor și romanilor stăteau în picioare în spate, umplând până la refuz sala impunătoare.

După ce toată lumea s-a așezat, Gerold a fost adus de oamenii lui Lothar, cu mâinile în continuare legate dinaintea lui. Ioana și-a strâns buzele observând vânătăile închise la culoare pe fața și gâtul lui; evident fusese bătut.

Lothar i s-a adresat lui Daniel. „Vino mai aproape, Magister Militum, și rostește acuzațiile ca să te poată auzi toată lumea."

Daniel a spus: „L-am auzit din întâmplare pe superista spunându-i Papei John că Roma ar trebui să formeze o alianță cu grecii ca să scape orașul de dominația francă."

„Mincinosule!" a urlat Gerold și a fost imediat răsplătit cu o palmă zdravănă din partea uneia dintre gărzi.

„Dă-te la o parte!" i s-a adresat Ioana tăios gărzii. Lui Gerold i-a spus: „Negi aceste acuzații, Superista?"

„Da. Sunt minciuni neîntemeiate și netrebnice."

Ioana a tras adânc aer în piept. Trebuia să atace acum sau niciodată. Adresându-se cu voce tare să fie auzită de toți a spus: „Confirm mărturia superistei."

S-a auzit un murmur șocat din partea prelaților convocați. Răspunzând în acest fel, Papa John se transformase singur din judecător în acuzat, prin urmare fiind probat alături de Gerold.

Paschal, primicerius-ul, a intervenit cumpătat. „Sanctitate, nu dumneavoastră trebuie să sprijiniți sau să negați acuzația. Amintiți-vă vorbele marelui Karolus: *Judicare non audemos.* Nu sunteți la proces aici, și nici nu puteți fi judecat de vreun tribunal pământean."

„Știu asta, Paschal. Însă sunt pregătit să răspund acuzațiilor din propria-mi voință, pentru a șterge din mintea oamenilor orice suspiciune nedreaptă." A dat din cap spre Florentinus, vestiarius-ul. Executând semnalul lor dinainte stabilit, a înaintat grabnic purtând un volum uriaș, legat magnific – evanghelia ce conținea cuvântul sfânt al apostolilor Ioan, Luca, Marcu și Matei. Ioana a apucat cartea reverențios. Cu o voce răsunătoare a declarat: „Pe aceste sfinte evanghelii, în care este relevat Cuvântul lui Dumnezeu, jur înaintea lui Dumnezeu și a sfântului Petru că o asemenea conversație nu a avut loc nicicând. Dacă nu rostesc adevărul, Dumnezeu să mă lovească în locul unde stau."

Gestul teatral părea să fi avut efect. Pe perioada tăcerii copleșitoare care a urmat, nimeni nu s-a mișcat ori a vorbit.

Apoi Anastasius a păși înainte, ocupând un loc lângă Daniel. „Mă ofer drept *sacramentale* pentru acest om", a declarat de curajos.

Inima Ioanei s-a oprit în loc. Anastasius răspunsese cu o contra-lovitură dramatică perfectă. Invocase legea *conjuratio,* în conformitate cu care vinovăția sau nevinovăția erau dovedite de fiecare parte într-o dispută prin care era posibil să strângi cel mai mare număr de *sacramentales,* adică de jurați susținători, ca să-ți susții cuvântul solemn.

Grabnic, ca să ia măsuri în situația creată, Arsenius s-a ridicat de la locul lui și i s-a alăturat fiului său. Unul câte unul, au înaintat ușurel și alții ca să stea lângă ei. Jordanes, secundicerius, care i se opusese Ioanei în chestiunea cu școala pentru femei, se afla printre ei. La fel și Victor, sacellarius-ul.

Cu tristețe Ioana și-a amintit vorbele repetate precaute ale lui Gerold să ia lucrurile ușurel și să fie mai diplomată cu oponenții săi. În ardoarea ei de a vedea lucrurile realizate, nu dăduse suficientă socoteală sfatului său.

Acum venise ziua răfuielii.

„Voi servi drept sacramentale pentru superista." O voce a răsunat limpede din spatele adunării.

Ioana și ceilalți s-au întors ca să-l vadă pe Radoin, secund la comanda gărzii pontificale, făcându-și loc prin mulțime. S-a așezat fără să șovie lângă Gerold. Gestul lui le-a dat curaj și altora; la scurt timp Juvianus, mai marele intendent, a ieșit în față, urmat de cardinalii-preoți Joseph și Theodore și șase dintre episcopii *suburbican*, ca și câteva duzini dintre preoții de rang inferior care, fiind mai aproape de oameni, putuseră aprecia mai bine ce făcuse Ioana pentru ei. Restul adunării a rămas la locul ei nedorind să se implice.

Când toți cei care doriseră veniseră în față, s-au făcut socoteliele: cincizeși și trei de bărbați de partea lui Gerold și șaptezeci și patru de a lui Daniel.

Lothar și-a dres vocea. „Judecata lui Dumnezeu s-a manifestat aici. Fă un pas înainte, Superista, să-ți primești sentința."

Gărzile s-au îndreptat spre Gerold, însă el s-a descotorosit de ei. „Acuzația este falsă, indiferent câți oameni alegi să jure strâmb ca să o susțină. Revendic dreptul la *ordalie*.[1]

[1] ordalie – Judecată divină (nota trad.)

Ioana trase brusc aer în piept. Aici, în partea de sud a imperiului, ordalia era prin foc, nu prin apă. Acuzatul trebuia să calce cu tălpile goale peste un strat de cărbuni încinși lung de douăzeci de picioare. Dacă reușea, era considerat nevinovat. Însă prea puțini oameni supraviețuiseră ordaliei.

În partea cealaltă a încăperii, ochii lui Gerold explodaseră într-un mesaj presant către Ioana: *Să nu încerci să mă oprești.*

Intenționa să se sacrifice pentru ea. Dacă traversa stratul de cărbuni, nevinovăția lui – și a ei – va fi dovedită. Însă probabil că va muri în timpul încercării.

Precum Hrotrud, și-a zis Ioana. Amintirea morții sinistre a moașei satului i-a adus o scânteiere de inspirație subită.

„Înainte de a merge mai departe, mi-aș dori să mai pun câteva întrebări lui magister militum", a spus ea.

„Întrebări?" Lothar s-a încruntat.

Anstasius a protestat. „Este un fapt nemaipoment. Dacă superista dorește să treacă prin această ordalie, este dreptul lui. Ori Sfinția Sa se îndoiește de lucrările justiției divine?"

Ioana a răspuns ritmic: „Deloc. Și nici nu disprețuiesc lucrările rațiunii lui Dumnezeu. Ce suferință aș provoca dacă pun câteva întrebări?"

Incapabil să se gândească la o replică rezonabilă, Anastasius a ridicat din umeri și a tăcut. Însă pe chip i se citea iritarea.

Fruntea Ioanei i se încrețise căci se concentra să-și amintească cele șase întrebări demonstrative.

Quis.

„Cine", l-a întrebat pe Daniel, „în afară de tine, a fost martor la această așa-zisă conversație?"

„Nimeni", a răspuns el. „Însă mărturia acestor sacramentales este chezășie pentru cuvântul meu."

Ioana a mers mai departe cu următoarea întrebare.

Quomodo.

„Cum ai surprins o conversație atât de privată?"

Daniel a ezitat doar un moment înainte de a răspunde. „Treceam prin triclinum în drum spre dormitor. Văzând ușa deschisă, m-am apropiat de ea. Atunci l-am auzit pe superista vorbind."

Ubi.

„Unde stătea superista în acel moment?"

„În fața tronului."

„Cam pe unde se află acum?"

„Da."

Quando.

„Când s-a întâmplat asta?"

Daniel trăgea nervos de gulerul tunicii sale. Întrebările veneau atât de repede că nu avea timp să se gândească. „Aah... de sărbătoarea Sfintei Agata."

Quid.

„Ce ai surprins exact trăgând cu urechea?"

„Am spus asta deja tribunalului."

„Acelea erau întocmai vorbele superistei sau o reproducere aproximativă a conversației?"

Daniel a zâmbit atotcunoscător. Papa John îl credea suficient de prostănac ca să cadă într-o capcană atât de evidentă? I-a răspuns ferm: „Am reprodus cuvintele superistei exact cum le-a spus."

Ioana s-a târât mai în față pe tronul apostolic. „Dă-mi voie să văd dacă te-am înțeles corect, Daniel. Conform mărturiei tale, de sărbătoarea Sfintei Agata stăteai la ușa triclinium-ului și ai auzit fiecare cuvințel din conversația în care superista îmi spunea că Roma ar trebui să formeze o alianță cu grecii."

„Corect", a spus Daniel.

Ioana s-a întors către Gerold. „Unde te aflai de sărbătoarea Sfintei Agata, Superista?" l-a întrebat ea.

Gerold a răspuns: „Eram în Tivoli, să termin lucrările de restaurație ale apeductului lui Marte."

„Există persoane care pot fi martori?"

„Zecile de bărbați care au lucrat alături de mine cât era ziua de lungă. Toți pot depune mărturie despre locul unde mă aflam atunci."

„Cum îți explici asta, Magister Militum?" l-a întrebat Ioana pe Daniel. „Cu siguranță un om nu se poate afla în două locuri în același timp."

Daniel arăta acum indiscutabil livid. „Ă... ă...", bâlbâia căutând disperat un răspuns.

„E posibil să te fi înșelat asupra datei, Magister Militum?" a intervenit prompt Anastasius. „După atâtea luni de zile, e dificil să-ți amintești un detaliu atât de neînsemnat."

Daniel s-a agățat de ocazia oferită. „Da, da. Acum că mă gândesc retrospectiv, s-a întâmplat mai devreme de această dată – de sărbătoarea Sfântului Ambrose, nu de Sfânta Agata. O greșeală nechibzuită."

„Unde există o greșeală, mai pot fi și altele", a răspuns Ioana. „Să ne întoarcem la mărturia ta. Spui că ai auzit fiecare cuvânt ce a fost rostit cât ai stat la ușă?"

„Da", a răspuns Daniel lent, bănuitor acum.

„Ai urechi ascuțite, Magister Militum. Te rog demonstrează-ne această acuitate ieșită din comun repetând isprava."

„Ce?" Daniel era complet pus în încurcătură.

„Ieși afară pe ușă, unde ai stat și atunci. Superista va rosti câteva cuvinte. Când te vei întoarce, ne vei relata ce a spus."

„Ce fleacuri mai sunt și astea?" s-a opus Anastasius cu înflăcărare.

Lothar o privea pe Ioana dezaprobator. „Fără îndoială, Sanctitate, folosirea trucurilor unui jongler subminează gravitatea acestor fapte."

„Maiestate", a replicat Ioana, „ce am în minte nu e niciun truc, ci un test. Dacă Daniel spune adevărul, ar trebui să-l poată auzi acum pe superista la fel de bine cum l-a auzit și atunci."

„Suveranul meu, protestez!" a spus Anastasius. „Un asemenea lucru este contrar tuturor dovezilor obișnuite ale legii."

Lothar medita la această chestiune. Anastasius avea dreptate; folosirea probei pentru a demonstra sau a întări o acuzație era o idee bizară și nouă. Pe de altă parte, Lothar nu avea niciun motiv să creadă că Daniel mințea. Fără nicio îndoială că va trece „testul" neobișnuit al Papei John – și asta îi va acorda și o mai mare credibilitate mărturiei sale. Prea multe depindeau de rezultatul acestei judecăți ca după aceea să se ridice întrebări pe marginea corectitudinii sale.

Lothar a fluturat din mână imperios. „Să purceadă testul."

Contrar voinței sale, Daniel a traversat sala imensă cât era de lungă și s-a oprit de cealaltă parte a ușii.

Ioana și-a dus degetul la gură, făcându-i semn lui Gerold să tacă. *„Ratio in lege summa justitia est"*, a spus ea cu o voce tare, clară. „Rațiunea este cea mai bună justiție a legii." A făcut semn din cap gărzii de la ușă. „Adu-l pe Daniel înăuntru."

„Ei?" l-a întrebat când s-a așezat din nou în fața sa. „Ce ai auzit?"

Daniel bâjbâia după răspunsul probabil. „Superista a repetat declarația sa de nevinovăție."

Cei care ieșiseră în față ca să fie martori pentru el au țipat contrariați de spaimă. Anastasius s-a îndepărtat

dezamăgit. Perpetua încruntătură întunecată a lui Lothar s-a adâncit și mai mult.

Ioana a spus: „Nu astea au fost cuvintele rostite. Și nu superista, ci eu le-am spus."

Încolțit, Daniel a izbucnit furios: „Ce diferență e dacă eu am auzit de fapt sau nu conversația? Acțiunile tale au demonstrat adevăratele tale simpatii! Nu tu l-ai hirotonisit pe grecul Nichephorus ca episcop?"

„Ah!" a rostit Ioana. „Asta ne duce la ultima dintre întrebări: *Cut.* De ce? De ce ai raportat o asemenea conversație falsă împăratului? Nu ai fost motivat de adevăr, Daniel, ci de invidie – pentru că propriul tău fiu nu a fost luat în considerație pentru funcția pe care Nicephorus a primit-o!"

„Rușine!" a strigat o voce din mulțime și a fost rapid imitată și de altele. „Trădător!" „Mincinos!" „Pungaș!" Chiar și sacramentales ai lui Daniel s-au alăturat torentului de injurii, dornici să se dezică de el acum.

Ioana a ridicat o mână potolind adunarea. Așteptau ca ea să pronunțe sentința împotriva lui Daniel. Pentru o nelegiuire atât de serioasă, pedeapsa va fi cu siguranță foarte grea: mai întâi limba care a pronunțat minciuna perfidă va fi tăiată, apoi Daniel probabil va fi eviscerat și în cele din urmă despicat în patru părți.

Ioana nu se gândea să pretindă un preț atât de înfiorător. Realizase ceea ce dorise, adică să-l dezvinovățească pe Gerold. Nu era nevoie să-i ia viața lui Daniel; era un om mărunt dezagreabil, răzbunător și pizmaș, însă nu mai rău sau mai hain decât alții pe care îi cunoscuse. Și, Ioana era sigură, în acest caz nu fusese altceva decât o unealtă în mâinile lui Anastasius.

„Magister Militum Daniel", a rostit ea grav. „Din acest moment înainte ești deposedat de titlul tău și de toate

proprietățile și privilegiile. Vei părăsi Roma astăzi și vei fi pentru totdeauna surghiunit din Orașul Sfânt și sanctuarele sacre ale acesteia."

Mulțimea fusese redusă la tăcere de această dovadă uimitoare de *caritas*. Eustathius, vicarul, a profitat de acest moment. „Lăudat fie Dumnezeu și sfântul Petru, Prinț al apostolilor, prin intermediul cărora adevărul s-a manifestat! Și să trăiască Suveranul și Supremul nostru Pontif, Papa John!"

„Să trăiască!" au strigat ceilalți. Sunetul a răsunat între pereții încăperii, făcând felinarele să tremure în cădelnițele din argint.

„La ce te așteptai?" Arsenius umbla agitat prin cameră de colo-colo în fața fiului său, care se așezase tihnit pe unul dintre divanuri. „Papa John o fi nevinovat, dar nu e neghiob. L-ai subestimat."

„Adevărat", a recunoscut învins Anastasius. „Însă nu are nicio importanță. M-am întors la Roma – cu sprijinul deplin al împăratului și al oștirilor acestuia."

Arsenius s-a oprit din mers. „Și ce vrei să spui cu asta?" a întrebat tăios.

„Vreau să spun, Tată, că mă aflu acum în situația de a lua ceea ce nu am putut să câștigăm prin alegeri."

Arsenius se holba. „Să iei tronul prin forța armelor? *Acum?*"

„De ce nu?"

„Ai fost plecat prea mult timp, fiul meu. Nu știi cum stau lucrurile aici. E adevărat că Papa John și-a făcut dușmani, însă sunt destui care-l susțin."

„Atunci ce sugerezi?"

„Ai răbdare. Întoarce-te în Imperiul Franc, umflă-ți pânzele și așteaptă."

„Ce să aștept?"

„Ca vântul norocului să se schimbe."

„Când se va întâmpla asta? Am așteptat suficient timp ca să revendic ceea ce îmi aparține de drept!"

„E primejdios să te miști prea din pripă. Amintește-ți ce s-a întâmplat cu John Diaconul."

John Diaconul fusese candidatul opoziției în alegerile care îl urcaseră pe Sergius pe tronul pontifical. După alegeri, dezamăgitul John a mărșăluit spre Patriarchium cu un grup însemnat de slugi înarmate și a ocupat tronul cu forța. Însă prinții orașului s-au aliat împotriva lui; în câteva ore au pus din nou stăpânire pe Patriarchium, iar John a fost detronat. În ziua următoare, Sergius a fost sfințit ca Papă în cadrul unei ceremonii – iar capul retezat al lui John se odihnea în vârful unei sulițe în curtea palatului Lateran.

„Mie nu o să mi se întâmple asta, Tată", a spus Anastasius încrezător. „M-am gândit la asta cu foarte mare grijă. Dumnezeu mi-e martor că am avut timp de gândire, izolat toți anii ăștia în locul ăla plicticos."

Arsenius a simțit înțepătura reproșului nerostit al fiului său. „Ce propui cu exactitate?"

„Miercuri este Zi de Rugăciune[1]. Slujba se va oficia în bazilica Sfântul Petru. Papa John va conduce procesiunea spre bazilică. Vom aștepta până când s-a depărtat bine, apoi luăm Patriarchium-ul cu asalt. Totul se va sfârși până ca măcar John să suspecteze ce se petrece."

„Lothar nu va ordona trupelor lui să atace Patriarchium-ul. Știe că un asemenea act va uni toată Roma împotriva lui, chiar și pe cei din propria-i grupare."

„Nu avem nevoie de ostașii lui Lothar ca să cucerească Patriarchium-ul; gărzile noastre se pot descurca. Odată

[1] Zi care precede Înălțarea (oricare dintre cele trei zile precedente) în care se presupune că toți creștinii se roagă. (nota trad.)

limpede intrat în posesia tronului, Lothar va veni în sprijinul meu – de asta sunt sigur."

„Poate", a spus Arsenius. „Însă nu va fi ușor să ocupi palatul apostolic. Superista este un luptător formidabil, iar el îi comandă pe cei devotați gărzii pontificale."

„Grija principală a superistei este siguranța personală a Papei. Cu Lothar și armata lui în oraș, Gerold va călări vigilent în procesiune, alături de o parte dintre cei mai buni oameni ai lui."

„Și după aceea? Îți dai seama firește că Gerold va veni după tine cu toată puterea pe care o are la dispoziție?"

Anastasius a surâs. „Nu-ți face griji pentru Gerold, Tată. Am un plan care o să se ocupe de el."

Arsenius și-a scuturat capul. „E prea riscant. Dacă vei eșua, asta va însemna distrugerea familiei noastre, sfârșitul a tot ceea ce am lucrat de-a lungul acestor ani mulți."

Se teme, și-a zis Arsenius. Revelația i-a adus o satisfacție potolită. Toată viața lui se bazase pe ajutorul și sfatul tatălui său și în același timp se resemnase cu această realitate. Dintr-o dată, el se dovedea cel puternic. *Poate,* medita Arsenius, privindu-l pe bătrân cu un amestec de iubire și milă, *poate că tocmai această frică, această prăbușire a voinței la momentul crucial al încercării l-a ținut departe de mărire.*

Tatăl său îl privea straniu. În adâncurile acelor ochi familiari și foarte iubiți, ofiliți acum cu trecerea timpului, Anastasius citea preocupare și neliniște, însă și ceva mai mult, ceva ce Anastasius nu mai văzuse până atunci în ei– respect.

A pus o mână pe umărul tatălui său. „Ai încredere în mine, Tată. Vei fi mândru, îți promit."

Ziua sfântă a Rugăciunii era o sărbătoare cu dată fixă, celebrată neîntrerupt la 25 aprilie. Ca și în cazul multor altor

sărbători cu dată fixă – sărbătoarea Împărtășaniei, sărbătoarea Scaunului Sfântului Petru, săptămâna cărbunilor, Crăciunul – rădăcinile acestei celebrări puteau fi urmărite până în vremurile păgâne. În Roma antică, 25 aprilie era data Robigaliei, festivalul păgân care-l onora pe Robigo, zeul înghețului, a cărui vizită chiar și în acest anotimp ar fi putut provoca mari stricăciuni fructelor pământului în curs de făurire, dacă nu era împăcat cu daruri și jertfe. Robigalia era un festival voios, implicând o procesiune plină de viață din oraș până la holdele cu cereale, unde animalele erau sacrificate respectuos, urmat de întreceri și jocuri și alte forme de distracție în aer liber pe câmpurile campagna-ei. În loc să încerce să suprime această tradiție ce onora ziua respectivă, care doar i-ar fi îndepărtat pe cei care căutau să câștige Adevărata Credință, primii Papi au ales cu înțelepciune să păstreze festivalul, însă să-i dea un caracter mai creștinesc. Procesiunea din Ziua sfântă a Rugăciunii traversa în continuare culturile de cereale, însă prima oară se oprea la bazilica Sfântul Petru, unde se oficia o slujbă solemnă pentru a-L preamări pe Dumnezeu și a-L implora, totuși prin mijlocirea sfinților, să binecuvânteze recoltele.

Vremea ținuse cu această ocazie. Cerul de deasupra capului era albastru ca o pânză proaspăt vopsită și curat ca lacrima; soarele scânteia revărsând o lumină aurie peste copaci și case, arșița lui fiind domolită de atingerea binevenită a brizei răcoroase din nord.

Ioana călărea în mijlocul procesiunii în urma acoliților și defensores care mergeau pe jos și a celor șapte diaconi regionali care înaintau călări. În urma ei călăreau optimates și alți demnitari ai Palatului Apostolic. În timp ce convoiul lung cu semnele și stindardele lui colorate se mișca prin curtea laterană, lăsând în urmă statuia lui mater romanorum, ea și-a schimbat poziția incomodă pe buiestrașul alb; șaua trebuie să

fi fost greșit așezată, căci spatele deja o durea din pricina unui junghi potolit care apărea și dispărea la răstimpuri.

Gerold zornăia înainte și înapoi de-a lungul unei laturi a procesiunii cu celelalte gărzi. Acum se apropiase de ea, înalt și irezistibil de chipeș în uniforma lui de străjer.

„Te simți bine?" a întrebat-o îngrijorat. „Ești palidă."

I-a zâmbit, trăgându-și forța din apropierea lui. „Sunt bine."

Lunga procesiune a intrat pe Via Sacra, iar Ioana a fost deîndată întâmpinată de un muget de ovații. Conștienți de amenințarea pe care prezența lui Lothar și a armatei sale o reprezenta, oamenii ieșiseră pe străzi într-un număr record ca să-și demonstreze iubirea și sprijinul pentru Suveranul lor Pontif. Se îmbulziseră pe stradă pe o grosime de mai bine de jumătate de metru și chiar mai mult, pe fiecare parte a drumului, ovaționând și strigând binecuvântări, așa că gărzile erau obligate să îi tot împingă înapoi ca procesiunea să înainteze. Dacă Lothar ceruse vreo dovadă a popularității Ioanei printre oameni, o avea în fața ochilor.

Plasmodiind și tămâind, acoliții își croiau calea în jos pe strada străveche străbătută de Papi din vremuri imemoriale. Ritmul era chiar mai lent decât de obicei, căci de-a lungul traseului staționau o mulțime de petiționari și, după obicei, procesiunea se oprea des ca Ioana să-i asculte. La una dintre opriri, o femeie bătrână cu părul cărunt și cu o față cu semnele unor tăieturi s-a aruncat la pământ în fața Ioanei.

„Iartă-mă, Sfinte Părinte", stăruia femeia, „iartă-mi răul pe care ți l-am pricinuit!"

„Ridică-te, măicuță, și liniștește-te", i-a răspuns Ioana. „Nu mi-ai adus nicio pagubă pe care să o știu eu."

„M-am schimbat atât de mult că nici măcar nu mă mai cunoști?"

Ceva de pe fața răvășită ce se înălța implorator spre a ei i-a atins pe neașteptate o coardă sensibilă și a recunoscut-o.

„Marioza?" a exclamat Ioana. Faimoasa curtezană avea treizeci de ani când Ioana o văzuse ultima oară. „Dumnezeule mare, ce ți s-a întâmplat?"

Mâhnită, Marioza și-a dus mâna spre fața ei cicatrizată. „Urmele unui cuțit. Un dar de despărțire din partea unui amant gelos."

„Deus misereatur!"

Marioza a rostit amarnic: „Nu-ți lega norocul de favorurile bărbaților, mi-ați spus cândva. Ei bine, ați avut dreptate. Dragostea bărbaților mi-a adus distrugerea. E pedeapsa mea – pedeapsa lui Dumnezeu pentru înșelătoria diabolică pe care v-am înscenat-o. Iertați-mă, Sfinte Părinte, altfel sunt condamnată pe vecie!"

Ioana a făcut semnul binecuvântării deasupra ei. „Te iert de bună voie, din tot sufletul meu."

Marioza a apucat mâna Ioanei și a sărutat-o. Oamenii din preajmă urlau aprobatori.

Procesiunea a înaintat. Când treceau pe lângă biserica sfântul Clement, Ioana a auzit brusc o agitație în stânga. Un grup de ticăloși din coada mulțimii făceau glume răutăcioase și aruncau cu pietre în procesiune. Una i-a lovit calul în grumaz, iar acesta s-a ridicat înnebunit, trântind-o pe Ioana în șa. O durere vibrantă i-a străbătut trupul. Împietrită și fără respirație, s-a agățat de gâtelile din aur ale harnașamentului, iar diaconii s-au apropiat în grabă de ea.

Gerold detectase grupul de scandalagii înaintea tuturor. Își întorsese calul și călărea spre ei chiar înainte ca prima salvă de pietre să le fi părăsit mâinile.

Văzându-l înaintând ticăloșii au fugit. Gerold a dat pinteni calului după ei. În fața treptelor bisericii Sfântul Clement, oamenii s-au răsucit în loc pe neașteptate, au tras armele ascunse în pliurile veșmintelor lor și au venit spre Gerold.

Gerold şi-a scos sabia, făcându-le semn imperios gărzilor care-l urmau. Însă nu i-au răspuns nicicum, niciun sunet de copite nu tropăia în urma lui. Era de unul singur când bărbaţii l-au încercuit ca un furnicar ce pişca tăios, înaintând cu forţa. Gerold mânuia sabia cu o pricepere chibzuită, aşa încât fiecare lovitură îşi atingea scopul; a rănit patru dintre atacatori, primind doar o singură rană de pumnal în coapsă înainte ca ei să-l tragă de pe cal. S-a lăsat să cadă ţeapăn, simulând pierderea cunoştinţei, însă îşi păstra mâna strânsă pe plăselele sabiei.

Abia lovise pământul că a şi ţâşnit înapoi în picioare cu sabia în mână. Cu un ţipăt de surpriză, cel mai apropiat atacator a venit spre el cu sabia scoasă; Gerold s-a mişcat într-o parte, inducându-l în eroare, iar când bărbatul s-a clătinat, Gerold i-a împlântat sabia în braţ. Acesta a căzut, din braţul pe jumătate sfârtecat ţâşnindu-i sânge. Alţi câţiva au venit spre el, însă acum Gerold auzea strigătele gărzilor lui apropiindu-se din spate. Încă o clipă şi îi vor sosi ajutoarele. Ţinându-şi sabia în faţă, Gerold se retrăgea, supraveghindu-i precaut pe cei care-l atacaseră prin suprindere.

Hangerul l-a înjunghiat pe la spate, alunecându-i între coaste pe furiş, silenţios, ca un hoţ într-un sanctuar. Înainte de a-şi fi dat seama ce se petrecuse, genunchii i s-au împleticit, iar el s-a încovrigat uşurel spre pământ, minunându-se că nu simţise nicio durere, numai sângele călduţ şiroindu-i în jos pe spinare.

Deasupra lui auzea sunete proaspete de luptă şi de zăngănit de oţel. Gărzile sosiseră şi se luptau cu atacatorii. *Trebuie să mă alătur lor,* şi-a zis Gerold şi s-a întins să-şi apuce sabia de lângă el pe pământ, însă nu a putut să se clintească.

Trăgându-şi respiraţia, Ioana a ridicat privirea şi l-a văzut pe Gerold pomind în urmărirea aruncătorilor de pietre. A zărit

și celelalte gărzi care plecaseră să-l urmărească, însă fuseseră împiedicați de un grup de bărbați care stăteau în mulțime pe partea aceea a străzii; grupul s-a închis la un loc, blocându-le calea ca și cum ar fi acționat la un semnal nevăzut.

E o capcană! a realizat Ioana. Înnebunită a încercat să-i avertizeze, însă cuvintele ei s-au înnecat în zgomotul și confuzia mulțimii. I-a dat pinteni calului ca să se ducă la Gerold, însă diaconii țineau frâul strâns.

„Dați-i drumul! Dați-i drumul!" striga ea, însă aceștia nu se dădeau bătuți, neavând încredere în cal. Ioana privea neajutorată cum ticăloșii îl încercuiseră pe Gerold, le-a văzut mâinile întinse să-l înșface, agățându-se de cingătoarea lui, de tunica lui, de brațele lui, trăgându-l jos de pe cal. A zărit o ultimă șuviță de păr roșu strălucitor când acesta a dispărut în vârtejul gloatei.

A alunecat de pe cal și a luat-o la fugă, îmbrâncind să-și facă loc prin grupul de acoliți ce se roteau înspăimântați. Până când a ajuns la marginea drumului, mulțimea deja se dăduse la o parte, făcând loc gărzilor, care veneau spre ea purtând trupul fără vlagă al lui Gerold.

L-au așezat pe pământ, iar ea a îngenunchiat lângă el. Sângele i se prelingea într-o spumă subțire pe la un colț al gurii. Și-a dat jos grabnic pallium-ul pătrat din jurul gâtului, l-a împachetat și i l-a apăsat pe rana din spate, încercând să oprească șuvoiul de sânge. În zadar; în câteva minute materialul gros era îmbibat fleașcă.

Ochii li s-au întâlnit într-o privire profund intimă; o privire drăgăstoasă și dureros de plină de înțelegere. Frica a pus stăpânire pe Ioana, o frică cum nu cunoscuse nicicând până atunci. „Nu!" a strigat ea și l-a strâns în brațe, ca și cum prin apropierea fizică pură ar fi putut să oprească inevitabilul. „Să nu mori, Gerold. Să nu mă lași aici singură de tot."

Mâna lui orbecăia prin aer. Ea i-a luat-o într-a ei, iar buzele lui au schițat un surâs. „Perla mea", i-a spus. Vocea îi era foarte slabă, ca și cum i-ar fi vorbit de la mare distanță.

„Rezistă, Gerold, rezistă", îi spunea încordată. „Te vom duce în Patriarchium, vom –"

A simțit că piere chiar înainte de a fi auzit horcăitul morții și de a-i simți trupul îngreunându-i-se în brațe. S-a ghemuit peste el, mângâindu-i părul, fața. El stătea întins nemișcat și împăcat, cu buzele întredeschise și ochii fixați orbi spre cer.

Era imposibil ca el să se fi dus. Chiar acum sufletul lui s-ar putea desprinde din ea într-o succesiune de imagini reflectate. Ar putea să-l vadă din nou dacă ar încerca. Și-a ridicat capul și a privit în jurul ei. Dacă el s-ar afla pe undeva prin preajmă, ar exista un semn. Indiferent unde ar fi, ar anunța-o.

Nu a văzut nimic, nu a simțit nimic. În brațele ei zăcea un cadavru cu chipul lui.

„S-a dus la Dumnezeu", a spus Desiderius, arhidiaconul.

Ea nu s-a mișcat. Atâta timp cât îl ținea în brațe, el nu era pe de-a-ntregul răposat, o parte din el era tot cu ea.

Desiderius a luat-o de braț. „Lăsați-ne să-l ducem în biserică."

Amorțită a auzit și a priceput. El nu trebuia să stea aici în stradă, sub privirile curioșilor străini. Ea trebuia să-l vadă onorat cu toate ritualurile și demnitatea cuvenită; asta era tot ce-i mai rămăsese să facă acum pentru el.

L-a așezat jos cu delicatețe, ca să nu-l rănească, apoi i-a închis ochii ficși și i-a încrucișat brațele pe piept ca gărzile să-l poarte cu demnitate.

Când s-a ridicat a fost cuprinsă de o durere atât de violentă, că a făcut-o să se îndoaie și a căzut la pământ cu răsuflarea tăiată. Trupul i se zbătea spasmotic și nu putea să

și-l controleze deloc. Simțea o presiune enormă, ca și cum o greutate fusese aruncată pe ea; presiunea cobora până când a simțit că o va rupe fără îndoială în două.

Copilul. Vine.

„Gerold!" Cuvântul a tremurat într-un vaier înfiorător de durere.

Gerold nu o putea ajuta acum. Era singură.

„Deus Misereatur!" a exclamat Desiderius. „Suveranul Pontif este posedat de diavol!"

Oamenii țipau și plângeau, azvârliți într-o teroare disperată.

Aurianos, mai marele exorciștilor, s-a apropiat în goană. Stropind-o pe Ioana cu aghiasmă, intona solemn: *„Exorcizo te, immundissime spiritus, omnis incursio adversarii, omne phantasma..."*

Toate privirile erau fixate asupra Ioanei, pândind ca spiritul diavolesc să-i iasă pe gură sau pe ureche.

Ea a țipat când cu o ultimă, agonizantă durere presiunea dinăuntrul ei a cedat brusc, țâșnind din ea într-o revărsare roșie grozavă.

Glasul lui Aurianos s-a întrerupt subit, urmat de o tăcere lungă, înspăimântătoare.

De sub poalele veșmintelor albe și voluminoase ale Ioanei, vopsite acum cu sângele ei, a apărut trupșorul albastru al unui prunc prematur.

Desiderius a reacționat primul. „Un miracol!" a strigat el, aruncându-se în genunchi.

„Vrăjitorie", a strigat altcineva. Toată lumea își făcea semnul crucii.

Oamenii se împingeau înainte ca să vadă ce se întâmplase, împingându-se și îmbrâncindu-se și cățărându-se unul în spatele celuilalt ca să aibă o vedere mai bună.

„Retrageți-vă!" strigau diaconii, mânuindu-și crucifixele ca pe niște ciomege pentru a ține la distanță gloata dezordonată.

Ioana auzea toate astea ca și cum ar fi venit din depărtare. Zăcând în drum într-o băltoacă din propriu-i sânge, a fost brusc inundată de o stare transcedentală de pace. Strada, oamenii, flamurile colorate ale procesiunii luceau în mintea ei cu o strălucire bizară, precum firele unei tapițerii enorme al cărui model abia acum îl deslușea.

Sufletul i s-a umflat în interiorul ei, umplând goliciunea dinăuntru. Era îmbăiată într-o lumină uriașă și edificatoare. Credința și îndoiala, voința și dorința, inima și capul – într-un sfârșit a văzut și a înțeles că toate erau una și Unul era Dumnezeu.

Lumina devenise și mai intensă. Zâmbind a mers spre ea, iar sunetele și culorile pământului se estompau până la nevăzut, precum luna odată cu sosirea zorilor.

Epilog

Patruzeci și doi de ani mai târziu

Anastasius stătea la pupitrul său din scriptorium-ul Palatului Lateran redactând o scrisoare. Mâinile lui înțepenite și afectate de artrita datorată vârstei îl dureau de fiecare dată când mișca condeiul. În ciuda durerii, continua să scrie. Scrisoarea era extrem de urgentă și trebuia expediată imediat.

„Maiestății sale imperiale, celui mai venerat, împăratul Arnulf", mâzgălea el.

Lothar murise demult, decedase doar la câteva luni după ce părăsise Roma. Tronul său revenise mai întâi fiului său Ludovic al II-lea și apoi, după moartea acestuia, nepotului lui Lothar, Carol cel Gras, amândoi conducători slabi și mediocri. Cu moartea lui Carol cel Gras din 888, dinastia carolingiană întemeiată de marele Karolus – sau Charlemagne, cum era cunoscut acum de toată lumea – ajunsese la sfârșit. Arnulf, duce de Carinthia, reușise să smulgă tronul imperial de la o ceată de pretendenți. Per total, Anastasius considera schimbarea în succesiune una bună.

Arnulf era mai isteț ca Lothar și mai puternic. Anastasius conta pe asta. Căci trebuia făcut ceva cu Papa Ștefan.

Chiar luna trecută, spre groaza și scandalul întregii Rome, Ștefan a ordonat ca trupul predecesorului său, Papa Formosus, să fie scos din mormânt și adus în Patriarchium. Proptind cadavrul într-un scaun, Ștefan a prezidat o „judecată" în bătaie de joc, a calomniat mortul și a isprăvit tăindu-i trei degete de la mâna dreaptă, cele folosite pentru a împărți binecuvântarea apostolică, drept pedeapsă pentru nelegiurile „mărturisite" de Formosus.

„Fac apel la Maiestatea Ta", scria Anastasius, „să veniți la Roma și să puneți capăt exceselor Papei care au ajuns de ocara întregii creștinătăți."

O contracție bruscă a mâinii lui Anastasius a zdruncinat condeiul, împrăștiind picături de cerneală peste pergamentul curat. Blestemând, Anastasius a șters cerneala vărsată, apoi a așezat jos condeiul și și-a întins degetele masându-le ca să-și calmeze durerea.

Bizar, reflecta el cu o ironie cruntă, *ca un om ca Ștefan să succeadă la apostolat când eu, atât de potrivit pentru funcție, cu toate însușirile mele privind nașterea și erudiția, am fost respins.*

Ajunsese atât de aproape, atât de aproape de câștigarea premiului râvnit. După dezvăluirea șocantă și moartea femeii Papă, Anastasius ocupase Patriarchium-ul, pretinzând tronul pentru el, cu binecuvântarea împăratului Lothar.

Ceea ce nu reușise a fost să rămână pe tron! Dar nu a fost să fie. Un grup mic, însă influent, de clerici i s-au opus ferm. Timp de câteva luni, chestiunea succesiunii pontificale a fost cu înflăcărare dezbătută, prima oară având câștig de cauză o parte, apoi cealaltă. Într-un final, convins că un grup substanțial de romani nu vor fi reconciliați niciodată cu Anastasius drept Papă, Lothar a ales varianta

expeditivă și și-a retras sprijinul. Anastasius a fost detronat și trimis dezonorat la mânăstirea din Trastevere.

Toți au crezut că am fost terminat atunci, se gândea Anastasius. *Însă m-au subestimat.*

Cu răbdare, pricepere și diplomație, s-a zbătut să-și croiască calea înapoi, în cele din urmă câștigând încrederea Papei Nicolae. Acesta îl ridicase la rangul de bibliotecar, o funcție care-i oferea putere și privilegii, pe care o deținea de mai bine de treizeci de ani.

Ajungând la remarcabila vârstă de optzeci și șapte de ani, Anastasius era acum venerat și respectat, universal lăudat pentru formidabila sa erudiție. Cărturarii și fețele bisericești din lumea întreagă veneau la Roma să-l cunoască și să-i admire lucrarea sa de căpătâi, *Liber pontificalis,* cronica oficială a Papilor. Nu mai demult de luna trecută un arhiepiscop franc pe nume Arnaldo i-a cerut permisiunea să facă o copie a manuscrisului pentru catedrala lui, iar Anastasius a consimțit condescendent.

Liber pontificalis era invitația lui Anastasius la nemuririe, moștenirea lui lăsată omenirii. Era de asemenea și răzbunarea lui față de rivalul său detestat, persoana a cărei alegere în acea zi neagră din 853 i-a refuzat gloria pentru care fusese menit. Anastasius o șterse pe Papa Ioana din înregistrările oficiale ale Papilor; *Liber pontificalis* nici măcar nu-i menționa numele.

Nu era lucrul pe care și-l dorea din adâncul inimii sale, însă era ceva. Faima lui Anastasius Bibliotecarul și capodopera lui va răsuna de-a lungul secolelor, însă Papa Ioana va fi pierdută și uitată, încredințată pentru veșnicie uitării.

Contracția dispăruse. Punând mâna pe condei, Anastasius s-a apucat din nou de scris.

În scriptorium-ul Palatului Episcopal din Paris, arhiepiscopul Arnaldo migălea deasupra ultimei pagini din copia făcută lucrării *Liber pontificalis.* Lumina soarelui

năvălea prin fereastra îngustă, iluminând o săgeată de praf plutitoare. Arnaldo şi-a pus înfloritura de final pe pagină, a mai privit-o odată, apoi obosit a aşezat jos condeiul.

Fusese o muncă grea şi dificilă, să transcrie întregul manuscris al *Cărţii Papilor*. Scribii palatului fuseseră destul de surprinşi când arhiepiscopul îşi asumase sarcina singur mai degrabă decât să o cedeze unuia dintre ei, însă Arnoldo îşi avusese motivele sale să procedeze aşa. Nu a făcut o simplă dublură a manuscrisului, ci l-a corectat. Între cronicile vieţilor Papei Leon şi Papei Benedict, exista acum o înregistrare despre Papa Ioana, repunând în drepturi pontificatul ei la locul cuvenit în istorie.

Făcuse acest lucru mai mult dintr-un sentiment de loialitate personală decât din dorinţa de a vedea adevărul spus. Ca şi Ioana, arhiepiscopul nu era ceea ce părea. Căci Arnoldo, născut Arnalda, era de fapt fiica intendentului franc Arn şi a soţiei acestuia, Bona, cu care Ioana locuise după fuga sa de la Fulda. Arnalda era doar o fetiţă mică pe atunci, însă nu o uitase niciodată pe Ioana – ochii buni şi inteligenţi care o priviseră atât de atenţi; emoţia lecţiilor zilnice împreună; bucuria împărtăşită a realizării când Arnalda începuse să citească şi să scrie.

Avea o datorie uriaşă faţă de Ioana, căci aceasta îi salvase Arnaldei familia de la sărăcie şi disperare, arătându-le calea de la abisul întunecos al ignoranţei la lumina cunoaşterii şi a făcut posibil ca Arnalda să se bucure de rangul său înalt. Inspirată de exemplul Ioanei, apropiindu-se de maturitate, Arnalda alesese şi ea să se deghizeze în bărbat ca să-şi urmeze dorinţa arzătoare.

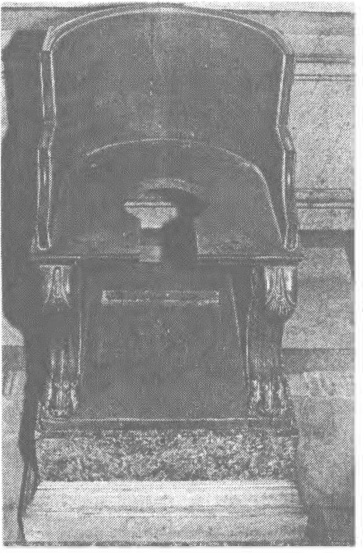
Câte ca noi mai sunt pe lume? se întreba Arnalda, nu pentru prima oară. Câte femei făcuseră saltul cutezător, abandonându-şi identitatea femeiască, renunţând la vieţile lor care ar fi putut fi împlinite cu familie şi copii, ca să realizeze acel lucru care altfel le-ar fi îngrădit? Cine ar putea

ști? S-ar putea ca Arnalda să fie cea care o să treacă fără să-și dea seama pe lângă un asemenea travestit în catedrală sau în mânăstire, continuându-și drumul anevoie într-o frăție secretă și nedată în vileag.

A zâmbit gândului. Vârându-și mâna înăuntrul veșmintelor sale de arhiepiscop a apucat medalionul din lemn al Sfintei Caterina care-i atârna în jurul gâtului. Îl purtase neîntrerupt chiar din ziua în care Ioana i-l dăduse cu cincizeci de ani în urmă.

Mâine va lega manuscrisul în piele fină, bogat ornamentată cu aur, și îl va așeza în arhivele bibliotecii catedralei. Undeva, în sfârșit, va rămâne o mărturie a Papei Ioana, care, deși femeie, a fost totuși un bun și credincios vicar al lui Hristos. Într-o zi povestea ei va fi descoperită și povestită din nou.

Datoria a fost plătită, medita Arnalda. *Requicesce in pace, Johanna Papissa.*

Scaunul numit *sella stercoraria*

Nota autoarei

A existat o Papesă Ioana?

„Partout où vous voyez une légende, vous pouvez être sûr, en allent au fond des choses, que vous trouverez une histoire."

„Ori de câte ori vedeți o legendă, puteți fi siguri, dacă mergeți până în miezul lucrurilor, că veți da peste istorie."

Vallet de Viriville

Papesa Ioana este unul dintre personajele cele mai fascinante și mai extraordinare ale istoriei apusene – și una dintre cele mai puțin cunoscute. Majoritatea oamenilor nu au auzit despre Ioana, Papa, iar cei care au făcut-o îi privesc povestea ca pe o legendă.

Totuși timp de sute de ani de zile – până la mijlocul secolului al XVII-lea – pontificatul Ioanei era universal cunoscut și acceptat ca un fapt real. În secolul al XVII-lea,

Biserica Catolică, sub atacurile crescânde ale Protestantismului în ascensiune, a demarat eforturile reunite de a distruge consemnările istorice stânjenitoare despre Ioana. Sute de manuscrise și cărți au fost confiscate de către Vatican. Dispariția virtuală a Ioanei din conștiința timpurilor moderne atestă eficiența acestor măsuri.

Astăzi, Biserica Catolică oferă două argumente principale împotriva apostolatului Ioanei: absența oricărei referințe despre ea în documentele contemporane și lipsa unei perioade de timp suficiente pentru ca apostolatul ei să fi avut loc între sfârșitul domniei predecesorului ei, Leon al IV-lea și începutul domniei succesorului acesteia, Benedict al III-lea.

Aceste argumente nu sunt, oricum, concludente. Nici nu e de mirare că Ioana nu apare în consemnările contemporane, dat fiind timpul și energia pe care Biserica, prin propria ei recunoaștere, le-a devotat pentru a o șterge din ele. Faptul că a trăit în secolul al IX-lea, cea mai sumbră perioadă a Evului Mediu, a făcut ușoară misiunea de a rade urmele pontificatului său. Secolul al IX-lea a fost o epocă a analfabetismului larg răspândit, marcat de o nemaipomenită penurie de păstrare a consemnărilor. Astăzi, cercetarea aspectelor erudite ale perioadei se bazează pe documente răzlețe, incomplete, contradictorii și pe care nu te poți bizui. Nu există înregistrări judecătorești, topografice, dări de seamă ale fermelor ori jurnale ale vieții de zi cu zi. Cu excepția unei singure istorii contestabile, *Liber pontificalis* (pe care cărturarii au numit-o „un document propagandist"), nu există nicio înregistrare continuă a Papilor secolului al IX-lea – cine au fost ei, când au domnit, ce au făcut. În afară de *Liber pontificalis,* abia de se poate găsi vreo mențiune despre succesorul Ioanei, Papa Benedict al III-lea – iar *el* nu a fost țința unei campanii de exterminare.

Totuși mai există o copie străveche a lucrării *Liber pontificalis* cu o înregistrare despre Ioana. Consemnarea este în mod evident o intercalare ulterioară, fărâmițând fără grație partea principală a textului. Cu toate acestea, nu pretinde că istorisirea ar fi falsă; ulterior, un analist, convins de dovezile cronicarilor mai puțin suspectați politicește, e posibil să se fi simțit obligat moral să corecteze înregistrarea oficială. Blondel, istoricul protestant care a examinat textul în 1647, a concluzionat că înregistrarea despre Ioana a fost scrisă în secolul XIV-lea. Și-a bazat opinia pe variațiile stilului și a caligrafiei – cele mai bune judecăți subiective. Despre acest document rămân întrebări importante. Când a fost scris pasajul în chestiune? Și de către cine? O reexaminare a acestui text folosind metode moderne de datare – care nu au fost niciodată puse la încercare – ar putea oferi niște răspunsuri interesante.

Absența Ioanei din înscrisurile bisericești contemporane nu putea fi altfel decât de așteptat. Preoții romani ai acelor timpuri, înspăimântați de decepția imensă pe care ar fi pricinuit-o, ar fi mers până în pânzele albe ca să îngroape toate relatările scrise ale jenantului episod. Într-adevăr au simțit că era de datoria lor să procedeze așa. Hincmar, contemporan cu Ioana, tăinuia frecvent în scrisorile lui informații ce dăunau Bisericii. Chiar și renumitul teolog Alcuin nu era mai presus de falsificarea adevărului; într-una din scrisorile lui recunoaște deschis că a distrus o însemnare despre preacurvia și simonia Papei Leon al III-lea.

Astfel, contemporanii Ioanei sunt profund suspectați în calitate de martori ai negării. Acest fapt este în special valabil pentru prelații romani, care au avut motive personale întemeiate pentru a suprima adevărul. În rarele ocazii în care apostolatul a fost declarat invalid – așa cum ar fi fost și al lui Ioana când i s-a descoperit indentitatea feminină – toate

investirile Papei detronat deveneau imediat nule și neavenite. Toți cardinalii, episcopii, diaconii și preoții hirotonisiți de acel Papă erau deposedați de titluri și de funcții. Atunci nu e nicio surpriză prea mare că înregistrările ținute sau transcrise chiar de acești oameni nu fac nicio mențiune la Ioana.

Nu avem decât să ne uităm la exemplele recente ale Nicaraguei și El Salvadorului pentru a vedea cum efortul ferm și bine coordonat al statului poate face mărturiile stânjenitoare „să dispară". Numai după efectul trecerii timpului, adevărul, ținut în viață de relatările nestăvilite ale populației, începe treptat să iasă la iveală. Și, într-adevăr, nu există nicio criză de documente legate de apostolatul Ioanei în ultimele secole. Frederick Spanheim, eruditul istoric german care a condus un studiu intensiv asupra chestiunii, citează nu mai puțin de *cinci sute* de manuscrise vechi conținând relatări despre pontificatul Ioanei, inclusiv pe cele ale unor autori aclamați precum Petrarca și Boccacio.

Astăzi, poziția bisericii față de Ioana este că ea a fost o invenție a reformatorilor protestanți dornici să dea în vileag corupția papistașă. Cu toate acestea, povestea Ioanei apare pentru prima oară cu sute de ani înainte ca Martin Luther să se fi născut. Majoritatea cronicarilor erau catolici, deseori plasați în funcții înalte în ierarhia bisericii. Povestea Ioanei a fost acceptată chiar și în istorisirile oficiale dedicate Papilor. Statuia ei a stat indiscutabil alături de a celorlalți Papi în catedrala din Siena până la 1601, când, la ordinul Papei Clement al VIII-lea, s-a „metamorfozat" brusc într-un bust al Papei Zaharia. În 1276, după ce a ordonat o cercetare amănunțită a înregistrărilor pontificale, Papa Ioan al XX-lea și-a schimbat titulatura în Ioan al XXI-lea ca o recunoaștere oficială a domniei Ioanei ca Papa Ioan (John) al VIII-lea. Povestea Ioanei a fost inclusă în ghidul oficial al bisericii din Roma, folosit de pelerini timp de mai bine de trei sute de ani.

O altă dovadă izbitoare a mărturiei istorice este găsită în procesul pentru erezie bine documentat din 1413 al lui Jan Hus. Hus a fost condamnat pentru că propovăduia doctrina eretică prin care Papa este falibil. În apărarea sa Hus a citat, în timpul procesului, multe exemple de Papi care au păcătuit și au comis nelegiuiri împotriva Bisericii. La fiecare dintre aceste acuzații judecătorii lui, toți preoți, i-au răspuns în cel mai mic detaliu, negând acuzațiile lui Hus și etichetându-le drept blasfemii. Numai una dintre afirmațiile lui Hus nu a fost contestată: „De multe ori Papii au căzut în păcat și greșeală, de exemplu, când Ioana, care era femeie, a fost aleasă Papă." Niciunul dintre cei douăzeci și opt de cardinali, patru patriarhi, treizeci de mitropoliți, 206 episcopi și 440 teologi prezenți nu l-au acuzat pe Hus de blasfemie sau că minte în această afirmație.

În ceea ce privește cel de-al doilea argument al Bisericii împotriva Ioanei, că nu a existat o perioadă de timp suficient de mare între apostolatele lui Leon al IV-lea și lui Benedict al III-lea ca ea să fi domnit – este prea îndoielnic. *Liber pontificalis* este de o notorietate neconformă cu realitatea cu privire la perioadele numirilor și deceselor pontifilor; multe dintre datele citate se cunosc a fi în totalitate inventate. Dată fiind motivația puternică a unui cronicar contemporan de a tăinui apostolatul Ioanei, nu ar fi o surpriză prea mare dacă data morții lui Leon ar fi fost decalată de la 853 la 855 – perioada de doi ani consemnată ca fiind domnia lui Ioana – pentru a părea că Papei Leon i-a succedat imediat Papa Benedict al III-lea.[1]

[1] Două dintre cele mai incontestabile dovezi materiale împotriva apostolatului lui Joan sunt susținute prin presupunerea că Leon al IV-lea a murit în 855. (1) O monedă ce poartă numele Papei Benedict pe o parte și a împăratului Lothar pe cealaltă. Din moment ce Lothar a murit la 28 septembrie 855, iar moneda îi înfățișează pe Benedict și pe Lothar vii împreună, în mod evident

Istoria ne pune la îndemână, multe alte exemple de asemenea falsificări deliberate ale înregistrărilor. Pretendenții Bourbon au datat domnia lui Ludovic al XVIII-lea din ziua morții fratelui acestuia și pur și simplu au omis domnia lui Napoleon. Totuși nu puteau să-l desființeze pe Napoleon din însemnările istorice căci domnia lui a fost atât de bine consemnată în nenumărate cronici, jurnale, scrisori și alte documente. În secolul al IX-lea, prin opoziție, sarcina de a o șterge pe Ioana din înregistrările istorice a fost de departe mai ușoară.

Există de asemenea dovezi suplimentare ce face dificil de demonstrat că nu a existat niciodată o femeie Papă. Un exemplu este așa-numitul examen al scaunului, ce făcea parte din ceremonia medievală de sfințire a Papei pentru aproape șase sute de ani. Fiecare Papă nou ales după Ioana a stat pe *sella stercoraria* (literar „scaun de bălegar"), perforat în mijloc ca o toaletă, unde organele genitale i se examinau ca să facă dovada masculinității sale. După aceea, examinatorul (de obicei un diacon) anunța solemn pe cei adunați, *„Mas nobis nominus est"*- „Candidatul nostru este bărbat." Numai atunci i se înmânau Papei cheile sfântului Petru. Această ceremonie a continuat până în secolul al XVI-lea. Chiar și Alexandru Borgia a fost constrâns să se supună încercării, deși la vremea alegerii sale soția îi născuse patru fii pe care-i recunoscuse cu mândrie!

Biserica Catolică nu neagă existența scaunului perforat, căci dăinuiește la Roma și până azi. Și nimeni nu neagă

Benedict nu ar fi putut să-și ia în primire tronul mai târziu de 855. (2) Un decret redactat la 7 octombrie 855, prin care Papei Benedict i se confirma autoritatea mânăsitirii din Corbie, ne indică iarăși că în acea perioadă el se afla în posesia tronului. Însă aceste „dovezi" nu dau de înțeles dacă Leon a murit în 853 (sau chiar în 854), căci atunci ar fi existat vreme ca Joan să domnească înainte ca Benedict să urce pe tron în 855.

faptul că a fost folosit timp de secole în ceremonia sfințirii apostolice. Însă mulți au susținut că scaunul a fost folosit pur și simplu pentru eleganța și aparența lui impresionantă; faptul că are o gaură în el este, spun aceștia, completamente irelevant. Se presupune că numele *sella stercoraria* este derivat din cuvintele adresate Papei cât timp stătea așezat în scaun: *„Suscitans de pulvere egenem, et de stercore eigens pauperem us sedeat cum principibus..."* – „Dumnezeu îl ridică pe cel nevoiaș din țărână și pe sărac din bălegar ca să stea cu prinții..."

Acest argument pare îndoielnic. Cândva scaunul a servit în mod clar drept toaletă, sau posibil drept un scaun obstetric. (Vezi figura 1). E posibil ca un asemenea obiect cu o așa asociere grosolană să fi fost folosit ca un tron pontifical fără un motiv foarte bine întemeiat? Și dacă examenul scaunului este o ficțiune, cum își explică cineva zeflemelile și cântecele nenumărate referitoare la el ce au fost răspândite printre populația romană timp de secole? Garantat, erau vremuri lipsite de învățătură și superstițioase, însă Roma medievală era o comunitate strâns legată: oamenii locuiau la câțiva metri de palatul apostolic; mulți dintre tații, frații, fiii și verii acestora erau prelați care participau la sfințirile pontificale și care știau adevărul despre *sella stercoraria.* A existat chiar și un martor ocular al examenului scaunului. În 1404, galezul Adam din Usk a călătorit la Roma și a rămas acolo doi ani de zile ținând o evidență secretă a observațiilor sale în cronica sa. Descrierea sa detaliată despre încoronarea Papei Inocențiu al VII-lea include și examenul scaunului.

O altă piesă interesantă de dovadă suplimentară este „strada ocolită". Patriarchium-ul, reședința Papei și catedrala episcopală (acum Sfântul Ioan Lateran), este localizat pe partea cealaltă a Romei față de Bazilica Sfântul Petru; prin

urmare procesiunea apostolică trecea frecvent printre ele. O consultare rapidă a oricărei hărți a Romei va arăta că Via Sacra (acum Via S. Giovanni) este de departe cea mai scurtă și cea mai directă cale între aceste două locații – și așa s-a și folosit secole întregi (de aici și numele Via Sacra sau „calea sfântă"). Aceasta este strada pe care Ioana, după cum se spune, a dat naștere copilului său mort. Imediat după aceea, procesiunea pontificală a început deliberat să ocolească Via Sacra, „în scârbă față de acel eveniment".

Biserica argumentează că ocolul a fost făcut din simplul motiv că strada era prea îngustă pentru ca procesiunile să se desfășoare până în secolul al XVI-lea când a fost lățită de Papa Sixtus al V-lea. Însă în mod evident această explicație nu este adevărată. În 1486, John Burcardt, episcop de Horta și maestru de ceremonii apostolic sub cinci Papi – poziție care i-a oferit cunoștințe intime despre curtea pontificală – a descris în jurnalul său ce a aflat când o procesiune apostolică a rupt obiceiul și a traversat Via Sacra:

În drumul de întoarcere, Papa a venit pe drumul de la Colisseum și drept înainte pe strada unde... John Anglicus a dat naștere unui copil... Din acest motiv... Papii, în cavalcadele lor, nu au mai trecut niciodată pe acea stradă; Papa a fost prin urmare blamat de arhiepiscopul de Florența, episcopul de Massano și Hugo de Bencii, Subdiaconul Apostolic...

Cu o sută de ani înainte ca strada să fie lățită, această procesiune papală trecea pe Via Sacra fără nicio dificultate. Însemnarea lui Burcardt, evidențiază de asemenea clar faptul că pontificatul Ioanei fusese acceptat la acea vreme de cei mai înalți demnitari ai curții apostolice.

Dată fiind obscuritatea și confuzia acelor vremuri, este imposibil să determinăm cu certitudine dacă Ioana a existat sau nu. Adevărul despre ceea ce s-a întâmplat în 855 d.Hr. se poate să nu fie știut nicicând pe deplin. De aceea am ales să scriu un roman și nu un studiu istoric. Deși se bazează pe întâmplări din viața Ioanei așa cum au fost ele consemnate, cartea este totuși o lucrare de ficțiune. Se știu prea puține despre primii ani ai vieții lui Ioana, cu excepția faptului că a fost născută în Ingelheim dintr-un tată englez și că a fost cândva călugăr la mânăstirea din Fulda. Inevitabil a trebuit să completez niște fragmente lipsă din povestea ei.

Totuși, evenimentele majore din viața de adult a Ioanei cum sunt descrise în Papesa Ioana sunt toate exacte. Bătălia de la Fontenoy a avut loc așa cum am descris-o la 25 iunie 841. Sarazinii au prădat Bazilica Sfântul Petru în anul 847 și ulterior, în 849, au fost învinși pe mare; a existat un incendiu în Borgo în 848 și o revărsare a apelor Tibrului în 845. Intinction a câștigat popularitate ca metodă obișnuită de împărtășanie în Imperiul Franc în timpul secolului al IX-lea. Anastasius a fost de fapt excomunicat de Papa Leon al IV-lea; mai târziu, după reabilitarea sa drept bibliotecar papal de către Papa Nicolae, este onorat considerabil ca autor al vieților contemporanilor din Liber pontificalis. Uciderea lui Teodorus și a lui Leon în palatul pontifical a avut loc în realitate, ca și procesul regretabil al lui magister militum Daniel împotriva lui superista pontifical. Voracitatea și guta Papei Sergius sunt chestiuni de înregistrare istorică ca și reconstrucția Orphanotrophium. Anastasius, Arsenius, Gottschalk, Raban Maur, Lothar, Benedict și Papii Grigorie, Sergius și Leon sunt toți figuri istorice. Detaliile decorurilor secolului al IX-lea au fost meticulos cercetate științific: informațiile despre îmbrăcăminte, mâncăruri și tratamente medicale sunt exacte.

Am făcut unele modificări din interesul de a vă spune o poveste bună. Aveam nevoie de un atac al vikingilor asupra Dorstadt-ului în anul 828, deşi în realitate nu a avut loc până în 834. În mod asemănător, Lothar a năvălit de două ori în Roma pentru a pedepsi aspru pe Papă, deşi în realitate şi-a însărcinat fiul, Ludovic, rege al Italiei, să îndeplinească prima oară misiunea aceasta pentru el. Trupurile sfinţilor Marcellinus şi Petru au fost furate din mormintele lor în 827, nu în 855; John Antipope, predecesorul lui Sergius, nu a fost ucis după ce a fost detronat, ci doar întemniţat şi apoi exilat. Anastasius a murit în 878, nu în 897. Aceste erate deliberate sunt, cred eu, excepţii; în general am încercat să respect întocmai adevărul istoric.

Unele lucruri descrise în Papesa Ioana ni se pot părea şocante din perspectiva noastră, însă nu acelaşi lucru se întâmpla şi cu oamenii acelor timpuri. Prăbuşirea Imperiului Roman şi urmările ruinării ordinii şi legii au condus la o eră de un barbarism şi o violenţă aproape fără precedent. Aşa cum un cronicar contemporan se lamenta, era „o vreme a săbiei, a vântului şi a lupului". Populaţia Europei fusese aproape înjumătăţită de o serie de dezastre precum: foamete, epidemii de ciumă, războaie civile şi invazii „barbare". Durata medie de viaţă era foarte scurtă: mai puţin de un sfert din populaţie ajungea până la vârsta de 50 de ani. Nu mai existau oraşe veritabile, cele mai mari oraşele nu aveau mai mult de două sau trei mii de locuitori. Drumurile romane se deterioraseră iremediabil, podurile de care aceştia depindeau dispăruseră.

Ordinea socială şi economică pe care acum o numim feudalism nu începuse încă. Europa era în continuare o singură ţară: Germania nu exista ca naţiune separată, nici Franţa, Spania sau Italia. Limbile romanice nu evoluaseră încă din latina lor mamă; nu existau limbile franceză,

spaniolă ori italiană, doar o varietate de forme degenerate ale latinei și o mulțime de dialecte locale. Pe scurt, secolul al IX-lea a marcat o societate în tranziție de la o formă de civilizație, de mult apusă, la o alta încă nenăscută – cu toate frământările și neliniștile pe care le implică.

Viața în aceste vremuri tulburi era îndeosebi dificilă pentru femei. Era o eră misogină, insuflată de diatribele antifeministe ale părinților bisericii precum sfântul Pavel și Tertullian:

Și nu știi că tu ești Eva?... Tu ești poarta diavolului, trădătoarea copacului, primul dezertor al Legii Divine; tu ești cea care a ispitit pe cel de care diavolul nu a îndrăznit să se apropie... din pricina morții pe care o meritai chiar Fiul lui Dumnezeu a trebuit să moară.

Se credea că sângele menstrual acrea vinul, făcea recoltele neroditoare, mânca oțelul de pe tăiș, ruginea fierul și infecta mușcăturile de câine cu o otravă incurabilă. Cu câteva excepții, femeile erau tratate ca persoane minore perene, fără drepturi legale ori de proprietate. Prin lege, puteau fi bătute de soții lor. Violul era tratat ca o formă minoră de furtișag. Instruirea femeilor era descurajată, căci o femeie erudită era considerată nu numai anormală, ci și periculoasă.

Atunci mică mirare dacă o femeie alegea să se deghizeze în bărbat ca să scape de o asemenea existență. În afară de Ioana există și alte femei care s-au descurcat cu brio să inducă în eroare. În secolul al III-lea, Eugenia, fiica prefectului Alexandriei, a intrat într-o mânăstire deghizată în bărbat și în cele din urmă a avansat până la funcția de abate. Deghizarea ei a trecut nedetectată până când a fost forțată să-și dezvăluie sexul cu un ultim mijloc la care a recurs ca să respingă acuzația că ar fi deflorat o virgină. În secolul al XII-lea, sfânta Hildegrund, folosind numele de

Joseph, a devenit frate în abaţia Schönau şi a trăit printre călugări fără să fie descoperită decât mulţi ani mai târziu după moartea ei.[1]

Lumina speranţei aprinsă de asemenea femei strălucea doar pâlpâind într-o mare de beznă, însă niciodată nu s-a stins cu desăvârşire. Ocaziile le stăteau la îndemână femeilor suficient de puternice să viseze. Papesa Ioana este povestea uneia dintre acele visătoare.

[1] Există alte exemple ale timpurilor moderne de femei care au trecut drept bărbaţi cu succes, printre care Mary Reade, care a trăit ca un pirat la începutul secolului al XVIII-lea; Hannah Snell, soldat şi navigator în marina britanică; o femeie din secolul al XIX-lea al cărui nume real ne este necunoscut, dar care, sub denumirea de James Barry, a avansat până la gradul de inspector-general plin al spitalelor britanice; Lorreta Janeta Velasquez, care a luptat pentru Confederaţie în bătălia de la Bull Run sub numele de Harry Buford. Mult mai recent, Teresinha Gomez din Lisabona a trăit optsprezece ani pretinzând că e bărbat; un soldat decorat cu distincţii înalte, a izbutit să ajungă la gradul de general în armata portugheză şi a fost descoperită numai în 1994, când a fost arestată fiind acuzată de fraudă financiară şi forţată de poliţie să se supună unui examen medical.

Cronologia evenimentelor importante pentru roman

814 Charlemagne moare la 28 ianuarie. Ioana se naşte în aceiaşi zi. Ludovic cel Pios este încoronat împărat.

823 La Roma, Teodorus, primicerius-ul, şi Leon, nomenclatorul, sunt ucişi în palatul pontifical. Papa Paschal îi apără pe ucigaşi şi anatemizează victimele, pronunţând morţile lor ca fiind acte de justiţie.

824 *Constitutio Romana* dă împăratului francilor dreptul de a-i confirma pe noii Papi aleşi.

828 Vikingii jefuiesc Dorstadt.

829 Gottschalk este eliberat de jurămintele monastice la Sinodul de la Mainz.

833 Lothar, fiul lui Ludovic cel Pios, se află în fruntea răzmeriţei fraţilor lui împotriva tatălui lor. Trădat şi învins la Câmpul Minciunilor, Ludovic este înlăturat.

834 O contra rebeliune îl restaurează pe Ludovic pe tron. Ludovic își iartă fiii, înapoindu-le pământurile și privilegiile.

840 Ludovic cel Pios moare. Lothar îi succede la tron.

841 Frații lui Lothar, Charles și Ludwig, se răscoală împotriva lui. Armatele regale se înfruntă la Fontenoy la 25 iunie într-un masacru sângeros care lasă imperiul fără apărare în fața vikingilor.

844 Papa Grigorie moare. Sergius este ales Papă. Oștile francilor se năpustesc asupra Romei ca să aplice *Constitutio Romana.*

Vikingii prădează Parisul.

846 Sarazinii atacă Roma și jefuiesc Catedrala Sfântul Petru.

848 Incendiu în Borgo. Gottschalk emite teoria eretică a dublei predestinări.

849 Sarazinii sunt învinși pe mare în bătălia de la Ostia.

852 Zidul Leonin este terminat și sfințit la 27 iunie.

853 Leon moare. Ioana este aleasă Papă.

854 Sinodul de la Roma. Tibrul se revarsă.

855 Ioana moare. Anastasius pune mâna pe tronul pontifical, dar este alungat după două luni. Benedict devine Papă.

DONNA WOOLFOLK CROSS

PAPESA IOANA

GHIDUL CITITORULUI

O discuție cu Donna Woolkfolk Cross

Î: Majoritatea oamenilor nu au auzit de Papesa Ioana. Cum ați aflat pentru prima oară de existența ei?

R: Am aflat despre Ioana accidental. Citeam o carte în franceză și am dat peste o referință despre un papă pe nume Jeanne. La început am crezut că era doar o simplă greșeală tipografică amuzantă – „Jeanne" (Ioana) în loc de „Jean" (John). Însă referința mi-a stârnit curiozitatea, iar a doua zi m-am dus la bibliotecă și am consultat Enciclopedia Catolică. Negreșit că exista o referință despre Ioana – femeia care a trăit deghizată în bărbat și a izbutit să devină Papă al Bisericii în secolul al IX-lea.

Î: Biserica Catolică recunoaște oficial pontificatul Ioanei?

R: Departe de asta. Poziția Bisericii susține că pontificatul Ioanei nu este nimic mai mult decât o legendă nefondată. Însă există mai bine de *cinci sute* de manuscrise cuprinzând însemnări despre pontificatul Ioanei, inclusiv cele ale unor autori aclamați precum Platina, Petrarca, Boccaccio.

Î: Deci sunteți convinsă că Ioana a existat cu adevărat?

R: Dată fiind obscuritatea și confuzia vremurilor este imposibil de determinat cu certitudine dacă Ioana a existat sau nu. Adevărul despre ceea ce s-a întâmplat în anul 855 d.Hr. s-ar putea să nu fie niciodată pe deplin cunoscut. De aceea am ales să scriu un roman și nu un studiu istoric.

Î: Cât de important este ca cititorii romanului dumneavoastră să știe dacă Ioana a existat sau nu?

R: Nu contează cu adevărat dacă vedeți în povestea Papesei Ioana un mit sau o realitate. Povestea ei a fost cea mai cunoscută dintre întâmplările Evului Mediu, făcând să pălească chiar și legenda regelui Arthur. De fapt, există mult mai puține dovezi ale existenței lui Arthur decât ale existenței lui Ioana, deși legenda regelui Arthur este știută de orice copil de școală. Ne istorisește mai multe despre societatea medievală, rolul bărbaților și al femeilor în acea epocă, responsabilitățile cavalerilor, istoria britanicilor celți și multe altele. Povestea Papesei Ioana este la fel de bogată și are multe să ne povestească despre viața Evului Mediu, rolul femeilor în secolul al IX-lea, Biserică și așa mai departe. Ca și legenda regelui Arthur ar trebui să fie moștenirea fiecărui școlar. Am scris această carte să repun în drepturi această moștenire pierdută.

Î: Dacă pontificatul Ioanei este atât de bine documentat, de ce subiectul este atât de controversat?

R: Poziția Bisericii față de Ioana este că ea este o invenție recentă a reformatorilor protestanți dornici să demaște corupția papilor. Totuși povestea Ioanei este pentru prima oară certificată cu sute de ani înainte ca Martin Luther să se fi născut – iar majoritatea cronicarilor ei au fost

catolici, deseori plasați în funcții înalte în ierarhia bisericii. În 1276, după ce a ordonat o cercetare amănunțită a cronicilor pontificale, Papa Ioan al XX-lea și-a schimbat titulatura în Ioan al XXI-lea ca o recunoaștere oficială a domniei Ioanei. Statuia ei a stat necontestat alături de cele ale altor Papi în catedrala din Siena până în 1601, când la comanda Papei Clement al VIII-lea, s-a „metamorfozat" brusc într-un bust al Papei Zaharia. Povestea Ioanei a fost inclusă în ghidul oficial al bisericilor din Roma, folosit de pelerini timp de mai bine de trei sute de ani.

Î: Dar este adevărat că nu există nicio mărturie scrisă despre Ioana în cronicile mai noi?

R: Da, e adevărat. Însă abia dacă mai poate fi o surpriză dat fiind timpul și energia pe care Biserica, prin propria ei acceptare, le-a acordat ștergând-o din toate documentele lor. Faptul că Ioana a trăit în secolul al IX-lea, cea mai sumbră perioadă a Evului Mediu, a făcut ușoară misiunea de a-i șterge orice urmă a pontificatului. Secolul al IX-lea a fost o epocă a analfabetismului larg răspândit, marcată de o extraordinară penurie de păstrare a consemnărilor. Nu avem decât să ne uităm la exemplele recente ale Nicaraguei și El Salvadorului pentru a vedea cum efortul ferm și bine coordonat al statului poate face mărturiile stânjenitoare „să dispară". Numai după efectul trecerii timpului adevărul, ținut în viață de relatările nestăvilite ale populației, începe treptat să iasă la iveală.

Î: Susțineți că a existat o încercare deliberată de a ascunde pontificatul Ioanei?

R: Cu siguranță preoții romani ai acelei vremi, înspăimântați de decepția imensă pe care ar fi pricinuit-o, ar fi mers până în pânzele albe ca să îngroape toate relatările

scrise ale jenantului episod. Într-adevăr au simțit că era de datoria lor să procedeze așa. Hincmar, contemporan cu Ioana, tăinuia frecvent în scrisorile lui informații ce dăunau Bisericii. Chiar și renumitul teolog Alcuin nu era mai presus de falsificarea adevărului; într-una din scrisorile lui recunoaște deschis că a distrus o însemnare despre preacurvia și simonia Papei Leon al III-lea. Absența documentelor concomitente nu dovedește că Ioana nu a existat. La urma urmei, nu există nicio mărturie scrisă din vremea vieții lui Iisus Hristos (prima dintre Evanghelii, cea a sfântului Marcu, a fost scrisă la mai bine de patruzeci de ani după moartea lui Iisus), totuși este considerat de majoritatea oamenilor a fi o figură istorică.

Î: Cum a fost posibil ca o femeie să treacă drept bărbat atât de mult timp și în asemenea circumstanțe?

R: De fapt, dată fiind simplitatea extremă și igiena precară a acelor vremuri (majoritatea dormeau îmbrăcați și rareori, sau poate de loc, se îmbăiau) ca și protecția oferită de veșmintele preoțești ce mascau trupul, nu ar fi fost dificil. Sunt multe exemple de femei care s-au descurcat cu brio să inducă în eroare. În secolul al XII-lea, Sfânta Hildegrund, folosindu-se de numele Joseph, a devenit frate la abația din Schönau; Mary Reade a trăit ca pirat la începutul secolului al VIII-lea; Loreta Janeta Velasquez a luptat pentru Confederație în bătălia de la Bull Run sub numele de Harry Buford. Mult mai recent, Teresinha Gomez din Lisabona a trăit optsprezece ani pretinzând că e bărbat; un soldat decorat cu distincții înalte, a izbutit să ajungă la gradul de general în armata portugheză și a fost descoperită numai în 1994, când a fost arestată, fiind acuzată de fraudă financiară și forțată de poliție să se supună unui examen medical.

Î: Așa cum romanul dumneavoastră o dezvăluie limpede a existat un hazard considerabil pentru această impostură. Ce ar împinge-o pe o femeie să-și asume un asemenea risc?

R: Viața din secolul al IX-lea era grea în special pentru femei. Era o epocă extrem de misogină. Se credea că sângele menstrual acrea vinul, făcea recoltele neroditoare, mânca oțelul de pe tăiș, ruginea fierul și infecta mușcăturile de câine cu o otravă incurabilă. Cu câteva excepții, femeile erau tratate ca persoane minore perene, fără drepturi legale ori de proprietate. Prin lege, puteau fi bătute de soții lor. Violul era tratat ca o formă minoră de furtișag. Instruirea femeilor era descurajată, căci o femeie erudită era considerată nu numai anormală, ci și periculoasă. Se credea că mărimea creierului unei femei și a uterului acesteia erau invers proporționale; cu cât învăța mai mult o femeie, cu atât era mai puțin probabil să dea naștere copiilor. Atunci mică mirare dacă o femeie alegea să se deghizeze în bărbat ca să scape de o existență atât de restrictivă. Lumina speranței aprinsă de femei precum Ioana strălucea doar pâlpâind într-o mare de beznă, însă niciodată nu s-a stins cu desăvârșire. Ocaziile le stăteau la îndemână femeilor suficient de puternice să viseze. *Papesa Ioana* este povestea uneia dintre acele visătoare.

Î: Care este cea mai mare provocare în a scrie ficțiune istorică?

R: Atingerea unui echilibru care îți permite să adaugi detalii interesante fără să împovărezi povestea. Am făcut cercetări pentru această carte mulți ani de zile și m-am trezit cu o tonă de informații. Foarte multe erau interesante, însă aș fi făcut o digresiune și a trebuit să le reduc enorm. Scriitorii de ficțiune istorică merg pe o coardă fragilă

întinsă. Ai nevoie de suficiente informații ca să asiguri veridicitatea, timpul și locul acțiunii, însă nu atât de multe încât să-ți duci narațiunea într-un punct mort. Scrierea unei ficțiuni istorice bune implică multă disciplină.

Î: Care considerați că este cel mai important element al unei ficțiuni istorice bune?

R: Mulți oameni consideră că cele mai importante lucruri sunt intriga, tema și personajul. Însă am descoperit puncte de vedere chiar mai importante. Tonul scenei este determinat de punctul de vedere al persoanei care descrie acea scenă. Dacă vă uitați la structura acestei cărți, veți vedea că povestea este spusă din perspectiva a trei personaje principale: Ioana, Gerold și Anastasius. Aceasta mi-a permis să pictez o pânză mai încăpătoare decât aș fi obținut dacă m-aș fi limitat doar la o singură perspectivă. Narrarea unei scene prin ochii lui Gerold m-a ajutat să dezvălui cum era să fii cavaler în secolul al IX-lea; Anastasius a arătat cum era să fii cetățean roman, familiarizat cu intrigile pontificale ale acelei epoci; și bineînțeles Ioana ne-a furnizat propria ei perspectivă unică de femeie.

Î: Ce credeți că-i va suprinde cel mai mult pe cititorii acestei cărți?

R: Marea surpriză este că această poveste are în spatele ei o bază solidă de consemnări istorice. În pofida succesului neașteptat al cărții, tot mă mai izbesc de oameni care îmi spun: „Vrei să spui că a existat o femeie Papă?" Asta mi se pare uimitor. Aici avem o poveste care a fost universal cunoscută de sute de ani și totuși nu a avut altă soartă decât să fie nimicită. Când oamenii ajung la sfârșitul cărții și citesc nota autorului – unde am expus, în detaliu, probele ce

sugerează că Ioana a fost reală – își dau seama că această poveste ar putea fi de fapt un adevăr, nu o ficțiune.

Î: Unii autori spun că le vine foarte ușor să scrie. Pentru dumneavoastră a fost ușor să scrieți?

R: E greu ca naiba. Îmi vine să-i plesnesc pe cei care spun că nu au avut niciodată pene de inspirație. Desigur că există perioade când totul se întrepătrunde, însă am scris și din disperare – gândindu-mă că e în zadar și că ideile nu se vor suda niciodată. Șmecheria este să continui să scrii din disperare și să ai încredere că lucrurile se vor îmbunătăți. Cineva a spus cândva: „Un scriitor profesionist este un amator care nu se dă bătut." Eu nu mă dau bătută. Cred că scrisul este 99% transpirație și 1% inspirație, dar ca inspirația să te lovească trebuie să stai la masa de scris, chiar dacă ai chef sau nu.

Î: Ce vreți ca cititorii să extragă din această carte?

R: Vreau ca cititorii – îndeosebi femeile – să înțeleagă un adevăr fundamental: ca să devii puternic în lumea asta trebuie să înveți. Ioana s-a înarmat cu puterea cunoașterii. Această cunoaștere i-a permis să ajungă până la cea mai înaltă treaptă a celei mai puternice instituții a vremii sale. Chiar și astăzi, în țări precum Iran, Afganistan, Algeria, primul privilegiu care i se răpește unui grup subordonat cum sunt femeile este dreptul la educație. Povestea Ioanei vorbește despre această situație. Ea reprezintă emanciparea femeilor, realizarea deplină a potențialului lor, folosindu-se de toate talentele lor – dar mai ales de minte.

Întrebări pentru grupul de cititori și teme de discuție

1. Donna Woolfolk Cross a scris povestea Papesei Ioana ca o lucrare de ficțiune. Credeți că a existat cu adevărat o femeie Papă?
2. Cât de important este ca Papesa Ioana să fi existat într-adevăr? Există învățăminte de tras din această poveste fie că e adevărată sau nu? Care credeți că sunt aceste învățăminte?
3. Un critic a spus: „După ce termini romanul Donnei Cross despre viața Ioanei, îți dorești ca personajul să fie o persoană reală, numai pentru că este atât de plăcut să citești despre acei eroi rari a căror forță vizionară le îngăduie să ignore mesajele aproape de neînfrânt ale perioadelor istorice în care aceștia trăiesc." Prin comparație, un profesor de istorie a afirmat: „Nu cred că trebuie să ne gândim deloc la (Papesa Ioana). E trâncăneală." Referindu-se la sarcina Ioanei, profesorul, de asemenea, a afirmat: „Întregul miez al poveștii este: 'Dacă îi permiți unei femei să fie papă, o să facă o boacănă.' Povestea a fost inventată cu scopul de a spune: 'Nu poți avea încredere în femei.'" Cu ce interpretare sunteți de acord? De ce?
4. Mulți preoți și călugări, în ultimii ani, au îndemnat Vaticanul să îmblânezască restricțiile legate de cât de departe pot avansa femeile în ierarhia Bisericii. Femeilor, spun ei, ar trebui să li se permită să fie hirotonisite ca preoți. Care sunt implicațiile legendei Papesei Ioana cu privire la restricțiile impuse femeilor de Biserică?

5. Un critic a scris: „*Papesa Ioana*... ne amintește că unele lucruri nu se schimbă niciodată, însă scena și actorii da." Deși poziția femeilor în societate s-a schimbat radical începând din Evul Mediu, și până azi, simțiți că există asemănări între modul cum femeile trăiesc astăzi în diferite societăți și modul cum au trăit atunci în societate?
6. Conform celor scrise de autoare, legenda Ioanei a fost universal cunoscută și acceptată până în secolul al XVII-lea. De ce credeți că acest fapt s-a schimbat?
7. De ce credeți că societatea medievală considera anormal și un păcat ca femeile să se instruiască sau să fie instruite?
8. De ce societatea medievală considera cu fermitate că știința stingherea capacitatea femeii de a fi însărcinată? Cărui scop e posibil să fi servit această credință?
9. Un critic a scris: „Ascensiunea Ioanei e posibil să nu fi fost neobișnuită în sfera politică – multe femei din epoca antică și medievală au atins puterea absolută ori au împărțit-o. Ioana și-a câștigat înfierarea pentru că inteligența și competența ei înfruntau opinia masculină preponderentă cum că femeilor le lipsește capacitatea țelurilor intelectuale sau preoțești." Au existat și alte femei din antichitate sau Evul Mediu care au pus sub semnul întrebării această opinie prevalentă? Poveștile lor v-au oferit o bună cunoaștere a celei lui Ioana?
10. Ce alte personaje feminine puternice ați mai întâlnit în cărți? Care sunt asemănările și deosebirile dintre aceste personaje și Ioana?
11. Ioana a făcut alegerea potrivită în momentul când a decis să se dea drept fratele ei mort după atacul vikingilor? Cum ar fi fost viața ei dacă ar fi ales diferit?

12. Ce învățăm despre medicina medievală și logica minții medievale erudite din *Papesa Ioana*?
13. Ce se întâmplă cu Ioana când încearcă să ușureze viața femeilor și a săracilor? De ce credeți că Biserica și demnitarii civici au opus asemenea rezistență la astfel de îmbunătățiri?
14. Discutați conflictele interioare pe care Ioana le înfruntă – între credințele păgâne învățate de la mama ei și credințele creștine acumulate de la instructorii ei religioși; între mintea și inima ei; între credință și vrăjitorie. Cum îi afectează aceste conflicte deciziile pe care le ia? Rezolvă vreodată cu adevărat aceste conflicte?
15. Credeți că secretul Ioanei ar fi fost descoperit vreodată dacă nu ar fi avortat în timpul procesiuni pontificale sau nu ar fi rămas însărcinată?
16. Citându-l pe un critic: „Ioana are genul de vicii – de exemplu, încăpățânare și sinceritate – care se dovedesc a fi virtuți." Sunteți de acord? Dacă da, de ce? Dacă nu, de ce nu?

Despre autoare

DONNA WOOLFOLK CROSS a absolvit cum laude, Phi Beta Kappa, la Universitatea Pennsylvania în 1969, cu o diplomă în engleză. După absolvire s-a mutat la Londra, în Anglia, și a lucrat ca asistent editorial pentru o editură mică de pe Fleet Street, W.H. Allen & Co. După întoarcerea ei în Statele Unite, Cross a lucrat la Young & Rubicam, o firmă de publicitate de pe Madison Avenue înainte de a-și continua studiile la UCLA unde a obținut o diplomă de masterand în literatură și compoziție, în 1972.

În 1973 Cross s-a mutat la Syracuse, New York, cu soțul ei și a început să predea la catedra de engleză de la un colegiu din nordul statului New York. Este autoarea a două cărți cu teme lingvistice: *Abuzul cuvântului* și *Medialimbajul,* și coautoare a lucrării *Vorbind despre cuvinte.* Produsul a șapte ani de scrieri și cercetări, *Papesa Ioana* este primul ei roman. Cross lucrează la un nou roman cu acțiunea plasată în Franța secolului al XVII-lea.

Tipărit la S.C. TIPARG S.A.

PAPESA IOANA

DONNA WOOLFOLK CROSS

„Antrenantă ... *Papesa Ioana* are toate ingredientele: iubire, sex, violenţă, duplicitate şi secrete mult timp îngropate."

- Los Angeles Times

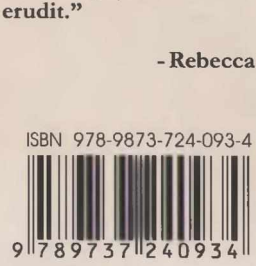
Timp de o mie de ani bărbaţii i-au negat existenţa – Papesa Ioana, femeia care s-a deghizat în bărbat şi a izbutit să conducă creştinătatea timp de doi ani. Acum acest roman fascinant dă viaţă legendei prin portretul unei femei de neuitat, care se luptă cu limitările pe care sufletul ei nu le poate accepta.

Când fratele ei mai mare moare într-un atac al vikingilor, geniala tânără Ioana îşi asumă identitatea acestuia şi intră la o mânăstire benedictină unde, drept fratele John Anglicus, se remarcă ca tămăduitor şi cărturar. Ajungând până urmă la Roma, e prinsă în curând în plasa unui melanj periculos de pasiune puternică şi politică controversată ce-i ameninţă viaţa, chiar dacă o ridică pe cel mai înalt tron al lumii apusene.

„Dă viaţă cu însufleţire sălbaticului secol al nouălea în toată bogăţia lui bizară ... Un subjugant roman istoric erudit."

- Rebecca Fraser, autoarea lucării *The Brontës*

ISBN 978-9873-724-093-4

www.all.ro